

ಭರತೇಶಪ್ರಭು ಸಂಗ್ರಹ

ಸಂಪಾದಕ
ಟಿ. ಎಸ್. ಶಾನ್ತರಾನ್, ಎಂ.ಎ.,

ಪ್ರಸಾರಾಂಗ
ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ
೧೯೭೨

ವೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ—೩೨

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕ

ಡಾ|| ಕೆ.ವಿ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ, ಎಂ.ಎ., ಡಿ.ಲಿಟ್

ಭರತೇಶವೈಭವ ಸಂಗ್ರಹ

ಸಂಪಾದಕ

ಟಿ.ಎಸ್. ಶಾನುರಾವ್, ಎಂ.ಎ.,

ಪ್ರಸಾರಾಂಗ

ವೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ

೧೯೬೨

ಪೊದುವೆವು ಮುದ್ರಣ	೧೯೫೫
ಎರವೆಯು ಮುದ್ರಣ	೧೯೫೬
ಮೂರನೆಯ ಮುದ್ರಣ	೧೯೫೭

ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಕಾದಿರಿಸಿದೆ

ಬೆಲೆ ರೂ ೮೫೦

ಮುದ್ರಕರು

ಶ್ರೀ ಮೀರಾ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್, ಶಿವರಾಂಪೇಟೆ, ವೈಸೂರು

ಮುನ್ನುಡಿ

ಕಾವ್ಯ, ವಸ್ತು ಮತ್ತು ದರ್ಶನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವುದಾದರೆ ಭರತೇಶ ವೈಭವದ ಕರ್ತೃವಾದ ರತ್ನಾಕರನೇ ಹಿಂದಿನ ಮಹಾಕವಿಗಳ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಶ್ರೇಣಿಗೆ ಏರುಗಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ರೀತಿಯ ಕೊನೆಯ ವಾದವಾದ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಭಂದಸ್ಸುಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆ ಸ್ಥಾನ ಆ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿಯೇ ಏರಿಳಿತಗಳಿಲ್ಲದೆ ಇರಬಲ್ಲದೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ರತ್ನಾಕರನೇ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮಹಾಕವಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿಗೆ ಆದರ ಸಂಪೂರ್ಣಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅರ್ಹನಾಗುತ್ತಾನೆ, ಇದು ಔಪಚಾರಿಕವಲ್ಲ.

ಭರತೇಶವೈಭವದಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಗ ಭೋಗಗಳ ಸಮನ್ವಯದ ಯೋಗದರ್ಶನವನ್ನು ಕವಿ ಸುಂದರವಾಗಿ ಪ್ರತಿಮಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ, ಕವಿ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಭರತನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಇಡೀ ಕಾವ್ಯದ ವಿನರ ವಿನರಗಳೆಲ್ಲ ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿಮಿಸಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರಂತೂ ಇಂತಹ ಕಾವ್ಯಸೃಷ್ಟಿ ಜಗತ್ತಿನ ಮತ್ತಾವ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲೂ ಆಗಿರುವಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಕೃತಿ ಜಗತ್ಕೃತಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಜೀವನವೆಲ್ಲ ಉಪಾಸನೆ, ಅವನಿಗೆ ಅಲ್ಪ ಎಂಬುದಿಲ್ಲ. ಅತ್ಯಂತ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜೀವನದ ಅತ್ಯಂತ ಸಾಮಾನ್ಯ ಘಟನೆಗಳೂ ಮಹತ್ವ ಪೂರ್ಣವಾದುವು, ಅಂಥವನ್ನು ಲೋಕವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲೂ ಅಲೋಕವ್ಯವಹಾರಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ— ಎಂಬುದನ್ನು ಕವಿ ಭರತೇಶನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ತೋರಿದ್ದಾನೆ. ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಸ್ಥಿತಪ್ರಜ್ಞನನ್ನು ಕವಿ ಭರತನಲ್ಲಿ ನೈಷ್ಟಿಕವಾದ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ನಿಷ್ಕರ್ಮಿಯಾಗಿರುವ, ನಿಷ್ಕರ್ಮಿಯಾಗಿದ್ದೂ ಲೋಕ ಸಂಗ್ರಹ ಹಿತಾರ್ಥವಾಗಿ ಕರ್ಮಿಯಾಗುವ ನಿಷ್ಠಾಮ ಕರ್ಮಿಯನ್ನು ಕವಿ ಭರತನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಸತ್ತಾ ಕರ್ಮಣ್ಯುದ್ಧಾಂಸೋ ಯಥಾ ಕ ವರ್ಂತಿ ಪಾರತ |

ಕುರ್ಯಾದ್ಧಿದ್ಧಾಂಸ್ಯದಾಸಕಃ ಪೀಕೀರ್ನುಲೋಕ ಸಂಗ್ರಹಮ್ || ೩-೨೫

ತನ್ನ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಸರ್ವ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರೂ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಭರತ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಯಸ್ತಿದ್ಧಿಯಾ ವ ನಸಾ ನಿಯಮ್ಯಾರಸತೀರ್ಜುನ |

ಕದೇಂದ್ರಿಯೈ ಕರ್ಮಯೋಗಮಸಕ್ತಃ ಸ ವಿಪ್ರತೇ || ೩-೭

ಭೂಮಂಡಲಾಧಿಪತಿಯಾಗಿ ಸಿಂಹವಿಷ್ಣುರಮಂಡಿತನಾಗಿ ಶೋಭಿಸುವಾಗಲೂ

“ಗಾನಮದ್ಯಕಿ ತಾಳಲಯಕಿ ನರ್ತಿಪ ಮಂದ | ಯಾನೆಗೆ ಶಿರದ ಕುಂಭದೊಳು |

ಧ್ಯಾನವಿಪ್ರಂತೆ ರಾಜ್ಯದೊಳಿದು ಮುಕ್ತಿ ಸಂ | ಧಾನದೊಳಗೆ ಅವನ ನೆನಡು ||

—ಇರುತ್ತದೆ

“ಮಾಂಡಳಿಕರ ಕೈಯ ಹಡಸ ಹಾವುಗೆ ಕುಂಚ ಗಂಡಿ ಹಿಡಿಸಿಕೊಂಬ”
ಇವನು ತನ್ನ ಗುರುವಿನ ಬರವನ್ನು ತಿಳಿದೊಡನೆ “ಗಂಡಗರ್ವವ ಬಿಟ್ಟು ನಡೆದನು—
ಗುರುವಿಗೆ ಗಂಡಿಯೂಳಿಗದನಾಗಿ” ಬಂದ ಗುರುವಿಗೆ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ
ಅವರ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಬರುವಾಗಲೂ ಅವನು ತನ್ನೊಳಗಿನ ಪರಮಹಂಸನನ್ನೂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ
ಬರುತ್ತಾನೆ

ಬಲಗೊಂಡೆವರೆ ಮೂರು ವಾರ ತನ್ನೊಳು ತಾಪ | ಗೆಲವೆರಿ ಮನುಗಳಿರ್ವರಿಗೆ |
ಗಲಿದೆರಗಿದನು ನಿರ್ದಾಸದಡೆಗೆ ದೀಪ | ಕಳಕಿ ತಾರಗುವದೊಳು ||

ಗುರುಪ್ರಸಾದವನ್ನು ತನ್ನ ತೊಂಬತ್ತಾರು ಸಹಸ್ರ ಸತೀವೃಂದದ ಮಧ್ಯೆ ಕುಳಿತು
ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಹಂಚಿ ಅದನ್ನು ತಾನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅವನ ಎದೆಯ ಸಂಧಾನ
ಗುರುಹಂಸನಾಥನೊಡನೆ ಜೊತೆಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆದಿರುತ್ತದೆ

ಹರಿವಾ ಒಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ವಾಯ್ದರೆದಾಗ | ಕರಕಲ ಸಂಧಾನವಿಹುದು |
ಗುರುಹಂಸನಾಥನ ಸಿದ್ಧಿಲೋಕಕ್ಕೆ ಬೋಗಿ | ಬರುತ್ತಿಹುದೆದೆಯ ಸಂಧಾನ ||

ಈ ಎಲ್ಲ ತಪಸ್ಸಿಗಿಂತಲೂ ಮಹತ್ತರವಾದೊಂದು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಅದರ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು
ಭರತ ತನ್ನ ಸತಿ ಕುಸುಮಾಜಯೊಡನೆ ಸುಖಿಸುವಂದು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಅತ್ಯಪರಮಾತ್ಮ
ರತಿಯಲ್ಲಿ ದರ್ಶಿಸಬಹುದು

ಸಂಕಲ್ಪವಿಲ್ಲ ವಿಕಲ್ಪವಿಲ್ಲೊಂದರ | ಸೋಂಕಿಲ್ಲ ತನ್ನನೆ ತಾನು
ಸೋಂಕಿ ತನ್ನೊಳು ಹುಟ್ಟಿದಾನಂದರಸದೊಳು | ತೇಂಕಾಡುತಿದ್ದನಾ ಬೋಗಿ ||

ಹೀಗೆ ಭರತನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಲೋಕವ್ಯವಹಾರವೆಲ್ಲವೂ ಅಲೋಕವ್ಯವಹಾರ
ವಾಗಿಯೆ ಇವೆ ಅಂತಾಗಿ, ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನತಃ ಭರತನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮೈದೋ
ರುವ ಶೃಂಗಾರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅಶ್ಲೀಲನೆಂಬಂತೆ ಕಂಡರೂ ದರ್ಶನದ
ಔನ್ನತ್ಯದಿಂದ ಪರಿಗಣಿತವಾದಾಗ ಅದು ಗಾಂಭೀರ್ಯವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ “ಮಹಿಮೆ
ತಾಂ ಮಾಳ್ಕುದನಿತುಂ ಮಹತ್ ಕಲೆಯಲೈ !” ಕವಿಯೆ ಅದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ

“ಮಾರ್ಗವಲ್ಲೆಂಬಂತೆ ತೋರ್ಪುದನ್ತರಿಗೆ ಸ | ನ್ನಾರ್ಗ ದೊಳವಿರುತಿಹನು |
ಲರ್ಗ ತಿಳಿಯಬಹುದಾತ್ಮವಿಜ್ಞಾನಿಯಂ | ತರ್ಗತವನು ಜಿನ ಬಲ್ಲ ||”

“ಗೋಳ ಗೆತವ ಹೆಜ್ಜೆ ತೋರುವುದಲ್ಲದೆ | ಗಾಳಿಯ ಹೆಜ್ಜೆ ತೋರುವುದೆ !” ಎಂದು

ಪೋಡತ ಸಹಸ್ರ ಸತೀಲೋಲನಾದ ಭಾಗವತದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಈ ಭರತ
ನೆನಪಿಗೆ ತರುತ್ತಾನೆ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ವರ್ಣಿಸುವಂತಹ ಪಂಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಗೀತೆಯಿಂದಲೇ

*** ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನಂ” ಅಯೋಧ್ಯಾ ಸಂಪುಟ ಪುಟ ೧೫೯
ಸಂಚಿಕೆ : ಪಾದುಕಾ ಕಿರೀಟ ಪಂಕ್ತಿ : ೬೮

ಉದ್ಧರಿಸಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಈ ಕವಿ ಭರತನನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿ
ರುವ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ನೋಡಬಹುದು

ಘೋಗ ವಿಚಾರವು ಬೇಕು ನೃಪತಿಗಾತ್ಮ | ಯೋಗ ವಿಚಾರವು ಏಕು ||

ರಾಗರಸಿಕನಾಗಬೇಕು ಭಾವಿಸಿ ವೀತ | ರಾಗರಸಿಕನಾಗಬೇಕು ||

ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಕರ್ಮವನ್ನೂ, ಅಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮವನ್ನೂ ಮಾಡುವ, ಎಲ್ಲರಂತೆ
ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮವನ್ನೂ ಮಾಡಿದರೂ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸಿ ತಾವರಿಯು
ಎಲೆಯಂತೆ ನೀರಿಗಂಟಿದೆ ಇರುವ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತನನ್ನು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಈ ಶ್ಲೋಕಗಳೆ
ವರ್ಣಿಸುತ್ತವೆ

ಕರ್ಮಣ್ಯಾಕರ್ಮ ಯಃ ಪಶ್ಯೇದಕರ್ಮಣಿ ಚ ಕರ್ಮ ಯಃ |

ಸ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ ಮನುಷ್ಯೇಷು ಸಯುಕ್ತ ಕೃತ್ಯ ಕರ್ಮಕೃತ್ ೪-೧೮

ನೈವ ಕಂಚಿತ್ ಕರೋಮೀತಿ ಯುಕ್ತೋ ಮನ್ಯೇತ ತತ್ತ್ವವಿತ್

ಪಶ್ಯನ್ ಶ್ರದ್ಧಾನ್ ಸ್ವಶನ್ ಚಿಘ್ರನ್ ಅಶ್ವನ್ ಗಚ್ಛನ್ ಸ್ವಪನ್ ಶ್ವಸನ್ || ೪-೧೮

ಪ್ರಲಪ್ತ್ವಾಸ್ಯಜನ್ ಗೃಹ್ಯನ್ ಉನ್ಮಿಷನ್ ನಿಮಿಷನ್ಮಪಿ |

ಇಂದ್ರಿಯಾಣೀಂದ್ರಿಯಾರ್ಥೇಷು ವರ್ತಂತ ಇತಿ ಧಾರಯನ್ ೪-೧೯

ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಾಧಾಯ ಕರ್ಮಾಣಿ ಸಂಗಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಕರೋತಿ ಯಃ

ಲಿಪ್ತೇ ನ ಸ ಪಾಪೇನ ಪದ್ಮಪತ್ರಮಿವಾಂಭಸಾ ||

೪-೨೦

ಬೃಹತ್ತಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಗುಣದ ಔನ್ನತ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನೇ ಹೋಲುವ
ಹರಿಹರನ ನಂಬಿಯಣ್ಣನ ರಗಳೆಯಲ್ಲಿ ಇದೇ ದರ್ಶನ ಪ್ರತಿಮಿತವಾಗಿರುವುದನ್ನು
ಕಾಣುತ್ತೇವೆ ಅಲ್ಲಿ “ಮಾಡಿತೆಲ್ಲಂ ಪೂಜೆಯಾಗಿ, ಆಡಿತೆಲ್ಲಂ ಸ್ತುತಿಯಾಗಿ”
ಪರಿಣಾಮಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನೂ “ಕಾಮ ರತಿಕ್ರೀಡಾ ಕಾರ್ಯಂ ಶಿವಾರ್ಪಿತ ಕಾರಣ”
ವಾಗುವುದನ್ನೂ ಕವಿ ನಂಬಿಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದ್ದಾನೆ ಹರಿಹರನ ನಂಬಿಯನ್ನು
ಹೀಗೆ ಒಂದೆ ವೃತ್ತದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ

ನೋಡುವ ಚೆಲ್ವುಮಂ, ನುಡಿದ ವಾಕ್ಯಮುಮಂ, ಮನದುಕ್ಕಿದಕ್ಕಟಾಂ

ಕೊಡುವ ಸೌಖ್ಯಮಂ, ತನಗೆ ಬಂದ ಮಹೋನ್ನತ ಸಂಪದಂಗಳಂ,

ಪಾಡಿಸುವಳ್ಳಿಯಂ, ಸವಿವ ಸರ್ವ ಪದಾರ್ಥ ಸುಖಂಗಳಂ, ಕರಂ

ಕೊಡೆ ಶಿವಾರ್ಪಿತಂನಡುತ ಸೌಂದರನೊಪ್ಪುತ್ತಿರಲೆ ನಿರಂತರಂ”

ಹೀಗೆ ಭರತೇಶವೈಭವದ ವಸ್ತು ದರ್ಶನಗಳು ಗಹನವಾದುವು ಆದರೆ ಮೊದಲೆ
ಹೇಳಿದಂತೆ ಅದರ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಭಂದಸ್ಸು ಆ ಭಾರವನ್ನು ಅನಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಿದೆ
ಎಂದು ಹೇಳಲು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಡಗಿನಲ್ಲಿ ದಾಟಬೇಕಾದ ಸಾಗರವನ್ನು

ಹರಿಗೋಲಿನಲ್ಲಿ ದಾಟಲು ಹೊರಟಂತಿದೆ ಈ ಸಾಹಸ ಎಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಾಧಾರಣ ಸಂಸಾರದ ಮೃದು ಲಲಿತ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ಕವಿ ಚಿತ್ರಿಸಲು ಹೊರಟಿದ್ದಾನೆಯೋ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅದು ಅತ್ಯಂತ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದರೂ ಸಮಗ್ರ ಕಾವ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಅಂದರೆ ಯದ್ವದ ಮೊದಲಾದ ವಿರ ರೌದ್ರಾದಿ ರಸಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವಾಗ ಈ ರೀತಿ ಅಥವಾ ವಿಧಾನ ಹೊತ್ತಹೊರೆಯ ಗುರುಭಾರಕ್ಕೆ ಕುಸಿಯುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ

ಆದರೂ ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇವನ್ನು ಪರಿಧೀನಗೊಳಿಸುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಹಳ್ಳಿಗರಿಗೂ ಪ್ರಿಯವಾಗುವಂತೆ ಸುಲಭವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದೇ ಕವಿಯ ಮುಖ್ಯೋದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತೆನ್ನಬಹುದು ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶಸಾಧನೆಗೆ ಅವನು ಹಿಡಿದ ಪಾದಿಯ ಸರಿಯಾಗಿರಬಹುದು ಅದುವಂದರೆ “ಪಾಡುಗಬ್ಬ”ವನ್ನು ರಚಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಿರಬೇಕು —

ಕಬ್ಬಿಗಲಿ ದುಗ್ಗುವ ಪಾಡುಗಬ್ಬವ | ಕಬ್ಬಿದೇಳಿರವರವರವ |
 ಕುದ್ರರವರವ ಕು ಎದರಂತೆ ರಚಿಸಲಿ | ಕಬ್ಬಿ ದೇಳಿ ಸರಸ್ವತಿಯಿ ||
 ಅಮೃದ್ರಾ ಕೊಡುವರೆ ಕ್ಕಾಡುಗರು | ರಮ್ಯಪುಂಚರಣಿ ಸಂಗಾ |
 ಅವದ್ರಾ ಮಿತಿ ಪೂರ್ವದೊಂದು ತುಲಸಿ | ಮಯ್ಯವಿ ಕೇವಿಂಕಾಣ್ಣಾ ||
 ರಚಿಸಿ ಶಿವಸಮಾನ ವಂದಾದವ | ರೂಪಿಗಿದ್ದ ಕೊಪ್ಪಳುರಂಕಿ ||
 ಕೆವಿಲ್ಲದರವಿದ್ದವ ಕೆಂದರ ಕೇವಿ | ಓಲೆಯೇಕಿ ಪಾಡುಗಬ್ಬದೊಳಿ ||
 ಸಕು ಲಕ್ಷ್ಮಿವು ವಸ್ತುಕ ಮೂಕಕಿಷ್ಟು | ವಿಕವಾದರು ದೊಪ್ಪಿಲ್ಲ |
 ಸಕು ಲಕ್ಷ್ಮಿಕಾಗಿ ಎರ ಗುಮಾಡಿದರು | ಸ್ವಕದ ಎದಕೆಯಹುದು ||

ಹಿಂದಿನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಕಥೆ ಮತ್ತು ವಿಸಯ ಇವುಗಳಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ದರ್ಶನಸಮುವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ತನ್ನದೆ ಆದ ಒಂದು ನೂತನ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಭರತೇಶವೈಭವದಂತಹ ಬೃಹತ್ಪ್ರಮಾಣದ ಮಹಾಕೃತಿಯನ್ನಾಗಿಸಿದ ಮಹಾಕವಿಯ ಕೀರ್ತಿ ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಗೊಬ್ಬನಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ

ಕಥಾಸಂಚಿಕೆ ಅಡಚಣೆಯಾಗದಂತೆ, ಕವಿಯ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಭಂಗ ಬರದಂತೆ, ಮೂಲದ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಕೆಡದಂತೆ ಬೃಹದ್ಗಾತ್ರದ ಮಹಾಕಾವ್ಯವನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ, ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಷೋಕೆಗೆ ಕವಿಕಾವ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಉಪಕರಿಸುವ ಶ್ರೀ ತ ಸು ಶಾನುರಾಯರಿಗೆ ವಂದನೆ ಸಲ್ಲಬೇಕಾಗಿದೆ

೧-೮-೧೯೫೫ }
 ಮೈಸೂರು }

ಕೆ ವಿ ಪುಟ್ಟಪ್ಪ
 ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕ

ವಿಷಯ ಸೂಚಿಕೆ

	ಪುಟ
೧ ಪೀಠಿಕೆ	1
೨ ಆಸ್ಥಾನಸಂಧಿ	89
೩. ಕವಿವಾಕ್ಯ ಸಂಧಿ	97
೪ ಮುನಿಭುಕ್ತಿ ಸಂಧಿ	104
೫ ಆರೋಗಣಿ ಸಂಧಿ	114
೬ ಉಪ್ಪರಿಗೆ ಸಂಧಿ	123
೭ ರಾಜಲಾವಣ್ಯ ಸಂಧಿ	133
೮ ಅರಗಿಲಯಾಳಾವಸಂಧಿ	142
೯. ಮನ್ನಣಿ ಸಂಧಿ	147
೧೦ ಸರಸ ಸಂಧಿ	157
೧೧ ಸನ್ಮಾನ ಸಂಧಿ	170
೧೨. ವೀಣಾ ಸಂಧಿ	178
೧೩ ಪೂರ್ವನಾಟಕ ಸಂಧಿ	185
೧೪ ಉತ್ತರ ನಾಟಕ ಸಂಧಿ	193
೧೫ ತಾಂಡವವಿನಯ ಸಂಧಿ	203
೧೬ ಶಯ್ಯಾಗೃಹ ಸಂಧಿ	213
೧೭ ಪರ್ಮಾಭಿಷೇಕ ಸಂಧಿ	220
೧೮ ಪಾರಣಾ ಸಂಧಿ	228
೧೯ ನವರಾತ್ರಿ ಸಂಧಿ	239
೨೦ ಪಟ್ಟಣಪಯಣದ ಸಂಧಿ	249
೨೧ ದಶಮಿಪ್ರಸ್ಥಾನ ಸಂಧಿ	254
೨೨ ಪೂರ್ವಸಾಗರದರ್ಶನ ಸಂಧಿ	259
೨೩ ರಾಯಸದಂಬೆಚ್ಚ ಸಂಧಿ	266
೨೪. ಅದಿರಾಜೋದಯ ಸಂಧಿ	274
೨೫ ವರತನುಸಾಧ್ಯ ಸಂಧಿ	282
೨೬ ಪ್ರಭಾಸಾಮರಚಿಹ್ನೆ ಸಂಧಿ	289
೨೭ ವಿಜಯಾರ್ಥದರ್ಶನ ಸಂಧಿ	292
೨೮ ಕವಾಟಿವಿಸ್ತೋಟನ ಸಂಧಿ	298
೨೯ ಶೇಚರಿಯರ ವೈವಾಹ ಸಂಧಿ	302
೩೦ ಭೂಚರಿಯರ ವೈವಾಹ ಸಂಧಿ	310

	ಪುಟ
೩೧ ಮೈದುನಮಾತಿನ ಸಂಧಿ	313
೩೨ ವೃಷ್ಟಿನಿವಾರಣ ಸಂಧಿ	318
೩೩ ಸಿಂಧುದೇವಿಯಾತೀರ್ವಾದ ಸಂಧಿ	325
೩೪ ಅಂಕಮಾಲಾ ಸಂಧಿ	331
೩೫ ಮಂಗಲಯಾನ ಸಂಧಿ	335
೩೬ ಉಂಗುರುಡಿಗೆಯ ಸಂಧಿ	340
೩೭ ಮದುವೆಯ ಸಂಭ್ರಮ ಸಂಧಿ	342
೩೮ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನ ಸಂಭೋಗ ಸಂಧಿ	348
೩೯ ಜನದರ್ಶನ ಸಂಧಿ	350
೪೦ ತೀರ್ಥಾಗಮನ ಸಂಧಿ	354
೪೧ ಅಂಬಿಕಾದರ್ಶನ ಸಂಧಿ	359
೪೨ ಕಾಮದೇವಾಸ್ಥಾನ ಸಂಧಿ	366
೪೩ ಸಂಧಾನಭಂಗ ಸಂಧಿ	372
೪೪ ಕಟಕವಿನೋದ ಸಂಧಿ	380
೪೫ ಮದನಸನ್ನಿಹ ಸಂಧಿ	389
೪೬ ರಾಜೇಂದ್ರಗುಣವಾಕ್ಯ ಸಂಧಿ	396
೪೭ ಚಿತ್ತಜನಿರ್ವೇಗ ಸಂಧಿ	404
೪೮ ನಗರೀಪ್ರವೇಶ ಸಂಧಿ	413
೪೯ ಶ್ರೇಣ್ಯಾರೋಹ ಸಂಧಿ	416
೫೦ ಜನನೀವಿಯೋಗ ಸಂಧಿ	421
೫೧ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಮ ಸಂಧಿ	427
೫೨ ಜನನಿವಾಸನಿರ್ಮಿತ ಸಂಧಿ	430
೫೩ ಕುಸುರವಿಯೋಗ ಸಂಧಿ	436
೫೪ ತೀರ್ಥೇಶಪೂಜಾ ಸಂಧಿ	445
೫೫ ಜನಮುಕ್ತಿಗಮನ ಸಂಧಿ	449
೫೬ ರಾಜ್ಯಪಾಲನ ಸಂಧಿ	452
೫೭ ಭರತೇಶನಿರ್ವೇಗ ಸಂಧಿ	455
೫೮ ಧ್ಯಾನಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಸಂಧಿ	461
೫೯ ಚಕ್ರೇಶ ಕೈವಲ್ಯ ಸಂಧಿ	465
೬೦ ಮಂಗಳ ಸಂಧಿ	469
ಶಬ್ದಕೋಶ	473

ಪೀಠಿಕೆ

ಕವಿಚರಿತ್ರೆ

ಭರತೇಶ ವೈಭವವನ್ನು ಬರೆದ ಕವಿ ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿ ಈತನು ಅಪರಾಜಿತೇಶ್ವರ ಶತಕ, ತ್ರಿಲೋಕ ಶತಕ, ರತ್ನಾಕರಾಧೀಶ್ವರ ಶತಕ—ಎಂಬ ಶತಕತ್ರಯವನ್ನೂ 'ನಿರಡುಸಾವಿರ ಗ್ರಂಥದಷ್ಟು ಅಧ್ಯಾತ್ಮಗೀತೆ' ಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಭರತೇಶ ವೈಭವದಿಂದ ಕವಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಸಾರವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಬಹುದು.

ಕವಿಗೆ ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿ, ರತ್ನಾಕರಸಿದ್ಧ, ರತ್ನಾಕರ ಅಣ್ಣ—ಎಂಬ ಪರ್ಯಾಯ ನಾಮಗಳಿದ್ದವಾದರೂ 'ರತ್ನಾಕರಸಿದ್ಧ' ಎಂಬುದು ಆತನ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯ ಹೆಸರು. "ಸಿದ್ಧಪದಕ ಸೋತೆನಾಗಿ ರತ್ನಾಕರ ! ಸಿದ್ಧನೆಂದೆನಲೊಲೈ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಸಿದ್ಧಪದಕ್ಕೆ ಸೋತ ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ಜೀವಿಯಾದ ರತ್ನಾಕರನಿಗೆ "ಆಮಯ, ಜನನ ಮರಣವುಳ್ಳ ಜನಕರ ! ನಾಮವ" ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡುವುದು ಸರಿಗಾಣಲಿಲ್ಲ. 'ಶ್ರೀ ಮಂದರಸ್ವಾಮಿ ನನ್ನಯ್ಯ' ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ನಾಡು ಕರ್ಣಾಟ ಸುಕ್ಷೇತ್ರ ಮಂಶ ಹ್ವತ್ರಿಯಮಂಶ ಈತನಿಗೆ ಶ್ರೀಶುಚಿದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟವನು 'ದೇಶಿಗಣಾಗ್ರಣಿ ಚಾರುಕೀರ್ತ್ಯಾಚಾರ್ಯ' 'ಮೋಕ್ಷಾಗ್ರಗುರು ಹಂಸನಾಥ' ಮೋಕ್ಷಾಗ್ರಗುರುವಿನ ಆಜ್ಞೆಗೆ ತಲೆಬಾಗಿಯೇ ಅತ್ಯಲೀಲಾರ್ಥವಾಗಿ 'ಭರತೇಶ ವೈಭವವೆಂಬ ಕಾವ್ಯವನಿದ ! ನೊರೆ'ದದ್ದು ಜೈನಕವಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರಾಯಿಕವಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವ ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ಗೋಜಿಗೇ ಈತ ಹೋಗಿಲ್ಲ.

ಕವಿಯ ಜೀವನದಮೇಲೆ ಬೆಳಕನ್ನು ಬೀರುವ ಎರಡನೆಯ ಸಾಧನ ದೇವಚಂದ್ರನ ರಾಜಾವಳಿಕಥೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ರತ್ನಾಕರನು ಸೂರ್ಯವಂಶದ ರಾಜಕುಲದವನೆಂದೂ, ದೇವರಾಜನೆಂಬುವನ ಮಗನೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ. ಈತನು 'ಬಾಲಕಾಲದೊಳೆ ಕಾವ್ಯಾಲಂಕಾರ ಲಕ್ಷಣಶಾಸ್ತ್ರದೊಳೆತ್ತಿವುಣನಾಗಿ' ಪರಮಾಗಮಗಳೆನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೃದ್ಯತಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕವೀಶ್ವರನಾಗಿ ಸೋಮವಂಶದ ಭೈರವ ಒಡೆಯರ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಶೃಂಗಾರಕವಿಯೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಪಡೆದಿದ್ದನು. ಯೋಗರತ್ನಾಕರ ಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸದಿಂದ ದಶವಾಯುಗಳನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಿದ್ದ ಈತನನ್ನು ಕಂಡು ಭೈರವ ಒಡೆಯರ ಮಗಳು ಮೋಹಪರವಶಳಾದಳು. ರತ್ನಾಕರನು ತನ್ನ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸ ಬಲದಿಂದ ಸೌಧಾಗ್ರವನ್ನು ಏರಿ ಗವಾಕ್ಷಿಯಿಂದ ಒಳಗೆ ಇಳಿದು 'ಅವಳೊಳೆ ನೇಹಂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು' ರಾಜನಿಗೆ ಇದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಆತನು ರತ್ನಾಕರನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಶಿಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿರಲು, ಇದನ್ನರಿತ ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿ ಆ ರಾತ್ರಿಯೇ

ತನ್ನ ಗುರುವಾದ ಮಹೇಂದ್ರಕೀರ್ತಿಯ ಬಳಿಗೆ ಓಡಿಹೋಗಿ, ಅಣುವ್ರತದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಾತ್ಮತತ್ವ ತತ್ವರನಾದನು ಅಲ್ಲಿ 'ವಿಜಯಕೀರ್ತಿಗಳೆಂಬ ಪಟ್ಟಾಚಾರ್ಯರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ವಿಜಯಣ್ಣಗಳು ದ್ವಾದಶಾನುಪ್ರೇಕ್ಷೆಗಳಂ ಕನ್ನಡದಿಂ ಸಂಗೀತಮಾಗಿ ವೃತ್ತವಚನದಿಂ ಮಾಡಿ ಆನೆಯಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವನೆಯಂ' ಮಾಡಿಸಿದರು ಇವನ್ನು ಕಂಡು ರತ್ನಾಕರನು ಭರತೇಶ್ವರಚರಿತೆಯನ್ನು ಎಂಭತ್ತುನಾಲ್ಕು ಸಂಧಿಗಳಷ್ಟು ಭರೆದು ವಿಜಯಣ್ಣನ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ದೊರೆತ ಪುರಸ್ಕಾರವನ್ನು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೂ ದಯೆ ಪಾಲಿಸುವಂತೆ ಗುರುಗಳನ್ನು ಬೇಡಿದನು ಆದರೆ ಪಟ್ಟಾಚಾರ್ಯರು 'ಇದೊಳೆರಡು ಷೋರು ವಾಕ್ಯಂ ಪುರಾಣಕ್ಕೆ ವಿರೋಧಮಿಪುರ್ದು, ಅದಿಂದೆ ಆಗಮ ಆಗದು' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು ಅದೇ ನೆಪದಿಂದ ಪಟ್ಟಾಚಾರ್ಯರಿಗೂ ರತ್ನಾಕರನಿಗೂ ಸಂವಾದ ಬೆಳೆದು ಜರ್ಜಿಯಾಯಿತು. ಕುಪಿತರಾದ ಆಚಾರ್ಯರು ಕವಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಏಳುನೂರು ಶ್ಲಾವಕರಲ್ಲಿ ಆತನಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ದೊರೆಯದಂತೆ ಮಾಡಿದರು ಸೇರಿಗೆ ಸವ್ವಾಸೇರಿನಂತಿದ್ದ ರತ್ನಾಕರನು ತನ್ನ ತಂಗಿಯಿಂದ ಅಹಾರವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾ ಇದ್ದು, ತನಗಾದ ಅನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಜನಸಮಯವನ್ನೇ ಗುರಿಮಾಡಿ ವೀರಶೈವಮತಕ್ಕೆ ಸೇರಿದನು 'ಆತ್ಮಜ್ಞಾನಿಗೆ ಜಾತಿ ಕುಲಮಾವುದೊಡಂ ಸಮಮೆಂದು' ಲಿಂಗಧಾರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವೀರಶೈವ ಶಾಸ್ತ್ರಪುರಾಣಗಳ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಪಡೆದನು ಆದರೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಕೋಪವು ಉಪಶಮಿಸಿ ಪುನಃ ಜೈನಮತಾವಲಂಬಿಯಾಗಿ ಸನ್ಯಾಸರಲ್ಲಿ ನಂಬಿ ನಡೆದನು. "ರತ್ನಾಕರ ಶತಕಂ, ಅಪರಾಜಿತ ಶತಕಂ, ತ್ರಿಲೋಕ ಶತಕಂ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮಗೀತಂಗಳ್ ಎರಡುಸಾವಿರ ಗ್ರಂಥದಷ್ಟು ಸೇಳಿದಂ ಶಕ ವರುಷ ೨೪೭೯ ಸಂದಿರ್ದುದು ರಾಜ ಒಡೆಯರ ಕಾಲವಾದಮೇಲೆ ಚಾಮರಾಜನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ರತ್ನಾಕರಾರ್ಥ ವಿರಚಿತ ಭರತೇಶ್ವರ ಚರಿತೆ ಎಂಭತ್ತುನಾಲ್ಕು ಸಂಧಿಯುನೋದಿದರು.

ಕವಿಯು ವಿಚಾರವಾದ ದಂತಕಥೆಯೊಂದು ಜನಜನಿತವಾಗಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿರು ವಂತೆ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಉಗ್ರಾಣದ ಮಂಗಳೇಶರಾಯರು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ಭರತೇಶ ವೈಭವ ಗ್ರಂಥದ ಮುನ್ನುಡಿಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಚಾರುಕೀರ್ತಿಯೋಗಿಯಿಂದ ಎಳೆವರೆ ಉದಲ್ಲಿಯೇ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದ ರತ್ನಾಕರನು ದಿನದಿನಕ್ಕೂ ಉದಿತೋದಿತನಾಗಿ ಕೀರ್ತಿ ಶಾಲಿಯಾಗುತ್ತಾ ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯ ಸಮುದಾಯದಿಂದ ಪರಿವೇಷಿತನಾಗಿರಲು ಕೆಲವು ಕುಹಕಿ ಗಳು ಮಾತ್ಸರ್ಯದಿಂದ ಆತನು ಮಲಗುವ ಮಂಚದ ಕೆಳಗೆ ಒಬ್ಬ ವೇತ್ರೆಯನ್ನು ಬೈಚಿಟ್ಟು ಕ್ಷತನ ಹೆಸರಿಗೆ ಕಳಂಕವನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಅವಮಾನಿತ ನಾದ ರತ್ನಾಕರನು ಶಿಷ್ಯರ ಬೇಡಿಕೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿರಾಕರಿಸಿ ನೆಟ್ಟನೆ ನಡೆದು ಹೊಳೆ ಯನ್ನು ಸೇರಿ, ಜನಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಜಲಾಂಜಲಿಯಿತ್ತೆನೆಂದು ಘೋಷಿಸಿ, ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗು ಹಾಕಿ ಮೇಲೆದ್ದು ಘಟ್ಟದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹೋದನು ಅಲ್ಲಿ ಶೈವಗ್ರಂಥವೊಡನೆ ನ್ನು ಆನೆಯಮೇಲಿರಿಸಿ ಮೆರೆಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು, ಆ ಗ್ರಂಥವು ಕೇವಲ ನೀರಸವಾದುದೆ ದೆಂದು ಎಲ್ಲರ ಮುಂದೆ ಮುಚ್ಚುಮರೆಯಿಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸ್ಪರಿದನು.

ಕುಸಿತರಾದ ಜನರು ರಾಜನಲ್ಲಿ ದೂರಿದರು ರಾಜನು ರತ್ನಾಕರನನ್ನು ಕರೆಸಿ ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಲು, ಆತನು ನಿರ್ಭಯನಾಗಿ, ಒಂಭತ್ತು ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಯೊಳಗಾಗಿ ಭರತೇಶವೈಭವವೆಂಬ ಹತ್ತುಸಹಸ್ರ ಪದ್ಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಮಹಾಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದು ರಾಜನನ್ನೂ ಆತನ ಸಭಾಸದಸರನ್ನೂ ಮೆಚ್ಚಿಸಿದನು ಅನಂತರ, ರಾಜನ ಬೇಡಿಕೆಯಂತೆ ವೀರಶೈವ ಮತವನ್ನವಲಂಬಿಸಿದನು ಆದರೂ ತನ್ನ ಮರಣಾನಂತರ ಉತ್ತರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಜೈನರೇ ನಡಸಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿದುದಲ್ಲದೆ, ಸಾಯುವ ಮುನ್ನ ತಾನು ಮನಸಾ ಜೈನನಾಗಿಯೇ ಇದ್ದನೆಂಬುದನ್ನೂ, ತಾನು ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದುದು ಕೇವಲ ಒಂದು ಗೋಟೆಡಿಕೆಯೇ ಹೊರತು ಲಿಂಗವಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನೂ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು

ಮೇಲಿನ ಎರಡು ಕಥೆಗಳಿಂದಲೂ ರತ್ನಾಕರನು ಶೃಂಗಾರಕ್ಕೆ ಮನಸೋತ ರಸಿಕ ಜೀವಿಯೆಂಬ ಭಾವನೆ ಜನರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿ ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಭರತೇಶ ವೈಭವವನ್ನು ಓದಿದವರಿಗೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ತಥ್ಯಾಂಶವೂ ಇರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ ಅನುಭವವೇದ್ಯವಾದ ರಸಿಕಜೀವನವನ್ನು ಕವಿ ಕನ್ನಡಿಸುತ್ತಿರುವನೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಹೇಳಬಹುದು ಕವಿಯು ನಿರ್ದುಷ್ಟವಾದ ರಸಿಕಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಿರಬಹುದು ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಆತನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಪಲ್ಲದ ಆರೋಪವನ್ನು ಹೊರಿಸುವುದು ಎಷ್ಟು ಯೋಗ್ಯವಾದುದೋ ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ ಕಾಳಿದಾಸನ ಶೃಂಗಾರರಸ ನಿರ್ಮಾಣ ನೈಪುಣ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಜನತೆ ಹಲವು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೆಣೆದಿರುವಂತೆ ರತ್ನಾಕರನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಏಕೆ ಮಾಡಿರಬಾರದು? ಆದರೆ ಮೇಲಿನ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುತ್ತಿರುವ, ಜೈನಮತೀಯನಾದ ಈ ಕವಿ ಒಮ್ಮೆ ವೀರಶೈವಮತವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದನೆಂಬ ಮಾತು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಕವಿಯು ವೀರಶೈವಮತಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದನೆಂದು ನಿಷ್ಕೃಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವಷ್ಟು ಸಾಧನಸಾಮಗ್ರಿಗಳಾವುವೂ ಈಗ ದೊರೆತಿಲ್ಲ ಆದರೂ ಜೈನಮತಸ್ಥನಾದ ದೇವಚಂದ್ರನೇ ಸ್ವಮತಸ್ಥನಾದ ಕವಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿರುವುದೂ, ಕವಿಯು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬದ್ಧನಾದ ಪುರಾಣ ಕಥಾಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಬೇಕಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕವಿನಿರಂಕುಶಮತಿಯನ್ನು ಮೆರೆದಿರುವುದೂ, ಭೋಗಾಂಗ, ಯೋಗಾಂಗ, ತ್ಯಾಗಾಂಗಗಳೆಂಬ ಅಂಗತ್ರಯಗಳನ್ನೂ ಯೋಗ-ಭೋಗಗಳ ಸಾಮುರಸ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನೂ ತನ್ನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದೂ, 'ಉಂಡುಪವಾಸಿ, ಬಳಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ' ಇತ್ಯಾದಿ ವಾಕ್ಯಭಾಗಗಳನ್ನೂ 'ಮೊಲೆಯಮೇಲಿದ್ದ ಯೋಗಿಗಳುಂಟು' ಇತ್ಯಾದಿ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೂ ಬಳಸಿರುವುದೂ ನೋಡಿದರೆ ಕವಿಯ ಬಗೆಗಿಣ್ಣಿನೆದುರು ಆ ಮತದ ತತ್ವಗಳು ತಕ್ಕಷ್ಟು ತಾಂಡವವಾಡಿ ಕವಿಯ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೆಳೆದಿದ್ದವೇನೋ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥನಿರಚಿತವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ 'ಸೋಮೇಶ್ವರ ತತಕವು' ರತ್ನಾಕರ ವಿರಚಿತವೆಂಬ ಪ್ರತೀತಿ

ಇದೆ ಆ ಗ್ರಂಥದ ಪುರಾತನ ತಾಳಪತ್ರವೊಂದರಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪದ್ಯವಿರುವುದಾಗಿಯೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ವರಸಮ್ಮತ್ಸು ಸುಧರ್ಮ ಜೈನ ಮತದೊಳ್ತಾಂ ಪುಟ್ಟಿಯಾ ದೀಕ್ಷೆಯಂ |
 ಧರಿಸಿ ಸನ್ನುತ ಶಾಸ್ತ್ರಶಾಸ್ತ್ರಗಳನುಂ ನಿರ್ಮಾಣಮಂ ಮಾಡುತಂ ||
 ವರ ರತ್ನಾಕರ ಯೋಗಿಯೆಂದು ನಿರುತಂ ವೈರಾಗ್ಯ ಬಂದೇರಲಾಂ |
 ಹರದೀಕ್ಷಾ ಪ್ರತನಾದನೈ ಹರಹರಾ ಶ್ರೀಚಿನ್ನ ಸೋಮೇಶ್ವರಾ ||

ಇದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಕವಿಯು ವೀರಶೈವ ಮತಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದಾಗ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಶತಕವನ್ನು ಬರೆದಿರಬಹುದೆಂದು ಅನುಮಾನಿಸಲು ಆಸ್ಪದವಿದೆ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿಯೂ ರತ್ನಾಕರಶತಕ-ಸೋಮೇಶ್ವರಶತಕಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಹೋಲುತ್ತವೆ ಆದರೂ ಇಷ್ಟ ರಿಂದಲೇ ಘಟಾಘೋಷವಾಗಿ 'ಇದಮಿತ್ಥಂ' ಎಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಕವಿಯು ಅನುಭವಸಾಗರವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ನಂಬಿಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಹೊಳೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸೇರಿರಬಹುದಾದರೂ ಅವನು ಅವುಗಳ ಹಂಗಿನ ಎಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಅಳವಡದವನು ಆದುದ ರಿಂದ ಇನ್ನೂ ನಿಷ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ದೊರೆಯುವವರೆಗೆ ಈ ಮತಾಂತರದ ಕಥೆಯನ್ನು ಅಡ್ಡ ಗೋಡೆಯಮೇಲಿನ ದೀಪದಂತಿಟ್ಟಿರುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು

ಭರತೇಶವೈಭವದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಗ್ರಂಥವು "ವೃಷಭಮಾಸದಿ ತೊಡಗಿತು ಕುಂಭಮಾಸ ಸ | ದ್ವಿಷಯದಿ ಕೃತಿ ಪೂರ್ಣವಾಯ್ತು" ಎಂಬ ಕವಿಯ ಹೇಳಿಕೆಯೇ ಒಂಭತ್ತು ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಹತ್ತುಸಹಸ್ರಪದ್ಯಗಳ ಬೃಹದ್ಗ್ರಂಥವು ರಚಿತವಾಯ್ತೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಆಧಾರ ಈ ಆಧಾರದಮೇಲೆಯೇ ದಂತಕಥೆ ಅಂಕುರಿಸಿ ಚಿಗುರಿದು ಫುಡು. ಈ ಸಂಧರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಕೆ. ವಿ ಪುಟ್ಟಪ್ಪನವರು ಪ್ರಬುದ್ಧಕರ್ಣಾಟಕದ ೩ ನೆಯ ಸಂಪುಟದ ೪ ನೆಯ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ 'ಪಂಪನಲ್ಲಿ ಭವ್ಯತೆ' ಎಂಬ ಲೇಖನದ ನೆನಪು ಬರುತ್ತದೆ ಪಂಪನು ತನ್ನ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಆರು ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಮೂರು ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿಯೂ ಬರೆದನೆಂಬುದರ ವಿವರಣೆ ಯನ್ನು ಅವರು ಹೀಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ—“ರಚನಾ ಸಮಯದ ನಿಮಿಷಗಳನ್ನೂ, ಶಂಕೆಗಳನ್ನೂ ಕೂಡಿಸಿ, ಬಂದ ಹೊತ್ತಿನ ಮೊತ್ತವನ್ನು ತಿಂಗಳುಗಳಾಗಿ ಭಾಗಿಸಿರುವ ನೆಂದುಕೊಂಡರೆ ನಮ್ಮ ಆಶ್ಚರ್ಯ ವಿಸ್ಮಯದ ಎಲ್ಲೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟದಿರಬಹುದು ಹಾಗಲ್ಲದೆ, ಸಮಗ್ರಕೃತಿಯನ್ನೂ, ಅದನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಮೊತ್ತಮೊದಲಿಂದ ಹಿಡಿದು ರಸಾನ್ವಯೋಚನದ ಸಮಾಧಾಧನೆಯ ಸಿದ್ಧಿಯ ತುತ್ತತುದಿಯವರೆಗೂ, ಮೂರು ಮತ್ತು ಆರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿದನೆಂದರೆ ಏನು ಭವ್ಯತೆ ಇದೆ. ಪದಾರ್ಥ ಸಂದರ್ಶನದಂತಾಗುತ್ತದೆ.” ಪಂಪನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಫೇಳೆದ ಮಾತು ರತ್ನಾಕರನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಮತ್ತೂ ಹತ್ತಿರವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಪಂಪನು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಆದ ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಹಿಡಿಯಿತೆಂದು ಮಗುಂ ಆದಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ರತ್ನಾಕರ ವೃಷಭ-ಕುಂಭ

ಮಾಸಗಳ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಬರೆದುಬಿಡು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ ಆದರೆ ಯಾವ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನೂ ಮಾಡಲಾಯಿತು ? ಯಾವ ಕುಂಭಮಾಸದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯಾಯಿತು ? ಕವಿಯ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರವು ಓಟದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಯಾವ ಸಂದೇಹವೂ ಇಲ್ಲವಾದರೂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿ ಕುಂಭಮಾಸಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯ ವರ್ಷದ ಮಾಸಗಳೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ ಹಾಗಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಪುಟ್ಟಪ್ಪನವರು ಹೇಳುವಂತೆ ಇದೊಂದು ಪವಾಡ ಸಂದರ್ಭವೆಂದು ವಾದಿಸಿ

ಕವಿಯು ಈರ್ಷೆಯಿಂದ ಕಾವ್ಯಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಿದನೆಂಬ ಮಾತಿನಲ್ಲೂ ಬೆಚ್ಚು ಹುರುಳಿದ್ದಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ ಭರತೇಶವೈಭವದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕವಿ ಆಡಿರುವ ಮಾತು ಗಳ ಧಾಟಿಯೇ ಇದಕ್ಕೂ ಮೂಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ ಆತನ ಕಾವ್ಯಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಲವರು ಕರುಬಿದಂತೆ, ಕಟುವಾಗಿ ಟೀಕೆಮಾಡಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ ಆದಕಾಗಲಿ ಕವಿ ನೋಂದಮನದಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಮಾತುಗಳನ್ನು ತೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ತಾನು 'ಕೀರ್ತಿಯ ಬಯಸಿ' ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಉಸುರಲಿಲ್ಲವಂತೆ, ಕೀರ್ತಿ ತಾನಾಗಿಯೇ ಬರುತ್ತದಂತೆ ಇದನ್ನು ಕಂಡು "ಕೀರ್ತಿಯ ಬಯಸಿ ಕಣ್ಣುಸುರಾಗಿ ಕೆಲಬರು | ಧೂತರ್ಪು ಪೇಚಾಡುತಹರು " ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಬಿಡದೆ ಅವರು ಕವಿಕರ್ಮಕ್ಕೂ ತೊಡಗು ತ್ತಾರೆ ಆದರೆ ಕವಿತೆ ಸಾಗುವುದೂ ಇಲ್ಲ, ಕಿವಿಗೆ ತೋರಿರುವುದೂ ಇಲ್ಲ ಇದರಿಂದ ಕವಿವಿಸಿಗೊಂಡು ರತ್ನಾಕರನ ಕವಿತೆಯನ್ನು 'ಬಿಡು ಹೊಸಕವಿತೆಯೆಂದು ಪೂರ್ವದ ಶಾಸ್ತ್ರ | ಗಡಬಡೆ ಮಾಡುವರೊಡನೆ' ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ತುಟಿ ತಗಾದೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ತಾನಿರು ತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವನಮೇಲಿನ ಅಸೂಯಾಪರರು ಅಲ್ಲಸಲ್ಲದ ಪಟಾಟೋಪಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾ "ನೆರೆಸಿ ಹೊತ್ತಿಗೆಗಳ ಹೊರೆಗಟ್ಟಿ ಭವಸೇನ | ಗುರುಗಳಂತವರಾಡು ತಿಹರು " ಕವಿ ಆತ್ಮ ಕಡೆ ಕಣ್ಣು ಹಾಕದೆ ತನಗೆ ತಾನು ಆತ್ಮನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತ ನಾಗಿರುವನು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನ ನಿಂದಕರು "ಮೈಯ ಬೆತ್ತಲೆಮಾಡಿ ಮನವ ಕತ್ತಲೆಮಾಡಿ ಹುಯ್ಯಲಿಡುತ ಸುತ್ತುತಿಹರು " ಏನೇನು ಮಾಡಿದರೂ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಬಿದ್ದು ಬಿದ್ದು ಹೊರಳಾಡಿದರೂ ರತ್ನಾಕರಕವಿಗೆ ಕೀರ್ತಿ ಬರುತ್ತಲೇ ಇದೆ, ತಮಗೆ ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ರತ್ನಾಕರನ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೊಲಸು ಕಾವ್ಯಗಳೆಂದು ಜರೆದರು ಆದರೂ ಕವಿ ಅವರನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲಿಲ್ಲವಂತೆ ಏಕೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಬೇಕು, ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಗಂಧರ್ವರೇ ಮಾಡುವಾಗ ? "ಬುಧರು ರಾಜಕರ್ತೆ ನೂಂಕಿದ ರವರ " ತಾನೇನು ಮಾತೃಕೈ ಕಾವ್ಯ ಹೇಳಿದವನಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ 'ಮೋನ ದೊಳಿದ್ದ' ತನ್ನ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು 'ಮುನಿಗಳು ನೃಪರು ವಿಧ್ವಾಂಸರು ಕೊಂಡೊಯ್ದು ರೊಲಿದು' ಇತರರು ಸ್ಪರ್ಧಿಸಬಂದರೆ ಕವಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಹೆದರಿಕೆಯಿಲ್ಲವಂತೆ ಏಕೆಂದರೆ ಇತರರು ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಓದಿದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಈತನಿಗೆ ಒಂದು ದಿನದಲ್ಲಿಯೇ ಅವಗತವಾಗುತ್ತದೆಯಂತೆ ಇಷ್ಟಾದರೂ ತನ್ನ ಮೂಗನ್ನೇ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರ ಬೇಕೆಂಬ ಹಟಮಾರಿತನವೇನೂ ಇಲ್ಲ, ರತ್ನಾಕರನಿಗೆ. ತಾನೇನೂ ಸರ್ವಜ್ಞನಲ್ಲ ;

ತನ್ನ ಮಾತುಗಳೇ ಕಡೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವಲ್ಲ. ಪರಮರಹಸ್ಯ ಎಷ್ಟೋ ಇದೆ 'ಆತ್ಮನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಪರಿಮಿತವಲ್ಲ' ತಾನು ಕಾವ್ಯ ಬರೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಬೋಧನೆಗಾಗಿ ಅಲ್ಲ, ಆತ್ಮ ಲೀಲಾರ್ಥವಾಗಿ ಆದ್ದರಿಂದ ಬೇಕಾದರೆ ಅಲಿಸಬಹುದು, ಬೇಡವಾದರೆ ಪರಾಕು ಮಾಡಬಹುದು' ಕವಿಗೆ ಅದರಿಂದ ಸಂತೋಷವೂ ಇಲ್ಲ ; ಸಂಕಟವೂ ಇಲ್ಲ

ಇದರಿಂದ ಕವಿಯ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಕರುಬಿ ಕಸಿವಿಸಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಜನರಿದ್ದರೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆಯೆ ಹೊರತು ಕವಿಯು ಯಾವುದೊಂದು ಗ್ರಂಥದಮೇಲಿನ ಹುರುಡಿನಿಂದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ

ರಾಜಾವಳಿ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಂಗತಿಗಳು ಉದಾಹೃತವಾಗಿವೆ. ರತ್ನಾಕರನು ತಾಯ್ತಂದೆಗಳ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಮೌನವನ್ನು ವಹಿಸಿ "ಶ್ರೀ ಮಂದರಸ್ವಾಮಿ ನನ್ನಯ್ಯ" ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನಷ್ಟೆ ! ದೇವಚಂದ್ರನು ಕವಿಯ ತಂದೆ ಸೂರ್ಯ ವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ದೇವರಾಜನೆಂದು ತಿಳುಹಿಸುತ್ತಾನೆ ಅಲ್ಲದೆ ಕವಿಯು ಸೋಮವಂಶದ ಭೈರವ ಒಡೆಯರ ಆಶ್ರಯಲ್ಲಿದ್ದನೆಂದೂ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ ಮೇಲೆ ಉದಾಹರಿಸಿರುವ ಕವಿಯ ಮಾತುಗಳಿಂದಲೇ ಆತನು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ರಾಜಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದನೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ ದೇವಚಂದ್ರನು ಸಂದೇಹಕ್ಕೆ ಎಡೆಯಿಲ್ಲದಂತೆ ಆದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟ ಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ ಕವಿಯು 'ತ್ರಿಲೋಕಶತಕ'ದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಊರು ವೇಣುಪುರ (ಮೂಡುಬಿದಿರೆ) ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಅದರ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ ಕಾರ್ಕಳದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೫೦೦ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ಭೈರವ ವಂಶದವರು ಕವಿಗೆ ಆಶ್ರಯದಾತರಾಗಿದ್ದರೆಂದು ನಂಬಲು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಅನುಕಾಶವಿದೆ. ಇಂಥ ಭೈರವ ಒಡೆಯನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದನೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸುವ ಮುನ್ನ ಕವಿಯ ಕಾಲವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯ

ರತ್ನಾಕರಶತಕದ ಸಂಪಾದಕರುಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಎಸ್ ಜಿ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ ಮತ್ತು ಎಂ ಎ. ರಾಮಾನುಜಯ್ಯಂಗಾರ್—ಇವರು ಕವಿಯ ಕಾಲವನ್ನು '೧೫ ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯ ಮತ್ತು ೧೬ ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆದಿಭಾಗ' ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಇವರಿಗಿರುವ ಆಧಾರ ಮೂಡುಬಿದಿರೆಯ ಕೈ ಬರಹದ ಪ್ರತಿಯೊಂದರ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪದ್ಯಗಳು—

ಶ್ರೀ ಶಕವರ್ಷವು ಸಾಸಿರದೈನೂರ | ಲೇಸಿಂಬತ್ತಿರಡನೆಯ |

ಶ್ರೀ ಶಾರ್ವರ ವರ್ಷದ ಶುಭತರನಿಜ | ವೈಶಾಖ ಶುದ್ಧ ಪಂಚಮಿಯ |

ಭೃಗುವಾರ ಪುನರ್ವಸು ತಾರಾಯುತ ಗಂಡ | ಮಿಗೆ ಯೋಗ ವಣಿಜಾಕರಣಾ |

ಮೃಗಪತಿ ಲಗ್ನವೆನೆಯಲು ಲಿಖಿತವಾಯ್ತು | ಸುಗುಣ ಭರತರಾಜಕೃತಿಯು ||

ಮೇಲಿನ ಪದ್ಯಗಳಿಂದ ಕವಿಯು ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಮುಗಿಸಿದ ಕಾಲವು ಸೂಚಿತ

ನಾಗದೆಯೆಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದಾದರೆ ಆ ಕಾಲ ಶಾ ಶ ೧೫೮೨ ಎಂದರೆ ಕ್ರಿ. ಶ ೧೬೬೦ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ (೧೭ ನೆಯ ಶತಮಾನ) ಆದ್ದರಿಂದ ರತ್ನಾಕರ ಶತಕದ ಸಂಪಾದಕರುಗಳ ನಿರ್ಧಾರ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದುದಾಗುತ್ತದೆ ಕವಿಚರಿತೆಕಾರರಾದ ದಿವಂಗತ ಶ್ರೀ ಆರ್ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರವರು ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕುರಿತು 'ಭರತೇಶ್ವರ ಚರಿತೆ'ಯ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥವು ಪೂರ್ತಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವನೋ ಒಬ್ಬನು ಶಕ ೧೫೮೨ ಶಾರ್ವರಿಯಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಕ್ರಿ ಶ ೧೬೬೦ ರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಮಾಡಿದಂತೆ (ಲಿಖಿಯಿಸಿದಂ) ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಇದೇ ಗ್ರಂಥ ರಚನಾ ಕಾಲವೆಂದು ಕೆಲವರು ಭ್ರಮಿಸಿರುವಂತೆ ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ 'ತ್ರಿಲೋಕ ಶತಕ'ದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಕೆಳಗಿನ ಪದ್ಯದ ಆಧಾರದಿಂದ ಕವಿಯ ಕಾಲವನ್ನು ಕ್ರಿ ಶ ೧೫೫೭ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ

ಮಣಿ ಶೈಲಂ ಗತಿ ಯಂದು ಶಾಲಿಶಕ ಕಾಲಂ ಸಂದಿರಲ್ ತಾಳವಾಂ |

ಗಣದೊಳ್ಳೇಣು ಪುರಾಂಕದೊಳ್ ಸೃಜಿಸಿದಂ ರತ್ನಾಕರಾರ್ಯಂ ನಿಜೇ |

ಪೂ ತಾತ್ಪರ್ಯಮಿದೀ ತ್ರಿಲೋಕ ಶತಕಂ

“ಮಣಿ ಶೈಲಂ ಗತಿ ಯಂದು ಶಾಲಿಶಕ ಕಾಲಂ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಮಣಿ ೯, ಶೈಲ ೭, ಇಂದು. ೧, ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇನೂ ಇಲ್ಲ 'ಗತಿ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಕವಿಚರಿತೆಕಾರರು ಭೂತ ಸಂಖ್ಯೆ ೪ ಎಂಬುದು (ಗತಿ ಚತುರ್ಗತಿಗಳು ೪ ?) ಮಾತ್ರ ಸಂದೇಹಾಸ್ಪದವಾಗಿದೆ ಭೂತಸಂಖ್ಯೆಗಳ ಉಪಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಜೈನರೆಂಬ ಭೇದವೇನೂ ಇಲ್ಲ ಎಲ್ಲರೂ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು ಒಂದೇ ರೀತಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ 'ಗತಿ' ಎಂದರೆ ಚತುರ್ಗತಿ ಎಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದಾದರೆ ಆ ಸಮಾಸಪದಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕೋಶಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಅರ್ಥಗಳು ಮಾತ್ರ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ ೧ ಆಮೆ—ಚತುರ್ಗತಿಸ್ಯ ಕಚ್ಚುಪಃ ಕ್ರೋಧವಾದಶ್ಚತುರ್ಗತಿಃ (ಹೇಮಚಂದ್ರನ ಅಭಿಧಾನ ಚಿಂತಾಮಣಿ—ಶ್ಲೋಕ ೧೩೫೩) ೨ ವಿಷ್ಣು—ಚತುರ್ಣಾಂ ಅಶ್ರಮಾಣಾಂ ವರ್ಣಾನಾಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಧೀನಾಂ ಯಥೋಕ್ತಕಾರಿಣಾಂ ಗತಿರಾಶ್ರಯಃ ವಿಷ್ಣುಃ (ಮಹಾಭಾರತ, ಪರ್ವ ೧೩, ಅಧ್ಯಾಯ ೧೪೯, ಶ್ಲೋಕ ೬೫) ಶಬ್ದ ಕಲ್ಪದ್ರುಮ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕೋಶದಲ್ಲಿ “ಅತ ಏವ ಗತಿಃ” ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ೪ ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಇಲ್ಲ, ಆ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಸಲು ಸಾಧ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ ಇನ್ನು ೩ ಎಂಬುದಕ್ಕಿರುವ ಭೂತ ಸಂಖ್ಯೆಗಳ ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ 'ತ್ರಿಗತ' ಎಂದಿದೆ (ಬೇರೆಯವು ತ್ರಿಜಗತ್, ತ್ರಿಗುಣ, ತ್ರಿಕಾಲ, ತ್ರಿಣೇತ್ರ) ಆದಕಾರಣ ಗತ ೩ 'ಗತ' ಎಂದು ಬರೆಯಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ರತ್ನಾಕರನು ಗತಿ ಎಂದು ತಪ್ಪು ಬರೆದಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಸಂಪ್ರತಿಕಾರರು ಹಾಗೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡಿರಲೂಬಹುದು ಅಥವಾ ಆ ಶತಕದ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಓದಿದವನು 'ಗತಿ' ಎಂದು ಎತ್ತಿಕೊಂಡಿರಬಹುದು ಹೇಗೂ ಗತ ಅಥವಾ ಗತಿ ಎಂದರೆ ೩ ಎಂದೇ ತೋರುತ್ತದೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಶತಕದ ವರ್ಷ ಮಣಿ ೯, ಶೈಲ ೭, ಗತಿ (ಗತ) ೩, ಇಂದು ೧ 'ಅಂಕಾಣಾಂ

ವಾಮತೋ ಗತಿಃ ಎಂಬ ನಿಯಮದಂತೆ 'ತ್ರಿಲೋಕ ಶತಕ' ದ ಕಾಲ ಶಾ ಶ ೧೩೭೯ ಎಂದರೆ ಕ್ರಿ ಶ ೧೪೫೭ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ (ಭೂತಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ೩, ಗತ ಎಂಬ ಆಧಾರಗ್ರಂಥಗಳು—George Buhler's Indian Paleography German Edition P 80 ಮತ್ತು A. C Burnell's South Indian Paleography P 97) ಅದರ ಕವಿಯ ಕಾಲ ಶಾ ಶ ೧೪೭೯ ಎಂಬ ದೇವಚಂದ್ರನ ಹೇಳಿಕೆಯ ಗತಿಯೇನು ? ಅದೇ ದೇವಚಂದ್ರನೇ ಕವಿಯು ದ್ವಾದಶಾನು ಪ್ರೇಕ್ಷೆಯ ಕರ್ತೃವಾದ ವಿಜಯಣ್ಣನ ಸಮಕಾಲೀನನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ವಿಜಯಣ್ಣನ ಕಾಲ ಕ್ರಿ ಶ ೧೪೫೦ ಎಂದು ನಮಗೆ ನಿಷ್ಕೃಷ್ಟವಾಗಿ ಗೊತ್ತಿದೆ ಕವಿಚರಿತಕಾರರು ರಾಜಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಕಾಲವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಬರುವ ರತ್ನಾ ಕರವರ್ಣಿ ಹಾಗೂ ವಿಜಯಣ್ಣನ ಸಮ ಸಾಮಯಿಕತೆಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ದ್ದಾರೆ ಇದು ಅಷ್ಟು ಸಮರ್ಪಕವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಕವಿಯ ಕಾಲವನ್ನು ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಶಾ. ಶ ೧೩೭೯ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ೧೪೭೯ ಎಂದು ದೇವಚಂದ್ರನು ಪ್ರಮಾದವಶದಿಂದ ಹೇಳಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ ಆದರಿಂದ ಕವಿ ಹದಿನೈದನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದವನು, ಆತನು ತ್ರಿಲೋಕಶತಕವನ್ನು ಬರೆದುದು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೪೫೭ ರಲ್ಲಿ¹

ಕವಿಯ ಹುಟ್ಟಿದೂರಿನ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ವಿವಾದಕ್ಕೆ ಆಸ್ತದನ್ನೇನೂ ಕಾಣ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಮೇಲೆ ಉದ್ಧರಿಸಿರುವ ತ್ರಿಲೋಕಶತಕದ ಪದ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕವಿಯು ಸ್ವಪ್ನ ವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ—ತನ್ನೂರು ತೌಳವಾಂಗಣದ ವೇಣುಪುರವೆಂದು ಈ ವೇಣು ಪುರವು ಪಶ್ಚಿಮತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಮೂಡಬಿದಿರೆ ಎಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಇದನ್ನು ಸ್ಥಿರಪಡಿಸುತ್ತಾ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಉ ಮಂಗೇಶರಾಯರು ಪ್ರಬುದ್ಧಕರ್ನಾಟಕದ ವಿಕ್ರಮ ಸಂವತ್ಸರದ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ—

“ಈ ವೇಣುಪುರವೇ ಮೂಡಬಿದಿರೆ ಎಂಬುದು ಹೇಗೆ? ಮೂಡಬಿದಿರೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಬೊರಕುವ ಶಾಸನಗಳೆಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ವೇಣುಪುರವೆಂದೇ ಕರೆದಿರುತ್ತದೆ. ಮೂಡ ಬಿದಿರೆಯ 'ಸಾವಿರ ಕಂಬದ ಬಸದಿ,' 'ಹೊಸಬಸದಿ,' 'ತ್ರಿಭುವ ಚೂಡಾ ಮಣಿ'—ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಬಸದಿಯ ಒಂದು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ 'ಶಕನ್ಯಪಕಾಲ' ೧೩೫೧ನೆಯ ಸೌಮ್ಯಸಂವತ್ಸರದ ಮಾಘಶುದ್ಧ ಪಂಚಮಿ ಗುರುವಾರದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಭುವನ ಚೂಡಾಮಣಿಯೆಂಬ ಮಹಾಚೈತ್ಯಾಲಯವುಂ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ವೇಣುಪುರದ ಎಂಟು ಪ್ರಜೆಸೆಟ್ಟಿಗಾರರು . ದೇವರಾಯ ಮಹಾರಾಯರ ನಿರೂಪದಿಂದ ಅಭಿನವ ಚಾರುಕೀರ್ತಿಪಂಡಿತ ದೇವರುಗಳಿಗೆ ನಿರ್ಮಾಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಕೋಟೀಶ್ವರದಲ್ಲಿ ಶಾಲಿಕೆ

¹ ಈ ವಿಷಯದ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಗೋವಿಂದಪ್ಪಗಳವರು ನನಗೆ ಬರೆದಿರುವ ಪತ್ರವೇ ಆಧಾರ.

ನಾಡು ಚವುಟೆರು ಮುಖ್ಯವಾಡೆ ಆರುವರು ಬಲ್ಲಾಳುಗಳ ಸಹಾಯದಿಂ ತ್ರಿಭುವನ
ಜೂಡಾಮಣಿ ಎಂಬ ಮಹಾಜೈತ್ಯಾಲಯಮಂ ಜಗದಾಶ್ವರೈಮವ್ವಂತು ಮೂಡಿಸಿದೊ”
ವೊಡೊ,

ಇನ್ನೊಂದು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ “ ಆ ಮೂಡಬಿದಿರೆಯ ಹಲರು ತ್ರಿಭುವನ
ಜೂಡಾಮಣಿ ಜೈತ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಪ್ರಭಾಕೇಶ್ವರ ಪತೇಂದ್ರಾರಿತ ದಿವ್ಯ
ಮೂರ್ತಿಯಂ . ನಿರ್ಮಲಿಸಿದೊ” ಎಂದೂ ಇದೆ. ಮೂಡಬಿದಿರೆ, ವೇಣುಪುರ
ಈ ಎರಡು ಹೆಸರುಗಳು ಸಮಾನವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಬೇರೊಂದು ಶಾಸನ
ದಲ್ಲಿರುವ

“ಪುರುಷೋತ್ತಮೇ ಪುರಾಣ ವೇಣುಪುರದೊಳ ಭಕ್ತರ ಪಲಕ ಮಾಡಿಸಲ”

ವರಚಂದ್ರಪ್ರಭಾಕೇಶಮಂ ತ್ರಿಭುವನೀ ಜೂಡಾಮಣಿಪ್ರಾಂತಮಂ ;

ಭರದಿಂ ಮಾಡಿಸಿದಂ ತೃತೀಯ ನಿಲಯಕ್ಕಾ ಜೈತ್ಯೇಗೇಹಾಗ್ರದೊಳ ;

ಕರಚಿಲ್ವಾಗಿರೆ ತಾಮ್ರದಿಂ ಪೂಜಕೆಯಂ ಶ್ರೀ ಚೈತನ್ಯಕ್ಕಾ ಪರಲಕ್ಷ”

ಎಂಬ ವೃತ್ತದಲ್ಲಿ ಮೂಡಬಿದಿರೆಯನ್ನು ವೇಣುಪುರವೆಂದೇ ಕರೆದಿರುತ್ತದೆ. ಇದೆಲ್ಲ
ಸರಿಯೇ, ಆದರೂ ವೇಣುಪುರವೆಂಬುದು ವೇಣೂರು ಎತಕ್ಕಾಗಬಾರದು? ಎಂಬ
ಸಂಶಯವು ಕೆಲವರಿಗೆ ಬರಬಹುದು ಆದರೆ ವೇಣೂರು ಎಂತೂ ಈಗ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ
ಅಜಲರ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ, ಗೋಮಟೇಶ್ವರನ ಪ್ರತಿಮೆಯೊಂದಿದ್ದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ,
ಊರಿನ ಹೆಸರು ನಿಜವಾಗಿ ವೇಣೂರು ; ವೇಣೂರು ಅಲ್ಲ, ಇಲ್ಲಿ ಎರಡೂರು,
ಪೂರೂರು, ನಾಕೂರು, ಐಡೂರು, ಅರೂರು, ವಿಣೂರು, ಎಣೂರು ಎಂಬ
ಗ್ರಾಮಗಳಿವೆ

ಆದ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಭರತೇಶ್ವರ ವೈಭವದ ಕರ್ತೃವು ಹೇಳುವ ವೇಣುಪುರವು
ಮೂಡಬಿದಿರೆಯೇ ಹೊರತು (ವೇಣೂರು) ಎಣೂರು ಅಲ್ಲ. ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ದೇವ
ಚಂದ್ರನ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ನಂಬಬಹುದು.”

ಕವಿಯ ಗ್ರಂಥಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿಯೂ ತಕ್ಕಷ್ಟು ವಾದ ವಿವಾದಗಳು ನಡೆದಿವೆ.
ಶತಕತ್ರಯಗಳಲ್ಲೊಂದಾದ ರತ್ನಾಕರ ಶತಕವನ್ನು ಬರೆದ ಕವಿಯು ಉಳಿದ ಎರಡು
ಶತಕಗಳನ್ನೂ ಭರತೇಶ್ವರ ವೈಭವವನ್ನೂ ಬರೆದ ಕವಿಯಿಂದ ಭಿನ್ನನಾಗಿರಬೇಕೆಂಬುದು
ಒಂದು ಮತ ಈ ಮತದ ಮುಖ್ಯ ಪೋಷಕರು ದಿವಂಗತ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಅರ್. ನರಸಿಂಹಾ
ಚಾರ್ಯರವರು ಅವರ ವಾದಸರಣಿಯಿರು :

1 ಭರತೇಶ ವೈಭವ, ಅಪರಾಜಿತೇಶ್ವರ ಶತಕ, ತ್ರಿಲೋಕ ಶತಕಗಳನ್ನು ಬರೆದ
ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿಯು ತನ್ನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಅಪರಾಜಿತೇಶ್ವರ, ಮಂದರ ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು
ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ ಅಲ್ಲದೆ ಚಿದಂಬರ ಪುರಷ, ನಿರಂಜನ ಸಿದ್ಧ ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣಗಳನ್ನು
ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇವು ಈ ಮೂರು ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯತವಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ ಆದರೆ

ಶೃಂಗಾರಕವಿ ಹಂಸರಾಜಕೃತನಾದ ರತ್ನಾಕರಾಧೀಶ್ವರಶತಕದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳು ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

11 ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿಯ ಗುರು ಚಾರುಕೀರ್ತಿ ಹಂಸರಾಜನ ಗುರು ದೇವೇಂದ್ರ ಕೀರ್ತಿ

111. ದೇವಚಂದ್ರನು ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿಯ ಗುರು ಮಹೇಂದ್ರಕೀರ್ತಿ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವನಾದರೂ ಅದು ಅಷ್ಟು ನಂಬಕಗರ್ಹವಾದುದಲ್ಲ ದೇವಚಂದ್ರನ ಹೇಳಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತಕ ೧:೫೩ ರಲ್ಲಿದ್ದ ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿಯೂ, ೧೪೪೮ರಲ್ಲಿದ್ದ ದ್ವಾದಶಾನು ಪ್ರೇಕ್ಷೆಯ ಕರ್ತೃ ವಿಜಯಣ್ಣನೂ ಸಮಕಾಲೀನರು ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿಯೇ ಹೇಳಿರುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟು ದೇವಚಂದ್ರನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಂಬುವುದೇಕೆ? ಒಂದು ಪಕ್ಷ ನಂಬಿದರೂ ಮಹೇಂದ್ರಕೀರ್ತಿ, ದೇವೇಂದ್ರಕೀರ್ತಿ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿರಬಹುದು ಇದಕ್ಕೆ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎಷ್ಟೋ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ ಅವು ಪರ್ಯಾಯನಾಮಗಳು ಬೇರೆ ಅಲ್ಲ

iv. ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿಗೆ 'ಶೃಂಗಾರಕವಿ ಹಂಸರಾಜ' ಎಂಬ ಬಿರುದು ಇದ್ದು ಬೆಳ್ಳೆ ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣವೂ ಇಲ್ಲ ಶೃಂಗಾರಕವಿ ಎಂಬ ಬಿರುದು ಕೆಲವು ಕವಿಗಳಿಗಿದ್ದರೂ ಅದರೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿರುವ 'ಹಂಸರಾಜ' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ ಶಬ್ದವರ್ಣದರ್ಪಣದ ೨೮೯ ನೆಯ ಸೂತ್ರದ ಕೆಳಗೆ ಕೇಶಿರಾಜನು ಹಂಸರಾಜನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಕವಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆ ಹಂಸರಾಜನೆಂಬುವನು ಬಹುಶಃ ರತ್ನಾಕರಾಧೀಶ್ವರ ಶತಕದ ಕರ್ತೃವಾಗಿರಬೇಕು.

v ಶತಕತ್ರಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಶಾಂತಿರಾಜಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ರತ್ನಾಕರಾಧೀಶ್ವರ ಶತಕದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿರುವ "ಶ್ರೀಮದ್ದೇವೇಂದ್ರಕೀರ್ತಿ" ಇತ್ಯಾದಿ ಗದ್ಯವನ್ನು ಉಳಿದಿರದ ಶತಕಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸೇರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಕವಿಚರಿತೆಕಾರರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಯಾವ ಆ ಕೈಬರಹದ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಗದ್ಯಭಾಗವು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ

vi. ರತ್ನಾಕರ ತನ್ನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕವಿಯನ್ನೂ ಹೆಸರಿಸಿಲ್ಲ, ಕವಿ ಹಂಸನು ಆಗ್ಗಲ, ಮಧುರ-ಇತ್ಯಾದಿ ಕವಿಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ

ಮೇಲಿನ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ರತ್ನಾಕರಾಧೀಶ್ವರ ಶತಕದ ಕರ್ತೃವು ಉಳಿದ ಗ್ರಂಥಗಳ ಕರ್ತೃವಿನಿಂದ ಭಿನ್ನನಾದವನು. ಆತನ ಹೆಸರು ಶೃಂಗಾರಕವಿ ಹಂಸರಾಜ

ಈ ವಾದವನ್ನು ಶತಕತ್ರಯದ ಸಂಪಾದಕರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಶಾಂತಿರಾಜ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ಭರತೇಶ ವೈಭವದ ಸಂಪಾದಕರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಉಗ್ರಾಣ ಮಂಗೇಶರಾಯರೂ

ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮೇಲಿನ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಇದುವರೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಯಾರೂ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ ಆದರೂ ಅವರ ಪ್ರತಿವಾದವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ಇಷ್ಟು ಹೇಳಬಹುದು

i. ಶೃಂಗಾರ ಕವಿಹಂಸರಾಜನೆಂಬುದು ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿಯ ಒಂದು ಬಿರುದೇ ಹೊರತು ಆ ಹೆಸರಿನ ಬೇರೊಬ್ಬ ಕವಿ ಇದ್ದನೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ , ರಾಜ ಹಂಸ ಅಥವಾ ಹಂಸರಾಜ ಎಂದರೆ ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠನೆಂದು ಅರ್ಥ ಶೃಂಗಾರ ಕವಿರಾಜ ಹಂಸನೆಂದರೆ ಶೃಂಗಾರಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದವನು ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಭರತೇಶ ವೈಭವವನ್ನು ಓದಿದಲ್ಲಿ ಈ ಕವಿಯು ಈ ಬಿರುದಿಗೆ ಹೇಗೆ ಪಾತ್ರನೆಂಬುದು ಸಂಡು ಬರದೇ ಇರಲಾರದು

ii ಕವಿಯು ಭೈರಸ ಒಡೆಯರ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ 'ಶೃಂಗಾರಕವಿ' ಯಾಗಿದ್ದನು, ಎಂದು ದೇವಚಂದ್ರನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ ಅವನ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ದಂತಕಥೆ ಎಂದು ಅಲ್ಲ ಗಳಿಯುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ ಕವಿಚರಿತೆಕಾರರು ದೇವಚಂದ್ರನ ಹಲವು ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಇದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಏಕೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಬಾರದು ? ಕಥೆ ಎಂದಮೇಲೆ ಸತ್ಯದ ಮೇಲೆ ಆಸಕ್ತದ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಬಳಿದಿರಬಹುದು, ಆದರೂ ಆ ಕಥೆಯ ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವಿರಬಹುದು. ರತ್ನಾಕರನ ಗುರುವಿನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ಅವನು ಸಾಧಿಸ ಬೇಕಾಗಿರುವ ಮಹಾಕಾರ್ಯ ತಾನೇ ಏತರದು ? ಕವಿಯು ಸೂರ್ಯವಂಶದ ರಾಜ ಕುಮಾರನೆಂದು ದೇವಚಂದ್ರನು ಹೇಳಿರುವ ಮಾತು ಸುಳ್ಳೆ ? ಕವಿಯೇ ಭರತೇಶ ವೈಭವದಲ್ಲಿ ತಾನು ಕ್ಷತ್ರಿಯವಂಶಜನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿಲ್ಲವೇ ? ಆದ್ದರಿಂದ ಮಹೇಂದ್ರಕೀರ್ತಿಯು ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿಯ ಗುರು ಏಕಾಗಬಾರದು ?

iii ಮಹೇಂದ್ರಕೀರ್ತಿ ದೇವೇಂದ್ರಕೀರ್ತಿಗಳೆಂಬವರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಗುರು ಗಳೆಂದು ಸಾಧಿಸಹೊರಡುವುದು ದೇವನೂರೂ ಸುರಪುರವೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಎಂದು ಹೊರಡುವ ವಾದದಂತೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೇ ? ಅವು ಒಬ್ಬನೇ ಗುರುವಿನ ಪರ್ಯಾಯ ನಾಮಗಳಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ.

iv. ರತ್ನಾಕರನು ಭರತೇಶವೈಭವದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಗುರು ಚಾರುಕೀರ್ತಿಯೋಗೀಶ್ವರ ನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ ರತ್ನಾಕರಾಧೀಶ್ವರ ಶತಕದಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರಕೀರ್ತಿ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಒಬ್ಬ ಕವಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಗುರುಗಳಿದ್ದಿರಬಹುದೆ ? ಚಾರುಕೀರ್ತಿ ಎಂಬುದು ಮೂಡಬಿದಿಯ ಸೀರದ ಹೆಸರು, ದೇವೇಂದ್ರಕೀರ್ತಿ ಎಂಬುದು ಘಟ್ಟದ ಮೇಲಿನ ಹುಂಬಚ್ಚ ಸೀರದ ಹೆಸರು ರತ್ನಾಕರನು ವೀರಶೈವನಾಗಿ ಪುನಃ ಜೈನ ಮತವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಇವನಿಗೆ ಬೇರೊಬ್ಬ ಗುರು ಸಿಕ್ಕಿರಬಹುದು ಆತನೇ ಮಹೇಂದ್ರಕೀರ್ತಿಯಾಗಬಹುದು ಎರಡನೆಯ ಬಾರಿ ಜೈನಮತವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ರತ್ನಾಕರಾಧೀಶ್ವರ ಶತಕವನ್ನು ಬರೆದನೆಂದು ನಾವಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ

ದಾದರೆ ಮಹೇಂದ್ರಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿರುವುದು ನ್ಯಾಯವಾಗಿಯೇ ತೋರುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ ಕವಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಗುರುಗಳಿದ್ದರು ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ—ವೀರಶೈವ ಮತಕ್ಕೆ ಸೇರುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಚಾರುಕೀರ್ತಿ, ಎರಡನೆಯ ಬಾರಿ ಜೈನನಾದ ಮೇಲೆ ಮಹೇಂದ್ರಕೀರ್ತಿ ವೀರಶೈವ ಮತಕ್ಕೆ ಸೇರಿದನೆಂಬುದನ್ನು ನಂಬದಿದ್ದರೂ ಇಬ್ಬರು ಗುರುಗಳಿರುವುದು ಅಷ್ಟೇನೂ ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ

v. ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣಕಾರನು ಹೇಳುವ ಹಂಸರಾಜನು ಶೃಂಗಾರಕವಿ ಹಂಸ ರಾಜನಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿರಬೇಕು. ಹಂಸರಾಜ ಕವಿಯು ಬರೆದಿರುವ ಗ್ರಂಥವು ಇನ್ನೂ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರದೆ ಗುಪ್ತಸುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರಬಹುದು ಹೀಗೆ ನಿಶ್ಚಿತೆಯಿಂದ ಕಣ್ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಗ್ರಂಥವು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇದೊಂದೇ ಆಲ್ಲ

vi. ರತ್ನಾ ಕರಾಧೀಶ್ವರ ಶತಕದ ಕರ್ತೃವು ರತ್ನಾಕರನೇ ಇರಬೇಕೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಆ ಗ್ರಂಥದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪದ್ಯದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುವ 'ರತ್ನಾ ಕರಾ ಧೀಶ್ವರಾ' ಎಂಬ ಅಂಕಿತವು ಪ್ರೇಕ್ಷಕವಾಗಿದೆ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಓದಿರುವವರಿಗೆ ಈ ಮಾತಿನ ಸತ್ಯದ ನಿರ್ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಆಧಾರಗಳು ದೊರೆಯುವುದೇನೂ ಕಷ್ಟವಲ್ಲ

vii. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಾರಣ ಗ್ರಂಥದ ಆಂತರಿಕ ಪ್ರಮಾಣ ರತ್ನಾಕರನ ಇತರ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಪದ್ಯಭಾಗಗಳು ರತ್ನಾಕರಶತಕದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ (ಭರತೇಶವೈಭವದ ಪೀಠಿಕಾ ಭಾಗದಿಂದ ಎತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದು)

ರತ್ನಾಕರಾಧೀಶ್ವರ ಶತಕ

ಭರತೇಶ ವೈಭವ

ಸಿಲೆಯೊಳ್ ಸುವರ್ಣ ಮಲರೋಳ್
ಸಾರಭ್ಯಮಾ ಕ್ಷೀರದೊಳ್ ವರಂವೈ
ಕಾಪ್ಪಮೊಳಗ್ಗಿಯರ್ಪ ತರದಿಂದೀ
ಮೈಯೊಳೊಂದಿರ್ಪಘ್ನು

ಕನಕ ಕಲ್ಲೊಳಗೆ ಕಾಪ್ಪದೊಳಗ್ಗಿ
ಪಾಲೊಳಗನುವಿದಿವಾಜ್ಯವಿಪ್ಪಂತೆ ತನು
ವಿನೋಹನಾತ್ಮಂ

ಚೊಲಿಂ ಕಂದದ ಬೆಂಕಿಯೊಂ
ಸುಡದೆ ನೀರಿಂ ನಾಂದದುಗ್ರಾಸಿ ಭೇದಿ
ಸಲಂ ಬಾರದ ಚಿನ್ಮಯಂ ಮರೆದು
ತಮ್ಮೊಳ್ಳೆಂ ಪರಧ್ಯಾನದಂ ಪಸಿವಿಂದೀ
ಬಹುಬುಧೆಯಿಂ ಕುಚೆಗಳೊ ಕೇಣೂಗುವೀ
ಮೈಗೆ ಸಂದಸಿದೊ

ನೀರಿಂದ ನೆನೆಯ ಕಿಚ್ಚಿಂದ ಬೇಯ
ನು ವಿಡ್ಗಧಾರೆಗೆ ಸಂಧಿಸನಾತ ! ನೀರು
ಕಿಚ್ಚಾಯುಧ ರಂಜೆಗಳ ಬಾಧೆ ಶರೀರಕೆ.

ರತ್ನಾಕರಾಧೀಶ್ವರ ಶತಕ

ಭರತೇಶ ವೈಭವ

ಸಳಿನೀನಾಳಕೆ ಮೂಲದಿಂದ ತುದಿನರಂ
ಸಂಪೂರ್ಣದಿಂದ ಸ್ವಚ್ಛದಿಂದೊಳಗೊಂಡಿ
ಪೂರ್ವದ ತಂತುವಂತೆ ಸರಗಂ ಕೆಂಬ
ಜ್ಞೆಯಿಂದ ನೆತ್ತಿ ಮುಟ್ಟುಳಂತೆ ಶತ್ಪದ
ನಿಮ್ಮೊಂದು ನಿರ್ಮಲ ಬಿಂಬೋಪಮ
ನಾತ್ಮನಿರ್ದೇಶಂ.

ಅಂಬುಜನಾಳಕೆ ಮೊದಲಿಂದ ತುದಿ
ಮುಟ್ಟು ಕುಂಬಿನೊಲಿರ್ಪ ರೀತಿಯೊಳು |
ಕೆಂಬಜ್ಞೆಯಿಂದ ಮಸ್ತಕಮುಟ್ಟಿ ಬೀಜ
ಮೈತುಂಬಿದನು,

ಕವಿತಾಕತ್ತಿಯೇ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ.

ಕವಿತೆಯೆಂಬುದು ಕಲ್ಪತರು

ಮೇಲಿನ ಕಾರಣಗಳು ರತ್ನಾಕರಾಧೀಶ್ವರ ಶತಕವನ್ನು ರಚಿಸಿದವನು ರತ್ನಾಕರನೇ
ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ಪುಷ್ಟಿಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ

ರತ್ನಾಕರನು ಹಲವು ಕಾಲ ಅತ್ಯಂತ ಸುಖಿಯಾದ ಸಂಸಾರಿಯಾಗಿದ್ದು
ಅನಂತರ 'ವರ್ಣಿ' ಅಥವಾ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾದನೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ ಭರತೇಶ
ವೈಭವವನ್ನು ಬರೆನಾಗಲಂತೂ ಆತನು ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿದ್ದನೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಬಹು
ಸಾಹಸದ ಮಾತೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು

ರತ್ನಾಕರನು ಜೈನಾಗಮಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವನ್ನು ಹೃದ್ಯತಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದುದಲ್ಲದೆ
ವ್ಯಾಕರಣ, ಛಂದಸ್ಸು, ಅಲಂಕಾರ, ಕಾವ್ಯ, ನಾಟಕ, ಕಾಮಶಾಸ್ತ್ರ ಮೊದಲಾದ
ಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತನಾಗಿದ್ದಿರಬೇಕು ಈತ ಬಹು ಸುಸಂಸ್ಕೃತನಾದ
ಕವಿ ದೈವದತ್ತವಾದ ಪ್ರತಿಭೆ, ಧರ್ಮಾನುರಾಗಗಳು ಈತನ ಜೀವನದ ಉಸಿರು

ಶತಕತ್ರಯಿ

1 ಕವಿಗೆ ಜೈನಾಗಮಗಳು ಕರತಲಾಮಲಕವಾಗಿದ್ದವೆನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಆತನ ಶತಕತ್ರಯವೇ ದೊಡ್ಡ ಸಾಕ್ಷಿ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ೧೨ ಪದ್ಯಗಳಿವೆ (ಶ್ರೀಲೋಕ ಶತಕದಲ್ಲಿ ೧೨ ಪದ್ಯಗಳಿದ್ದರೂ ಕಡೆಯ ಪದ್ಯ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ) ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಶ್ರೀಲೋಕ ಶತಕವು ಜೈನಮತಾನುಸಾರವಾದ ಲೋಕಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದಾಗಿದೆ ಇದೊಂದೇ ಕಂದಪದ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿರುವುದು, ಉಳಿದು ವೆರಡೂ ವೃತ್ತರೂಪದಲ್ಲಿವೆ. ಇವೆರಡರಲ್ಲಿ ಅಪರಾಜಿತೇಶ್ವರ ಶತಕವು ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಎಳೆಬು. ವಿಷಯನಿರೂಪಣಾಸರಣಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಜಾಣ್ಮೆಯಿಲ್ಲ, ನವೀನತೆಯಿಲ್ಲ ಬರಿಯ ಮಾತುಗಳ ಜೋಡಣೆ ಕಲಿಕೆಯ ಕೈಯೇ ಹೊರತು ನುರಿತ ಕೈಯಲ್ಲ ಹೇಳುವ ನೀತಿ ಕರಿದವಾಗಿದೆ, ಅನುಸರಣೆಗೆ ಸ್ವಾನುಭವದ ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಕಾದು, ಸುಖದುಃಖಗಳ ಸುತ್ತಿಗೆ ಎಟು ತಿಂದು, ಕರಿಣತೆಯ ಕಾಳಿಕೆಯನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಂಡು, ಸಿದ್ಧಿಗಂಡ ಸಾಧಕನ ಮಾತುಗಳಲ್ಲ, ನಾವಿಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದು, ಉಚ್ಚಸ್ಥೇಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕೆಂದು ಮುನ್ನ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ನಿಯಮ ಕಾರಿಣ್ಯತೆಯನ್ನು

ರತ್ನಾಕರ ಶತಕದಲ್ಲಿಯಾದರೋ ಕವಿಯ ಪರಿಪಾಕಗೊಂಡ ಮನಸ್ಸಿನ ಮಾಪ್ಪೊಳಪನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು 'ವೈರಾಗ್ಯ ನೀತಿಯಾತ್ಮವಿಚಾರಂ ತಾಂಬಗೆದು ನೋಡೆ ರಾಜಸುಗಂ'—ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ವಸ್ತುವೇನೋ ಅಪರಾಜಿತೇಶ್ವರ ಶತಕದ ಮಸ್ತುವೇ. ಅಲ್ಲಿ ವಸ್ತು ನಿರೂಪಣೆಯೇ ಮುಖ್ಯವಾದ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದರೆ, ನೀತಿ ನಿರೂಪಣೆಯೇ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದ್ದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಅದನ್ನೇ ಹೇಳಿರುವ ಬಗೆ ಹೊಸದು. ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಚಮತ್ಕಾರವಿದೆ; ಹೈರಧಾರೆಯಂತೆ ನಿಶಿತವಾಗಿಯೂ ಇದೆ. 'ಶಾಸ್ತ್ರ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ, ಬದನೆಕಾಯಿ ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕೆ' ಎಂಬಂತಿರುವವರನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ—

ಶಾಸ್ತ್ರಂ ಬಂದೊಡೆ ಶಾಂತಿ ಸೈರಣೆ ನಿಗರ್ವಂ ನೀತಿ ಮೆಲ್ವಾತು ಮು ।

ಕ್ರಿ. ಸ್ತ್ರೀಚಿಂತೆ ನಿಜಾತ್ಮಚಿಂತೆ ನಿಲವೇಳ್ತೊತ್ತಲ್ಲದಾ ಶಾಸ್ತ್ರದಿಂ ।

ದುಸ್ತ್ರೀಚಿಂತೆ ದುರ್ಮುಖಂ ಕಲಹಮುದ್ಗರ್ವಂ ಮನಂಗೊಂಡೊಡಾ ।

ಶಾಸ್ತ್ರಂ ಶಸ್ತ್ರಮು, ಶಾಸ್ತ್ರ ಶಸ್ತ್ರಕನಲಾ ರತ್ನಾಕರಾಧೀಶ್ವರಾ ॥

ಕಡೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಕಿಡಿಹೊತ್ತನುಡಿಗಳ ಬಿಡಗಿನಲ್ಲಿದೆ ರತ್ನಾಕರನ ಮಾರ್ಮಿಕತೆ.

ಘೋರಗ ಬೇಡವೆಂದು ತೆಗಳಿ ಅವನ್ನು ಆತ್ಮ ಮೊಕುವುದಲ್ಲ ರತ್ನಾಕರನ ಸ್ವಭಾವ. ಪೂರ್ವಪ್ರಾಣ್ಯವಿಹೀನನಾಗಿ ಅಥವಾ ಘೋರಿಯದಂದು ಬಾಯ್ಬಾಯಿ ಬಿಡುತ್ತಾ ಕೊಳಲ್ಲಿ ಬಳಲುವವನ್ನು ಕಂಡು ಕರುಣೆಯಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ—

ಪುಣ್ಯಂಗೈಯದೆ ಪೂರ್ವದೊಳ್ ಬಂದೆ ತಾನೀಗ್ಗೆ ಮನಂ ನೋಯೆ ರಾ |
 ವಣ್ಯಕ್ಕಾಭರಣಕ್ಕೆ ಭೋಗಕನಿಸುಂ ರಾಗಕ್ಕೆ ಚಾಗಕ್ಕೆ ಕಾ |
 ರುಣ್ಯಕ್ಕಗ್ಗದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂ ಬಯಸಿ ಬಾಯಂ ಬಿಟ್ಟು ಕಾಂಕ್ಷಾಹುಪಾ |
 ರಣ್ಯಂಬೊಕ್ಕಟೆಕೆ ಚಿಂತಿಸುವರೋ ರತ್ನಾಕರಾಧೀಶ್ವರಾ ||

ಪೂರ್ವಪುಣ್ಯದಿಂದ ಭೋಗ ಬಂದಾಗ ಮಾನವ ಮೈನುರೆಯಬಾರದು ಪೂರ್ವದ
 ಬುತ್ತಿ ಸವೆಯದ ಮುನ್ನವೇ ಮುಂದಿನ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ
 ಕೊಳ್ಳಬೇಕು—

ಸರರೊಳ್ ಪುಟ್ಟಿ ನರೇಂದ್ರನಾದ ದಿನದೊಳ್ ಸದ್ಭವಮಂ ಸನ್ನಿನೀ |
 ಶ್ವರರಂ ಭವ್ರನೊಲ್ಲ ಮನ್ನಿಸಿಯನಾಧರ್ಗಾಶ್ರಿತಗೀಯಾತುಂ |
 ಪರಿವಾರ ಪುಜೆಗ್ಗೆ ತಾಯತರದಿಂದೋವುತ್ತುವಿರ್ಪರ ಧರಾ |
 ವರನಿಂದಾ ಬರ್ದಿಲಕ್ಕೆ ನಾಳಿನವಕ್ಕೆ ರತ್ನಾಕರಾಧೀಶ್ವರಾ ||

ಮದವೆದ್ದ ಮನವನ್ನು ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿಡುವುದು ಬಹುಕಷ್ಟ—

ಮದವೆದ್ದಾನೆಗೆ ಕಲ್ಲಪೊಯ್ದುದಿದೇ ? ಮೆಯ್ಯಂಟೆಗಂ ಕಜ್ಜಿಗಂ |
 ಬದಿಯಂ ತೋಡುವುದೊಳ್ಳಿತಲ್ಲ , ಬಗೆವಂದುತ್ಯಂಗೆ ಮಾರೀರತಂ |
 ಮುದವಲ್ಲಾದೊಡಮಂತದಂ ಬಿಡಲಶಕ್ತಂ , ಬಿಟ್ಟೊಡ್ಲಿ ಯೆವೆಕೊಂ |
 ನೃದುದ್ರೋಕವಡಂಗದೇವನಕಟಾ ! ರತ್ನಾಕರಾಧೀಶ್ವರಾ !

ರತ್ನಾಕರನ ಧರ್ಮಪ್ರತಿಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ, ಆತನ ತತ್ವ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು
 ಅಲೌಕಿಕವಾದ ಔದಾರ್ಯವಿದೆ. ಬಹುಶಃ ಮತ್ತಾವ ಜೈನ ಕನಿಯಲ್ಲಿಯೂ
 ಕಾಣಬರದ ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಮನೋವೃತ್ತಿಯಿದೆ ಮನಗೂಡುವದನ್ನು ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ
 ವಾಗಿ ನುಡಿಯಬಲ್ಲ ಕೆಚ್ಚಿದೆ. ‘ತನು, ರೂಪ, ವಿಭವ, ಯೌವನ, ಧನ, ಸೌಭಾಗ್ಯ,
 ಆಯುರಾದಿಗಳ ಮಿಂಚಿನ ಪೊಳಪಿನಂತೆ, ಮುಗಿನ ನೆಳಲಂತೆ, ಇಂದ್ರ ಧನುಸ್ಸಿನಂತೆ,
 ಬೊಬ್ಬುಳಿಯುರ್ಬನಂತೆ’ ಕ್ಷಣಭಂಗುರವೆಂಬ ಜೈನರ ಕ್ಷಣಿಕವಾದ, ರತ್ನಾಕರನಿಗೆ
 ಅಷ್ಟು ರುಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕ್ಷಣಿಕವಾದರೂ ಅದು ಭೋಗಕ್ಕೆ ಆಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ, ಕ್ಷಣಿಕ-
 ವೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿತು, ಭೋಗವಿಮುಖನಾಗದೆಯೇ ಶಾಶ್ವತ ಸುಖವನ್ನು ಅರಸುತ್ತಾ
 ಹೋಗಬೇಕೆಂಬುದು ಆತನ ಇಚ್ಛೆ. ಇದೇ ಭಾವವು ಭರತೇಶ ವೈಭವದಲ್ಲಿ ತಾನೇ
 ತಾನಾಗಿ ತಾಂಡನವಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಮುಂದೆ ವಿವರವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸೋಣ.
 ಈ ಹಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಶತಕತ್ರಯವು ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ರತ್ನಾಕರ ಶತಕವು, ಜೈನರಿಗೆ
 ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಇತರರಿಗೂ ಅದರಣೀಯವಾದುದು. ‘ಕವಿಯ ಆತ್ಮದೀಪನವನ್ನು
 ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುವ ಆ ಕಾವ್ಯ ಜೈನೇತರರೂ ಓದಿಸಿಕೊಂಡು ಭೋಗಿಸಿ
 ಬಹುದಾದ ದೊಡ್ಡ ಆಸ್ತಿ

ಕ ಧಾ ಸಾ ರ

ಕ ಧಾ ಸಾ ರ

ಪುರುಷರಮೇಶ್ವರನಾಥ ವೃಷಭನಾಥನ ಸೂರ್ವರು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯನೂ ಹದಿನಾರನೆಯ ಮನುವೂ ಪ್ರಥಮ ಚಕ್ರಿಯೂ ಆದ ಭರತ ಮಹಾರಾಜನು ಭರತ ಭೃತಕಕ್ಕೆ ಸಿಂಹದವಾಹ ಆಯೋಧ್ಯಾವುರದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು ಋಷಯರಲ್ಲಿಯೇ ಎದ್ದು ದೇವತಾರ್ಚನೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ, ಒಡ್ಡೋಲಗವನ್ನು ನೆರಹಿ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನದವರೆಗೂ ಕವಿಗಾಯಕರ ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಅನಂತರ ಮುನಿಭುಕ್ತಿ ನಿಯಮವನ್ನು ಸಾಲಿಸಿದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಸಹಸ್ರಾರು ರಾಜೀಯರೊಂದಿಗೆ ನೃತ್ಯ, ವಾದ್ಯ, ಗೀತ, ನಾಟಕಾದಿ ಸುಖಸಂಸ್ಥಾ ವಿನೋದಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲಕಳೆಯುವುದು ಆತನ ದಿನಚರಿ ಆತನಿಗೆ ಭೂಭಾರವನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುವನೆಂಬ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ, ಆಲಸ್ಯವಿಲ್ಲ ಒಂದರ ಮೇಲೂ ಕಾಮವಿಲ್ಲ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸುಕ್ಷೇಮದಿಂದ ಬಹುಕಾಲ ಆಳುತ್ತಿರಲು, ಒಮ್ಮೆ ಆತನ ಆಯುಧಾಗಾರದಲ್ಲಿ ದಿಗ್ವಿಜಯಸೂಚಕವಾದ ಚಕ್ರರತ್ನ ಉದಿಸಿತು ಮಂತ್ರಿಗಳು ಇದನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿ, ಧರೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸಮಯವೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದರು ಚಕ್ರಿಯು ತೀರ್ಥಂಕರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ ವಿಜಯದಶಮಿಯ ದಿನ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದನು. ಚಕ್ರರತ್ನವು ದಾರಿ ತೋರುತ್ತಾ ಮುಂದೆ ಸಾಗಲು ಅಮಿತವಾದ ಚತುರಂಗ ಬಲವು ಸಮುದ್ರ ನಿರ್ಘೋಷವನ್ನು ಮೀರಿಸುವ ಗಜಬಜಿಯಿಂದ ಆದನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿತು ರಾಜನ ಸಹಸ್ರ ಸಹಸ್ರ ಪಂಚೈಯ ರಾಣಿಗಳು ಸಮ್ಮಿಲಿತೆಯಾದ ಯಶಸ್ವತೀ ದೇವಿಯಿಂದ ಅನುಜ್ಞೆ ಪಡೆದು ರಾಜನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದರು ಅನುಕೂಲ, ಸಾಗರ, ವಕ್ಷಿಣ ಮೊದಲಾದ ಕಳೆಯರೂ ರಾಜನ ವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿ ಆತನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೊರಟರು

ಭರತನ ದಿಗ್ವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಪ್ರಸಕ್ತಿ ಹ್ರಸ್ವವಾಗಿ ಅನಂಗ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಸುಖಪರಿಕರಗಳ ಹೃದಯಂಗಮವಾದ ವರ್ಣನೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ ಇಗೋ ಕೋಶೈಸರು, ಅಗೋ ವೈತರ ಕಾಲುಪೆ, ಅತ್ತಕಡೆ ಬದಿದಾಡುವ ಆಟೈ, ಇತ್ತಕಡೆ ಕಣ್ಣಿಬಾಡುವ ಕುಂಡ, ಕತ್ತಿಗಳ ಝಣಝಣಾತ್ಕಾರದ ನಡುವೆ ಗೆದ್ದವರ ಆರ್ಭಟ, ಗಾಢಗೊಂಡವರ ಚೀರಾಟ, ಸಾಸವರ ನರಕಾಟ—ಇತ್ಯಾದಿ ಬೀಭತ್ಯಪೂರಿತವಾದ ಪಣ ಕೋಲಾಹಲಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಎಡೆಯಿಲ್ಲ ಕೆಳನೆಗೆ, ಇದಿರು ಬಿದ್ದು, ಮೈ ತಿಳಿದ ಮೇಲೆ ಮುಳು ಪೊಕ್ಕವನನ್ನು ದೂಡಿಸುವಾಗ ಸಹ 'ಗುಲಾಮ' ಎಂಬುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕಠಿಣ ನಾಡ, ಮೂತ್ರ ಕಠಾನಾಂಶವು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಒಮ್ಮೆ ಸುರಸುಂದರಿಯರಾದ ಕೃಷ್ಣ ಕೇಂದ್ರಿಣೀಕನ ಸಹಸ್ರ ಸಲ್ಲಾಪ; ಮಾತೊಮ್ಮೆ ಮಗನ ಬಾಲಲೀಲೆಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ, ಸಹಿಯುಪ್ಪುಮುಖಗಳ ಮದುವೆ, ಹೆರಿಗೆ, ಜಾತಕರ್ಮ—ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಸಂಭ್ರಮವೇ ಇಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು

ಭರತನು ಸಮಸ್ತ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಪಯಣದ ಮೇಲೆ ಪಯಣವನ್ನು ಬಿಳಿಸಿ ಪೂರ್ವಸಾಗರದ ತಡಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟನು. ಆತನು ಮುಟ್ಟಿದುದೆಲ್ಲವೂ ಚೆನ್ನ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ರಕ್ತಪಾತವಿಲ್ಲದೆ ಪೂರ್ವಸಾಗರಸಂಧ್ಯಂತ ರಾಜ್ಯವು ಆತನ ಅಧೀನವಾಯಿತು. ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟಡೆ ರಾಜನಿಗೊಂದು ಅರಮನೆ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಅದನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ದಣೆದ ರಾಣಿಯರನ್ನು ಸಂತ್ಯೈಸಿ, ಮಗನನ್ನು ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಟವಾಡಿ ಸುತ್ತಾ, ರಾಣಿಯರಿಗೆ ಸಮುದ್ರದ ಸೊಬಗನ್ನು ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತಾ ಆ ದಿನ ವನ್ನು ಕಳೆದನು.

ಮರುದಿನದಿಂದ ಮೂರು ದಿನಗಳು ಉಪವಾಸ ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟಡೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಭರತನು ಈ ವ್ರತವನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಆಚರಿಸುವನು. ಈ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುಮುತ್ತಿನ ರಾಜರಲ್ಲರೂ ಕಪ್ಪುಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ತಂದಿತ್ತರು. ಸಮುದ್ರಮಧ್ಯದ ದ್ವೀಪವಾಸಿಯಾದ ಮಾಗಧನೆಂಬ ವ್ಯಂತರ ರಾಜನೊಬ್ಬನು ಮಾತ್ರ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಉದ್ಭಟತನವನ್ನು ಕಂಡು ಭರತನಿಗೆ ನಗು 'ಮಾಗಧ ನನಗೊಬ್ಬ ಹೆಗ್ಗೆಯೆ ? ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಗೂಗೆಯ ಯೋಜನೆಯೇಕೆ ?' ಎಂದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ರಥವೇರಿ ಸಾಗರದ ಮೇಲೆ ನಡೆದ. ಆತನ ರಥವೂ ತೇಜಿಗಳೂ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವಂತೆ ನೀರಿನ ಮೇಲೂ ನಡೆಯಬಲ್ಲವು ಹನ್ನೆರಡು ಯೋಜನ ದೂರ ಹರಿದು ರಥ ನಿಂತಿತು. ರಾಜನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಬಾಣವೊಂದನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿ ಮಾಗಧನ ನಗರಿಯತ್ತ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ಅದು ನೇರವಾಗಿ ಹಾರಿಹೋಗಿ ವ್ಯಂತರನ ಓಲಗಶಾಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಂಭಕ್ಕೆ ಬರಿಸಿಡಿಲ ಆರ್ಭಟದಿಂದ ಬಡಿದು ನಟ್ಟುಕೊಂಡಿತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಹುಲಿ ಯನ್ನು ಕಂಡ ಹುಲ್ಲೆವಿಡಿನಂತೆ ಸಭೆಯೆಲ್ಲವೂ ಚೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಯಿತು. ಬಲ್ಲಿದನಾದ ಮಾಗಧನು ಮಾತ್ರ ಆ ಬಾಣವನ್ನು ತರಿಸಿ ಅದರ ಹಿಳುಕಿನೋಲಿಯನ್ನು ಕರಣಿಕನ ಕೈಲಿ ಓದಿಸಿದ. 'ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾ ಪುರುಷನೇಂದ್ರನ ಸುಕುಮಾರನೂ, ಗುರುಹಂಸನಾಥನ ಜ್ಞಾವಕ್ಕೆ ಸೊಕ್ಕಿದ ಅರಿರಾಯರೆಂಬ ಗಿರಿಗಳಿಗೆ ವಜ್ರದಂಡಪ್ರಾಯನೂ ಆದ ಪ್ರಚಂಡ ಭರತಚಕ್ರೇಶ್ವರನು ನಮ್ಮ ಕಿಂಕರ ಮಾಗಧನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ನಿರೂಪ—ನಾಳೆ ಬಂದು ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಣತಕ್ಕದ್ದು. ಇದು ಪರಮ ಶಾಸನ' ಕೇಳಿ ಮಾಗಧನು ಕೆಡೆ ಕಿಡಿಯಾದನು, ಔಡುಗಟ್ಟಿ 'ಸುಡು, ಸುಡು ಆ ಓಲೆಯನ್ನು' ಎಂದು ಗಜರಿ ಗರ್ಜಿಸಿ ಡನು, ಅವನ ಕೊಬ್ಬನ್ನು ಇಳಿಸುವೆನೆಂದು ಹುಚ್ಚಿದ್ದು ನುಡಿದನು. ಆಗ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಸೊನ್ನತವಚನಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಸಂತ್ಯೈಸಿ 'ಭರತಚಕ್ರೇಶ್ವರ ಸಾಮಾನ್ಯನಲ್ಲ ದೇವರ ದೇವನ ಆತ್ಮಜ, ಅದ್ಭುತ ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಅಧಿಪತಿ, ಕಿಂಚಿತ್ತೂ ಭಯವಿಲ್ಲದ ನಿಶ್ಶಂಕ; ಜ್ಞರಮಾಂಸ ಆದುದರಿಂದ ಕಾಳಗೆ ತರವಲ್ಲ. ಸಮಾನನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದು ಸರಿಯೇ ಹೊರತು ಅಧಿಕನೊಡನೆ ಹೋರಾಡುವುದು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಇಂದು ಕೊಂಡಂತೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಹಿತವರ ಸೂಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಗಧನ ನೆತ್ತಿಯ ಹಿತ್ತ ಇಳಿದುಹೋಯಿತು. ಮರುದಿನ ತೆಪ್ಪಗೆ ಕಪ್ಪುಕಾಣಿಕೆಗಳೊಡನೆ ಹೋಗಿ, ಓಲಗೆ

ಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ರೀವಿಯಿಂದ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಭರತನಿಗೊಪ್ಪಿಸಿ, ಆತನ ಸಾಮಂತನಾದನು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಅರಮನೆಯ ದೂತಿಯೊಬ್ಬಳು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಏದುತ್ತಾ ಓಡಿಬಂದು, ಕುಸುಮಾಜಿ ಸುಕುಮಾರನನ್ನು ಹೆತ್ತಳೆಂದು ಆತನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಒಸಗಿಯನ್ನು ಬಿತ್ತಿದಳು ಹರ್ಷಚಿತ್ತನಾದ ಚಕ್ರಿ ಒಡ್ಡೋಲಗವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೇ ಹರಿಸಿ, ಅರಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಮಗನ ಜಾತಕಮಾರ್ಗದಿಗಳನ್ನು ವೈಭವದಿಂದ ನೆರವೇರಿಸಿದನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಆರು ತಿಂಗಳು ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಅನಂತರ ಪರಿವಾರ ಸಮೇತ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಪಯಣ ಬಿಳಿಸಿದನು ಪರಿವಾರವೆಲ್ಲಾ ಮದುವೆ ದಿಬ್ಬಣದಂತೆ ಮಂದಮಂದವಾಗಿ ಮುಂದು ವರಿದು ದಕ್ಷಿಣ ಸಮುದ್ರದ ದಡವನ್ನು ಸೇರಿತು ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ದಕ್ಷಿಣ ಸಮುದ್ರದ ವರೆಗೆ ಇರುವ ರಾಜ್ಯವೆಲ್ಲಾ ಭರತನ ವಶವಾದುದಲ್ಲದೆ, ಆ ಸಮುದ್ರಮಧ್ಯ ದಲ್ಲಿದ್ದ ವರತನುವೂ ಮಾಗಧನಂತೆ ಮೊದಲು ಮಲೆತುನಿಕರೂ ಕಡೆಗೆ ಆತನ ಚಕ್ರವರ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಕಪ್ಪಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನರ್ಪಿಸಿದನು ಅನಂತರ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾರ್ಗಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಿಕಾದೇವಿಯೆಂಬ ರಾಣಿ ಪುತ್ರನನ್ನು ಪ್ರಸವಿಸಲು, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಆರು ತಿಂಗಳಿದ್ದ ಆಮೇಲೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿ ಪಶ್ಚಿಮ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರಿದನು ಆ ಕಡಲ ಮಧ್ಯದ ನಾಡೊಡೆಯನಾದ ಪ್ರಭಾಸಾಮರ ವ್ಯಂತರನನ್ನು ಗೆದ್ದು ಕಪ್ಪಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದನು ಅಲ್ಲಿ ಐವರು ಕುವರರು ದಿವಿದರು ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಆರು ತಿಂಗಳು ಅಲ್ಲಿ ತಂಗಿದ್ದು ಆ ಮೇಲೆ ಸಿಂಧು ನದಿಯ ದಕ್ಷಿಣ ತಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮೈಜ್ಯರಾಜ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ನಡೆದನು

ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ವಿಜಯಾರ್ಥಪರ್ವತವು ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಗೋಡೆಯಂತೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ನಿಂತಿತ್ತು ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಜ್ರಕವಾಟ ಅದನ್ನು ಒಡೆದರೆ ತಮಸ್ಸುಗುಹೆಯೆಂಬ ಒಂದು ಗುಹಾ ಮಾರ್ಗವು ದೊರೆಯುವುದು ಅದರ ಮೂಲಕ ಹಾದು ಅದರ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಾಗವನ್ನು ಸೇರಬೇಕು ಅದರ ಕವಾಟವನ್ನು ಒಡೆಯುವುದು ಸುಲಭವಾದ ಕಾರ್ಯವಲ್ಲ ಅದನ್ನು ಒಡೆದೊಡನೆಯೇ ಹನ್ನೆರಡು ಗಾವುದ ಉದ್ದ ಕಿಚ್ಚು ಉಚ್ಚಳಿಸುವುದು ಅದನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಭರತನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಅಗಲೊಂದು ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಅದರ ತುಂಬ ನೀರು ತುಂಬಿದ ಮೇಲೆ ರಾಜನು ತನ್ನ ದಂಡರತ್ನದಿಂದ ವಜ್ರಕವಾಟವನ್ನು ಒಡೆದು ಹಾಕಿದನು ಅದರ ಅರ್ಭಟಕ್ಕೆ ವಿಜಯಾರ್ಥಗಿರಿ ನಡುಗಿತು ಅದರ ಮೇಲಿದ್ದ ವ್ಯಂತರಾಮರಲ್ಲಾ ಅಲ್ಲಾಡ ಹೋದರು ಆ ಗಿರಿಯ ಒಡೆಯನಾದ ವಿಜಯಾರ್ಥದೇವನು ತನ್ನ ವ್ಯಂತರ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಭರತನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ಕಪ್ಪವಿತ್ತು ಮನ್ನಣೆಗೊಂಡು ಹೋದನು. ಗುಹೆಯ ಬೆಂಕಿ ಆರಲು ಆರು ತಿಂಗಳು ಬೇಕು ಈ ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮೈಜ್ಯರಾಜರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಗೆಲ್ಲುವಂತೆ ತನ್ನ ಸೇನಾನಿಗಳಾದ ಜಯ, ವಿಜಯಾಂಕರನ್ನು ಅಟ್ಟಿದನು

ವಿಜಯಾರ್ಥಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ ಗಗನವಲ್ಲಭವೆಂಬ ಒಂದು ಪಟ್ಟಣ. ನಮಿ ಅದರ ರಾಜ. ರಥಚಕ್ರವಾಳಪುರವೆಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ವಿನಮಿ ರಾಜ ಈ

ಸೋದರರು ಭರತನ ನೋದರಮಾವನ ಮಕ್ಕಳು ಆತನು ವಜ್ರಕವಾಟವನ್ನು ಭೇದಿಸಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ವಿನಮಿಗೆ ಆನಂದ ಅದರೆ ಹಿರಿಯನಾದ ನಮಗೆ ಚಿಂತೆ 'ನಮ್ಮ ಭಾವಾಜಿ ನಿಮಿಷಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಕವಾಟವನ್ನು ಹೋಳುಮಾಡಿದ , ನಮ್ಮ ಭಾವಾಜಿಗೆ ಸಮನಾರು ?' ಎಂದು ನಲಿದು ನರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವ ತಮ್ಮನನ್ನು ಕಂಡು ನಮಿ ಕೋಪದಿಂದ 'ನಿನಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಟಿಕೆ ರಾಜಾಂಗದ ದಿಕ್ಕರಿಯದೆ ಭಾವಾಜಿಯ ಪೌರುಷವನ್ನು ಕಂಡು ಬೀಗುತ್ತಿದ್ದಿ ಪಟ್ಟಿಂಡದೊಡೆಯನಾದ ನಿಮ್ಮ ಭಾವಾಜಿ ರಾಜಸಮೂಹವೆಲ್ಲನೂ ತನ್ನನ್ನು ಓಲೈಸಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾನೆ ಸರಿಸರಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತು ಸರಸದಿಂದ ನೀನು ತಾನೆಂದು ನುಡಿಯುವ ಹಕ್ಕು ಹೋಯಿತು ಇನ್ನೇನಿದ್ದರೂ ಕಾಣಿಕೆಯಿತ್ತು ಗೌರವದಿಂದ ಕಂಡು, ಆಯ್ಯಾ ! ಜೀಯಾ ! ಲೇಸು ! ಎಂದು ನುಡಿದ ಸೇವಕರಾಗಬೇಕು' ಎಂದನು ಅಣ್ಣ ನುಡಿದ ಸರಣಿ ತಮ್ಮನಿಗೆ ಸರಿಬೀಳಲಿಲ್ಲ ಮಂತ್ರಿ ಮೃದುವುಡುಗರಾದ ಹೇಳಿನೋಡಿದರೂ ನಮಿ ದಾರಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದ ಭರತನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಿಳಿಸಿದ್ದ ಸುಭದ್ರೆಯೆಂಬ ತಂಗಿಯನ್ನು ಈಗ ಆತನಿಗೆ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದಕ್ಕೂ ಆತ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ ಕೊನೆಗೆ ತಾನು ಹೋಗಿ ಭರತನನ್ನು ಕಂಡು ಕಾಣಿಕೆಯೊಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಸಹ ಅವನು ಒಡಂಬಡಲಿಲ್ಲ ತನ್ನ ಸುದ್ದಿ ಬಂದರೆ ವ್ರತಧಾರಿಯಾಗಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಹೇಳಿ, ತಮ್ಮನನ್ನೂ ಮಂತ್ರಿಯನ್ನೂ ಜೊತೆಮಾಡಿ ಕಾಣಿಕೆಯೊಡನೆ ಭರತನ ಬಳಿಗೆ ಕಳುಹಿದನು ವಿನಮಿಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನೂರಾರು ಜನ ಖೇಚರ ರಾಜರೂ ಭರತರಾಜನನ್ನು ಕಾಣಲು, ಕಾಣಿಕೆಯೊಪ್ಪಿಸಲು, ವಿಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಹಾರಿ ಬಂದರು ಇವರಲ್ಲಿ ಹಲವರು ಭರತರಾಜನಿಗೊಪ್ಪಿಸಲು ರೂಪವತಿಯರಾದ ಸುತಿಯರನ್ನು ಕರೆತಂದಿದ್ದರು

ವಿನಮಿ ಭರತರಾಜನನ್ನು ಆಸ್ಥಾನ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಕಾಣ್ಕೆಯಿತ್ತನು ಪರಸ್ಪರ ಕುಶಲಪ್ರಶ್ನೆಗಳಾದುವು ಉಳಿದ ಖೇಚರ ರಾಜರಲ್ಲಿ 'ಪ್ರಮದ ಪುತ್ರಿಯರ'ನ್ನು ತಂದವರನ್ನು ಮೊದಲು ರಾಜನ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಹೊಗಳಿದರು ಅವರಿಗೆ ಕೊಡುವ ಮರ್ಯಾದೆಯೇ ಬೇರೆ ಬಂದೊಡನೆಯೇ ಕೈ ಮುಗಿದರೆ ಸಾಕು ಅವರಿಗಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಆಸನಗಳು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತವೆ ಇಂತಹ ಮುನ್ನೂರು ಜನ ರಾಜರು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಬಂದು ಮರ್ಯಾದಿತರಾಗಿ ಆಸನಗಳನ್ನಲಂಕರಿಸಿದರು ನೋಡಿದವರು 'ರೂಪುಳ್ಳ ಪೆಣ್ಣುನೆತ್ತವರ ಭಾಗ್ಯವೆ' ಎಂದು ಕರುಬಬೇಕು ಇವರ ಸರದಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಉಳಿದ ರಾಜರು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಬಂದು ರಾಜನ ಪಾದದಡಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕಪ್ಪುಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನಿರಿಸಿ ಅಡ್ಡಬಿದ್ದು ಎದ್ದು, ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಹಾಸಿದ್ದ ಚಕ್ಕಳಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತರು. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕುಳಿತು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ವಿನಮಿಗೆ ತಾನು ಹೆಣ್ಣಿಲ್ಲದೆ ಬಂದುದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮಿಡುಕಾಗಬೇಕು

ಮರುದಿನ ಮದುವೆ ಭರತರಾಜನು ಮುನ್ನೂರು ಜನ ಖೇಚರಾಂಗನೆಯರನ್ನೂ ಮದುವೆನಿಂದು, ಮುನ್ನೂರು ರೂಪುದಾಳಿ, ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ಬೆರೆದು, ಒಮ್ಮೆಯೇ

ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ವಿನೋದಗೊಳಿಸಿದನು ಮಾವಂದಿರಿಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಉಡುಗೊರೆ ಯಿತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲವುದಿನಗಳಿರುವಂತೆ ಉಪಚಾರ ಹೇಳಿ ಬಿಡಾರಗಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ ಹೊಸ ಹೆಂಡಿರೊಡಗೂಡಿ ಕೆಲವು ದಿನಗಳು ಕಳೆಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಸುಗ್ಗಿಯ ಮೇಲೆ ಸುಗ್ಗಿ ಸೇನಾಪತಿಯಾದ ವಿಜಯನು ಪಡುವಣ ಖಂಡವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಜಯಿಸಿ 'ಹೆಂಗಳ ಜನಕರ ಹಿಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು' ಬಂದು ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರೆಗಿದ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಭರತ ರಾಜನು ಬಂದ ರಾಜರು 'ಕಪ್ಪೆ ತಂದಾನೆ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಹೆಗಲೊಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡನಾ ರಾಯ | ಸುಪ್ಪಾಣಿ ಪೆಂಗಳನೊಂದೆ ಪಸೆಯೊಳಿರುಳೊಪ್ಪದೊಳ್ಳೈವಾಹವಾದ || ಈ ಮುನ್ನೂರಿಪ್ಪತ್ತು ಭೂಚರಿಯರೊಡನೆ ಸುಖವಾಗಿರುತ್ತಿರಲು 'ಸುಖದ ಮೇಲು ತ್ತಮ ಸುಖವೆ ಬಪ್ಪಂತೆ' ಪೂರ್ವಖಂಡವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಜಯಿಸಿದ ಜಯರಾಜನ ಸವಾರಿ ಬಂದಿಳಿಯಿತು 'ನೂತನ ಪ್ರಾಯದ ನಾನೂರು ಪೆಂಗಳು' ಭರತನ ರಾಣಿಯರ ಮಾಲೆಗೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಸೇರಿದರು, ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ಖೇಚರ ಮಾವಂದಿರಂತೆ ಈ ಭೂಚರ ಮಾವಂದಿರೂ ಉಡುಗೊರೆಯಿಂದ ತಣಿದುಹೋದರು

ಭಾವನನ್ನು ಕಾಣಹೋದ ವಿನಮಿ ಮದುವೆಯ ಚೊಕ್ಕ ಭೋಜನ ಉಣ್ಣುತ್ತಾ ಕೆಲಕಾಲ ಕಳೆದನು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹಿಂದಿರುಗುಂತಿಲ್ಲ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಗಾದರೋ ಅಪ್ಪಣೆಯೇಯಲು ನೃವಧಾನವಿಲ್ಲ ಹೀಗಾಗಿ ಹಲವು ದಿನ ಕಳೆದು ಹೋದವು ಮದುವೆಯ ದಿಬ್ಬಣವೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ದಿನ ಒಡ್ಡೋಲಿಗ ವೆನ್ನು ನೆರೆಹಿದ. ಆ ದಿನ ವಿನಮಿಯನ್ನು ಬೇಳ್ತೊಡಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಹಾಗೆ ಮಾಡುವ ಮುನ್ನ ನಮಿಯು ಬಂದು ತನ್ನನ್ನು ಕಾಣದೆ ಹೋದುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿದನು. ಚಕ್ರಿಯ ಸ್ನೇಹಿತರೂ ಅವನ ಉದ್ಧಟತನವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಆಡಿದರು ಆಗ ನಮಿಯ ಮಂತ್ರಿಯಾದ ಬುದ್ಧಿ ಸಾಗರನು ಎದ್ದು ನಿಂತು 'ದೇವರ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಘಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದೇನೆ ತಾವು ವಿಜಯಾರ್ಥ ಪರ್ವತವನ್ನು ದಾಟಿ ಭೋಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಮ್ಮ ಅರಸು ತಮ್ಮನ್ನು ಬಂದು ಕಾಣುವಂತೆ ನಾನು ಏರ್ಪಡಿಸುವೆನು' ಎಂದು ಅಭಿವಚನವಿತ್ತನು ವಿನಮಿಯೂ ಇದಕ್ಕೊಪ್ಪಿದನು. ಇಬ್ಬರೂ ಭರತನನ್ನು ಬೇಳ್ತೊಂಡು ಹಿಂದಿರುಗಿದರು ಹೋಗುತ್ತಾ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ 'ಸುಭದ್ರಾ ದ್ವೇವಿಯನ್ನು ಕೊಡದಿದ್ದರಾಗುತ್ತದೆಯೆ ? ಈ ಚಕ್ರಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿಟ್ಟಾನೆ ?' ಎನ್ನಾದರೂ ಘಾಡಿ ನಘೆಯನ್ನು ಒಡಂಬಡಿಸಬೇಕು' ಎಂದು ಪರಸ್ಪರ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡರು. ಇತ್ತ ಭರತನು ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರು ಅವರನ್ನು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿ ಅಂಜಿಸಿದುದಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಅವರಿಗೆ ಉಚಿತವಾದ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದನು

ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ತಮಿಷ್ಠಗುಹೆಯ ಬೆಂಕಿ ಅರಿತು ಆ ಗುಹೆಯ ಹೊಲಬನ್ನೆರತ, ಕೃತಮಾಲನನ್ನು ಸೇನಾಪತಿಯೊಡನೆ ಕಳುಹಿ ದಾರಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸುಗಮವಾಗಿ ಮಾಡಿಸಿ ದ್ವಾರಿಯತು ಅನಂತರ ಪರಿವಾರ ಸಮೇತನಾಗಿ ಗುಹೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದನು.. ದಟ್ಟವಾದ ಕತ್ತಲೆಗವಿದಿದ್ದ ಆ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಕಿಣಿ ರತ್ನದಿಂದ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ

ಗಾವುದಕ್ಕೊಂದು ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರನ್ನು ಬರೆದು, ಅದರ ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಸಲೀಸಾಗಿ ಸೈನ ವೆಲ್ಲಾ ಸಾಗಿತು ಗುಹೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಂಧುನದಿ ಇಬ್ಬಾಗವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು ಒಂದರ ಹೆಸರು ನಿಮಗ್ನ, ಮತ್ತೊಂದು ಉನ್ಮಗ್ನ ನಿಮಗ್ನದಲ್ಲಿ ಬೆಂಡುಬಿಟ್ಟರೂ ಮುಳುಗಿಹೋಗುವುದು ಉನ್ಮಗ್ನದಲ್ಲಿ ಗುಂಡುಬಿದ್ದರೂ ಚಂಡಿನಂತೆ ಪುಟ ನೆಗೆಯುವುದು ಸೇನಾನಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸೇತುವೆಕಟ್ಟಿ ಸುಗಮವಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದನು ಭರತನು ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಅದನ್ನು ಸರಾಗವಾಗಿ ದಾಟಿ ಉತ್ತರದ ಕವಾಟದ ಮೂಲಕ ಗುಹೆಯನ್ನು ದಾಟಿದನು

ಭರತನ ಸೈನ್ಯವು ಬಯಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಎಂದೂ ಕಂಡರಿಯದ ಕಷ್ಟವೊಂದು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು ಚಲಾತ ಆವರ್ತರೆಂಬ ಉತ್ತರಖಂಡದ ರಾಜರಿಬ್ಬರು ಭರತನ ಬರವನ್ನು ಕಂಡು ಭಯದಿಂದ ಅವನನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವಂತೆ ತಮ್ಮ ಕುಲದೈವಗಳಾದ ಕಾಲಮುಖ, ಮೇಘಮುಖರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು ಆ ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಆಕಾಶವೆಲ್ಲಾ ಆನಯ ಹಿಂದಿನಂತೆ ಮೋಡಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ಹಗಲಿನಲ್ಲೇ ಕಗ್ಗತ್ತಲು ಕವಿಯಿತು ಅಂಬರವೇ ಬಾಯ್ತೆರೆದು ಉಗುಳುತ್ತಿರುವುದೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ತೆಂಗಿನ ಮರಗಳ ತೋರ ಧಾರೆಗಟ್ಟಿ ಮಳೆ ಸುರಿಯಿತು ತಗ್ಗದಿನ್ನೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಏಕವಾಗುವಂತೆ ಮಡುಗಟ್ಟಿ ನೀರು ನಿಂತಿತು ಆದರೂ ಮಳೆ ಸುರಿಯುತ್ತಲೇ ಇದೆ ಆಗ ಭರತನು ಭತ್ತರತ್ನವನ್ನು ಅಂಬರಕ್ಕೆ ಹರಹಿಸಿದನು, ನೆಲಕ್ಕೆ ಚರ್ಮರತ್ನವನ್ನು ಹಾಸಿಸಿದನು. ಚಕ್ರರತ್ನ, ಕಾಕಿಣರತ್ನಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕತ್ತಲನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದನು ಮೂವತ್ತಾರು ಗಾವುದ ಆಗಲ ನಲವತ್ತೆಂಟು ಯೋಜನ ಉದ್ದ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಸುರಕ್ಷಿತ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪರಿವಾರವು ಸುಖವೆಂದಿತ್ತು ಹೆಡಗಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ನೋಡುವ ವ್ಯಾಪಾರಿಯಂತೆ ಭರತರಾಜನು ನಿರ್ಭೀತನಾಗಿ ಈ ಅಕಾಲವರ್ಷವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು ಆತನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇದು ಯಾವುದೋ ದುಷ್ಟದೈವಗಳ ಕೆಟ್ಟಚೇಷ್ಟೆಯಿರಬೇಕೆಂದು ಸಂದೇಹ ಮೂಡಿತು ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಮೇಲೆ ನೋಡುತ್ತಾನೆ— ಮೇಘಮುಖ, ಕಾಲಮುಖರು ತಮ್ಮ ಅನುಚರರೊಡನೆ ಸಾಲಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ ! ಒಡನೆಯೇ ಸೇನಾನಿಯಾದ ಜಯನಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಮಾಡಿದನು ಆತನು ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ನೆಗೆದು ದುಷ್ಟದೈವಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಾಗೆಗಳನ್ನು ಬಡಿದೋಡಿಸುವಂತೆ ಹೊಡೆದು ಅಟ್ಟಿದನು ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಚಲಾತ, ಆವರ್ತರು ಓಡಿಹೋಗಿ ಅವಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸಿದರು ಆದರೆ ಜಯರಾಜನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಬೇಕೇಕಾಳು ಬಂದೀತೇ ? ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಹೆಡಮುರಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಹಿಡಿತಂದನು ಅವರ ಸುದ್ದಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೇಳಿ ಭರತನಿಗೆ ಬಹು ಕೋಪ ಬಂತು ತನ್ನ ಹೆಡಹಿಗರಿಗೆ ಅವರ ಮುಕುಟವನ್ನು ಎಡಗಾಲಿನಿಂದ ಒದ್ದು ಕೆಡಹುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು ಅವರಿಗಾದ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಬೆದರಿ ವ್ಯಂತರರಾಜರಿಲ್ಲರೂ ಬಂದು ಚಕ್ರಿಗೆ ಕಪ್ಪಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿ ಆತನ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು.

ರಾಜನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲವುಕಾಲ ತಂಗಿದ್ದು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದನು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಂಧುದೇವಿ ಗಂಗಾದೇವಿಯರು ಸೋದರ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಆತನನ್ನು ಆದರಿಸಿ, ಹರಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟರು ಭರತನು ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮ ಖಂಡಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ ನಡುವಣ ಖಂಡದ ನಟ್ಟನಡುವೆ ಇದ್ದ ವೃಷಭಾದ್ರಿಗೆ ಬಂದನು ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳಾದವ ರೆಲ್ಲರೂ ಆ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಅಂಕಮಾಲೆಯನ್ನು ಬರೆಸಬೇಕು ಹಿಂದಿನ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳ ಅಂಕಮಾಲೆಯಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಭರತನಿಗೆ ಬರೆಸಲು ಅಲ್ಲಿ ತೆರನೇ ಇರಲಿಲ್ಲ ಆಗ ಆತನು ದಂಡರತ್ನದಿಂದ ಒಂದು ಶಾಸನವನ್ನು ಅಳಿಸಿ ಕಾಕಿಣೀರತ್ನದಿಂದ ತನ್ನ ಶಾಸನವನ್ನು ಕೆತ್ತಿಸಿದನು ಈ ಮಜಲಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸಹಸ್ರ ಮಾಂಡಲಿಕರ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಒಂದೇ ಹನೆಯಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಾದನು

ಆತ್ತ, ನಮಿಯನ್ನು ಕರೆತರುವನೆಂದು ಹೇಳಿ ಹಿಂದಿರುಗಿದ್ದ ವಿನಮಿ ಆತ್ಮೀಯರ ಹಿತವಚನಗಳಿಂದ ಅಣ್ಣನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಿರುಗಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು ನಮಿ ಅವರ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟು ಬಿದ್ದು ತಂಗಿಯಾದ ಸುಭದ್ರೆಯನ್ನು ಭರತನಿಗೆ ಕೊಡಲೊಪ್ಪಿದರೂ, ಅವನಿದ್ದೆಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ಹೆಣ್ಣೊಪ್ಪಿಸಿ ಬರಲು ಆ ಕ್ಷತ್ರಿಯವೀರನ ಮನಸ್ಸು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ ಹೆಣ್ಣು ಬೇಕಾದವನು ಹೆಣ್ಣಿದ್ದೆಡೆಗೆ ಬರಬೇಕು ಎಂಬ ಮಗನ ವಾದಸರಣಿಯನ್ನು ಕಂಡು, ಯಶೋಭದ್ರಾದೇವಿ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ದು ಭರತನಿಗೆ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟು ಬರದಿದ್ದರೆ ತಾನು ಕೈಲಾಸಗಿರಿಗೆ ಹೋಗಿ ತಪವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ಹೆದರಿಸಿ ನೋಡಿದಳು ನಮಿಗೂ ರೇಗಿತು 'ಗೌರವ ತಪ್ಪಿ ಬಾಳುವ ಸಿರಿಗಿಂತ ಜಿನದೀಕ್ಷೆಯೇ ಲೇಸು ನೀವು ಮಗಳನ್ನು ಅಳಿಯನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ವಿಲಾಸದಿಂದ ಬಾಳಿರಿ. ನಾನು ತಪೋವನಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ನೊಂದು ನುಡಿದನು. ಸೇರಿಗೆ ಸವ್ವಾ ಸೇರಾದ ಮಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಯಶೋಭದ್ರಾದೇವಿ ಅಳುಕಿದಳು ಚಕ್ರಿ ಕನ್ನೆಯಿದ್ದ ಲ್ಲಿಗೇ ತನ್ನ ಜನರನ್ನು ಕಳುಹಿ ತಾಳಿಬಂದಿ ಕಟ್ಟಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವನೆಂದು ನಂಬುಗೆ ಇತ್ತಳು. ನಮಿಯೂ ತನ್ನ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಡಿಲಿಸಿ ಹಾಗಾದಲ್ಲಿ ತಂಗಿಯನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ದು ಲಗ್ನ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದಾಗಿ ಒಪ್ಪಿದನು ಯಶೋಭದ್ರೆಯು ಜಾಣೆ ಯಾದ ಮಧುವಾಣಿಯೆಂಬ ಮೇಳದವಳೊಡನೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನೂ ಈ ತೀರ್ನಾಸಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದಳು ಉಂಗುಡಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಅನಂತರ ಲಗ್ನ—ಇವು ಸಾಂಗವಾಗಿ ನೆರವೇರಿದುವು ನಮಿಯೇ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಲಗ್ನ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದನು ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಹೊನ್ನ ಪುತ್ಥಳಿಯಂತಿರುವ— ಮಿಂಚಿನ ಮರಿಗಳಂತಿರುವ—ತನ್ನ ಐನೂರು ಸುಕುಮಾರಿಯರನ್ನು ಭರತನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಲಗ್ನ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಕೃತಕೃತ್ಯನಾದನು ಭರತನೂ ತನ್ನ ಐನೂರು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನಮಿ-ವಿನಮಿಗಳ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಲಗ್ನ ಮಾಡಿದನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಭರತರಾಜನ ಹತ್ತು ಸಹಸ್ರ ವರ್ಷಗಳ ಜೈತ್ರಯಾತ್ರಾ ಪ್ರಕರಣವು ಮುಗಿಯಿತು ಹಲವು ಕಾಲ ಅಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿದ್ದು ಅನಂತರ ರಾಜಧಾನಿಯ ಕಡೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕೈಲಾಸ

ಗಿರಿಯ ಬಳಿ ಬೀಡುಬಿಡಿಸಿ, ಸತಿ ಪುತ್ರರೊಡನೆ ಆ ಪರ್ವತವನ್ನೇರಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಜಿನನಾಥನನ್ನು ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಜಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿ ಮುಂದೆ ಹೊರಟನು ಮಗನು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗುವ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಯಶಸ್ವೀದೇವಿಯು ಮಗನನ್ನು ಕಾಣುವ ತವಕದಿಂದ ವಿಮಾನವೇರಿ ಬಂದು, ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಆತನ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿರಿಹಿರಿ ಹಿಗ್ಗಿದಳು

ಊರಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ದಾರಿತೋರುತ್ತಾ ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಚಕ್ರ ಪಾದನವುರದ ಬಳಿ ಇದ್ದ ಕೈದ್ದಂತೆಯೇ ನಿಂತುಹೋಯಿತು ಭರತಾನುಜನಾದ ಬಾಹುಬಲಿ ಆ ಪುರಕ್ಕೆ ಅಧಿಪತಿ ಆತನು ತಮ್ಮದಿರೊಡನೆ ಬಂದು ಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ಆನತನಾದ ಹೊರತು ಚಕ್ರ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಉರುಳುವಂತಿಲ್ಲ ಆದುದರಿಂದ ಭರತನು ತಮ್ಮದಿರಿಗೆಲ್ಲಾ ಓಲೆಗಳನ್ನು ಟ್ಟಿದನು. ಆದನ್ನು ಓದಿಕೊಂಡ ತಮ್ಮದಿರು 'ತಂದೆ ಕೊಟ್ಟ ಉಂಬಳಿಯೊಳಗಿರುವ ತಾವು ಈತನಿಗೇಕೆ ಆನತರಾಗಿ ಬಾಳಬೇಕೆಂದು ಬಗೆದು ಕೈಲಾಸಗಿರಿಗೆ ಹೋಗಿ ತಂದೆಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷೆತಾಳಿ ತಪೋನಿರತರಾದರು. ಬಾಹುಬಲಿಯೊಬ್ಬನು ಮಾತ್ರ ಅಣ್ಣನ ಮೇಲೆ ಸೆಡೆದು ನಿಂತನು ಆತನನ್ನು ದಾರಿಗೆ ತರಲು ಚಕ್ರ ಸಾಮೋಪಾಯಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕಿ, ವಚನಚತುರನಾದ ದಕ್ಷಿಣನನ್ನು ಆತನಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿದನು ಆತನು ಅಭಿನವಮದನನಾದ ಬಾಹುಬಲಿಯ ಬಳಿ ಸೇರಿ 'ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾದ ಭರತನಿಗೆ ತನ್ನ ತಮ್ಮನನ್ನು ಕಣ್ಣುಂಬ ಕಾಣುವ ಅರ್ತಿಯಾಗಿದೆ ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ನಿವಿಬ್ಬರೂ ಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ತನ್ನ ಕಣ್ಣು ಹಬ್ಬವನ್ನು ನೆರೆವೇರಿಸಲು ಪಡೆಯೆಲ್ಲವೂ ಉತ್ಸಾಹಪಡುತ್ತಿದೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ದೂರದಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ, ನಿನ್ನ ಊರ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿಯೇ ಉತ್ಸುಕನಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ, ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಜಯಿಸಿ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನ ಹಿರಿಯಣ್ಣನನ್ನು ಬಂದು ಮರಣದೆಯಿಂದ ಕಾಣಬೇಕಾದುದು ನಿನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ' ಎಂದು ಸವಿನುಡಿಯಿಂದ ನುಡಿದನು ಆದರೆ ಈ ಬಿಂಕದ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಬಾಹುಬಲಿ ದಕ್ಕುವವನಲ್ಲ ಅವುಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಕೊಂಕುನುಡಿಗಳನ್ನು ಹವಣಿಸಿ ಪ್ರಶ್ನುತ್ವರ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿದ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಕಲಹ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು ಬಾಹುಬಲಿಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಿರುಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಭರತನ ಮಂತ್ರಿ ಸಾಮಂತರು ನಡೆಸಿದ ಪ್ರಯತ್ನವೆಲ್ಲವೂ ನಿಷ್ಫಲವಾಯಿತು ಆತನು ಬಲವನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಲು ನಿರತನಾಗಿದ್ದನು ಕೇಳಿ ಭರತನು ಮನದಲ್ಲಿ ಮಿಡುಕಿದನು, ತಮ್ಮನ ಮೇಲೆ ಕೈಮಾಡಬೇಕಲ್ಲಾ ಎಂದು

ಅದೇ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಭರತನು ನಿದ್ರೆಯಿಲ್ಲದೆ ಪರಮಾತ್ಮನೊಡನೆ ತಪ್ಪರನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ ಸುತ್ತಲೂ ಪ್ರಕೃತಿ ಪ್ರಶಾಂತವಾಗಿರುವ ಹೊತ್ತು ಪಡೆಯೆಲ್ಲವೂ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದೆ ಅವರೊಳಗೆ ಇಬ್ಬರು ಪಡೆವಳರು ಗುಜು ಗುಜು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವ ಸದ್ದು ಚಕ್ರಿಯ ಕಿವಿಗೆ ಕೇಳಿಸಿತು ಹಾಗೆಯೇ ಆಲಿಸಿ ಕೇಳಿದನು, ಅವರಾಡುವ ಮಾತನ್ನು : "ಪಡೆಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಚಕ್ರಿಗೆ ಘನತೆಯೇ ಹೊರತು, ಅದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ

ಇವನೂ ನಮ್ಮಂತೆ ಮನುಷ್ಯ ಮಾತ್ರ ” ಎಂದ ಒಬ್ಬ “ಅಷ್ಟಲ್ಲವೆ ಏನು ಹನಿಗೂಡಿ ಹಳ್ಳಿ, ನಾರೊಡಗೂಡಿ ಹಗ್ಗ ” ಎಂದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಅವರ ನುಡಿಗೇಳಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸಾಯಿತು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಓಲಗ ವನ್ನು ನೆರಹಿ, ತನ್ನ ಕಿರುಬೆರಳಿನ ನರಬಿಗಿದು ಡೊಂಕಾಗಿದೆಯೆಂದು ಹುಸಿಯಪಟವನ್ನು ಹೂಡಿದ ಮುಖವನ್ನು ಸಪ್ತಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನೋವನ್ನು ನಟಿಸಿದ, ಯಂತ್ರತಂತ್ರ ಗಳಾವುವೂ ಸಫಲವಾಗಲಿಲ್ಲ ನೆಟ್ಟಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಸರಿಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಜಟ್ಟಿ ಗಳು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು ಅವರ ಬಲ ಸಾಲದೆಂದು ಕಂಡುಬಂದಿತು ಬಂಗಾರದ ದೊಡ್ಡ ಸರಪಳಿಯೊಂದನ್ನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮನಿಂದ ತಯಾರಿಸಿ ಅದರ ಕೊನೆಯನ್ನು ಕೊಂಕಿದ ಕಿರುಬೆರಳಿಗೆ ಸಂಧಿಸಿ, ತೇರಿನ ಮಿಳಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಉಳಿದ ಸರಪಳಿಯ ನ್ನೇ ಲ್ಲಾ ಹಿಡಿದು, ಜಗ್ಗುವಂತೆ ಇಡೀ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಣೆಕೊಟ್ಟ ಗಾವುದ ಗಾವುದ ಅಳತೆಯುದ್ದ ನಿಂತಿದ್ದ ಸೈನ್ಯ ಹಿಡಿದು ಎಳೆದರೂ ಬೆರಳು ಕದಲೊಲ್ಲದು ರಾಜನು ಒಮ್ಮೆ ಬೆರಳನ್ನು ತುಯ್ದದಕ್ಕೆ ಹಯ ಗಜ ರಥ ಪದಾತಿಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಸೈನ್ಯ ಹೊಟ್ಟೆಮೇಲಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಿತು ಆಗ ಗೊತ್ತಾಯಿತು ಗೊಣಗಿದವರಿಗೆ, ಭರತನ ಶಕ್ತಿ ಎಷ್ಟೆಂದು, ಬಿಟ್ಟವನೇ ಆಣೆಕಲ್ಲಾಡಬಲ್ಲ ಆತನ ಶಕ್ತಿಯ ಮುಂದೆ ಹುಲು ಮಾನವರಾದ ತಾವು ಎಷ್ಟೆಂದು ರಾಜನು ಮುಗುಳ್ಳೆಗೆ ನಗುತ್ತಾ ಎಡಗೈಯಿಂದ ಕಿರುಬೆರಳನ್ನೊತ್ತಿಕೊಂಡು “ಗುರುಹಂಸನಾಥಾಯ ಸ್ವಾಹಾ, ಎಂದ ಬೆರಳು ನೆಟ್ಟಗಾಯ್ತು ಜದ್ದ ನೊಂದ ಪಡೆಗೆ ಬಂಗಾರದ ಸರಪಳಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಡಿಸಿ, ಹಂಚಿ ಕೊಟ್ಟು, ಅದನ್ನು ಆನಂದಗೊಳಿಸಿದ

ಮರುದಿನ ಬಾಹುಬಲಿ ಸರ್ವಸನ್ನಾಹದೊಡನೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದ ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಇತ್ತಂಡದ ಮಂತ್ರಿಮಿತ್ರರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕಲೆತು, ವಜ್ರದೇಹಿಗಳಾದ ಈ ಸೋದರರ ಕಾದಾಟದಿಂದ ಆಕಾಲಪ್ರಳಯವಾಗುವುದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಜಲಯುದ್ಧ, ದೃಷ್ಟಿಯುದ್ಧ, ಮಲ್ಲಯುದ್ಧಗಳಿಂದ ಗೆಲುವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸುವಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು ಅವರು ಒಪ್ಪಿದರು ದೊರೆಗಳಿಬ್ಬರೇ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವರೆಂದೂ, ಷಡಂಗ ವಾಹಿನಿಗಳು ಕೇವಲ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಾಗಿರಬೇಕೆಂದೂ ಡಂಗುರ ಹೊಯ್ದಿದರು ಎಲ್ಲರೂ ಆತುಲಭುಜಬಲ ರಾದ ಈ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರ ಕಾಳಗವನ್ನು ಕಾಣುವ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಕಾದುನಿಂತಿರಲು ಭುಜಬಲಿ ಕುಸ್ತಿಯ ಕಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು ಭೋಗರೆವ ವಾದ್ಯಧ್ವನಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಭರತೇಶನೂ ಕಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಆದರೆ ಕಾದುವ ಮುನ್ನ ತಮ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತು “ಅಣ್ಣಯ್ಯ ! ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರು, ಜನಪುತ್ರರು ಪರಸ್ಪರ ದ್ವೇಷಕ್ಕೆ ಯಾವುದೊಂದು ಕಾರಣವೂ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಅಂತಹ ಮಹಾಪ್ರಾಧುರ್ವಾದರೂ ಏನು, ನಿನಗಿಷ್ಟು ಕೋಪ ಉಕ್ಕಿದುದಕ್ಕೆ? ನಾನೇನಾದರೂ ಒಂದು ಹಾಗದ ತೆರಿಗೆ ಭೇಕೆಂದು ನಿನ್ನ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ದೂತರನ್ನೇನಾದರೂ ಅಟ್ಟಿದೆ?” ಇವಮಾನಕರವಾದ ದೂತವಿಧವೂ ಮಾತನ್ನು ನಾಣಗಲಿ, ಉನ್ನ

ಪರಿವಾರದವರಾಗಲಿ ಅಡಿದ್ದೇನೆಯೆ ? ನಾವು ಈಗ ಕೈಕೊಂಡಿರುವ ತುಚ್ಛಕಾರ್ಯ ಜಗತ್ತಿ ಗೆಲ್ಲಾ ದ್ರೋಹದ ಶಾಸನ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆದರಿ ನಾನು ಹೀಗೆ ಹೇಳು ತ್ತಿರುವೆನೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಡ, ನೀನು ಬಾಹ್ಯವುಳಿಸುತ್ತಾ ನಿಂತಿರುವಾಗ ನನ್ನ ಕದನದ ಸವಿಯನ್ನು ನೀನಿಗೆ ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕೂ ನಾನೇನೂ ಹಿಂಜರಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರೂ ಹಿರಿಯನಾದ ನಾನು ನೀನಿಗೆ ಧರ್ಮವನ್ನು ಮೊದಲು ಬೋಧಿಸಿ ನೋಡಬೇಕಾದುದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ಹೋಗಲಿ, ಪರಸ್ಪರ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಗೆದ್ದು ಸಾಧಿಸಬೇಕಾಗಿರುವ ಕೀರ್ತಿ ತಾನೇ ಏನು ? ಬದಗರಂತೆ ನಾವು ಹೋರಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಅಧನು ಕಾರ್ಯವಿನ್ನಿಲ್ಲ. ಇಗೋ ನಾನು ಸೋತೆನೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ನಿನ್ನದೇ ಗೆಲುವು ನೀನಿಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣನೆಂಬ ಆಕ್ರರೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ನನಗೆ ತಮ್ಮನೆಂಬ ಆಕ್ರರ ತುಂಬಿದೆಯಪ್ಪ ನೀನೇ ಚಕ್ರವರ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳು, ನಿನ್ನ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ನಾನು ಕಣ್ಣುತುಂಬ ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಒಂದು ಚಕ್ರ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡು, ನಾನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ತೃಪ್ತನಾಗುತ್ತೇನೆ ”

ಅಣ್ಣನ ವಚನಮಂತ್ರದಿಂದ ಭುಜಬಲಿಯ ಕೋಪದ ವಿಷ ಇಳಿದುಹೋಯಿತು, ಗಂಡಗರ್ವವೆಲ್ಲಾ ಸೋರಿಹೋಯಿತು ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಅಣ್ಣನ ಮುಖವನ್ನು ಕೂಡ ನೋಡಲಾರದೆ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿದನು ಅಣ್ಣನೊಡನೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿದ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಜನದೀಕ್ಷೆಯೇ ತಕ್ಕ ಮದ್ದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಅಣ್ಣನ ಪಾದಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ನೇರವಾಗಿ ತಂದೆಯಾದ ಜಿನನ ಬಳಿಗೆ ನಡೆದು, ದೀಕ್ಷೆಗೊಂಡು ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತನು ಆಗ ಚಕ್ರ ಮುಂದುರುಳಿತು ಭರತನು ಅಯೋಧ್ಯಾನಗರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ವೈಭವದಿಂದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಪಟ್ಟವನ್ನು ವಹಿಸಿದನು ಬಾಹುಬಲಿಗೆ ಘೋರವಾದ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವುಂಟಾಗದು ದನ್ನು ಕಂಡು, ಭರತನು ತಂದೆಯಾದ ವೃಷಭಜಿನನಿಂದ ಅದರ ಕಾರಣವರಿತು, ತಕ್ಕ ನಿಷ್ಕೃತಿಯಿಂದ ಆತನ ಮನಃಕಷಾಯವನ್ನು ತೊಲಗಿಸಿ, ಆತ್ಮಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ದೊರಕಿಸಿ ಕೊಟ್ಟನು

ಅನಂತರ ಭರತ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಅಖಂಡ ಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗಿ ಅನಂತ ಸುಖಭೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ಹಲವುಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ, ಆತನ ತಾಯಿಯಾದ ಯಶಸ್ವತೀದೇವಿ ಗುರುಗಳಿಂದ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಕಂತಿಯಾ ಗುತ್ತಾಳೆ ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಭರತನ ಮನಸ್ಸು ಅಮುಷ್ಮಿತದ ಕಡೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಾಗುತ್ತದೆ ರಜತಾದ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದ ಜಿನನಿವಾಸದ ಮುಖವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬಣ್ಣ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿ, ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾನೆ ಭರತನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ನೂರ್ವರು ವಿದ್ಯಾಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಹಸ್ತಿನಪುರಪತಿಯಾದ ಮೇಘೇಶ್ವರನು ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದನೆಂಬ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಿಗಾಹೊಂದಿ ಜಿನದೀಕ್ಷೆ ವಹಿಸಿ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ವ್ಯಥಿತಾಂತಃಕರಣನಾದ ಭರತ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಸಮವಸರಣದಲ್ಲಿಯೆ ಅವರ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ತೀರ್ಥೇಶಪೂಜೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿ

ಸುತ್ತಾನೆ ಮರುದಿನವೇ ತಂದೆಯಾದ ಪ್ರಧಾನಿ ತೀರ್ಥಂಕರನು ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆತನ ಮೋಕ್ಷ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ಭರತೇಶ್ವರನು ಒಮ್ಮೆ ಕನ್ನಡಿ ಯಲ್ಲಿ ತನಗೆ ನೆರೆಗೊಡಲು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ವೈರಾಗ್ಯಪರನಾಗಿ, ಮಗನಾದ ಅರ್ಕಕೀರ್ತಿಗೆ ಪಟ್ಟಿಗಟ್ಟಿ, ಸ್ವಮಹತ್ವದಿಂದ ತೈಜಸ ಕಾರ್ಮಣ ತನುಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಕೈವಲ್ಯಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅರ್ಕಕೀರ್ತಿಯೂ ಆತನ ತಮ್ಮಂದಿರೂ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿ ಶ್ರಮವಾಗಿ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತಾರೆ

ಕಥೆಯ ಮೂಲ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆ

ಭರತೇಶನ ಕಥೆ ಬಹಳ ಹಳೆಯದು ಆತನು ತ್ರಿಷಸ್ತಿಶಲಾಕಾಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು, ಪ್ರಥಮ ಚಕ್ರಿ, ಆದಿತೀರ್ಥಂಕರ ವೃಷಭನಾಥನ ಹಿರಿಯ ಮಗ, ಚರಮಾಂಗ ಆದುದರಿಂದ ಆದಿತೀರ್ಥಂಕರನ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಈತನ ವೃತ್ತಾಂತಕ್ಕೂ ಸ್ಥಾನವಿದೆ ಕಾವ್ಯದ ಬಹು ಭಾಗವನ್ನು ಮುಮುಕ್ಷುವಾದ ಜನದೇವನಿಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿರುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಆತನ ಜೀವನದ ಅಂಗವಾಗಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಚರಿತ್ರೆ ಬರುತ್ತದೆ, ಅಷ್ಟೆ ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದ ಭರತೇಶನ ಕಥೆಗೆ ಮೂಲವನ್ನು ಹುಡುಕುವಾಗ ಆದಿಜನನ ಕಥಾಮೂಲವನ್ನೇ ಬೆದಕಬೇಕು ಜನರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಗೆ ಜೈನರ ಧರ್ಮಸಾಹಿತ್ಯವೇ ಮೂಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಎರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಅವಶ್ಯವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ

ಉತ್ತರ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕ್ಷಾನು ಬಂದು ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ ಭದ್ರಬಾಹುಗಳು ತಮ್ಮ ಅನುಯಾಯಿಗಳೊಡನೆ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಬಂದಮೇಲೆ, ಮೂಲಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಜೈನರಿಗೂ ವಲಸೆ ಬಂದ ಜೈನರಿಗೂ ತಮ್ಮ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ತಲೆದೋರಿ, ಹಲವು ದಿನಗಳ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಅವುಗಳು ಅನುಲ್ಲಂಘನೀಯವಾದ ನಿಯಮಗಳಾದವು ಇಬ್ಬರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯೂ ತಾವು ಸರಿ, ಉಳಿದವರು ತಪ್ಪು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಬೇರೂರಿ, ಬೆಳೆದು, ಇಬ್ಬರೂ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು ಈ ಇಬ್ಬರರಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿಗಂಬರ, ಮತ್ತೊಂದು ಶ್ವೇತಾಂಬರ ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಮತಭೇದವಿದೆ ಜೈನರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಂತ ಪುರಾತನ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳಾದ ಪೂರ್ವಗಳನ್ನೂ ಅಂಗಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡ ತಮ್ಮ ಧರ್ಮಸಾಹಿತ್ಯ ನಾಮಾವಶೇಷವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆಯೆಂದು ದಿಗಂಬರರ ನಂಬಿಕೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಶ್ವೇತಾಂಬರರ ತತ್ತ್ವಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಮಾಣವೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಶ್ವೇತಾಂಬರರ ಮತದಂತೆ ಜೈನರ ಧರ್ಮಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಅಂಗಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಗಳೂ ಸೇರಿವೆ ಹನ್ನೆರಡು ಅಂಗಗಳಾಗಿ ಇವುಗಳು ಕ್ರಿ ಶ ೪೫೪ ರಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿದವು ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವೇದಗಳಂತೆ ಜೈನರ ಅಂಗಗಳೂ ಬಾಯಿಂದ ಬಾಯಿಗೆ ಹರಿದು ಬರುತ್ತಿದ್ದವು ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಈ ವಿಪುಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೆ ಖಾಲವಾಗಿ ಹೋಗಬಹುದೆಂಬ ದೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಕ್ರಿ ಶ ೪೫೪ ರಲ್ಲಿ ವಲ್ಲಭಿಯಲ್ಲಿ ಜೈನರ ಸಭೆ ನಡೆದು, ದೇವರ್ಧಿಯೆಂಬ ಜನಮುನಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಗಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿದುವು

ಮೇಲಿನ ಅಲ್ಲ ಅಹುದುಗಳ ವಾದ ನಮಗೆ ಅನಾವಶ್ಯಕ ಅವು ಪ್ರ 'ಗುಣ ವಿರಲಿ, ಬಿಡಲಿ, ಹನ್ನೆರಡು ಅಂಗಗಳು ಜೈನರ ಧರ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವು

ವೆಂಬುದಂತು ನಿರ್ವಿವಾದ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನೆರಡನೆಯದಾದ ದಿಟ್ಟಿವಾಯಾಂಗದಲ್ಲಿ ಜಿನನ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆ ಬೀಜರೂಪವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ ಆ ಅಂಗದ ಒಂದು ಭಾಗವಾದ ಭದ್ರಬಾಹುವಿನ ಕಲ್ಪಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ತೀರ್ಥಂಕರನನ್ನು ಕುರಿತು ಇಷ್ಟವೂತ್ರ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ¹

ಕೋನಲೀಯನಾದ ಋಷಭ, ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯೆಂಬ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತು ಸಹಸ್ರ ಸಾಗರೋಪಮಕಾಲ ಸುಖವಾಗಿದ್ದು ಅನಂತರ ಅಲ್ಲಿಂದ ಇಳಿದು ಜಂಬೂದ್ವೀಪ ದಲ್ಲಿದ್ದ ನಾಭಿರಾಜನ ಹೆಂಡತಿ ಮರುದೇವಿಯ ಗರ್ಭವನ್ನು ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಅಣು ರೂಪದಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು ಆಗ ಮರುದೇವಿ ವೃಷಭವೊಂದು ತನ್ನ ಗರ್ಭವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಂತೆ ಕನಸು ಕಂಡು ಎಚ್ಚೆತ್ತಮೇಲೆ ಗಂಡನಿಗೆ ಅದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಳು ಅದರ ಅರ್ಥ ಯಾರಿಗೂ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ ನಾಭಿಯೊಬ್ಬನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತು ಜೈತ್ರ ಬಹುಕ ಅಷ್ಟಮಿ ಉತ್ತರಾಷಾಢಾ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಮರುದೇವಿ ಪ್ರಸವ ವೇದನೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಅನುಭವಿಸದೆ ಪುತ್ರನನ್ನು ಹೆರುತ್ತಾಳೆ ರಾಜನು ಕೇವಲ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಉತ್ಸವವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾನೆ ಕಶ್ಯಪ ಗೋತ್ರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಈ ಋಷಭನಿಗೆ ಪ್ರಥಮ ರಾಜ, ಪ್ರಥಮ ಋಷಿ, ಪ್ರಥಮ ಜಿನ, ಪ್ರಥಮ ತೀರ್ಥಂಕರ ಎಂಬ ಪರಮಾತ್ಮನಾಮಗಳಾಗುತ್ತವೆ ಆತನು ಬುದ್ಧಿಮಾನ್, ಸುಂದರ, ಸಂಯಮಿ, ಅದೃಷ್ಟವಾನ್, ನಯವಿದ. ಇಪ್ಪತ್ತು ದಿವ್ಯಸಹಸ್ರವರ್ಷಗಳು ರಾಜಕುಮಾರನಾಗಿದ್ದ ೬೦೩೦೦ ದಿವ್ಯಸಹಸ್ರವರ್ಷಗಳು ರಾಜನಾಗಿದ್ದ ಜನರ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಬರಿಹ, ಗಣಿತ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಶಕುನ ಶಾಸ್ತ್ರದವರೆಗೆ ಎಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ, ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಸಂಗೀತಾದಿ ಅರವತ್ತುನಾಲ್ಕು ಕಲೆಗಳನ್ನೂ, ನೂರು ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನೂ, ಮೂರು ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನೂ ಜನರಿಗೆ ಕಲಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಈತನಿಗೆ ನೂವರು ಮಕ್ಕಳಾದರು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬನಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪಟ್ಟಗಟ್ಟಿದ ಆಗ ಲೋಕಾಂತಿಕದೇವನು ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ವೃಷಭನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಆತನನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಎಚ್ಚರಿಸಿದ ಜಿನನ ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಗೋಚರಿಸಿತು ತನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ಜೈತ್ರ ಬಹುಕ ಅಷ್ಟಮಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸುಂದರ್ಶನವೆಂಬ ತನ್ನ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ದೇವ ದಾನವ ಮಾನವರು ತನ್ನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಬರುತ್ತಿರಲು ವಿನೀಕಾಪುರದಿಂದ ಹೊರಟು, ಸಿದ್ಧಾರ್ಥವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಅಶೋಕ ವೃಕ್ಷದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ದಿನ ನಿರ್ಜಲ ಉಪವಾಸವ್ರತವನ್ನು ನಡೆಸಿದ ಅನಂತರ ದಿವ್ಯ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ನಾಲ್ಕು ಸಹಸ್ರ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ರಾಜರೊಡನೆ ತನ್ನ ಕೂದಲನ್ನು ಕಿತ್ತು ಹಾಕಿ, ಗೃಹತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾದನು. ಒಂದು ಸಹಸ್ರವರ್ಷಗಳು ದೇಹದ ಕಡೆ ಗಮನಕೊಡದೆಯೂ ಮತ್ತೊಂದು ಸಹಸ್ರವರ್ಷ ಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು,

¹ Jacombi ಭದ್ರಬಾಹುವಿನ ಕಲ್ಪಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಛಾಂದಾಂಕರದ ಸಾಧ.

ಫಾಲ್ಗುಣ ಬಹುಳ ಏಕಾದಶಿ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಪುರಿಮಕಾಳವೆಂಬ ಪುರದ ಹೊರಗೆ ಇದ್ದ ನೈಗ್ರೋಧ ವೃಕ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ಮೂರುವರೆ ದಿನಗಳು ನಿರ್ಜಲೋಪವಾಸವನ್ನು ಆಚರಿಸಿ, ಗಾಢವಾದ ಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತನಾಗಿದ್ದು ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದನು ಹುಟ್ಟಿದಂದಿನಿಂದ ಆತನ ಒಟ್ಟು ಜೀವಾವಧಿ ಎಂಭತ್ತು ಸಹಸ್ರದ ನಾನೂರು ವರ್ಷಗಳು ಆತನು ತನ್ನ ಕರ್ಮಚತುಷ್ಟಯ ಸಮೆದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನು ಎಂಟುವರೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಸುಷಮ ದುಷಮ ಕಾಲ ಮುಗಿಯಲಿರುವಾಗ ಮಾಘ ಬಹುಳ ತ್ರಯೋದಶಿಯ ಅಭಿಷಿನ್ಯಹೂರ್ತ ದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕುವರೆ ದಿನಗಳು ನಿರ್ಜಲೋಪವಾಸ ಮಾಡಿ ದೇಹವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದನು ಆತನಿಗೆ ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನೋತ್ಪತ್ತಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಅನೇಕ ಸಹಸ್ರ ಶ್ರಮಣ, ಶ್ರಮಣಿ ಯರೂ, ಲೌಕಿಕ ಶ್ರಾವಕ ಶ್ರಾವಕಿಯರೂ ಇದ್ದರು.

ಮೇಲಿನ ಮೂಲ ರೇಖೆಗಳಿಗೆ ಈಚಿನವರು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಬಣ್ಣ ತುಂಬಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ ತೀರ್ಥಂಕರನ ಪೂರ್ವಭವಗಳ ಕಥೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿ ದ್ದಾರೆ ಜೊತೆಗೆ ಆತನ ಮಗನಾದ ಪ್ರಥಮಚಕ್ರಿ ಭರತನ ಕಥೆಯನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿ ಅದರೊಡನೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ

ಅಂಗಳಲ್ಲಿ ಜನ್ಮಾಂತರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಥೆಗಳು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಇವೆಯಾದರೂ ತೀರ್ಥಂಕರನ ಪೂರ್ವಭವದ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಏನೂ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ ವೃಷಭನ ಪೂರ್ವ ಭವದ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ನನುಗೆ ದೊರೆಯುವುದು ಭದ್ರಬಾಹುವಿನ ಆವಶ್ಯಕಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ ಶ ೫೨೮ ರಲ್ಲಿದ್ದ ಹರಿಭದ್ರ ತನ್ನ ಆವಶ್ಯಕ ನಿಯುಕ್ತಿಯ ಮೇಲಿನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಭವಗಳ ಕಥೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ

ದಿಗಂಬರರು ತಮ್ಮ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸು ತ್ತಾರೆ —

- ೧ ಪ್ರಥಮಾನುಯೋಗ—ತೀರ್ಥಂಕರರು ಮತ್ತು ಇತರ ಮಹನೀಯರ ಚರಿತ್ರೆ
- ೨ ಕರಣಾನುಯೋಗ—ಜಗತ್ತಿನ ಕ್ಷೇತ್ರಪರಿಮಾಣದ ವರ್ಣನೆ
- ೩ ಚರಣಾನುಯೋಗ—ಜೈನಮುನಿಗಳೂ ಲೌಕಿಕರೂ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಆಚರಣೆಗಳು
- ೪ ದ್ರವ್ಯಾನುಯೋಗ—ವೇದಾಂತ, ತತ್ವಾರ್ಥಸಂಗ್ರಹ

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದಾದ ಪ್ರಥಮಾನುಯೋಗವೆಂಬುದು ತೀರ್ಥಂಕರರು ಮತ್ತು ಇತರ ಮಹನೀಯರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಈ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಗ್ರಂಥಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನಾರ್ಹವಾದುದು ಜಿನಸೇನಮುನಿಯ ಮಹಾಪುರಾಣ ಇದರಲ್ಲಿ ಆದಿಜಿನ ಮತ್ತು ಭರತನ ಚರಿತ್ರೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ ಕ್ರಿ.ಶ. ೭೮೩ ಈತನ ಕಾಲ ಮಹಾಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಬರೆ ದವರಲ್ಲಿ ಈತನೇ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲನೆಯವನು. ದಿಗಂಬರ ಪಂಥಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ

ಶಿಲಾಚಾರ್ಯನೂ ಈತನಿಂದ ಈಚೆಯವನೇ ಆದ್ದರಿಂದ ಜೈನರ ಪುರಾಣಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಈತನೇ ವಿಧಾತ, ಪ್ರೇರಕ ಶಕ್ತಿ. ಈಚೆಗೆ ಬಂದವರು ಕಥೆಯ ವಿಪ್ರರಣದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾರ್ಪಾಟುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಬಹುದಾದರೂ ಕಥಾವಸ್ತು ಒಂದೇ ಆದಿ ಜಿನನ ಭವಾವಳಿಯಾಗಲಿ, ಆತನ ಜೀವನದ ವಿಸ್ತೃತ ಚರಿತ್ರೆಯಾಗಲಿ ಇಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಅಪ್ರಕೃತ ಆದ್ದರಿಂದ ಬಹು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಆತನ ಕಥೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಸಾಕು *

ಅತಿಬಲನೆಂಬ ಖಗೆಂದ್ರ ಅಲಕಾಪಟ್ಟಣದ ಅರಸು ಮನೋಹರಾ ಎಂಬ ಸುದತಿ ಇವನ ಮನೋಹರೆ ಇವರ ವಂಶವಲ್ಲರಿಯ ದಾಂಗುಡಿ ಮಹಾಬಲ ಈತನು ಪ್ರಬುದ್ಧನಾಗಿ ಸ್ವಯಂಬುದ್ಧನೆಂಬ ಮಂತ್ರಿಯ ಆದೇಶದಂತೆ ಧರ್ಮದಿಂದ ರಾಜ್ಯವಾಳಿ ಜೈನಧರ್ಮ ಪ್ರವರ್ತಕನಾಗಿದ್ದ ಒಮ್ಮೆ ಸ್ವಯಂಬುದ್ಧ ಜಿನ ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಮೇರು ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಚಾರಣರ ದರ್ಶನವಾಯಿತು ಅಂದಿನಿಂದ ಹತ್ತನೆಯ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ರಾಜನು ತೀರ್ಥಂಕರನಾಗುವನೆಂದು ಅವರಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಇದನ್ನರಿತ ಮಹಾಬಲನು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತನ್ನ ಮಗ ಅತಿಬಲನಿಗೆ ವಹಿಸಿ, ಸಿದ್ಧಕುಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸಿದ್ಧರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಆರಾಧನಾ ನಾವೆಯನ್ನೇರಿ ಸಂಸಾರ ಸಾಗರವನ್ನು ದಾಟಿ, ಶ್ರೀ ಪ್ರಭ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಲಲಿತಾಂಗನೆಂಬ ದೇವರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಪುಣ್ಯದರಾಶಿ ಕರಗುವವರೆಗೆ ದೇವ ವಿಮಾನದ ಸುಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ, ಅನಂತರ ವಜ್ರಜಂಘನೆಂಬ ದೊರೆಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಆತನ ಮಡದಿಯಾಗಿದ್ದ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯೂ ಸ್ವರ್ಗಚ್ಯುತಳಾಗಿ ಶ್ರೀಮತಿಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ರಾಜಕುಮಾರಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದಳು ಇಬ್ಬರ ಆತ್ಮಗಳೂ ಉರ್ಧ್ವಗಮನಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಮಾನವರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದರೂ ಅವರಿಗೆ ಜನ್ಮಾಂತರಗಳ ಜ್ಞಾನವುಂಟು ಆದುದರಿಂದ ಇಬ್ಬರೂ ಪರಸ್ಪರರನ್ನರಸಿ ವಿವಾಹವಾಗಿ ಹಿಂದಿನ ಪ್ರೇಮ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವರು ಹಲವು ಕಾಲ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವರ್ಗ ಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸಿ ಚಾರಣರಿಂದ ಜಿನದೀಕ್ಷೆ ವಹಿಸಿ ಅದರ ಫಲದಿಂದ ಈಶಾನಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಧರ ಶ್ರೀಮತಿಯೆಂಬ ದಂಪತಿಗಳಾದರು "ಕ್ಷೀಣೇ ಪುಣ್ಯೇ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕಂ ವಿಶಂತಿ" ತಾನೆ? ಶ್ರೀಧರ ಸಕಲ ಸುಖಗಳನ್ನೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಅನುಭವಿಸಿ ಸುವಿಧಿಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪುನಃ ಭೂಚರನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಪ್ರಾಣಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಿನದೀಕ್ಷೆ ವಹಿಸಿ, ಮುಡುಸಿದನಂತರ ಅಚ್ಯುತೇಂದ್ರನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಅದು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ವಜ್ರನಾಭಿಯೆಂಬ ರಾಜಕುಮಾರನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದರೂ ಬೇಗನೆ ಎಚ್ಚತ್ತು ಮಗನಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಕೊಟ್ಟು ವಿರಾಗದಿಂದ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿ ದೇಹವನ್ನು ತವಿಸಿದುದರ ಫಲವಾಗಿ ಅಹುತಾಪ್ತ ಪದವಿವನ್ನು ಪಡೆದ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮವೇ ಕಡೆಯ ಜನ್ಮ ನಾಭಿ ಮರುದೇವಿಯರ ಮಗಳಾಗಿ, ವ್ಯವಭಾಷಾಧನೆಯ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಜನಿಸಿದ, ಗರ್ಭಪ್ರವೇಶ

* ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿಯೂ ದಿಗಂಬರ-ಶೈಲಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವುಟ್ಟಿಗೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ;

ಮಾಡುವುದು ಮರುದೇವಿಗೆ ಷೋಡಶ ಸ್ವಷ್ಟಗಳಾದುವು ಹ್ರೀ, ಶ್ರೀ, ಕೀರ್ತಿದೇವತೆ ಯರು ಆಕೆಯ ಗರ್ಭವನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು , ಅನಂತರ ಗರ್ಭಧಾರಣೆಯಾಯಿತು ಆದರೂ ಗರ್ಭವಿಕಾರಗಳೊಂದೂ ಇಲ್ಲ ಜೈತ್ರ ಕೃಷ್ಣ ನವಮಿ ಸೂರ್ಯೋದಯ ಕಾಲ ಬ್ರಹ್ಮಯೋಗದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕು ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಪ್ರಸವಿಸುವಂತೆ ಮರುದೇವಿ ಪ್ರಭಾವ ಯುತನಾದ ಮಗನನ್ನು ಹೆತ್ತಳು ನಾಭಿಯೆಂಬ ಉದಯಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಜನಬಿಂಬಾರ್ಕ ಉದಯಿಸಿದ ಒಡನೆಯೇ ತಮೋನಾಶವಾಯಿತು, ತ್ರಿಬೋಧ ಕಿರಣೋದಯದಿಂದ , ದೇವಸ್ಥಿರೂಪದ ಕಮಲಗಳರಳಿದುವು , ಅನಂದ ಬಾಷ್ಪದ ಮಕರಂದ ಸುಂದು ಹರಿಯಿತು , ಜಿನಾಭಿಧಾನದ ತ್ರಿಭುವನ ದೀಪ ತೋಳಿಗೆ ಬೆಳಗಿತು , ಷಡ್ವತಗಳ ಪುಷ್ಪಗಳೂ ಅರಳಿದುವು , ನೀರು ತಿಳಿಯಿತು , ಸೂರ್ಯಕಿರಣ ತಂಪಾಯಿತು

ಜಿನೋದಯವಾದೊಡನೆಯೇ ಇಂದ್ರನ ಆಸನ ಕಂಪಿಸಿತು ಅದರ ಅರ್ಥ ವನ್ನರಿತ ಇಂದ್ರನು ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದು ಕಂಪನವಾದ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಏಳು ಹೆಜ್ಜೆ ಹೋಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು ಜನಕುಮಾರನ ಜನ್ಮಾಭಿಷವಣಕ್ಕಾಗಿ ಒಡನೆಯೇ ಪ್ರಸ್ಥಾನ ಭೇರಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದನು ಶಚೀದೇವಿಯು ಜಿನಬಾಲನನ್ನು ತಂದು ಇಂದ್ರನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟಳು, ಪ್ರಾಚೀದಿಗಂಗನೆ ಬಾಲಸೂರ್ಯನನ್ನು ಪೂರ್ವಗಿರಿಗೆ ಕೊಡುವಂತೆ ಇಂದ್ರನು ಆತನನ್ನು ಐರಾವತದ ಮೇಲೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಮೇರು ಪರ್ವತದ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿರುವ ಮಹಾ ಶಿಲೆಯನ್ನು ಸೇರಿದನು ಅಲ್ಲಿ ಮಗುವನ್ನು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಈಶಾನೇಂದ್ರ ಸೌಧರ್ಮೇಂದ್ರರು ಶಾತಕುಂಭದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಟ್ಟ ಕ್ಷೀರದಿಂದ ನೀರೆರೆದ ಮೇಲೆ ಪರಮಳೋದಕದಿಂದ ನೀರೆರೆದು ಮರಳಿ ತಾಯಿ ಮಡಲಿನಲ್ಲಿ ಕೂಸನ್ನಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಿದರು ಜಾತಕರ್ಮಾದಿಗಳು ವೈಭವದಿಂದ ನೆರವೇರಿದುವು ವೃಷಭಸೆಂಬ ನಾಮಕರಣವಾಯಿತು ಮಗುವು ಬಾಲಲೀಲೆಗಳ ಬೆಳದಿಂಗಳನ್ನು ಚೆಲ್ಲುತ್ತಾ ವೃದ್ಧಿಯಾಯಿತು ಮಾತು ಕಲಿಯಿತು , ಅಂಬಿಗಾಲಿಟ್ಟು ಬಾಲ್ಯವನ್ನು ಕಳೆಯಿತು ಕೌಮಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಸಕಲ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಸ್ವಾಧೀನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಯೌವನದ ಹೊಸ್ತಿಲಿನವರೆಗೆ ಬಂದುದಾಯಿತು

ಪ್ರಾಪ್ತವಯಸ್ಸಿನಾದ ಮಗನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಯೋಚನೆ ನಾಭಿ ರಾಜನಿಗೆ ಕಾಂಚನವಲ್ಲಿ ಸದೃಶರಾದ ಯಶಸ್ವತೀ ಸುನಂದೆಯೆಂಬ ಸುಕುಮಾರಿ ಯರು ಈ ವೃಷಭರೂಪಿ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದರು ತಾರುಣ್ಯದ ಬಿಸಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣದಂತೆಯೇ ಬಹುಕಾಲ ಕರಗಿಹೋಯಿತು ಯಶಸ್ವತೀದೇವಿ ಗರ್ಭವತಿಯಾಗಿ ಕೃತಕೃತ್ಯಳಾದೆನೆಂದುಕೊಂಡಳು ಅವಳ ಅಪ್ರಾಕೃತವಾದ ಬಯಕೆಗಳು ಅಚ್ಚರಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವಂತಿದ್ದುವು ಗರ್ಭವತಿಯಾದ ಆಕೆ ವಿಜಯಾರ್ಥಪರ್ವತ, ಹಿಮಪರ್ವತಗಳ ಶೃಂಗಗಳಲ್ಲಿ, ಲೀಲಾಗೃಹೋಪನನದ ಕೃತಕ ಪರ್ವತಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವಂತೆ ಸಂಚರಿಸುವಳು ಮಲಯ ಪರ್ವತದ ಚಂದನ ವೃಕ್ಷ ಪಂಕ್ತಿಗಳೇ ಆಕೆಯ ವಿಲಾಸ ಮಂದಿರದ ಲತಾಗೃಹ ಗಾಲಿಗೆಯ ಚಪಲ ಷಟ್ಟಿಂಡ ವೃತ್ತಿಕಾಸೇವನೆ ಸಮರಾ

ಹೋಪ ಯೋದ್ಧರ ಪಟುತರ ಕತೆಗಳು ಅಕೆಯ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ಕೆರಳಿಸುವುವು ಮಣಿಖಚಿತ ಕನ್ನಡಿ ಆಕೆಗೆ ಬೇಡ, ಮುಖ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಸಾಣೆ ಹಿಡಿದ ಕತ್ತಿ ಬೇಕು ವೀಣಾಗಾನ ರುಚಿಸದು, ಚಾಪರಂಕಾರಕ್ಕೆ ಕಿವಿ ಅರಳುವುದು ನವಮಾಸ ತುಂಬುವವರೆಗೆ ಈ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ಹೀರಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಅಕೆಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉದಯವಾದ ಫಲ ಹೇಗಿರಬೇಕು? ಆ ಮಗು ಭಾವೀ ಭಾರತದ ಸಕಲರನ್ನೂ ಭರಿಸತಕ್ಕವನೆಂಬ ಭರತನೆಂಬ ಅನ್ವರ್ಥನಾಮವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಬಂಧುಗಳ ಕರಕಮಲದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುವ ಬಾಲಹಂಸನಾಗಿ ಬೆಳೆದನು ತಾಯಿಯ ಬಯಕೆಗೆ ತಕ್ಕ ಮಗನ ಬಾಲಲೀಲೆಗಳು ಮದ್ದಾನೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿ, ತರ್ಜನೀ ಬೆರಳನ್ನೇ ಅಂಕುಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾ ಪ್ರಮದವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಆಳವಾದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಮುಳುಗಿಸುವುದೇ ಅವನ ಹುಡುಗಾಟ ಸುನರ್ಣಕ್ಕೆ ಸುಗಂದ ಬಂದಂತೆ ಈ ಮಹನೀಯನಿಗೆ ತಾರುಣ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯ್ತು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಭರತನಿಗೆ ತೊಂಬತ್ತೊಂಬತ್ತು ತಮ್ಮಂದಿರೂ ಒಬ್ಬ ತಂಗಿಯೂ ಹುಟ್ಟಿದರು ಸುನಂದೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಬಾಹುಬಲನೆಂಬ ಸುಕುಮಾರನೂ ಸುಂದರಿಯೆಂಬ ಮಗಳೂ ಹುಟ್ಟಿದರು ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರೂ ವನದ್ವೀಪ ಗಳಂತೆ ಬೆಳೆದು ಸಕಲ ವಿದ್ಯಾಪಾರಂಗತರಾದರು ಈ ಮಕ್ಕಳು, ಈ ಹೆಂಡಿರು, ಈ ರಾಜ್ಯವೈಭವ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲ ಕಳೆದುಹೋಯಿತು

ಇಷ್ಟಾಗುವುದರೊಳಗೆ ಪರಿಸ್ಪ್ರಮಣ ಕಲ್ಯಾಣದ ಕಾಲ ಸಮಾಪಿಸಿತೆಂದು ಎಚ್ಚರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಇಂದ್ರನು ನೀಲಾಂಜನೆಯೆಂಬ ದೇವನರ್ತಕಿಯ ಗಾನ ನೃತ್ಯಗಳಿಗೆ ಏರ್ಪಾಟು ಮಾಡಿದ, ವೃಷಭನ ಒಡ್ಡೊಲಗದಲ್ಲಿ ಗಂಧರ್ವ ಗಾನದ ಸೋನೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿರಲು ಸುರಸುಂದರಿ ನೀಲಾಂಜನ 'ಕರ್ಣನ ಬಿಲ್ಲಂ ಮಸೆದ ಮದನನಲರ್ಗಣೆ ಬರ್ಮಕಿತ್ತೆನಿಸುತ್ತೆ' ಸಭಾಂತರಾಳವನ್ನು ಹೊಕ್ಕಳು ಜವನಿಕೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಮಡುಗಟ್ಟಿ ನಿಂತ ಕಲಾಸವು, ಜವನಿಕೆ ಓಸರಿಸಿದೊಡನೆಯೇ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಹರಿಯಿತು ನೋಟಕರ ಚಿತ್ತವೆಲ್ಲ ಸೂರೆಹೋಯಿತು ಕುಣಿಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ನೀಲಾಂಜನೆಯ ಆಯಸ್ಸು ತುಂಬಿ ಬಂದಿತು ಇನ್ನೇನು ಕರಗಿಹೋಗುವಳೆಂದಿರುವಾಗ, ಇಂದ್ರನು ರಸಾಭಾಸದ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಸರ್ವವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಾನವಾದ ಕಿಕ್ಕಿತಿಯನ್ನು ಎವೆಯಿಕ್ಕುವುದರೊಳಗಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅವಳ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರೊಬ್ಬರಿಗೂ ನರ್ತಕಿ ಬಯಲಾಗಿ ಮಾಯಾಕೃತಿ ಬಂದುದು ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ, ಅದರ ವೃಷಭನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅಗೋಚರವಾಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವೆ? ಆತನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು ಒಡನೆಯೆ ದೇಹಾನಿತ್ಯತೆಯ ಭಾವನೆಯ ಮೇಲೆ ವೈರಾಗ್ಯ ಸಸಿಯಂಕುರಿಸಿ ನಿಮಿಷ ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹೋನ್ನತ ವೃಕ್ಷವಾಯಿತು "ತನು ರೂಪ ವಿಭವ ಯಾವನ ಧನ ಸೌಕುಟಾಶ್ರಯುಷ್ಯಾದಿಗಳು ಇಂದ್ರನ ಬಿಲ್ಲಿನಂತೆ, ಮುಗಿಲ ನೆರಳಿನಂತೆ, ಬೊಬ್ಬಳಕ್ಕೆ ಯುರ್ಜಿನಂತೆ" ಅಸ್ಥಿರವೆಂದು ಒಡನೆಯೇ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಭರತನಿಗೆ ವಹಿಸಿ ಬಾಹುಬಲಿಯನ್ನು ಯುನರಾಜ ಪಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಜನದೀಕ್ಷೆ ವಿಧಯೊಡನೆ ರಜತಾಚಲಕ್ಕೆ

ಮೋಗಿ ತಪೋನಿಷ್ಠನಾದನು ಭರತಾಜನು ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಬಾಹುಬಲಿ ಪೌದನಪುರದಲ್ಲಿಯೂ ನೆಲೆಸಿದರು ವೃಷಭದೇವನು ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಕರ್ಮವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸವೆಸಿ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತನಾದನು, ಜನನಾದನು

ಜನ್ಮಾಂತರಗಳನ್ನು ನಂಬುವ ಜೈನರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮಹಾಪುರುಷರ ಜೀವನವು ಉನ್ನತೋನ್ನತಿಯನ್ನೈದುತ್ತ ಹೋದ ಬಗೆಯನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿ ತೋರಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವೆಂದು ತೋರಿತು ಉತ್ತಮ ಕರ್ಮದಿಂದ ಉನ್ನತಿ, ನೀಚ ಕರ್ಮದಿಂದ ಅಧಃಪತನ ಅನಿವಾರ್ಯವೆಂದು ಕರ್ಮದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಜನದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಟ್ಟಿ ಅವರನ್ನು ಸನ್ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ತರುವ ಕಾರ್ಯವೂ ಇದರಿಂದ ಸಾಧಿತವಾದಂತಾಗುತ್ತದೆ ಹೀಗಾಗಿ ತೀರ್ಥಂಕರರ ಭವಾವಳಿಗಳನ್ನು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಹುಲುಸಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಆದರೆ ಪ್ರಥಮ ತೀರ್ಥಂಕರನ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಬರೆದು ಉಳಿದ ತೀರ್ಥಂಕರರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹ್ರಸ್ವಾದೇಶವನ್ನು ತರುತ್ತಾರೆ ಆತನ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯಂತೆಯೇ ಉಳಿದವರ ಚರಿತ್ರೆಯೂ ಇರುವುದು, ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರ ಕಾರಣವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ ಹೀಗೆಯೇ ಎಲ್ಲಾ ಮಹಾಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಥಮ ಚಕ್ರಿಯ ಜೀವನವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿಯೂ, ಉಳಿದ ಚಕ್ರಿಗಳ ಜೀವನವನ್ನು ಮೊಟಕಾಗಿಯೂ ವರ್ಣಿಸುವುದು ವಾಡಿಕೆ ಈತನ ಜೀವನ ಉಳಿದವರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ ಪ್ರಥಮ ತೀರ್ಥಂಕರನ ಭವಾವಳಿಯನ್ನು ಹೇಳುವೆಂದು ಅದಕ್ಕೆ ಅಂಗವಾಗಿ ಭರತನ ಭವಾವಳಿಯೂ ಬರುತ್ತದೆ ಈತನ ಜೀವನ ವಲ್ಲಿ ಹಲವು ಜನ್ಮಗಳಿಂದ ಆ ಮಹೋನ್ನತ ತರುವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡೇ ಇರುತ್ತದೆ ನಾರಿನಿಂದ ಹೊವು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೇರುವಂತೆ ಆತನ ಆತ್ಮೋದ್ಧಾರದೊಡನೆ ಈತನ ಆತ್ಮವೂ ಉನ್ನತೋನ್ನತಿಯನ್ನೈದುತ್ತ ಹೋದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ

ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಪೂರ್ವವಿಧೇಹದ ವತ್ಸಕಾವತಿ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವತಿಯೆಂಬ ಪಟ್ಟಣ ಅತಿಗೃಧ್ಧನೆಂಬ ಜಿಪುಣಾಗ್ರೇಸರ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಅದರ ದೊರೆ ಆತನು ಬಹು ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಗಳಿಸಿ ಅದನ್ನು ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯ ಸಮೀಪದ ಬೆಟ್ಟದ ದರಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿ ಬಹು ವಿಷಯಾಸಕ್ತನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ನಾರಕಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು ಎಪ್ಪತ್ತು ಸಾಗರೋಪಮಕಾಲ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನನುಭವಿಸಿದ ಮೇಲೆ ತಾನು ಧನವನ್ನು ಭೂಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದ್ದ ಬೆಟ್ಟದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುಲಿ ಯೊಂದರ ಲೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ನಿರ್ಜೀವ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ತಪ್ಪರನಾಗಿದ್ದನು ಹೀಗಿರಲು ಆಗ ಪ್ರಭಾವತಿಯ ಅರಸನಾಗಿದ್ದ ಪ್ರೀತಿಸರ್ಧನನು ಜೈತ್ರಯಾತ್ರೆಯಿಂದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸುಸೂಲಮಾಡಿ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರುತ್ತಾ ಈ ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲಿಗೆ ಬಂದನು ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆಯೇ ಕಲವು ಶುಭಶಕುನಗಳಾದುವು ರಾಜನು ಸಂತೋಷಚಿತ್ತನಾಗಿ ಪಿಹಿತಾಸ್ರವರಂಬ ಮಾಸೋಪವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಷಡ್ರಸೋಪೇತವಾದ ಆಚಾರವನ್ನಿತ್ತನು

ಇದರಿಂದ ದೇವತೆಗಳು ಸುಪ್ರೀತರಾಗಿ ಹೊಗಳಿಕೆಗೆರಿದರು, ವೇವದುಂದುಭಿ ಮೊಳಗಿತು ಇದನ್ನು ಕಂಡ ಹುಲಿಗ ಪೂರ್ವಜನ್ಮಸ್ತುರಣೆಯಾಯಿತು ಕೃತಕಾರ್ಯ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂದ ಅದು ನಿರಶನವೃತ್ತವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿತು ಅವಧಿಷ್ಟಾನದಿಂದ ಇದನ್ನರಿತ ಪಿಹಿತಾಸ್ತ್ರವರು ಪ್ರೀತಿಸರ್ವಧನನಿಗೆ ಅದರ ಕಥೆಯನ್ನಲ್ಲಾ ಅರುಹಿ, ಭೂಗತವಾಗಿದ್ದ ಧನವನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ತೆಗೆಸಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ವಸುವಾಸರವನ್ನು ನಡೆಸಿದರು ಅದರಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟ ಮನದಿಂದ ಮುಡುಪಿದ ಹುಲಿ ಈಶಾನಕಲ್ಪದ ದಿನಕರಪ್ರಭ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ದಿವಾಕರಪ್ರಭನೆಂಬ ದೇವನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿತು ಆಗ ಆದಿನಾಥನು ಅದೇ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಲಲಿತಾಂಗದೇವನಾಗಿದ್ದನು ದಿವಾಕರಪ್ರಭನು ಆತನ ಪರಿವಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನಾದನು ಆತನನ್ನು ಸೇವಿಸಿದುದರ ಫಲವಾಗಿ ಆತನು ವಜ್ರಜಂಘಚರನಾದಂದು ತಾನೂ ಆತನ ಬಳಿಯಲ್ಲೇ ಜನ್ಮತಾಳಿ ಆತನ ಮಂತ್ರಿಯಾದ ಅನಂತರ ಅಧೋಗ್ರೀವೇಯಕ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಅಹಮಿಂದ್ರನಾಗಿದ್ದು ವೃಷಭನಾಥನು ವಜ್ರನಾಭಿಚರನಾದಂದು ಆತನ ತಮ್ಮಂದಿರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಸುಬಾಹುವಾಗಿ ಜನಿಸಿದ ಅಣ್ಣನ ಸುಖಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಾಧಕನಾಗಿರುತ್ತಾ ಜನ್ಮಸಾಫಲ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಆತನೊಡನೆಯೇ ದೀಕ್ಷೆವಹಿಸಿ, ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಿಂದ ಜಿನನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ ದೇಹವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿ ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಅಹಮಿಂದ್ರನಾಗಿ ಜನಿಸಿದ ಅಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತುಮೂರು ಸಾಗರೋಪಮಕಾಲ ಸುಖವಾಗಿದ್ದು ಆತನಿಗಿಂತಲೂ ಮೊದಲೇ ಅಲ್ಲಿಂದ ಭೂಮಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ವೃಷಭನಾಥನ ಮಗನಾಗಿ, ಭರತನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದನು ಅದೇ ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿಯೇ ಅಹಮಿಂದ್ರ ನಾಗಿದ್ದ ಮಹಾಬಾಹುಚರನು ಭರತೇಶ್ವರನ ತಮ್ಮನಾದ ಬಾಹುಬಲಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು

ಜಿನಸೇನನು ಭರತೇಶನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿಯೇ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾನೆ ವೃಷಭನಾಥನು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತದ ಅನಂತರ ತನ್ನ ಸೂರ್ವರು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ ಹಿರಿಯನಾದ ಭರತೇಶ್ವರನು ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲೂ, ಎರಡನೆಯವ ನಾದ ಬಾಹುಬಲಿಯು ಪೌದನಪುರದಲ್ಲಿಯೂ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರ ಭರತನು ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಪದವಿಯ ಸೌಖ್ಯಗಳನ್ನಲ್ಲಾ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಪ್ರಥಮ ಚಕ್ರಿಯೆಂಬ ತನ್ನ ಹೆಸರು ಸಾರ್ಥಕವಾಗುವಂತೆ ಜಗತ್ತನ್ನೆಲ್ಲಾ ಜಯಿಸಿ, ತಮ್ಮಂದಿರು ಮಾತ್ರ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲು ಅವರನ್ನು ಉಸಾಯದಿಂದ ಗೆದ್ದು, ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಾ, ತಂದೆಯ ಮೋಕ್ಷ ಕಲ್ಯಾಣಾನಂತರ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿದ ತನ್ನ ನೆರೆಗೂದಲನ್ನು ಕಂಡು ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಾನೆ

ಈ ಭರತನ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಬಹು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವ ನಾರದನು ಆತನ ಭೋಗಜೀವನದ ಕಡೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲುಗಳಿಲ್ಲ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾದ ಮೇಲಾಗಲಿ ಆತನು ತನ್ನ ನಿತ್ಯಜೀವನದಲ್ಲಿ ಏಕೈಕಸುಖವನ್ನು, ಭೋಗವಿಲಾಸಗಳನ್ನು ಅಪ್ಪಣೆಗೆ ವರ್ತಿಸಿಲ್ಲ.

ಜೈನಪುರಾಣ ಕರ್ತೃವಾದ ಆತನಿಗೆ ಇದರ ಔಚಿತ್ಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಣಬರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ ಆದ್ದುತ ಕವಿಯಾದ ಆತನಿಗೆ ಇದು ಅಂತಹ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಕಾಡ್ಯವೇನೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ, ತನ್ನ ಕಾವ್ಯವಾಹಿನಿಯ ಹಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೃಂಗಾರರಸದ ಮಡುಗಳನ್ನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾನೆ ಭರತನ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಶೃಂಗಾರರಸದ ಸುಂದರ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾನೆ ರಸಿಕನಾದ ಭರತ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಪ್ರಯಾಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸುಂದರಿಯರಾದ ಪ್ರಾಕೃತ ಕನ್ಯೆಯರನ್ನು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ನೋಡಿದನಂತೆ ಅನೇಕ ಸಾಮಂತರಾಜರು ಕಪ್ಪ ಕಾಣಿಕೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಕನ್ನಾರತ್ನಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಅಂಗ ವಂಗ ಕಳಿಂಗಾದಿ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲುತ್ತಾ ಭರತನು ಕರ್ಣಾಟಕಕ್ಕೂ ಬರುತ್ತಾನೆ ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು ಕನ್ನಡಿಗನಾದ ಕವಿ (ಜಿನಸೇನ ನೃಪತುಂಗನ ಗುರು) ಕರ್ಣಾಟಕರನ್ನು ಕುರಿತು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ

ಕರ್ಣಾಟಕಾನ್ ಸ್ಫುಟಾಖೋಪ ವಿಕಟೋದ್ಭಟ ವೇಷಕಾನ್
ಹರಿದ್ರಾಂಜನ ತಾಂಬೂಲಪ್ರಿಯಾನ್ ಪ್ರಾಯೋ ಯಶೋಧನಾನ್

ಎಂದು ಕರ್ಣಾಟಕರಿಗೊಂದು ಕಿರುಗಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾನೆ ಭರತನಿಗೆ ಅರ್ಪಿತ ರಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸೌಂದರ್ಯ ವಿಲಾಸಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾನೆ ಆದರೂ ಜಿನಸೇನನ ಹೆಗ್ಗುರಿ

ತ ಏವ ಕವಯೋ ಲೋಕೇ ತ ಏವ ಚ ವಿಚಕ್ಷಣಃ |
ಯೇಷಾಂ ಧರ್ಮಕಥಾಂಗತ್ವಂ ಭಾರತೀ ಪ್ರತಿಪದ್ಯತೇ ||
ಧರ್ಮಾನುಬಂಧಿನೀ ಯಾ ಸ್ಯಾತ್ ಕವಿತಾ ಸೈವ ಶಸ್ಯತೇ |
ತೇಷಾಪಾಪಾಸ್ರವಾ ಯೈವ ಸುಪ್ರಯುಕ್ತಾಪಿ ಜಾಯತೇ ||

ಎಂಬ ಆತನ ನುಡಿಯಂತೆ ಧರ್ಮಬೋಧನೆಯೇ ಹೊರತು ಬರಿಯ ಜನಮನೋ ರಂಜನೆಯಲ್ಲ ಆತನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಗಶೀಲನಾದ ಬಾಹುಬಲಿಗಿರುವಷ್ಟು ಪೂಜ್ಯತೆ ಭರತನಿಗಿಲ್ಲ ಕೇವಲಿಯಾದ ಬಾಹುಬಲಿ ತೀರ್ಥಂಕರನ ಜೀವಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಕ್ತನಾದನು ಆತನ ಉಚ್ಚವಾದ ಭವ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಮುಂದೆ ಭರತನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಅಷ್ಟು ಕಳೆ ಕಟ್ಟುವಂತಿಲ್ಲ

ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ ಶ ೫೫೦ ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದವನೆಂದು ಊಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಕವಿ ಪರಮೇಶ್ವರಿಯ ಗ್ರಂಥದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಜಿನಸೇನಾಚಾರ್ಯನು ತನ್ನ ಮಹಾ ಪುರಾಣವನ್ನು ರಚಿಸಿರುವನೆಂದು ಕನ್ನಡ 'ತ್ರಿಷಷ್ಟಿ ಶಲಾಕಾ ಪುರುಷ ಚರಿತೆ' ಯ ಕರ್ತೃವಾದ ಚಾವುಂಡರಾಯನ ಹೇಳಿಕೆ ಜಿನಸೇನನು ತನ್ನ ಗ್ರಂಥಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಆತನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ

ಸ ಪೂಜ್ಯಃ ಕವಿಭಿರ್ಲೋಕೇ ಕವೀನಾಂ ಪರಮೇಶ್ವರಃ |

ವಾಗರ್ಥ ಸಂಗ್ರಹಂ ಕೃತ್ವಾ ಪುರಾಣಂ ಯಃ ಸಮಗ್ರಹೀತ್ ||

ಎಂದು ತಾನು ಆತನಿಗೆ ಋಣಿಯೆಂಬುವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಜನಸೇನನು ಬರೆದು ಬಿಟ್ಟ ಮಹಾಪುರಾಣದ ಉಳಿದ ಭಾಗವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದ ಗುಣಭದ್ರಕವಿ ಗ್ರಂಥಾರಂಭದಲ್ಲಿ “ಕವಿ ಪರಮೇಶ್ವರ ನಿಗೃತ ಗದ್ಯಕಥಾಮಾತೃಕಂ ಪುರೋತ್ತರತಂ” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಕವಿ ಪರಮೇಷ್ಠಿ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದನೆಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾನೆ ಅದಿಪಂಪ, ಚಾವುಂಡರಾಯ, ನೇಮಿಚಂದ್ರ, ಪಾರ್ಶ್ವಪಂಡಿತ, ನಯನೇನ, ಗುಣವರ್ನ ಮೊದಲಾದ ಕವಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಈತನನ್ನು ಮುಕ್ತಕಂಠರಾಗಿ ಹೊಗಳಿದುನರಾದರೂ ಇದುವರೆವಿಗೆ ಈತನ ಗ್ರಂಥವಾವುದೂ ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಿಲ್ಲ ದೊರೆತಿಯವ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಜನಸೇನಾಚಾರ್ಯನದೇ ಅತ್ಯಂತ ಪುರಾತನವಾದುದು ಅಲ್ಲದೆ ಇದರ ಬೃಹತ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕ ಮಹತ್ವ ಇದರಲ್ಲಿದೆ ಅದುದರಿಂದ ಈರನಿಂದ ಮುಂದೆ ಬಂದ ಜೈನಕವಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈತನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದರು

ಜನಸೇನಾಚಾರ್ಯನ ಅನಂತರ ಹಲವರು ಪುರಾಣ ಕರ್ತೃಗಳು ಆಗಿಹೋಗಿದ್ದಾರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯರಾದ ಕೆಲವರ ರಸರನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ

1. ಶೀಲಾಚಾರ್ಯ ಈತನ ಕಾಲ ಸುಮಾರು ೮೬೮ ಗ್ರಂಥದ ಹೆಸರು ‘ಚೌಪನ್ನ ಮಹಾಪುರಿಸ ಚರಿಯ’, ಪ್ರಾಕೃತದಲ್ಲಿದೆ, ಈತನು ಶ್ವೇತಾಂಬರ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನು ಕಥೆಯ ಸ್ತೋಲರೇಖೆಗಳು ಜನಸೇನಾಚಾರ್ಯನವೇ ಆದರೂ ವಿವರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ ಶ್ವೇತಾಂಬರ ಪಂಥದ ಮಹಾಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಇದೇ ಮೊದಲನೆಯದು

2. ಅಮರಸೂರಿ—ಈತನ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೂ ‘ಮಹಾಪುರಿಸ ಚರಿಯ’ ವೆಂದೇ ಹೆಸರು ಇದೂ ಪ್ರಾಕೃತದಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ ಬೃಹದ್ವಿಷ್ಣುಣಿಕದ ಅಧಾರದ ಮೇಲೆ ಬರೆದುದು

3. ಮೇರುತುಂಗನ ‘ಮಹಾಪುರಾಣ’ ಇದು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿದೆ

4. ಪುಷ್ಪದಂತನ ‘ಮಹಾಪುರಾಣ’. ಇದು ಪ್ರಾಕೃತದಲ್ಲಿದೆ ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟ ಮಂತ್ರಿ ಭರತನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಮಹಾಪುರಾಣವನ್ನು ಭರತನು ಹೊರಟ್ಟು ೯೫೯ ರಲ್ಲಿ ಅದಿಪುರಾಣವನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಅಲ್ಲಿಗೇ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿರಲು ಒಂದು ದಿನ ಸದ್ವೃತ್ತಿ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು, ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವಂತೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದಳಂತೆ ಅದರಂತೆ ಮುಂದುವರಿಸಿ ೯೬೫ ರಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪೂರೈಸಿದ ಮುಗಿದ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡಾಗ ಬಹು ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿರುವಂತೆ

ಕಾಣಿಸಿತೇನೋ ! ಭಾರತ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿ “ಯದಿಹಾಸ್ತಿ ತದನ್ಯತ್ರ, ಯನ್ನೇಹಾಸ್ತಿ ನ ತತ್ ಕ್ವಚಿತ್” ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಂತೆ ಇವನೂ

ಅತ್ರ ಪ್ರಾಕೃತಲಕ್ಷಣಾನಿ ಸಕಲಾ ನೀತಿಸ್ಥಿತಿಶ್ಚಂದಸಾ |
ಮರ್ಧಾಲಂಕೃತಯೋ ರಸಾಶ್ಚ ವಿವಿಧಾಸ್ತತ್ಪಾರ್ಥ ನಿರ್ಣೇತಯಃ |
ಕಿಂಚಾನೈದೃಶದಿಹಾಸ್ತಿ ಜೈನಚರಿತೇ ನಾನ್ಯತ್ರ ತದ್ವಿದ್ಯತೇ |
ದ್ವಾಮೇತೌ ಭರತೇಶ ಪುಷ್ಪದಶಸೌ ಸಿದ್ಧಂ ಯಯೋರೀದೃಶಮ್ ||

ಎಂದು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಕವಿಯು ಮಹಾಪುರಾಣವಲ್ಲದೆ ‘ನಾಯ ಕುಮಾರ ಚರಿ ಉ’ ‘ಜಸಹರ ಚರಿ ಉ’ ಎಂಬ ಎರಡು ಪ್ರಾಕೃತಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ

5 ಹೇಮಚಂದ್ರ—‘ಶ್ರೀತಾಂಬರ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನು, ತ್ರಿಷಷ್ಟಿಶಲಾಕಾ ಪುರುಷಚರಿತೆ ಈತನ ಗ್ರಂಥ ಇತರ ಮಹಾಪುರಾಣಗಳಂತೆ ಇದಾದರೂ ಮಹಾ ಬೃಹದ್ಗ್ರಂಥ ಮೂವತ್ತುನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಹತ್ತುಪರ್ವಗಳಿವೆ ಶೀಲಾಚಾರ್ಯನ ‘ಚೌಪನ್ನ ಮಹಾಪುರಿಸ ಚರಿಯ’ ವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಹೇಮಚಂದ್ರನು ತನ್ನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿರುವನಾದರೂ ಆತನಿಗೆನೋ ಹೆಚ್ಚು ಋಣಿಯಾಗಲು ‘ತ್ರಿಷಷ್ಟಿ ಶಲಾಕಾ ಪುರುಷ ಚರಿತೆ’ಯು ಉತ್ತಮವಾದ ಅಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ಕಾವ್ಯಮಯವಾಗಿದೆ, ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾಗಿದೆ, ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿದೆ ಹೇಮಚಂದ್ರನು ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಕವಿ “ಕಲಿಕಾಲ ಸರ್ವಜ್ಞ” ನೆಂಬ ತನ್ನ ಬಿರುದು ಸಾರ್ಥಕವಾಗುವಂತೆ ವ್ಯಾಕರಣ, ಶಬ್ದಕೋಶ, ಭಂಡಶಾಸ್ತ್ರ, ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿ ಹಲವು ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳ ಕರ್ತೃ ಈತ ಕಥೆಯ ವಿಸ್ತರತೆ ವಿವರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಈತನು ಜಿನಸೇನನಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಭಿನ್ನನಾಗಿದ್ದರೂ ಕಥೆಯ ಮೂಲ ರೇಖೆಗಳು ಜಿನಸೇನನವೇ

‘ಮಹಾಪುರಾಣ’ವೆಂಬುದು ಜೈನಮತದ ಒಂದು ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದ ಇದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥ ಪುರಾತನ ಜೈನ ಮಹನೀಯರ ವಿಸ್ತಾರ ಚರಿತ್ರೆ ಎಂದು ಜೈನಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾಪುರುಷನೊಬ್ಬನ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ ಮಹಾಪುರಾಣವಾದರೋ ಅರವತ್ತು ಮೂವರು ಪುರಾತನ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ ಜಿನಸೇನಾಚಾರ್ಯನು ಮಹಾಪುರಾಣವೆಂಬ ಪದವನ್ನು ತ್ರಿಷಷ್ಟಿಲಕ್ಷಣವೆಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದುದಾಗಿ ಬಳಸಿದ್ದಾನೆ ಇದನ್ನೇ ಹೇಮಚಂದ್ರನು ‘ತ್ರಿಷಷ್ಟಿ ಶಲಾಕಾ ಪುರುಷ ಚರಿತೆ’ ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾನೆ ಪುಷ್ಪದಂತ ‘ತ್ರಿಷಷ್ಟಿ ಮಹಾಪುರಿಸ ಗುಣಾಲಂಕಾರ’ (ಎಂದರೆ ಅರವತ್ತು ಮೂವರು ಮಹಾಪುರುಷರ ಗುಣಗಳ ಗೌರವ) ಎಂಬ ಮಾತನ್ನೂ ಮಹಾಪುರಾಣವೆಂಬ ಮಾತನ್ನೂ ಸಮಾನಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದ್ದಾನೆ

ಹಿಂದೂ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣವೆಂಬ ಮಾತಿಗೆ ಈ ಸೂತ್ರವಿದೆ

ಸರ್ಗಶ್ಚ ಪ್ರತಿ ಸರ್ಗಶ್ಚ ವಂಶೋ ಮನ್ವಂತರಾಣಿ ಚ |
 ಸಂಶಾನುಚರಿತಂ ಜೈನ ಪುರಾಣಂ ಸಂಚಲಕ್ಷಣಮ್ ||
 ಈ ಸೂತ್ರದಿಂದ ಬಹಳ ಭಿನ್ನವಾಗಿಲ್ಲ ಜೈನಪುರಾಣಗಳಾದರೂ ಜಿನವೇನನು
 ಮಹಾಪುರಾಣವನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಾ

ತೀರ್ಥೇಶಾಮಸಿ ಚಕ್ರೇಶಾಂ ಹಲಿನಾಮರ್ಧಚಕ್ರಿಣಾಮ್ |
 ತ್ರಿಸಷ್ಟಿ ಲಕ್ಷಣಂ ವಕ್ತ್ರೇ ಪುರಾಣಂ ತದ್ವಿಷಾಮಸಿ ||
 ಪುರಾತನಂ ಪುರಾಣಂ ಸ್ಯಾತ್ ತನ್ಮಹನ್ಮಹದಾಶ್ರಯಾತ್ |
 ಮಹದ್ಭಿರುಸದಿಷ್ಟತ್ವಾನ್ಮಹಾ ಶ್ರೇಯೋನುಶಾಸನಾತ್ ||
 ಕವಿಂ ಪುರಾಣಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಪ್ರಸ್ತುತತ್ವಾತ್ಪುರಾಣತಾ |
 ಮಹತ್ತಂ ಸ್ವಮಹಿಮ್ನೈವ ತಸ್ಯೇತ್ಯನ್ಯೈರ್ನಿರುಚ್ಯತೇ |
 ಮಹಾಪುರುಷ ಸಂಬಂಧಿ ಮಹಾಭ್ಯುದಯ ಶಾಸನಮ್ |
 ಮಹಾಪುರುಷ ಮಾನ್ಯಾತಮತ ಏತನ್ಮಹರ್ಷಿಭಿಃ ||

ನಾನು ಅರವತ್ತುಮೂವರು ಪುರಾತನರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ
 ಪುರಾಣವೆಂದು ಹೆಸರು ಏಕೆಂದರೆ—ಇದು ಪುರಾತನರ ಚರಿತ್ರೆ ಇದನ್ನು ಮಹಾ
 ಪುರಾಣವೆಂದು ಕರೆಯುವುದು ಇದು ಮಹನೀಯರ ಚರಿತ್ರೆ ಅಥವಾ ಮಹರ್ಷಿಗಳು
 ಹೇಳಿರುವುದು ಅಥವಾ ಮಹಾ—ನಿರ್ವಾಣವನ್ನು ಭೋಧಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಇತಿಹಾಸ
 ಒಬ್ಬರ ಕಥೆ, ಮಹಾಪುರಾಣ ಅರವತ್ತು ಮೂವರ ಕಥೆ

ಹಿಂದುಗಳಿಗೆ ರಾಮಾಯಣ ಮಹಾಭಾರತಗಳು ಹೇಗೋ ಜೈನರಿಗೆ ಮಹಾ
 ಪುರಾಣಗಳು ಹಾಗೆ ಆದರೆ ಮಹಾಭಾರತ ರಾಮಾಯಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಐಕ್ಯ
 ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಇದನ್ನು 'ಎಪಿಕ್' ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ
 ಕರೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ

ಅರವತ್ತು ಮೂವರು ಪುರಾತನರ ಕಥೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಮಹಾಪುರಾಣಗಳೆಲ್ಲದೆ
 ಆದಿಜಿನನ ಕಥೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಒಳಗೊಂಡ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲೂ
 ಕನ್ನಡ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಾಂತಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೂ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿವೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಹದ್ವಾಸ
 ಕೃತ "ಪುರುದೇವ ಚಂಪೂ" ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥವು ಬಹು ಪ್ರೌಢವಾದುದು
 ಅರ್ಹದ್ವಾಸನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಶಬ್ದಾಡಂಬರದ ಕೀಳುನುಟ್ಟಕ್ಕಿಳಿದ
 ಕಾಲದವನು ಆದ್ದರಿಂದ ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರಗಳ ಉರುಬು ಹೆಚ್ಚು ಚರ್ವಿತ ಚರ್ವಣ
 ವಾದ ವಿಷಯ ; ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಕತ್ತರಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ತತ್ತರಿಸುತ್ತದೆ, ಪ್ರತಿಭೆ ಇದಲ್ಲದೆ
 ಕ್ರಿ.ಶ ೧೪೬೨ರಲ್ಲಿದ್ದ ಶುಭಶೀಲಗಣಿಯೆಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕವಿ "ಭರತಾದಿ ಕಥಾ" ಎಂಬ
 ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿರುವಂತೆ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಬಹುಶಃ ಭರತನ ಕಥೆಯನ್ನು
 ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವುದೋ ಏನೋ ಹಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಭರತನ ಕಥೆಯನ್ನು
 ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಕವಿಗಳು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮೊದಲು ಬರೆದ ಕೀರ್ತಿ ಈತನಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕಾಗುವುದು.

ಆದಿಜನನ ಕಥೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಶ್ರೀ ಪುರಾಣವೆಂಬ ಗ್ರಂಥವೊಂದು ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿರುವಂತೆ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಮಹಾಪುರಾಣದ ಪ್ರವೇಶವಾಗಿಲ್ಲವಾದರೂ ಹಲವು ತೀರ್ಥಂಕರರ ಮತ್ತು ಇತರ ಮಹನೀಯರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಹುಲು ಸಾಗಿಯೇ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡಿವೆಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಆದಿಕವಿ ಪಂಪನ 'ಆದಿಪುರಾಣ'ವು ಅಗ್ರಪೂಜಾರ್ಹವಾದುದು ಆದರೆ ಕವಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಕಾರನಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಜನಸೇನ ಕವಿಯ ಆದಿಪುರಾಣವನ್ನು ಹಿತಮಿತವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾನೆ ಪುರಾಣಗ್ರಂಥವಾದುದರಿಂದ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಕೈಹಾಕಲು ಹಿಂಜರಿದಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ ಪ್ರತಿಪಾದನಾ ರೀತಿ ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದರೂ ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಜನಸೇನ ಕವಿಯ ಭಾಗಗಳನ್ನು, ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಅನಾಮತ್ತಾಗಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಭಾಷಾಂತರಿಸುತ್ತಾನೆ

ಈತನ ತರುವಾಯ ಇದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದವನೆಂದರೆ ಚಾವುಂಡರಾಯ ಈತನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೆಂದರೆ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವುದು ಪುರಾತನರ ಗದ್ಯಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೊಂದು ಹಿರಿಯಸ್ಥಾನವಿದೆ ಈತನೂ ಜನಸೇನನ ಆದಿಪುರಾಣವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾನೆ ಆದರೆ ಪಂಪನ ಜಾಣ್ಮೆ ಈತನಲ್ಲಿಲ್ಲ ಧರ್ಮದ ಕಡೆ ಬಾಗಿರುವ ಈತನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಭರತನ ಅರವತ್ತು ಸಹಸ್ರ ವರ್ಷಗಳ ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳು ಸಾಕು, ಸನುವಸರಣಮಂಟಪದ ವರ್ಣನೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಎಂಟು ಪುಟಗಳು ಬೇಕು, ಕಾವ್ಯಮಯವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ನಾಟಕೀಯವಾಗಿರುವ ಭರತ-ಬಾಹುಬಲಿಗಳ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲು ಒಂದು ಪುಟವನ್ನು ಕೂಡ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾರ

'ಆದಿ ತೀರ್ಥಂಕರನ ಭವಾವಳಿ' ಎಂಬ ಅನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕರ್ತೃಕವಾದ ಕೈಬರೆಹದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಡಿ ಎಲ್ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್, ಎಂ ಎ ಇವರ ಬಳಿ ಇದೆ ಇದು ಪಂಪ ಮಹಾಕವಿಯ 'ಆದಿ ಪುರಾಣ' ಗ್ರಂಥದ ಗದ್ಯಾನುವಾದವಷ್ಟೆ ಅದರ ಶೈಲಿಯಿಂದ ಅಷ್ಟೇನೂ ಪ್ರಾಚೀನಗ್ರಂಥವೆಲ್ಲರದೊಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹಾಸನದ ಕಡೆಯ ಬೊಮ್ಮಣ್ಣ ಕವಿಯುಂಟುವರೊಬ್ಬರು ಆದಿ ಪುರಾಣದ ಕಥೆಯನ್ನು ಯಕ್ಷಗಾನರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ

ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿದರೆ ಆದಿಜನನ ಮತ್ತು ಭರತನ ಕಥೆ ಎಷ್ಟು ಜನಾದರಣೀಯವಾಗಿದ್ದಿತೆಂಬುದು ಕಂಡುಬರಲಾರದೆ ಇರದು ಜನರಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಅಭಿರುಚಿಯಿದ್ದುಹನ್ನು ಕಂಡೇ ರತ್ನಾಕರ ಕವಿಯು ಹತ್ತು ಸಹಸ್ರ ಪದ್ಯಗಳ ತನ್ನ ಬೃಹದ್ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲು ಧೈರ್ಯಮಾಡಿರಬೇಕು

ಜೈನರ ಮೇಲಿನ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಆದಿ ತೀರ್ಥಂಕರ ವ್ಯವಭಿವಾಧನ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಗವತದ ಪಂಚಮಸ್ಕಂಧದ ದ್ವಿತೀಯಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ

ಕಂಡುಬರುವ ಋಷಭದೇವನ ಕಥೆಗೂ ಏನಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂಬಂಧವಿರಬಹುದೆ? ಆದಿ ತೀರ್ಥಂಕರ ನೃಷಭನಾಥನು ನಾಭಿ-ಮರುದೇವಿಯರ ಮಗನಾದರೆ ಭಾಗವತದ ಋಷಭನು ನಾಭಿ-ಮೇರುವೇವಿಯರ ಮಗ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಅನೇಕ ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಾಗುತ್ತಾರೆ ಇಬ್ಬರ ಹಿರಿಯ ಮಗನೂ ಭರತ ಇಬ್ಬರೂ ಸ್ವಯಂ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಿ ಹಿರಿಯ ಮಗನಿಗೆ ಪಟ್ಟಕಟ್ಟಿ ದಿಗಂಬರರಾಗಿ ದೇಶಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಚಿರಕಾಲ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ ನೃಷಭನ ಮತಕ್ಕೆ ಪಾಷಂಡಿಯೊಬ್ಬನು ಪ್ರತಿದ್ವಂದ್ವಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಂತೆ ಋಷಭನ ಮತಕ್ಕೂ ಅರ್ಹನೆಂಬ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ಣಾಟಕದ ರಾಜನೊಬ್ಬನು ಪ್ರತಿಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನಿಂತು ಪಾಷಂಡಮತವನ್ನು ಹರಡುತ್ತಾನೆ ಎರಡು ಕಡೆಯೂ ಭರತನ ಪಾತ್ರವು ಅದರ್ಶನೀಯವಾದುದು ಭಾಗವತದ ಪ್ರಕಾರ ಭರತನು ಹತ್ತು ಸಹಸ್ರ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ರಾಜ್ಯವಾಳಿ ಅನಂತರ ಪಿತೃದತ್ತ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟು ವೈರಾಗ್ಯಶೀಲನಾಗಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ ಹೀಗಿರುವಾಗ ಒಮ್ಮೆ ಈತನ ಆಶ್ರಮದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹದ ಗರ್ಜನೆಯಿಂದ ಹೆಳ್ಳವನ್ನು ದಾಟಿದ ಗಬ್ಬದ ಜಿಂಕೆಯೊಂದು ನೀರಿನೊಳಕ್ಕೆ ಮರಿಯನ್ನು ಪ್ರಸವಿಸುತ್ತದೆ ಹಾರಿದ ಜಿಂಕೆ ದಿಕ್ಕಂದರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಸತ್ತುಹೋಗುತ್ತದೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಹೆಣ್ಣು ಶಿಶುವನ್ನು ಕಂಡು ಭರತನು ಕರುಣೆಯಿಂದ ಅದನ್ನೆತ್ತಿ ಸಾಕಲು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ ಅನಂತರ ಭರತನ ಅನುಷ್ಠಾನಾದಿಗಳು ಹ್ರಸ್ವವಾಗುತ್ತಾ ಬರುತ್ತವೆ “ಸಾಧನ. ಉಪಮಶೀಲಾ” ಕೃಪಣ ಸುಹೃದಃ ಏವಂ ವಿಧಾರ್ಥಂ ಸ್ವಾರ್ಥಾನಪಿ ಗುರುತರಾಂ ಉಪೇಕ್ಷಂತೇ” ಹೀಗೆ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ ಭರತನಿಗೆ ಸ್ನಾನ, ಧ್ಯಾನ, ಜಪ ತಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ಜಿಂಕೆಯಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಕೊನೆಗೆ ಮರಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಿಂಕೆಯ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ, ಕಣ್ಣೀರಿಡುತ್ತಿರುವ ಅದನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ಸತ್ತು, ಮರುಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಜಿಂಕೆಯಾಗಿ ಜನ್ಮಿಸುತ್ತಾನೆ ಆದರೆ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ತಪಃಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಜನ್ಮಾಂತರ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದು ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಾಪಯುಕ್ತನಾಗಿ “ಅಹೋ ಕಷ್ಟಂ ಭ್ರಷ್ಟೋಽಹಂ” ಎಂದುಕೊಂಡು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ತನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಆತ್ಮಸಹಚರನಾಗಿದ್ದ ದೇಹಾನಂತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಬ್ಬನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬ್ರುವನಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ ಇದು ಅವನ ಚರಮಾಂಗ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಉನ್ಮತ್ತನಾದ ಜರಾಂಧಬಧಿರನಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇರಲು ಅವನ ಸೋದರರು ಅವನನ್ನು ಒಂದು ದ್ವಿಪಾದಪಶುವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಕಡೆಯ ಗೂಟಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಹಾಕುತ್ತಾರೆ ಈ ಜಡಭರತ ಒಳಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ತೋರಿಕೆಗೆ ಎಳೆರನಾಗಿ ಹೊಲ ಕಾಯುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾನೆ ಹೀಗಿರಲು ಒಂದು ದಿನ ಇವನಿದ್ದ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ನೃಷಲಪತಿ ಎಂಬ ಕಳ್ಳರ ಯಜಮಾನನ ಪುತ್ರಕಾಮನಾಗಿ ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಗೆ ನರಬಲಿಯನ್ನು ಕೊಡಲು ವ್ಯಗ್ರವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಈ ಶಂಭಣ್ಣನನ್ನು ಎಳೆದೊಯ್ದು ಕಾಳಿಯ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿಹಿಡಿದು ಆದರೆ ಕೊಲ್ಲಲು ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಮೇಲೆಕೈತ್ತಿದಾಗ ಕಾಳಿಯ

ದೇಹಾದ್ಯಂತವೂ ಪಂಚಾಗ್ನಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತಪ್ತಗೊಂಡಂತಾಯಿತು, ಈ ಬ್ರಹ್ಮ ಭೂತನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಮಾರನ ಮಹಾತ್ಮೆಯಿಂದ ಆಗ ಚಂಡಿ ಭೀತಳಾಗಿ ಎದ್ದುಬಂದು ಕೋಲೆಪಾತಕರ ತಲೆಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ರಕ್ತಪಾನ ಮಾಡಿ, ರುಂಡಗಳನ್ನು ಜೊಂಡಾಡಿದಳು ದೇಹಾತ್ಮಭಾವಾತೀತನಾದ ಭರತ ಕೂದಲು ಕೊಂಕದೆ, ಚಲ ವಿಚಲಿತನಾಗದೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದು ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತನು

ಹೀಗಿರಲು ಒಂದು ದಿನ ಸವ್ವೀರಪತಿ ರಹೋಗಣನು ಕಪಿಲಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಬೋವಿಯು ಸಾಲದಾಗಿರಲು ಒಬ್ಬನನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತರುವಂತೆ ಚರನ್ನಟ್ಟಿದನು ದೈವನಶಾತ್ ತೋರಿಕೆಯ ಈ ಮಂಕಣ್ಣ ಅವನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದ ಅವನ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯ ಭಾರ ಎರಿ ಕುಳಿತು ಅದರ ಕಡೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿವಿಲ್ಲದೆ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಜಡಭರತನ ಅಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯು ಜೋಲಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾ ಇರಲು, ತನುಸಾವೃತನಾದ ರಾಜ ಕುಸಿತನಾಗಿ ಸಿಪ್ಪರವಾಕ್ಯಗಳ ನ್ನಾಡುತ್ತಾನೆ ಪುನಃ ಪುನಃ ಆತನ ತರ್ಜನೆ ಗರ್ಜನೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾದ ಜಡಭರತ ಬಾಯ್ಬಿಟ್ಟು ಸೂಕ್ತಿಮುಕ್ತಾಫಲಗಳಿಂದ ಅವನ ಅಹಂಕಾರತಮಸ್ಸನ್ನಿಳಿಸಿ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಜ್ಞಾನಸಂಪಾದನೆಗೆಂದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ರಾಜ ತನ್ನ ಉದ್ದಿಷ್ಟ ಕಾರ್ಯವು ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಸಫಲವಾಗಲು ಭರತನಿಂದಲೇ ಉಪದೇಶ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ

ಮೇಲಿನ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಭರತನ ಎರಡು ಜನ್ಮಗಳ ಅನುಕ್ರಮ ವಾದ ಭೋಗ ಯೋಗಗಳ ಕಥೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಭರತನ ಕಥೆಯನ್ನು ಜೈನಪುರಾಣಕರ್ತರು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿರಬಹುದೆ ? ಸಾಹಿತ್ಯಚರಿತ್ರೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮೇಲೆಯೇ ತೋರಿಸಿರುವಂತೆ ಜೈನ ಪುರಾಣಗಳು ಬಹು ಪುರಾತನವಾದವುಗಳು. ಭಾಗವತವು ಈಚಿನ ಗ್ರಂಥ ಆದರೆ ಭಾಗವತ ಕಥೆಗಳು ಇತರ ಪುರಾತನ ಪುರಾಣ ಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರಬಹುದೋ ಏನೋ ? ಅಲ್ಲದೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಜನಜನಿತವಾಗಿ ಹರಡಿದ್ದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಎರಡಕ್ಕೂ ಮೂಲವಸ್ತುವಾಗಿರಬಹುದೋ ಏನೋ ? ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ “ಇದಮಿತ್ಥಂ” ಎಂದು ನಿರ್ಧರವಾಗಿ ಹೇಳುವುದು ನನುಗೆ ಬಹು ಸಾಹಸದ ಮಾತಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ

ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿಯ ಒಂದು ಹಿರಿಮೆ ಅಥವಾ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಭರತನನ್ನೇ ಕಥಾ ನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವುದು ಆದಿ ಕವಿ ಪಂಪ ತನ್ನ ಆದಿ ಪುರಾಣದ ದ್ವಿಜಯ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಭರತ—ಬಾಹುಬಲಿಗಳ ಆಖ್ಯಾನವನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದನು. ಅದನ್ನು ವಿಪುಲಿಸಿ ಭರತನಲ್ಲಿ ಕಥಾ ನಾಯಕನ ಉದಾತ್ತತೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ, ಆರೋಪಿಸಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾನೆ, ನಮ್ಮ ಕವಿ

ಕಧಾವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಕವಿಯು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಾರ್ಪಾಟುಗಳು

ಈಗ ಉಪಲಬ್ಧವಿರುವ ಜೈನ ಮಹಾಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಜಿನಸೇನನ ಮಹಾ ಪುರಾಣವೇ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದು ಅದರಲ್ಲಿ ಭರತನನ್ನು ಕುರಿತ ಕಥೆಯ ಮೂಲ ರೇಖೆಗಳು ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ—

ಆದಿತಿರ್ಥಾಕರ ವೃಷಭನಾಥನು ನೀಲಾಂಜನೆಯ ನೃತ್ಯದಿಂದ ನಿರ್ವೇಗ ಗೊಂಡು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟು ತಾನು ತಪಸ್ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಮುಮುಕ್ಷುವಾಗಿರುತ್ತಾನೆ ಆತನ ಹಿರಿಯ ಮಗನಾದ ಭರತನು ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಿರಿಯ ಹೆಂಡತಿಯ ಮಗನಾದ ಬಾಹುಬಲಿ ಪೌದನಪುರದಲ್ಲಿಯೂ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಕಾಲಾನಂತರ ಭರತನ ಆಯುಧಾಗಾರದಲ್ಲಿ ಚಕ್ರರತ್ನವೊಂದು ಉದಯಿಸುತ್ತದೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಸೂಚಕವಾದ ಅದನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಆತನು ಜಗತ್ತನ್ನೆಲ್ಲಾ ಜಯಿಸಿ 'ಪ್ರಥಮ ಚಕ್ರ' ಯಾಗುತ್ತಾನೆ ಅಪ್ರತಿಹತವಾದ ಆತನ ಶೌರ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಮಲಿತ ಇದಿರಾಳುಗಳೆ ಇಲ್ಲ ಇನ್ನೇನು, ಊರನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ದೊಡ್ಡನೆಯೇ ಚಕ್ರವರ್ತಿಪಟ್ಟವನ್ನು ವಹಿಸಬೇಕು, ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮುಂದೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಚಕ್ರ ಹಟಾತ್ತಾಗಿ ನಿಂತು ಹೋಗುತ್ತದೆ, ಬಾಹುಬಲಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ನಿಂತು ನುಂಗಲಾರದ ತುತ್ತಾಗುತ್ತಾನೆ ಈ ಚರಮಾಂಗರಿಬ್ಬರ ಘೋರಸಂಗ್ರಾಮದಿಂದ ಆಕಾಲಪ್ರಳಯ ವಾಗುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ದೇವತೆಗಳು ನಡುವೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಬಾಹು ಯುದ್ಧ, ಜಲಯುದ್ಧ, ದೃಷ್ಟಿಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ ಇಟ್ಟ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಸೋತು ಅಪಮಾನಿತನಾದ ಭರತನು ಅವಿವೇಕದಿಂದ ಅಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಕೈರಾಕುತ್ತಾನೆ—ನಿರಾಯುಧನಾದ ಬಾಹುಬಲಿಯ ಮೇಲೆ ಚಕ್ರರತ್ನವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಾನೆ ಕೋಪ ದಿಂದ ದುರ್ಗತಿಗಲಿದ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಕಂಡು ಬಾಹುಬಲಿ ನಿರ್ವೇಗಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ, ಸನ್ಯಸನ ಸ್ವೀಕಾರದಿಂದ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವಲಂಬಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ ಭರತನು ನಿಷ್ಕುಂಟಕವಾದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಲವು ಕಾಲ ಸುಖವಾಗಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದು, ಒಮ್ಮೆ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಬಿಂಬಿಸಿದ ನೆರೆಗೊದಲನ್ನು ಕಂಡು, ವೈರಾಗ್ಯಗೊಂಡು, ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಕಥೆಯ ಮೂಲರೇಖೆಗಳನ್ನು ರತ್ನಾಕರನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವನಾದರೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ರಂಗುರಂಗಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಜಿನಸೇನನೇ ಆದಿಯಾಗಿ ಏಲ್ಲ ಮಹಾಪುರಾಣ ಕರ್ತೃಗಳೂ ಭರತನ ಕಥೆಯನ್ನು ಆಡಿಪಿನ ಕಥೆಗೆ ಅಂಗವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಭರತನ ಕಥೆಯನ್ನೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ

ಗೋಜಿಗೆ ಪೂರ್ವದ ಮತ್ತಾವ ಕವಿಯೂ (ಶುಭಶೀಲಗಣಿಯ 'ಭರತಾದಿಕರ್ಭಾ' ?) ಕೈ ಹಾಕಿರಲಿಲ್ಲ ಆ ಕೀರ್ತಿ ರತ್ನಾಕರನಿಗೆ ಸೇರಿದುದು ,

ಕವಿಯು ಮೂಲದಿಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ತೆರನಾದವು—ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಭಾಗಗಳ ವಿವರಣೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿರುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳು , ಹೊಸದಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿರುವ ಭಾಗಗಳು ಮೊದಲಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕರ್ಭಾನಾಯಕನ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಗೊಳಿಸಲು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿವೆ ಗ್ರಂಥವಿಭಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ಕವಿ ತನ್ನ ಕರ್ಭಾನಾಯಕನಿಗೆ ಹಿರಿದೊಂದು ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಡಲು ಹೊರಟಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ ಜೈನ ಕವಿಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತೀರ್ಥಂಕರರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು 'ಗರ್ಭಾವತರಣ' ಇತ್ಯಾದಿ ಪಂಚಕಲ್ಯಾಣಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬರೆವ ಪದ್ಧತಿ ಭರತನು ಜನನಲ್ಲ , ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪಂಚಕಲ್ಯಾಣಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ತರುವಂತಿಲ್ಲ ಆದರೇನು ? ಭರತನು ಸಿದ್ಧ ಜೀವಿ , ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಸೂರೆಗೊಂಡವನು , ಪಂಚಕಲ್ಯಾಣಗಳಿಗೆ ಅರ್ಹ ಆದ್ದರಿಂದ ತನ್ನ ಕರ್ಭಾನಾಯಕನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಪಂಚಕಲ್ಯಾಣಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂಬಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ, ನಮ್ಮ ಕವಿ ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಭೋಗ ವಿಜಯ, ದ್ವಿಜಯ, ಯೋಗವಿಜಯ, ಅರ್ಹಕೀರ್ತಿವಿಜಯ, ಮೋಕ್ಷವಿಜಯ— ಎಂಬ ಐದು ವಿಜಯಗಳಲ್ಲಿ ಭರತನ ಕಥೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ್ದಾನೆ

'ಭೋಗವಿಜಯ'ವು ಭರತಚಕ್ರೇಶ್ವರನ ಭೋಗಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ವಿಸ್ತೃತ ವ್ಯವಹರಣೆಯನ್ನು ದ್ವಿಗುಣಿಸಿ ಮಾಡಿಸುವ ಭಾಗ ಜನ ಜೀವನದ 'ಗರ್ಭಾವತರಣ' ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಆತನ ಜನ್ಮಾಂತರಗಳ ಸುಖಭೋಗಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುತ್ತಾರೆ, ಅವುಗಳ ಕ್ಷಣಭಂಗುರತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಸುಖ ಭೋಗವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಭರತನಿಗೆ ಸ್ವಾರ್ಥಿನವಾಗಿದೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಷ್ಟೆ—ತೀರ್ಥಂಕರ ಭೋಗಿಸುವುದು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ, ಭರತ ಭೋಗಿಸುವುದು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನೂ ಇಲ್ಲ ಭೂಲೋಕದ ಸೌಖ್ಯ ಸ್ವರ್ಗಸುಖದ ನೆತ್ತಿಯಮೇಲೆ ಮೆಟ್ಟಿದಂತಿದೆ ಭರತನ ಜನನ, ಕಾಮಾರ, ಬಾಲ್ಯಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಗ್ರಂಥಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ವಿವೇಚಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಪುನಃ ವಿವರಿಸುವ ಅಗತ್ಯ ಕವಿಗೆ ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ ಇದನ್ನು ಖಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವ ತಾಳ್ಮೆಯೂ ಇಲ್ಲ ನೇರವಾಗಿ ಭರತನ ಭೋಗ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಧುಮ್ನಿಕ್ಯುತ್ತಾನೆ

ಎರಡನೆಯದಾದ 'ದ್ವಿಜಯಪರ್ವ'ವು ಮುನಿಮಾರ್ಗೋಕ್ತವಾದುದು , ಕವಿಯ ಸ್ವಂತಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ಮಾರ್ಪಾಟುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ನಮ್ಮ ಕವಿ ಪುರಾಣೋಕ್ತನಾದ ಭರತ ತನ್ನ ಭುಜದಂಡ ಪ್ರಹಾರಗಳಿಂದ ಶೌರ್ಯಮದಗ್ರಹಗ್ರಸ್ತರಾದ ಹಲವು ರಾಜರ ನೆತ್ತಿಗೆ ಏರಿರುವ ಪಿತೃವನ್ನು ಇಳಿಸುತ್ತಾನೆ , ಅವರನ್ನು ಸದೆದು ಅವರ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು

ಸೂರಿಗೊಂಡು, ಕಾಲ್ಗಿರಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ “ಅಂಬರದಿಂದುಕ್ಕುವ ಉಕ್ಕುವಂ
ವೋಲ್ಲ” ಶರಗಳಿಂದ ವೊಡವಿಯನ್ನು ನಡುಗಿಸಿ ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಮೆರೆಯು
ತ್ತಾನೆ ಆತನು ವಜ್ರಕಾಂಡವೆಂಬ ತನ್ನ ವಿಜಯ ಕಾರ್ಮುಕಕ್ಕೆ ‘ಸುರಕರಿ ಕರಾನು
ಕಾರಿಯವು ನಿಜಭುಜದಂಡಮಂ ನೀಡಿಲ್ಲದೇರಿಸಿ, ನೀವಿ, ಜೀವೊಡಿದಾಗ

ಲನಣಾಂಭೋರಾಶಿ ತೂಪ್ಪು ಚ್ಚಳಿಸಲೊಡರಿಸಿತ್ತೀ ಧರಾಭಾಗಮಂ ಪ |
ತ್ತುವಿಡಲ್ ಭೂಭೃತ್ಯುಕ್ಂಗಳ್ ಬಗೆದವು ಜಳಿ ದ್ವೀಪ ಮಧ್ಯಸ್ಥ ನಾನಾ |
ದಿವಿಜಾವಾಸಂಗಳಭ್ರಕ್ಕೊಗಿದುವು ಭರದೊಳ್ ಕೂಡೆ ದಿಕ್ಪಾಲಲೀಲಾ |
ಭವನಂಗಳ್ ಬಿರ್ದು ವಿಂತಾಯ್ತುಖಿಳ ಮಹಿತಳಕ್ಷೋಭಮಾ ಚಕ್ರಿಯಿಂದಂ ||

ಹೀಗೆ ಮಹೀತಳವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕ್ಷೋಭೆಗೊಳಿಸುತ್ತಾ, ರಾಜರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಾಯ್ಕೀಳಿ
ಸುತ್ತಾ, ಅಸಮುದ್ರಾಂತವಾದ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಗೆದ್ದು ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ
ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಾನೆ ಅದುವರೆಗೆ ನೂರ್ಗಸೂಚಕನಾಗಿದ್ದ ಚಕ್ರ ಮುಂದೆ ಹೋಗದೆ
ನಿಂತುದನ್ನು ಕಂಡು ಚಕ್ರಿಯ ಅನುಯಾಯಿಗಳು

ಅವಂಗೆ ಕಾಲಚಕ್ರಮ
ನೋನದೆ ಮಾಡಲ್ಚೆ ಚಕ್ರಮಿದು ಬಗೆದುಡೊ ಶೌ ||
ಯಾವಿರ್ಭೂತ ದವಾನಳ
ನಾನನ ಚತುರಂಗಬಲಮನಿಂ ಸುಟ್ಟಿ ಪುದೋ ||

ಎಂದು ಉತ್ಸಾಹಿತರಾಗಿ ಮಸಗುತ್ತಾರೆ ಭರತನ ಕೋಪವೂ ಉಕ್ಕಿತು, ತನಗೂ
ಶತ್ರುಗಳಿರುವೆಂಬ ಚಕ್ರದ ಮೂದಲಿಕೆಯನ್ನು ಕಂಡು ‘ವೀರರಸೋದಾರ ಗಂಭೀರ
ವಚನ ರಚನೆಗಳಿಂದ’ ಅಂತಕನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಎಡೆಯನ್ನು ಬಯಸುವ ಮೂಢನಾರಿರ
ಬಹುದೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದ ತನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರೇ ತನ್ನ ವೈರಿಗಳು, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ
ಬಾಹುಬಲಿ ಮುಂದಾಳು—ಎಂಬ ಪುರೋಹಿತ ವಚನದಿಂದ ಕಿಡಿಗೊಂಡ ಭರತನ
ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಕೆಂಪೆರಚಿತಂತೆ! ಮನದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಮುನಿಸು ದಿಗ್ವಿಸಿತೆ
ಯದಿಗೆ ರಕ್ತಬಲಿಯನ್ನು ಚೆಲ್ಲುವಂತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತಂತೆ! ಅವನುಗಟ್ಟಿ ಬದ್ಧ ಭ್ರುಕುಟಿತ
ನಾಗಿ ‘ಆಕಾಲ ಯಮರಾಜ ಲೀಲೆಯಂ ಕೈಕೊಂಡು’ ತನ್ನ ಪಾದಕ್ಕೊರಗಿ
ಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸುವಂತಿದ್ದರೆ ಅನುಭವಿಸಲಿ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪುರುಷರಮೇಶ್ವರನ ಪಾದ
ಕ್ಕೊರಗಿ ತಪವನ್ನನುಭವಿಸಬೇಕಾದೀತು ಎಂಬ ಶಾಸನವನ್ನು ಹೊತ್ತ ದೂತರನ್ನು
ಸಹೋದರರ ಬಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ “ಈ ಶಾಸನಮಂ ನೆತ್ತಿಯೊಕಾಂತು ಬನ್ನಿಂ,
ಎರಗಿಂ ಚಕ್ರೇಶ ಪಾದಾಬ್ಜ ದೊಳ್” ಎಂಬ ದೂತರ ಧೂರ್ತನುಡಿಗಳಿಂದ ಮನ
ನೊಂದ ತಮ್ಮಂದಿರೆಲ್ಲರೂ ಸಮಸರಣಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ದೀಕ್ಷಾವಿಧಿಯಿಂದ
ಧನ್ಯರಾದರು. ಬಾಹುಬಲಿಯೊಬ್ಬನು ಮಾತ್ರ ಕ್ಷಾತ್ರಧರ್ಮವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಇದಿರು
ನಿಂತ ಭರತನ ದಿಗ್ವಿಜಯಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಖಾಡಾಖಾಡಿ ಯುದ್ಧ ನಡೆಯುವ ಸನ್ನಿವೇಶ

ಸಂಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು ಆದರೆ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ಇದು ನಿವಾರಿತವಾಗಿ ಧರ್ಮಯುದ್ಧ ನಡೆಯಿತು ಬಾಹುಬಲಿ ಭರತನಿಗಿಂತಲೂ ಎಷ್ಟೋ ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಸತ್ವಶಾಲಿ, ಭರತನು ಸೋತುಹೋಗುತ್ತಾನೆ ಬಾಹುಬಲಿಯ ಸತ್ವಪ್ರಭೆಯಲ್ಲಿ ಈತನು ತೇಜೋಹೀನನಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ ಇಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ, ಅಧರ್ಮಕ್ಕಾಗಿ ಕೈಯೆತ್ತಿ ವಿಪಲ ನಾಗಿ, ಸಿಗ್ಗಿನಿಂದ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ತನ್ನ ಉದ್ಧಟತನ ಮುಂಗೋಪ ಗಳಿಂದ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಸಹಾನುಭೂತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ

ಆದರೆ, ರತ್ನಾಕರನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಭರತನ ಪಾತ್ರ ಮುಗಿಲನ್ನು ಮುಟ್ಟದೆ ಲೌಕಿಕ ದಲ್ಲಿ ಅಂಕುರಿಸಿದ ಆ ಪಾತ್ರ ಅಲೌಕಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಅರಳಿದೆ ಶ್ರಿಷ್ಠಶಲಾಕಾಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಒರ್ವನಾಗಿ ಚರಮತನುವಾಗಿರುವ ತನ್ನ ನಾಯಕ ಉದ್ಧತನಂತೆ ವರ್ತಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಕವಿಗೆ ಸರಿಹೋಗಲಿಲ್ಲ ಭರತನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಿತೂಕದ ಮಾತುಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಆತನನ್ನು ಮಹಾನುಭಾವನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ ಭರತನು ಸಾಮೋಪಾಯದಿಂದ ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು ದಾರಿಗೆ ತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ ಆದರೆ ತಮ್ಮಂದಿರೇ ಔದ್ಧತ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು 'ತಂದೆ ಕೊಟ್ಟ ಉಂಬಳಿಯೊಳಗಿರುವ ತಾವು ಇವನಿಗೆಕೆ ಆನತರಾಗಿ ಬಾಳಬೇಕು?' ಎಂಬ ಈರ್ಷ್ಯೆಯನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ತಪೋನಿರತರಾಗುತ್ತಾರೆ ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅತ್ಯಂತ ವ್ಯಥಿತಾಂತಃಕರಣನಾದ ಭರತಚಕ್ರಿಯು ಉಳಿಮೊಟ್ಟ ಬಾಹುಬಲಿ ಯನ್ನು ಒಲಿಸಲೆಂದು ವಚನಚತುರನಾದ ದಕ್ಷಿಣನನ್ನು ಆತನ ಬಳಿಗೆ ಕಳಿಸುತ್ತಾನೆ ಭರತನ ಸ್ನೇಹಿತನಾದ ಆತನ ಮಾತುಗಳಾದರೂ, ಬಹು ಸ್ನಿಗ್ಧ ಸ್ನೇಹಪೂರ್ಣವಾದವು "ಚಕ್ರಪರ್ತಿಯಾದ ಭರತನಿಗೆ ತನ್ನ ತಮ್ಮನನ್ನು ಕಣ್ಣುಂಬ ನೋಡುವ ಅರ್ಥ ಯಾಗಿದೆ ಚರಮ ತನುಗಳಾದ ನೀವಿವರು ಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿದುದನ್ನು ಕಾಣಲು ಪಡೆಯಿಲ್ಲವೂ ಉತ್ಸಾಹಪಡುತ್ತಿದೆ ನಿನ್ನ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಯೇ ನಿಂತಿರುವ ಚಕ್ರಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಾ' ಎಂದು ಆತ ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ ಆದರೆ ಕಲಿಯುಗದ ಮದನನಾದ ಬಾಹುಬಲಿ ಕಕ್ರಸ ಕದನಕ್ಕೇ ಕೈಯೆತ್ತುತ್ತಾನೆ ತಾಯಿಯ ಹಿತವಚನಗಳಿಗೆ ಕಿವುಡಾಗುತ್ತಾನೆ, ಹಿತವರ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಹುಂಕಾರದಿಂದ ಪರಿಹರಿಸುತ್ತಾನೆ ನಲ್ಲಿಯ ಹೆಂಡಿರ ಸೂನ್ಯತೆ ವಚನಗಳಿಂದ ಕೆಂಗೊಂಡವಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಜಾಪಟಿಯಿಂದ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾನೆ, ನಿಷ್ಕರುಣಿಯಾಗಿ, ಆತನ ಖಂಡತುಂಡಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಭರತನು ಮಿಡುಕುತ್ತಾನೆ ಆತನೇನೂ ಶಕ್ತಿಹೀನನಲ್ಲ ಆತನ ಅಲೌಕಿಕ ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಪಡೆಯಿಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಿರುಬೆರಳಿನಲ್ಲಿ ತೂಗಾಡಿಸಿದುದೇ ಸಾಕ್ಷಿ ಆದರೂ ತನ್ನ ತೋಲ್ಟಿಟಿ ಯನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ತಮ್ಮನ ಮೇಲಲ್ಲ ಯುದ್ಧ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ತೋರಿದಾಗಲೂ ಚಕ್ರಿ ಸಾಮೋಪಾಯಕ್ಕೆ ಶರಣು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ—ತನ್ನ ನುಡಿ ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ ತಮ್ಮನನ್ನು ಹಾದಿಗೆ ತರುತ್ತಾನೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಿವಾರಿಸುತ್ತಾನೆ ತನ್ನ ಉದ್ಧಟತನಕ್ಕಾಗಿ ಬಾಹುಬಲಿ ನಾಚಿ ಅಣ್ಣನಲ್ಲಿ ದಯಾಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಾನೆ, ತಪವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಅಪಾರ ಸಂತುಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ತನ್ನಂತೆಯೇ ಸಂಕಟಪಡುತ್ತಿರುವ ಬಾಹುಬಲಿಯ ತಾಯಿಯನ್ನೂ ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿ ಸೈ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಬಾಹುಬಲಿಗೆ ಘೋರತಪಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನದರ್ಶನವಾಗದಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಮರುಗಿ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನೋಪದೇಶದಿಂದ ಆತನಿಗೆ ಆತ್ಮಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ

ಮೇಲಿನ ಸಂದರ್ಭವಿನರಣೆಯಲ್ಲಿ ರತ್ನಾಕರ ಕವಿಯು ಶ್ರೀತಾಂಬರ ಪಂಥಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಹೇಮಚಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ ಆತನ 'ತ್ರಿಷಷ್ಟಿ ಶಲಾಕಾಪುರುಷ ಚರಿತ್ರೆ' ದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಭರತನ ಪಾತ್ರ ಪ್ರಥಮಾನುಯೋಗದ ಭರತನ ಪಾತ್ರದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ ತಾನು ಅಟ್ಟಿದ ಓಲೆಗೆ ಬಾಹುಬಲಿ ಕೋಪಗೊಂಡುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಭರತನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆತನ ಧೈರ್ಯಶಾರ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಾನೆ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಪ್ರೇರಣೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಗಳಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆತನು ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ತಮ್ಮನ ಮೇಲಿನ ತನ್ನ ಅಪಾರ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಮೆಲೆಯುತ್ತಿದ್ದನೇನೋ! ಬಾಹುಬಲಿ ಕಾಲ್ಚಿದರಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಂತುದನ್ನು ಕಂಡು ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಗಗನಚರರು ಪಂಚಾಯಿತಿ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ ಭರತನಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಅಪಾರ ನಂಬಿಕೆ ಆತನನ್ನೇ ಮೊದಲು ಬೇಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಆತನು ಬಹು ಅನುನಯವಾಗಿ ಉತ್ತರ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ — 'ನನಗೆ ತಮ್ಮನ ಮೇಲೆ ದ್ವೇಷವಿಲ್ಲ ಚಕ್ರ ಪುರಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಲೊಲ್ಲದು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ವಿಧೇಯನಾಗದಿದ್ದರೆ ಅಷ್ಟೆ ಹೋಯಿತು ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಬರಲಿ ಚಕ್ರ ಒಳಕ್ಕೆ ಬಂದಮೇಲೆ ಅವನ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ನನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ' ಇದಕ್ಕೆ ಬಾಹುಬಲಿ ಕೊಡುವ ಉತ್ತರ ಬಿರುಸಾಗಿದೆ— 'ಅಣ್ಣ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ನಾನೇನು ಹಣ್ಣು ತಿನ್ನುತ್ತಾ ಕೂತಿರುವುದಿಲ್ಲ ನಾನಾಗಿ ಕಾಲ್ಚಿದರಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೇನೂ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ದೇವತೆಗಳ ನಿಶ್ಚಯದಂತೆ ದೃಷ್ಟಿ ಜಲ ಬಾಹು ಯುದ್ಧಗಳು (ಹೇಮಚಂದ್ರನು ಇನ್ನೂ ಹಲವು ವಿಧದ ಯುದ್ಧಗಳನ್ನು ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರಲ್ಲಿ ತಂದು ಒಡ್ಡಿ ದ್ದಾನೆ) ನಡೆದು ಭರತನ ಚಕ್ರಪ್ರಯೋಗ, ಬಾಹುಬಲಿಯ ವಿರಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕೊನೆ ಯಾಗುತ್ತವೆ ಹೀಗೆ ಹೇಮಚಂದ್ರನ ಅಭಿಮಾನ ಬಾಹುಬಲಿಗಿಂತಲೂ ಭರತನ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕವಾಗಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ

1 ಶ್ರೀತಾಂಬರ ಪಂಥದವರು ಈ ಸಹೋದರ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿ ಪೇಳುವರಾದರೂ, ಅಷ್ಟಾಗಿ ವೆಚ್ಚವು ದಿಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ "ಅಭಿಧಾನರಾಜೇಂದ್ರ" ದಲ್ಲಿ ಭರತನ ದ್ವಿಜಯ, ಆತನಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರತ್ನಗಳು ವಶವಾದುದು—ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಪರ್ಣಸಿದ್ಧರೂ, ಭರತ ಬಾಹುಬಲಿಗಳ ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧಪ್ರಸಂಗ ಎಂದಿಲ್ಲ ಭಾಷ್ಯಕಾರನು ಮಾತ್ರ, "ಆತ್ಮ ಚ ಬಾಹುಬಲಾದಿ ನವನವತಿ ಭಾತ್ಯರಾಜ್ಯನಾಮದ್ವಯಾತ್ ಕರಣಪೂರ್ವಕಂ ಚಕ್ರರತ್ನಸ್ಯಾಯುಧಶಾಲಯಾಂ ಪ್ರವೇಶನವನ್ಯತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧಮಪಿ ಸೂತ್ರಕಾರೇಣ ನೋಕ್ತುಮಿತಿ ನೋಚ್ಯತೇ ಇತಿ !

ರತ್ನಾಕರಕವಿಗೆ ಭರತನ ಯುದ್ಧಪ್ರಸಕ್ತಿಯೇ ಅಸಹ್ಯಕರವೆಂದು ತೋರಿತು 'ಅಹಂಸಾ ಪರಮೋ ಧರ್ಮಃ' ಎಂದು ಘೋಷಿಸುವ ಜಿನಮತದ ತ್ರಿಷಷ್ಟಿಶಲಾಕಾ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಒರ್ವನಾದ ಭರತನು ಹಿಂಸೆಗೆ ಕೈನೀಡಿ ಒರಟುತನದಿಂದ ವ್ಯವಹರಿಸುವುದು ಆತನಿಗೆ ಸರಿದೋರಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದುದುಕ್ಕೆ ಆತನೇ ಕೊಡುವ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ನೋಡಿ—

ಜಲದೃಷ್ಟಿ ಮುಷ್ಟಿ ಯುದ್ಧದಿ ಚಕ್ರಿ ತಮ್ಮಗೆ |

ಗಲದೋರಿ ನುಡಿದರಂತದನು |

ಕೆಲರು ಕಾದಿಯೆ ಗೆಲ್ಲನೆಂಬರು, ಚಕ್ರಿಯ |

ಗಲ ಸಮರ್ಥನೆ ಪುಷ್ಪಬಾಣ ? |

ಅಭಿನವ ಮದನನಾದ ಬಾಹುಬಲಿ ತನ್ನ ಮೋಹಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಗೆಲ್ಲಬಹುದು. ಆದರೆ ಚಕ್ರಿ ಮೋಹದ ಸಂಕಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕುವವನಲ್ಲ. 'ಹಗಲಂತೆ ಬೆಳದಿಂಗಳಿಹುದನೆ ಸೂರ್ಯ ರ | ತಿಕ್ಕಗಳ ನೂಂಕುವ ಶಕ್ತಿಯುಂಟೆ?' ಭರತನು ತಮ್ಮನ ಮೇಲೆ ಚಕ್ರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನೆಂಬ ಮಾತಾದರೂ ಕೇವಲ ಪಾಪಿಗಳ ಕೀಳ್ಮೆ 'ರಣಭಂಗವಾಗಬಾರದು ತಮ್ಮಗೆಂದು ಸ | ದ್ಗುಣ ವಚನದಿ ಜಯಿಸಿದನು || ಕ್ಷಣದಿ ಮುಕ್ತಿಯ ಕೊಂಬ ವೃದ್ಧಹೃದಯಗೆ ಕ್ರೂರ ಗುಣವುಂಟೆ ? ' ಇನ್ನು ಭರತನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಚಕ್ರ ಬಾಹುಬಲಿಗೆ ಬಲವಂದು ಆತನ ಅಜ್ಞಾನುಸಾರಿಯಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿ ತೆಂಬ ಮಾತೂ ಸುಳ್ಳಿನ ಕಂತೆ ಭರತ ಚಕ್ರಿ, ಬಾಹುಬಲಿ ಅರ್ಧಚಕ್ರಿ, ಅರ್ಧಚಕ್ರಿ ಚಕ್ರಿಯಮೇಲೆ ಚಕ್ರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದರೆ ಅದು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದವನನ್ನೇ ಸಂಹಾರ ಮಾಡುತ್ತದೆ, ಚಕ್ರಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದರೆ ಇದಿರಾಳಿಯನ್ನು ನಿಮಿಷಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಂಹರಿಸುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಮಾತೇಕೆ? ಬಾಹುಬಲಿಯೇ ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ 'ದೇವರು ಕ್ಷಮಿಸುವುದೆನ್ನದು ತಪ್ಪೆಂದು | ಭಾವಶುದ್ಧದೊಳು ಕೈ ಮುಗಿದಾಗ' ' ದೂಷಣವನು ತೊಡಗಿದೆ ನಾನು, ದೇವರು | ಭೂಷಣಗೈದಿರಿ ನನ್ನ || ದೋಷವೆನ್ನನೆ ಪುದಿದಲೆವುದು '

ಹೀಗೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಬದ್ಧವಾದ ಪುರಾಣಕಥೆಯಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಸೂಕ್ತದೋರಿದಂತೆ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಕವಿಯು ಆತ್ಮಪ್ರತ್ಯಯ ಅಪಾರವಾದುದಾಗಿರಬೇಕು. ತನ್ನ ದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ನಿಷ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ನಂಬಿಕೆ ಇದ್ದಿರಬೇಕು. ನಿಜವಾಗಿ ರತ್ನಾಕರ 'ಎಂಟೆರ್ದೆ' ಯವನು ಪಂಪನಂತಹ—ಭಾರತವನ್ನು ಬೇಕಾದಂತೆ ಬದಲಾಯಿಸಿ ನಿರಂಕುಶಮತಿಯನ್ನು ಮೆರೆದ—ಮಹಾಕವಿ ಕೂಡ ಜೈನಪುರಾಣಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಿದಾಗ ಬರಿಯ ಸಂಗ್ರಹಕಾರನಾಗಿದ್ದಾನೆ, ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಭಾಷಾಂತರಕಾರನಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ರತ್ನಾಕರ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ತನಗೆ ತೋರಿದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಯೇ ತೀರಿದ ಬಹುಶಃ ಇದರ ಫಲವಾಗಿ ಏಳುನೂರು ಶ್ರಾವಕರಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷು ತಪ್ಪಿ ಹೋಗಿರಬಹುದು, ವಿಜಯಣ್ಣನ ದ್ವಾದಶಾನುಪ್ರೇಕ್ಷೆಗೆ ದೊರೆತ ಪುರಸ್ಕಾರ

ಬರತೇಶವೈಭವಕ್ಕೆ ದಕ್ಕದೆಹೋಗಿರಬಹುದು ಅದರೇನು ? ಆ ತ್ವಾಗವೇ ಇಂದು ಕವಿಯ ಮಹೋನ್ನತಿಗೆ ಮಾರ್ಗ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದೆ

ಮೂರನೆಯ ಕಲ್ಯಾಣವೆಂದು ಕವಿಯು ಬಹುಶಃ ಭಾವಿಸಿರುವುದು 'ಯೋಗ ವಿಜಯ' ದಿಗ್ವಿಜಯವಾದ ಮೇಲೆ ಭರತನು ಜೈನ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ತನ್ನ ಆತ್ಮೋನ್ನತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ ಕ್ಲಿಷ್ಟವೂ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವೂ ಆದ ಈ ಭಾಗವನ್ನು ಸುಲಿದ ಬಾಳೆಯ ಹಣ್ಣಿನಂತೆ ಮಾಡಿಟ್ಟಿರುವ ರತ್ನಾಕರನ ಕೈವಾಡವು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ

ನಾಲ್ಕನೆಯದು 'ಅರ್ಕಕೀರ್ತಿ ವಿಜಯ' ವಂಚಕಲ್ಯಾಣಗಳನ್ನು ಬರೆಯ ಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶವೊಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಇದನ್ನು ಭರತೇಶ ವೈಭವದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದುದರ ಔಚಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಎಡೆಯಿಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ ಆದಿಜನನ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ ಯಲ್ಲಿ ಭರತನ ಕಥೆಯನ್ನು ಅಂಗವಾಗಿ ತಂದಂತೆ ಭರತೇಶನ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಕಕೀರ್ತಿಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಕವಿ ತಂದಿರುವನೋ ಏನೋ ! ಜಿನಸೇನನ ಆದಿಪುರಾಣ ದಲ್ಲಿ ಅರ್ಕಕೀರ್ತಿಯ ಕಥೆ ಬಂದಿದೆಯಾದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ ರತ್ನಾಕರನು ಈ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಅನುಚಿತವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು ಅರ್ಕಕೀರ್ತಿಯ ಮದುವೆ, ಸುಖಭೋಗಗಳು, ರಸಿಕತೆ, ಯುದ್ಧ—ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಹಲವು ವಿಷಯಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ

ಕಡೆಯ ಭಾಗ ಮೋಕ್ಷವಿಜಯ ಮುಕುರದಲ್ಲಿ ಪಲಿತವನ್ನು ಕಂಡ¹ ಭರತ ಚಕ್ರೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ದೀಕ್ಷೆ ವಹಿಸಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ವೈರಾಗ್ಯಪರನಾಗುತ್ತಾನೆ ತಂದೆಯಿಂದ ದೀಕ್ಷೆಪಡೆದು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ

1 ಶ್ವೇತಾಂಬರ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಭಾಗವು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ 'ಅಭಿಧಾನ ರಾಜೇಂದ್ರ'ದಲ್ಲಿ 'ಭರತ (ಭರತ)' ಎಂಬ ಶಿರೋನಾಮೆಯ ಕೆಳಗೆ ಭರತನ ವೈರಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಹೀಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದೆ —

“ಸರ್ವಾಭಿಲಾಷಾರ್ಥೋಪಶಮಃ ಸ ಚರತಃಪ್ರಕೃತಮರ್ತೇ ಆದರ್ಶಭವನೇ ಗತಃ | ತತ್ರ ಸ್ವದೇಹಂ ಪ್ರೇಕ್ಷಮಾಣಸ್ಯ ಅಂಗುಲೀಯಕಂ ಪತಿತಂ, ತಚ್ಚ ಕೇನ ನಜ್ಞಾತಂ, ಆದರ್ಶಭಿತ್ಯಾ ಸ್ವದೇಹಂ ಪಶ್ಯತಾ ತೇನ ಪತಿತ ಮುದ್ರಿತಾ ಸ್ವಕರಾಂಗಲಿಂ ಆಶೋಭಮಾನಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ | ತತೋ ದ್ವಿತೀಯಾಂಗಲೀ ತೋಪಿ ಮುದ್ರಿತಾ ಅಪನೀತಾ, ಸಾಪ್ತಶೀಲಂ | ಮಾನಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ | ತತಃ ಕ್ರಮಾತ್ ಸರ್ವಾಭಿಲಾಷಾಂ ಉತ್ತರೀತಾನಿ ತದಾ ಸ್ವಶರೀರಮತೀವಾ ಶೋಭಮಾನಂ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ ಸಂವೇಗಮಾಪನ್ನಶ್ಚಕ್ರೀ ಏವಂ ಚಿಂತಿತಂ ಭ್ರದೃಶ್ಯ—ಅಹೋ ಅಂಗಂತಕ ದ್ರವ್ಯೈರೇವೇದಂ ಶರೀರಂ ಶೋಭತೇ, ನಸ್ವಭಾವ ಸಂದರಂ | ಅಪಿ ಚ ಏತತ್ಪ್ರೀತಂ ಸಂಗೇನ ಸುಂದರಮಪಿ ಮಸ್ತು ವಿಪಶ್ಯತಿ” ಇತ್ಯಾದಿ ಈಗ ಅತನಿಗೆ ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನಬೋಧೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ರತ್ನಾಕರನ ಶೃಂಗಾರ ಚಿತ್ರಗಳು

ಇನ್ನು ಕವಿಯ ಸ್ವಂತಸೃಷ್ಟಿಯ ಕಡೆ ಸ್ವಲ್ಪ ನೋಡೋಣ ಮಹಾಪುರಾಣ ಕರ್ತೃಗಳಾಗಲಿ ಅವರನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿರುವ ಇತರ ಕವಿಗಳಾಗಲಿ ಭರತಚಕ್ರಿಯ ಗೃಹಜೀವನವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟಿಲ್ಲ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗುವ ವರೆಗೆ ಆತನ ಜೀವನವು ಹೇಗೆ ರಸಮಯವಾಗಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಿಲ್ಲ ಇತರರು ಹೇಳದೆ ಬಿಟ್ಟು ಈ ಭಾಗವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ರತ್ನಾಕರನು ರಸಮಯವಾದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾನೆ

ಕವಿ 'ಶೃಂಗಾರಕವಿಹಂಸರಾಜ' ಆತನ ಕಥಾನಾಯಕ 'ಗಣನೆಯಿಲ್ಲದ ಸುಖದೊಳೋಲಾಡಿ' ದವನು. ಆದುದರಿಂದ ರತ್ನಾಕರನ ಸೃಷ್ಟಿಶಕ್ತಿಯೆಲ್ಲವೂ ಭರತನ ಶೃಂಗಾರ ಜೀವನವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿದೆ. ಆತನ 'ಭೋಗಸಂಧಿ' ಒಂದು ಶೃಂಗಾರರಸದ ಸಾಗರ, ಆತನ ಒಂದೊಂದು ಚಿತ್ರವೂ ಒಂದೊಂದು ಸರಸಪಲ್ಲಾಪದ ಕಲ್ಲೋಲಮಾಲೆ ಇದರ ಮೇಲೆ ತೇಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಓದುಗರ ಲಾವಣ್ಯರಸಾನುಭೂತಿಯ ಚರಮಸೀಮೆಯನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಧನ್ಯರಾಗುತ್ತಾರೆ ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಭರತನ ಶೃಂಗಾರಜೀವನದ ಹರಹನ್ನೂ ಆತನ ಅನುಭವದ ಆಳವನ್ನೂ ನೆನೆದು ಹರ್ಷಪುಳಕಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ

ಭರತನ ಸಂಸಾರ ಬಹು ದೊಡ್ಡದು, ತೊಂಬತ್ತಾರು ಸಹಸ್ರ ಹೆಂಡಿರು ಈ ರಾಣಿಯರ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯದ ಮುತ್ತು ಕುಸುಮಾಜಿ ತನ್ನ ರೂಪದಿಂದ, ಕಲೆಯಿಂದ, ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ, ಸೌಜನ್ಯದಿಂದ ಆತನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏಕಚ್ಛತ್ರಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ ಒಮ್ಮೆ ಆ ಕಲಾಸುಂದರಿ ತನ್ನ ಇನಿಯನ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದಳು ಭರತನ ಅಂತಃಪುರದ ಒಡ್ಡೋಲಗದಲ್ಲಿ ಇದರ ದಿಗ್ಭರ್ಜನವಾಗಬೇಕು ತಾನು ಕಟ್ಟಿದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ತಾನೇ ಓದಲು ಕುಸುಮಾಜಿಗೆ ನಾಚಿಕೆ ಸುಮನಾಜಿ ಅಮರಾಜಿಯರೆಂಬ ರಾಣಿಯರಿಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ಕೋಕಿಲಕಂಠದಿಂದ ಆದನ್ನು ಹಾಡಿದರು ಗಾನಸುಧೆಯನ್ನು ಸವಿದು ಮತ್ತನಾದ ಚಕ್ರ ಅವರನ್ನು ಬಲ್ಲಂತೆ ಬಹುಮಾನಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಗೆದ ಬಹುಮಾನವೇನೆಂಬುದನ್ನು ಬಲ್ಲ ಆ ಜಾಣೆಯರು ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪಕ್ಕೆ ಆತನ ಬುಟ್ಟಿಗೆ ಬೀಳುವಂತಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಭರತನೇನು ಸಾಮಾನ್ಯನು? ರಸಿಕಾಗ್ರೇಸರ ಚಕ್ರವರ್ತಿ, ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದ ಕುಸುಮಾಜಿಯನ್ನು ಗೇಲಿ ಮಾಡುವವನಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಾ, ಒಂದು ಗುಟ್ಟನ್ನು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವೆನೆಂದು ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಕರೆದ ಇಬ್ಬರೂ ಬಂದು ಎರಡು ಪಾರ್ಶ್ವಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡರು ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಒಮ್ಮೆಯೇ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಆಲಂಗಿಸಿದ ಒಳಗೆ ಸಂತೋಷದ ಬುಗ್ಗೆ ಚಿಮ್ಮಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸ್ತ್ರೀಭಾವದ ಚಿಂಕವನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿರುವ

ಅವರನ್ನು ಕಂಡು ರಮಣೀ ರಮ್ಯೋವ್ರಾನೆಲ್ಲವೂ ಕಿಲಿ ಕಿಲಿ ನಗುವಿನ ಹೊಮ್ಮಳಿ
ಯನ್ನು ಕರೆಯಿತು ಲಜ್ಜಾಶೀಲೆಯಾದ ಕುಸುಮಾಜಿ ಅದುವರೆಗೆ ಕಂಭದ ಮರೆಯಲ್ಲಿ
ಅವಳು ಕುಳಿತಿದ್ದವಳು ಮೆಲ್ಲನೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು 'ನಾನು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೊಂಡ
ವಾತನ್ನು ಬಯಲಿಗೆಳೆದು ಹಗರಣ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಹೀಗೇ ಆಗಬೇಕು' ಎಂದು
ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿದಳು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ದೊರೆತ ಪುರಸ್ಕಾರವನ್ನು ಕಂಡು ಅವಳ ಹೆರ್ಷ
ಮುಗಿಲನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದೆ ಅವಳ ಉತ್ಸಾಹವೇ ಉತ್ಸಾಹ ಮುಖಕ್ಕೆ ಬಟ್ಟಿ ಮುಚ್ಚಿ
ಕೊಂಡು ನಗುತ್ತಾಳೆ, ಕಂಭದ ಮರಗೆ ಅವಳು ಕೂಳುತ್ತಾಳೆ, ಹಾಗೆಯೇ ಕಾಣಿಸಿ
ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ ಇವಳ ಹೊಯ್ಯಾಲೆತನವನ್ನು ಕಂಡು ಬಹುಮಾನಿತರಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ
ಬಿಂಕಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಕೊಂಕುಮಾತಿನಲ್ಲಿ 'ನೋಡೆ ತಂಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿ ಮಾಡಿದುದಕ್ಕೆ
ನಮಗೆ ತಕ್ಕ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯಾಯಿತು' ಎಂದರು ಕುಸುಮಾಜಿಯ ಜೀವವೂ ಅದೇ
ಬಹುಮಾನವನ್ನೇ, ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾದ ಬಹುಮಾನವನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಿದೆ
'ಆಯ್ಯೋ ನಾನಾವ ಗುಣಸಂಪನ್ನೆ, ನೀವೇಕೆ ನನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಬೇಕು!' ಎಂದು
ಕಪಟಕೋಪವನ್ನು ನೆಟಿಸಿದಳು ರಾಜನಿಗೆ ಆ ಮಾತುಗಳ ಹಿಂದಿರುವ ಕಾತರತೆ
ಅರ್ಥವಾಯಿತು ಅವನಿಗೂ ಒಂದು ದಿನ ಆ ಜಾಣೆಯೊಡನೆ ಸುಖಸಂಕಥಾವಿನೋದ
ದಲ್ಲಿ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕೆಂದೆನಿಸಿತು ತಾನೇ ಅದನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ಇತರ
ರಾಣಿಯರಿಗೆ ಅಸೂಯೆ ಹುಟ್ಟಿಬಹುದು ತನ್ನ ಪಂಡಿತಿಯ ನೆರವನ್ನು ಪಡೆದು ಆ ದಿನ
ಅವಳ ಮನೆಗೆ ಉಳಿಕ್ಕೆ ಬರುವೆನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಸಂತೃಪ್ತಿಗೊಂಡ ಕುಸುಮಾಜಿ
ಸಕಲ ಸಂಭಾರಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಣ್ಣನಿಂದ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ಹೊರಟು
ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ ಉಳಿದ ರಮಣಿಯರನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ಭರತನು ಅರಮನೆಗೆ
ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಾನೆ

* * * *

ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಕುಸುಮಾಜಿಯ ತಂಗಿ ಮಕರಂದಾಜಿ ರಾಜನನ್ನು
ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಲು ಬರುತ್ತಾಳೆ ಹೊಂದಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ
ಮಲಯಜ ವೀಟಿಕಾಕ್ಷತೆಯನ್ನು ತೂಗುಮಂಚದಮೇಲೆ ಮಂಡಿಸಿರುವ ಮಹಾರಾಜನ
ಮುಂವಿಟ್ಟು 'ಅನುಕೂಲವಾದುದಾರೋಗಣೆಗನ್ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆಳು ಭಾವಾಜಿ' ಎಂದು
ಕರೆತಂದು ಮಕರಂದಾಜಿ ಇನ್ನೇನು ವರ್ಷ ಆರುತಿಂಗಳೆಂಬ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಪ್ರಾಯದ
ಹೊಸ್ತಿಲನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿತ್ತಕ್ಕ ಸುಂದರಳಾದ ಹುಡುಗಿ ರಸಜೀವಿಯಾದ ಭರತನಿಗೆ
ಅವಳೊಡನೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸರಸವಾಡಬೇಕೆಂಬ ಚಪಲ. 'ಎಮ್ಮ' ಮನೆಗೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದು
ದನ್ನ ನೆಹಮಾಡಿಕೊಂಡು "ಇಂದಾನು ನಿನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಹುದುಚಿತವೆ? ಒಂದರೆ
ನರುಷದ ಮೇಲೆ ಬಂದು ನೀನಿನ್ನ ಕರೆದರಾನು ಬಹೆನು" ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿದ
ಪಟ್ಟಿಂದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯೆಂಬ ಗೌರವದಿಂದ ಅವಳು ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಕೊಡದೆ

‘ಅಕ್ಕಾಜಿಯರಮನೆಗೇಳಿದೆ’ ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಉತ್ತರ ಹೇಳಿದಳು ಅವಳು ಅತ್ಯಂತ ಚದುರೆಯೆಂಬುದು ರಾಜನಿಗೆ ಗೊತ್ತು ಆದ್ದರಿಂದ ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಬಿಡದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಣಕಿ ಕೆರಳಿಸಿದ ‘ರಕ್ಕುಕಾತಿಯೆ ನಿನ್ನ ಮನೆಗೆಂದೆಯ್ಯಿಸೆ, ನಿನ್ನಕ್ಕನ ಹೆಸರ ಹೇಳಿದೆಯ ?’ ಇಷ್ಟು ಸಾಕು ಮಕರಂದಾಜಿಯನ್ನು ಮಾತಿನ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಎಬ್ಬಿಸಲು ಮಕರಂದಾಜಿ—

“ಅಕ್ಕನ ಹೆಸರ ಹೇಳುವರಾಕೆ ಪಡೆದರೆ | ಮಕ್ಕಳು ವೇಳ್ತುವು ಮುಂದೆ |

ದಿಕ್ಕಿನೊಳಗೇನು ಸಂಬಂಧ ಸಾಕೇಳು | ಸಿಕ್ಕಿನ ಮಾತನಾಡದಿರು ||”

ಭರತ—

“ಸಾಕೇಳು ಸಲಹೇಳು ನೀನೆಂದು ತಾನೆನ್ನ | ನಾಕರುಷಣಿ ಮಾಡುತ್ತಹಳೆ |

ಈಕೆ ತಾನೇನು ಕಾತರೆಯೋ !

ಮಕರಂದಾಜಿ—

“ಕಾತರ ಗೀತರವನ್ನು ನೀವು ನಿಮ್ಮಂಬು | ಜಾತಾಕ್ಷಿಯರು ಬಲ್ಲಿದ್ದೀಸೆ |

ಆ ತಳ್ಳಿಬಳ್ಳಿಯ ನಾನೇನ ಬಲ್ಲೆವು | ಮಾತು ಸಾಕಿನ್ನೇಳು ಭಾವ ||”

ರಾಜನು ತನ್ನ ದಪ್ಪರವನ್ನು ಕೊಡವಿ ಕಟ್ಟಿಡಬಹುದಾದೇ ! ಎದ್ದು ಅವಳನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವನು ಅರಸಿಯ ಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಲೇ ‘ಅಮೃತವಾಚಾಂಕ’ ನೆಂಬ ಗಿಳಿ ಅವನಿಗೆ ಸುಖಾಗಮನವನ್ನು ಬಯಸಿತು

“ಕ್ಷೇಮವೇ ಭಾವಾಜಿ ಮತ್ತು ನಿಮಗೆ ಪರಿ | ಣಾಮವೆ ಹೇಳು ಭಾವಾಜಿ |

ಈ ಮನೆಯತ್ತಲೇಕಡಿಗಡ್ಡಿಗೆತರೆ ?

ಧರೆಯನಾಳಿದನೆಂಬ ಗರ್ವವೋ ನಮ್ಮಕ್ಕ | ನರಮನೆಗಡಿಗಡಿಗೇಕ |

ಬರಲೋಲ್ಲ ಬಂದಿನ್ನು ಪೋಪೆಯ ನಿನ್ನಕಾ | ಬ್ಬುರುಲ ನಿಕ್ಕುವೆ |

ಸುಳಿಗುರುಳೆಂಬುರುಲುಂಟು ನಮ್ಮಕ್ಕನ | ನಳಿತೋಳ ಪಾತಕಳುಂಟು

ಹೊಳೆದಿನ್ನು ಹೋಹ ಭಾವನ ಕಾಣ್ಣೆ .

ಸೊಂಕಿ ನಮ್ಮಕ್ಕ ನೊತ್ತಿನೊಳಿದ್ದಿರು ಮಾರಿ | ಭೋಂಕನೆ ಪೋಪೆನಂಬಾಗ |

ಪಂಕಜಾಕ್ಷಿಯ ಕಡೆಗಣ್ಣ ಕಾಂತಿಯ ಬೆಳ್ಳಿ | ಸಂಕಲೆಗಳನಿಕ್ಕಿಸುವೆನು ||”

ಅಮೃತವಾಚಾಂಕನ ಅಮೃತವಾಣಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಾಗುರು ಮಕರಂದಾಜಿ ಆಕಗ ರಾಜನಿಂದ ತಕ್ಕ ಸನ್ಮಾನ ದೊರೆಯಿತು ಆತನು ಅವಳನ್ನು ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿ ಮುತ್ತಿಕ್ಕುವನು ಮಾತಿಗೆ ಮಾತನ್ನು ಪೋಣಿಸುವ ವೈಯಾರಿ ಮಕರಂದೆ ಅದರಿಂದ ಕೋಪಿಸಿದವಳಂತೆ ನಟಿಸಿ ತನ್ನ ಭಾವೀಪತಿಯಾದ ಭರತನೊಡನೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಮಾತಿನ ಮಲ್ಲಗಾಳಗವನ್ನು ನಡೆಸಿ ಆತನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸುವಳು ಈ ಭಾಗವು ಅತ್ಯಂತ ಸರಸವಾದುದು ಸರಸ ಸಂಧಿಯೆಂದು ಈ ಭಾಗಕ್ಕೆಟ್ಟಿರುವ ಹೆಸರು ಸಾರ್ಥಕವಾಗಿದೆ

ರಾಜನು ಕುಸುಮಾಜಿಗೆ ಸನ್ಮಾನಮಾಡುವುದೂ ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾದ ಶೃಂಗಾರಮಯ ಚಿತ್ರ ಗಂಡಹೆಂಡಿರಿಬ್ಬರೇ ಇರುವಾಗ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಎಷ್ಟು ವಿಧವಾಗಿ ಕರೆದರೂ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ ಕುಸುಮಾಜಿಯೆಂಬ ಹೆಸರೇ ಮುದ್ದಾದುದು ಮುದ್ದಾದ ಹೆಸರನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಮುದ್ದಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅವಳ ಮನೆಯ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಾ ಮೆಚ್ಚುವ ಸೋಗಿನಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸುತ್ತಾನೆ

“ಸಾರಣೆ ಚೆನ್ನಾಯ್ತು ಕುಸುಮೆ, ಕುಂಕುಮದೊಂದು |

ಕಾರಣೆ ಚೆನ್ನಾಯ್ತು ಕುಸುಮಿ |

ತೋರಣ ಚೆನ್ನಾಯ್ತು ಕುಸುಮು

‘ಜಿಳಿಯಗೊಟ್ಟಿದು ಲೇಸು ಕುಸುಮಾಜಿ ಹೊಸರಂಗು |

ವಲಿಲೇಸು ಕುಸುಮಾಂಗಿ ನಿನ್ನ |

ನಿಳಯದ ಸಿಂಗಾರ ಸೊಗಸಾಯ್ತು ಕುಸುಮಕೋ | ಮಲೆ

ಹೀಗೆ ಕುಸುಮು, ಕುಸುಮಿ, ಕುಸುಮಾಜಿ, ಕುಸುಮೆ, ಕುಸುಮಾಂಗಿ, ಕುಸುಮಾಲೇ, ಕುಸುಮಿತಿ, ಕುಸುಮಿನಿ—ಎಂದು ಅವಳ ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆಯೇ ಓಡಾಡುತ್ತಿರುವನೋ ಎನ್ನಿಸುವುದು ತೋಂಬತ್ತಾರು ಸಹಸ್ರ ಹೆಂಡಿರೊಡನಾಡಿ ನುರಿತ ಭರತನಿಗೆ ಅವರನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಜಾಣ್ಮೆ ಕರತಲಾನುಲಕವಾಗಿದೆ ಕುಸುಮಾಜಿಯ ತಾರುಮನೆಯ ವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೆಸರಿಸಿ ಹೊಗಳುತ್ತಾ ಆಕೆಯನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುವನು—ಅಹಹ ! ಈ ಝಾಲರಿ ಬಟ್ಟೆ ಎಷ್ಟು ಸೊಗಸಾಗಿದೆ ? ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂತು ಇದು ? ಮಾವಾಜಿ ಯವರು ಕಳುಹಿದರೋ ? ಓಹೋ ! ಈ ಮುತ್ತಿನ ಲಂಬಣ ಏನು ಸೊಬಗನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿದೆ ! ಬಹುಶಃ ನಮ್ಮ ಅತ್ತೆಯವರು ಕಳುಹಿಸಿರಬೇಕು, ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿ ‘ದೊಡ್ಡ ಜಾಣೆ’ ಯಾದ ಕುಸುಮಾಜಿ ಈ ಮಾತುಗಳಿಂದ ‘ಜಿಡ್ಡುಬ್ಬಿ ಮಂಡೆಗೆರುವಳಲ್ಲ’ ‘ಮನೆಯ ಶೃಂಗಾರ ಹಾಗಿರಲಿ, ತಾವು ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿರುವುದೇ ದೊಡ್ಡ ಶೃಂಗಾರ. ಮೊದಲು ಉಟಕ್ಕೇಳೋಣವಾಗಲಿ’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆತನನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದು ಭೋಜನಗೃಹಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಲು ಅಲ್ಲಿ ತಾನೇ ತನ್ನ ‘ಕಯ್ಯಟ್ಟಿ ತನ್ನ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಊಟಮಾಡಿಸಿದಳು. ಊಟಮಾಡಿಸುವ ಮುನ್ನ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಭದ್ರಪಡಿಸಿ, ತನ್ನ ಅರಮನೆಯ ಒಳಗುಟ್ಟು—ಓಪರಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾತು—ಹೊರ ಸೊಳರದಂತೆ ತಕ್ಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ ಆ ತಂಗಿ ಅವಳ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಅಮೃತ ವಾಚಾಂಕ—ಇವರಿರುವಲ್ಲಿ ಇದು ಅನಿವಾರ್ಯವೆಂದು ತೋರಿತು, ಆಕೆಗೆ ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ತನ್ನ ತಾತನು ಹೇಳಿಕೊಂಡ ‘ರಾಜ ಲಾವಣ್ಯ’ ಕಾವ್ಯವು ಬಯಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ರಾಣೀ ವಾಸದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಜನಜನಿತವಾದುದು ಅಮೃತವಾಚಾಂಕನಿಂದಲೇ. ಆದಕ್ಕೇ ಅಷ್ಟು ಎಚ್ಚರಿಕೆ.

ಊಟಮಾಡಿಸುವೆಂದು ಮೈ ಭಳಿಬಿಟ್ಟು ರಾಜನೊಡನೆ ಸರಸವಿನೋದಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಾ ಆತನನ್ನು ಸ್ವರ್ಗಸದೃಶವಾದ ಷಡ್ರಸೋಪೇತ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನದಿಂದ ತಣಿಸುವಳು ಅವಳ ಆದರೋಪಚಾರಗಳಿಂದ, ಆಹಾರವಸ್ತುಗಳ ವೈವಿಧ್ಯದಿಂದ, ಅವುಗಳ ರುಚಿಕಟ್ಟಿಂದ ರಾಜನು ಪರಮಸಂತುಷ್ಟನಾದನು ನಂತರ ಕುಸುಮಾಜಿ ಆತನ ಕೈತೊಳೆದು ಮೇಲಕ್ಕೆಬ್ಬಿಸಿ, ಹೊವಿನುಪ್ಪರಿಗೆಗೆ ಕೈಹಿಡಿದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದಳು. ಉಪ್ಪರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗೂಢಗೃಹ ಶೃಂಗಾರರಸ ಮಡುಗಟ್ಟಿ ನಿಂತಿರುವಂತೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಆ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶಕುನಿಮಂಚ ರಾಜನು ಕೃತಕೃತ್ಯನಾದನಂತೆ ಹಾಯಾಗಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದನು ರಾಜನಿಗೆ ವೀಳೆಯವಿತ್ತು, ಪನ್ನೀರನ್ನು ಚುಮ್ಮುಕಿಸಿ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಕರ್ಪೂರವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ, ಮೈಗೆ ಸುಗಂಧವನ್ನು ಲೇಪಿಸಿ, ಗಾಳಿಹಾಕಿ, ಪಾದವನ್ನು ಒತ್ತುತ್ತಾ ಕುಳಿತಳು ಕುಸುಮಾಜಿ ಅದರ ರಾಜನ ಆಗ್ರಹದಮೇಲೆ ಊಟಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರಲು ಹೋದಳು ಗಂಡನು ಊಟಮಾಡಿದ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲೇ ಕುಳಿತು ಬೇಗ ಬೇಗ ಊಟದ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪೂರೈಸಿದಳು ಅಲಂಕಾರ ಗೃಹಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಕನ್ನಡಿಯ ಮುಂದೆ ನಿಂತು, ಕುಟಲ ಕುಂತಲಗಳನ್ನು ಬಾಚಿ ಬಾಚಿ ಹೆರಳು ಹಾಕಿಕೊಂಡಳು ತಿಲಕವನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊಂಡಳು. ತನ್ನ ರೂಪಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಮನಸೋತು ನಕ್ಕಳು ಆಭರಣಾದಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸರಿಮಾಡಿಕೊಂಡಳು ಕಸ್ತೂರಿ ಪುನುಗು ಜವಾಜಿಗಳನ್ನು ಲೇಪಿಸಿಕೊಂಡಳು ಎಡಗೈಲಿ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿದ ವೀಳೆಯವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಗಂಡನಡೆಗೆ ಹೊರಟಳು ಮನದನ್ನನ ನಿವ್ರಾಭಂಗವಾಗಬಾರದೆಂದು ಆಭರಣಗಳ ಉಲುಹನ್ನು ಮಾಡಿಸುವಂತೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ನಡೆತಂದು ಬಾಗಿಲ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಳು ರಾಜನು ಇವಳನ್ನು ಕಂಡು “ಪ್ರಚಂಡೆ ! ಬಾ ” ಎಂದು ಕರೆದನಂತೆ ! ಕುಸುಮಾಜಿ ಕಂಡವನ್ನು ಗುಳುತ್ತಿರುವ ಕೆಂಪಿನ ತುಟಿಗಳಿಂದ ನಸುನಗುವವನ್ನು ಇಂಡೆಯಾಡುತ್ತಾ ಒಳಗೆ ಬಂದಳು, ವಲ್ಲಭನಿಗೆ ಬಾಯ್ತುಕ್ಕುಳಿಸಲು ಪನ್ನೀರನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಕೂರುಗುರಿನಿಂದ ಸೀಳಿದ ವೀಳೆಯವನ್ನು ಮಡಿಸಿ ಬಾಯಿಗಟ್ಟಳು ರಸಿಕನಾದ ಭರತನಿಗೆ ಅವಳೊಡನೆ ಒಂದೆರಡು “ಜೂಟಿನ ಮಡಿಯ”ನ್ನಾಡಬೇಕೆನ್ನುವ ತು ಮುಸುಕಿಕ್ಕೆ ಮಲಗಿ

“ಕುಸುಮಿ ತಾನೇಕೆ ಬಂದಳು” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ

“ಏಕೆ ಬಂದಳೋ ! ದೇವರೇ ಬಲ್ಲರು ಅವಳಿಚ್ಛೆಯೇನೆಂದು”

“ಅವಳ ಮುಖನೋಡಿದರೆ, ಏನೋ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಜಗಳಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆಯಲ್ಲ ! ”

“ಜಗಳಕ್ಕಲ್ಲವಂತೆ, ಏನೋ ಗೂಢಾರ್ಥವಿದೆಯಂತೆ ಆಳ್ದನ ಕೂಡೆ ಆಲೋಚಿಸಲು ಬಂದಿದ್ದಾಳಂತೆ”

“ಗೂಢಾರ್ಥವೇನೆಂತೆ ? ”

“ಅದನ್ನು ಮೂಢಂಗಾದರೆ ಬಾಯ್ಬಿಟ್ಟು ಹೇಳಬೇಕು ಪ್ರೌಢರಾದವರಿಗೆ ಬಂದೊಡನೆಯೇ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ ”

ರಾಜನ ಪುಂಗಿ ಬಂದಾಯಿತು ಮಾತನಾಡಲು ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲದೆ ಸುಪ್ರೀತನಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಪಾದದಿಂದ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಕುಸುಮಾಜಿ ಮೊನಚಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಹೊಬಾಣವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದಳು—“ಅದುದೊಡೆಯ ! ಮೆಚ್ಚಿ ಕಾಲೊಳೊದೆದನೆಂಬ ಗಾವೆ ಇಂದೆನೆಗೆ ”

ರಾಜನು ನಗುತ್ತಾ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದು ಆ ಮೋಹನಾಂಗಿಯನ್ನು ಬರಸೆಳೆದು ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿದ

ಸರಸವಿನ್ಯೋದಗಳಿಂದಲೂ ಭೋಗಭಾಗ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ತಣಿದಮೇಲೆ ಕುಸುಮಾಜಿ ತನ್ನ ಗಾನಸುಧೆಯಿಂದ ರಾಜನನ್ನು ತಣಿಸುವಳು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದಷ್ಟೂ ಕೇಳ ಬೇಕೆಂಬಾಸೆ ರಾಜನಿಗೆ ಅವನ್ನು ಹೊಗಳಿದಷ್ಟೂ ರಾಗರಸಕ್ಕೆ ಕಳೆಯೇರುತ್ತದೆ ರಾಗರಸ ಕಳೆಯೇಂದಷ್ಟೂ ರಾಜನ ಉತ್ಸಾಹ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ ಒಡನೆಯೇ ಅವಳನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಬೇಕೆಂಬಾಸೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ವೀಣೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸರಸುವನು ಅದರೂ ಗಾನರಸಕ್ಕೆ ಮನಸೋತು ‘ಇರಲಿ ಹಾಡು’ ಎಂಬ ಭಾವದಿಂದ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಯುವನು ನಡುನಡುವೆ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ‘ಮಡದಿ ಹಾಡುವ ದೊಂದು ಗಮಕಕೆ ಗಾನದ । ಕಡುಸವಿಗೆದೆಯೊಳು ಹಿಗ್ಗಿ || ಎಡದ ತೋಳಿಂದ ಕೊರಳನ್ನೆ ಚೆಂದುಟಿ | ವಿಡಿದು ಚುಂಬಿಸಿ ನಕ್ಕು ಬಿಡುವಾ ||

* * * * *

ಕುಸುಮಾಜಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗೀತಗಳ ಸರಸ್ವತಿ ಅವಳ ಕಲೆ ಅವಳಿಗೆ ದೊರಕಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ ಬಹುಮಾನವನ್ನು ಕಂಡು ಹಲವು ರಾಣಿಯರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಸುರಿಯಿತು ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ನಟನವಿದ್ಯಾವಿಶಾರದರು ತಮ್ಮ ನಟನವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ರಾಜನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಕುಸುಮಾಜಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ರಾಜನನ್ನು ಅದಕ್ಕು ಒಪ್ಪಿಸಿದರು ಆದಿನ ರಾತ್ರಿ ನಾಟಕ ನಯನ ಮನೋಹರವಾದ ಅವರ ನಾಟಕಶಾಲೆ ಯನ್ನು ಅಂತಿಂತೆಂದು ವರ್ಣಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ರತ್ನಗಳ ಪ್ರಭೆಯಿಂದ ಹೆಗಲೂ ರಾತ್ರಿಯೂ ತಂಪಿನ ಬಿಸಿಲು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಚಂದ್ರಲೋಕವನ್ನೇ ತಂದು ಬತ್ತಿರುವರೆಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವಂತೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಚಕಚಕಿಸುತ್ತಿರುವ ರತ್ನಗನ್ನಡಿಗಳು, ಪುಷ್ಪಾಸ್ತ್ರನೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ನಾಟಕವಾಡುವಂತೆ ಕಾಣುವ ಪುಷ್ಪೋಪಹಾರಗಳು, ತ್ರೀಗಂಧ, ಕುಂಕುಮಕೇಸರಿ, ಪುನುಗು, ಜವ್ವಾಟಿಗಳ ಕಂಪು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ನಾಟಕಶಾಲೆಯೆಲ್ಲವೂ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಹೊನ್ನ ಕರಡಿಗೆಯಂತೆ ಭಾಸವಾಗುವುದು, ಮಿಸುನಿಗಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಖಚಿತವಾಗಿರುವ ಮಣಿಪ್ರತೀಕಗಳು, ಗೋಡೆಗಳಮೇಲೆ ಮೋಹನರಸವನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಪೆಣ್ಣೊಡುಗಳ

ರೂಪುಗಳು, ಇವುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಆದಿಜನನ ಭವ್ಯಚಿತ್ರ—ಇಂತಹ ಮನೋಜ್ಞವಾದ ನಾಟಕ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜನು ಓಲಗಗೊಟ್ಟನು. ರಾಜಕುಮಾರರು, ಮಂತ್ರಿಗಳು, ಕುಟಿಲ ಶರ ದಕ್ಷಿಣಾದಿ ರಾಜಪರಿವಾರದವರು ರಾಜನ ಹಿಂದೆ ಸಾಲಾಗಿ ಕುಳಿತರು

ನಾಟಕ ಆರಂಭವಾಯ್ತು. ತಾಳ, ಮದ್ದಳೆ, ಮುಖವೀಣೆ, ವೇಣು, ವೀಣಾದಿ ವಾದ್ಯಧ್ವನಿಗಳೊಡನೆ ಸುಸ್ವರವಾದ ಸಂಗೀತ ಬೆರೆತು ಚಂದ್ರಿಕೆಗೆ ಸವಿಬಂದಂತಾಯ್ತು. ಮೊದಲು ನೇತ್ರಮೋಹಿನಿ, ಚಿತ್ತಮೋಹಿನಿಯರೆಂಬ ನಟಿಯರು ತಮ್ಮ ನಾಟ್ಯದಿಂದ ಸಭೆಯನ್ನು ದಂಗುಬಡಿಸಿದರು. ಈ ಮೋಹಿನಿಯರ ನೃತ್ಯದಿಂದ ನೇತ್ರ ಮನಗಳು ಮೋಹಗೊಳ್ಳುವುದಿರಲಿ, “ನೋಟದೊಳಗೆ ಕೊಂದರೊಮ್ಮೆ ನೋಟಕರನು | ನಾಟಿಸಿ ನಸುನಗೆಯಿಂದ | ಲೂಟಿಮಾಡಿದರು, ಮೈಯೊಲೆದಾಟದಿಂದ | ಗೋಟಿಯ ಕೊಂಡರೇನೆಂಬೆ ||” ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ರಾಜನು ಮೇಳದವರಿಗೆ ಹೊರುವಷ್ಟು ಮನ್ನಣೆಗಳನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಿದ್ದದ್ದು ಅದಲ್ಲ. ರಾಜನ ಅಂಗಸಂಗ ಆದರೆ ತಾವೆಲ್ಲಿ, ರಾಜನಲ್ಲಿ ? “ಧರೆಯ ಮೇಲಣ ಹುಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಮಂಡಲದೊಳಿ | ದೀಪಕೆಯ ಕಾಮಿಸಿದಂತೆ” ಆಗಿತ್ತು. ಅವರ ಸ್ಥಿತಿ ಅವರ ಕಾಕತಶಯಿನ್ನರಿತ ರಾಜ ಉಪಾಯದಿಂದ ಅವರನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದ

* * * * *

ನೇತ್ರಮೋಹಿನಿ ಚಿತ್ತಮೋಹಿನಿಯರ ನೃತ್ಯ ಬರಿಯ ಪೀರಿಕೆ ಅವರ ನೃತ್ಯವಾದ ಮೇಲೆ ರಾಣಿಯರು ಹದಿನಾರುಮಂದಿ ಸ್ವತಃ ನಾಟಕರಂಗವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನಾಟ್ಯ ಮಾಡುವರು. ಅನುಸಮವಾದ ಅವರ ನಾಟ್ಯವಿದ್ಯಾಕೌಶಲ್ಯದಿಂದ ಸಭಿಕರು ಚಿತ್ರ ಪ್ರತಿಮೆಗಳಾದರು. ಅವರ ಹಾವ ಭಾವ ವಿಲಾಸ ವಿಭ್ರಮಗಳಿಂದ ಕಲಾ ಪರಿಣತನಾದ ರಾಜನು ಕೂಡ ಮಾರುಹೋದನು. ಅವರ ‘ದಿಕ್ಕನ್ನಿಕಾ’, ‘ಜಲಕನ್ನಿಕಾ’ ನಾಟ್ಯಗಳಿಂದಲೂ, ಸಂಗೀತದ ತಾನ ವೈಖರಿಗಳಿಂದಲೂ ರಾಜನು ತಣಿದುಹೋದನು. ಸಭೆಯೆಲ್ಲವೂ ಮುಕ್ತಕಂಠವಾಗಿ ಹೊಗಳಿತು. ರಾಜನು ನಟವರ್ಗಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಮನ್ನಣೆಯಿತ್ತು, ಸಭೆಯನ್ನು ಉಚಿತ ಸತ್ಕಾರಗಳೊಡನೆ ಸಮಾಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿದನು. ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ರಾತ್ರಿ ಹನ್ನೆರಡು ಘಳಿಗೆಯಾದುದನ್ನು ಅರಮನೆಯ ಜಯಘಂಟೆ ಸೂಚಿಸಿತು. ಜನರೆಲ್ಲರೂ ತೂರಿಹೋಗಿ ರಾಜನೊಬ್ಬನು ಮಾತ್ರ ಉಳಿದುದನ್ನು ಕಂಡು ರಾಣಿಯರು ತೆರೆಮರೆಯಿಂದ ಈತನಿಗೆ ಬಂದರು. ಅವರನ್ನು ತಕ್ಕಂತೆ ಸತ್ಕರಿಸಿ, ಪಾತ್ರಕಾಂತಿಯ ರೆಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟಾಗಿ ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಕರೆದ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಆನಂದದಿಂದ ತಮ್ಮ ಮನದನ್ನನ ಸುತ್ತಲೂ ನೆರೆದರು. ಪ್ರಸನ್ನ ಚಿತ್ತನಾದ ಭರತಚಕ್ರಿ ಬೇಕಾದ ವರವನ್ನು ಬೇಡುವಂತೆ ಅವರನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ. ಅವರಿಗೇನು ಬೇಕು ? ರಾಜನೊಡನೆ ನಲಿಯುವ ಸುಖದ ಮುಂದೆ ಮತ್ತಾವ ಸ್ವರ್ಗಸುಖ ಸಮನಾಗಬಲ್ಲದು ? ಆದರೂ ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ “ಇವಳನ್ನು ಕೇಳು, ಅವಳನ್ನು ಕೇಳು” ಎಂದು

ಹೊಯ್ಯಾಲೆತನದಿಂದ ಗುಜುಗುಟ್ಟಿದರು ತಮ್ಮ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಿನಿ ರೂಪಾಣಿಯರಿಲ್ಲ ದಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಅವರೆಲ್ಲಿ ಹೋದರೆಂದು ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿದರು ದೂರದ ಕಂಭದ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ನಿಂತಿದ್ದರು ಮುನಿಸು ಮುಖದಮೇಲೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು ಏಕೆ ? ಅವರು ನರ್ತನಮಾಡುವಾಗ ರಾಜ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ವೀಳಿಯದ ನೆಪದಿಂದ ಹೆಮ್ಮಕ್ಕಳ ಕಡೆಗೂ, ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಮಂತ್ರಿಯ ಕಡೆಗೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನಂತೆ ರಾಜ ಇದನ್ನರಿಯ, ಅವರನ್ನು ಕರೆತರುವಂತೆ ಸೇವಕಿಯರನ್ನು ಅಟ್ಟಿದ

“ನಮ್ಮ ನರ್ತನ ರಾಜರಿಗೆ ನಯನಮನೋಹರವಾಗಲಿಲ್ಲ ಹೆಡ್ಡ ಹೆಂಗಸರ ನೃತ್ಯವೇನೆಂದು ಮಂತ್ರಿಯ ಗಡ್ಡವನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಈಗ ಬಣ್ಣದ ಮಾತುಗಳಾಡಿ ದರೆ ನಮಗೆ ಬಂದ ಭಾಗ್ಯವೇನು ? ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ಉಳಿಗದ ಹೆಂಗಸರಾದ ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ನಮ್ಮ ಗೋಳು ಹೇಳಿಕೊಂಡ ಏನು ಸುಖ ? ನಾವು ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಹೋಗಿ ” ಅವರ ಸಿಡುಕಿನ ಮಾತು ರಾಜನ ಕಿವಿಗೆ ಬಿತ್ತು

“ರೂಪಾಣಿ ಬಾರೆ ! ಪದ್ಮಿನಿ ಬಾರೆ ! ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ನೋವು ಏನಿದ್ದರೂ ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ ಬನ್ನಿ ಇಲ್ಲಿ”

“ದೇವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಕರೆಯಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ ಕಣ್ಣೆಚ್ಚಿಯಾದರೆ ಮನಕೆಚ್ಚಿ ಯಾಯಿತು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಇಚ್ಛೆಯಾಗಲೊಲ್ಲದ ನಮ್ಮನ್ನು ಕೇವಲ ಬಣ್ಣಗಾರಿಕೆಗಾಗಿ ಏಕೆ ಕರೆಯುವುದು ?” ರಾಜನು ತಾನು ತಪ್ಪಿತಕ್ಕನಲ್ಲವೆಂದೂ ನಿಸ್ಸೃಹನೆಂದೂ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಅಂಗಲಾಚಿದ ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ “ಚಂದನವತಿ ಹೋಗು, ಮಂಗಲವತಿ ಹೋಗು, ನೊಂದ ವೆಂಗಳ ಕರೆತನ್ನಿ” ಎಂದು ರಾಣಿಯರ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆ ಮಾಡಿ ನೋಡಿದ. ಸುತ್ತಾಣಿ, ಪುಷ್ಪಾಣಿ, ಕಟ್ಟಾಣಿ—ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲ ರಾಣಿಯರು ಹೋಗಿ, ಚತುರೋಪಾಯಗಳನ್ನು ವೆಚ್ಚಮಾಡಿ ನೋಡಿದರು ರೂಪಾಣಿಯೇನೋ ಹಾದಿಗೆ ಬಂದಳು ಪದ್ಮಿನಿ ಮಾತ್ರ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸಗ್ಗಲಿಲ್ಲ ರಾಜನ ಪರವಾಗಿ ನಿಂತು ಬಿರುನುಡಿಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಿರುವ ರಾಣಿಯರನ್ನು ಕಂಡು ಕೇವಲ ಕಸಿವಿಸಿಯಿಂದ—“ಅರಸನು ಉದಾಸೀನನಾದರೂ ಒತ್ತಿನ ತರುಣಿಯರು ನನ್ನವರು ಎಂದು ನಂಟಿದ್ದೆ ಅಕ್ಕಂದಿರು ಚನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದಿರಿ”

ಕೆಡಲನೊತ್ತದೆ ಕಡಲುದುಕವ ತುಂಬುವ ! ಕೊಡನನೊತ್ತುವಂತೆ ನೀವು ! ಕೆಡುದೊಡ್ಡ ನೃಪನೊತ್ತದೆ ನನ್ನನ್ನೊತ್ತುವ ! ಬಿಡಗು ಲೇಸೆಂದಳಾ ಜಾಣೆ || ರಾಣಿಯರು ನಾಚಿ ತಲೆ ಬಗ್ಗಿಸಿರಬೇಕು ! ಭರತಚಕ್ರಗೂ ಗೊತ್ತಾಯಿತು—ಅವಳಿಗೆ ಪ್ರಣಯ ಕಲಹವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಮುಂದುವರಿಸುವ ಆಸೆ ಇದೆಯೆಂದು ಎದ್ದು ಅವಳ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಇದಿರು ಮೋಡಿ ಹಾಕಿ ನಿಂತ.

“ನನ್ನಿಗೆ ಪದ್ಮಿನಿ ! ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು ಒಳಗಾದಮೇಲೆ ನೀನಿನ್ನು ಭಲ ಮಾಡಿ ಏನ್ನಪ್ರಯೋಜನ ? ಬೇಡ ಕಾಣೆ ನಿನ್ನ ಪಂಥ ನನ್ನ ಬಳಿ ಸಾಗುವುದಿಲ್ಲ.”

“ಅಳ್ಳಿದೆಯ ರೂಪಾಣಿ ಲಜ್ಜೆಯಿಲ್ಲದೆ ನಿನಗೆರಗಿದರೆ, ಭಾಪು ! ಈ ಪದ್ಮಿನಿ ಡಿಳ್ಳು ಹೋಗುವವಳಲ್ಲ ಕಟ್ಟಿದ ಕಾಸಿ ಇನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ರಾಣಿವಾಸ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿರಲಿ ನೀನೂ ನೋಡುತ್ತಿರು ”

“ನಿನಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಮನೋಭೈರ್ಯವಿದೆಯೆ ?”

“ಓಹೋ ! ”

“ಹಾಗಾದರೆ ಮುಖಕೊಟ್ಟು ಮಾತನಾಡು ಭ್ರಷ್ಟರಂತೆ ಅಡ್ಡಮೋರೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಏಕೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿ ? ”

“ಮುಖ ನೋಡಿದರೆ ತಾನೆ ಏನು ಮಹಾ ! ”—ಮುಖವೆತ್ತಿ ರಾಜನ ಕಡೆ ಒಮ್ಮೆ ನೋಡಿದಳು ಕೋಪ ಮಾಯವಾಯ್ತು ನಸುನಗೆ ಮೊಳೆಯಿತು ತಲೆ ಬಾಗಿದಳು

“ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ವಂದಿಸಿದರೆ ಆಗದು ಬಂದು ಕಾಲಿಗೆ ಅಡ್ಡಬೀಳಬೇಕು ”

“ಈಗ ಬಂದು ಈಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದವರಾರು ? ”—ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನೋಡಿ ದಳು ರಾಜನ ಕಡೆ ಪುನಃ ಕೋಪ ಪಲಾಯನವಾಯ್ತು, ಹಸನು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು

“ನನ್ನ ಸಂಥ ಇನ್ನೂ ಇದೆಯೆ ಪದ್ಮಿನಿ ? ”

ಪದ್ಮಿನಿ ದಿಕ್ಕುತೋಚದವಳಾಗಿ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಗುತ್ತಾ—

“ನೀನೊಬ್ಬ ಮಾಯಗಾರ ಮುಖ ನೋಡಿದೊಡನೆ ನಗೆ ಉಕ್ಕುತ್ತದೆ ”

ಪದ್ಮಿನಿ ಇನ್ನೂ ದೂರವಾಗಿಯೇ ನಿಂತಿದ್ದಳು “ನಿಂದಿಯಾದರೆ ಪದ್ಮಿನಿ ನನ್ನಾಣೆ” ಎಂದ ರಾಜ ಪದ್ಮಿಹತ್ತು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ನಡೆದು—

“ಜಾಣೆಂದ ಜಯಿಸಲಾರದೆ ಆಣೆಯಿಡುತ್ತಾರೆ” ಎಂದಳು ಆದರೂ ಭರತನ ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ ಇತರ ರಾಣಿಯರ ಬಲವಂತಕ್ಕೆಂಬಂತೆ ಬಂದು ರಾಜನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇನ್ನು ರಾಜನ ಸರದಿ ಆತನು ಮುಸುಕಿಟ್ಟು ವರೌನವಾಗಿ ಕುಳಿತ ರಾಣಿಯರೆಲ್ಲರೂ ಆತನ ಸುತ್ತಲೂ ನೆರೆದು ಹಲವು ವಿಧದಿಂದ ರಮಿಸುವರು ಸ್ವತಃ ಪದ್ಮಿನಿಯೇ ಆತನನ್ನು ವಿಧವಿಧವಾಗಿ ಅದರೋಪಚಾರಗಳಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸುವಳು ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಫಲ ರಾಜನು ಸುಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಹಲವು ರೂಪಗಳನ್ನು ತಾಳಿ ಎಲ್ಲ ರಾಣಿಯರೊಡನೆಯೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ವಿಹರಿಸಿ ಆನಂದಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ

* * * * *

ಇಂತಹ ನಿರ್ದುಷ್ಟವೂ ಸುಪುಷ್ಟವೂ ಆದ ಶೃಂಗಾರ ಚಿತ್ರಗಳು ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇಲ್ಲ. ರತ್ನಾಕರನ ಕಲಾಭವನದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳು ತಂಡತಂಡವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ ಬೇಲೂರಿನ ದೇವಾಲಯದಂತೆ ಕಲಾಮಯವಾಗಿರುವ ಈ ಶಬ್ದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು—ಮಾತಿನ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು—ಪದರ ಪದರವಾಗಿ ಬಿಡಿಸಿ ನೋಡುವ ತಾಳ್ಮೆ ಬೇಕು, ನೋಡಿ ಆನಂದಿಸುವ ಹೃದಯ ಬೇಕು.

ಕವಿ ಕಾವ್ಯ ದೃಷ್ಟಿ

‘ಗಣನೆಯಿಲ್ಲದ ಸುಖಸೋಕೋಲಾಡಿ’ದವನು ಕಥಾನಾಯಕ, ಎಂಬುದನ್ನಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಕವಿಯು ಭೋಗವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ ಈ ವರ್ಣನೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಬಿತ್ತು ಆದಿಪುರಾಣದಲ್ಲಿದೆ ಭರತನಿಗೆ ತೊಂಬತ್ತಾರು ಸಹಸ್ರ ಹೆಂಡಿರಿದ್ದರೆಂಬ ವಿಚಾರ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದಿದೆ, ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಲ್ಲ ಜಲಕೇಳಿ ಕೌಮುದೀವಿಹಾರಗಳೂ ಅಲ್ಲಿವೆ ಆ ಸುಖಭೋಗಗಳ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಕವಿ ಹೆಚ್ಚು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ, ರಸವತ್ತಾಗಿ, ಪ್ರತಿಭಾಯುತವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾನೆ ಮೂಲಕವಿಯಂತೆ ರತ್ನಾ ಕರನಾದರೂ ಧಾರ್ಮಿಕದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಪ್ರಚೋದಿತನಾದವನು, ಈತನ ಆಶಯವೂ ಧರ್ಮತತ್ವದ ಬೋಧನೆಯೇ, ಧರ್ಮದ ಅವರಣಕ್ಕೆ ಭರತಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ಆಧಾರಭೂತವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತತ್ವಬೋಧನೆಯನ್ನು ಕಾವ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಭರತೇಶವೈಭವವನ್ನು ಓದುವಾಗ, ಆದನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುವಾಗ ಈ ಧರ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯು ನಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಭದಿಂದ ದೂರವಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದುದು ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕ ಕವಿಯು ‘ಕೀರ್ತಿಯ ಬಯಸಿ’ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಉಸಿರಿದವನಲ್ಲ, ‘ಧ್ಯಾನಕೆ ಬೇಸರಾದಾಗ ನನ್ನಾತ್ಮಲೀಲಾನುವೃದ್ಧಿಗೆ ವೇಳ್ತಿನೈಸೆ’ ಎಂದು ತನ್ನ ಕೃತಿನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಓದಬೇಕೆಂಬ ಆಗ್ರಹವು ಸಹ ಕವಿಗಿಲ್ಲ ‘ಬೇಕಾದರಾಲಿಸುವುದು, ಬೇಡವಾಗಿ ಪರಾಕುಮಾಡುವುದೆನಗಿಲ್ಲ | ವ್ಯಾಕುಲವಿಲ್ಲ ಸಂತಸವಿಲ್ಲ ನಾನು ನಿರಾಕಾಂಕ್ಷಿ’ ಎಂದು ಘಂಟಾಘೋಷವಾಗಿ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಭರತನ ಆತ್ಮವು ಹೇಗೆ ನೃದ್ಧಿಹೊಂದಿ ವಿಕಸಿತವಾಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಅದು ತನ್ನ ಆತ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವಾದರೆ ಸಾಕು’ ಎಂಬುದು ಕವಿಯ ಹೆಚ್ಚುಕೆ

ಭರತನು ಧರ್ಮವೀರ ಅವನಲ್ಲಿ ಕವಿಗೆ ತುಂಬಾ ಭಕ್ತಿಯಿದೆ, ಗೌರವವಿದೆ. ಆತನು ಜೈನರಿಗೆಲ್ಲಾ ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯನೆಂದು ಆತನ ಭಾವನೆ. ತನ್ನ ಮತಾನುಯಾಯಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಹಾಗೆಯೇ ಭಾವಿಸಬೇಕೆಂದು ಆತನ ಆಶಯ ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಭರತನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಜೈನಪುರಾಣವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ ‘ಶೃಂಗಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕಷ್ಟರ ಕಥೆಗಳೆಲ್ಲ ಜನಂಗಲು’ ಕಟ್ಟಿಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗದಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ‘ಅಂಗಸುಖಿಯು- ಮೋಕ್ಷಸುಖಿಯ ಕಾವ್ಯವನಿಷ್ಟು ಶೃಂಗಾರ ಕಟ್ಟಿ’ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ

ಧುರುಳಿತ ಪಾದರಿಯರ | ನೀಚಸತಿಯರ ವಿರಚಿಸಿತಿಲ್ಲ ಸಿಂಗರಕೆ |

ಭರತಚಕ್ರಿಯ ವೇಳ್ತಿನವರ ಸೆಂಡಿರ ವೇಳ್ತೆ | ಸ್ಮರಿಸಿದರೆಲ್ಲರಗೆ ಪುಣ್ಯ ||

ಮುಖ್ಯವೇದಾಂತವು ಫಲಕಾರಿಯಾಗದೆಂದು ಬಗೆದು ಇಹಲೋಕದ ಭೋಗೋಪಭೋಗಗಳೆ ಅಡಗಿಟ್ಟಿತವೆಂದೆ ತನ್ನ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಕ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಭವ್ಯವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿ

ದ್ದಾನೆ ಕಾವ್ಯಧರ್ಮ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಿದ್ದಾನೆ ತನ್ನ ಸೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೊರಚಿಮ್ಮಿರುವುದು ಉದಾತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸತ್ವೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸುಂದರವಾದ ಶೃಂಗಾರರಸ ಶೃಂಗಾರಪೂರಿತವಾದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಂದ ಕಾವ್ಯವು ರಸಮಯವಾಗಿ ದ್ದರೂ ಔಚಿತ್ಯವನ್ನು ಮೀರಿದುದಲ್ಲ ತಾನೇನೂ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಬಲಿಬಿದ್ದು ಸೊಳಗೇರಿಯ ವರ್ಣನೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಲಘುಶೃಂಗಾರಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಿಲ್ಲ ಇದರಿಂದ 'ಪೋಕರು ನಾಲ್ಕೆಂಟುಮಂದಿ ಚಿತ್ತದೊಳತಿ ವ್ಯಾಕುಲಬಟ್ಟ'ರೂ ಪಡಲಿ "ಅಳಿದೊಡಂ ಉಳಿದೊಡಂ ಬಟ್ಟಿದೊಲಿಪ ರಸಭರಿತಂ ಚರಿತವೈಸೆ"—ಎನ್ನುವಂತಿರಬೇಕು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯರತ್ನ

ಕವಿಯ ಮತದಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯವೆಂದು ಹೆಂಬಲಿಸಿ ಇಹಸೌಖ್ಯವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವುದು ಮೂಢತನ, ಹೇಡಿತನ 'ಈಸಬೇಕು, ಇದ್ದು ಜೈಸಬೇಕು' ಅದೂಷ್ಯವಾಗಿ ದೊರೆತು ದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕು ಅನುಭವಿಸುವಾಗ ಉದಾತ್ತದೃಷ್ಟಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಬಾರದು ಲೌಕಿಕ ಸುಖವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತ್ಯಾಗಮಾಡುವುದು ಅನುಚಿತ, ಅನಾವಶ್ಯಕ ಇದನ್ನು ಅನುಭವಿಸದಿದ್ದರೆ ಮನಸ್ಸು ಅವುಗಳ ಪ್ರಲೋಭನೆಗೆ ಒಳಗಾಗಬಹುದು ಜಗತ್ತಿನ ನಶ್ವರತೆಯನ್ನು ಅನುಭವದಿಂದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗೊಳಿಸುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ವಾದುದೇ ಹೊರತು, ಬರಿಯ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡುವುದು ಶುದ್ಧ ಕೃತಕ 'ಜ್ಞಾನವಿಡಿದ ಭೋಗಿ ಯೋಗಿ' ಇಹದ ಅಧ್ಯವಸೂ ಅಪ್ರಯೋಜಕ ನಲ್ಲ, ಮಿತಿಯಾದ ಈ ಸುಖವನ್ನು ಗಳಿಸಬೇಕು ಜೀವನಕ್ಕೆ ಭೋಗ ಯೋಗ ಗಳೆರಡೂ ಅವಶ್ಯಕ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಮೋಕ್ಷಗಳೆಂಬ ಚತುರ್ವಿಧ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಗಳಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವೇ ನಮ್ಮ ಹೆಗ್ಗುರಿಯಾದರೂ ಉಳಿದ ಮೂರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಪರಿಪೋಷಕ ಗಳಾಗಿ ಬೇಕೇ ಬೇಕು ಆ ಮೂರೂ ಭೋಗಭಾಗ್ಯಗಳೇ ಯೋಗವಿಲ್ಲದ ಭೋಗವೂ, ಭೋಗವಿಲ್ಲದ ಯೋಗವೂ ಅಪ್ರಯೋಜಕ ಇವುಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಾಮರಸ್ಯವೇ ಹೆಚ್ಚು ಆಕರ್ಷಕವೂ, ರಮಣೀಯವೂ ಆದ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದು—ಇದೇ ರತ್ನಾಕರನ ತತ್ವನಿರೂಪಣೆ ಭೋಗಮೂಲವಾದ ಶೃಂಗಾರವನ್ನೂ ಯೋಗಮೂಲ ವಾದ ತ್ಯಾಗವನ್ನೂ ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧವಾಗದಂತೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವುದೇ ರತ್ನಾಕರನ ಉದ್ದೇಶ ಭೋಗವು ಯೋಗಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವೆಂದು ಜನರು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರಬಹುದು ಆದರೆ, ರತ್ನಾಕರನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಭೋಗವು ಯೋಗದ ಮೊದಲ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಭೋಗದ ಅರಿವಿಲ್ಲದೆ ಯೋಗಕ್ಕೆ ಕೈಯಿಕ್ಕಿದರೆ 'ಅರಿಯದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಯಜ್ಞಮಾಡಿ ಗಡ್ಡ ಸುಟ್ಟುಕೊಂಡಂತಾಗುತ್ತದೆ' ಅಂತಹವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭೋಗದ ಬಯಕೆ ಸಾಯದೆ, ಸಮಯಬಂದಾಗ ಕಟ್ಟುಹರಿದ ಪಂಜಾಗುತ್ತದೆ ಭೋಗದ ಅಲ್ಪತೆ ಅನುಭವವೇದ್ಯ ವಾದರೆ ಮಾತ್ರ ಯೋಗಭೃಷ್ಟನಾಗುವ ಭಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ರತ್ನಾಕರನ ಸಿದ್ಧಾಂತ—ಭೋಗದಲ್ಲಿ ಬೇರನ್ನು ಒಟ್ಟು, ಮೇಲಕ್ಕೆ ಚಿಮ್ಮಿ, ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹೊವಾ ಗುವ ಬೆಳವಣಿಗೆಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಯೋಗ್ಯವಾದುದು, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು

ರತ್ನಾಕರನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಒಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಿರುವ ಮಾರ್ಗವಾವುದು? ಇಹಲೋಕದ ಭೋಗಾನುಭವದಿಂದ ಆತನು ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ ಇಹಲೋಕ ಭೋಗಗಳಿಗೆ ಪ್ರಥಮ ಸೋಪಾನ ಐಶ್ವರ್ಯ ಆಗರ್ಭ ಶ್ರೀಮಂತನಾದ ಭರತನಿಗೆ ಅದು ಬೇಕಾದಷ್ಟಿದೆ. ಸಖ್ಯಂಡಗಳ ಭಂಡಾರಕ್ಕೂ ಆತನು ಒಡೆಯ ನನನಿಧಿಗಳೂ ನವರತ್ನಗಳೂ ಆತನ ಹೆತ್ತಗತವಾಗಿವೆ ಇನ್ನು ಎರಡನೆಯ ಭೋಗಸಾಧನ ಕಾಮಿನಿ. ಅದಕ್ಕೇನೂ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ ತೊಂಭತ್ತಾರುಸಾವಿರ ಜನ ಮಾನಿನೀಮಣಿಯಿದ್ದಾರೆ. ಆತನು ಬಯಸಿದುದೆಲ್ಲವೂ ಹೆತ್ತಗತವಾಗಿವೆ ಆತನ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಕುಡುಕುಡಿದು ತುಂಬಿ ತೇಗುವಷ್ಟು ಪರಿಕರಗಳು ಸದಾ ಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ ಇವುಗಳೂ ನಿರ್ಮುಷ್ಯವಾದ, ಧರ್ಮ ಬದ್ಧವಾದ ಪರಿಕರಗಳು ಮನುಷ್ಯನು ಅರ್ಥ, ಕಾಮಗಳ ಪ್ರಲೋಭನದಿಂದ ಮತ್ತೊಬ್ಬನ ವಸ್ತುವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಯ್ಯುತ್ತಿರುವುದು ನ್ಯಾಯವಲ್ಲ ಅದು ಅಧರ್ಮ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿ ವಿಪ್ಲವಗಳುಂಟಾಗುತ್ತವೆ ಇದನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ, ನಿವಾರಿಸಬಲ್ಲ ಮಹಾಶಕ್ತಿ ಧರ್ಮಬಲವೊಂದೇ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕವಿ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಪ್ರಥಮಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಅರ್ಥ, ಕಾಮಗಳು ಭರತಸಾಮ್ರಾಟನ ಅಡಿಯಾಳುಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಜೀವದಯೆಯ ಮಹಾಧರ್ಮವನ್ನೂ ಪಂಚಾಣುವ್ರತಗಳನ್ನೂ¹ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಕಥಾನಾಯಕನು ಲೋಕದ ಕೋಲಾಹಲಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಲ್ಲ ಆತನ ಜೀವನದ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಅವಕಾಶವಿದೆ ಕವಿಯು ಆ ಅವಕಾಶಗಳ ಸದುಪಯೋಗದಿಂದ ಭರತನಿಗೆ ಹಿಂಸಾಕರವಲ್ಲದ ಸಕಲ ಸುಖಗಳನ್ನೂ ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಜೈನಧರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ರಾಜನು ಅನುಭವಿಸಬಹುದಾದ ಇಪ್ಪತ್ತು ಬಗೆಯ ಸೌಖ್ಯಗಳೂ² ಭರತನಿಗೆ ಕರಗತವಾಗಿವೆ

ರತ್ನಾಕರನಿಗೆ ಭರತೇಶನಲ್ಲಿ ಗೌರವವಿರುವುದು ಆತನು 'ರಾಜರ್ಷಿ' ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ. ತನ್ನ ಸಮಕಾಲೀನರಾದ ಹಲವು ರಾಜರ ಜೀವನವು ತನಗೆ ಸರಿಬೀಳದೆ ಆದರ್ಶರಾಜನೊಬ್ಬನ ಜೀವನಚರಿತವನ್ನು ಜನರ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ಕಟ್ಟಬೇಕೆಂಬ ಉಶ್ಣೇಶದಿಂದ ಭರತನ ಪಾತ್ರಪ್ರತಿಪಾದನೆಗೆ ಕೈಹಾಕಿರಬಹುದೋ ಎನ್ನೋ! ರತ್ನಾಕರನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ರಾಜನೆಂದರೆ ಹೀಗಿರಬೇಕು—

¹ ಅಹಿಂಸೆ, ಅಸ್ತೇಯ, ಅಪರಿಗ್ರಹ, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ, ಸತ್ಯ

² ಗೃಹೋಪಭೋಗ, ಸ್ನಾನೋಪಭೋಗ, ಪಾದುಕೋಪಭೋಗ, ತಾಂಬೂಲೋಪಭೋಗ, ವಿಲೇಪನೋಪಭೋಗ, ವಸ್ತ್ರೋಪಭೋಗ, ಮಾಲ್ಯೋಪಭೋಗ, ಭೂಷೋಪಭೋಗ, ಅಸನೋಪಭೋಗ, ಪಾಮರೋಪಭೋಗ, ಅಸ್ಥಾನೋಪಭೋಗ, ಪುತ್ನೋಪಭೋಗ, ಅತ್ನೋಪಭೋಗ, ಪಾನೀಯೋಪಭೋಗ, ಪಾದಭಂಗೋಪಭೋಗ, ಯಾನೋಪಭೋಗ, ಭತ್ತೋಪಭೋಗ, ಶಯ್ನೋಪಭೋಗ, ಧೂಪೋಪಭೋಗ, ಯೋಷಿದುಪಭೋಗ ಈ ಇಪ್ಪತ್ತು ಜೈನಪ್ರಮೇಶವಾದ ರಾಜೋಪಭೋಗಗಳು

ರಾಜಶ್ರೀಯೋಸನೇಕ ಕಾಮಿನಿಯರುಂಟಾಳಾಪ ನೃತ್ಯಂಗಳುಂ |
 ಟಾ ಜಹ್ವಾರುಚಿಯುಂಟು ಕಾಮಿಸಿದುವೆಲ್ಲಾ ವುಂಟು ಉಂಟಾದೊಡಂ |
 ರಾಜೀವಂ ಕೆಸರಳ್ಳಿದಯಳ್ಳದವೊಲಿದ್ದುರ್ಧ್ವಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟೊಡಾ |
 ರಾಜಂ ರಾಜನೆ ತಾನೆ ರಾಜಮುಷಿಯೈ ರತಾಕರಾಧೀಶ್ವರಾ |

[ರತ್ನಾಕರಾಧೀಶ್ವರ ಶತಕ]

ಇಂತಹ ಆದರ್ಶರಾಜನ ಜೀವನವನ್ನು ಭರತೇಶನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮೈಮೂಡಿಸಲು ಹೊರಟಿದ್ದಾನೆ, ಕೃತಕೃತ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ, ಕವಿ

ಶೃಂಗಾರವೂ, ವೈರಾಗ್ಯವೂ ಎಣ್ಣೆ ಸೀಗೆಕಾಯಿಗಳಂತೆ ಒಂದಿದ್ದೆಡೆ ಮತ್ತೊಂದಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲ ಈ ರಾತ್ರಿ ಹಗಲುಗಳೆರಡನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿ ಒಂದೆಡೆ ಇಟ್ಟಿರುವ ಕೀರ್ತಿ ರತ್ನಾಕರನದು ಭರತನು ಶೃಂಗಾರದ ಸರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ತೇಲಾಡುತ್ತಿರುವ ಕಮಲ ಶೃಂಗಾರ ಭೋಗ ಪರಕರಗಳು ಸುತ್ತುಮುತ್ತಲೂ ಕೋಟಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿವೆ ಭರತನೂ ಅವುಗಳ ಸ್ಪರ್ಶಶೃಂಗಮಲೆಯಲ್ಲಿ ಬದ್ಧನಾಗಿರುವನೇನೋ ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಆದರೆ ಯಾವ ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿಯೋ ಶೃಂಗಮಲಾತೀತನಾಗಿ, ಯೋಗಪರವಶನಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದದಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನನಾಗುತ್ತಾನೆ ಜಗತ್ತಿನ ತೋರಿಕೆಯ ಆಟದಲ್ಲಿ ಚಾಚೂ ತವ್ವುತ್ತಿಲ್ಲವಾದರೂ ಇದು ನತ್ತರವೆಂಬ ಭಾವನೆ ಸದಾ ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ ಈ ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಮಡದಿಯೊಡನೆ ಸುಖಭೋಜನಮಾಡಿ ವೀಳಿಯವನ್ನು ಸವಿಯುತ್ತಾ, ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾ, ಭೋಗದಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನನಾಗಿರುವಂತೆ ತೋರಿದರೆ ಮರುನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣುಚ್ಚಿ ಚಿನ್ಮಯರೂಪವನ್ನು ಒಳಗಣ್ಣಿನಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಾ ಯೋಗಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ ಇವನ ಆಳವನ್ನು ಅರಿಯುವುದೇ ಯಾರಿಗೂ ಅಸಾಧ್ಯ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಂತೆ ಭರತನೂ ಪದ್ಮಪತ್ರಮಿಮಾಂಭಸ ಓದುವವರಿಗೆ ಶೃಂಗಾರಪೂರಿತವಾಗಿದ್ದರೂ ಕವಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಶೃಂಗಾರವಿಲ್ಲ ಕವಿ ಹೇಳುವಂತೆ ಭರತ 'ಉಂಡುಪವಾಸಿ, ಬಳಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ, ಭೂಮಂಡಲವಿದ್ದು ನಿಸ್ಸೀಮ'

ಸಂಸಾರವಂದಿಗನಾದವನು ಯಾವ ಯಾವ ಸೌಖ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬಹುದೋ ಆ ಸೌಖ್ಯಗಳಾವುದರಿಂದಲೂ ಭರತನು ವಂಚಿತನಾಗಿಲ್ಲ ಶ್ರೀಮಂತನಾದ ಸಂಸಾರಸುಖಿ ಆತ ಹಲವು ಜನರಿಂದ ಪರಿವೃತನಾದ ಸಂಸಾರಿಯ ಜೀವನವು ಹೀಗೆ ಸುಖಮಯವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಆತನನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವವರು ಚಂದ್ರನನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಂತಿರಬೇಕು ಪರಸ್ಪರ ದ್ವೇಷಾಸೂಯೆಗಳಿಂದ ದೂರವಾಗಿರುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ತಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನೇ ಬದಿಗೊತ್ತಿ ಒಡೆಯನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಜನ್ಮಸಾರ್ಥಕತೆಯನ್ನು, ಜನ್ಮಸಾಫಲ್ಯವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವಂತಿರಬೇಕು ಭರತನ ಹಲವು ಹೆಂಡಿರು, ಭಾವಮೈದುನರು, ಅತ್ತೆಮಾವಂದಿರು—ಇತ್ಯಾದಿ ಗಣನಾತೀತರಾದ ಬಂಧುಬಾಂಧವರು ಭರತನ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸಹಾಯಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ, ಎಲ್ಲರೂ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ ಕವಿಯ ಕೌಶಲ್ಯ ಭರತನಿಗೆ ಸುಖಸಂಪತ್ತುಗಳ ಭಂಡಾರವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಭರತನ ಸಂಸಾರಚಿತ್ರ

ಕವಿ ತನ್ನ ಸುತ್ತುಮುತ್ತಿನ ಜನಜೀವನದಿಂದಲೂ, ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಅನುಭವ ದಿಂದಲೂ ಸಂಸಾರಸೌಖ್ಯದ ಸಾರವೇನೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಮನುಷ್ಯ ಕೃತವಾದುದು ಯಾವಾಗಲೂ ಅಸಂಪೂರ್ಣ, ಅರಕೆಯೇ ಮಾನವತೆಯ ಹಿರಿಯ ಕುರುಹು ಇಂತಹ ಅಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ—ಸಂಸಾರ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಕೊರತೆ ಕುಂದುಗಳ ಅಂಕುಡೊಂಕುಗಳನ್ನು, ಯಾಚೆ ಕೋಚೆಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಿ ನೇರಮಾಡಿ ನಯಗೊಳಿಸಿದ ಸುಂದರವಾದ ಸಂಸಾರಚಿತ್ರವನ್ನು ಕವಿಯು ಭರತ ನಲ್ಲಿ ಆರೋಪಿಸಿ, ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣೆದುರು ಕುಣಿಸುತ್ತಾನೆ ಕವಿಯ ಅನುಭವದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಕರಣವೇ ಒಂದು ಆದರ್ಶಸತ್ಯವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಭರತನ ಸಂಸಾರ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ ಅವನು ರಾಜನಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುದೇ ಒಂದು ರೀತಿ, ಮನೆಯ ಜನಗಳೊಡನೆ ಕಲೆತು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುದೇ ಬೇರೊಂದು ರೀತಿ ಸಂಸಾರದ ನಡನಳಿಕೆ ಗಳಲ್ಲಿ ಭರತನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಂತೆ ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದು ನಮಗೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ರತ್ನಾಕರನ ಕವಿತೆ ಕಾಲದೇಶಗಳ ಎಲ್ಲೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ಎಲ್ಲ ಜನರ ಬದುಕು ಸೌಖ್ಯಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯೋಗ್ಯವಾದುದಾಗಿ, ಕವಿಗೆ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ

ಒಬ್ಬ ಸಂಸಾರಿಯ ಸ್ಥಾನವೇನು ? ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ನಿಕಟಸಂಬಂಧವುಳ್ಳ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಬಹು ಅಲ್ಪ ಈ ಪರಿಮಿತಿಯುಳ್ಳ ಜನಸಮುದಾಯವೇ ಸಂಸಾರ ಒಬ್ಬನೇ ಮನೆಗೆ ಯಜಮಾನನಾಗಿ, ತಮ್ಮನಿಗೆ ಅಣ್ಣನಾಗಿ, ಮಗನಿಗೆ ತಂದೆಯಾಗಿ, ಹೆಂಡತಿಗೆ ಗಂಡನಾಗಿ, ಸೇವಕನಿಗೆ ಯಜಮಾನನಾಗಿ—ಹೀಗೆಯೇ ಅನೇಕ ಸಂಬಂಧ ವಿಶೇಷಗಳಿಗೆ ಕೇಂದ್ರಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ಇರುವುದು ಸಂಸಾರಿಯ ಸ್ವರೂಪ ಈ ಸಂಬಂಧ ವಿಶೇಷವು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚುಕಡಮೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಪ್ರತಿ ಸಂಸಾರಿಗೂ ಉಂಟು ಸಂಸಾರದ ಯಜಮಾನನೆಂದರೆ ತುರಾಯಿಯೊಳಗಣ ಹೂವಿನಂತೆ ಉಳಿದ ಹೊಗಳೊಡನೆ ಸಾಮರಸ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತುರಾಯಿ ಸುಂದರವಾಗಲಾರದು ಭರತನಿಗೆ ತನ್ನ ಸಂಬಂಧದ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಾಮರಸ್ಯವಿದ್ದಿತೆಂದೂ ಆದರೆ ಆದರ್ಶಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಆತನು ಮನಸಾರ ಸವಿಯುತ್ತಿದ್ದನೆಂದೂ ಕಾವ್ಯದಿಂದ ನಮಗೆ ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ ಬಾಹುಬಲಿಯು ಇದಿರು ಬಿದ್ದಾಗ ಭರತನ ಸೌಖ್ಯವೂ ಕದಡಿಹೋಗುವಂಥ ಒಂದು ಸನ್ನಿವೇಶ ಒದಗು ತ್ತದೆ ಆದರೆ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲೇ ಅದು ನಿವಾರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕವಿ ಸಾರುತ್ತಿರುವುದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಶಾಂತಿಯರಬೇಕೆಂದು—‘ಶಾಂತಮು ಲೇಕ ಸೌಖ್ಯಮು ಲೇದು.

ಸಂಸಾರಿಯಾದ ಭರತ ಒಂದು ಸಂಸಮಸ್ಥಾನವಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಅನೇಕ ಆಹ್ಲಾದದ ತೊಂದರೆಗಳು ಒಂದು ಇಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತವೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾದುದು ದಾಂಪತ್ಯ

ಜೀವನದ ಹಿರಿತೋರೆ ಯಾವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಪರಮಸುಖವುಂಟಾಗುವುದೋ ಅದನ್ನು ಸತಿಪತಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಪರಸ್ಪರ ಒದಗಿಸಬೇಕು ಭರತನ ದಾಂಪತ್ಯಜೀವನದಲ್ಲಿ ಇದು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿದೆ ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಈತನಿಗಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಇನ್ನಾರಿಗೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಗೃಹಸ್ಥನಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಹೆಂಡತಿಯಿರುತ್ತಾಳೆ ಇಬ್ಬರಿದ್ದರೆ ಆಗಲೇ 'ಕಬ್ಬಕ್ಕೆ ಕಾಟ' ಬಹು ಕಾಂತೆಯಿದ್ದ ರಂತೂ ಸವತಿಮಾತ್ಸರ್ಯದ ದಳ್ಳುರಿ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ ಗಂಡನಾದವನು ಎಲ್ಲ ಹೆಂಡಿರನ್ನೂ ಸಮಾನತೆಯಿಂದ ನೋಡಬೇಕು, ಬಹು ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಪರವಾಗಿರ ಬೇಕು, ಯಾವ ನಿಮಿಷಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿ ಯಾರ ಮನಸ್ಸು ನೋಂದಿತೋ ಎಂದು ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ಕಣ್ಣಾಗಿ ವರ್ತಿಸಬೇಕು ಇಂತಹುದರಲ್ಲಿ ಭರತನಿಗೆ ತೊಂಭತ್ತಾರು ಸಹಸ್ರ ಹೆಂಡಿರು ಆದರೂ ಭರತನು ಬಹು ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಸಂಸಾರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ವೈಕಿ ಗತವಾದ ರಾಗದ್ವೇಷಗಳಿಂದ ಪರಸ್ಪರ ಸವತಿಮತ್ಸರ ಹುಟ್ಟಲು ಭರತನ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಅವನ ಹೆಂಡಿರು ಸವತಿಯರಲ್ಲ, ಆಕೃತಂಗಿಯರು ಅಷ್ಟು ಆಕೃರೆ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರಿಗೆ ಭರತನು ಹಲವು ಹೆಂಡಿರನ್ನು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿ 'ತನರೂರ ಮರೆಯಿಸಿ, ನಿದ್ರೆಯ ತೊರೆಯಿಸಿ, ಸವಿಗಳನರೆಯಿಸಿ, ದಿನರಾತ್ರಿ ಯೆನ್ನದೆ ಸುಖದೊಳೋಲಾಡಿಸಿ' ಬಿಡತಕ್ಕ ಪ್ರಭಾವವುಳ್ಳವನು

ಭರತನ ರಾಣಿಯರು ಅವನಿಗೆ ತಕ್ಕವರು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಎತ್ತು ಎರೆ, ಕೋಣ ಕೆರಿಯಾಗಿ ಸಂಸಾರದ ರಥ ಒಗ್ಗಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದುಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು ಭರತನು ಪುರುಷ ರತ್ನನಾದರೆ, ಅವರ ಸ್ತ್ರೀಯರು 'ಸುರುಚಿರ ರತ್ನ'ಗಳು 'ಪತಿಲೇಸು' ಎಂದು ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಸತಿಯರು 'ಲೇಸು ಲೇಸು' 'ಸೂಜಿಯ ಬಳಿಯ ನೂಲಂತೆ' ಪತಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ಎಡೆಬಿಡದೆ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವ ಭರತನ ರಾಣಿಯರು ಅವನ ಜೀವನವನ್ನು ಸುಖಮಯವಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಅವರ ಹೆಸರುಗಳೇ ಸಾಕು, ಬಹು ಮುದ್ದಿನ ಹೆಸರುಗಳು—ಕನ್ನಾಜಿ, ಕಮಲಾಜಿ, ವಿಮಲಾಜಿ, ಸುಮನಾಜಿ, ಹೊನ್ನಾಜಿ, ಮಧುರಾಜಿ, ರತ್ನಾಜಿ, ಚೆನ್ನಾಜಿ, ಚೆನ್ನಾಜಿ, ಕಾಂತಾಜಿ, ಮುಕುರಾಜಿ, ಕುಸುಮಾಜಿ, ಕುಸುಮಗಂಧಾಜಿ, ವಸಂತಾಜಿ, ಮಧುಮಾಧವಾಜಿ, ಅಂತರಂಗಾಜಿ, ಸುಖಾಜಿ, ಶಾಂತಾಜಿ, ಭೃಂಗಲೋಚನೇ, ನೀಲಲೋಚನೇ, ಕುರಂಗಲೋಚನೇ, ಪುಷ್ಪ ಮಾಲೆ, ಶೃಂಗಾರವತಿ, ಗುಣವತಿ, ಚಂದ್ರಮತಿ, ಸಾರಂಗಲೋಚನೇ, ವೀಣಾದೇವಿ, ವಿದ್ಯಾದೇವಿ, ಸುರದೇವಿ, ವಾಣೀದೇವಿ, ಶ್ರೀದೇವಿ, ಬಾಣಾದೇವಿ, ಭದ್ರಾದೇವಿ, ಕಲ್ಯಾಣದೇವಿ, ಅಂಜನಾದೇವಿ, ಕುಂಕುಮದೇವಿ, ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನೇವಿ, ಸುದೇವಿ, ಉತ್ಸಾಹದೇವಿ, ಚಿತ್ರವತಿ, ಚಿತ್ರಲೇಖಿ, ಪದ್ಮಾವತಿ, ನೇತ್ರಾವತಿ, ಚಂದ್ರಲೇಖಿ, ಮಿತ್ರಾವತಿ, ಪದ್ಮಲತೆ, ಲಲಿತಾಂಗಿ, ವಿಚಿತ್ರಾಂಗಿ, ಕನಕಲತೆ, ಕುಂದಲತೆ, ಕನಕಮಾಲೆ ಜನಮತಿ, ಸಿದ್ಧಮತಿ, ರತ್ನಮಾಲೆ, ಮಣಿಮಾಲೆ, ಕಾಂತಿಮಾಲೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿ— ಭರತನು ಬಹುಶಃ ಇವರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅಮರಕೋಶವನ್ನು ಗಟ್ಟಿನಾಡುವಂತೆ

ಗಟ್ಟಿಮಾಡಿದ್ದನೋ ಏನೋ ! (ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೆಸರೆಡಲು ಹುಡುಕಾಡುವವರು ಭರತೇಶವೈಭವವನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಓದಬಹುದು) ಎಲ್ಲರೂ ಪರಸ್ಪರ ಮೈತ್ರಿಯಿಂದ ಇರುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಮನದನ್ನನ ಮನಸ್ಸು ಎಲ್ಲಿ ನೋದೀತೋ ಎಂದು ಬಹು ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ.

“ ಎರಡು ಕರಿಯ ತಲೆಗಳು ಸೇರಿದರೆ ಸಂಸಾರ ಪ್ರಳಯ ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಆದರೆ ಭರತನ ರಾಣಿಯರು ಪರಸ್ಪರ ಹೊಂದಿಕೊಂಡುಹೋಗುವ ಸುಂದರ ಚಿತ್ರದ ಕಡೆ ಸ್ವಲ್ಪ ನೋಡೋಣ—ಭರತರಾಜನು ಚಂದ್ರಗತಿ ಅದಿತ್ಯಗತಿಗಳೆಂಬ ಯೋಗೀಶ್ವರರ ಚರಿಗೆಯನ್ನು ತೀರಿಸಿ, ಕಾಲಾತೀತವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ತನ್ನ ಮೋಹದ ಮಡದಿಯರನ್ನೂ ತನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಬಲವಂತಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ ಹಿಗ್ಗಿ, ಕೊಸರಿ ಅವರು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು ಆದರೂ ರಾಜನು ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಮೇಲೆ ಆತನ ತಳಿಗೆಯಿಂದ ಒಂದು ತುತ್ತನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ಹಂಚಿದ ಮೇಲೆಯೇ ಅವರು ತುತ್ತೆತ್ತುವುದು ಬಡಿಸುವ ರಾಣಿಯರಿಗೆ ಇತರ ರಾಣಿಯರನ್ನು ಕಂಡು ‘ ಇವಳು ಗಂಡನ ಪತಿಯೊಳು ಕುಳಿತುಂಟು ! ಇವಳಿಗಾನಿಕ್ಕುವಳೆಂಬ || ಸವತಿಮತ್ಸರವಿಲ್ಲ ತಾವೆಂದರವರೆಂಬ ಸುವಿನಯ ಮಿಗೆ ಬಡಿಸಿದರು’, ‘ಎಡೆಮಾಡಲನುವಾಗಿ ಸುಳಿದಾಡುತಿರ್ದರ್ತಿಯೊಳು ”. ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವರಾದರೂ, ಗರ್ವದಿಂದ ಬೀಗಿದರೆ ? ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ ಕೈತೊಳೆದುದೇ ತಡ, “ ಕುಳಿರಿದಕ್ಕೆ ನೀವೆಲ್ಲ ಬಳಲಿ ರಿಂದೊಳ್ಳಿತ ನುಡಿದ ಭಾವನೆಯರು | ಎಲ್ಲರಿಗುಣಬಡಿಸಿದರವರವರಂದ | ದಲ್ಲಿಯ ಸವಿದರನ್ನವರು ”

ಒಂದು ದಿನ ರಾಜನು ತನ್ನ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ರಾಣಿವಾಸದ ಓಲಗ ಗೊಟ್ಟನು. ರಾಣಿಯರೆಲ್ಲರೂ ಕೈಗಾಣಿಕೆಗಳೊಡನೆ ಆತನನ್ನು ಕಾಣಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಆಗ ಅವರು ಪರಸ್ಪರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸರಸವಿನೋದಗಳು ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿವೆ ಬಾಲೆಯೊಬ್ಬಳು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ಅವಳನ್ನು ಕಂಡು ಪ್ರೌಢ ನಿತಂಬಿನಿಯೊಬ್ಬಳು ‘ ಓಡು ಓಡು ! ನಿನ್ನರಸ ದೊಡ್ಡ ಮೆಚ್ಚುಕೊಡಲು ನಿನಗಾಗಿ ಕಾದಿದ್ದಾನೆ ! ಪಾಪ ! ಎಷ್ಟುದಿನದಿಂದ ಪತಿಯನ್ನು ಕಾಣಲೋ ! ’ ಎಂದು ಅಣಕವಾಡಿದಳು. ಆಗ ಆ ಮುಗ್ಧಿಯು ‘ ಅವ್ವ ! ನೀವೇನನಾಡಿರಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಸುವ್ವಲಾಲೆಯನಾಡಿಸುವರು ? ’ ಎಂದು ಪ್ರತಿಹಾಸ್ಯಮಾಡುತ್ತಾಳೆ ಮುಂದೆ ಹೋದರೆ ಹಾಸ್ಯಮಾಡುವರೆಂದು ಹಿಂದೆ ಬೇಕುವುದಕ್ಕುಂಟೆ ? ಹಿಂದೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು “ ಬರಲಾರಳವಳಿಗೆ ಕೈಗೊಡೆರೆದೆಯಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಹೊರೆಯ ಹೊತ್ತಳವಳು ಭರತ ಚಕ್ರೇಶಗೆ ಕೈಪೆಯಲ್ಲ, ಮಾಡಕೆ ಬರದೇಳಬಹುದೆ ? ನೋಡುವಳಾ ! ” ಎಂದು ಅವಳನ್ನು ಗೇಲಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮುಗ್ಧಿ ಮಾಡಲಾಡಿದರೆ ಏನು ಘಟೆಯೋ ಎಂದು ಮೌನದಿಂದಿದ್ದರೆ ಉಳಿದವರು

“ ಸುಮ್ಮನಿರುತ್ತೀರಾ ? ” ಮೌನವೀಳಿಗೆ ತನ್ನ ಗಂಡನಂತಾತ್ಮನ

ಜಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಪರಿಯೊ ! ಎಂದು ಅವಳನ್ನು ಕಣಕುವರು ಆಗ ಅವಳು ಮೌನವನ್ನು ಮೂಲೆಗೊತ್ತಿ 'ಧ್ಯಾನಗೀತನವ ನೀವು ನಿಮ್ಮರಸನು ಬಲ್ಲಿರಾನೇನ ಬಲ್ಲಿನಾ ಗುಸುಟಿ ? ಈ ನಿಮ್ಮ ಸರಸ ಸಲ್ಲಾಪಕೆ ಮನದಲ್ಲಿ ಆನಂದಿಸುತ ಬಂದೆನಕ್ಕೆ' ಎಂದು ನುಡಿಯುವಳು ಹೀಗೆ ಸರಸವನ್ನಾಡುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಒಬ್ಬಳು ಮತ್ತೊಬ್ಬಳ ಕಾಲಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಸಿ ಮೆತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಕೈ ಮುಟ್ಟಿ ಒರಸು ತ್ತಾಳೆ ಒಡನೆಯೇ ಆಕೆಯು ರುಂಕಿಸಿ 'ಕಾಲ ಮೇಲದೆ ಕಪ್ಪು ತೊಡೆದುಕೊಳ್ಳೆಂದೊಲ್ಲ ಹೇಳದೆ ತೊಡೆವರೆ ತಂಗಿ ?' ಎಂದು ಮಿಡುಕುವಳು ತಾನು ಮಾಡಿದುದು ಅಷ್ಟೇನೂ ಉಪಚಾರೋಕ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕುದಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಕಿರಿಯಳು ಓಲಗ ಮುಟ್ಟಲಾದುದು ಸುಮ್ಮನೈದಕ್ಕೆ, ಕೇಳಬಹುದು ನಮ್ಮ ಮಾತು' ಎಂದು ಅವಳನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಮಾಡುವಳು

ಈ ಸತಿಯರ ಪರಸ್ಪರ ಮೈತ್ರಿಯು ಅಸದೃಶವಾದುದು ಕುಸುಮಾಂಜಯ 'ರಾಜ ಲಾವಣ್ಯ' ವನ್ನು ಕೇಳಿದ ರಾಜನು ಅವಳಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತನಾಗಿ ಆ ದಿನವೆಲ್ಲಾ ಅವಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುವಂತೆ ತಕ್ಕ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಉಪಾಯದಿಂದ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಯಷ್ಟೆ ಆಗ ಅವಳಿಗೆ ದೊರೆತ ಗೌರವಕ್ಕಾಗಲಿ, ಅವಳಿಗಾದ ಅಮೌಲ್ಯ ಸನ್ಮಾನ ಭಾಗ್ಯಕ್ಕಾಗಲಿ ಸವತಿಯರಾರಿಗೂ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕಸಿವಿಸಿಯಿಲ್ಲ ತನಗಾದ ಸನ್ಮಾನಕ್ಕಾಗಿ ನಾಚುತ್ತಾ ಗೆಳತಿಯರೆದುರು ನಿಂತಿರುವ ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬಾಯ್ತುಂಬ' ತಂಗಿ ಹೋಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಾಣ್ಣನಾರೋಗಣೆ | ಗಂಗನೆಗೆಡೆಮಾಳ್ಳ ಭಾಗ್ಯ | ಸಂಗಡಿಸಿತು ನಿನಗದು ನಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯವೆಂ | ದಿಂಗಿತಮಿಗೆ ಕಳುಹಿದರು ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ತಲೆಬಾಗಿ ನಿಂತಿರುವ ಆ ಮುಗ್ಧಿಯ ಸುತ್ತಲೂ ನೆರೆದು ಅವಳ ತಲೆಯನ್ನು ನೇವರಿಸುತ್ತಾ ಉಪಚಾರೋಕ್ತಿ ಗಳಿಂದ ಬೇಳ್ಕೊಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಸಹೃದಯರ ಮನಸ್ಸು ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಲಿಯುತ್ತದೆ , ಈ ಅಲೌಕಿಕ ಪ್ರೇಮದರ್ಶನದಿಂದ ಧನ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ

ಗಂಡನಲ್ಲಿ ಆಪಾರವಾದ ಭಕ್ತಿ, ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸೋದರೀ ವಾತ್ಸಲ್ಯ—ಈ ಸದ್ಗುಣಗಳ ಸುವರ್ಣಕ್ಕೆ ಬಂಧುಪ್ರೇಮದ ಸುವಾಸನೆಯೂ ಸೇರಿದೆ ಭರತನ ರಾಣಿ ಯರು ತಮ್ಮ ಅತ್ತೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದ ಭಕ್ತಿ ವಿಶ್ವಾಸಗಳು ಅದರ್ಶಪೂರ್ಣವಾದುವು ಯಶೋ ಮತೀದೇವಿಯೂ ಅಷ್ಟೆ, ಅದರ್ಶಮೂರ್ತಿಯಾದ ಅತ್ತೆ , ತನ್ನ ಮಗನ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟು ಮಮತೆ ಅಭಿಮಾನಗಳುಂಟೋ ಸೊಸೆಯರಲ್ಲಿಯೂ ಅಷ್ಟೇ ಅಭಿಮಾನ ಮಮತೆಗಳು ಭರತಚಕ್ರಿ ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗುವ ಮುನ್ನ ತಾಯಿಯ ಅಡಿಡಾವರೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಡಿಯಿಟ್ಟು ಹರಕೆಗೊಳ್ಳುವನು. ಅವನ ರಾಣಿಯರೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಬಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿರುವರು ಆಗ ಅತ್ತೆ 'ಬನ್ನವೆಂಬುದ ನಿಮ್ಮ ಕನಸಿನೂಳಿಗೆ ಕಾಣದೆನ್ನ ನುಜನ ಸುತೆಯಿರ | ನನ್ನ ಣುಗನ ಕೂಡೆ ಲೀಲೆಯೊಳೋಲಾಡಿ ಬನ್ನಿ' ರೆಂದು ಹರಸುವಳು. ಹೊರಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರ ಅಶೀರ್ವಾದವೊಂದೇ ಸಾಲದು ಈ ಸೊಸೆಯರಿಗೆ 'ಬುದ್ಧಿಯೇನತ್ತೆಮ್ಮ ನಮಗೆ ?' ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಪುರುಷನಾದ

ತನ್ನ ಮಗನೊತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಆ ವನಿತೆಯಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳುವುದಿನ್ನೇನು ? ಆದರೂ ಗೌರವ ಕೊಟ್ಟು ಕೇಳಿದಾಗ ವಿಶ್ವಾಸವಿಟ್ಟು ಹೇಳಬೇಕಲ್ಲವೆ ? 'ನಿಮ್ಮ ಪತಿವೇಳೆ ಸೊಮ್ಮನೊಳಹುದದೆ ಬುದ್ಧಿ' ಎಂದು ಅದೇಕೆ ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ ಆಗ ಸೊಸೆಯರೆಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕಲಿತು ಪುನಃ ತಮ್ಮ ಅತ್ತೆಯ ಅಡಿವಾರಿಗಳನ್ನು ಕಾಣುವ ತನಕ ಒಂದು ವ್ರತವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕೆಂದು ಸರ್ವಾನುಮತದಿಂದ ನಿಶ್ಚಯಿಸುತ್ತಾರೆ ಪರರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಯುದ್ಧವ ಆ ಪೆಣ್ಣು ಸಂಚರವ್ರತವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವುದು ಅನಾವಶ್ಯಕ, ಬೇಡ— ಎಂದು ಅತ್ತೆ, ಸೊಸೆಯರ ಮೇಲಿನ ಮೋಹದಿಂದ, ಮಾತನಾಡಿದರೂ ಸೊಸೆಯರು 'ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ಅದು ಭರತೋರ್ವಿಯೆ, ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯವೇ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪುನಃ ಅತ್ತೆಯ ಪಾದಪದ್ಮಗಳನ್ನು ಕಾಣುವವರೆಗೆ 'ಮಲ್ಲಿಗೆಯನು ಸೊಡಿನೆಂದಳೊರ್ವಳು' 'ಜಾಜಿಯೊಲ್ಲಿನೆಂದೊರ್ವಳಾಡಿದಳು' ಮತ್ತೊರ್ವಳು 'ಅತ್ತೆಮ್ಮನ ಮಲ್ಲಡಿಗಳ ಕಾಣುತ್ತನಕೆ ಮೊಲ್ಲಿ ಬೇಡಿನೆಂದಳು ಚಿಲುಪಾಲು ವ್ರತವೆಂದಳೊರ್ವಳು ಫೇಣಿಯ ಮಲ್ಲರೊಲ್ಲಿನೆಂದಳೊರ್ವಳು ಎಳೆಯಲೆ ವ್ರತವೆಂದಳೊರ್ವಳತ್ತಮ್ಮನ ತಳಿರಡಿಗಳ ಕಾಣುತ್ತನಕೆ ಹೀಗೆಯೇ ಒಬ್ಬಳು ಗೋರೋಪನವನ್ನೂ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಕಸ್ತೂರಿಯನ್ನೂ ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ಪಟ್ಟಿ ವಸ್ತ್ರವನ್ನೂ, ಮಗದೊಬ್ಬಳು ಹೊಸಸೀರೆಯನ್ನೂ ತೊರೆದಳು ಒಬ್ಬರಲ್ಲ ಇಬ್ಬರಲ್ಲ, ತೊಂಬತ್ತಾರು ಸಾವಿರ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಹೀಗೆ ಅತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತರಾಗಿದ್ದರೂ ಇಷ್ಟು ಜನರನ್ನೂ ಅತ್ತೆ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮಕ್ಕಳಂತೆ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ರತ್ನಾಕರನ ಭವ್ಯಕಾವ್ಯದ ಸುಂದರ ಆದರ್ಶಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಂಡುಬರಲು ಸಾಧ್ಯ

ನಮ್ಮ ಸಮಾಜ ಸಂಸಾರಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುವ ಹಲವು ಹೃದಯ ವಿದ್ರಾವಕ ವಾದ ಭೀಷಣಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ತಿಗೆ—ನಾದಿನಿಯರದೂ ಒಂದು ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾತಸ್ತವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಬಾಳನ್ನು ಗೋಳಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸುತ್ತಾರೆ ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಸುಖಮಯವಾದ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಸುಟ್ಟುಹಾಕುವ ಕೊಳ್ಳಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ ಭರತನ ರಾಣಿಯರೂ ಸೋದರಿಯರೂ ಹಾಗಿಲ್ಲ ತಾವು ಪಟ್ಟಂಡ ಚಕೇಶ್ವರನ ಸೋದರಿಯರಂಬ ಒಣಜಂಭವಾಗಲಿ, ತಾವು ಲೋಕೇಶ್ವರನ ಕೂರ್ತಮಡದಿಯರಂಬ ಗಂಡಗರ್ವವಾಗಲಿ ಇವರನ್ನು ಸೋಂಕದು ಭರತನ ಸೋದರಿಯರಾದ (ಇದು ರತ್ನಾಕರನ ಸ್ವಂತ ಸೃಷ್ಟಿ) ಗಂಗಾಬೇವಿ ಸಿಂಧುದೇವಿಯರು ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿ ಸುಭದ್ರೆಯ ಲಗ್ನಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ ಮದುವೆಗಾಗಿ ಸಿಂಗಾರವಾಗಿರುವ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಚಪಲ, ಅಣ್ಣನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಬೇಡಿದರು ಚದುರನಾದ ಅಣ್ಣ ಅವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ 'ಸ್ವೀಕಾರಬಟ್ಟು ಕರೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದೆ, ನೂಕಿ ಬಂಧುಗಳೆಯ್ದಲವರು | ಏಕವರ್ಣದರೊ ಕರೆದೆವೆಯೆಂಬರು ತೂಕ ತಗ್ಗುವುದಕ್ಕಾ' 'ಎಂದ ಆದರ ಆ ಬಗೆಯ ಹೆಚ್ಚು ಕುಂದನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವರೇನು ನಾಡಾಡಿಯ ಹೆಂಗಳರ ? "ನಾವೆಯೆ ಪರಿಭವವೇನಣ್ಣ ನಮಗೆ ?' ಎನ

ಮಾಡುವರಣ್ಣ ಪರರೆಮಗವರ ಸನ್ನಾನವೇನೊಲಿದಿಟ್ಟುದೇನು ?” ಎಂದು ಬಲವಂತ ದಿಂದ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಸುಭದ್ರೆಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ ಅತ್ತಿಗೆ ನಾದಿನಿ ಯರಿಗೆ ಅದೇ ಪ್ರಥಮದರ್ಶನ ಆದರೂ ಅತ್ತಿಗೆಯರು ತಮ್ಮ ಬಿಗುಮಾನವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬದಿಗೊತ್ತಿ ನಾದಿನಿಯನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಲು—ಸರಸವಾಡಲು—ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ ಅವರು ಮಾತನಾಡಿಸುವ ಚದುರನ್ನು ನೋಡಿ—‘ಈ ತಿಲಕವೇ ಚಕ್ರಧರನ ಸೋಲಿ ಪುದು? ಪೇಳಿತುರುಬೆ? ಮತ್ತೀ ಪೂವೆ? ಮಾತಾಡು ಹೆಣ್ಣೆ ’ ಎಷ್ಟೋದಿನಗಳು ಚರಪರಿಚಿತರಾದವರೂ ಇಷ್ಟು ಸಲಿಗೆಯಿಂದ ಇರರು ಸುಭದ್ರೆ ಇನ್ನೂ ಬಾಲೆ, ಮದುವೆಯ ಕನ್ಯೆ ಅವರ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಕೊಡಲು ನಾಚಿಕೆ ಬಿಗುಮಾನ ಗಳು ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಕುಳಿತವೆ ಅವಳ ಬಾಯಿ ಬಿಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಅತ್ತಿಗೆಯರ ಆಗ್ರಹ ಸ್ವಲ್ಪ ಘುಡಾಯಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಾರೆ ‘ಸರಸಗುಣಗಳಿಲ್ಲದವಳ ರೂಪೇನು ಕಾಸರಕನ ಹೆಣ್ಣಿನಂತೆಂದು? ಕರಳಿಸಿ ನುಡಿವರು, ಮಾತಾಡಬೇಕೆಂದು’ ಆದರೆ ಇವರ ಮಾತಿ ಗೆಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ಮಂತ್ರ—‘ಶಿರಬಾಗಿ ನಗುತಿಹುದು’ ಆಗ ಮಧುವಾಣಿಯೆಂಬ ಅವಳ ಸಖಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವವರನ್ನು ಕುರಿತು ‘ನಿಮ್ಮ ಪಾಡೇನು? ನಿಮ್ಮಣ್ಣನ ನುಡಿಗಳ ನೊಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲಿಸಳು ನಮ್ಮ ದೇವಿಯ ಮುಂದೆ ಪರರಿಗೆ ಜಾಣ್ಮೆಯೆ? ’ ಎಂದು ಎದುರುನೋಡಿ ಹಾಕುವಳು ‘ಅಲ್ಲವೆ ಪೇಳಿಕೆಗುರೆ ತೆನ್ನ ಪತಿಯೊಡನಲ್ಲದೆ ನುಡಿಯದ ಛಲವೆ? ’ ಎಂದು ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ವಿನೋದದಿಂದಿದ್ದು ಅಣ್ಣನ ಬಳಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುತ್ತಾರೆ ‘ಕಂಡೆವಾ ಮದುವೆಯ ಪೆಣ್ಣನಣ್ಣಾಜಿ ಆಕೆಯ ಶೃಂಗಾರ ವಾಕೆಯ ಗಾಂಭೀರ್ಯ ಸಾಕು ಮತ್ತಾಕೆ ನೋಡಿದರೆ ಲೋಕದಂಗನೆಯೆ? ಪೆಣ್ಣಿನಲ್ಲೊಂದು ರತ್ನಶಲಾಕೆ ಹುಟ್ಟಿದುದೆಂದರೊಡನೆ’ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತು

ಭರತೇಶ್ವರ ಸುಭದ್ರೆಯರ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಹೋತ್ಸವವು ಮುಗಿದ ಮರುದಿನ ಸೋದರಿಯರಿಬ್ಬರೂ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಸುಭದ್ರೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ ಈಗ ಆಗಲೆ ಅವಳ ವೈಭವ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿದೆ ತನ್ನ ಸಖಿ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಡುವಂತೆ ‘ದೋಡಾಡಿ ಹೋದಿರಿ ನಿನ್ನೆ, ನೀವಿದೇನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೆಣಿಸಿದಿರಿ? ನೋಡ ಬಂದಿರೋ? ಕಾಡಬಂದಿರೋ? ಹೇಳಿ’ ಎಂದಳು ಅದಕ್ಕೆ ಅವರ ಉತ್ತರ—“ಕಾಡ ಬಂದವರಲ್ಲ, ನೋಡಬಂದವರೆ ” ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಕೊರಳಿಗಷ್ಟೇಕ ಚಂದನಲೇಸ? ಮುತ್ತಿನ ಸರ ಬಂದಿ ಮರೆಸವೆ ನೀರೆ? ಕರಗಳೊಳ್ಳಿನ್ನಿನ ಬಳೆಗಳಿಂದಿವೀಗ ನೆರೆದವೆ ಹೊಸಬಳೆ ಏಕ ? ” ಸುಭದ್ರೆ ಮಾತಿನ ಬಂಗಾರಕ್ಕೆ ಚಾತುರ್ಯದ ಕುಂದಣವಿಕ್ಕಿ ‘ಹಳೆಯ ಬಳೆಯ ಬಟ್ಟು ಹೊಸಬಳೆ ತೊಟ್ಟರೇ ! ನೀಯೋಸು ಕೊರತೆಯೆ? ಅಹಹಾ ! ಬಳೆಗಳ ಕುರುಹು ಕಂಡುದು ಚಿತ್ರ ನೀವೇನು ಬಳೆಗಾತಿಯರೋ !’ ಎಂದು ಒಲೆದಾಡುತ್ತ ಕೇಳಿದಳು ಈ ಸರಸದ ಸರಸಿಯಲ್ಲಿ, ನಗುವಿನ ತರಂಗಗಳ ನಡುವೆ ನಲಿಯುತ್ತಾ, ಅತ್ತಿಗೆ ನಾದಿನಿಯರು ಸಂಸಾರವನ್ನು ಸುಖಮಯವಾಗಿ ಮಾಡಿರುವರು

ಇನ್ನು ಭರತನ ಪುತ್ರ ಸುಖವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ನೋಡೋಣ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಂದಾಗುವ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಪಾರವಿಲ್ಲ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಮಿತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯುಳ್ಳ ಆಕೆಗೆ ಸಂಸಾರವೇ ಸರ್ವಸ್ವ ಆ ಸಂಸಾರದ ಸಾರಸರ್ವಸ್ವವೆಲ್ಲವೇ ಸಂತಾನ ಆ ಪ್ರೇಮಫಲದ ಉದಯದೊಡನೆ ದಂಪತಿಗಳ ಪ್ರೇಮ ಕವಲೊಡೆದು ದ್ವಿಮುಖವಾಗುತ್ತದೆ, ಹಂಚಿಹೋಗುತ್ತದೆ ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕೆ ಹೋದ ಭರತನು ಮಕ್ಕಳಾದ ಮೇಲೆ ಮಕ್ಕಳಾಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿ ಮೈಮರೆನ ದೃಶ್ಯ ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿದೆ ಆತನ ಶೃಂಗಾರ ಜೀವನ ತೆಳ್ಳೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಚ್ಯುತಿಯಿಲ್ಲದ, ಕಳಂಕವಿಲ್ಲದ ಸಂತೋಷ ಸಾಗರಕ್ಕೆ ಆತನು ಅಧಿಪತಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ

ಒಂದು ದಿನ ರಾಜನು ಒಡ್ಡೋಲಗನನ್ನು ನೆರಹಿ, ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾ, ಅದನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಮನ್ನಣೆ ಕೊಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ ಮಂದಾಕಿನಿಯೆಂಬ ದಾದಿ ಸಭಾಮಂಡಲಕ್ಕೆ ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕರೆತಂದು “ಚಂಡಿ ಮಾಡಿದನು ಸಣ್ಣರಸು ದೇವರ ಸಭಾಮಂಡಲವನ್ನು ನೋಡಬೇಕಂತೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದಳು ಮುದ್ದಿನ ಮುದ್ದೆಯಂತಿದ್ದ ಮಗುವನ್ನು ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹಲವು ವಿಧದಿಂದ ಮುದ್ದಿಸುತ್ತಾ, ಆ ಮುದ್ದು ಮಾತುಗಳಿಂದ ಮನಸಾರ ನಕ್ಕು ನಲಿಯುತ್ತಾನೆ, ಭರತೇಶ್ವರ ‘ಆದಿ ತೀರ್ಥಂಕರ’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಆ ಮಗು ‘ಆದಿಂಕರ’ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ, ‘ಚಿದಂಬರ ಪುರುಷ’ ಎಂದು ಪಾರ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟರೆ ‘ಚಿಂಬರಪೂಜ’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಹಾಗೆಯೇ ‘ಗುರು ನಿರಂಜನ ಸಿದ್ಧ’ ಎಂದು ತಂದೆ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟರೆ ಮಗ ‘ನಿಂಜಸಿದ್ಧ’ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ ಆಗ ತಾನೆ ಮಾತು ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವ ಆ ಮಗುವಿನ ಬಾಲಭಾಷೆಯಿಂದ ತಂದೆಗೆ ಸ್ವರ್ಗ ಎರಡು ಬೆರಳು ಬಿಟ್ಟಿದೆ ಎದುರಿಗೆ ಕುಳಿತಿರುವ ರಾಜರುಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ‘ನೋಡಣ್ಣ ಮುದ್ದಿದ್ದವರಾರೆಂದು’ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ, ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಆತನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲಿರುವ ಸಿಂಹಕಿಶೋರ ‘ಎಡಗಾಲ ನೀಡಿ ತೋರುವುದು ಭೂಭುಜರಾ’ ಜೋಹುಕುಮಿನ ದೊರೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಅದರಿಂದ ತಮಗೆಷ್ಟೋ ಗೌರವವಾದಂತೆ ಭಾವಿಸುವರು ಹೀಗೆಯೇ ವಿನೋದವಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಮಗನನ್ನು ರಾಣಿವಾಸಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾನೆ

ದಿನವೊಂದು ಹೆರಿಗೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಭರತನ ಹುಲುಸು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ತೊಟ್ಟೆಲ ಮಗುವಿನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕತ್ತಿ ಕರಾರಿಗಳನ್ನು ಹಿರಿಯಬಲ್ಲ ತರುಣನವರಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಯಸ್ಸಿನ ಹಲವಾರು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ ವಿಧೇಯರಾಗಿ, ವಿನಯಪರರಾಗಿ ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸಗಳಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಂಡು ಭರತನು ಧನ್ಯ ನಾಗುತ್ತಾನೆ

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಭರತನ ಜೀವನ ರಸವತ್ತಾದ ಜೀವನ. ವರಸಗಳು ಬಂದರೂ ಕುಳುಗಳನ್ನು ಸರಸಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲ ಜಾಣ್ಮೆಯಿದೆ ಈತನಿಗೆ. ಒರಟು ಮೊರಟು

ಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿ ಹದಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳುವ ತಾತ್ಕೃತಿಕವಾದೆ ಇವನ ಭಾವಮೈದುನ ವಿನಮಿ
 ಕ್ಷಾತ್ರ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಭೂಮಿಗೂ ಆಕಾಶಕ್ಕೂ ಏಕವಾಗಿ ರೊಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟಿ
 ದವನು ಭರತನ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಹೆಲ್ಲುಕಿತ್ತ ಹಾವಾಗುತ್ತಾನೆ, ತನ್ನ ತಂಗಿಯನ್ನು
 ಆತನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತಾನೆ ಭರತನ ತಮ್ಮನಾದ
 ಬಾಹುಬಲಿಯೂ ಅಷ್ಟೆ ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮದ ಕೊಬ್ಬಿನಿಂದ ಅಣ್ಣನ ಮೇಲೆ ಇದಿರು
 ಬಿದ್ದರೂ ಆತನ ಸೂನ್ಯತವಚನ ಮಂತ್ರದ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಕಣ್ಣಿರೆದು, ತನ್ನ ಕೋಪ
 ಮೋಹಗಳನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿ ಮುಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಾನೆ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಳಿದು
 ಹೋಗುವ ಇತರ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಭರತಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಆಜ್ಞಾನುವರ್ತಿಗಳಾಗಿ, ಆತನ
 ಸುಖವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಸಾರ್ಥಕ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ
 ವರು ಎಲ್ಲರೂ ನಾಯಕನ ಔನ್ನತ್ಯವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆ
 ಯಾಗಿದ್ದಾರೆ

ಪಾತ್ರ, ಪರಿಚಯ

ನಮ್ಮ ಕವಿ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸಿರುವ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಬಹು ದೊಡ್ಡದು, ಪಟ್ಟಂಡಗಳಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾದುದು ಇದರ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿರುವ ಪಾತ್ರಗಳೂ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಆದುದರಿಂದ ಪಾತ್ರ ಪರಿಚಯಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಿದಾಗ ಕೇವಲ ದಿಗ್ದರ್ಶನ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ

ಭರತ-ರತ್ನಾಕರನು ತನ್ನ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಜಾಣ್ಮೆಯನ್ನು ತೋರಿದ್ದಾನೆ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಕಥಾನಾಯಕನಾದ ಭರತನ ಪಾತ್ರವನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ವಿವೇಚಿಸೋಣ 'ಕಾವ್ಯಪತಿ ಚಕ್ರಿ ಸಾಮಾನ್ಯನಲ್ಲ' ಜೈನ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾರ ಚಕ್ರವರ್ತಿಜನ್ಮ ಬಹುವುಣ್ಣದ ಫಲ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಭರತ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಗುಣಗಳುಳ್ಳ ಪಟ್ಟಂಡಗಳ ಚಕ್ರವರ್ತಿ 'ಪುರುಷರಮೇಶನ ಹಿರಿಯ ಕುಮಾರ', ನರಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಏಕಚ್ಛತ್ರಾಧಿಪತಿ, ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ 'ಮುರಿದು ಕಣ್ಣಿಟ್ಟಿರೆ ಕ್ಷಣಕೆ ಮುಕ್ತಿಯ ಕಾಂಬ ತೇಜಸ್ವಿ ಹದಿನಾರನೆಯ ಮನುವೂ ಪ್ರಥಮ ಚಕ್ರಿಯೂ ಆದ ಆತನ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಸೂತ್ರರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ 'ಆ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಕುಲರತ್ನಗಾಹಾರವುಂಟು, ಮಲವಿಲ್ಲ, ಮೂತ್ರವಿಲ್ಲ' ಎಂದ ಮೇಲೆ 'ಈ ಲೋಕದ ಬಳಕೆಗಾರರ ವೇಶ್ಠ ತೆರನೆ' ಭರತ ತನ್ನ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಪರಪಕ್ಷ ಚೇತನನಾಗಿದ್ದಾನೆ, ವೀತರಂಗನಾದ ಚಿದಂಬರ ಪುರುಷನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಅಂತಹ ಮಹಿಮನು ಲೋಕದ ನಡೆವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಚಾಚೂ ತಪ್ಪದೆ—ಲೋಕ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಇದು ಅಗತ್ಯ—ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ನಡೆಯಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಭರತನು ತನ್ನ ಆದರ್ಶ ಜೀವನ ದಿಂದ ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ ತ್ಯಾಗದ ಕಾಲ ಬರುವವರೆಗೆ ತ್ಯಾಗಿಯಾಗಬೇಕೆಂಬ ತವಕವಿಲ್ಲ, ಆಶೆಯಿಲ್ಲ ತ್ಯಾಗವು ಸನ್ನಿಹಿತವಾದಾಗ ಭೋಗವಿರಹದ ಕಾತರತೆಯಿಲ್ಲ, ಕೊರಗಿಲ್ಲ ಭೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಭೋಗಿಯಲ್ಲ ಆಯಸ್ಸು ಮುಗಿವುದಕ್ಕೆ ಬಹು ಮುಂಚೆಯೇ ಅತ್ಯಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿದ್ದರೂ, ಸಂಸಾರವನ್ನು ತೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ, ಆತನು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಜಾಪಾಲನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಂಕವಾಗಿ ನೇರವೇರಿಸುತ್ತಾ ತನ್ನ ದೊಡ್ಡ ಆಯುಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಹುಭಾಗವನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ ಈ ಸನ್ನಿವೇಶವು ಸಂಸಾರತ್ಯಾಗಕ್ಕೆ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರತಿಬಂಧಕವಾದುದರಿಂದ ರಾಜನಾಗಿಯೇ ವಿರಕ್ತನಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ ಮಗನಾದ ಅರ್ಕಕೀರ್ತಿಯು ದೊಡ್ಡವನಾಗಿ ರಾಜನಾಗುವವರೆಗೂ ಈ ಬಹಿರಾಡಂಬರದ ದೊಂಬರಾಟವನ್ನಾಡದೆ ಗತ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ

ಭರತನು ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಉಪಭೋಗಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಪದ್ಧಪ್ರತ್ಯದ ಮೇಲಿನ ಜಲಧಂತೆ—ಕೆಸರನ್ನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರೂ ಕಮಲವು ಊರ್ಧ್ವಮುಖವಾಗಿರುವಂತೆ—

ಅಂಟಿಯೂ ಅಂಟದ ರಾಜಯೋಗಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ ಬುವಿಯಲ್ಲಿ ಬೇರು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಅಂಬರದಲ್ಲಿ ಅರಳಿರುವ ಮುಖೋನ್ನತ ವೃಕ್ಷ ಆತ ಭೋಗೋಪಭೋಗಗಳು ಆತನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯಲಾರವು, ಅವುಗಳನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ಉರ್ಧ್ವದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ ಈತ ಇದಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಆತನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ನೋಡೋಣ

ಭರತನಿಗೆ ಅನಾತ್ಮಕವಾದ ಉಪಭೋಗಗಳ ವರ್ಣನೆ ಇಲ್ಲಿ ಯಥೇಷ್ಟವಾಗಿ ಬರುವುದಾದರೂ, ಆ ವರ್ಣನೆ ಲೋಕೋದ್ಧಾರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆವಶ್ಯಕವೆಂದು ಕವಿಯ ಸಮಾಧಾನ ತನ್ನ ಕಥಾನಾಯಕನು ಸಂಸಾರಿಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಅದರ್ಶ ಪುರುಷನೆಂದು ಅವನ ಭಾವನೆ ಶೃಂಗಾರಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಿರಬೇಕೆಂದೂ, ಅದು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಉರ್ಧ್ವಮುಖಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯಬೇಕೆಂದೂ ಕವಿಯ ಇಷ್ಟ ಆದುದರಿಂದ ಹಲವು ಸಲ ಸುಪುಷ್ಪವಾಗಿ ಸುಂದರವಾಗಿ ಶೃಂಗಾರವರ್ಣನೆ ಬಂದರೂ, ಮರುನಿಮಿಷದಲ್ಲಿಯೇ ಚಿದಂಬರ ಧ್ಯಾನವು ಅದರ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸುತ್ತದೆ ಅಲೆಯಾದೊಡನೆಯೇ ಬೇರೊಂದಲೆಯು ಬರಿದಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸುವಂತೆ ಶೃಂಗಾರ ಚಿದಂಬರ ಧ್ಯಾನಗಳು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಮುಟ್ಟಿಸಾಟ' ವಾಡುತ್ತಿವೆ ಭರತನ ಜೀವನದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಈ ಭೋಗಯೋಗಗಳ ಸಮತೂಕ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ

ಭರತನ ಜೀವನಚಿತ್ರ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಜೀವನಚಿತ್ರವನ್ನು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಲುತ್ತದೆ ಒಂದು ಮತ್ತೊಂದಕ್ಕೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿದಾಯಕವೆಂಬಂತಿದೆ ಕವಿಯ ಆನೇಕಕ್ಕೆ ಉಗಮಸ್ಥಾನವು ಕೃಷ್ಣನ ಮಹತ್ವಾದ್ಯ, ಅದ್ಭುತವಾದ, ಅಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಜೀವನ ಚಿತ್ರವೇ ಇರಬೇಕು ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ ಇಬ್ಬರ ಜೀವನದ ಸಾರತತ್ವವೂ ಒಂದೇ ಅವರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾರ್ಯರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿರಬಹುದಾದರೂ ಮನೋವೃತ್ತಿ ಒಂದೇ ಇಬ್ಬರೂ 'ಪದ್ಮಪತ್ರವಿವಾಂಭಸ' ರಾದ ಜೀವಿಗಳು ಕೃಷ್ಣನು ಹದಿನಾರು ಸಾವಿರ ಗೋಪಿಕಾಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದ ಪರವೃತನಾಗಿ ಲೋಲುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಕಂಡು ಬಂದರೂ ಆತನು ಯೋಗಿ ತೊಂಬತ್ತಾರು ಸಹಸ್ರ ರಾಣಿಯರಿಂದ ಸಂಸೇವ್ಯನಾಗಿ ಕೇವಲ ರಾಗರಸದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದರೂ ಭರತನು ಮಹಾಯೋಗಿ ಹದಿನಾರು ಸಾವಿರ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ ಹದಿನಾರು ಸಾವಿರ ರೂಪಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡಿಸ ಬಲ್ಲವನು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಭರತನೂ ಕಡಮೆಯಲ್ಲ, ತೊಂಬತ್ತಾರು ಸಾವಿರ ಭರತರ ರೂಪಿಂದ ತನ್ನ ಸತಿಯರನ್ನು ತಡೆಸಿ ಕುಣಿಸಬಲ್ಲ ಗೀತೋಕ್ತ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣನಂತೆ ಭರತನೂ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಯೋಗಿ, ಅಂತರ್ಮುಖಿ; ಮುಮುಕ್ಷು ಕೃಷ್ಣನ ಭುವನೈಕಮೋಹನ ರೂಪದಂತೆ ಭರತನ ರೂಪವೂ ಎಣೆಯಿಲ್ಲದುದು 'ನಸು ನಗೆಯಿಂದ ಹೆಂಗಳ ನೋಡೆ ಜುಮ್ಮೆನಲೊಸರಿಸುವನು ಕರಣಗಳಾ', 'ನಿಟ್ಟಿಸಿದರೆ ಮುತ್ತ ಮುದುಕಿಗಾದರೂ ಜುಂಮು ! ದಟ್ಟಿಸುತಿಹುದು ರೂಪವನಾ'

ಕಾವ್ಯವು ಇಂತಹುದೆಂದು ಹೇಳಿದೆ, ಕೆಳಗಿನ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಓದಿದಾಗ, ಕೇಳಿದವರು ಇದನ್ನು ಕೃಷ್ಣನ ಕಾವ್ಯವೆಂದೇ ಭ್ರಮಿಸಿಯಾರು !

ಸುಳಿದ ಮಾತ್ರದೊಳು ಮಾನಿನಿಯರ ಹೃದಯದ |
 ಸುಳುಹುಗಾಣ್ಣುನು ಭಾವಿತಾತ್ಮ |
 ಸುಳಿಗುರುಳಿನ ಸೊಬಗೆಯರ ತನ್ನಯ ಸುತ್ತ |
 ಸುಳಿದಾಡಿಸುವನು ಸೋಲದೊಳು ||
 ಒಬ್ಬಳಮೇಲೆ ತನಗೆ ಸೋಲವಿದ್ದರೂ |
 ದುಬ್ಬುಗಾಣಿಸನದ ನುಡಿದು |
 ಒಬ್ಬ ಪುರುಷನೊಬ್ಬ ಸತಿಯೊಳಿಪ್ಪಂತಿಹ |
 ನುಬ್ಬಸವಿಲ್ಲದೊಳು ||
 ಮಾರ್ಗವಲ್ಲಿಂಬಂತೆ ತೋರ್ಪುದನ್ಯರಿಗೆ ಸ |
 ನ್ಯಾರ್ಗದೊಳವನಿರುತಿಹನು |
 ಅರ್ಗ ತಿಳಿಯಬಹುದಾತ್ಮವಿಜ್ಞಾನಿಯಂ |
 ತರ್ಗತವನು ಜನ ಬಲ್ಲಾ ||

ಕಟಕಿ ನುಡಿಗಳಿಂದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಮೈಯುಂಡವರಿಗೆ 'ಸಿಕ್ಕಿದಂತಿಹನು
 ಸಿಕ್ಕನು ರತಿಸುಖದಲ್ಲಿ ಸೊಕ್ಕಿದಂತಿಹನಲ್ಲಿ ಸೊಕ್ಕು', 'ರಕ್ಕರಂತಿಹನದು ರಕ್ಕಲ್ಲ
 ನಿಜವ ಕಣ್ಣಕ್ಕೆ ಕಂಡವನ ಲೀಲೆಯದು' ಎಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆಯೇ ಕೃಷ್ಣನ
 ಮೂರ್ತಿ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ನರ್ತನವಾಡುತ್ತದೆ ಇಂತಹ ಅದರ್ಶ ಪುರುಷನಾದ ಭರತನ
 ಹೆಸರೇ ಭರತಖಂಡವೆಂಬ ಹೆಸರಿಗೆ ಮೂಲವೆಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಪಡೋಣ

ಬಾಹುಬಲಿ—ಭರತನ ತಮ್ಮನಾದ ಭುಜಬಲಿ, ಕಲಿಯುಗ ಮದನ ಪುರಾಣ
 (ವೈದಿಕ) ಪುರುಷನಾದ ಮದನನಿಗಿರುವ ಶೃಂಗಾರ ಸಾಧನಗಳೂ ಭೋಗ ಪರಿಕರಗಳೂ
 ಚಾಚೂ ತಪ್ಪದೆ ಭುಜಬಲಿಯ ಕರಗತವಾಗಿವೆ ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಮನ್ಮಥನ ಪರ್ಯಾ
 ಯನಾಮಗಳೂ ಬಾಹುಬಲಿಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾಗಿವೆ ಸಮಸ್ತ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈತನು
 ಪುರಾಣೋಕ್ತ ಮಾರನೇ, ಆದರೆ ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಿದೆ ಪುರಾಣೋಕ್ತ ಮಾರನು
 ಮಾನವರನ್ನು ಮೋಹಪಾಶದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಸಿ ಗೋರಿಗೊಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪ್ರವೃತ್ತ
 ನಾಗಿದ್ದಾನೆ, ಅಭಿನವ ಮದನನಾದ ಭುಜಬಲಿ ತನ್ನ ಹೆಸರಿಂತಂತೆ ಅದ್ವಿತೀಯ
 ಬಾಹುಬಲ ಸಮಸ್ತತನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಪಾದನವುರವು ಆತನಾಳುವ ನಾಡಿಗೆ
 ರಾಜಧಾನಿ ಈತನು ಸೋಲದ ಹೊರತು ಭರತನಿಗೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯೆಂಬ ಬಿರುದು
 ಸಲ್ಲದು ಆದಕಾಗಿಯೇ ಪಾದನವುರವು ಸಮೀಪಿಸಿದೊಡನೆಯೇ ಚಕ್ರರತ್ನವು ಮುಂದೆ
 ಸಾಗದೆ ನಿಂತುಬಿಡುತ್ತದೆ (ಇತರ ಜೈನ ಕವಿಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಹುಬಲಿಯೇ
 ಭರತನಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಸತ್ವಶಾಲಿ ; ಭರತನೊಡನೆ ಜಲಯುದ್ಧ ದೃಷ್ಟಿಯುದ್ಧಗಳನ್ನು
 ನಡೆಸಿ ಜಯಶೀಲನಾಗುತ್ತಾನೆ ಆದರೆ ರತ್ನಾಕರನು ಧೀರೋದಾತ್ತನಾದ ತನ್ನ
 ಕಥಾನಾಯಕನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಾಹುಬಲಿಯ
 ಪ್ರಭೆಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿದ್ದಾನೆ.) ಬಾಹುಬಲಿಗೆ ತನ್ನ ಆಣ್ಣನಲ್ಲಿ ಗೌರವವಿಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲ ,

ಆದರೆ ಅಣ್ಣನೆಂದು ಪ್ರತಿಯ ಜಾತಿಗೆ ಅಸಮಾನ ತರುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆಯೆ ? ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೋದರಮಾವನೆ ? “ಗುಣಕೆರಗುವೆನಡುದಣ್ಣನೆಂದೊಮ್ಮೆ ಝಂಕಣಿ ಗೆರಗುವೆನೆ ? ತಾನಿಗೆ ಅಣೆದೋರಿ ನಿಂದು, ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಕಳುಹಿ, ಪ್ರೇರಣಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಭಾವು ನೋಡ !” ಎಂದು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಸಂಧಾನಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದ ದಕ್ಷಿಣಾಂಕನ ಮುಂದೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ತನ್ನ ಅಣ್ಣನು ಈಗ ಬಂದಿರುವುದು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗಿಯೇ ಹೊರತು ಅಣ್ಣನಾಗಿ ಅಲ್ಲ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ದೂದಟ್ಟುವ ಪ್ರಮೇಯವೇನಿದೆ ? ನೇರವಾಗಿ ಬಂದು ತನ್ನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿತ್ತಲ್ಲ ! ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವೆಲ್ಲಾ ಆತನದೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ಗೌರವಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು ಹಾಗಲ್ಲದೆ “ಉತ್ತಮ ರಾಣಿಯ ಮಗನೊಬ್ಬನನ್ನನು ತೊತ್ತಿರ ಮಗನ ಕಾಂಬಂತೆ” ಕಾಣುತ್ತಿರುವನೆಲ್ಲ ! “ಕೇಳಿಬ್ಬರರಸಿಯರುಂಟೈಸೆ ದೊರೆ ಪಾಟೆ ಊಳಿಗವೆಣ್ಣಿಲ್ಲ ಪಿತಗೆ !”

ರಾಜಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸಹೊರಟಿರುವ ಬಾಹುಬಲಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ಹೊರಟುದು ನಿಜ ಆದರೆ ಅಣ್ಣನ ಇದಿರನ್ನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ವಿನಯದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಅಣ್ಣನ ಮೃದು ನುಡಿಗಳ ಕಾವಿನಲ್ಲಿ ಬೆಣ್ಣೆಯಂತೆ ಕರಗಿಹೋಗುತ್ತಾನೆ ಮೃದು ನುಡಿಗಳ ಕಶಾಹತೆಯು ಹೃದಯದಮೇಲೆ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಬುದ್ಧಿ ಕ್ರೋಧದ ಕಡಿ ತಿರುಗುವುದಿಲ್ಲ ಅಣ್ಣನ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿ ನುಡಿಯುವುದಿರಲಿ, ತಾನು ಮಾಡಿದುದು ನ್ಯಾಯವೆಂದು ಸಾಧಿಸುವ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಸಹ ಕೈಯುಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ ಮೌನದಿಂದ, ಸಹನೆಯಿಂದ ಅಣ್ಣನಾಡುವ ನುಡಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕೇಳಿ ಕೃತಕಾರ್ಯಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂದ ದಗ್ಧನಾಗಿ, ಆ ಅನುತಾಪದ, ಸಿಗ್ಗಿನ ದಾವಾನಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮೋಹಜಾಲಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸುಟ್ಟು ಯೋಗಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ ಸ್ವಯಂ ಮನ್ಮಥನು ಯೋಗಿಯಾಗುವುದೆಂದರೆ ನೀರಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಬಿದ್ದಂತೆ ಇಂತಹ ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದುದರಿಂದಲೇ ಆತನ ಕೀರ್ತಿ ಅಚಂದ್ರಾರ್ಕಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿ ನಿಂತಿರುವುದು ಆತನ ಪುಣ್ಯಮೂರ್ತಿಯು ಇಂದಿಗೂ ಗೊಮ್ಮಟೇಶ್ವರನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ದಿಗಂತ ವಿಶ್ರಾಂತವಾಗಿ ಜನರ ಅದರ ಗೌರವಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ , ಜೈನರೆಲ್ಲರ ಪೂಜಾಮೂರ್ತಿಯಾಗಿದೆ

ಪಂಡಿತೆ—ಸ್ತ್ರೀ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಕವಿ ಅಪ್ರತಿಮವಾದ ಕುಶಲತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾನೆ ತೊಂಬತ್ತಾರು ಸಹಸ್ರ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ರಂಗದಲ್ಲಿ ತಂದಿರುವ ಈತನಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳ ಕಡೆಗೆ ಒಲವು ಹೆಚ್ಚು ಭರತನ ಸಂಸಾರ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ, ಆತನ ಶೃಂಗಾರ ಜೀವನ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ತಕ್ಕ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಕಾಣಿಸಿದೆ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಸ್ತ್ರೀ ಸಮೂಹದ ದಿಗ್ದರ್ಶಕೆಯಂತೆ ತೋರುವ ಪಂಡಿತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ನಾಲ್ಕು ಮಾತುಗಳಾಡುತ್ತೇವೆ ಇದರಿಂದ ಕವಿಯು ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಎಷ್ಟು ರಸವತ್ತಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುವನೆಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ ಚಿಕ್ಕದು ದೊಡ್ಡದೆಂಬ ತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಕುಸುರಿಗಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿರುವ ಜಾಣ್ಮೆಯು ಎದ್ದುಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಪಂಡಿತಿಯು ದಾದಿಯಾದರೂ ಪ್ರಥಮಚಕ್ರಿಯ ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿಯರಿಗೆ ಪಾರ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿರುವ—ಕಾವ್ಯಾಂಕಾರ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರುವ— ದಾದಿ ದಾದಿಯಾದರೂ ತನ್ನ ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ, ವಿದ್ವತ್ತಿನಿಂದ ರಾಜನ ಮತ್ತು ಆತನ ಸರಿವಾರದವರ ಆದರ ಗೌರವಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರಳಾಗಿರುವವಳು ಸಮಯ ಬಂದಾಗ ರಾಜ ನನ್ನಾಗಲಿ, ರಾಣಿಯನ್ನಾಗಲಿ ಝಂಕಿಸಿ ನುಡಿದು ಬುದ್ಧಿಗಲಿಸುವಷ್ಟು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿದೆ ಆಕೆಗೆ ರಾಜನ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ತನ್ನ ಜಾಣ್ಮೆಗಳಿಂದ ಆತನ ಶೃಂಗಾರ ಜೀವನವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಾಳೆ ಆಕೆಯ ಮಾತಿನ ಮೋಡಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಮೋಹ ಗೊಳಿಸುವಂತಹುದು ರಾಜನು ಉಪ್ಪರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಓಲಗವನ್ನು ನೆರೆಹಿದ್ದಾನೆ ರಾಣಿಯ ರೆಲ್ಲರೂ ಬಂದ ಕಷ್ಟಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಒಬ್ಬಳು ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಪಾದರಿಯ ಅಲರೊಂದನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಅದು ಜಾರಿ ಭರತನ ಪಾದಗಳ ಬಳಿ ಬಿತ್ತು ಆತನು ಅದನ್ನು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಕಾಲಿನಿಂದ ಅತ್ತ ನೂಕಿದ ಒಡನೆಯೇ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಪಂಡಿತ 'ಪರದಾರ ಸೋದರನೊತ್ತಿಗೆ ಪಾದರಿ ಬರಬಹುದೆ ಭರತೇಶ ! ಚರಣದಿಂದೊಡೆದುದಾಯ್ತು' ಎಂದು ಶ್ಲೇಷೆಯಿಂದ ರಾಜನನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಆತನನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದಳು ಆದರೆ ಇತ್ತ ಪಾದರಿಪುಷ್ಪವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದ ಸುಕುಮಾರಿಗೆ ಮನಮೋಯುವುದಿಲ್ಲವೇ ? ಇದನ್ನು ಮನದಂದು ಪಂಡಿತ "ಕಡುಶೀಲವತಿಯರು ನಿನ್ನ ಪೆಂಡಿರು, ತಮ್ಮ ಕಡೆಗೊಬ್ಬ ಪಾದರಿ ಬರಲು, ಪಿಡಿತಂದು ನಿನಗೊಪ್ಪಿಸಿದರು ನೀನೊಡೆದುದು ಬೆಡಗಾಯ್ತು ಶೀಲನಿಧಾನ" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ ರಾಜನನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ರಾಣಿಯ ಖೇದವನ್ನೂ ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತಾಳೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ರಾಣಿ ಮುಖ್ಯೋಂದನ್ನು ತಂದು ಭರತನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಕೆಯಿತ್ತಳು ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಪಂಡಿತಿಯ ಸಮಯಸ್ಫೂರ್ತಿ ಜಾಗೃತವಾಗುತ್ತದೆ 'ವದನ ವದನ ಸೊಂಕಿ ಮುತ್ತ ಕೊಡುವುದು ಲೋಕದೊಳುಂಟು ಭರತಚಕ್ರೇಶ ಇದು ಚಿತ್ರ, ಕರಯುಗ ಸೊಂಕಿ ಮುತ್ತೀವುದೆಂದು ಹೇಳಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಹರ್ಷಗೊಳಿಸಿದಳು

ಭರತಚಕ್ರೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ಮೋಹದ ಮಡದಿ ಕುಸುಮಾಜಿಯು ರಚಿಸಿದ್ದ 'ರಾಜಲಾವಣ್ಯ' ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅದನ್ನು ಬರೆದು ಓದಿದ ಅಮರಾಜಿ ಸುಮನಾಜಿ ಯರಿಗೆ ಮೆಚ್ಚೀಯಲು ಯತ್ನಿಸಿದಾಗ, ಅದು ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ರಾಣಿಯರೆಲ್ಲರೂ ಕಾಲ್ಗೈರಗುವರು ರಾಣಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪರಸ್ಪರ ಅಭೇದಭಾವವನ್ನು ಅರಿತಿದ್ದರೂ ರಾಜನು ಆದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ಅರಿಯದವನೆಂತೆ ನಟಿಸಲು, ಪಂಡಿತ 'ಒರ್ವರೊರ್ವರಗೈರವಿಲ್ಲ, ತಮ್ಮೊಳು ಸ್ನೇಹ ಪರ್ವಿಯೊಂದಾಗಿಹರಸ' ಎಂದು ಆತನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳು ತ್ತಾಳೆ. ಚುರುಕು ಬುದ್ಧಿಯ ಆ ಮುದುಕಿಗೆ ರಾಜನ ನಟನೆ ಅರ್ಥವಾಗದೆ ಹೋಗಿಲ್ಲ 'ಆರಿಯೆಯಾ ನೀನಿದ ನಗೆಕಾರ ! ಬಗೆಕಾರ ! ಮರೆಕಾರ ! ಬಲುಬೊಳಿಕಾರ !' ಎಂದು ಆತನ ಹುರುಳನ್ನು ಬಯಲಿಗೆಳೆಯುತ್ತಾಳೆ. 'ಸಾಕೆನ್ನು ದೇವಿಯರೆರೆಗ ಹೊತ್ತಾಯ್ತು ಘರಾಕು ಜೇಜೇಳಿರೆಂದೆನ್ನ' ಎನ್ನು ಝಂಕಿಸಿ ನುಡಿಯುತ್ತಾಳೆ ಆಗ ರಾಜನು

ಆಕೆಯ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಏಳಬೇಡಿ ಅಮರಾಜಿ ಸುಮನಾಜಿಯರಿಗೆ ಆಲಿಂಗನದ ಮೆಚ್ಚಿತ್ತು ಸನ್ಮಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಆದರೆ ಕುಸುಮಾಜಿ ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದರಕ್ಕೆ, ಗೌರವಕ್ಕೆ ಅರ್ಹಳು ಅದುದರಿಂದ ಆದಿನವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅವಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ — ಅವಳ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿಯೇ — ಕಳೆಯಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ತಾನೇ ಆ ನುಡಿಯನ್ನು ಬಾಯ್ಬಿಟ್ಟು ಹೇಳಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂಕೋಚ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪಂಡಿತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು 'ಪಂಡಿತೆ ! ನಾವೆಮ್ಮ ಮನೆಯೊಳಿದ್ದನ್ನವ ಕೊಂಡರೊಳ್ಳಿತೋ ? ಭುಕ್ತಿಗೆಮ್ಮ ಪೆಂಡಿರೊಳೊರ್ವಳ ಮನೆಗೆ ಹೋಹುದು ಲೇಸೋ ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಇಂಗಿತಜ್ಞಳಾದ ಪಂಡಿತೆ ಆಲೋಚಿಸಿ ಹೇಳುವವಳಂತೆ ನಟಿಸಿ 'ಒಡೆಯ ! ಬಿನ್ನಹವಿದು ಕುಸುಮಾಜಿಯರಮನೆಗೆಡಿಯಿಟ್ಟಿರುತ್ತಮವೆಂದು' ಹೇಳಿದಳು ಆದರೆ ಕುಸುಮಾಜಿಯ ಮನೆಗೆ ಏಕೆ ? ಪ್ರಶ್ನೆಯೇಳಲು ಪಂಡಿತೆ ಅವಕಾಶವನ್ನೇ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ 'ಹೊಸ ಕಾವ್ಯ ಮೂವರಂದಾದುದಿಬ್ಬರನೆ ಮನ್ನಿಸಿದೆಯಿನ್ನೊಬ್ಬಳಿಗಿಲ್ಲ ಅಸಿಯಳ ಮನೆಗೆಯ್ವ ಮನ್ನಿ ಪುದುಚಿತ' ರಾಯನ ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ಜಾರಿಸಿ ತುಪ್ಪದಲ್ಲೇ ಹಾಕಿದಳು ಆ ಜಾಣೆ ರಾಜನು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ 'ಎದೆಯೊಳಾನಂದ, ಮುಖದೊಳಿಷ್ಟು ಮಾಂದ್ಯ ಭಾವದೊಳೊಡಬಟ್ಟಿ' ಇವರ ಸಂಭಾಷಣೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕುಸುಮಾಜಿ ನಾಟಕ ಯೊಡನೆ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಬೆರಸಿ ಸವಿಯುತ್ತಾ, ತಲೆಬಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದಾಳೆ ಪಂಡಿತೆ ಅವಳ ಮನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನರಿತು 'ಅಮ್ಮ ! ರಾಯನಿಗಿಂದು ನಿನ್ನರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮಾನ ಮುಂದೆ ನೀನೆಯ್ದು, ಜಮ್ಮನೆ ಜೋಕೆಮಾಡಿದಳು'

ಪಂಡಿತೆಯ ಪಾತ್ರ ಒಳ್ಳೆಯ ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯದ ನಡುವೆ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ಇದ್ದ ಹಾಗೆ ಸುಂದರವಾದ ಶೃಂಗಾರಮಯ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳಾಡುವ ಒಂದೊಂದು ನುಡಿಯೂ ಎಷ್ಟೋ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚಾಗಿದೆ

ರತ್ನಾಕರನ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸುಂದರವಾಗಿವೆ, ಸಜೀವವಾಗಿವೆ, ಆತನ ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ನಗುತ್ತವೆ, ಕುಣಿಯುತ್ತವೆ, ಕೆರಳುತ್ತವೆ ಅಸದೃಶವಾದ ಆತನ ಅನುಭವಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಳೆಗೊಂಡು ಕಳಕಳಿಸುತ್ತವೆ

ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಿತ್ರ

‘ಸಾಹಿತ್ಯ ಜೀವನದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ’ ಕವಿಯು ತಾನು ಕಂಡು ಅನುಭವಿಸಿದ ಸುಂದರ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ರಾಶಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ತನಗೆ ಬೇಕಾದಾಗ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಆ ಉಗ್ರಾಣದಿಂದ ಬಯಲಿಗೆ ತರುತ್ತಾನೆ ಹಾಗೆ ತರುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಅವುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದ ಉಜ್ಜಿ ಉಜ್ಜಲಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ, ತನ್ನ ವಿದ್ವತ್ತಿನ ಅಡಿಗಲ್ಲಮೇಲೆ ಅವುಗಳ ಅಂಕುಡೊಂಕುಗಳನ್ನು ಸವರಿ ನೇರನಾಡುತ್ತಾನೆ, ಆದರ್ಶದ ಮೆರಗು ಹಾಕುತ್ತಾನೆ ಆಗ ಅದು ಉತ್ತಮ ಕಾವ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ರತ್ನಾಕರನು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯರತ್ನದಲ್ಲಿ ತಂದಿರುವ ಹಲವು ಸುಂದರ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ, ಅವನು ಕಂಡು ಅನುಭವಿಸಿದ ಸಮಾಜ ಚಿತ್ರಗಳು ಪ್ರೇರಕವಾಗಿರಬೇಕು, ಬಗೆಗಣ್ಣಿನೆದುರು ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರಬೇಕು ತಾನು ಸ್ವತಃ ರಾಜನ ಮಗ ಆತನು ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಚಿಕ್ಕ ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ರಾಜನಾಗಿದ್ದರೂ ಇದ್ದಿರಬಹುದು ರಾಜಾಸ್ಥಾನದ ಹಲವು ಆಗುಹೋಗುಗಳನ್ನು ಆತನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡಿರುವನೆಂಬುದಂತೂ ನಿರ್ವಿವಾದ ಅಲ್ಲಿಯ ಸಂಪತ್ತು, ಶೃಂಗಾರ, ವೈಭವ, ವೈಖರಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆತನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆವ್ವುಗಟ್ಟಿ ಕುಳಿತವೆ ಅವ್ಯಾಹತವಾದ ಅಸದೃಶ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಕೂಡಿ, ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಕೀರ್ತಿಧ್ವಜವನ್ನು ಮುಗಿಲು ಮುಟ್ಟಿಸಿದ್ದ ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಭವ್ಯಚಿತ್ರವು ಕವಿಯ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ, ಆತನು ಕಾವ್ಯಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಿರುವಾಗ ಆ ರಾಜ್ಯದ ಜನರ ರಸಿಕತೆಗೆ ಕೊನೆ ಮೊದಲುಂಟೆ ? ಅವರ ಭೋಗ ವೈಭವಕ್ಕೆ ಕೊರತೆಯುಂಟೆ ? ಅವರ ಐಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿಯುಂಟೆ ? ಇದನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡು, ಮನಸಾರೆ ಸವಿದು, ಹೊನಲಾಗಿ ಉಕ್ಕಿಸಿರುವುದೇ ‘ಭರತೇಶ ವೈಭವ’ ವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ

ವಿಜಯನಗರಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ವೈಭವವನ್ನು, ರಸಿಕತೆಯನ್ನು ಹಲವು ಚರಿತ್ರ ಕಾರರು ಮುಕ್ತಕಂಠರಾಗಿ ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ ಅವರ ಭೋಗ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ವರ್ಣನೆ ಚರಿತ್ರೆಯಾದರೂ ಕಾಲಿಲ್ಲದ ಕಥೆಯಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ ರಾಜನ ಅಂತಃಪುರ ವೆಂದರೆ ಗಂಡುನೋಣ ಕೂಡ ನುಸುಳಲಸಾಧ್ಯವಾದ ಪ್ರಮಿಳಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಅರಮನೆಯ ಹೊರಗೆ ರಾಜನ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತವಿರುವಂತೆ ಅರಮನೆಯ ಒಳಗೆ ಸ್ತ್ರೀ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ರಾಜನಿಗಿರುವಂತೆ ರಾಣಿಗೂ ಸಚಿವರು ಸೇವಕರು ಅಸಂಖ್ಯಾತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ರಾಜನು ಹಲವು ಸಾಮಂತರಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿರುವಂತೆ ಪಟ್ಟದರಾಣಿ ಹಲವು ರಾಣಿಯರಿಗೆ ಹಿರಿಯಳು. ರಾಣಿಯೊಬ್ಬಳು ತನ್ನ ಮಹಲಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಕಾಲಿಟ್ಟು ಕೆಂದರೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಮೊದತ್ತು ಜನ ವೇತ್ರಧಾರಿಣಿಯರು ಭುಜಗಳ ಮೇಲೆ ಚಾವಟಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಬರಬೇಕು ಅವರ ಹಿಂದೆ ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳನ್ನು

ಬಾರಿಸುತ್ತಾ ಹಲವು ಮಂಗಳಾಂಗಿಯರು, ಅವರನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತು ಜನ ರಜತವೇತ್ರಧಾರಿಣಿಯರಾದ ಸ್ತ್ರೀ ಭಟರು, ಅವರ ಕಾಪಿನಲ್ಲಿ ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಬಂಗಾರದ ಕಳಶಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ಸುರಸುಂದರಿಯರಾದ ಅರವತ್ತು ಜನ ಚೀಟಿಯರು ಬರುವರು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಹಿಂದೆ ರಾಣಿಯ ಸವಾರಿ ಇಂತಹ ರಾಣಿಯರು ಐನೂರು ಆರುನೂರು ಜನ ಈ ರಾಣಿಯರಲ್ಲದೆ ರಾಜನ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ, ಕಾಮಸಂತ್ಯಸ್ತಿಗೆ ಮೀಸಲಾದ ಹಲವು ವಿಲಾಸವತಿಯರು ಒಟ್ಟು ಅರಮನೆಯ ಜನಗಣತಿ ಹನ್ನೆರಡು ಸಹಸ್ರ ಇದರಲ್ಲಿ ಪುರುಷವ್ಯಕ್ತಿ ರಾಜನೊಬ್ಬನೇ ! ಅಸಂಖ್ಯಾತ ತಾರೆಗಳ ಮಧ್ಯದ ಉಡುರಾಜ ರತ್ನಾಕರನ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಪ್ರಮದೆಯರೂ ಇವರಲ್ಲಿ ಉಂಟು. ಸಂಗೀತ ನರ್ತನಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕತ್ತಿ ಗುರಾಣಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕುಸ್ತಿಮಾಡುವವರ ವರೆಗೆ—ಜ್ಯೋತಿಷಿಯರು, ಭವಿಷ್ಯವಾದಿಗಳು, ಕರಣಿಕರು, ಪಹರೆಯವರು, ಮಂತ್ರಾ ಲೋಚಕರು, ವೈದ್ಯರು, ವಿದುಷಿಯರು, ನ್ಯಾಯಾಧಿಪತಿಗಳು—ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ತ್ರೀಯರೇ

ಕುಸುಮಾಜಿ ಭರತನಿಗೆ ಉಟಮಾಡಿಸುವ ದೃಶ್ಯ ವಿಜಯನಗರದ ಸಾಮ್ರಾಜನ ಭೋಜನ ಸಮಾರಂಭದ ಮಾರ್ಪೊಳವೇ ರಾಜನು ಉಟಮಾಡುವಾಗ ಎಲ್ಲರೂ ಹೊರಟುಹೋಗಬೇಕು ಆ ದಿನದ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚಿನ ರಾಣಿಯೊಡನೆ ಒಬ್ಬರಿಬ್ಬರು ಸಖಿಯರಿದ್ದರೆ ಸಾಕು ಮೂರು ಕಾಲಿನ ಬಂಗಾರದ ಒಂದು ಅಡ್ಡಣಿಗೆ; ಅದರ ಮೇಲೆ ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಬಂಗಾರದ ತಾಟು, ಅಡಿಗೆಯ ಸಾಮಾನುಗಳೆಲ್ಲಾ ಬಂಗಾರದವೇ, ವ್ಯಂಜನ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಬಂಗಾರದ ಪಾತ್ರೆಗಳು. ರಾಣಿಯೇ ಸ್ವತಃ ಕೈಮುಟ್ಟಿ ರಾಜನಿಗೆ ಉಟಮಾಡಿಸಬೇಕು ಉಟವಾದನಂತರ ಕೈತೊಳೆದು, ಮೇಲೆ ಕೈಬಿಚಿಸಿ ಶಯನಾಗಾರಕ್ಕೆ ಕೈಹಿಡಿದು ಕರೆಡೊಯ್ಯಬೇಕು ಹೀಗೆಯೇ ರತ್ನಾಕರನ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವ ರಾಜನ ಅಂತಃಪುರದ ಒಡ್ಡೋಲಗವೂ ವಿದ್ಯಾನಗರದ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದುದೇ

ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜ್ಞಿಯರು ಸಾಹಿತ್ಯಾಕಾಶದ ಧ್ರುವತಾರೆಗಳಾಗಿ ಬೆಳಗಿದವರು 'ರಾಜ ಲಾವಣ್ಯ' ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕುಸುಮಾಜಿ ಕಾವ್ಯಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ್ದರೆ, ರಾಮಭದ್ರಾಂಬೆ ತನ್ನ ಇನಿಯನಾದ ರಘುನಾಥನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ 'ರಘುನಾಥಾ ಭ್ಯಾದಯ' ವನ್ನು ಬರೆದಳು ತಂಜಾವೂರಿನ ರಾಜನಾದ ಈ ರಘುನಾಥರಾಯ ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಆಸ್ಥಾನದ ವಿದುಷಿಯರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕರೆಸಿ ಒಂದು ಪರೀಕ್ಷೆ ನಡೆಸಿದ ನಂತೆ ! ಚಿತ್ರ, ಬಂಧ, ಗರ್ಭ, ಆಶುಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತರಾದ ಹಲವು ರಮಣೀ ರತ್ನಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರಂತೆ ಘಂಟೆಗೆ ನೂರು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬಲ್ಲ ಶತಲೇಖನಿವಿದ್ಯಾ ನಿಪುಣೆಯರೂ, ಅಷ್ಟಭಾಷಾ ಪ್ರವೀಣೆಯರೂ ಅದ ಅವರನ್ನು ಕಂಡೇ ರತ್ನಾಕರನ ಕಾವ್ಯಕರ್ಮ ಅಷ್ಟು ಕಳೆಗೊಂಡಿರುವುದು ರಘುನಾಥ ರಾಜನ ಕೊಡುಗೆಯ ಫಲವಾಗಿ ಲಲಿತಕಲೆಗಳು ಡಾಂಗುಡಿಯಿಟ್ಟು ಹಬ್ಬಿ ಹರಡಿಹೋದವು ಗಾನಕುಶಲರನ್ನೂ, ವೀಣೆ ರಾವಣಹಸ್ತಾದಿ ತಂತ್ರೀವಾದ್ಯ ವಾದಕರನ್ನೂ ಆತ

ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಅರ್ಹರಾದವರಿಗೆ ಕನಕಾಭಿಷೇಕದಿಂದ ಗೌರವಿಸಿದನಂತೆ ! ಸಂಗೀತ ಮಾತ್ರ ವಲ್ಲದೆ ನರ್ತನದಲ್ಲಿಯೂ ಆತನಿಗೆ ಅತೀತಯವಾದ ಅಭಿರುಚಿಯಿತ್ತು. ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ರಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ನರ್ತನಗಳನ್ನು ಆಗಾಗ ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆತನನ್ನು, ನರ್ತನದ ಒಂದು ರೂಪಕ್ಕೆ ' ರಘುನಾಥ ವಿಲಾಸ ' ವೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟು, ಗೌರವಿಸಿದ ರಂತೆ !

ರತ್ನಾಕರನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ನಾಟ್ಯಾಂಗನೆಯರಾದರೂ ವಿಜಯನಗರದ ವೇಶ್ಯೆಯರೇ ! ವೇಶ್ಯೆಯರ ಸುದ್ದಿ ಬರೆದೆ ವಿಜಯನಗರದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಚರಿತ್ರೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಾಗದು. ಬಂಗಾರದ ಹೊಗೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ನಗರಕ್ಕೆ ಅದು ಅನಶ್ಯವಾಗಿತ್ತೋ ಏನೋ ! ಅಬ್ದುಲ್ ರಜಾಕ್ ಎಂಬ ಚರಿತ್ರಕಾರನು ಹೇಳುವಂತೆ ಹನ್ನೆರಡು ಸಹಸ್ರ ಪೋಲೀಸಿನವರಿಗೆ ಸಂಬಳ ಕೊಡುವಷ್ಟು ಹಣ ವೇಶ್ಯೆಯರ ತಲೆಗಂದಾಯದಿಂದ ವಸೂಲಾಗುತ್ತಿತ್ತಂತೆ ! ಇದರಿಂದ ಅವರ ಬಾಹುಳ್ಯದ ಜೊತೆಗೆ ಅವರ ಐಶ್ವರ್ಯವೂ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ ಮುಸ್ಸೂರು ಗಜ ಉದ್ದವೂ ಇನ್ನೂರು ಗಜ ಅಗಲವೂ ಉಳ್ಳ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ರಸ್ತೆ ಅದರ ಇಕ್ಕೆಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗಗನಚುಂಬಿತಗಳಾದ ಸೌಧಗಳು ರಸ್ತೆಯ ಎರಡು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹ, ಹುಲಿ, ಚಿರತೆಗಳ ಬೊಂಬೆಗಳು- ಜೀವಸಹಿತವಾದುವುಗಳೋ ಎಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವಂತೆ ಸುಂದರವಾಗಿ ಬಣ್ಣ ಹಾಕಿದವುಗಳು ರಸ್ತೆಗೆಲ್ಲಾ ಪನ್ನೀರನ್ನು ಜಿಲ್ಲಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸೌಧದ ಮುಂದು ಗಡಿಯೂ ಸಂಗಮವೇ ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಆಸನಗಳು ಈ ಮನೆಗಳ ಬಾಗಿಲು ಗಳಲ್ಲಿ ಪರಪರಿಯಾಗಿ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಕುರ್ಚಿಗಳ ಮೇಲೆ ವೇಶ್ಯೆಯರು ಕುಳಿತಿರುವರು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಕೈತೊಳೆದು ಮುಟ್ಟಬೇಕಾದಂತಹ ತರುಣಿಯರಾದ ಸುರಸುಂದರಿಯರು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬಳೂ ಮತ್ತು, ರತ್ನಗಳ ಅಮೂಲ್ಯ ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತ ಳಾಗಿರುವಳು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬಳ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಒಬ್ಬರಿಬ್ಬರು ಸುರಸುಂದರವಾಗಿ ಅಲಂಕೃತ ರಾದ ಸೇವಕಿಯರು—ಬಂದವರನ್ನು ಅಹ್ವಾನಿಸಲು ಮತ್ತು ಉಲ್ಲಾಸಗೊಳಿಸಲು ಈ ವೇಶ್ಯೆಯರೆಲ್ಲರೂ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಕಲಾಭರಣಭೂಷಿತಿಯರಾಗಿ ರಾಜನದರು ನರ್ತನ ಮಾಡುವರು ಆಗ ರಾಜನದರು ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಸವಿಯಬಹುದು ಸಹ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಮಹಾನವಮಿಯ ಹಬ್ಬವೆಂದರೆ ಆದಿನ ರಸಿಕತೆಯ ಸೂರಿಯಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು.

ರತ್ನಾಕರ ಕವಿ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಮರವಾಗಿ ಮಾಡಿರುವ ಮಹಾನವಮಿಯ ಹಬ್ಬ ವಿಜಯನಗರದ ವೈಭವದ ವರ್ಣನೆಯೇ ಆಗಿದೆ ಅದು ಒಂದು ಮತಸಂಬಂಧ ವಾದ ಹಬ್ಬವಾದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ರಾಜಕೀಯದ ಕಳೆ ಬಂದಿತ್ತು ದೇಶದೇಶದ ಸಾಮಂತ ರಾಜರೆಲ್ಲರೂ ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಿಂಹಾಸನಾಧಿಪತಿಗೆ ಕಪ್ಪಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ತಂದೊಪ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಉಪರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ರತ್ನಸಿಂಹಾಸನದಮೇಲೆ ವಿರಾಜಿತನಾಗಿರುವ ಅಧಿರಾಜನ ಸುತ್ತಲೂ ಹಲವು ಚಿಕ್ಕವುಟ್ಟು ರಾಜರು ಸಂದಣಿಸಿ ಕುಳಿತಿರುವರು ರಾಜನ ಇದರಿಗೆ

ಯೋಧರ ಪ್ರದರ್ಶನ, ಕುಸ್ತಿ ಕಾಳಗಗಳು—ನಡೆಯುವವು ಕಥೆಗಾರರು, ಸಂಗೀತಗಾರರು, ತಮ್ಮ ಕೌಶಲ್ಯದಿಂದ ರಾಜನನ್ನು ರಮಿಸುವರು ಸಂಗೀತ ನರ್ತನಗಳಿದ್ದ ಗೌರವವಂತೂ 'ನಭೂತೋ ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ' ಎಳೆವರೆಯದ ಸುರಸುಂದರಿಯರು ನರ್ತಕಿಯರು ಅವರ ಇದಿರಿಗೆ ತೆಳುವಾದೊಂದು ಪರದೆ ಪರದೆ ಹಾರಿದೊಡನೆಯೇ ನಯ ನುಣುಪುಗಳಿಂದ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಕ್ಕುತ್ತಾ ಹಾವಭಾವ ವಿಲಾಸ ವಿಭ್ರಮಗಳಿಂದ ನೋಡುಗರ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುವ ನರ್ತಕಿಯರು 'ಸಂಜೆಗೆಂಪೊಲೆವಂತೆ ತೆರೆ ತೊಲಗಿತು ಕಣ್ಣೆ ಕಂಜಾಕ್ಶಿಯರು ಕಾಣಿಸಿದರು,' ಎಂಬ ಕವಿಯ ಮಾತನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸುವರು ಸಂಗೀತ ನರ್ತನಗಳ ಆತನ ಅಲೌಕಿಕ ವರ್ಣನಗೆ ಉಗಮಸ್ಥಾನ ಇದೇ

ಕವಿಯು ಸಮಾಜವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಸಮಾಜವನ್ನು ರೂಪುಗೊಳಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ನಡೆಸುತ್ತಾನೆ ಜನರ ಆಸೆ ಅಭಿರುಚಿಗಳನ್ನು ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ನೇಪುಣಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ ರತ್ನಾಕರನು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ, ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಅವರ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳೇನೆಂಬುದನ್ನು ಜನರಿಗೆ ತೋರಿಸಹೊರಟಿದ್ದಾನೆ "ನ ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಮರ್ಹತಿ" ಎಂಬ ಮನುವಿನ ಮೂಲಮಂತ್ರದಿಂದ ಹಿಡಿದು 'ಸ್ತ್ರೀ ಶೂದ್ರಯೋಃ' ಎಂಬ ಶಾಂತಿ ಮಂತ್ರದ ವರೆಗೆ ಸ್ತ್ರೀ ಯೆಂಬುದೊಂದು 'ಹಾಸ್ಯಾಂಡು ಬೀಸಿ ಒಗೆವ ಬಾಳೆಯೆಲೆ' ಯೆಂಬ ಭಾವನೆ ನಮ್ಮ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು, ಬಲಿತು, ಬೇರೂರಿ ಹೋಗಿತ್ತೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ ಸ್ತ್ರೀಯ ಸೃಷ್ಟಿ ತಾಯಿಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ—ಎಂಬುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಉದಾತ್ತ ದೃಷ್ಟಿ ನನ್ನು ಕವಿಗಳಿಗೆ, ಜನಕ್ಕೆ ಬಂದಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ರತ್ನಾಕರ ಕವಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಉದಾತ್ತ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದಾನೆ, ಹೆಚ್ಚು ಸಹಾನುಭೂತಿಯುತನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಸ್ತ್ರೀಯು ಬರಿಯ ಉಪಭೋಗವಸ್ತುವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಆಕೆಗೂ ಒಂದು ಆತ್ಮವಿದೆ ಆತ್ಮವನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುವುದು ಪುರುಷನ ಧರ್ಮ ಹೆಂಗಸು ಕಲಾಜೀವಿಯಾದರ ಗಂಡನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತಾಳೆ ಪುರುಷನು ಆಕೆಗೆ ತಕ್ಕ ಪರಿಕರಗಳನ್ನೂ ಅನುಕೂಲ್ಯಗಳನ್ನೂ ಒದಗಿಸಿ ಆಕೆಯ ಜೀವನವನ್ನು ಪರಿವೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು ಭರತ ಚಕ್ರಿಯು ಇಂತಹ ಅನುಕೂಲ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ಹೆಂಡಿರಿಗೆ ಒದಗಿಸಿದ್ದನು ಅವನ ಹೆಂಡಿರೊಬ್ಬರೂ ಪಂಡಿತಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕಾವ್ಯಾಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಅರಿತು, ಹಲವು ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತನ್ನ ಮತಿಕಳಾಗಿರುವವರು ಕುಸುಮಾಜಿಯ ಕಾವ್ಯಕಲೆಯೂ ವೀಣಾವಾದನವೂ ಸಂಗೀತವೂ ಆಕೆಯ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಕುಶಲಮತಿಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತವೆ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಆಕೆಯಿಂದ, ಆಕೆಗೆ ಸಂಗೀತದಿಂದ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ಬೆಳೆದಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ, ಪದ್ಮಿನಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಹಲವು ಸ್ತ್ರೀಯರು ನಾಟ್ಯವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಭಿನಯ ಚಾತುರ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅದ್ವಿತೀಯ ಕಲಾಭಿಜ್ಞೆಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ, ಸಂಗೀತ, ನಾಟ್ಯ, ಅಭಿನಯಗಳು ಆತನ

ರಾಣಿಯರಿಗೆ ಕರತಲಾಮಲಕವಾಗಿವೆ ಇದರಿಂದ ಆತನ ಜೀವನ ತುಂಬುಜೀವನವಾಗಿ ಸುಖಭರಿತವಾಗಿದೆ

ಮಾನವನ ಮೋಕ್ಷ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡವಾಗಿರುವ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮುಳ್ಳು ಬೇಲಿಯೇ ಸ್ತ್ರೀ, ಮಾನವನನ್ನು ಅಭೋಗತಿಯ ಹೆದ್ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಾಗಾಲೋಟದಿಂದ ಸೆಳೆದೊಯ್ಯುವ, ನರಕದ ಅಗಾಧ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿಹಾಕುವ ಕುಟಿಲಗಾಮಿ ಆಕೆ— ಎಂಬ ಸಂಪ್ರದಾಯಬದ್ಧವಾದ ಭಾವನೆಗಳ ಬುಡಕ್ಕೆ ಕೊಡಲಿ ಹಾಕಿದ್ದಾನೆ ರತ್ನಾಕರ

ಚಕ್ರಿಯ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನ ನರಕಕೊಯ್ವಳು ಎಂದು
ವಕ್ರದೊಳ್ಳೆಲಬರಾಡುವರು |
ಅಕ್ರಮವಾ ಮಾತು ಪರಸಿದ್ಧಾಂತ ವಾ |
ಕೃತ್ರಮವೊಂದುಂಟು ಕೇಳಿ ||

ಗಂಡ ಪಾಪಿಯಾದರೆ ಹೆಂಡತಿ ಪಾಪಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ

ದುರ್ಗತಿಗೆಯ್ದವ ಚಕ್ರಿಯ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನ |
ದುರ್ಗತಿಗೆಯ್ದವಳೆ ಜ |
ಆದರೆ—
ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಮುಕ್ತಿಗೈದುವರ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನಕ್ಕೆ |
ಸ್ವರ್ಗವಂತಿದು ಸುಸಿದ್ಧಾಂತ ||

ಗಂಡಸಿನಂತೆ ಹೆಂಗಸಿಗಾದರೂ ಸದ್ಗತಿ ಸಾಧ್ಯ.

ಪುರುಷರ ಪರಿಣಾಮಕನುಸಾರಿಯಾದೊಂದು |
ಪರಿಣಾಮ ಸ್ತ್ರೀ ರತ್ನ ಕುಂಟು |
ಪುರುಷನೈದಿದಗತಿಯತ್ಯಲ್ಪ ದೂರ ಸಾ |
ರಿರುತಿಹಳವಳದರಿಂದ ||

‘ಯತ್ರ ನಾರ್ಯಸ್ತು ಪೂಜ್ಯಂತೇ ರಮಂತೇ ತತ್ರ ದೇವತಾ.’ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ ರತ್ನಾಕರ

ರತ್ನಾಕರನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ

ರತ್ನಾಕರನ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಬೇಕಾದರೆ ಆತನು ಜನಸೇನಾದಿ ಇತರ ಕವಿಗಳ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಾನೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ, ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕೂಂಡಿರುವ ಮಾರ್ಪಾಟುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು ಇದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಭೋಗಸಂಧಿ ಇದಲ್ಲದೆ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹಲವು ವರ್ಣನೆಗಳು ನಾವು ನೋಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದವುಗಳು ಅವು ಮೂಲದ ಪಡಿಯಚ್ಚಲ್ಲ, ರತ್ನಾಕರನ ಸ್ವಂತ ಆಸ್ತಿ.

ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಹುಭಾಗ ಚರ್ವಿತಚರ್ವಣ—“ಹಾಡಿದ್ದೇ ಹಾಡುವ ಕಿಸುಬಾಯಿದಾಸನಂತೆ” ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕಲ್ಲುಕಟ್ಟಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹೊಳೆ ನಿಂತ ನೀರಾಗಿದೆ ನಡುವೆ ಹುಲುಸಾಗಿ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಕವಿಸಮಯದ ಕುದುರೆಯ ಗೊರಚಿ, ಮಲೆತ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕೊಳಕು ನಾರುತ್ತದೆ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾದಶಪುರಾಣಗಳಿರಬೇಕೆಂಬ ಸ್ಪರ್ಶ ಶೃಂಖಲೆಗೆ ಪಂಪನಂತಹ ಪ್ರತಿಭಾವಂತನಾದ ಮಹಾಕವಿಯೂ ಒಳಗಾಗಿದ್ದಾನೆ, ಜನಸೇನನ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ತನ್ನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ (ಆದಿಪುರಾಣ) ಯುದ್ಧೋದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಜಲಕೇಳಿ, ವನವಿಹಾರಾದಿ ವರ್ಣನೆಗಳನ್ನು ಎಳೆತಂದಿದ್ದಾನೆ ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಇವುಗಳಿಗೆ ಔಚಿತ್ಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ಕೂಡ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ರತ್ನಾಕರ ಕವಿಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಈ ಔಚಿತ್ಯದ ಕೊಲೆ ಹಿಡಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ ‘ಪ್ರಚುರದಿ ಪದಿನೆಂಟು ರಚನೆಯ ವಾಕ್ಯಕೆ’ ರಚಿಸುವರಾನಂತು ಪೇಳಿ | ಉಚಿತಕೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಪೇಳಿನಭ್ಯಾತ್ಮನೆ | ನಿಚಿತ ಪ್ರಯೋಜನ ವೆನೆಗೆ’ ಎಂದು ಘಂಟಾಘೋಷವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ತನ್ನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ವರ್ಣನೆಗಳೇ ಇಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ ಆದರೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಬಲವಂತಮಾಘಸ್ಥಾನದ ದುರ್ದಶೆಯೇನೋ ಬಂದಿಲ್ಲ, ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿವೆ ಕಾವ್ಯವೆಂದೊಡನೆಯೇ ಸಮುದ್ರ ನಗರಗಳ ವರ್ಣನೆಯಿಂದ ಆರಂಭವಾದುದಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಆವಶ್ಯಕತೆ ಈತನಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವೆಂದು ತೋರಲಿಲ್ಲ.

ಕವಿಯು ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಜನರು ಅವುಗಳನ್ನು ಓದಿ, ರಸಾಸ್ವಾದನದಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡಲೆಂದೇ ಹೊರತು ವಿದ್ವಜ್ಞನಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಬಿರುದು ಬಾವಲಿಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದಕ್ಕಲ್ಲ ಮನಸ್ಸುಮಾಡಿದರೆ ತಾನೂ ‘ಓದುಗಬ್ಬ’ವನ್ನು ಬರೆಯಬಲ್ಲ, ಇತರರಿಗಿಂತ ಪ್ರೌಢಿಮೆಯಲ್ಲಿ ತಾನೇನೂ ಕೇಳಲ್ಲ ಬೇಕಾದರೆ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟಿದ ಪಾಂಡಿತ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಇರಿಸಬಲ್ಲ ಆದರೆ ತನ್ನ ಗ್ರಂಥ ಕಬ್ಬಿನಂತಿರಬೇಕೇ ಹೊರತು ಒದಿರಂತೆ ಅಗಬಾರದು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ‘ಹಾಡು ಗಬ್ಬ’ವನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ತನ್ನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಓದಿದರೆ ‘ಅಯ್ಯಯ್ಯ ! ಚೆನ್ನಾದುದು’ ಎಂದು ಕನ್ನಡಿಗರು ಹೇಳುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ತೆಲುಗರು ‘ರಯ್ಯಾ, ಮಂಚಿದಿ’ ಎಂದೂ, ತುಳುವರು ‘ಅಯ್ಯಯ್ಯ ! ಎಂಚ

ಪೋರ್ಲಾಂಡೆ ' ದೂ ಹೇಸುವಷ್ಟು ಸುಭವಾಗಿರಬೇಕು, ಸುಲಲಿತವಾಗಿರಬೇಕು
ಅದಕ್ಕಾಗಿ 'ರಳ, ಕುಳ, ಶಿಥಿಲ, ಸಮಾಸ, ಮುಂತಾದ ವ್ಯಾಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ
'ಕೋಟಿಯು' ತನ್ನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಸಕಲ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ
ತರಬೇಕೆಂಬ ಬಿರುದಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಅದನ್ನು 'ಪುಸ್ತಕದ ಬದನೆಕಾಯಿ' ಮಾಡಲು ತನಗೆ
ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ

ರತ್ನಾಕರನ ಶೃಂಗಾರಸ ನಿರೂಪಣೆಯೂ, ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರ ಸೃಷ್ಟಿಯ ನೂತನ
ರೀತಿಯದು ಶೃಂಗಾರಸ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ಒಂದು ಹೊಸ ಜೀವನ
ತತ್ವವನ್ನೇ ಬೋಧಿಸಿಕೊರಟಿದ್ದಾನೆ, ಕವಿಯು ತತ್ವಜ್ಞನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ ಇತರ
ಜೈನಕವಿಗಳು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಹೇಳುವಂತೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಕ್ಷಣಭಂಗುರತೆ
ಯನ್ನು ಜ್ಞಾಪಕದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬೇಕಾದರೂ, ದೂರದ ಫಲಗಳನ್ನು ನೆನೆದು
ಕೈಲಿರುವುದನ್ನು ಎಸೆಯುವುದು ಮೂಢತನ, ಇಲ್ಲಿನ ಸುಖವನ್ನು ನಿರ್ದುಷ್ಟರೀತಿಯಲ್ಲಿ
ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಸವಿದು, ಪರಮ ಸುಖದ ಕಡೆಗೆ ಕೈನೀಡೋಣ-ಎಂಬುದು ಈತನ ತತ್ವ

ತನು ರೂಪು ವಿಭವ ಯೌವನ |

ಧನ ಸೌಭಾಗ್ಯಾಯುರಾದಿಗಳ್ಳೆಣೆ, ಕುಡು ಮಿಂ |

ಚಿನ ಪೊಳೆಪು ಮುಗಲ ನೆಳಲಿಂ |

ದ್ರನ ಬಿಲ್ ಬೊಬ್ಬಳಿಕೆಯುರ್ಬು ಪರ್ಜಿದ ಭೋಗಂ ||

ಎಂಬ ನಿರಾಶಾವಾದವನ್ನು ಖಂಡಿಸಿ ಯೋಗಭೋಗಗಳ ಸಾಮರಸ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ
ವನ್ನು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಓದುಗರ ಮುಂದಿಡುತ್ತಾನೆ, ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿ ಹಾಗೆಯೇ
ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮಾನವನನ್ನು ಸಂಸಾರದ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮೇಲಕ್ಕೇಳದಂತ ಮುಳುಗಿಸುವ
ಹಿರಿಯ ಗುಂಡುಗಳೆಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ತಳ್ಳಿಹಾಕುತ್ತಾನೆ ಈತನ ಮಾತುಗಳು
ಬರಿಯ ಗಿಳಿಯ ಮಾತುಗಳಲ್ಲ ಆತನಿಗೆ ಜೀವನವು ಬರಿಯ ತಮಾಷೆಯಲ್ಲ ಪರೀಕ್ಷೆ
ಯಿಂದ, ದೀರ್ಘಲೋಚನೆಯಿಂದ ಅದರ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು, ಅದನ್ನು
ತನ್ನ ಕಥೆಯ ಮೂಲಕ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹರಡಿ, ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕೆಂಬ
ಉದಾತ್ತಧೈಯವಿದೆ, ಕವಿಗೆ ಈ ಉದಾತ್ತಧೈಯವನ್ನು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ
ತಂದು ತನ್ನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ

ಹೀಗೆ ರತ್ನಾಕರನು ನಿರಂಕುಶಮತಿ, ಸ್ವತಂತ್ರ ಮಾರ್ಗವಲಂಬಿ ತತ್ವ
ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ - 'ಇದಮಿತ್ಥಂ' ಎಂದು ಇದುವರೆಗೆ ಯಾರೂ ಕೊನೆಯ ಮಾತು
ಹೇಳಿಲ್ಲ ಹಾಗೆಯೇ ರತ್ನಾಕರನ ಮಾತಾದರೂ ಕೊನೆಯ ಮಾತಲ್ಲದೆ ಹೋಗ
ಬಹುದು ಆದರೆ ಆತನು ಒಬ್ಬ ನೂತನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕನೆಂಬುದಂತೂ ನಿರ್ವಿವಾದ
ಆತನೊಬ್ಬ ಔಚಿತ್ಯ ನಿಯಮಪಾಲಕ, ಇತರ ನಿಯಮಗಳ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳಿಂದ
ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿರತಕ್ಕವನು ಕಾವ್ಯದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಈತನದೊಂದು ಹೊಸ ಮಾರ್ಗ
ವಿದೆ ಈತನ ವರ್ಣನಾ ವಿಧಾನವೂ ನೂತನವಾದುದೇ ವರ್ಣನೆಗಾಗಿ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲ,
ಕಥೆಗಾಗಿ ವರ್ಣನೆ. ವರ್ಣನೆಯಿಂದ ಕಥೆ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ

ರತ್ನಾಕರನ ಶೈಲಿ

‘The style expresses the man’ ಎಂದು ಇಂದು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರು ಹೇಳುವ ಮಾತನ್ನು ನಮ್ಮವರು ಎಂದೋ ಹೇಳಿದರು ‘ಶೀಲಸ್ಯ ಇಯಂ ಶೈಲೀ’ ಎಂದು ಕವಿಯ ಶೈಲಿಯಿಂದ ಆತನ ಮನೋಧರ್ಮವೇನೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಸುಲಭವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು ದೀರ್ಘಲೋಚನೆಯ ಫಲವಾಗಿ ಭಾವೋದಯವಾಗುತ್ತದೆ ಆ ಭಾವವು ಹೊರದೋರಿದಾಗ ಅದನ್ನು ಶೈಲಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ ಭಾವವು ಬದಲಾದರೆ ಶೈಲಿಯೂ ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತದೆ ಈ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಅದರ ಹಿಮ್ಮುಖವಾದ ಭಾವವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ರತ್ನಾಕರನ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ನಾವು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿರ್ಧರಿಸ ಬಹುದು

ಕವಿಯು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಪಂಡಿತರಂಜನೆಗಾಗಿ ಬರೆದಿಲ್ಲ, ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ, ಹೊನ್ನಮ್ಮನು ಹದಿಬದೆಯ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬರೆದಿರುವಂತೆ ಸಾಂಗತ್ಯದ ಛಾಪಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಬಹು ಸಹಜವಾದುದು ಗರತಿಯರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಹು ಭಾಗವು ಸಾಂಗತ್ಯದ ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ರಚಿತವಾದುದು ಹೀಗೆ ಉದ್ದಿಶ್ಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಆಡಂಬರವಿಲ್ಲದ ನಮ್ಮ ಕವಿಯ ಬರವಣಿಗೆ ಲಲಿತಮನೋಹರವಾಗಿದೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವ ವಸ್ತುವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲು ಹೆಚ್ಚು ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿ ಬೇಕಿಲ್ಲ ಅದರ ಅನುಭವ ವೇದ್ಯವಾಗುವುದಕ್ಕಾದರೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಇದರಿಂದ ರತ್ನಾಕರನ ಶೈಲಿ ಸುಲಭವಾಗಿದೆ, ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿದೆ ಇರುವ ವಸ್ತುವನ್ನು ಅದು ಇರುವಹಾಗೆ ವರ್ಣಿಸುವ ಚಾತುರ್ಯ ನಮ್ಮ ಕವಿಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟಿದೆ ಜನರ ಅನುಭವದಲ್ಲಿರುವ ಹೋಲಿಕೆಗಳನ್ನು ತರುವುದರ ಮೂಲಕ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ದಕ್ಷತೆಯಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾನೆ ಕುಂಭದ್ರೋಣದಂತೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ಮಳೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವಾಗ “ಕಿರುಧಾರೆಬಿಲ್ಲ, ತೆಂಗಿನ ಮರಗಳ ತೋರ | ದುರುವ ಧಾರೆಯೊಳೆಡೆಬಿಡದೆ” ಬರುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ ಹಾಗೆಯೇ “ಅಗಣಿತ ದೈವಗಳೊಂದು ಹೆಬ್ಬನ ಮಾಡ | ಲಗಲದೊಳ್ಳೆರೆದೊತ್ತಲಾಗಿ | ಗಗನವೆಂಬ ಸೇವೆಯೊಳಿಂದ ಸೇವೆಗೆ ಯಿಳಿವೊಲು ಮಳೆಯಾಯ್ತು” ಗುಡುಗನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವಾಗ—

“ಕೊಡದ ಸಾಲಂದದ ಮುಗಿಲ, ಕಾಮನಬಿಲ್ಲ | ಬಡಿಗೆಯಿಂ ಬಡಿಯೆ ದೈವಗಳು

ಒಡೆದಂತೆ ಗುಡುಗಾದುದೊಳಿಗದ್ದ ನೀರು ತೊ | ಟ್ಟಿಡುವಂತೆ ಕರೆದುದು ವೃಷ್ಟಿ ||”

ತನ್ನ ಅನುಭವವನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಬಲ್ಲ ಕಾಶಲವಿದೆ, ನಮ್ಮ ಕವಿಗೆ

ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸದ, ಶ್ರವ್ಯೇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಗೋಚರವಾಗಬಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಕವಿಯು ಅಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಜಾಣ್ಮೆಯನ್ನು ತೋರಿ

ದ್ದಾನೆ ಇವನ ಸಂಗೀತವರ್ಣನ ಅನ್ಯಾದೃಶವಾದುದು ಅಲ್ಲಿ ಪಾರಿಭಾಷಿಕಶಬ್ದಗಳ ಗೊಂದಲವಿಲ್ಲ, ಸಂಗೀತ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಗುಢವಿಲ್ಲದವನಿಗೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ ಕವಿಯು ತಾನು ಅನುಭವಿಸಿ ಆನಂದಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಆ ಆನಂದವನ್ನು ನಿರ್ವಂಚನೆಯಿಂದ ಓದುಗರ ಪಾಲುಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಉಪಮಾನಗಳಂತೂ ಜೀವನದಿಂದ ತಾವಾಗಿಯೇ ಎದ್ದು ಬಂದಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತವೆ

ಒಳಗುಣ್ಯದಾನಂದ ರಸ ತನ್ನ ತನು ತುಂಬಿ | ತುಳುಕಿ ಹೊರಗೆ ಸೊಸುವಂತೆ |

ತೆಳುವಸುರಂದ ಬಾಯ್ತೆರೆಯೊಳು ಸುಸ್ವರ | ಹೊಳೆದು ಮೋಹಿಸುತ್ತಿದ್ದದಾಗ ||

ಸುಳನಾಭಿಯೊಳು ಹುಟ್ಟಿ ಮೆಲ್ಲಿದೆಯೊಳು ಬೆಳೆ | ದೊಳಗೊರಲೊಳು ಪ್ರಾಯವಡೆದು |

ಎಳೆಯಳ ಬ್ರಂಹರಂಧ್ರವನೇರಿ ಬಾಯ್ತೆರೆ | ಗಿಳಿದು ಮೋಹಿಸಿದುದಾಳಾವ ||

ಬೆಳಗಿನೂಳೋಲಾಡುವಂತೆ ಸಂಗೀತದ | ಸುಳಿಯೊಳು ತೇಲಾಡುವಂತೆ |

ತೆಳುಗಾಳಿಯೇರಿ ವೈಹಾಳಿಯ ಮಾಡುವಂ | ತೆಳೆವೆಂಗಳರಿಸಿ ಹಾಡಿದಳು ||

ಕೆಂಬಾಯಿ ನಸುದೆರೆದಾಯೆಂದು ರಾಗವ | ನಂಬುಜಾನನೆ ತುಡುಕಿದಳು ||

ವೀಣೆಯ ನುಡಿಸುತ ಪಾಡಿದವರಳೆಗೆ | ವೀಣೆಗಳೆರಡನೊಂದಾಗಿ |

ಹೂಣಿ ನುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೆಂಟೊಲಿಹುದು ಮರು | ರಾಣಿಯ ದನಿಯ ಚೆಲ್ವಿಕಯ ||

ಸಂಗೀತದ ದೃಶ್ಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಂತಿದೆ ಇಷ್ಟನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತುಲನೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಜಗತ್ತಿನ ಯಾವ ಸಂಗೀತದ ಭಾವಗೀತಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಇದು ಕಡಮೆಯಾದೀತು ? ಅದರೂ ನಿರಾಭರಣ ಸುಂದರಿ ! ಕಲ್ಪನಾ ಚಾತುರ್ಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕವಿಯ ರಸಾನುಭವವು ಹೆಚ್ಚು ಬೆಲೆ ಬಾಳಬಲ್ಲದು

ಕವಿಯು ಮಾಡಿರುವ ನರ್ತನ ವರ್ಣನೆಯೂ ಮನೋಹರವಾಗಿದೆ—

ನೋಟದೊಳಗೆ ಕೊಂದರೊಮ್ಮೆ ನೋಟಕರನು | ನಾಟಿಸಿ ನಸುನಗೆಯಿಂದ |

ಲೂಟಿ ಮಾಡಿದರು ಮೈಯೊಲೆದಾಟದಿಂದೆ | ಗೋಟಿಯ ಕೊಂಡರೇನೆಂಬೆ ||

ಸುಳಿದು ಸುತ್ತುವಳು ನಾಟ್ಯದೊಳು ಸಮ್ಮೋಹನ | ಜಳಧಿಯ ಸುಳಿಯೊ ಎಂಬಂತೆ |

ಬಲಕಡಕೊಲೆದು ಹರಿವಳೆಕವಿಸಿಲಲ್ಲಿ | ಎಳನಾಗ ಹರಿವಂತೆ ಮುರಿದು ||

ಅತ್ಯಂತ ಗಹನವಾದ ವೇದಾಂತ ವಿಚಾರಗಳೂ ರತ್ನಾಕರನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸುಲಿದ ಬಾಳೆಯ ಹಣ್ಣಿನಂತೆ ಸುಲಭವಾಗಿಬಿಡುತ್ತವೆ.

ದೊರೆಯೆದ್ದು ಹೋಗಿನೆ ಹೋಗಿ, ಬಾರಂದರೆ | ಬರುತಿಹ ಸೇವಕರಂತೆ |

ಕರಣ ನಾಲ್ಕಿಂಧ್ರಿಯವೈದವನುಸುರಂದಂ | ತಿರುತಿಹವೇನ ಬಣ್ಣಿ ಪೆನ್ನು ||

ಬೇಕಾದರಾಡಿಸಿ ಗಾಳಿಪಟವನರ್ತಿ | ಸಾಕಾಗೆ ಸುರುಳುವನಂತೆ |

ನೂಕಿಚಿತ್ತವ ಹೊರಗಾಡಿಸುವನು ತನ್ನೊ | ಕೇಕವಾಗಿರಿಸುವನೊಮ್ಮೆ ||

ಹೆಣ್ಣು ಸೊಂಕದ ಮುನ್ನ ಪುಟವೇರುತಿಹುದದು | ಹೆಣ್ಣು ತೋಪ್ಪಲಿಗೆ ಬಿದ್ದಾಗ |
 ಪೊಣ್ಣು ಪೊಣ್ಣನೆ ಹಾರುವೆರಳೆ ಮೋಸದಿ ಕಾಲು | ಕಣ್ಣಿಗೆ ಸಿಲುಕಿದಂತಿಹುದು |
 ಹೆಣ್ಣು ಹಿಡಿದಮೇಲೆ ಮಣ್ಣು ಹಿಡಿಯಬೇಕು | ಹೊನ್ನ ಹಿಡಿಯಬೇಕು ಸಹಜ |
 ಹೆಣ್ಣು ಹೊನ್ನ ಮಣ್ಣು ಪಿಡಿದಾತ್ಮರೈಲ್ಲರು | ಮಣ್ಣು ಹಿಡಿದ ಲೋಹದಂತೆ ||

ಹೀಗೆ ಕವಿಯು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮಾತ್ರ ವೇದ್ಯವಾಗಬಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಹ ಸುಂದರವಾಗಿ, ಸಹಜವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಬಲ್ಲ ಕಲೆಗಾರನಾಗಿದ್ದಾನೆ

ರತ್ನಾಕರನಲ್ಲಿ, ಅವನ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಕುಸುರಿಗೆಲಸ ಹೆಚ್ಚು ವರ್ಣನೀಯ ವಸ್ತುವಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪದರರನ್ನೂ ಜಕಣಾಚಾರಿಯಂತೆ ಬಿಚ್ಚಿ ತೋರಿಸುವ ಸ್ವಭಾವ ಇದರಿಂದ ಒಂದೇ ಭಾವವು ಎರಡೆರಡು ಸಲ ಮೂರು ಮೂರು ಸಲ ಬರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ—ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೇ ಬೇರೊಂದು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಓದುಗರ ಊಹೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಅವಕಾಶವನ್ನೇ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಕವಿ ತಾನು ಹಿಡಿದ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬರೇ ಕೈಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಕೇಳುವ ಮನೋಧರ್ಮ ಅವನ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಇದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ

ರತ್ನಾಕರನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡಿರುವ ಕಥಾವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಭಾವಾ ವೇಗಗಳು ಬರಲು ಆಸ್ಪದವಿಲ್ಲ ಉಗ್ರಭಾವಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಎಡೆಯಿಲ್ಲ ಇದರಿಂದ ಈತನ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸತ್ಯವು ಕಡಮೆಯಾಗಿರುವಂತೆ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ ನಾಗಚಂದ್ರ ಕವಿಯಂತೆ ಇವನಲ್ಲಿಯೂ ಭಾವಕ್ರಮಗುಣವಾದ ಪದಸಮೂಹವು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ ಕವಿಯ ಮನೋಭಾವ ಬಹು ಕೋಮಲವಾದುದು ಮನಸ್ಸು ಕೆರಳಿಸಬಲ್ಲ—ಕೆಚ್ಚಿನ ಕಿಚ್ಚನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬಲ್ಲ—ಉಗ್ರಭಾವಗಳು ಆತನಲ್ಲಿ ಕಡಮೆ ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಯೆಲ್ಲವೂ ಸುಂದರವಾದ, ಕೋಮಲವಾದ, ಕಳಕಳಿಸುವ ಲಲಿತಕಲೆಯ ಕಡೆಗೇ ಆತನು ಕೊಡುವ ಉಪಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಉದ್ರೇಕಗೊಳಿಸುವಷ್ಟು ಕಾವಿಲ್ಲ ಹೇಳುವುದನ್ನು ಮನದಟ್ಟಾಗುವಂತೆ ಹೇಳಲು ಮಾತ್ರ ಸಹಕಾರಿಗಳಾಗುತ್ತವೆ ಪಾರಕರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಿತ್ಯವುವದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದೇ ಬಾರಿ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕವಿ ಹಿಂಜರಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅವನ ಉಪಮೆಗಳು ಅಯೋಗ್ಯವೆಂದು ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಅನುಭವ ದಲ್ಲಿನ ಉಪಮೆಗಳನ್ನೇ ಆರಿಸಿ ತೆಗೆದು ಅವರ ಮುಂದಿಡಬೇಕೆಂಬುದು ಅವನ ಉದ್ದೇಶ ಸಮಯ ಬಂದಾಗ ಉತ್ತಮವಾದ ಉಪಮೆಗಳನ್ನೂ ಕೂಡಬಲ್ಲ ನಾಟಕರಂಗದಲ್ಲಿ ತೆರೆ ಓರೆಯಾದುದನ್ನು “ ಸಂಜೆಗೊವೊಲೆವಂತೆ ತೆರೆ ತೊಲಗಿತು ಕಣ್ಣೆ ಕಂಜಾಕ್ಷಿಯರು ಕಾಣಿಸಿದರು ” ಎಂಬ ಸುಂದರ ಉಪಮಾನದಿಂದ ತೋರುತ್ತಾನೆ ಎಷ್ಟು ಸುಂದರವಾದ ಭಾವ! ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆವ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಕವಿ ಕಣ್ಣೆಟ್ಟು ನೋಡುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ವನಾಗಿದ್ದಾನೆ ನೈಸರ್ಗಿಕವಾದ ಇಂತಹ ಉಪಮೆಗಳು ಅಲ್ಲೊಂದು ಇಲ್ಲೊಂದು

ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣುಬರುತ್ತವೆಯಾದರೂ ಆತ್ಮತ್ವವು ಕಾವ್ಯ ಲಕ್ಷಣವುಳ್ಳ ಉಪಮೆಗಳೇ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು

ಈತನ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಲೆಯೇ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಅಡಂಬರವಿಲ್ಲ ಯಾವುದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾದರೂ ಉದ್ದಿಷ್ಟ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಹೇಳುವುದು. ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಿತಿಯೆಂಬುದು ಇವನ ಮನೆದೇವತೆ ಆಯಾ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಕೃತವೋ ಅಷ್ಟುಮಾತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಸಂಗೀತದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಎತ್ತಿದರೆ ಅದರಿಂದ ಬರುವ ಸಂತೋಷದ ವಿಚಾರವೆಷ್ಟೋ ಅಷ್ಟೇ ಹೊರತು ಒಂದು ಡೆಜ್ ಆಚೆ ಈಚೆ ಇಡುವುದಿಲ್ಲ ಅದೊಂದನ್ನೇ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿದಾಗ ಅದು ಸ್ವಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ “ ಉಚಿತಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ವೇಳೆ” ಎಂಬ ಈತನ ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ ಈಡೇರಿದೆ

ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ರತ್ನಾಕರನ ಸ್ಥಾನ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ರತ್ನಾಕರನ ಸ್ಥಾನವಾವುದು ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಒಂದೇ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕೊಡುವುದಾದರೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಬಹುದು ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿಗೆ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ಹೇಗೋ, ರಗಳೆಗಳಿಗೆ ಹರಿಹರನು ಹೇಗೋ ಸಾಂಗತ್ಯಕ್ಕೆ ರತ್ನಾಕರ ಹಾಗೆ ಆಯಾ ಭಂದಸ್ಸಿಗೆ ಅವರವರು ಸಾಮ್ರಾಟರು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಆಧಾರಸ್ತಂಭಗಳೆಂತಿರುವ ಉತ್ತಮ ಕವಿಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಭುಜಕ್ಕೆ ಭುಜವಾನಿಸಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳವನು ನಮ್ಮ ಕವಿ ಕಾವ್ಯ-ಧರ್ಮಗಳ ಸಮನ್ವಯರೂಪವಾದ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯರತ್ನದಿಂದ ಅಜರಾಮರವಾದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿರುವವನು

ಜಗದೊಳ್ ಸ್ನೇಹಮಾದ ನಾಳ್ಕೂಡಿಗಳಂ ಭಂದಕ್ಕೆ ಬರ್ಪಂತೆ ನೆ ।
 ಟ್ಟಿಗೆ ಮಾತಾಡುವ ಬಲ್ಮೆ, ಚಿತ್ತದೊಳೊರಲ್ದಿದ್ದರ್ಥಮಂ ಕೊಡೆ ನಾ ।
 ಲಗಿಯಂ ರಂಜಿಸುವೊಂದು ಬಿನ್ನಣವದಿನ್ನಾವಂಗೆ ಪುಣ್ಯಕ ಭಾ ।
 ಗಿಗೆ ಸೈಪಿಂ ದೊರಕೊಳ್ಳು ಮಾತನೆ ವಲಂ ಶೃಂಗಾರ ರತ್ನಾಕರಂ ॥

—ಕವಿಕಾಮ

ಗ್ರಂಥಪಾರ

‘ಭರತೇಶ ವೈಭವ’ ದ ಗ್ರಂಥಪಾರವನ್ನು ಮೂರು ಓಲೆ ಪ್ರತಿಗಳು, ಎರಡು ಕಾಗದದ ಪ್ರತಿಗಳು ಮತ್ತು ಒಂದು ಅಚ್ಚಿನ ಪ್ರತಿ—ಇವುಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದೆ ದೊರೆತ ಮೂರು ಓಲೆಯ ಪ್ರತಿಗಳೂ ಅಸಮಗ್ರವಾದವು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಓರಿಯಂಟಲ್ ಲೈಬ್ರರಿಗೆ ಸೇರಿದವು ಮತ್ತೊಂದು ಮಹಾರಾಜಾ ಕಾಲೇಜಿನ ಕನ್ನಡ ಸಹಾಯಕಾಧ್ಯಾಪಕರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ವಿ ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯ ಎಂ ಎ ಅವರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ದೊರೆತುದು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮೊದಲ ೭೧ ಸಂಧಿಗಳು (ಓಲೆ ಪ್ರತಿ ನಂ ೨೭೪), ಸಂಧಿ ೨೨ ರಿಂದ ೮೦ ರವರೆಗೆ (ಓಲೆ ಪ್ರತಿ ನಂ ೨೭೫), ಮೊದಲ ಐವತ್ತು ಸಂಧಿಗಳು ಇವೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಚ, ಛ, ಜ—ಎಂದು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದೆ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಉಗ್ರಾಣದ ಮಂಗೇಶರಾಯರು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಅಚ್ಚಿನ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ‘ಗ’ ಎಂದು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದೆ ಓರಿಯಂಟಲ್ ಲೈಬ್ರರಿಯ ಕಾಗದದ ಪ್ರತಿಗಳೆರಡನ್ನು (A ೨೪೨ ಮೊದಲ ೧೫ ಸಂಧಿಗಳು, A ೨೪೩-೧೬ ರಿಂದ ೩೧ ನೇ ಸಂಧಿ, A ೨೪೪-೩೨ ರಿಂದ ೪೬ ನೆಯ ಸಂಧಿ, A ೨೪೫ ೪೭ ರಿಂದ ೬೪ ನೆಯ ಸಂಧಿ, A ೨೪೬ ೬೫ ರಿಂದ ೮೦ ನೆಯ ಸಂಧಿ,—ಮತ್ತು, B ೧೨೬-ಸಂಧಿ ೧ ರಿಂದ ೧೭, B ೧೫೪-ಸಂಧಿ ೨೭-೫೪, B ೧೫೫ ಸಂಧಿ ೫೪ ೮೦) ಕ, ಖ, ಎಂದು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದೆ ಅಚ್ಚಿನ ಪ್ರತಿಯು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಶುದ್ಧವಾಗಿಯೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಪಾರಾಂತರಗಳು ಹೆಚ್ಚುಸಾಗಿರಬೇಕಾದುದರ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ ಅರ್ಥವೈತ್ಯಾಸವೋ ಸಂದೇಹವೋ ಬಂದಕಡೆ ಮಾತ್ರ ಪಾರಾಂತರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ

ಓರಿಯಂಟಲ್ ಲೈಬ್ರರಿಯ ಗ್ರಂಥಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟ ನನ್ನ ಪೂಜ್ಯ ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎ ಆರ್ ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಗೂ, ಲೈಬ್ರರಿಯ ಅಧಿಕಾರ ವರ್ಗದವರಿಗೂ, ‘ಜ’ ಓಲೆ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಶ್ರೀಮಾನ್ ವಿ. ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯ ಎಂ ಎ., ಅವರಿಗೂ ನನ್ನ ಅನಂತ ವಂದನೆಗಳು

ಆಸ್ಥಾನ ಸಂಧಿ

ಪರಮ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಕೋಟಿ ಚಂದ್ರಾದಿತ್ಯ
ಕಿರಣ ಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶ
ಸುರರ ಮಕಟಮಣಿ ರಂಜಿತ ಚರಣಾಬ್ಜ
ಶರಣಾಗು ಪ್ರಧಮ ಜಿನೇಶ

೧

ಬಿನ್ನಹ ಗುರುವೆ ಧ್ಯಾನಕೆ ಬೇಸರಾದಾಗ
ನಿನ್ನನಾದಿಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಕನ್ನಡದೊಳಗೊಂದು ಕಥೆಯ ಪೇಳುವೆನದು
ನಿನ್ನಾಜ್ಞೆ ಕಂಡ ನನ್ನೊಡೆಯಾ

೨

ಕಬ್ಬಿಗರೋದುಗಬ್ಬವ ಹಾಡುಗಬ್ಬವ
ಕಬ್ಬದೊಳೊರೆವರಿವೆರಡು
ಕಬ್ಬಿನಂತಿರಬೇಕು ಬಿದಿರಂತೆ ರಚಿಸಲೇ
ಕಬ್ಬಿ ಹೇಳಲೆ ಸರಸ್ವತಿಯೆ

೩

ಅಯ್ಯಯ್ಯ ಚಿನ್ನಾದುದೆನೆ ಕನ್ನಡಿಗರು
ರಯ್ಯಾ ಮಂಚಿದಿಯೆನೆ ತೆಲುಗಾ
ಅಯ್ಯಯ್ಯ ಎಂಚಪೊರ್ಲಾಂಡೆಂದು ತುಳುವರು
ಮೈಯ್ಯುಬ್ಬಿ ಕೇಳಬೇಕಣ್ಣಾ

೪

ರಳ ಕುಳ ತಿಥಿಲ ಸಮಾಸ ಮುಂತಾದವ
ರೊಳಗಿಲ್ಲ ಕೆಲವುಳ್ಳರುಂಟು
ಕೆಲವಿಲ್ಲಾದರು ಎಲ್ಲವೇಕೆಂದವರ ಕೋ
ಟಲೆಯೇಕೆ ಹಾಡುಗಬ್ಬದೊಳು

೫

ಸಕಲ ಲಕ್ಷಣವು ವಸ್ತುಕಕೆ, ವರ್ಣಕಕಿಷ್ಟು
ವಿಕಳವಾದರು ದೋಷವಿಲ್ಲ
ಸಲಕ ಲಕ್ಷಣಕಾಗಿ ಬಿರುಸು ಮಾಡಿದರೆ ವು
ಸ್ತಕದ ಬದನೆಕಾಯಹುದು

೬

ಚಂದಿರನೊಳಗೆ ಕಪ್ಪುಂಟು ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳು
ಕಂದಿ ಕಂದಿಹುದೋ ನಿರ್ಮಲವೊ
ಸಂಧಿಸಿ ಶಬ್ದದೋಷಗಳೊಮ್ಮೆ ಸುಕಥೆಗೆ
ಬಂದರೆ ಧರ್ಮ ಮಾಸುವುದೇ

೭

ಗಣನೆಯಿಲ್ಲದ ರಾಜ್ಯಸುಖದೊಳೋಲಾಡಿ ಧಾ
ರಿಣಿ ಮೆಚ್ಚೆ ಜಿನಯೋಗಿಯಾಗಿ
ಕ್ಷಣಕೆ ಕರ್ಮವ ಸುಟ್ಟು ಜಿನನಾದ ಭೂಭುಜಾ
ಗ್ರಣಿಯ ವೈಭವವ ಲಾಲಿಸಿದೊ

೮

ಅಗಮವಧ್ಯಾತ್ಮವಳವಟ್ಟು ಶೃಂಗಾರ
ತ್ಯಾಗ ಭೋಗದ ಮೋಡಿ ಮರೆಯೆ
ಭೋಗಿ ಯೋಗಿಗಳೆದೆ ಜುಮ್ಮು ಜುಮ್ಮನೆ ನೇಮ
ವಾಗಿ ಸೊಲ್ಲಿಸುವೆನಾಲಿಸಿದೊ

೯

ಪ್ರಚುರದಿ ಪದಿನೆಂಟು ರಚನೆಯ ವಾಕ್ಯಕೆ
ರಚಿಸುವರಾನಂತು ಪೇಳಿ
ಉಚಿತಕೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಪೇಳ್ದಿನಧ್ಯಾತ್ಮವೆ
ನಿಚಿತ ಪ್ರಯೋಜನವೆನಗೆ

೧೦

ಭರತಭೂತಳಕೆ ಸಿಂಗಾರವಾದಯೋಧ್ಯಾ
ಪುರದೊಳು ಮೂಲೋಕ ಪೊಗಳೆ
ಭರತಚಕ್ರೇಶ್ವರ ಸುಖಬಾಳುತಿರ್ದನಾ
ಸಿರಿಯನಿನ್ನೇನ ಬಣ್ಣಿ ಪೆನು

೧೧

ಪುರು ಪರಮೇಶನ ಹಿರಿಯ ಕುಮಾರನು
ನರಲೋಕಕೊಟ್ಟನೆ ರಾಯ
ಮುರಿದು ಕಣ್ಣೆಟ್ಟರೆ ಕ್ಷಣಕೆ ಮುಕ್ತಿಯ ಕಾಂಬ
ಭರತ ಚಕ್ರಿಯ ಹೇಳಲಳವೇ

೧೨

ಹದಿನಾರನೆಯ ಮನು ಪ್ರಥಮಚಕ್ರೇಶ್ವರ
ಸುದತಿದನಕೆ ರಾಜಮದನ
ಚದುರರ ತಲೆವಣಿ ತಡ್ಧವಮೋಕ್ಷ ಸಂ
ಪದನ ಬಣ್ಣಿಸಲೆನ್ನೆ ಹವಣೆ

೧೩

ಧರೆಯೊಳ್ಳಿಲ್ಲವ ಸುಟ್ಟರುಂಟಿಲ್ಲ ಭಸ್ಮಕ
ಪುರವ ಸುಟ್ಟರೆ ಭಸ್ಮವುಂಟೆ
ನರತತಿಗಾಹಾರ ನಿಹಾರವುಂಟೆಮ್ಮ
ಭರತೇಶಗಿಲ್ಲ ನಿಹಾರಾ

೧೪

ಕೋಮಲಾಂಗನು ಹೇಮವರ್ಣನು ಜಗವೆ
ಕಾಮಸತಕ್ಕ ಚೆನ್ನಿಗನು
ಆಮೋದವುಕ್ಕುವ ಜನ್ಮನಿಗನು ಸರ್ವ
ಭೂಮೀಶರೊಡೆಯನಾ ಚಕ್ರಿ

೧೫

ಆ ವಿಭುವೊಂದಿನದುದಯದೊಳೆದ್ದು
ದೇವತಾರ್ಚನೆಯನು ಮಾಡಿ
ಚಾವಡಿದ್ದಿಡಿ ತಾನೋಲಗನಾದೊಂದು
ಶ್ರೀ ವಿಲಾಸವನೇನನೆಂಬೆ

೧೬

ನವರತ್ನ ಹೇಮನಿರ್ಮಿತವೆನಿಪಾಸ್ಥಾನ
ಭವನದೊಳಾ ರಾಜರತ್ನ
ಭವನಡೆದೆಸೆದನು ರತ್ನ ಪುಷ್ಪಕದೊಳು
ದಿವಿಜೇಂದ್ರನೊಪ್ಪುವಂದದೊಳು

೧೭

ತನುಕಾಂತಿ ತುಂಬಿದ್ದ ಸಭೆಯೆಂಬ ಕೊಳದಲ್ಲಿ
ಕನಕಸಿಂಹಾಸನವೆಂಬ
ಕನಕಾಂಬುಜದ ಮೇಲಾ ರಾಜ [ಹಂಸ] ನಿ
ದ್ದನು ರಾಜಹಂಸನೆಂಬಂತೆ

೧೮

ಉದಯಗಿರಿಯ ಮೇಲೆ ಮೆರೆವ ಭಾನುವಿಗೆ ಮ
ತ್ತಿದಿರಾದ ಪ್ರತಿಸೂರ್ಯನಂತೆ
ಪದುಳದುತ್ತುಂಗ ಸಿಂಹಾಸನವೇರಿ ದೇ
ಹದ ಕಾಂತಿ ಮೆರೆಯೆ ಮೆರೆದನು

೧೯

ಆವ ಬಿಂಕವೊ ಎಡಗಾಲ ಗದ್ದುಗೆಯ ಮೇ
ಲೋವಿ ಮಡಿದು ಮತ್ತೆ ಕೆಳಗೆ
ಹಾವುಗೆಯೊಳು ಪೆಂಡೆಯದ ಬಲಗಾಲೂರಿ
ರೀವಿಯೊಳೆಸೆದನಾ ರಾಯ

೨೦

ಬಲಗೈಯೊಳಾಂತ ಹೊನ್ನೊರೆಯ ಕರಾರಿಯ
ಕೆಲಕೂರಿ ಮತ್ತೆ ಡಗೈಯಾ
ಮಲಗನ ಮೇಲೂರಿ ಬೀರಸಿರಿಯನಾಳ್
ಕಲಿಗಳ ದೇವನೊಪ್ಪಿದನು

೨೧

ನರುಸುಯ್ಯಗಳಿಗೆ ತೇಲ್ವ ದುಕೂಲದ
ಸೆರಗು ಸೇರುವೆ ದೊರೆ ಜೊವೆದು
ತೆರಸಿನೆದೆಯ ಹೊನ್ನ ಜನ್ನಿ ವಾರದ ರೇಖೆ
ಮೆರೆಯೆ ರಾಜೇಂದ್ರ ಮೆರೆದನು

೨೨

ಮಿರುಪ ಕಿರಿಟಿವುಂಟದನಂದು ಭರಿಸಿತಿ
ಲ್ಲುರೆ ಮನದೊಂದು ಲೀಲೆಯೊಳು
ತುರುಬು ಚುಂಗಸೆಯ ಚಿಮ್ಮುರಿಸುತ್ತಿ ಸೊಬಗನೆ
ಕರೆವುತಿದ್ದನು ನೋಡುವರಗೆ

೨೩

ಜೋಕವಿಡಿದು ನೀಡುವಳೆಯ ಘಳಿಗೆಯ ಪ
ರಾಕಿನೊಳಗೆ ಕೈಕೊಳುತ
ಏಕೆ ನುಡಿಯನೊ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆಯೆಂಬಂತೊಂದು
ತೂಕದೊಳೆಸೆದನಾ ರಾಯ

೨೪

ಉಬ್ಬಿ ಬೆಳೆದು ಬಾಗಿತಿಲ್ಲ ರೇಖೆಗೆ ಬಂದು
ಹುಬ್ಬಿನಂತೆಸೆವಳೆ ಮೀಸೆ
ಹುಬ್ಬು ಮೀಸೆಯ ನೋಡಿ ನಲಿವ ಬವರಿಕಣ್ಣ
ಹಬ್ಬವ ಮಾಳ್ವನೆಲ್ಲರಿಗೆ

೨೫

ಕುಂಡಲಗಳ ಕಾಂತಿ, ಕಂಗಳ ಪ್ರಭೆ, ಗಂಡ
ಮಂಡಲದೊಳಗಾಡಲಪನಾ
ಮಂಡೆಯೊಲೆದರೆ ಹೆಂಗಳಿಗೆ ಮನ್ನಡನದೊ
ಖಂಡೆಯವಲುಗಿದಂತೆಹುದು

೨೬

ಪದಕ ಕಡಗ ಕಂಠಮಾಲೆಯ ನವರತ್ನ
ದುದಿತಾಂಶು ದೇಹಕಾಂತಿಯೊಳು
ಪುದಿದು ಪೊಳೆಯ ಕಣ್ಣೆ ತೋರಿವನ್ನಿಂದ್ರಜಾ
ಪದೊಳು ಮಾಡಿದ ವ್ಯಪನಾಳಿ

೨೭

ಶಾಲಿಯ ತೆರೆಯ ತಟ್ಟು ಚ್ಚಿ ದೀಪದ ಕಾಂತಿ
ಧಾಳಿಸುವಂತೆ ಲೋಕದೊಳು
ಆ ಲಲಿತಾಂಗನ ತನುಕಾಂತಿ ವೊಡೆದ ದು
ಕೂಲದ ಹೊರಗೈರಂಜಿಸಿತು

೨೮

ಬಳಸಿನ ನುಡಿಗಳೇನೋಲಗದೆಳೆವೆಂಗೆ
ಳೊಲಿದುಟ್ಟು ಬಿಳಿಯ ಶೀರೆಗಳೊ
ಚೆಲುವನ ತನುಕಾಂತಿ ಸೋಂಕಿದ ರಂಗು ಮಾ
ದಲವಣ್ಣ ವೆನಲೆಸೆದಿಹುದು

೨೯

ಹೆಂಗಳ ರೂಪು ಗಂಡರಿಗೆ ಗಂಡರ ರೂಪು
ಹೆಂಗಳ ಸೋಲಿಪುದೆಂಬ
ಪಾಂಗಲ್ಲವನ ಚೆಲ್ವಿಕೆ ಗುಡು ಪೆಣ್ಣಳ
ಕಂಗಳ ಸೆರೆವಿಡಿದಿಹುದು

೩೦

ತರತರವಿಡಿದು ಧಾಳಿಸುತಿಹ ದೀರ್ಘ ಚಾ
ಮರಗಳ ಸಾಲೊಳೆನೆದನು
ಹರಿವ ಬೆಕ್ಕುಗಿಲೊಳು ತೋರಿ ಮರಸುವ ಚಂ
ದಿನೋ ಭಾಸ್ಕರನೋಯೆಂಬಂತೆ

೩೧

ಬಲದೊಳು ಭೂಭುಜರೆಡದಲ್ಲಿ ಗಣಿಕೆಯ
ರೊಲುಮೆಯ ಕವಿಗಳು ಮುಂದೆ
ನಿಲೆ ಹಿಂದೆ ಹಿತವರು ಬಳಸಿದೆಕ್ಕಡಿಗರ
ಬಲು ಬಜಾವಣೆಯೊಳೊಪ್ಪಿದನು

೩೨

ವಾರನಾರಿಯರು ತಾವಾರನಾರಿಯರೊ ಶೃಂ
ಗಾರಕೆ ನೋತು ಭೂವರನಾ
ಹಾರುತ್ತಿದ್ದರು ಸುರಪತನ ಗೋದಾನಕ್ಕೆ
ಹಾರುವ ಹಾರುವನಂತೆ

೩೩

ಅಂಬುಜವೆಲ್ಲವು ರವಿಯ ನೋಳ್ವಂತ ನೀ
ಲಾಂಬುಜ ನೋಳ್ವಂತೆ ಶಶಿಯಾ
ತುಂಬಿದ ಸಭೆಯೆಲ್ಲ ನೃಪನ ನೋಡುವ ಮಿಕ್ಕ
ಹೆಂಬಲ ಮರೆದುದಲ್ಲಲ್ಲಿ

೩೪

ರೋಮಾಂಚನಸಿದ್ಧ ಜುಂಜುಮಾಲಪ, ಗಾ
 ನಾಮೋದ ಚುಂಚುಮಾಲಾಧ್ಯ
 ಶ್ರೀಮಂತ್ರಗಾಂಧಾರ ರಾಗವರ್ತಕರೆಂಬ
 ರಾ ಮಹೀಪತಿಯ ಗಾಯಕರು

೩೫

ಬಳ್ಳ ಬಾಯ್ದೆರೆಯದೆ ಭ್ರಾಂತುಗೊಂಡಂತೆ ಮೈ
 ಯೆಲ್ಲ ತೂಗಾಡದೊಂದಿನಿಸು
 ಅಲ್ಲಾ ಟವುಂಟೋಜೆವಿಡಿದು ಬಾಯ್ದೆರೆಯುಂಟು
 ಸಲ್ಲಲಿತದೊಳು ಹಾಡಿದರು

೩೬

ಜೋಡು ಜೋಡಾಗಿ ತಾವರೆಯಿದಿರೊಳು ಸ್ವರ
 ಮಾಡುವ ತುಂಬಿಗಳಂತೆ
 ನೋಡುತ ಭರತರಾಜನ ಮುಖಪದ್ಮವ
 ಮಾಡಿದರಾಳಾಪಗಳನು

೩೭

ಭರತರಾಜನ ಮುಖಚಂದ್ರನ ಕಂಡ ಜಾ
 ಣರಿಗೆ ಮಹಾಳಾಪವುಕ್ಕಿ
 ಬರುತ್ತಿದ್ದು ವಿದುವ ಕಂಡ ಸಮುದ್ರದ
 ಭರತದಂತೆನ ಬಣ್ಣವೆನು

೩೮

ವೀಣೆಯ ದನಿಯಾವುದದರೊಳು ಪಾಡುವ
 ಗಾನದ ಧ್ವನಿಯಾವುದೆಂದು
 ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಜಿನಿಸಿದ್ದ ಮಹಿಮೆಯ
 ಕಾಣಿಸಿ ಪಾಡಿದರೊಲ್ಲ

೩೯

ರನ್ನ ಮೂರರ ಗುಣವನು ಮುಖವೀಣೆಯ
 ಸನ್ನಾಹದಿಂದ ಹಾಡಿದರು
 ಚೆನ್ನಾಯ್ತು ಸೊಬಗಾಯ್ತು ಲೇಸು ಲೇ
 ಸಿನ್ನೊಮ್ಮೆಯೆಂದು ಕಳಿವಂತೆ

೪೦

ದನಿ ಲೇಸು ಮೇಳದ ಜೋಕೆ ಲೇಸಾಪ
 ವನುಭವ ಲೇಸು ಮತ್ತೆಲ್ಲ
 ಜಿನನಾಮ ಕೂಡಿತ್ತು ಲೇಸು ಲೇಸೆಂದು ರಾ
 ಯನ ಮೂದೆ ನುಡಿವರಿಚ್ಚಿಗರು

೪೧

ತುಂಬಿಯ ಗಾಢವಂತಿರಲಿ ಕೋಕಿಲನಾದ
ವೆಂಬರ ಮಾತದಂತಿರಲಿ
ತುಂಬುರ ನಾರದರನ್ನೇಕ ಹೋಪುರೆ
ಯೆಂಬಂತೆ ಸೊಗಸಿ ಹಾಡಿದರು

೪೨

ಸವನಸರಣದೊಳು ವಿಮಲಕಿರಣದೊಳ
ಗಮಲ ಮುನಿಗಳ ವೃಂದದೊಳು
ಕಮಲಕರ್ಣಿಕೆಗೆ ಸೋಂಕದೆ ನಿಂದ ದೇವನ
ಗಮಕವನೊಲ್ಲ ಪಾಡಿದರು

೪೩

ಜಿನನ ಪೊಗಳ ಕೂಡೆ ಸಿದ್ಧರ ಕೀರ್ತಿಸಿ
ಮುನಿಗಳ ವಂದಿಸಿ ಮತ್ತೆ
ತನುವಿನೊಳಿದ್ದಾತ್ಮತತ್ವವಿಚಾರವ
ಜನಪತಿ ಮೆಚ್ಚಿ ಹಾಡಿದರು

೪೪

ನರುಗಬ್ಬಿನೊಳಗಣ ರಸವ ಕಾಣದೆ ಪಶು
ಹೊರಗಣಲೆಯ ಸವಿವಂತೆ
ಅರಿದೊಳಗಾತ್ಮಸುಖವನುಣಲಯದೆ
ಹೊರಗೆಳಸುವರಂಗಸುಖಕೆ

೪೫

ತಿಳಿವೆ ಶರೀರ ತಿಳಿವೆ ರೂಪು ಬೆಳಗೆ ವೈ
ಬೆಳಗೆ ತಾನಾಗರುತಿಹುದು
ತಿಳಿವು ಬೆಳಗುಗಳೆ ಹಂಸನ ಕುರುಹೆಂದು
ತಿಳಿದು ನೋಳ್ವನನೀಗ ಧನ್ಯ

೪೬

ನಾಲಗೆ ಕುಡುಹು ಶರೀರವೆ ವಾದ್ಯ ನಿ
ರಾಳಾತ್ಮನೇ ವಾದ್ಯಕಾರ
ತಾಳಿ ನುಡಿಸುತಿದುರ್ ಬಿಟ್ಟುಹೋದರೆ ಜೀಹ
ಡೋಳಿನಂದದೊಳು ಬದ್ಧಿಹುದು

೪೭

ವಾದ್ಯಗಳಾರಾರು ಪಿಡಿದು ಬಾಜಿಸಿದರೆ
ವೇದ್ಯವೆನಿಸಿ ದನಿಯಹವು
ಜೋದ್ಯವೀ ತನುವಾದ್ಯ ತಾಳ್ದೋರ್ವಗಲ್ಲದೆ
ಭೇದ್ಯವಾಗದು ಧ್ವನಿಗೊಡದು

೪೮

ಲೋಹವ ಹೊಕ್ಕನ್ನಿ ಹೊಯ್ದಿಗಿಡುವುದಾ
 ಲೋಹವನಗಲೆ ಹೊಯ್ದುಂಟೆ
 ದೇಹವ ಹೊಕ್ಕಿದ್ದರಾತ್ಮಗೆ ಬಾಧೆಯು
 ದೇಹವಳಿಯೆ ಬಾಧೆಯುಂಟೆ

೪೯

ಹೊತ್ತ ದೇಹವ ಬರುಮರಣದೊಳ್ಳಿಟ್ಟರೆ
 ಮತ್ತೊಂದು ದೇಹ ಮುಂದಹುದು
 ಹೊತ್ತ ದೇಹವ ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತೊಂದು ದೇಹವ
 ಪತ್ತದೆ ನಿಲ್ಲುದು ಮುಕ್ತಿ

೫೦

ಹಿಡಿದ ದೇಹವ ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತೊಂದು ದೇಹವ
 ಸಿಡಿಯದೆ ನಿಲ್ಲದೆಂತೆನಲು
 ಬಿಡದೆ ಸುಷ್ಣಾನಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಕರ್ಮದ ಬೇರ
 ಸುಡುವುದೊಂದೆಂದು ಪಾಡಿವರು

೫೧

ಹುಟ್ಟಿತಾಗಳೆ ನಸುನಗೆ ಮೊಗದೊಳು ಮನ
 ದಟ್ಟಿತಾ ನುಡಿಯದೆ ಚಕ್ರಿ
 ಇಟ್ಟವರ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಕೋಮಲಹಸ್ತ
 ಮುಟ್ಟಿ ದೇವಾಂಗ ವಸ್ತ್ರವನು

೫೨

ಗಾನ ನಿಂದುದು ಗಾಯಕರ ಮೆಚ್ಚು ಮಿಗೆ ಬಂದು
 ದಾನಂದ ಸಂದುದು ಸಭೆಗೆ
 ಭೂನಾಥನಾಸ್ಥಾನದೊಳಗಿದ್ದ ನಿಲ್ಲಿಗಾ
 ಸ್ಥಾನದ ಸಂಧಿ ಸುಗಂಧಿ

೫೩

ಕವಿವಾಕ್ಯ ಸಂಧಿ

ಸಂಗೀತಗೋಷ್ಠಿ ನಿಂದುದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸು
ಸಂಗತಿಗಳಿಸಿ ನೈವೇಂದ್ರ
ತುಂಗ ವಿದ್ವಾಂಸರ ನೆರವಿಗೊಯ್ಯನೆ ತನ್ನ
ಕಂಗಳ ಕಾಂತಿದೋರಿದನು

೧

ಕವಿಗಳು ಹಲಬರುಂಟವರ ಮಧ್ಯದಳೊಬ್ಬ
ದಿವಿಜಕಲಾಧರನೆಂಬ
ಕವಿಯಿದ್ದನವನ ಮೊಗವ ನೋಡಲೊಡನಾ
ಕವಿ ನುಡಿದನು ಭಾವರಿದು

೨

ಶ್ರೀ ಜಿನಚರಣಾಬ್ಜ ಸುರಭಿ ಮಧುವ್ರತ
ರಾಜಾಧಿರಾಜಾಗ್ರಗಣ್ಯ
ರಾಜತ ಹಂಸಕಲಾನಂದ ನಿನಗೆ ಮ
ಹಾಜಯ ಸಿದ್ಧಿರಪ್ಪಂದಾ

೩

ಜಯಸಿದ್ಧಿ ಯೆಂಬುದು ವೈರಿಭೂಪರನೊತ್ತಿ
ಜಯಸಿ ದರದು ಲೌಕಿಕಾರ್ಥ
ಭಯಬಡಿಸುವ ಕಾಲಕರ್ಮವನೊತ್ತಿ
ಜಯಸಿದರದು ಪರಮಾರ್ಥ

೪

ಲೌಕಿಕ ಜಯವಂತರುಂಟು ಪಲಂಬರಾ
ಲೌಕಿಕ ಪರಮಾರ್ಥವೆರಡಾ
ಭೂಕಾಂತರಲ್ಲಿ ಪಡೆವುದು ದುರ್ಲಭ ಸುವಿ
ನೇಕ ಬೇಕದಕೆ ಚಕ್ರೇಶ

೫

ಭೋಗವಿಚಾರವು ಬೇಕು ನೈವತಿಗಾತ್ಮ
ಯೋಗವಿಚಾರವು ಬೇಕು
ರಾಗರಸಿಕನಾಗಬೇಕು ಭಾವಿಸೆ ವೀತ
ರಾಗರಸಿಕನಾಗಬೇಕು

೬

ಕೊಡಬೇಕು ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರವರಿಯಬೇಕು
ನುಡಿಬೇಕು ವಶನವೂ ಬೇಕು
ಬಡವರಂತಿರಬೇಕು ಪ್ರಭುವಿನಂತಿರಬೇಕು
ನಡೆಯಿದು ಜಾತಿಕ್ಷತ್ರಿಯರ

೭

ಪ್ರಜೆ ಪರವಾರಕ್ಕೆ ಹಿತನಂತೆ ವೈರಿಭೂ
ಭುಜರಿಗ್ಗೆ ಭುಜಗೇಂದ್ರನಂತೆ
ನಿಜಗುರುವಿಗ್ಗೆ ಭೃತ್ಯನಂತೆ ಧಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ
ನಿಜಬಂಧುವಾಗಿರಬೇಕು

೮

ಪರವೆಂಗಳಿಗೆ ಹೇಡಿ ಕದನಕ್ಕೆ ಕಡುಗಲಿ
ಪರಮತಕ್ಕೂಡಂಬಡೆ ಮೂರ್ಖ
ಅರುಹನಾಗಮದೊಳರ್ತಿಗನಾತ್ಮ ಕಲೆಯೊಳು
ಸರಸನಾಗಿರಬೇಕು ನೃಪತಿ

೯

ಹವಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದ್ರಿಯವರ್ಗವ
ನವಿಚಳನಾಗಿರಬೇಕು
ಭುವನಕಿಂದಿನ ರಾಯ ಸ್ವರ್ಗಕ ನುಳಿನ
ದಿವಿಜೇಂದ್ರನೆನಿಸಿರಬೇಕು

೧೦

ಎರಳೆ ಮೀನಾನ ಪತಂಗ ತುಂಬಿಗಳು ಕಾ
ತರಿಸಿಯೊಂದೊಂದಿದ್ರಿಯದೊಳು
ಪರಿಭವವಡೆದವಿನ್ನೈದಿದ್ರಿಯಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ
ದರಸು ಕೆಡುವುದಾವ ಜೋಡ್ಯ

೧೧

ಜ್ಞಾನಶೂನ್ಯನ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯ ಪಂಚಾಗ್ನಿ
ಜ್ಞಾನಿಯಿಂದ್ರಿಯ ಪಂಚರತ್ನ
ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ಭೋಗಿಸುವ ಭೋಗಿ ಭವದೋಗಿ
ಜ್ಞಾನವಿಡಿದ ಭೋಗಿ ಯೋಗಿ

೧೨

ಜ್ಞಾನಿಯ ಮುಟ್ಟಲಮ್ಮದು ಕರ್ಮವೆನ್ನಲಾ
ಜ್ಞಾನ ತಾನಾವುದೆಂದೆನಲು
ಜ್ಞಾನವೆ ನಾನು ಶರೀರ ನಾನಲ್ಲೆಂಬ
ಮಾನಸದನುಭವವಲ್ಲ

೧೩

ಆಗಾಗ ದೇಹ ಬೇರಾತ್ಮ ಬೇರೆದು ಖ
ಭಾಗಿಸಿ ತನ್ನ ತಾ ನೆಮ್ಮಿ
ಭೋಗಿಸಿದರೆ ಕರ್ಮಬಂಧವಿಲ್ಲಾಗಿಯಾ
ಭೋಗಿ ತಾನೇ ಯೋಗಿಯಲ್ಲೆ ೧೪

ಭೂಮಿಯೊಳಗೆ ಹೂಳ್ತೆ ಲೋಹಮಣ್ಣಿಡಿವುದು
ಹೇನು ಮಣ್ಣಿಡಿವುವೇ ನೃಪತಿ
ಕಾಮಿಸಿ ಭೋಗಿಸುವೆಗೆ ಕರ್ಮಬಂಧ, ನಿ
ಪ್ಪ್ರೇಮಭೋಗಿಗೆ ಬಂಧವುಂಟೆ ೧೫

ನಿನ್ನ ವರ್ತನವಿದು ಪರಮರಹಸ್ಯವಿಂ
ದಿನ್ನೊಬ್ಬರೊಳು ಕಾಣ್ಬೊಡ್ಡಿಲ್ಲ
ನಿನ್ನ ನಡೆಯ ನಿನ್ನ ಸುಡಿಯ ನಿನ್ನೊಳೆ ಕಂಡು
ನಿನ್ನ ಮುಂದೊದಿದಿದನರಸ ೧೬

ಹೊರಗೆಲ್ಲವ ತೊರೆದೊಳಗೆ ನಿರ್ಮಲವಾಗಿ
ಮೆರೆವವರುಂಟು ಲೋಕದೊಳು
ಹೊರಗೆಲ್ಲವಿದ್ದೊಳಗೆನುವಿಲ್ಲೆನೆ ಬಚ್ಚ
ಬರಿದಾದರಾರು ನಿನ್ನಂತೆ ೧೭

ಇವನವನನ ಗೆಲ್ಲರಾವುದುಪಾಯವೆಂ
ದವನಿಯೊಳೆಣಿಸುವರುಂಟು
ಜವನ ಜಯಿಸುವರುಪಾಯವೇನಂದೆಂಬ
ಭುವನೇಶರುಂಟೆ ನಿನ್ನಂತೆ ೧೮

ಗಾನ ಮದ್ದಳೆ ತಾಳ ಲಯಕೆ ನರ್ತಪ ಮಂದ
ಯಾನೆಗೆ ಶಿರದ ಕುಂಭದೊಳು
ಧ್ಯಾನವಿಪ್ರಂತೆ ರಾಜ್ಯದೊಳಿದು ಮುಕ್ತಿಸಂ
ಧಾನದೊಳಗೆ ನಿನ್ನ ನೆನಪು ೧೯

ಪಟಗಾರನುರೆ ಸೂತ್ರವಿಡಿದಿದ್ದರಾ ಗಾಳಿ
ಪಟ ಗಗನದೊಳಾಡುವಂತೆ
ಕುಟಿಲವಲ್ಲಾತ್ಮ ನಿನ್ನಂಗದೊಳಿದು ಸಂ
ಘಟಿಸಿ ಮುಕ್ತಿಯೊಳದೆ ಬುದ್ಧಿ ೨೦

ನೊಲೆ ಮುಡಿ ಮುಖ ನಖ ಕಟೆ ತುಟಿಯೆಂದರೆ
 ಒಲಿದೀವರುಂಟು ಲೋಕದೊಳು
 ಒಳ ಹೊರಗಾತ್ಮ ಶರೀರವೆಂಬನುಡಿ
 ಗೊಲಿದೀವರಾರು ನಿನ್ನಂತೆ

೨೧

ಗದ್ದುಗೆಯೇರಿ ದುಷ್ಕಥೆಗೇಳಿ ಹಲಬರು
 ಬಿದ್ದು ಹೋಗುವರಭೋಗತಿಗೆ
 ಗದ್ದುಗೆಯೇರಿ ಸತ್ಕಥೆಗೇಳಿ ಮುಕ್ತಿಯ
 ಹೊದ್ದುವರಾರು ನಿನ್ನಂತೆ

೨೨

ಒಳಗಿದ್ದ ದೇವನ ಕಾಣದೆ ಹೊರಗೆ ದೇ
 ಗುಲವ ಪೂಜಿಸುವೆಗ್ಗನಂತೆ
 ಒಳಗಣಾತ್ಮನ ಒಟ್ಟು ಮೈಯನೆ ತಾನೆಂದು
 ಸಲೆ ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಳುತಿಹರು

೨೩

ಇಂದ್ರನಂತಿನಂತೆ ಚಂದ್ರನಂತೆಂದು ನ
 ರೇಂದ್ರರು ಹೊಗಳಿ ಮೆಚ್ಚುವರು
 ಇಂದ್ರಾದಿಗಳು ಲಯಕೊಳಗಾದರಾತ್ಮ ಜಿ
 ನೇಂದ್ರನೆಂದೆನಲೊಲ್ಲ ನಿೀನು

೨೪

ನೈತ್ಯಕೇಳಿಯೊಳು ಸಂಗೀತಕೇಳಿಯೊಳು ಸಾ
 ಹಿತೈಷಿಯೊಳಾತ್ಮಕಲೆಯ
 ಅತ್ಯಂತ ಮಮತೆಯೊಳಾದರಸುವ ಕೃತ
 ಕೃತ್ಯರಾರಸ ನಿನ್ನಂತೆ

೨೫

ಭೋಗವಿಲ್ಲದೆ ಭೋಗಿಯಹುದು ನಿನ್ನೊಳಗಾತ್ಮ
 ಯೋಗವಿಲ್ಲದೆ ಯೋಗಿಯಹುದು
 ಭೋಗದೊಳಿದ್ದು ಯೋಗವ ಮಾಡಿ ಭವಮುಕ್ತ
 ರಾಗುವರಾರು ನಿನ್ನಂತೆ

೨೬

ತನು ಚಿನ್ನಗೃಹವೆಂದು ಮನ ಸಿಂಹಸೀತವೆಂ
 ದನುಸಮಾತ್ಮನೆ ಚಿನ್ನನೆಂದು
 ಫೆನಹನೆಲ್ಲವ ಒಟ್ಟು ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟಿ ನೋಳ್ವಾಗ
 ಚಿನ್ನಸಾಥ ಹೋರುವನೊಳಗೆ

೨೭

ಕಲಿತು ಮರೆದುದೊಂದು ಪದ್ಯವ ನೆನೆದುದ
ನೊಳಗೊಳಗಾಲೋಚಿಸಂತೆ
ತಿಳಿವು ಬೆಳಗು ನನ್ನ ರೂಪೆಂದು ನೆನೆಹು ಮೈ
ಯೊಳಗಾಡಲಾತ್ಮ ತೋರುವನು

೨೮

ಸುರುಚಿರ ಭಾಯಾಪ್ರತಿಮೆಗೆ ಭಾಯಾ
ಪುರುಷಗೆ ಸದ್ಯ ಶನನೆಂದು
ಸ್ವರಿಸುತ ಕಣ್ಣುಚ್ಚಿ ನೋಡಿದವರಂತೆ
ಪರಮಾತ್ಮ ತೋರುವನೊಳಗೆ

೨೯

ಭೋಗನೊಂದೇ ದಿನದೊಳು ತೋರನಾತ್ಮನು
ಬಗ್ಗಿದಾಗಳೆ ಬಾಗಿಲಹುದೆ
ನುಗ್ಗಿಯ ಮರನಲ್ಲ ಕರ್ಮವೆಂಬುದು ಕರ್ಮ
ಜಗ್ಗಲೊಯ್ಯನೆ ತೋರುತಿಹನು

೩೦

ಎಳೆಮಿಂಚಿನಂದದ ಬೊಂಬೆಯೊ ತಿಂಗಳ
ತಿಳಿವೆಳಗಿನೊಳಾದ ರೂಪೋ
ಪಳಿಕಿನ ಪುತ್ರಳಿಯೋಯೆನೆ ಕ್ರಮದಿಂದ
ಹೊಳೆವುದೊಳಗೆ ತನ್ನ ರೂಪು

೩೧

ನುಡಿಯಿಲ್ಲ ನಡೆಯಿಲ್ಲ ತನುವಿಲ್ಲ ಮನವಿಲ್ಲ
ಕಡೆಗೆ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯವಿಲ್ಲ
ಕಡೆಸುಖ ಸುಜ್ಞಾನ ಕಾಂತಿಯೆ ರೂಪಾಗಿ
ವೊಡಲು ತುಂಬಿಹುದಾತ್ಮರೂಪು

೩೨

ದೇವ ನೀನಧ್ಯಾತ್ಮಸೂರ್ಯ ನಿನ್ನಿದಿರಲ್ಲಿ
ನಾವೆಲ್ಲರಧ್ಯಾತ್ಮರಸವ
ಈ ವಿಧವೆಂಬುದು ರವಿಗೆ ಪ್ರಕಾಶವ
ದೀವಿಗೆಗಳು ತೋರ್ಪ ರೀತಿ

೩೩

ಬಾಸನ್ನ ವೃಕ್ಷದೊತ್ತಿನೊಳಿರ್ದ ಮರಗಳು
ತಾವೆಲ್ಲ ಕಮ್ಮನಪ್ಪಂತೆ
ದೇವ ನಿನ್ನೊಡನಾಡಿ ನಾವೆಲ್ಲರಿದೆವು
ಜೀವಕುದ್ಧಿಯ ತುದಿಮೊದಲ

೩೪

ದಿವಿಜಕಲಾಧರ ಕವಿಯಿಂತು ರಚಿಸಿದ
ನವಸುಪ್ರಸಂಗ ರಾಯನಿಗೆ
ಕಿವಿಹೊಕ್ಕು ದೆಡೆದಟ್ಟ ತಥ್ಯಾತ್ಮವೆಂಬಾಗ
ಲವಲವಿಸುವನಾ ನೃಪತಿ

೩೫

ತನ್ನಂತರಂಗಾನುಭವವನ್ನೆಲ್ಲವನೀತ
ಮುನ್ನ ಕಂಡಂತೆ ಪೇಳ್ವಪನು
ಬಿನ್ನಣೆಯಹುದೆಂದು ಬಾಯ್ತೆರೆದುಸುರದೆ
ತನ್ನೆದೆಯೊಳು ಮೆಚ್ಚಿ ನನೆದ

೩೬

ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರದೊಳೊಡ್ಡಿ ತಗರು ತಗರಿನಂತೆ
ಮಾರ್ಕೊಂಡು ಹೊಡೆದಾಡಬಹುದು
ಅರ್ಕನಂತೆಸೆವಾತ್ಮಯೋಗವಿಂತಿಹುದೆಂದು
ಬೇರ್ಕೈದು ವಚನಿಸಲರಿದು

೩೭

ಆಗಮ ಕಾವ್ಯ ನಾಟಕದೊಳೆಲ್ಲರ ತಲೆ
ದೂಗಿಸಿ ಮಲಗಿಸಬಹುದು
ಮೂಗರು ಕಂಡ ಕನಸಿನಂತೆ ಮೆರೆವಾತ್ಮ
ಯೋಗವನಾರಾಡಬಹುದು

೩೮

ಉಂಡವ ತೇಸುಂತಾತ್ಮನ ಭಾವಿಸಿ
ಕಂಡವನದ ಪೇಳಬೇಕು
ಕಂಡು ಪೇಳಿದರು ನಿರ್ಭವ್ಯರೊಪ್ಪರು ಭವ್ಯ
ಪುಂಡರೀಕರು ಮೆಚ್ಚಬೇಕು

೩೯

ಈ ಕವಿಯಾಸನ್ನಭವ್ಯನಹುದು ಸಿದ್ಧ
ಲೋಕಕಥಿಕನಹುದೆಂದು
ವಾಕುದೋರದೆ ಮುನ್ನ ನೆನೆದು ಮತ್ತೊಬ್ಬನೆ
ವಾಕುತೋರಿದನಾ ಚಕ್ರ

೪೦

ಬಾರೈ ದಿವಿಜಕಲಾಧರ ಸುಕವಿಯೊ
ದಾರಾಯನೊತ್ತಿಗೆ ಕರೆದು
ತೋರಹತ್ತದಲುಡುಗೊರೆಯನಿತ್ತನು ಕಲ್ಪ
ಭೂರುಹ ಕೈನೀಡಿದಂತೆ

೪೧

ಬಳಕೆಷ್ಟು ನಗೆಗೂಡಿ ಚೆನ್ನಾಯ್ತು ನಿನ್ನಾತ್ಮ
ನೊಳಗೆ ಕಂಡೈ ಲೇಸ ನುಡಿದೈ
ಬಳಲಿದೆ ಕುಳ್ಳಿರಿದಿಂತಯ್ಯ ನುಡಿಯಿಂದ
ಕಳುಹಿದನವನನು ರಾಯ

೪೭

ಕವಿಯ ಜ್ಞಾನಕೆ ರಾಯ ರಾಯನುದಾರ ಗೌ
ರವಕೆಲ್ಲರರ್ತಿ ಸುವಾಗ
ಧವಲ ಶಂಖಧ್ವನಿ ಘೋರಾರದಲ್ಲಿ ಭುಂ
ಭುವ ಭುಮೆನೆ ಕೇಳಲಾಯ್ತು

೪೮

ಅರೋಗಣಿವೇಳೆಗೆ ಸನ್ನೆಯಾಯ್ತೆಂದು
ಆ ರಾಜಸಭೆ ಭೋಂಕನೆದ್ದು
ಆ ರಾಯಗೆರಗಿ ಬೀಳ್ಕೊಂಡುದು ಕಡಲ ಮ
ಹಾರವಮೆನೆ ಧ್ವನಿ ಮಸಗೆ

೪೯

ಓಲಗ ಹರಿದುದೊಯ್ಯನೆ ಯೆದ್ದು ಆ ನರ
ಪಾಲಕ ಜಿನ ಶರಣೆಂದು
ಕಾಲಕೊಡವು ರುಣರುಣರೆನಲೆದ್ದನೊ
ಡ್ಡೊಲಗದಿಂದ ಜೀಯೆನಲು

೫೦

ನಿತ್ಯದಾನವನೀಯದಾರೋಗಿಸೆನೆಂಬ
ಸತ್ಯಾಂಗಮುಂಟಾ ನೃಪಗೆ
ನಿತ್ಯದಾನಕೆ ಮುನಿಗಳ ತರಬೇಕೆಂಬ
ಕೃತ್ಯಕೆ ಸನ್ನದ್ಧನಾದ

೫೧

ಕವಿ ತನ್ನ ಜೈದಯವನರಿಮದ ಮೆಚ್ಚುತ
ಭುವನೇಶನೆದ್ದ ಯೋಗಿಗಳ
ಭವನಕೆ ತರಲುನುವಾದನೆಂಬಲ್ಲಿಗೆ
ಕವಿವಾಕ್ಯ ಸಂಧಿ ಸುಗಂಧಿ

೫೨

ಮುನಿಭುಕ್ತಿ ಸಂಧಿ

ಜಿನನೊಬ್ಬ ಬಲ್ಲನಾ ಭರತಚಕ್ರೇಶನ ಮನದನುಭವವದಿನ್ನಂತೊ ಮುನಿಗಳ ಚರಿಗೆಯ ಕಾಲವನರಿದರ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ನಡೆದನು	೧
ಭತ್ತ ಚಾನುರ ಖಡ್ಗ ಹಾವುಗೆ ಮುಂತಾದ ಧಾತ್ರೀಶಚಿಹ್ನೆವನಿರಿಸಿ ಪಾತ್ರದಾ'ನದ' ಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದೊಬ್ಬ ಶ್ರಾವಕ ಮಾತ್ರವೆಂದೆನೆ ನಡೆತಂದ	೨
ಒಡನಿದ್ದ ಸೇವಕರೆಲ್ಲರ ತೊಲಗಿಸಿ ಮಿ'ಡಿಮುಟ್ಟಿ ಭೋತ್ರನನುಟ್ಟು ಬಿಡಗು ಬಿನ್ನಣ ಬೀರೆ ಹೊದೆದ ದುಕ್ಕೂಲನ ಉ'ಡಿ'ಸುತ್ತಿ ನಡೆದನಾ ರಾಯ	೩
ಬಲಿ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ ನಿಧಿಯನು ತರ ಲೊಲಿದು ದ್ರವ್ಯಾರ್ಥಿ ಪೋಪಂತೆ ಜಿಲುನರಸನರ್ಚನಾದ್ರವ್ಯವೆರಿಸಿ ನಿ ಮೃಲಯೋಗಿ ಪಥಕ್ಕೆದಿದನು	೪
ತೊಟ್ಟ ಮೋಹನನಾಟ್ಟಿದೊಳು ಮನ್ನಥ ಬಾಳು ಬಟ್ಟಲನಾಂತು ಬಹಂತೆ ಬಟ್ಟಲು ಗಿಂಡಿವಿಡಿದು ಗರುವಿಕೆಯೊಡ ಬಟ್ಟು ಬಹರಸನೊಪ್ಪಿದನು	೫
ರಾಜನ ಮುಂದೆ ಭೃತ್ಯಗೆ ಗುರುವಿನ ಮುಂದೆ ರಾಜಗೆ ಹೆಮ್ಮೆ ಸಲ್ಲಿಂಬ ರಾಜನೀತಿಯನರಿದಾ ರಾಜ ನಡೆದನು ರಾಜವಿಡಾಯನ ಬಿಟ್ಟು	೬

¹ ನಾ (ಕ ಖ ಚ ಛ) ² ಮಿ (ಕ, ಖ ಚ ಛ) ³ ಡ (ಕ ಖ ಚ ಛ.)

ಕೂಡಿದ್ದ ರೆಲ್ಲರ ನಿಲಿಸಿ ಏಕಾಕಿತ್ವ ಗೂಡಿ ನಡೆದನಹುದಾಗ ಬೇಡವೆಂದರು ಬಟ್ಟು ದಿಲ್ಲ ಮೈಗಂಟಿಗೆ ಪಾಡುತ್ವೈದಿದುವು ತುಂಬಿಗಳು	೭
ಬೇಡವೆಂದರು ಬೇಡ ಕಳುವುದ ಬಿಡುವನೆ ಬೇಡವಣ್ಣದ ತುಂಬಿವಿಂಡು ಬೇಡವೆಂದರು ಬರುತಿರ್ದುದು ತ್ಯಾಗಿಯ ಬೇಡುವ ಯಾಚಕರಂತೆ	೮
ಹಾವುಗೆ ಮೆಟ್ಟಿದೆ ಕನ್ನಡಿ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಭೂವರನಡಿಯಡುಪಾಗ ಮಾವಿನ ಕೆಂದಳಿಗ್ಗದಂದಂತೆಸೆದುದು ಹಾವುಗೆ ಹೆಣ್ಣೆಯ ಕೆಂಪು	೯
ಎಡಬಲನತ್ತಿತ್ತ ನೋಡದೆ ಮುಂಬಜ್ಜೆ ವಿಡಿದು ನಿಟ್ಟಿಸುತೊಯ್ಯನೈದಿ ಕಡೆಯ ಚಾವಡಿಯ ಮುಂಗಡೆಯ ಬಾಗಿಲ್ವಾಡ ದಡೆಯ ಮುಸುಕದಲ್ಲಿ ನಿಂದ	೧೦
ಬಳಿಕ ಹಸ್ತದ ಗಿಂಡಿ ಬಟ್ಟಲನಲ್ಲಿ ಹೊಂ ಬಲಿಗೆಯ ಮೇಲೊಯ್ಯನಿರಿಸಿ ಹೊಳೆವ ಸುವರ್ಣದ ಕಂಭವ್ವನೆಮ್ಮಿ ದಿ ಗ್ವಲಯವ ನೋಡುತ ನಿಂದ	೧೧
ನಿಲಿಸಿ ನಾಸಾಗ್ರದೊಳೆಡಗೈಯ ಬೆರಳೊಂದ ಬಲಗೈಯ ಜಾನುವಿಗಿಟ್ಟು ಚೆಲುವನೆಸೆದನು ಕಂಭವ ನೆಮ್ಮಿ ತಾ ನಿಂದ ನಿಲುಗಡೆ ಜಗವ ಸೋಲಿಸುತ	೧೨
ಇನನ ಬರವನಾಶಮಾಡುವ ರಾತ್ರಿಯ ವನಜದಂತಾ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮುನಿಗಳ ಬರವ ನಿ ^೧ ಚ್ಚೈಸುತ ^೨ ತಾನೊಬ್ಬ ಮುನಿಯಂತೆ ಜಾನಿಸುತಿದ್ದ	೧೩

^೧ ಶ್ಲೋ.ತಾ. (ಕ), ಶ್ಲೋ.ತಾ. (ಖ) ಶ್ಲೋ.ತಾ. (ಘ)

ಮುನಿಗಳು ಬಪ್ಪ ಬಟ್ಟೆಯ ಚರ್ಮದೃಷ್ಟಿಯೊ
 ಕನುಮಿಸಿ ನೋಡುವನೊಮ್ಮೆ
 ತನುವಿನೊಳಿದ್ದಾತ್ಮರೂಪ ಸುಜ್ಞಾನಲೋ
 ಚನದಿಂದ ನೋಡುವನೊಮ್ಮೆ ೧೪

ಕೆಲಬಲದೊಳಗತಿ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲದೆ
 ಕೆಲಬರೂಳಿಗದವರಾಗ
 ಗಲಭೆ ಮಾಡದೆ ತಲೆಮರೆಸಿಕೊಂಡೊಡೆಯನ
 ಬಳಸಿನೊಳಿದ್ದ ರೀಕ್ಷಿಸುತ ೧೫

ಲೋಕವೆಲ್ಲೆನ್ನನೋಲೈಸುತಿದರು ನಾನು
 ಲೋಕವ ಬೆರಸೆನೆಂಬುದನು
 ಲೋಕವರಕೆ ಮಾಡಲೆಂದು ನಿನದಂತೆ ತಾ
 ನೇಕಾಕಿಯಾಗಿದನಾಗ ೧೬

ಸಾರದಾನವನೀವೆನೆಂದು ಯೋಗೀಂದ್ರರ
 ಹಾರುವುದೊಂದಲ್ಲದಾಗ
 ಅರೋಗಿಪನೆಂಬ ನೆನಹಿಲ್ಲದಾ ದಾನ
 ಶೂರನಿದ್ದನು ಸುಚಿತ್ತದೊಳು ೧೭

ಭಾವರಿಗೊಟ್ಟ ಯೋಗೀಂದ್ರರನ್ನಲ್ಲಲ್ಲಿ
 ಶ್ರಾವಕರೊಲ್ಲನಿಲ್ಲಿಸಲು
 ಭೂವರಾಗ್ರಣಿಯರಮನೆಯತ್ತ ಹೊಳೆದುದಿ
 ಲ್ಲಾ ವೇಳೆಯೊಳು ಯೋಗಿರೂಪು ೧೮

ಬಲದ ಬೀದಿಯ ನೋಳ್ಪನೆಡದ ಬೀದಿಯ ನೋಳ್ಪ
 ನೊಲಿದಿದಿವಿದಿಯ ನೋಳ್ಪ
 ಬಲಗೈಯ ಪೆಗಲಿಕ್ಕೆ ಬಪ್ಪ ಯೋಗೀಂದ್ರರ
 ಸುಳುಹುಗಾಣದೆ ಚಿಂತಮಾಳ್ಪ ೧೯

ಇಂದೇನು ಪರ್ವೋಪವಾಸವೊ ಮುನಿಗಳಿ
 ಗೆಂದಾಗ ತಿಥಿಯನಾಡೈವ
 ಇಂದಿದು ಪರ್ವವಲ್ಲೇಕೆ ಚಿತ್ತೈಸಿತಿ
 ಲ್ಲೆಂದೆದೆಯೊಳು ಮರುಗುವನು ೨೦

ದಿನ ಬಂಜೆಯಾಗದೆ ಪರಮಾತ್ಮರತರಾದ
ಮುನಿಗಳಿಗನ್ನ ದಾನವನು
ಮನಮುಟ್ಟಿ ಮಾಡುವ ಭಾಗ್ಯವೆಂಬುದನಾವ
ಮನುಜ ಪಡೆಯಬಹುದೆಂಬ

೨೧

ಹಡಗು ದ್ವೀಪಕೆ ಹೋಗುತಿರಲಲ್ಲಿ ವಸ್ತುವ
ಗಡಣಿಸಿ ಕಳುಹುವನಂತೆ
ಬಡದೆ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಹೋಹ ಮುನಿಯ ಕೈಗನ್ನವ
ನಿಡಬೇಡವೆ ಎಂದು ನೆನವ

೨೨

ಉಣಲರಿಯದ ಜನಪ್ರತೀಮೆಯ ಪೂಜೆಯಿಂ
ದುಣಿಸುವುದುಪಚಾರಭಕ್ತಿ
ಉಣಬಲ್ಲ ಮುನಿಯೆಂಬ ಜನಗನ್ನವೀವ ಸಂ
ದಣಿ ಮುಖ್ಯಭಕ್ತಿಯೆಂದೆಂಬ

೨೩

ಏಕೆಂದು ಮುನಿಗಳೇ ದೆಸೆಗೈದುತಿಲ್ಲೆಂದು
ಭೂಕಾಂತ ಚಿಂತಿಸುವಾಗ
ಆಕಾಶದೊಳಗೊಂದು ವಿಸ್ಮಯವಾದ ಮ
ಹಾಕಾಂತಿಯೊಡ್ಡು ಕಾಣಿಸಿತು

೨೪

ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಳ್ವುದ ಮಾಣ್ಣೊಡನಾಕಾಶ
ದತ್ತ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ನೋಡಿದನು
ಹತ್ತಿರವಲ್ಲ ದೂರದೊಳಾ ಪ್ರಭೆಯೊಡ್ಡು
ಇತ್ತುದಾ ನೈಪಗೆ ಕೌತುಕವ

೨೫

ಏನೆನ್ನಬಹುದೀ ಪ್ರಭೆ ನೋಡೆ ಬೇರೊಂದು
ಭಾನುವಿನಂತೆ ತೋರುತಿದೆ
ಶ್ರೀ ನಿರಂಜನಸಿದ್ಧ ಎನುತ ನೋಳ್ವಾಗದು
ತಾನೆರಡಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿತು

೨೬

ಜನ ಜನ ಒಂದಾದುದೊಡನೆರಡಾದುದು
ಇವನಂತೆ ಚಂದ್ರನಂತೆಂದು
ಜನಪ ನೋಳ್ವಾಗಳಾ ಪ್ರಭೆಗಳು ಮುಟ್ಟು ಮು
ಟ್ಟಿನೆ ಬರುತ್ತಿರುವು ತನಗೆ

೨೭

ಆಹಾ ಪ್ರಭೆಯಿದು ಚಾರಣ ಮುನಿಗಳ
ರೂಪಾಗಬೇಕಹುದೆಂದು
ಊಹಿಸುತಿದ್ದವ ನೋಡುತಿದ್ದಾ ಮುನಿ
ರೂಪವ ಕಂಡ ಬಾನದೊಳು

೨೮

ಹ೦ದುದು ಚಿಂತೆ ಸಂತಸವಾಯ್ತು ರೋಮಾಂಚ
ನೆರೆದುದಾಗಳೆ ದೇಹ ತುಂಬಿ
ಭರತನ ಪುಣ್ಯವೆ ಬಾವೆಂದು ಕೆಲದೊಳ
ಗಿರಿಸಿವರ್ಚನೆಯ ಕೈಗಾಂತ

೨೯

ಗಿಂಡಿ ಬಟ್ಟಲನೆತ್ತಿಕೂಳುವನಿತರೊಳಿಂದು
ಮಂಡಲ ರವಿಮಂಡಲಗಳು
ಮಂಡಿತ ಮುನಿಗಳಾದಂತಿರ್ವರಾಗ ಭೂ
ಮಂಡಲಕಳಿತಂದರೊಡನೆ

೩೦

ಬಡವ ನಿಧಾನವ ಕಂಡಂತೆ ನಲಿವುತ
ನಡೆದನಾ ನೃಪನಿರಾಗಿ
ಒಡನೆ ನಿಲಿಸಿದನು ಮುನಿಗಳಿರ್ವರನು ಮೈ
ಗೊಡೆ ತಿಷ್ಠ ತಿಷ್ಠಯೆಂದಾಗ

೩೧

ಭರದಿ ಗಂಧಾರ್ಕತ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ
ದರುಶನಾಂಜಲಿ ಮಾಡಿ ಕೂಡೆ
ಹಿರಿಯ ಗಿಡಿಯನೆತ್ತಿ ಜಲಶುದ್ಧಿಯಿತ್ತನಾ
ದರ ಮಿಗೆ ಭಾವಶುದ್ಧಿಯೊಳು

೩೨

ಬಲಗೊಂಡನುರೆ ಮೂರು ಬಾರಿ ತನ್ನೊಳು ತಾನು
ಗೆಲವೇರಿ ಮುನಿಗಳಿರ್ವರಿಗೆ
ನಲಿದೆರಗಿದನು ನಿಧಾನದೊಡೆಗೆ ದೀಪ
ಕಳಿಕೆ ತಾನೆರಗುವಂದದೊಳು

೩೩

ಮುನಿಗಳಿಗೊಲ್ಲ ನಿವಾಳಿಯನಿಟ್ಟಿನ್ನ
ಮನೆಗೆ ಚಿತ್ತೈಸಬೇಕೆಂದು
ಮನುಜೇಶ ಮೈಯಿಕ್ಕಿ ನಡೆದನು ಮುಂದೆ ಬೆ
ನ್ನನೆ ಗಮಿಸಿದರು ಯೋಗಿಗಳು

೩೪

ನಿಧಿಯನರಸುತಿದ್ದ ಕಂಡನೊಯ್ಯನಾ
ನಿಧಿಯನೊಯ್ಯಂತಾತ್ಮಗೃಹಕೆ
ನಿಧಿಗಧಿನಾಥನು ಕೊಂಡೊಯ್ದನಾ ಗುಣ
ನಿಧಿಗಳ ತನ್ನರಮನೆಗೆ

೩೫

ಹೊನ್ನಬಾಗಿಲುಗಳ ರನ್ನದೋರಣಗಳ
ಪನ್ನೀರು ಸಾದಿನಿಂದೆಸೆವ
ಕನ್ನಡಿನೆಲದರಮನೆಯೊಳು ಹೊಕ್ಕು ಸಿ
ರ್ಭಿನ್ನಾಂತರಂಗದೈದಿದರು

೩೬

ಕಿರಿಬೆಡೆಗೈದಿ ಸೇವಕರು ನಿಂದರು ಮತ್ತೆ
ಕಿರಿಬೆಡೆಗಿದಿರಾಗಿ ಬಂದು
ಕಿರುನಡುವೆಸೆಯೆ ಊಳಿಗವೆಂಗಳೊಳಿಗ
ವಂದೆಸೆಗಳು ರಾಯ ನಡೆದ

೩೭

ತಗ್ಗು ಸೋಪಾನದೊಳಿಳಿವಾಗ ಮುನಿಗಲ್ಲೆ
ಬೊಗ್ಗನೆ ಕೈಲಾಗುಗೊಡುವ
ಉಗ್ಗಡದೇರು ಸೋಪಾನದೊಳವರ ಕೈ
ಯೊಗ್ಗಿ ಹಿಡಿದು ಮೇಲೆ ನೆಗೆವ

೩೮

ಸ್ವಾಮಿ ಶ್ರೀಪಾದವೆಚ್ಚರಿಕೆಯೆಂಬನು ಕೂಡೆ
ಆ ಮಾತನುಪಚಾರವೆಂಬ
ವೋಮದೊಳೆಯ್ದುವ ನಿಮಗೆ ಪೈಸರವುಂಟು
ಶ್ರೀ ಮುನಿತಲಕರಿಗೆಂಬ

೩೯

ಅದಕಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿಗಳರ ನೋಡಿ ನಾವಿಷ್ಟ
ಸದನವೆಲ್ಲ ಡೊಂಕು ನಮ್ಮ
ಹೃದಯವಿನ್ನೆಷ್ಟು ಡೊಂಕೋ ನೀವು ಬಲ್ಲಿರೆಂ
ದೆವೆಗಂಪುದೋರಿ ನುಡಿದನು

೪೦

ಮನೆ ಡೊಂಕು ಮನಸು ಡೊಂಕಾದರು ನಿಮ್ಮ ಶಿ
ಷ್ಯನ ಮೇಲಣತಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ
ಜಿನಕಲ್ಪರಿರ ಬಿಜಯಂಗೈದಿರಿನ್ನೆನ್ನ
ಮನೆ ಮನಗಳು ನೇರವೆಂದ

೪೧

ಅಹಂಕಾರ ಸ್ವಪನ ಮಾತಿಗೆ ಸಮನಗುತಿಷ್ಟು
ನೋಡುವರಾ ಮುನಿವರರು
ಕೂಡೊಂದು ಮಾತ ನುಡಿಯರಿಬ್ಬರುಪಶಾಂತಿ
ಗೂಡಿ ನಡೆದರು ಮೌನದೊಳು ೪೨

ನುಡಿಯಬೇಕೆಂ ಬಿಚ್ಚಿಯುಂಟು ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಮುನ್ನ
ನುಡಿಯೆಂಬುದೆ ಪ್ರತ ತಮಗೆ
ಒಡಲೊಳಾತನ ಭಕ್ತಿರಸಕೆ ಮೆಚ್ಚುತ್ತ ಮುಂದೆ
ನಡೆದರು ನಡೆಜನರುಗಳು ೪೩

ಭಯ ಭಕ್ತಿ ವಿನಯದಿಂದಾ ರಾಯ ರಾಜಾ
ಲಯಕೆ ಯೋಗಿಗಳನೊಯ್ಯಾಗ
ಜಯ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ಯರಿದಿರುಗೊಂಬಂತೆ ರಾ
ಣಿಯರು ಬಂದರು ಚಕ್ರಧರನ ೪೪

ನವರತ್ನ ದಾಭರಣದ ಕಾಂತಿ ದೇಹ
ಚೈವಿಯೊಳು ಬೆರಸಿ ಬಿಂಬಿಸಲು
ಭವನದ ನೆಲನೊತ್ತರಿಸುತ್ತ ಬಂದರು
ದಿವಿಜಲತಾಂಗಿಯಂತೆ ೪೫

ಆರತಿಯೆತ್ತಿ ಸಿವಾಲಯನಿಟ್ಟು ಗಂ
ಭೀರ ಗಮಕದೋಜೆಯಿಂದ
ಚಾರಣ ಯೋಗೀಂದ್ರರಡಿಗಳಿಗಾ ನೃಪ
ನಾರಿಯರೊಲೈರಗಿದರು ೪೬

ಕ್ರಮದಿಂದ ಬಿಜಯಂಗೈಸಿದಂತಾ ಯೋಗಿ
ಕ್ರಮಕಮಲಂಗಳ ತೊಳೆದು
ದೃಢವಣಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮನೆಯೋ ಎನೆ ಬೆಳಗು
ಳ್ಳಮ್ಮ ತಗ್ಗುಹವನ್ನೆದಿಸಿದನು ೪೭

ಉನ್ನತಾಸನವಿತ್ತು ಪಾದಪೂಜೆಯ ಮಾಡಿ
ಹೊನ್ನ ಪಕರಣವ ಹರಹಿ
ತನ್ನ ಬಲೆಯರು ತಾನೆಚ್ಚಿತ್ತು ಮುನಿಗಳಿ
ಗನ್ನದಾನವನಿತ್ತರೊಸೆದು ೪೮

ದಾತೃಗಳೊಳಗವನೀಶನುತ್ತಮನು ಸು
ಪಾತ್ರದೊಳುತ್ತಮರವರು
ದಾತೃವಿತ್ತನು ಪಾತ್ರವಾಂತುದು ಸಿದ್ಧಾಂತ
ಸೂತ್ರದೊಳೆಂತು ಪೇಳೆಂತೆ

೪೯

ಬಡಿಸು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಯುಕ್ತಿ ಹಸ್ತಕೆ ತುತ್ತ
ಗೊಡುವ ರಾಯನದೊಂದು ಯುಕ್ತಿ
ಬಡವಿಲ್ಲದೆಸೆವ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರ ಭಕ್ತಿ ಹೋ
ತಡೆಯದಿನ್ನವರಿಗೆ ಮುಕ್ತಿ

೫೦

ಭಿನ್ನರುಚಿಗೆ ಹಿಗ್ಗದೊಂದು ವಸ್ತುವ ಬೇಡಿ
ಸನ್ನದೋರದೆ ಮುನಿವರರು
ತನ್ನ ಕೈಮುಟ್ಟಿ ಚಕ್ರೇಶ್ವರನಿತ್ತ ದಿ
ವ್ಯಾನ್ನವ ಕೊಂಡು ದಡೆದರು

೫೧

ಬದ್ಧಪಟ್ಟಂಕಾಸನದೊಳೊಡನೆ ಮುಖ
ಶುದ್ಧಿಯ ಕೊಂಡು ಕೈದೊಳೆದು
ಸಿದ್ಧರ ಜಪಿಸಿ ಕಣ್ಣುಚ್ಚಿ ನಿರಂಜನ
ಸಿದ್ಧನ ನೋಡಿದರೊಳಗೆ

೫೨

ಲೆಪ್ಪದ ಪುತ್ರಲಿನ್ನೊಲು ಕುಳಿತತ್ತಿತ್ತ
ಲೊಪ್ಪಚ್ಚಿ ದೇಹ ಕಂಪಿಸದೆ
ನೆಪ್ಪರಿದಾತ್ತನ ನೋಡಿ ಸಿದ್ಧಾಂತದೊ
ಳಪ್ಪ ಮಂತ್ರವ ಜಪಿಸಿದರು

೫೩

ಕೂಡೆ ಕಣ್ಣೆರೆದಿದಿರೊಳೆಗರ್ಧ ರಾಯನ
ನೋಡಿದರಾನ್ಂದದಿಂದ
ಆಡಲರಿಯನವನುತ್ಸಾಹವನು ಭಕ್ತಿ
ಗೂಡಿ ನಮೋಸ್ತು ಮಾಡಿದನು

೫೪

ಸಲೆ ಚಂದ್ರಗತಿಯೆಂಬ ಮುನಿ ಅಕ್ಷಯಂ ದಾನ
ಫಲಮಸ್ತು ತೇ ಎಂದನೊಡನ
ನಲವಿನೊಳಾದಿತ್ಯಗತಿಯೆಂಬ ಯೋಗಿ ನಿ
ರ್ಮಲಿನಾತ್ಮಸಿದ್ಧಿರಸ್ತೆಂದ

೫೫

ಹಂಸನಾಥನೆ ಬಲ್ಲ ಭರತೇಶನಾ ಮುನಿ
ಹಂಸರಾಶೀರ್ವಾದಗೇಳ್ತು
ಸಂಸಿದ್ಧಿ ವಡೆದಂತೆ ನಲಿದನು ಸತ್ಪಾತ್ರ
ತಾಂ ಸಿಕ್ಕೆ ನಲಿಯದರಾರು

೫೬

ರಾಣಿಯರಿಲ್ಲರೊಲ್ಲ ರಗಿದರಾಗ ನೇ
ರಾಣಿಯ ಬೊಂಬೆಗಳಂತೆ
ಕಾಣುತ್ತೆಲ್ಲರ ಹರಸಿದರು ಯೋಗಿಗಳು ಗೀ
ರ್ವಾಣ ಭಾಷೆಯೊಳವರರಿಯೆ

೫೭

ಸುರವಾಕ್ಯ ಸುರಭೇರಿ ಹೊಮ್ಮೆ ಹೊಮ್ಮೆ
ಸುರಭೇರವವೆಂದಿಂತು
ಸುರಕೃತ ಪಂಚವೈಭವಗಳಾದುವು ಮಧು
ಭರತೇಶದಾನವೈಭವವೆ

೫೮

ಮುನಿಗಳೆದ್ದರು ಜಿನ ಶರಣೆಂದು ನೃಪನರ
ಮನೆಯಿಂದ ಶಾಂತಭಾವದೊಳು
ನನಗೆ ನೀವೇ ಶರಣೆನುತೆದ್ದನಾ ರಾಯ
ಮುನಿಗಳ ಪಿಂದೆ ರಾಗದೊಳು

೫೯

ನಿಲ್ಲಿಲೆ ಭವ್ಯಯೆಂಬರು ಯೋಗಿಗಳು ದೇವ
ರೊಲ್ಲಗೆ ಚಿತ್ತೈಸಿಯೆನುತ
ಮೆಲ್ಲಗೆರಡುರೂಪ ಕೈಕೊಂಡು ಕೈಲಾಗಿ
ನಲ್ಲಿ ಘಡಸಿದನಿರ್ವರನು

೬೦

ನಾಕೆಂಟು ಮಾರು ನಡೆದು ಮುನಿಗಳು ಕೂಡೆ
ಸಾಕು ನಿಲ್ಲೆಂಬರು ನೃಪನ
ಸಾಕಾಗದಿದೆ ನಿಮ್ಮ ಸೇವೆಯನ್ನೊಪ್ಪಿ
ಬೇಕು ಬಿತ್ತೈಸಿಯೆಂದೆಂಬ

೬೧

ಮತ್ತೆಕಿರಿದು ದೂರ ನಡೆದರು ಮುನಿಗಳ
ನ್ನಿತ್ತ ಬಾರದಿರೆಂಬರೊಡನೆ
ಇತ್ತ ಬಾರದೆನ್ನ ನುಡ್ಧರಿಸದೆ ದೇವ
ರೊತ್ತರಿಸರೆ ಎಂದು ಘಡಿವ

೬೨

ಮನದಲ್ಲಿ ಹಿಗ್ಗು ತಿಹರು ಯೋಗಿನಾಥರು
ಮನುವಿನ ವಿನಯವ ಕಂಡು
ಜನನ ಕುಮಾರನಲ್ಲವೆ ಎಂದು ನುಡಿಯದೆ
ನೆನೆವುತ ನಡೆದರೋಡೆಯೊಳು ೬೨

ಕಡೆಯ ಬಾಗಿಲುಮುಟ್ಟ ಬಿಡವೆ ಬಂದನು ಮತ್ತು
ಬಿಡವಿಚ್ಛೆಯಾದುದಿಲ್ಲವರ
ಬಿಡದೆ ಹಂಸರ ಕಾಣ್ಣು ಯೋಗರತ್ನರ ಕಂಡು
ಬಿಡುವರೆ ಮೋಕ್ಷಗಾಮಿಗಳು ೬೪

ಆದೀಶನಾಣೆ ನೀನಿನ್ನು ನಿಲ್ಲೆಂದವ
ರಾದರ ಮಿಗೆ ನಿಲಿಸಿದರು
ಪಾದಕೆರಗಿದನಿರ್ವರಿಗೊಡನೊಂದೆ ರೂ
ಪಾದನಾ ವಿಸ್ಮಯರೂಪ ೬೫

ನಡೆನೋಡಿ ನಲವಿಂದ ಹರಸಿದರನರು ಮ
ತ್ತೊಡನೆ ಲಂಘಿಸಿದರಂಬರಕೆ
ಕುಡಿಮಿಂಚಿನಂತೆ ಹೊಳೆದು ಹೋಹ ಯತಿಗಳ
ಬೆಡಗ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ನೋಡಿದನು ೬೬

ದಿಟ್ಟಿಗೆ ತೋರುವನಿತು ಹೊತ್ತು ಮುನಿಗಳ
ನಿಟ್ಟಿಸಿ ಮಿಗೆ ಹಾಯ್ದ ಮೇಲೆ
ತೊಟ್ಟಿನೆ ತನ್ನ ರಮನೆಯತ್ತ ಲೊಲಿದನು
ಪಟ್ಟವರ್ಧನ ಸಾರ್ವಭೌಮ ೬೭

ಕನಕ ರತ್ನದ ಹಾವುಗೆಯ ಮೆಟ್ಟಿ ಬೀಸುವ
ಕನಕ ಚಾಮರಗಳೊಗ್ಗಿನೊಳು
ಮನುಜೇಶನರಮನೆಗಡಿಯಿಟ್ಟನಲ್ಲಿಗೆ
ಮುನಿಭುಕ್ತಿ ಸಂಧಿ ಸುಗಂಧಿ ೬೮

ಆರೋಗಣಿ ಸಂಧಿ

ರಾಜರ ದೇವ ರಾಜಾದಿತ್ಯ ರಾಜಾಧಿ
ರಾಜರ ರಾಜನಾ ಚಕ್ರಿ
ರಾಜನುಂದಿರಕೋಜೆಯಿಂದಡಿಯಿಟ್ಟನು
ರಾಜವಿಡಾಯ ಬಿಮ್ಮನಲು

೧

ಕರೆದೊಬ್ಬ ಹಿತವನನೀ ಹೊನ್ನರಾಶಿಯ
ಪುರದೊಳಿಹ ಬಡವರಿಗೆ
ತಿರುಕರಿಗೆರೆವರ್ಗೆ ವೆಚ್ಚಿಸು ಹೋಗೆಂದು
ಬೊರೆ ಹೊಕ್ಕನೂಡನರಮನಯ

೨

ಯತಿಗಳ ಗುಣವ ಬಣ್ಣಿಸುತ ದಾನದೊಳಾದ
ಅತಿಶಯಕಾನಂದಬಡುತ
ಪತಿ ಬಹ ದಾರಿಯ ನೋಡುತಲಾ ಪತಿ
ವ್ರತೆಯರಿದ್ದರು ಗೆಲುವಿನೊಳು

೩

ಕಂಡರು ಮುಖಕಾಂತಿ ಭಳಭಳಿಸುತ ಬಹ
ಗಂಡನ ತಮ್ಮದಿರಿನೊಳು
ತಂಡ ತಂಡದೊಳೆಲ್ಲರಿದಿರಾಗಿ ಬಂದು ಮುಂ
ಕೊಂಡು ನುಡಿದರೊಳಗಂದು

೪

ದೇವರ ಪರಿಯಿಂದಿನಂದವಲ್ಲಿಂದೊಂದು
ಭಾವವಾಗೆಮಗೆ ತೋರುತಿದೆ
ಭಾವಿಸುವಾಗೊಂದು ಪರಮಲಾಭವ ಪೆತ್ತ
ರೀವಿಯೊಳಿದೆಯಿಂದರೊಸೆದು

೫

ಅಕ್ಕಾಜಿ ನೀ ನೋಡು ತಾ ನೋಡು ತಂಗಿ ನೋ
ಡಕ್ಕೊಂದರಸನ ಮೊಗವ
ಅಕ್ಕಾ ಸತ್ಯವೊ ನಮ್ಮ ಮಾತೆಂದು ಕೇಳರು
ನಕ್ಕಾಡಿ ತಾವು ತಮ್ಮೊಳಗೆ

೬

ನಮ್ಮೊಳು ನಾವು ಕೆಲರು ಕೆಲಬರ ಕೇಳಿ
ನಮ್ಮ ನಾವಹುದಹುದೆಂದು
ಸುಮ್ಮಾನವಡೆದರೇಕಹುದೆಂದು ಸ್ವಾಮಿಯು
ನೊಮ್ಮೆ ಕೇಳುವೆವೆಂದರೊಡನೆ

೭

ಅಹುದೊ ಅಲ್ಲವೊ ನಾವು ಕಂಡ ಕಾಣ್ಕೆಯು ದೇವ
ಸಹಜದಿಂದುಸಿರಬೇಕೆಂದು
ಮಹಿಳೆಯರೆಲ್ಲರು ನಗುತ ಕೇಳಲು ರಾಯ
ನಹುದಹುದಹುದೆಂದನಾಗ

೮

ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಂಡಿರಿ ನಿಮ್ಮಂತೆ ಕಾಣುವ
ರಿನ್ನುಂಟೆ ನನ್ನೆದೆಯೊಳಗ
ಬನ್ನಿ ನಾವೆಲ್ಲವಿನ್ನಾರೋಗಿಸುವುವೆಂದು
ಮನ್ನಿಸಿ ಕರೆವುತ ನಡೆದ

೯

ಪಾದವ ತೊಳೆದಂಗದಟ್ಟನನಿಕ್ಕಿದ
ರಾದರದಿಂದೊಳಕೊಕ್ಕು
ಮೇದಿನೀಪತಿ ಕಂಡು ತನಗೊಬ್ಬಗೆಂದು ಸಂ
ಬೋಧಿಸಿದಂದು ಕುಳ್ಳಿರನು

೧೦

ಮುಂದಕೆ ನಡೆಯದೆ ನಿಂದನಲ್ಲಿಯೆ ಪೆಂಡಿ
ರೆಂದೆಂದು ತನಗಾದ ಮೇಲೆ
ಸಂದಣಿಗೊಂಡುಂಬರಾ ಪರಿಗೆಂದು ತಾ
ವಿಂದು ಯೋಚಿಸಿದರೆಂದರಿದ

೧೧

ಸ್ವಾಮಿಗಾರೋಗಣಿಯಾದ ಬಳಿಕಲುಂಬ
ನೇಮವುಂಟೆಮಗದರಿಂದ
ಸ್ವಾಮಿ ಭೋಜನಕೆ ಚಿತ್ತೈಸಬೇಕೆಂದೆಲ್ಲ
ಕೈಮುಗಿದರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ

೧೨

ಎಂದಿನ ಕ್ರಮವೆಂದು ಬೇಡಿ ನೀವೆಲ್ಲ ನಾ
ವೆಂದುದ ಕೇಳಿ ನೀವೆಂದು
ಒಂದಾಗಿ ಪಂತಿಯೊಳುಣಬೇಕು ಬನ್ನಿರೌ
ಎಂದು ಕರೆದನಬಲಿಯರ

೧೩

ಒಬ್ಬರ ಮೊಗವನೊಬ್ಬರು ನೋಡಿ ತಮ್ಮೊಳು
ಸಿಬ್ಬಿ ದಿಗೊಂಡು ಚಿಂತಿಸರು

ಒಬ್ಬರ ಪರಿಣತಿಯೊಬ್ಬರಿಗಲ್ಲದೊ
ಬೊಬ್ಬರಿಂತಾಡಿದರಾಗ

೧೪

ಪುರುಷಗನ್ನವನಿತ್ತು ಶೇಷಾನ್ನವನುಂಬ
ತರುಣಿಯವಳೆ ಸ್ವರ್ಗಸರಣಿ
ಸರಿಪಂತಿಯೊಳಗುಂಬ ಬಾಲೆ ತರುಣಿ ಕಾಡ
ಬೆರಣಿಯಿಂದೊರ್ವಳಾಡಿದಳು

೧೫

ತಾನು ಬೆರೆತುಕೊಂಡು ಪತಿಯ ಪಂತಿಯೊಳುಂಬ
ಳಾನಾರಿ ದುರುಳೆ ತನ್ನರಸ
ತಾನೆ ಕರೆದರುಂಡುರೇನೆಂದು ಮತ್ತೊರ್ವ
ಮಾನಿನಿ ಕಿವಿಯೊಳಾಡಿದಳು

೧೬

ಪತಿಗುತ್ತರವ ಕೊಡಬಾರದು ಕೈಕೊಂಡ
ವ್ರತವ ಕೆಡಿಸಬಾರದಿದಳೆ
ಗತಿಯಾವುದತಿ ವೇಳೆಯಾಯ್ತೆಂದು ಕೆಲವರು
ಮತಿವಂತೆಯರು ಚಿಂತಿಸಿದರು

೧೭

ಏಕಾಂತ ಕೆಲರೊಳು ಯೋಚನೆ ಕೆಲರೊಳು
ಮೂಕತೆ ಕಲರೊಳೊಂದೆರಡು
ವಾಕು ಕೆಲರೊಳರೆ ಮನದೊಳಗರಿದಾ
ಭೂಕಾಂತ ನುಡಿದನಂತೆಂದು

೧೮

ಬನ್ನಿರಾ ನಿಮಗೆ ವ್ರತವ ಕೊಟ್ಟು ಗುರುವಾರು
ನನ್ನ ಕೇಳದೆ ವ್ರತವುಂಟೆ
ನನ್ನ ಕೇಳದೆ ಕೊಂಡರುರೆ ಕೇಳಿದಕೇನು
ನನ್ನಾಣೆ ಸತ್ಯವೊ ಸಟಿಯೊ

೧೯

ಗುರುಸಾಕ್ಷಿ ದೇವಸಾಕ್ಷಿ ಕವಾಗಿ ನೇಮವ
ಧರಿಸಿತಿಲ್ಲರಸ ನಿನ್ನಾಣೆ
ಸರಸಕೊಂದೇಳೆಂಟು ದಿನ ನಡಿಸಿದವದು
ಬರುತಿರ್ತಿದೇವಗರ್ತಿಯಾಗಿ

೨೦

ತರುಣಿಗಳಿರ ಬನ್ನಿ ತಪಸಿಗಳಿಗ್ರಗ
 ಣ್ಣಿರ ಪಾನೀಯಾಮೃತಮುಂಬ
 ಬರಲೊಲ್ಲವೆಮ್ಮನೇತಕೆ ನೋಯಿಸುವಿ ನಿ
 ಸ್ಕರುಣೆಯರಿರ ಬನ್ನಿರೆಂದ

೨೧

ಗಂಡನ ನುಡಿಗೇಳ್ವರಹುವೆಂದರೊಡಬಟ್ಟು
 ಗಂಡ ಪೇಳ್ವಂತೆ ಕೇಳಿದರು
 ವೆಂಡಿರು ಕೇಳ್ವದೇನವನ ವಾಕ್ಯವನು ಷ
 ಟ್ಟಂಡದೊಳಾರು ವಾರುವರು

೨೨

ಹೊಂಗಿಂಡಿಯುದಕುವ ತನ್ನ ಕೈವಿಡಿದೆತ್ತಿ
 ಹೆಂಗಳ ಕರೆದು ಕೈವಿಡಿದು
 ಅಂಗಾಲ ತೊಳೆದೊಳಗೈತನ್ನಿರೆಂದೀವ
 ನೆಂಗಜರೂಪನರ್ತಿಯೊಳು

೨೩

ಮಡದಿಯೊರ್ವಳಿಗೆ ಗಿಂಡಿಯ ತನ್ನ ಕೈಮುಟ್ಟಿ
 ಕೊಡುವಾಗ ಜಗುಳಿತಾ ಗಿಂಡಿ
 ಒಡನೊರ್ವಳಾಗಳೆ ಜಿನಸಿದ್ದ ಸಿದ್ಧಯೆಂ
 ದೆಡೆಯೊಳಾಂತಳು ರಾಯ ಮೆಚ್ಚೆ

೨೪

ಬಾಡಿತವಳ ಮೊಗ ಬಳಲಿತವಳ ನೋಟ
 ನೋಡನಳಧರವಾರಿದುದು
 ಬೇಡವೆಂದರೆ ಕೇಳಿರಕಟ ನೀವೇ ಜೋಲಿ
 ಮಾಡಿದಿರೆನ್ನಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೆ

೨೫

ಈಕೆ ಕಂಭನ ನೆಮ್ಮಿ ನಿಂದಳಯ್ಯಯ್ಯೋ ನೋ
 ಡಾಕೆ ಗೋಡೆಯನೊರಗದಳು
 ಹಾ ಕಷ್ಟ ಭರತನ ಭಾಗ್ಯವೇತರದೆಂಬ
 ನಾ ಕಾಂತೆಯರ ಚಿತ್ತ ಕರಗೆ

೨೬

ತಲೆಯ ತಡಹುವನು ಗಲ್ಲನ ಪಿಡಿಮೊಮ್ಮ
 ನಲುಗುತ ನೋಡುವನು
 ಬಳಲಿದಿರೆಲ್ಲರೂ ಹೊತ್ತಾಯ್ತು ಬನ್ನಿರೆಂ
 ದೊಳಗೈಹಕೊಡನೆ ನಡೆದನು

೨೭

ಮಂಗಳ ಮೃದುತರಾಸನದಲ್ಲಿ ಚೌಕ ಸು
 ಛಾಂಗವಾಗಿರೆ ನೃಪ ಕುಳಿತ
 ಜಂಗಮಲತೆಗಳಿಂದದಿ ಬಂದು ಕುಳಿತರಾ
 ಹೆಂಗಳೆಲ್ಲರು ಪಂತಿಯಾಗಿ

೨೮

ಸ್ತ್ರೀಯರು ತನ್ನೆಡೆ ಬಲದಲ್ಲಿ ಸಾಲಾಗಿ
 ವೈಯಾರದಿಂದ ಕುಳ್ಳಿರಲು
 ರಾಯನಿದ್ದನು ರತ್ನ ಹಾರದ ನಡುವಣ
 ನಾಯಕರತ್ನದಂದದೊಳು

೨೯

ಹಲಬರು ರಾಯನ ಪಂತಿಯೊಳೊಟಕೆ
 ಕುಳಿತರು ಮತ್ತವರಲ್ಲಿ
 ಕೆಲಬರಾರೋಗಣೆಗೆಡೆಮಾಡಲನುವಾಗಿ
 ಸುಳಿದಾಡುತಿರ್ದರ್ಥಿಯೊಳು

೩೦

ಕಾಂಚನದಿಂದ ರತ್ನಗಳಿಂದ ಬೆಳ್ಳಿಯಿಂ
 ಸಂಚಿಸಿದುಪಕರಣಗಳ
 ಚಂಚಲಾಕ್ಷ್ಮಿಯರಾಂತು ಸುಳಿದರಾಗತ್ತಿತ್ತ
 ಮಿಂಚಿನ ಲತೆಗಳೆಂಬಂತೆ

೩೧

ಲಾವಣ್ಯ ಧಗಧಗಿಸುವ ನರಪತಿಯ ಮುಂ
 ದೋವಿಟ್ಟ ಹೊಂಬರಿವಾಣ
 ಭಾವಿಸಲೊಪ್ಪಿತು ರವಿಯ ಸನ್ನಿಧಿಯ ಹೊಂ
 ದಾವರೆಯಂತೆ ಚೆಲ್ವಿನೊಳು

೩೨

ಬಟ್ಟೆ ಹೊಂಬರಿವಾಣದೊಚೆನೊಳಗೆ ಸಾಲು
 ಬಟ್ಟೆಲು ಕೆಲವು ಬಟ್ಟೆಲೊಳು
 ಇಟ್ಟ ಮಾಣಿಕದ ಸೋಟಗಳೆಸೆಯೆ ತಿಟ್ಟ
 ನಟ್ಟು ತಿಂತಿಣಿಯೊಳೊಪ್ಪಿದನು

೩೩

ಆರೋಗಣೆಗೆ ಕುಳಿತಾ ರಾಯನೊತ್ತಿನ
 ನಾರಿಯರೆಸೆದರೆಂತೆನಲು
 ದೇವಾವೃತವನುಂಬಮರೇಂದ್ರನೊತ್ತಿನ
 ದೇವಾಂಗನೆಯರೆಂಬಂತೆ

೩೪

ತಂದೆಡೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ವನಿತೆಯರೊಲ
ವಿಂದ ದಿವ್ಯಾನ್ನ ಪಾನಗಳ
ಅಂದುಗೆಗಳ ಗೆಜ್ಜೆಗಳ ದನಿ ಝಲಿಝಲಿ
ರೆಂದೆನೆ ಪಂತಿ ಪಂತಿಯೊಳು

೩೫

ತೊಟ್ಟರನಕೆ ಜಡೆ ಕಾಸೆಯಂದದೊಳಿಳಿ
ವಿಟ್ಟು ಸಿಕ್ಕಿದ ಮೇಲು ಸೆವಗು
ಬಟ್ಟವೆಂಗಳು ಕೆಲಬರು ಸುಳಿದರು ಹೊನ್ನ
ಚಟ್ಟು ಸುಟ್ಟುಗಳನಾಂತು

೩೬

ಹೊಂಗೆಲಸದ ಭಾಜನದೊಳಿದ್ದವೃತ ಸಾ
ರಂಗಳ ಸಕಲ ಭಕ್ತೃಗಳ
ತಂಗಿಗಕ್ಕಗೆ ಸ್ವಾಮಿಗಕ್ಕಾಜಿಗೊಂದು ಬೆ
ಡಂಗಿಯರುಣಬಡಿಸುವರು

೩೭

ಇವಳು ಗಂಡನ ಪಂತಿಯೊಳು ಕುಳಿತುಂಬುವ
ಳಿವಳಿಗಾನಿಕ್ಕುವಳೆಂಬ
ಸವತಿ ಮತ್ಸರವಿಲ್ಲ ತಾವೆಂದರವರೆಂಬ
ಸವಿನಯ ಮಿಗೆ ಬಡಿಸಿದರು

೩೮

ಸಾರವಸ್ತುಗಳು ತಂದೆಗಲ್ಲೆಲ್ಲ ತುಂಬುವಂ
ತಾರಯ್ದು ಬಡಿಸಿದ ಮೇಲೆ
ಆ ರತಿ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲವೆಂಬ ಪೆಂಗಳು ಪತಿ
ಗಾರತಿಯೆತ್ತಿದರೊಸೆದು

೩೯

ಕುಸುಮಾಂಜಲಿ ಮಾಡಿ ಕೈಮುಗಿದೊಡನೊಂದು
ದೆಸೆಗೆ ಸಾರಿದರಬಲಿಯರು
ನಸುನಕ್ಕನಾ ರಾಯನಾ ಸತಿಯರದೊಂದು
ಹೊಸಬಗೆ ಭಕ್ತಿಯ ಕಂಡು

೪೦

ಕಡುಕು ಚಿಮ್ಮುರಿ ಬೊಟ್ಟು ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ವೊ
ನ್ನಡಿದಾರ ದೋತ್ರವೆಂಬಿಷ್ಟ
ಗಡಣಿಸಿ ಮೈಯಮೇಲಿದ್ದವು ಮಾತ್ತೊಂದು
ತೊಡಕಿಲ್ಲದೊಡನೊಪ್ಪವಡೆದ

೪೧

ಹಸ್ತಪ್ರಕ್ಷಾಲನ ಕೈಗಟ್ಟು ಮೊದಲಾದ
ಪ್ರಸ್ತುತಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮಾಡಿ
ವಿಸ್ತೀರ್ಣತಲ್ಲದಮೇಲೆ ಬಲಿದನು ಪ್ರ
ಶಸ್ತ ಪಲ್ಲಂಕಾಸನವ

೪೨

ಎಡದ ಗುಲ್ಲದ ಮೇಲೆ ಬಲದ ಗುಲ್ಲವನಿಟ್ಟು
ತೊಡೆ ಬೆಡಗಿಸೆಯ ಕುಳ್ಳಿರ್ದು
ಎಡದ ಹಸ್ತದ ಮೇಲೆ ಬಲದ ಹಸ್ತವನು ಸಂ
ಘಡಿಸಿಟ್ಟು ನಂಘ್ರಿಯಮೇಲೆ

೪೩

ಶಾಂತಭಾವದೊಳು ಕಣ್ಣುಚ್ಚಿ ನೆನಹು ಲೋ
ಕಾಂತಕೆ ನಡಸಿ ಸಿದ್ಧರನು
ಅಂತರಂಗಕೆ ತಂದು ಪೂಜಿಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು
ಕಂಠಸನ್ನಿಭನು ಕಣ್ಣೆರೆದ
ಬಟ್ಟಿನಮೇಲೆಡಗೈಯೂರಿ ಬಲಗೈಯ್ಯ
ನಿಟ್ಟನು ಹರಿವಾಣದಲ್ಲಿ
ಕೊಟ್ಟನು ತನುವಿಗೆ ಹೆಸನಾಥಿಗೆ ಮುನ್ನ
ಕೂಟ್ಟ ದಿವ್ಯಾನ್ನ ಪಾನಗಳ

೪೪

೪೫

ಜ್ಞಾನಾನ್ನವನಾತ್ಮಗರ್ಭಿಸುತಿಹನನ್ನ
ಪಾನವ ಮೈಗೀವುತಿಹನು
ಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲದೆ ಭರತೇಶನೆದೆಯ ಸಂ
ಧಾನವ ಬಲ್ಲವರಾರು

೪೬

ದುಷ್ಟರಾಜನ ಮಾತನವನ ರಾಜ್ಯದೊಳಿರು
ವಷ್ಟು ದಿವಸ ಕೇಳರಂತೆ
ಅಷ್ಟಕರ್ಮದೊಳು ತಾನಿರ್ದುದನರಿದಾತ್ಮ
ದೃಷ್ಟಿಯುಂಡನು ಕಾಲವರಿದು

೪೭

ಅರಸನಾರೋಗಿಸುತಿದ್ದು ಕಿತ್ಯೆಣ್ಣೆಂದ
ಅರೆಸಿಯರುಗಳ ನೋಡಿದನು
ಕರವ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನೆ ಕ್ಕುಳಿತಿದ್ದ
ಪರಿಗಂಡು ವಿಷ್ಣುಯನ್ನಾದ

೪೮

ಏಕೆ ತುತ್ತಿಡರೆಂದು ಕೈಸನ್ನೆ ಯಿಂದವ
ಲೋಕಿಸಿದನು ನರನಾಥ

ಆ ಕುಶಲೆಯರೆಡೆಮಾಡುವವರ ಕರೆ
ದೇಶಾಂತದೊಳು ಪೇಳ್ದ ರೊಂದ

೪೯

ಎಡೆಮಾಡುವಬಲೆಯರೆಯ್ದು ರಾಯ ತು
ತ್ತಿಡುವನ್ನದೊಳಗೊಂದು ತುತ್ತ
ತುಡುಕಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪೋಗಿ ಪೆಂಗಳಿಗೆಲ್ಲ
ಎಡೆಮಾಡಿದರು ಹವಣರಿದು

೫೦

ಎಲ್ಲರು ತುತ್ತಿಟ್ಟರದಕೆ ರಾಯನು ತಲೆ
ಯಲ್ಲಾಡಿ ತಣಿದನೆದೆಯೊಳು
ಆಲ್ಲವೆ ಮತ್ತೇನು ಪತಿಭಕ್ತಿ ಮನೆಮನೆ
ಗೆಲ್ಲಕೆ ಬಹುದೇ ಲೋಕದೊಳು

೫೧

ಪುರುಷನಿಧಾನನ ಶೇಷಾನ್ನ ತಾವುಂಬ
ಹರಿವಾಣಕ್ಕೈಯ್ದರಲೊಡನೆ
ಪುರುಷನಾಥನೆ ಒಲ್ಲನವರ ಮನಸಿನೊಂದು
ಹರುಷವನುಂಡರರ್ಥಿಯೊಳು

೫೨

ಜೀವಬಲವ ದೇಹಬಲವ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಸಂ
ಜೀವನರಸಪಿಂಡವೆನಿಪ
ಮೂವತ್ತೆರಡು ತುತ್ತಗಳಿಂದ ತಣಿದನು
ಭೂವರನಾ ಸಮಯದೊಳು

೫೩

ರಾಜ ಕೈತೊಳೆದನು ಸತಿಯರು ಕೈದೊಳೆ
ದೋಜೆಯಿಂದಿದಿದೊಳು ನಿಲಲು
ಆ ಜನಸತಿಯೆಡೆಮಾಡಿದ ಸತಿಯರು
ಭೋಜಿಸಲೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದ

೫೪

ನವಗಿನ್ನು ಭೋಜನಾಂತದ ಕ್ರಿಯೆ ಕಿರಿಬುಂಟು
ಅವರಿಗೆ ಬಡಿಸಿ ನೀವೆಂದು
ಯುವತಿಯರಿಗೆ ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿ ಕಣ್ಣೆಚ್ಚಿ ಮಾ
ನರಪತಿ ಯೋಗದೊಳಿದ್ದ

೫೫

ಕುಳ್ಳಿರಿರಕ್ಕ ನೀವೆಲ್ಲ ಬಳಲಿದೆಂ
 ದೊಳ್ಳಿತ ನುಡಿದು ಭಾವೆಯರು
 ಎಲ್ಲರಿಗುಣಬಡಿಸಿದರವರಂದ
 ದಲ್ಲೆಯೆ ಸವಿದರನ್ನವನು

೫೬

ಸ್ತುರಿಸಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಮಂತ್ರನನು ಚಿದಂಬರ
 ಪುರುಷನ ನೋಡಿ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು
 ಭರತೇಶ ಕಣ್ಣೆರೆದಿದ್ದನು ಜಿನಸಿದ್ದ
 ಶರಣೆಂದು ಪರಮಲೀಲೆಯೊಳು

೫೭

ಹೆಚ್ಚಡವನು ಹೊದೆವುತ ಹಾವುಗೆಯ ಮೆಟ್ಟಿ
 ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ರೂಪವನು
 ಮೆಟ್ಟಿ ಭಾವಿಸುತ ಬಂದನು ಚಂದ್ರಶಾಲೆಗೆ
 ಹೆಚ್ಚು ಕುಂದಿಲ್ಲದ ಚಂದ್ರ

೫೮

ತೂಗುಮಂಚದ ಮೇಲೆ ವೊರಗುಮೂಡೆಗೆ ವಾಮ
 ಭಾಗವನಿಟ್ಟು ಕುಳಿತನು
 ಆಗಳೆ ಬಂದರು ಧುಳಧುಳನಬಲೆಯ
 ರಾ ಗಾಡಿಕಾರನಿದ್ದೆಡೆಗೆ

೫೯

ಪರಿಮಳದೊಡವುತ ಪನ್ನಿರ ಚಿಮ್ಮುತ
 ತಿರುಹುತ ಬೀಸಣಿಗೆಗಳ
 ಚರಣವನೊತ್ತುತ ವೀಳೆಯಗೊಡುತ ಸಾಂ
 ದರಿಯರಿದ್ದರು ಬಳಸಿನೊಳು

೬೦

ನಿಂದೋಲಗ ಸಾಕು ಕುಳ್ಳಿರಿಯಿಂದೊಲ
 ವಿಂದವನೀಶ ನುಡಿಡನು
 ಮಂದಗಮನೆಯರು ವೃದ್ಧತಲ್ಪದೊಳಗೋಡೆ
 ಯಿಂದೆಲ್ಲರೊಲ್ಲ ಕುಳಿತರು

೬೧

ವಾರಿಜಾಕ್ಷಿಯರೊಳು ಸರಸಸಲ್ಲಾ ಪ ಗಂ
 ಭೀರ ಪ್ರಸಂಗ ಕೇಳಿಯೊಳು
 ಆ ರಾಜಯೋಗೀಂದ್ರನಿರುತ್ತಿದ್ದನಿಲ್ಲಿಗೆ
 ಆರೋಗಣೆಯ ಸುಸಂಧಿ

೬೨

ಉಪ್ಪರಿಗೆ ಸಂಧಿ

ಮತ್ತೊಂದು ದಿನದುದಯದೊಳೆದ್ದು ಜಿನಸಿದ್ಧ
ರುತ್ತಮಾರಾಧನೆಗೈದು
ಚಿತ್ತಜರೂಪನುಪ್ಪರಿಗೆಯೊಳೊಲಗ
ವಿತ್ತನದೇನ ಬಣ್ಣಿ ಪೆನು

೧

ಕುಂದಣದುಪ್ಪರಿಗೆಯಮೇಲೆ ನವರತ್ನ
ದಿಂದಾದ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ
ಪೊಂದಾವರೆಯಂತೆ ಹೊಳೆವ ಗದ್ದುಗೆಯಲ್ಲಿ
ಬಂದು ಕುಳಿತನು ರಾಜೇಂದ್ರ

೨

ತನುಕಾಂತಿ ಭೂಷಣಕಾಂತಿಯಾ ಮಂಟಪ
ದನುಪಮಕಾಂತಿ ಮೇಳೈಸೆ
ಜನಪತಿ ತಾನೊಬ್ಬ ದಿನಪತಿಯಂತಿದರ್
ದಿನಪತಿಯುದಯ ಕಾಲದೊಳು

೩

ಕಾಳಂಜಿ ಹಡಪ ಚಾಮರ ಗಿಂಡಿ ಮೊದಲಾದ
ಊಳಿಗದಂಬುಜಾಕ್ಷಿಯರು
ಸಾಲಭಂಜಿಕೆಗಳಂತೆಡಬಲದಲ್ಲಿ ನಿಂ
ದೊಲೈಸುತ್ತಿದ್ದ ರೋಜೆಯೊಳು

೪

ಮಂಡಿತಾಲಂಕಾರ ಕಾನ್ಯವ ರಾಯನ
ಪೆಂಡಿರಿಗೋದಿಸಿದವಳು
ಪಂಡಿತೆಯೆಂದೆಂಬ ದಾದಿ ಬಂದರಸನ
ಕಂಡು ಕೃಮುಗಿದಳರ್ತಿಯೊಳು

೫

ರಾಣಿಯರೆಲ್ಲ ಸಿಂಗರಿಸಿ ಲೀಲೆಯೊಳು ಕೈ
ಗಾಣಿಕೆಗಳ ಕೈನಿಡಿದು
ಪ್ರಾಣನಾಥನ ಕಾಣಲುಪ್ಪರಿಗೆಯನು ಬಿ
ನ್ನಾಣದಿಂದಡರಿದರಾಗ

೬

ಮದನನರ್ತಿಗೆ ಮೇರುಗಿರಿಯನೇರಲು ತನ್ನ
ಸುದತಿಯರರಸು ಬಹಂತೆ
ಚದುರೆಯರೇರುತ್ತಿದ್ದರು ಮೇರುಸಾಧ ನಾ
ಮದ ಹಿಂದುಪ್ಪರಿಗೆಯನು

೭

ನೋಡಿ ಬಾ ತಂಗಿ ಯೆಚ್ಚುರಿಕೆಯಕ್ಕಾಜಿ ಕೈ
ನೀಡಕ್ಕ ಕೋ ಹಿಡಿ ತಾಯಿ
ಹಿಡದಿರಕ್ಕಾ ಬಾ ಬಾ ತಂಗಿಯೆಂದು ಮಾ
ತಾಡುತ್ತೇರಿದರೊಲವಿನೊಳು

೮

ಹರಿವುತ್ತಿದ್ದ ಪಳಿಗೆ ಹರಿ ಹರಿ ಮುಂದೆ ನಿ
ನ್ನರಸನೀವನು ದೊಡ್ಡ ಮೆಚ್ಚು
ಬರಲಾರದವರೇನನಾಡರೆನುತ ತಾವು
ಸರಸವಾಡುತ ಸತ್ತುತಿಹರು

೯

ತವಕಿಸಿ ನಡೆ ನಡೆಯನುತಿಪ್ಪಳಿವಳೆಷ್ಟು
ದಿವಸದಿಂ ಕಾಣಳೊ ಪತಿಯ
ನಿವಗೆ ಹಿತನ ಪೇಳ್ತದೆನ್ನದು ತಪ್ಪು ಮಾ
ನವ ಮಾಳ್ವೆನೆನುತೇರುತಿಹಳು

೧೦

ಜವ್ವನ ಸೊಕ್ಕಿವರಿಗೆ ನೋಡು ಮಾಡನ
ಕವ್ವರೆಗೊಂಡೇರುತಹರೆ
ಅವ್ವ ನೀವೇನನಾಡಿರಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ
ಸುವ್ವಲಾಲೆಯನಾಡಿಸುವರು

೧೧

ಮೌನವೀಕೆಗೆ ತನ್ನಗಂಡನಂತಾತ್ಮನ
ಜಾನಿಸುತ್ತೈದುವ ಪರಿಯೊ
ವಿನೆಂದು ತಿಳಿಯಬಾರದು ಹೇಳು ನಿನಗೆ ಸು
ಧ್ಯಾನವ ಕಲಿಸಿದನಾರೆ

೧೨

ಧ್ಯಾನಗೇನವ ನೀವು ನಿಮ್ಮರಸನು ಬಲ್ಲಿ
ರಾನೇನ ಬಲ್ಲೆನಾ ಗುಸುಟ
ಈ ನಿಮ್ಮ ಸರಸಲಗ್ನಾಪಕೆ ಮನದಲ್ಲಿ
ಅನಂದಿಸುತ ಬಂದೆನಡ್ಡ

೧೩

ಹಿಂದುಳಿದರೆ ಮುಂದೆ ನಡೆದರೆ ಸುಮ್ಮನೆ
ಬಂದರೆ ಮಾತನಾಡಿದರೆ
ಒಂದೊಂದ ಕಲ್ಪಿಸುವಿರಿ ನಿಮ್ಮನುರೆ ಗೆಲು
ವಂದವನಾ ಚಕ್ರೆ ಬಲ್ಲ

೧೪

ಜಿನದ ಸಾಕಿನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಬನ್ನಿ ಮಂಟಪ
ಸನಿಹವಾದುದು ಹೆಣ್ಣುಗಳಿರ
ತನುವನೋಸರಿಸಿ ಕಂಡೋಜೆಯೊಳ್ಳಿತನ್ನಿ
ರೆನುತೇರುತಿಹರಲ್ಲಿ ಕೆಲರು

೧೫

ನಡೆವಾಗ ಸವತಿಯ ಕಾಲಮೇಲೊಂದು ಕ
ಪ್ಪಿಡಿದರೆ ಕಂಡೊರ್ವಳದನು
ತೊಡೆದಳು ಕೈಮುಟ್ಟಿ ತಂಗಿ ಹಾ ಹಾಯೆಂದು
ಒಡನಾಕೆ ಝಂಕಿಸಿ ಹೋಗಿ

೧೬

ಕಾಲಮೇಲದೆ ಕಪ್ಪು ತೊಡೆದುಕೊಳ್ಳೆಂದೊಲ್ಲ
ಹೇಳದೆ ತೊಡೆವರೆ ತಂಗಿ
ಓಲಗ ಮುಟ್ಟಲಾನುದು ಸುಮ್ಮನೈದಕ್ಕ
ಕೇಳಬಹುದು ನಮ್ಮ ಮಾತು

೧೭

ಇಂತು ವಿನೋದ ವಿನಯದಿಂದ ಭೂಪನ
ಕಾಂತೆಯರೆಲ್ಲರೊಡೆಯೊಳು
ಅಂತರಸದೆ ನಡೆದರು ಮುಟ್ಟ ಮುಟ್ಟಲೆಂ
ಬಂತಾಗಲೋಲಗಸಾಲೆ

೧೮

ಅರಸಿಯರಾನಂದದಿಂದ ಮಾಡವನೇರಿ
ಬರುತಿಪ್ಪರೆಂಬ ವಾರ್ತೆಯನು
ಚರಣದಂದುಗೆ ಕಟಿಸೂತ್ರದ ದನಿಮುಂದೆ
ಹರಿದು ಹೇಳಿದುವರಸನಿಗೆ

೧೯

ಅಳುಕುತೋಸರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ ಮೆಲ್ಲನರಸನ
ಬಳಿಗೆ ನಡೆದು ಮುಂದೆ ನಿಂದು
ನಳತೋಳ ನೀಡಿ ಕಾಣಿಕೆಗೊಟ್ಟು ಕೈಮುಗಿ
ದೊಳಸಾರಿ ನಂದರೊಡೆಯೊಳು

೨೦

ನೀಲಾಂಗಿಯೋರ್ವಳು ಬಂದು ಕಾಣಿಕೆಗೊಂದು

ನೀಲಾಂಬುಜವ ತಂದಿತ್ತು

ಮೇಲೆ ಕೈಮುಗಿದು ನಿಂದಳು ಕೆಲಸೊಳಗಿಂದ್ರ

ನೀಲದ ಪುತ್ರಳಿಯಂತೆ

೨೧

ರಾಣಿಯೋರ್ವಳು ಬಂದು ಹೊಂದಾಡಿದಳು ಕೈ

ಗಾಣಿಕೆಯಿತ್ತು ಕೈಮುಗಿದು

ಕೋಣೀಶನೊಡನೆ ಭಾಗವ ಸಾರಿ ನಿಂದಳು

ಮಾಣಿಕಬೊಂಬೆಯೆಂಬಂತೆ

೨೨

ಕೊಪಿಯೋರ್ವಳು ಬಂದು ರಾಯನ ಹತ್ತಿಕೆ

ಸಂಪಗೆ ಹೂಗಳ ನೀಡಿ

ಮೆಂಪಿದ ಕೈಮುಗಿದಬಲೆಯರೆಲ್ಲರ

ಗುಂಗಿನೋಳಗೆ ನಿಂದಳೊಡನೆ

೨೩

ಕರಿಯೋರ್ವಳು ಬಂದು ಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ತನ್ನ

ಕರಕುಶಲದೊಳು ರಚಿಸಿದ

ಸುರಗಿಯ ಮಾಲೆಯನಿತ್ತಳು ರತಿವೇದಿ

ಸುರಗಿಯ ಮದನಗೀವಂತೆ

೨೪

ಅಂಗಜವೀರಗೆ ಪೂವಿನ ಖಡ್ಗವ

ಸಂಗಡಿಸುವ ರತಿಯಂತೆ

ಹೊಂಗೇದಗೆಯ ಕರಾರಿಯನೋರ್ವ ಲ

ತಾಂಗಿ ತಂದಿತ್ತುಳು ನೃಪಗೆ

೨೫

ಬಟ್ಟಜವನೆಯೋರ್ವಳಡಿಯಿಟ್ಟು ಕಾಣ್ಕೆಗೆ

ಬೆಟ್ಟದಾವರೆಯ ತಂದಿತ್ತು

ನಿಟ್ಟಿಸಿ ಕೈಮುಗಿದರಳನ ಗದ್ದುಗೆ

ಮುಟ್ಟಿ ನಿಂದಳು ವಿಭವದೊಳು

೨೬

ಮೈಯೋಡ್ಡಿ ಸಂಮುಖದೊಳು ನಿಲ್ಲದೆಲ್ಲರ

ಮೈಯ ಮರಗೆ ಸಾರುವವಳ

ಕೈಯಹಿಡಿದು ಕರೆತಂದೋರ್ವಳರಸಗೆ

ಕೈಯ ಕಾಣ್ಕೆಯ ಕೊಡಿಸುವಳು

೨೭

- ಅಂಜುಂತಂಜುತ ಬಾಲೆ ಬಂದೊರ್ವಳರಸಗೆ
ಕೆಂಜಾಜಿ ಸರಗೊಡುವಾಗ
ಕಂಜಾಜಿ ಜಗುಳಿತು ಕಾಣಿಕೆಯಲ್ಲ ವು
ಷ್ಪಾಂಜಲಿ ಯೆಂದರಾಳಿಯರು ೨೮
- ಎಲ್ಲರ ಮುಂದೊರ್ವ ಮುಗ್ಧಿ ನಾಚುತ ಬಂದು
ಮಲ್ಲಿಗೆ ಸರಗೊಡುವಾಗ
ಮಲ್ಲಿಗೆ ಜಾರಿತು ಜಾರಿದರೇನದೆ
ಮ್ತಲ್ಲಿಗೆ ಯೆಂದನು ನೃಪತಿ ೨೯
- ಪಾದರಿಯಲರನೊರ್ವಳು ಕೊಡುತ್ತಿರೆ ಜಾರಿ
ಪಾದದಡೆಗೆ ಬಿದ್ದು ದವನ
ಪಾದದಿಂದೊಡೆದನು ಸೋತು ಕಾಲ್ಗೆರಗಿದ
ಪಾದರಿಯನು ನೂಕುವಂತೆ ೩೦
- ಪರದಾರಸೋದರನೊತ್ತಿಗೆ ಪಾದರಿ
ಬರಬಹುದೇ ಭರತೇಶ
ಚರಣದಿಂದೊಡೆದುದದಾಯ್ತೆಂದು ಪಂಡಿತ
ಅರಸನ ನಸುನಗಿಸಿದಳು ೩೧
- ಕಡುಶೀಲವತಿಯರು ನಿನ್ನ ಪೆಂಡಿರು ತಮ್ಮ
ಕಡೆಗೊಬ್ಬ ಪಾದರಿ ಬರಲು
ಪಿಡಿತಂದು ನಿನಗೊಪ್ಪಿಸಿದರು ನೀನೊಡೆದುದು
ಬೆಡಗಾಯ್ತು ಶೀಲನಿಧಾನ ೩೨
- ಕಡೆಗಣ್ಣು ಪ್ರಭೆಯಿತ್ತಲತ್ತಲೊಲೆದು ನೋಡೆ
ಕುಡಿಮಿಂಚಿನಂತಾಡುತ್ತಿರಲು
ನಡೆತಂದು ರಮಣಿಯೊರ್ವಳು ರಾಯಗಿತ್ತಳು
ಮುಡಿವಾಳದೊಂದು ಝಲ್ಲಿಯನು ೩೩
- ಭಾವೆ ಭಾವಗೆ ಕಾಣ್ಕೆಯಿಕ್ಕೆಂದು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ
ಭಾವಕಿಯರು ಪೇಳಿ ನಗುತ
ಮಾವಿನ ತಳಿರ ತಂದಿತ್ತಕೊರ್ವಳು ತನ್ನ
ಮಾವನ ಮಗನ ಹಸ್ತದೊಳು ೩೪

ಓಲಗದೊಳಗೆಲ್ಲರಚ್ಚರಿವಡೆ ಮಲ್ಲಿ
ಕಾಲತೆ ನಡೆದು ಬಹಂತೆ
ಸಾಲು ಮುತ್ತಿನ ತೊಡಿಗೆಯ ತೊಟ್ಟು ಬಂದೊರ್ವ
ಲೋಲಾಕ್ಷಿ ಕಂಡಳಾ ನೃಪನ

೩೫

ಜ್ಯೋತಿಯಿಂದದ ರತ್ನಭೂಷಣ ಮೈತುಂಬಿ
ಜೋತೊಲೆದಾಡಲೊರ್ವಬಲೆ
ಜ್ಯೋತಿರ್ಲೋಕದ ಪೆಣ್ಣೊ ಯೆಂದೆನೆ ಬಂದು
ಭೂತಳ ಪತಿಯ ಸಾರಿದಳು

೩೬

ಸೇರಿಸಿ ಮುತ್ತು ಮಾಣಿಕದೊಟ್ಟು ಕರಿಯಳು
ಸಾರಿ ಕಂಡಳು ರವಿಗಳುಕಿ
ತಾರಗೆ ಮೀಂಬುಳು ಸಹವಾಗಿ ಮರೆಹೊಕ್ಕು
ಕಾರಿರುಳೆಂಗನೆಯಂತೆ

೩೭

ಗಂಡ ಪೆಂಡಿರು ಪಾವು ನಿರ್ದೋಷರೆಂದೆಡೆ
ಗೊಂಡು ದಿಬ್ಬಿಗೆ ಕೈಯನಿಕ್ಕಿ
ಕಂಡವ ಪಿಡಿದು ತಂದೀನಂತೆ ಕೊಟ್ಟಳು
ಗಂಡಗೊರ್ವಳು ಮಾಣಿಕವನು

೩೮

ಮುತ್ತಿನ ಮಣಿಯನೊರ್ವಳು ತಂದು ನೃಪನ ಕೈ
ಗಿತ್ತು ಕೈಮುಗಿದಕಂತದನು
ಒತ್ತಿನೊಳದ್ದ ಪಂಡಿತೆ ಕಂಡು ನುಡಿದಳು
ಮತ್ತೊಂದು ಬಿನದದ ಮಾತ

೩೯

ವದನ ವದನ ಸೋಂಕಿ ಮುತ್ತ ಕೊಡುವುದು ಲೋ
ಕದೊಳುಂಟು ಭರತಚಕ್ರೇಶ
ಇದು ಚಿತ್ರ ಕರಯುಗ ಸೋಂಕಿ ಮುತ್ತೀವುದೆಂ
ದಿದೆಯೊಳಿಸು ನಗಿಸಿದಳು

೪೦

ಎಲ್ಲರನೀಕ್ಷಿಸಿ ಕೆರಿದು ಹೊತ್ತಿನಮೇಲೆ
ಮೆಲ್ಲನೆ ಕೃಷ್ಣೆಯಿಂದ
ಕುಳ್ಳಿರವೇಳ್ವನು ಭೂಪಾಲನಾ ಹೆಂಗ
ಳಿಲ್ಲರು ಕುಳಿತೊಪ್ಪದೊಳು

೪೧

ರಾಯ ನೋಡಿದನು ಗಾಯಕಿಯರ ಮೊಗವನಾ
ಗಾಯಕಿಯರು ನೋಟವರಿದು
ರಾಯ ಬಜಾವಣೆ ಗಮಕವೆಸೆಯೆ ಪಾಡ
ಲಾಯತವಾದರು ಕೂಡೆ

೪೨

ಆರೆಡೆರೆನಬ್ಬ ದೊಳಿರುತ್ತಿದ್ದ ಮರಿದುಂಬಿ
ಸ್ವರಮಾಡಿ ನೋರಮಡುವಂತೆ
ಗರಗರಿಕೆಯೊಳು ಕೆಂಬಾಯ್ದೆರೆದಾಳಾಪ
ವಿರಚನೆಮಾಡಿದರೊಸೆದು

೪೩

ನೋಟ ರಾಯನಮೇಲೆ ನೆನಹು ರಾಗದಮೇಲೆ
ನೀಟಿತಂತಿಯಮೇಲೆ ಬೆರಳು
ಚಾಟುಕಾತಿಯರು ಚಾಂದಸಿಕೆಯ ನೂಂಕಿ ಸ
ಘಾಟಿಕೆಯಿಂದ ಪಾಡಿದರು

೪೪

ರಾಗಿಸಿದರು ಮೊದಲುದಯರಾಗವನನು
ರಾಗಿಸುವಂತೆ ಚಕ್ರೇಶ
ಆಗ ಮೇಲಮರೇಂದ್ರ ಸುಳಿದನಾದರೆ ಮುಂದೆ
ಹೋಗದಲ್ಲಿಯೆ ನಿಲುವಂತೆ

೪೫

ನಲಿದು ಸಂಗೀತ ಸಮುದ್ರವ ಹೊಕ್ಕು ಮು
ಕ್ಕುಳಿಸಿ ಮುತ್ತುಗುಳುವಂದದೊಳು
ಗಳತುಂಬಿ ಗಾನವ ತೆಗೆದು ಬಾಯ್ದೆರೆಯೊಳು
ಸುಳುವುಗಾಣಿಸಿದರೋಜೆಯೊಳು

೪೬

ಉಕ್ಕಂದವಾಗಿ ತುಂಬಿದ ಗಾನರಸವನು
ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಚಿಮ್ಮುವಂತೆ
ಜೂಕ್ಕು ಜೋಕ್ಕುನೆ ತಾನಗಳ ತಂದು ಕೊರಳಲ್ಲಿ
ಜಕ್ಕುಲಿಸಿದರು ಜಾಣೆಯರು

೪೭

ಸಿಕ್ಕಿದ ನಲ್ಲಳು ಮುನಿದ ನಲ್ಲನ ಮುಂವೆ
ಬಿಕ್ಕಳಿಸುತ ನುಡುವಂತೆ
ಲೆಕ್ಕ ಟವಣೆಯಾಗಿ ಕೊರಳು ಕುಣಿದು ದನಿ
ಯಿಕ್ಕುವ ರಾಗ ರಂಜಿಸಿತು

೪೮

ನಾಭಿಯಿಂದೇಳಿಸಿ ಯೆದೆಯೊಳೊಲಾಡಿಸಿ
 ಶೋಭಯಮಾಡಿ ಕಂಠದೊಳು
 ಈ ಭೂಪ ಮೆಚ್ಚು ರಾಗಿಸಿದನು ಪ್ರೀತಿಯೆ
 ಶೋಭನವನು ಪಾಡುವಂತೆ

೪೯

ಉದಯಭಾಸ್ಕರ ವೀಟಿಕಾಧರಬಿಂಬಿಯ
 ರುದಯಭಾಸ್ಕರನ ಕಾಲದೊಳು
 ಉದಯರಾಗದೊಳಿರುಹನ ಪಾಡಿದರು ಬಾಣನ
 ಉದಯವಹಂತೆ ಕೇಳ್ದರಿಗೆ

೫೦

ನೇರವಾಗು ಗಾನಕಳೆಳೆಂದು ಮಲಗಿದ್ದ
 ಸರಸತಿಯನು ಜಾಣೆ ತನ್ನ
 ಬೆರಳಿಂದ ಮಿಡಿದಂತೆ ಭಾರಿದಂಡಿಗೆಗೊವ್ವ
 ತರಳಾಕ್ಷಿ ಮಿಡಿದಳಂಗುಲಿಯ

೫೧

ನೆರೆದು ಸಿಪ್ಪೆಯೊಳಿದ್ದ ನಲ್ಲನೆ ಮುದ್ದಿಸಿ
 ಕರೆವುತಂಗುಲಿಯಿಂದ ಮಿಡಿದು
 ಸರಸಕೆ ನಲ್ಲಳೇಳಿಸುವಂತೆ ಪಾಡುತ
 ತರುಣಿ ಮಿಡಿದಳು ದಂಡಿಗೆಯ

೫೨

ನೇರಸವಿ ಸಂಸಾರವೆಂದು ನೆನೆದು ಹೇಸಿ
 ಬೆರಳ ಮಿಡಿದಳೋ ಯೆಂಬಂತೆ
 ನೆರನಾಧನದೇಗೆ ಕಾಣಿಸಿತಾಕೆ ತಂತಿಯ
 ಬೆರಳಿಂದ ಮಿಡಿದ ಬಿನ್ನಾಣ

೫೩

ಕಿನ್ನರಿ ಕಿನ್ನರಿ ವಿವ್ಯಾಧರ ದರಿ
 ಯಿನ್ನ ವರ್ಗಾಣೆಯೆನಲು
 ಭಿನ್ನಾ ಭಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಗಳ ಕಿನ್ನರಿಯಿಂದ
 ಬಿನ್ನಾಣವೆಂದು ಪಾಡಿದರು

೫೪

ಹೊಂಗೊರಳದೊಳು ಭರತರಾಜನ ತಿಟ್ಟ
 ಹೊಗಳವರು ಜಿಲುಪೆಯರು
 ಸಂಗೀತ ಮೋಹಿಸುತಿದ್ದಿತು ಕೇಳ್ದರಿ
 ಗಂಗಡಲೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕಂತೆ

೫೫

ಅರುಹಂತದೇವನ ಸಿದ್ಧರ ಮುನಿಗಳ
ಸ್ಥರಿಸಿ ಚಕ್ರೇಶನ ಮನದ
ಸರಿಯನರಿದು ಭೋಗಯೋಗಗಳಿರಡನು
ಬೆರಸಿ ಹಾಡಿದರು ನೀರೆಯರು

೫೬

ಸುಳಿದ ಮಾತ್ರದೊಳು ಮಾನಿನಿಯರ ಹೃದಯದ
ಸುಳುಹ ಕಾಣ್ವನು ಭಾವಿತಾತ್ಮ
ಸುಳಿಗುರುಳಿನ ಸೊಬಗೆಯರ ತನ್ನಯ, ಸುತ್ತ
ಸುಳಿದಾಡಿಸುವನು ಸೋಲದೊಳು

೫೭

ನಸುನಗೆಯಿಂದ ಹೆಂಗಳ ನೋಡಿ ಜುಮ್ಮನ
ಲೊಸರಿಸುವನು ಕರಣಗಳ
ಬೆಸುಗಯಾದಂತಿದ್ದು ಬೇರುಪಟ್ಟಹನಾತ್ಮ
ರಸಿಕನೊಳಗೆ ಬಲ್ಲರಾರು

೫೮

ಸರಸವನಾಡನಾಡಿದನಾದರದರಲ್ಲಿ
ವಿರಸವ ಮೊಳೆದೋರಲೀಸ
ವರವತಗೊಳಿಸುವನಂಗೆನೆಯರ ತನ್ನ
ಪರಿಣತಿಯೆಚ್ಚರಾಗಿಹುದು

೫೯

ಮುನಿಯನು ಮುನಿಯಲೀಸನು ಸಟೆಗೊಂದಿಷ್ಟು
ಮುನಿದನಾದರೆ ಕೊಡೆ ತಿಳಿವಾ
ತಸಿವಾಲ ಕಾಸಿದಂತಿಹುದಾತ್ಮರಸಿಕನ
ಅನುಭವ ಕುಲ ಸತಿಯದೊಳು

೬೦

ಒಬ್ಬಳ ಮೇಲೆ ತನಗೆ ಸೋಲವಿದ್ದರು
ದುಬ್ಬುಗಾಣೆನದ ನುಡಿದು
ಒಬ್ಬ ಪುರುಷನೊಬ್ಬ ಸತಿಯೊಳಿಪ್ಪಂತಿಹ
ನುಬ್ಬಸವಿಲ್ಲದಲ್ಲರೊಳು

೬೧

ಸಿಕ್ಕಿದಂತಿಹನು ಸಿಕ್ಕನು ರತಿಸುಖದಲ್ಲಿ
ಸೊಕ್ಕಿದಂತಿಹನಲ್ಲಿ ಸೊಕ್ಕಾ
ರಕ್ಕರಂತಿಹನದು ರಕ್ಕಲ್ಲ ನಿಜವ ಕ
ಣ್ಣೆಕ್ಕಿ ಕಂಡವನ ಲೀಲೆಯದು

೬೨

ಗೂಳಿ ನಡೆವ ಹೆಜ್ಜೆ ತೋರುವುದಲ್ಲದೆ
 ಗಾಳಿಯ ಹೆಜ್ಜೆ ತೋರುವುದೆ
 ಜಾಳುಗಳೊಳಗುಗಾಣಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ತತ್ತ್ವ
 ಶೀಲನೊಳಗ ಕಾಣ್ಪರಾರು

೬೩

ಇದು ನಮ್ಮ ಭರತ ಚಕ್ರೇಶನ ನಡೆಯಲ್ಲ
 ದಿದರೊಳಿನ್ನ ರಸಿದರಿಲ್ಲ
 ಅದು ತಾನು ಪೂರ್ವದೊಳಾತ್ಮಭಾವನೆಯ ನೂ
 ಡಿದ ಫಲವೆಂದು ಹಾಡಿದರು

೬೪

ಕೊಟ್ಟ ನವರ ಕರೆದುಡುಗೊರೆಗಳನೆದೆ
 ದಟ್ಟಿ ಹಾಡಿದಿರಿ ಲೇಸೆಂದಾ
 ಪಟ್ಟವರ್ಧನನ ಕಾಲ್ಗೆ ರಗಿ ಬೀಳ್ಕೊಂಡವ
 ದೊಟ್ಟೋಜಯಾಗಿ ಕುಳಿತರು

೬೫

ಸರಸಿಜಗಳು ಬಳಸಿರೆ ನಟ್ಟನಡುವೆ ತೋ
 ಪರಸಂಜೆಯಂತೆ ರಾಜೇಂದ್ರ
 ಅರಸಿಯರೋಲಗದೊಳಗಿದ್ದ ಸಲ್ಲಿಗು
 ಪ್ಪರಿಗೆಯ ಸಂಧಿ ಸುಗಂಧಿ

೬೬

ರಾಜಲಾವಣ್ಯ ಸಂಧಿ

ಪೆಂಡಿರೋಲಗದೊಳಗಭಿನವ ಕುಸುಮಕೋ
ದಂಡನಾ ನೈಪನೊಪ್ಪುವಾಗ
ಸುಂಡಿತೆಯೊಡನೊರ್ವ ಗಾಯಕಿ ಕಿವಿಗಟ್ಟಿ
ಕೊಂಡು ನುಡಿದಳೊಂದು ಮಾತ

೧

ಗರಗರನೆದ್ದಳು ಪಂಡಿತೆ ಕೈಮುಗಿ
ದರಸ ಬಿನ್ನಹವೆಂದು ನಗುತ
ಸರಸಲೀಲೆಯೊಂದು ಹೊಸಕಾವ್ಯವುಂಟವ
ಧರಿಸಬೇಕೆಂದಳುಬಿನ್ನೊಳು

೨

ಆರು ಪೇಳಿದರದನಾರ ವರ್ಣನೆಯದು
ಆರು ಮತ್ತಾ ಹೊಸಕೃತಿಯ
ಆರಯ್ದು ತಿದ್ದಿದರೆಂದು ಕೇಳಿದನು ವಿ
ಚಾರಸಂಮುಖ ಕಾರ್ಯಕುಶಲ

೩

ಪರರುಸುರಿದುದಲ್ಲ ಪರರ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲ
ಪರರು ತಿದ್ದುವ ದಕ್ಷರಿಲ್ಲ
ಅರಸ ನಿನ್ನರಮನೆಯೊಳಗಾದ ಕೃತಿ ನಿನ್ನ
ಚರಿತ ನೀನೇ ತಿದ್ದಬೇಕು

೪

ಅರಮನೆಯೊಳಗಾದುದೆಂದರಾರೆಂದು ನಿ
ರ್ಧರಿಸಬಹುದು ಹೊಸ ಕೃತಿಯ
ವಿರಚಿಸಿದಾಕೆಯ ಹೆಸರ ಹೇಳೆಂದನು
ದರಹಾಸದಿಂದ ಭೂವರನು

೫

ಅರಗಿಯೊಡನೊಲ್ಲ ಕುಸುಮಾಜಿಯರು ನಿನ್ನ
ಸರಸದಿ ನುಡಿದಾಡಲದನು
ನರಮನೆಯೊಳಗಿದ್ದ ಸುಮನಾಜಿಯರು ಕೇಳ್ದು
ಚರಿತೆ ಮೊದಲದರವನೀಶ

೬

ಸುಮನಾಜಯದ ನಿಲಯಕೆ ನಿನ್ನೆ ಒಳದಕೆಂ
 ದಮರಾಜಿಯರು ನಡಿತಂದು
 ಅಮೃತವಾಚಕನೆಂಬ ಗಿಳಿಯೊಡನಾಕ ಸಂ
 ಕ್ರಮಿಸಿ ನುಡಿವುದ ಕೇಳಿದರು

೭

ಕುಸುಮಾಜಿ ನುಡಿದಂದ ಚೆನ್ನಾಯ್ತು ಸುಮನಾಜಿ
 ಪೊಸಕೃತಿ ಮಾಡು ನೀನದನು
 ಒಳದಾನು ಬರವೆನೆಂದಮರಾಜಿ ಬರೆದು ಪೇ
 ಳಿಸಿದ ಕಾವ್ಯವ ಕೇಳು ರಾಯ

೮

ಅದರಾಗಲಿ ನೀನು ಕುಳ್ಳಿರು ಕಾವ್ಯವ
 ಓದಿಸೆಂದನು ನನನಾಥ
 ಓದಲುಜ್ಜುಗಿಸಿ ಪುಸ್ತಕವನಾಂತೊರ್ವ ತ
 ಳೋದರಿ ಕುಳಿತಳಿದಿರೊಳು

೯

ದಿಗಿಲನೆದ್ದಳು ಕುಸುಮಾಜಿ ಕೈಮುಗಿದಿಂದು
 ಹಗಲೊಂದು ನೋಂಪಿಯುಂಟಿನಗೆ
 ಸುಗತನಿವಾಸಕೆ ಪ್ರೋವೆನೆಂದಳು ರಾಯ
 ಫಗುತ ನುಡಿದನಾಕೆಗಿಂತು

೧೦

ಲೇಸಾಯ್ತು ಹೋಗು ಕಂಕಣ ಬೇಡವೇ ನೋಂಪಿ
 ಗೀ ಸುವರ್ಣದ ಕಂಕಣವನು
 ಕೋ ಸುಮ್ಮನೇಕೆ ಹೋದವೆ ಪಿಡಿಯೆಂದು ವಿ
 ಲಾಸದಿ ಕೈಯ ನೀಡಿದನು

೧೧

ನಿಜವೆಂದು ರಾಯನ ಕರದ್ದ ಕಂಕಣಕೆ ವಾ
 ರಿಜಮುಖ ಕೈಯ ನೀಡಿದಳು
 ಗಜ ತನ್ನ ಕರಣಿಯ ಕರಪಿಡಿವಂತೆ ಭೂ
 ಭುಜ ಪಿಡಿದನು ಕೈಯನವಳ

೧೨

ಆರ ಚಾಕೈಸುವಾ ನಿನಗೆ ಸಾನರಿಯದಂ
 ತಾರಿತ್ತೆಂದು ನೋಂಪಿಯನು
 ಸಾರೆ ಕುಳ್ಳಿರು ಸೂಳು ನನ್ನಾಣೆಯೆಂದೊತ್ತಿ
 ಗಾ ರಾಯನೊಡಿಯ ನಾಕೆಯನು

೧೩

ನೀನರ್ತಗೊಂದರಗಲಿಯನೋದಿವಲದು
ಮಾನಿನಿಯರಿಗರ್ತಿಯಾಯ್ತು
ನಾನದ ಕೇಳ್ದರ್ತಿ ಮಾಡಬೇಡವೆ ಸುಖ
ಗಾನದೊಳೇಪ್ಪರೆ ಮುಗ್ಧೆ

೧೪

ಬಲ್ಲೆನು ನೀನೆದ್ದ ಬಗೆಯ ನೀನೇಕಾಂತ
ದಲ್ಲಿ ಗಳಿಯೊಳಾಡಿದುದನು
ಎಲ್ಲರ ಮುಂದೆ ರಚ್ಚೆಗೆ ತಂದರೆಂದೆವ್ವೆ
ಯಲ್ಲವೆ ಕಮಲದಳಾಕ್ಷಿ

೧೫

ಅನ್ಯರಿಗೊಳಗುಡೋರದೆ ನಡೆವುದು ಕುಲ
ಕನ್ಯಾಂಗ ಲಕ್ಷಣವಹುದು
ಅನ್ಯರಾರಿವರೆಲ್ಲರನ್ನೆವರಲ್ಲವೆ
ಶೂನ್ಯಮಧ್ಯಯ ಕುಳ್ಳಿರೆಂದಾ

೧೬

ಕಂಡೆಯ ಪಂಡಿತೆ ಕುಸುಮಾಚಿ ಕುಸುಮದ
ಚೆಂಡಿನಂತೆದ್ದ ಲಂಘನವ
ಕಂಡೆನಹುದು ಸ್ವಾಮಿ ಕಾಂತೆಯರೊಳಗನು
ಕಂಡವರಾರು ನಿನ್ನಂತೆ

೧೭

ಲಜ್ಜೆ ಯಾದುದು ದೇವ ತನ್ನೆ ದೆಯಾಟದ
ಹಜ್ಜೆ ತೋರಿತು ಪರಗೊಂದು
ಸಜ್ಜನಸತಿಯರ ಗುಣವದು ನೀನಾಕೆ
ಗುಜ್ಜು ಗಿಸಿದ ಬೋಧೆಯಾಯ್ತು

೧೮

ಬೆಡಗಾಯ್ತು ದೇವರು ಕುಸುಮಾಚಿಯರ ಹಸ್ತ
ವಿಡಿದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದುದಿನ್ನಾಕೆ -
ಒಡೆಯ ನಿನ್ನೊತ್ತಿನೊಳಿರಲು ನಾಣ್ಣುವಳು ತ
ನ್ನೊಡಹುಟ್ಟಿದವರೊತ್ತಿಲಿರಲಿ

೧೯

ಅಹುದೆಯಾದರೆ ಹೋಗು ಕುಸುಮಾಚಿ ನೀನೆಲ್ಲ
ಮಹಿಳೆಯರೊಡನೆಂದಿನಂತೆ
ಸಹಜದಿ ಕುಳ್ಳಿರೆಂದರಸ ಬೀಳ್ಕೊಡಲಾಕೆ
ನಳುಲದಿಂದೈದಿ ಕುಳಿತಳು

೨೦

ಇನ್ನೊಂದು ಕಾವ್ಯವನೆಂದನಾ ಪಾಡುವ
ಕನ್ನೆಯಾ ಹೊತ್ತಗೆವಿಡಿದು
ಕನ್ನೆಗೋಗಿಲೆ ತಾನೆ ಬಾಯ್ದೆರೆದುದೊಯೆಂಬ
ಬಿನ್ನಣವೆಸೆಯಲೋದಿದಳು

೨೧

ಪಡಲಿಗೆಗಿಟ್ಟು ಹೊತ್ತಗೆಯ ದಾರವನೊತ್ತಿ
ಸಡಿಲಿಸಿ ಕಿರಿದೋಲೆಗಳನು
ಎಡಗೈಯೊಳಾಂತೋದಿದಳು ಬಲಗೈಯಿಂದ
ಮಿಡುವುತ ಭಾರಿ ದಂಡಿಗೆಯ

೨೨

ಹೊವ ಸೋಕದೆ ಗಗನದೊಳೊಪ್ಪುವೆಮ್ಮಯ
ಮಾವಾಜಿಯಡಿಗಳ ನೆನೆದು
ಭಾವಾಜಿಗೆಮ್ಮ ಕೃನಮರಾಜಿಯಾಜ್ಞೆಯಿಂ
ದೋವಿ ಪೇಳುವೆನೊಂದು ಕೃತಿಯ

೨೩

ಶೃಂಗಾರ ಹಾರನ ಸೊಬಗನ ನುಡಿಯ ಬೆ
ಡಂಗನ ಗಿಳಿಯೊಡನೆನ್ನ
ತಂಗಿಯೊಲಿದು ಕುಸುಮಾಜಿ ಬಣ್ಣಿಸಿದುದ
ಸಂಗತಿಮಾಡಿ ಪೇಳುವೆನು

೨೪

ಅಮೃತವಾಚಕ ಕೇಳು ಭರತ ಚಕ್ರೇಶ್ವರ
ರಮಣಿಯೆಲ್ಲರ ಮನವ
ಭ್ರಮೆಗೊಳಿಸುವ ರೂಪನಾವ ನೋಂಪಿಯ ಮುನ್ನ
ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನೋಂತು ಪಡೆದನೊ

೨೫

ರೂಪ ಪಡೆಯಲಿ ರೂಪಿಗೆ ತಕ್ಕ ಶೃಂಗಾರ
ಚಾಪಲ ವಿನಯ ವಿಡಾಯ
ಭೂಪತಿಗೇತರಿದಾದವಂತಿವರ ಸ್ವ
ರೂಪ ಹೇಳಿನೆಗರಗಿಯೆ

೨೬

ಅಂಬರದೊಳಗಿದ್ದ ಸೂರ್ಯನೊಬ್ಬನು ಜಲ
ತುಂಬಿದ ಹಲವು ಕುಂಭದೊಳು
ಬಿಂಬಿಸುವಂತ್ಲೆಲ್ಲ ಸಂಗಡಿದೆಯೊಳಿತ
ನಿಂಬುಗೊಡಂಜಿಹ ಪೆರಿಯೊಳಿತ್ತು

೨೭

ಸಾರತಾಪಸನಿಧ್ಧ ವನದಲ್ಲ ಹುಲಿ ಹುಲ್ಲೆ
ವೈರವಿಲ್ಲದೆ ಸು^೨ವಂತೆ
ನಾರಿಯರೆಲ್ಲರು ಸವತಿಮತ್ಸರವಿಲ್ಲ
ದೀ ರಾಯಗೊಲಿದಂದವೇನು

೨೮

ತವರೂರ ಮರೆಯಿಸಿ ನಿದ್ರೆಯ ತೊರೆಯಿಸಿ
ಸವಿಗಳನರಿಯಿಸಿ ನಮ
ದಿವರಾತ್ರಿಯೆನ್ನದೆ ಸುಖದೊಳೊಲಾಡಿಸು
ವವಗಡ ಯಾತರಿಂದಾಯ್ತು

೨೯

ಧರೆಯೊಳೊಬ್ಬರನೊಮ್ಮೆ ಕಂಡು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕಂ
ಡರೆ ಮೊದಲನಿತೊಪ್ಪವಿಲ್ಲ
ಭರತೇಶ ದಿನ ದಿನಕೆಮ್ಮ ನೋಟಕೆ ಹೊಸ
ಪುರಷನಾಗಹ ಪರಿಯೇನು

೩೦

ನಗೆಯ ಚಿಲ್ವಿಕೆಯ ಮೋಹನಕಾಂತಿ ರಸವನು
ಮೊಗವೆತ್ತಲೆದುದತ್ತತ್ತ
ಮೊಗೆದು ಮೊಗೆದು ಚಿಲ್ಲುವಂತೆ ರಾಯನ ಮುದ್ದು
ಮೊಗವೊಪ್ಪುತಿಹುದರಗಳಿಯೆ

೩೧

ಪೆರನೊಸಲಹುದಾದರಾ ಪೆರನೊಳಗಣ
ಕರೆಯುತ್ತವ್ಯತ್ತವೆಂದದನು
ಜರೆವಂತೆ ಕಸ್ತೂರಿ ತಿಲಕವೊಪ್ಪದೊಳೆನೆ
ವೆರೆಯನ ಪಣೆ ಗೆಲ್ಲದೆನ್ನಾ

೩೨

ಕಬ್ಬುವಿಲ್ಲಿಗೆ ಕಣೆದೊಟ್ಟು ಹೆಂಗಳನೆಸು
ವುಬ್ಬಸವೇಕೆಂದು ಕರೆದು
ಕಬ್ಬುವಿಲ್ಲಿಗೆ ಹೇಳು ಭರತರಾಜನ ನಿಡು
ಹುಬ್ಬನೋಲೈಸೆಂದು ಗಿಳಿಯೆ

೩೩

ತಿಂಗಳ ಬೆಳಗು ಸೋಂಕಲು ಕೂಡೆ ಶಶಿಕಾಂತ
ರಂಗಸುವಂತೆಮ್ಮ ನೃಪನ
ಕಂಗಳ ಪ್ರಭಿ ತಾಗಲೊಡನೆ ಕಾಂತೆಯರಂತ
ರಂಗವೊಸರುವುದು ಪಕ್ಕಿ

೩೪

- ಕಂಪಿಸುಸಾರಿಗೆ ಕವಿದ ತುಂಬಿಗಳ ಸುಖ
ದಿಂದಾದ ನೃಪನ ನಾಸಿಕಕೆ
ಕಂಪಿಗೆ ಸೋತೆರಗಿದ ಭೃಂಗಗಳ ಕೊಲ್ಲು
ಸಂಪಗೆ ಪಾಟಿಯ ಕೀರಾ ೩೫
- ವಿರುಗುವ ಕನ್ನಡಿಯೊಳು ಹರಹಿದ ಸಣ್ಣ
ಹರುವೆಯ ಬಿತ್ತು ಗಳಂತೆ
ತುರುಗಿದ ಬವರಿಯಿಂದೆಸೆವ ಗಲ್ಲಗಳೊಂದು
ಮೆರಹು ಸಾಲದೆ ಚಕ್ರಧರನ ೩೬
- ಚಿತ್ತದಿಚ್ಛೆಯ ಕರ್ಣದೊಳು ಸೆಂಗೊಲೆವಾಗ
ವತ್ತಿದ ಬೆಳೆನಗೆಯಂತೆ
ಚಿತ್ತಜರೂಪನ ಕಿವಿಗಳೊಸೆವುವು
ಮುತ್ತಿನ ಚೌಕುಳಿ ಗಿಳಿಯೆ ೩೭
- ಮಕರಂದ ತುಂಬಿದ ತಾನರೆ ರವಿಯುದ
ಯಕೆ ಮಲ್ಲನರೆಸಿಸಂತೆ
ಶುಕರಾಜ ನೊಗಯಿವುದತ್ತೆ ಕರ್ಪೂರವೀ
ಟಿಕೆಯ ಕೆಂಬಾಯ್ದೆರೆ ದೊರೆಯ ೩೮
- ಮುತ್ತಿನಸುಣೆಗಲತೆಗೆ ಮೂಡಿ ಕುಂಬಳ
ಬಿತ್ತಿನಂದದಿ ಕೊರೆಕೊರದು
ತೆತ್ತಿಸಿದಂತೆಸೆವವನ ಕೆಂಬಲ್ಲಳ
ಬಿತ್ತರವಾದ ಸೋಲಿಸದು ೩೯
- ಮರಿಗಿಳಿ ಕೇಳೆಮ್ಮ ನೃಪನೊಮ್ಮೆ ನುಡಿಗೆ ಬಾ
ಯ್ದೆರೆಯ ಚೆಂದುಟಿ ಜಿಹ್ವೆಯಾಟ
ನೆರೆಕಲ್ಪನೃಪದ ತಳಿಯ ನೇರಲಹಣ್ಣು
ಮರೆಯೊಳಿಹಂತದೆ ಚಿತ್ರ ೪೦
- ಬಿಂಗದ ಕುಟ್ಟಿಗೆಗಿಳಿನ ಕುಂಕುಮದ ನಿ
ರಂಗದಿ ತಾಂಬೂಲರಸನ
ಪುಂಗುವಾಸಿಧಿಧಿಗೆ ತೋರುವುದರಸನ
ಪುಂಗೊಲೆಸೆವ ಬಣ್ಣ ಪೆಣ್ಣು ೪೧

ಮೋಹಿನಿಯರ ಮೋಹವಾಶ ಹೊಂಬಣ್ಣದ
ರಾಹುಗಳೆನೆ ವೈರಿತಶಿಗೆ
ರೂಹಿಸಿ ಶೃಂಗಾರ ವೀರದೋಳಾಜಾನು
ಬಾಹುಗಳೆನೆದುವಾ ನೃಪನ

೪೨

ಅರಲಂಬಗರಸನ್ನಿಮ್ಮಡಿ ಚೆಲ್ಲನನನ್ನೆದು
ಸರಲನಾಂತೊಡೆ ಹತ್ತು ಸರಲಾ
ದೊರೆ ಸಿಡಿವುದು ಮೋದಿಯನೆ ಕರಗತ ಹತ್ತು
ಬೆರಳೆನುದುವು ಸರಲನೊ ಸು

೪೩

ಕರತಲಗಳ ಕೆಂಪು ನಖಗಳ ಧಾಳಿ ವುಂ
ಗುರಗತ ರಶ್ಮಿ ಬಿಂಬಿಸಲು
ಬೆರಕೆ ವರ್ಣದ ತಾರೆಯ ನಾಳಗತಂತೆ
ದೊರೆಯ ಭುಜಗಳೊಪ್ಪುತಿಹವು

೪೪

ಭೂವರನಿಕ್ಕಿದ ಹಾರವದಕದ ರ
ತ್ನಾವಳಿ ನೆರೆದ ವೇರುರವು
ಲಾಸಣ್ಯಜಲಧಿಯ ನಡುವಿದ್ದ ರತ್ನದ
ದೀವಿಯೊ ಯೆನಲೊಪ್ಪುತಿಹುದು

೪೫

ಮರೆಯೇಕೆ ಕಳೆಗೊಮ್ಮೆ ನೃಪನ ತೆಲ್ಲಸಿರಿಣ
ಕಿರುದೋಮರಾಜಿಯ ಕಂಡು
ಹರುಹಿನ ಸಾಲೆಂದು ತೊಡೆವೆನದಕೆ ರಾಯ
ನುರೆ ನಕ್ಕ ನಾನು ನಾಣ್ಣೆರನು

೪೬

ನೋಟ ಬೇಟೆದ ನಗೆ ನುಡಿ ಸಿಂಗರದ ಸ
ಘಾಟಿಯೊಳಗೆಮ್ಮ ನೃಪಗೆ
ಸಾಟಿಯೆ ಅವೃತವಾಚಕ ಹೇಳು ಹೇಳಿ ಮ್ಮ
ಮೋಟುಗಬ್ಬಿನ ಬಿಲ್ಲಿನವನು

೪೭

ಅಂಗಜನಲಗುದೋರುವನೆಮ್ಮ ರಾಯ ತ
ನ್ನಂಗಕಾಂತಿಯ ತೋರಿ ಗೆಲುವ
ಇಂಗಿತಕುಶಲನಾರವನೋ ನನ್ನರಸೋ ವಿ
ಹಂಗ ಹೇಳೆನಗದ ನೀನು

೪೮

ಅಂಗಸೌಂದರದಿಂದ ಹೆಂಗಳೆ ಗೆಲಬೇಕು

ಸಂಗರದೊಳು ಖಡ್ಗವೇಕು

ಹೆಂಗಳೆ ಸನುರಕೆ ಖಡ್ಗವೇ ಹೊವಿನ

ಭಂಗಾರಕ್ಕಿಂತ ಕಾಡೆ

೪೯

ಮೈಯೊಳು ಚುಂಬನಕಥವೆ ಸಿಹಿಯೆಂಬ

ಹುಯ್ಯಲಂತಿರಲಿ ಕೇಳವನ

ಮೈಯೆಲ್ಲ ಸಿಹಿಯೆಂದರೇನ ಹೇಳಲಿ ನನ್ನ

ಬೈಯದಿರೆಲೆ ಪಚ್ಚೆವರ್ಣ

೫೦

ಪೃಥ್ವೀಪತಿಯ ಕಂಡು ಹೆಬ್ಬೆಬ್ಬ ಗೊಂಡಿತು

ಕಥಿಸಿದಳೆನದಿರು ಖಗವೆ

ಪ್ರಥಮ ತೀರ್ಥೇಶನ ಹಿರಿಯಕುಮಾರನ

ಕಥನವ ಪೇಳಲು ನಾನೆ

೫೧

ಅವನ ಗುಣವನವನೊಪ್ಪವ ಕಡೆಗಂಡು

ವಿವರಿಸರೆನ್ನ ಕವಲ್ಲ

ಇವು ಸೂಚನಾರ್ಥ ವರ್ಣನೆಗಳೆಂದೆರಿದು ನೀ

ನವಧರಿಸಮ್ಮತ ವಾಚಾಂಕ

೫೨

ನಿನ್ನೊಳಗಿರಲಿ ನಾ ನುಡಿದ ನುಡಿಗಳವ

ನನ್ನಿ ಗರಿಗೆ ಹೇಳಬೇಡ

ನನ್ನವನೆಂದು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಹೇಳದೆನಲ್ಲ

ದಿನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಹೇಳುತಲ್ಲ

೫೩

ಅಹುದಲ್ಲವೆನ್ನದೆ ಸುಮ್ಮನಿರ್ದಪೆಯೆಲೆ

ವಿಹಗ ಪೇಳುನ್ನಯ ಮನಕೆ

ಬಹವೊ ಬಾರವೊ ನನ್ನನ್ನುಡಿಗಳೆಂದಸಿಯಳಾ

ಗ್ರಹಿಸಿ ಕೇಳಿದಳದೊಡನೆ

೫೪

ಅಕ್ಕ ನಿನ್ನೀ ನುಡಿ ನನ್ನ ಚಿತ್ತಕೆ ಬಾರ

ದಕ್ಕಟೆ ಬಂದರುಸುರೆನೆ

ಪಕ್ಕಿಗೇತಕೆ ಬಹುದೀ ಚಾಣ್ಣಿಯೆಂದುದು

ಚೊಕ್ಕಮಾತಿನ ಛಾಳಕ್ಕಿಕ್ಕ

೫೫

ಅದರಿಂದ ಸುಮ್ಮನಾಲಿಸುತಿದ್ದೆ ನಕ್ಕ ನೀ
ನೊದವಿಪೇಳೆಂದ ಮೇಲೆನ್ನ
ಎದೆಯರಿಡನಿತ ಗೊಲ್ಲವೆನು ಕೇಳೆಂದುದಿಂ
ತಿದು ರಾಜಲಾವಣ್ಯಸಂಧಿ

೫೬

ಅರಗಿಳಿಯಾಳಾವ ಸಂಧಿ

ಕೇಳಕ್ಕ ಕುಸುಮಾಜಿ ನಿನ್ನ ಮುಂದಿಂತೆಂದು
ಹೇಳುವ ದಕ್ಷನಾನ್ಲ
ಹೇಳೆಂದು ನೀನೆಂದಮೇಲೆ ನಿನ್ನಾಜ್ಞೆಯ
ತಾಳಿ ನುಡಿವೆನು ಬಲ್ಲನಿತ

೧

ಅಕ್ಕ ನೀನಾಡಿದ ನುಡಿಯೆಲ್ಲ ನೃಪತಿಗೆ
ತಕ್ಕವಲ್ಲದೆ ಟಾಳಿಯುಂಟೆ
ಮುಕ್ಕೊಡೆಯೊಡೆಯನ ಹಿರಿಯ ಪುತ್ರಗೆ ದಶ
ದಿಕ್ಕಿನೊಳೆಣೆಯಹರಾರು

೨

ಅವನಿಗೆ ರಾಜನಾದವನಿಗೆ ಸಾಟಿಯಿ
ಲ್ಲವನಿಗೆ ರಾಣಿಯರಾದ
ನಿವಗೆಣೆಯಿಲ್ಲ ನಿಮ್ಮೊಡನಾಡಿ ಮಾಡಿದ
ನವಗಾರು ಸರಿಯೆಂದುದೊಡನೆ

೩

ಭೂವಳಿಯಾಂಬಕೆಯಲೈ ಯಶಸ್ವತಿ
ದೇವಿ ಪಡೆದಳಾ ನೃಪನ
ನೀವೆಲ್ಲರಾವ ನೋಂಪಿಯ ಫಲದಿಂದ ಮಾ
ದೇವಿಯರಾದಿರೆಂದರಿಯೆ

೪

ರಾಜಪುರುಷನೊಳು ರಾಜೀವ ವದನದ
ರಾಜಾಂಗನೆಯರೊಪ್ಪಿರಲು
ಜಾಜಿಯ ಲತೆಗಳು ವನದೊಳಲೋಕಯ
ಭೂಜವನಸ್ಪಿದಂತಿಹುದು

೫

ಪುರುಷರೊಳವ ರತ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಳಗೆ ನೀವು
ಸುರುಚಿರ ರತ್ನಗಳಕ್ಕ
ಬೆರಸಿದ ಐಗಿಯಿಧು ರತ್ನ ರತ್ನವ ಕೂಡಿ
ಇದೆ ಮಾಡಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದೆ

೬

ಪತಿ ಹೊಲ್ಲ ಪತಿ ಲೇಸು ಪತಿ ಹೊಲ್ಲ ಪತಿ ಲೇಸೆಂ
ಬತಿ ವಿಕೃತಿಗುಂಟು ಪರಗೇ
ಪತಿ ಲೇಸು ಸತಿಯರು ಲೇಸು ಲೇಸೆಂಬಂತೆ
ನುತಿವೆತ್ತರಾರು ನಿಮ್ಮಂತೆ

೭

ಜಾಣೆ ಜಾಣನು ಕೂಡಲದು ತಂತಿಗೂಡಿದ
ವೀಣೆಯ ನುಡಿಸಿದಂತಿಹುದು
ಜಾಣೆ ಹೆಡ್ಡನು ಕೂಡಲಿಹುದು ವೀಣೆಗೆ
ನೇಣು ಬಿಗಿದು ಮಿಡಿದಂತೆ

೮

ಸಮರೂಪ ಸಮಪ್ರಾಯ ಸಮಗುಣಗಣ ನಿಮ್ಮ
ರಮಣಗು ನಿಮಗು ಚೆನ್ನಾಗಿ
ಸಮನಿಸಿತದರಿಂದ ನಿಮಗನ್ನೋನ್ಮ ಸಂ
ಭ್ರಮ ಮೋಹ ದೊರೆಕೊಂಡುದಕ್ಕ

೯

ಮನಮೆಚ್ಚಿದೆಯಲ್ಲಿ ತನುಮೆಚ್ಚುವುದು ನುಡಿ
ಯನುಕೂಲವಹುದದರಿಂದ
ಮನದಿಚ್ಚಯರಸನ ವೂಗಲಿದೆ ಲೇಸು ಸ
ಜ್ಜನಸತಿಯರ ತಲೆವಣಿಯೆ

೧೦

ನೀನೇನ ನುಡಿವೆ ನಿನ್ನಿನಿಯನ ಲಾಲನೆ
ತಾನೇ ನುಡಿಸಿತಕ್ಕ ನಿನ್ನ
ಅನಂದರಸನ ತನ್ನೆದಿಗಿತ್ತ ಪುರುಷನ
ಮಾನಿನಿ ಬಣ್ಣಿಸದಿಹಳೆ

೧೧

ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು ಕುಸುಮಾಜಿಯಾ ಗಿಳಿಯ ವಾ
ಗಾ ಲದ ಮರ್ಘಕಲಗಳಾ
ಈ ಲೇಸು ಹೊಸತಿದು ಗಿಳಿಯಲ್ಲವೆಂದಾಗ
ಳಾಲೋಚನೆಯ ಮಾಡಿದಳು

೧೨

ಕಲಿಸಿದಷ್ಟನೆ ನುಡಿವುದು ಪಕ್ಕಿಗುಳ್ಳದೀ
ಗಿಳಿ ಹೊಸ ಕಲೆಯ ತಾನೆನಗೆ
ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದವುದಿದು ಗಿಳಿಯಲ್ಲವೆಂದು ತ
ನ್ನೊಳಗೆ ತಾ ನೆನೆದಳಾ ಜಾಣೆ

೧೩

ವ್ಯಂತರನಾಗಲಿ ಸುರನಾಗಲಿದರ ದೇ
ಹಾಂತರಾಳದೊಳೆಡೆಗೊಂಡು
ಇಂತು ನುಡಿವನಾಗಬೇಕೆಂದು ನೆನೆದಳಾ
ಕಾಂತೆ ತಾನೇನು ಕೋವಿದೆಯೊ

೧೪

ಅವರೊಳು ಪುರುಷರ ನುಡಿಯಲ್ಲವೀ ನುಡಿ
ಯುವತಿಯ ನುಡಿಯದೊಂದ
ಇವಳಾವಳೆಂಬುದನರಿವೆ ನಾನೆಂದಾಕೆ
ಸವಿನುಡಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದಳು

೧೫

ಪಕ್ಕೆ ನಿನ್ನೀ ನುಡಿ ಸತ್ಯ ನಿನ್ನಯ ವೇಷ
ರಕ್ಕಾಗಿ ನನಗೆ ತೋರುತಿದೆ
ಚಿಕ್ಕ ವೇಷವ ಒಟ್ಟು ದೊಡ್ಡ ವೇಷವ ತೋರಿ
ಚಕ್ಕನೆನ್ನೊಡನೆ ಮಾತಾಡು

೧೬

ಚದುರರ ಕೂಢತಿ ಚಾತುರ್ಯ ಸಲ್ಲದು
ಸುದತಿಯಲ್ಲವೆ ನೀನು ನಿನ್ನ
ಸದಮಲಾಕಾರವ ತೋರಿದು ನುಡಿದಳಾ
ಚದುರರ ದೇವನರ್ಥಾಂಗಿ

೧೭

ಭೋಂಕನೆ ಗಿಳಿಯ ಕೆಲದೊಳನುಪಮರತ್ನ
ಸಂ ಕುಲಭೂಷಣವೆಸೆಯೆ
ಕೂಕುನುವರ್ಣದ ಕೋರಿಜವ್ವನದೊರ್ವ
ಪಂಕಜಾನನೆ ನಂದಳಾಗ

೧೮

ಅಬಲೆ ನೀನಾರಿಲ್ಲಿಗೇತಕೆ ಬಂದೆಯೆಂ
ದಬುಜಾಕ್ಷಿ ಬೆಸಗೊಂಡಕವಳ
ಸೊಬಗೆ ಕೇಳಾನು ವ್ಯಂತರಕನ್ನೆ ಗಿರಿವನ
ಶಿಬರದೊಳಿಹೆನೆಂದಳಾಕೆ

೧೯

ಲೀಲಾರ್ಥ ಗಗನದೊಳಗೆ ಹೋಗುತಿರ್ಪೆನು
ಬಾಲೆ ನೀನೀ ಗಿಳಿಯೊಡನೆ
ಸೂಳು ನುಡಿವುತೀ ಬಂಜೆನಾ ನುಡಿಗಳ
ಕೇಳಲೆನ್ನಗೆ ಕ್ಷೀಣೇಂದ್ರಾಂಗಿ

೨೦

ಕನ್ನಡಹಕ್ಕಿಯಂಗವ ಹೊಕ್ಕು ನಿಜರೂಪ
ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಕುಸುಮಾಜಿ ಮಾಜಿ
ನಿನ್ನೂಡನುಸುರುತ್ತಿದ್ದೆನು ನೀನು ತಿಳಿದುದು
ಚೆನ್ನಾಯ್ತು ಜಾಣನರ್ಥಾಂಗಿ ೨೧

ರೂಪು ಯಶಾವನ ಜಾಣ್ಣೆ ಸಿರಿಯ ಪಡೆಯಬಹು
ದೀ ಪತಿಭಕ್ತಿ ಸಂಪದವ
ಅ ಪುರುಷೋತ್ತಮನರ್ಥಾಂಗಿಯಿರ ನೀ
ನೇ ಪಡೆದಿರಿ ಪರಗುಂಟೆ ೨೨

ಅ ರಾಯ ನವಗಿರವಲ್ಲವೆಂತೆನೆ ಪರ
ನಾರಿಸಹೋದರನೆಂಬ
ವಾರತೆಯುಂಟೆದರಿಂದೆಮಗಣ್ಣನು
ನಾರಿ ಕೇಳಿದಳು ದಿವಿಜೆ ೨೩

ಅಕ್ಕ ಕೇಳಿದಿಷ್ಟು ಹೊಕ್ಕು ಗಿಳಿಯ ವೈಯ
ಹೊಕ್ಕು ಪೇಳ್ವುದು ಗಿಳಿಗಿರಲಿ
ಚೊಕ್ಕ ನೀನತ್ತಿಗೆ ನಾದುನಿಯೆಂದೆಂಬ
ಲೆಕ್ಕವಿರಲಿ ನಿನಗೆನಗೆ ೨೪

ಅತ್ತಿಗೆ ಕೇಳು ನನ್ನಣ್ಣಾಜಿಯೊಳು ನೀನು
ಚಿತ್ತವಿತ್ತುದ ಕಂಡು ನನ್ನ
ಚಿತ್ತ ಮೆಚ್ಚಿತು ಮೆಚ್ಚಿ ನಿನಗೆ ನಾನೀವುದೇ
ನುತ್ತಮಗುಣಭೂಷಣಾಂಗಿ ೨೫

ಉಡಿಗೆ ತೊಡಿಗೆಯೊಂದ ಕೊಡುವೆನಿಡುವೆನಂಬ
ನುಡಿ ಸಾಕು ನಿನಗೊಂದು ಚಿಂತೆ
ಎಡೆಗೊಂಡ ವೇಳೆಯೊಳೆನ್ನ ನೆನಪುದೆಂದು
ನುಡಿದಳು ಬಯಲಾದಳೊಡನೆ ೨೬

ಬೆಕ್ಕುಸಬಟ್ಟಳು ಕುಸುಮಾಜಿ ಕೆಲಬಲ
ದಿಕ್ಕ ನೋಡಿದಳು ಮತ್ತಿನಿಸು
ನಕ್ಕಳು ಜಿನಸಿದ್ಧೆಯೆಂದಳಷ್ಟರೊಳು ಹೆ
ಮ್ಮಕ್ಕಳುಗಟಕೆ ಬಂದರೊಸೆದು ೨೭

ಬಂದಕ್ಕ ತಂಗಿಯರಿಗೆ ವಿನಯವ ಮಾಡಿ
 ಹಿಂದಾದ ಚೋದ್ಯವಾರ್ತೆಯನು
 ಒಂದು ನುಡಿಯದೆ ಕುಸುಮಾಜಿ ಮಾಜಿಕೊಂ
 ಡೆಂದಿನಂತಿದ್ದಳಾಟಮೊಳು

೨೮

ತಪ್ಪುಳ್ಳರಿ ಕೃತಿಯೊಳು ತಪ್ಪ ತಿದ್ದುವು
 ದೊಪ್ಪವಾದರೆ ಕೇಳುವೆಮಗೆ
 ತಪ್ಪಿಲ್ಲ ತಾಗಿಲ್ಲ ಜಿನ ಶರಣೇ ಕಾಪ್ಯ
 ವೊಪ್ಪುತಿರಲಿ ಸರ್ವಕಾಲ

೨೯

ಎಂದು ನಾಂದಿಯನೋದಿ ಮುಗಿದು ಗಾಯಕಿ ನಲ
 ವಿಂದ ಹೊತ್ತಿಗೆಯಕಟ್ಟಿದಳು
 ಮಂದಸ್ಥಿತಮುಖನಾಗಿ ರಾಜೇಂದ್ರನಾ
 ನಂದಿಸುತಿದ್ದನೇನೆಂಬೆ

೩೦

ಮಂನ್ನಣ ಸಂಧಿ

ತನ್ನೆದೆಯೊಳಗೆ ತಾನಾ ಕಾವ್ಯರಚನೆಯ
ಮುನ್ನ ಭಾವಿಸಿ ನೋಡಿ ಮೆಚ್ಚಿ
ಚೆನ್ನಾದುದೀ ಕೃತಿಯಿದಕೆ ವಿಚಾರವುಂ
ಟೆನ್ನೆಂದು ನುಡಿದನಾ ರಾಯ

೧

ಇದು ಸುಮನಾಜಯ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಮರಾಜಿ
ಪದದು ಪೇಳಿದ ಕೃತಿಯೆಂದ
ಅದ ಕೇಳುತಿರ್ವರು ನಕ್ಕರೊಬ್ಬೊಬ್ಬರ
ವದನವ ನೋಡಿ ತಮ್ಮೊಳಗೆ

೨

ಆಗಳೆ ಪೇಳ್ದೆ ನಾನಕ್ಕ ನೀನೆನ್ನ ಮೇ
ಲೀ ಗುಟ್ಟು ಹೊರಿಸದಿರೆಂದು
ಈಗಳಾದುದೆಯೆಂದು ಸುಮನಾಜ ನಗುತೊಡ
ನಾಗಹುದಹುದೆಂದಳುಬ್ಬಿ

೩

ಜಾಣರನಾರು ಚಾಳಿಸಬಹುದದು ತಾನ
ಕಾಣಿಸಿತಲ್ಲ ಕಣ್ಣಾರೆ
ಹೊಣೆದ ಹೊರೆ ಜಾರಿದಂತಾದುದೆನಗೆಂದು
ಜಾಣೆ ನುಡಿದಳರ್ತಿಯಿಂದ

೪

ಮೊದಲರ್ಥವನಳ ಕವಿತ್ವವಾ ಕಡೆಯರ್ಥ
ವದು ನಿನ್ನ ಸುಕವಿತ್ವವೆಂದ
ಅದು ತಪ್ಪದಹುದಹುದೆಂದಳೆಂದಮರಾಜಿ
ಮುದದಿಂದ ನಗುತ ರಾಯನೊಳಗೆ

೫

ಎಂತು ಜಯಿಸಬಹುದಕ್ಕ ನೋಡರಸನೆ
ಮ್ತರಂಗದ ಸುಕ್ಕು ಸುಳುಹೆ
ಅಂತರಸದೆ ಹೇಳುತಿದ್ದ ಪನಂದೆಲ್ಲ
ಕಾಂತೆದುರೊಳಗ ಫಲಿದರು

೬

ಲೇಸಾದುದೀ ಕೃತಿ ನಿಮ್ಮ ಕವಿತ್ವದ
 ಭ್ಯಾಸವೊಳ್ಳಿತು ಸತಿಯಿರ
 ಈ ಸುಕಥೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದನು ಬೀಡಿ ನೀವೆಂದು
 ದೀ ಸಮಯದೊಳೆಯಬ ಕು

೭

ಭೂಪಣಾನಳಿಯೀಗ ಕಡಮೆಯಿಲ್ಲೆನುಗೆ ವಿ
 ಶೇಷವಾಗಿದ್ದವಿನ್ನವರ
 ಘೋಷಣೆಯಂತಿರಲೆಂದಾತ್ಮನತಿಗೆ ಸಂ
 ತೋಷವ ತೋರಿ ನುಡಿದರು

೮

ಮುನ್ನುಳ್ಳ ಭೂಪಣವಿರಬದಕೇನೀಗ
 ನನ್ನ ಭೂಪಣವನಿತ್ತವೆನು
 ಬನ್ನಿ ಯೆಂದವರ ಕರೆವುತ ಭೂಪಣಕಾಗ
 ತನ್ನ ಕೈಯಿಕ್ಕಿದನರಳಿ

೯

ಬೇಡವೆಂದರು ರಾಯ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನಿದಕೆ ನಾ
 ಮಾದುವೆನುತಿಬ್ಬರದ್ದು
 ಕೂಡಣ ಸತಿಯರ್ಗಿ ಸೂಚಿಸಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ
 ಗೂಡಿ ತಾವೆಲ್ಲರಗದರು

೧೦

ಬಲುಘಾಳಿ ಬೀಸಲು ಮರದಿಂದ ನೆಲರ ಬ
 ದ್ದೆಳಲತೆಗಳೊಯೆಂಬ ತೆರದಿ
 ಲಲಿತಾಂಗ ನಿಮಿದ್ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆನಗದ ಕೂ
 ಮಲೆಯರ ಭಾವ ರಂಜಿಸಿತು

೧೧

ಕಂಡನರಸನಿರೇಲ್ಲರೇತಕೆ ಸಾಲು
 ಗೊಂಡೆರಗದರೆಂದು ನಗುತ
 ಪಂಡಿತಿಯಾಸ್ಯವ ನೋಡಿದವನವಳಿವಿ
 ಗೊಂಡು ನುಡಿದಕೆವೆಯೆಂದು

೧೨

ಕ್ಷಿತಿಪ ನೀನಾಭರಣವನೀವೆನೆನಲದು
 ಸತಿಯರ್ಗಿ ರುಚಿಯಾದುದಿಲ್ಲ
 ಪತಿಯಲಂಕಾರವ ಪಾಳಾಡಿದ ನೋಡರು
 ಪತೆಳ್ಳತ್ತಯರೆ ಚಳಿತವದು

೧೩

ಒಲ್ಲೆವೆಂದರು ಬಿಡವೆಂದವರು ನೀನು
ತುಂಬಲ್ಲಿ ಮಿಗೆ ಕರೆವಾಗ
ವಲ್ಲಭಗಿದಿರುತ್ತರನ ಕೂಡಲಾಗವೆಂ
ದೆಲ್ಲರೆಗದರು ನೃಪತಿ

೧೪

ಇವರ್ಗಿವೆನೆಂದಾನು ಕರೆದರೇಕೆ
ಸರ್ವರೆಗದರಂತಿವರು
ಒರ್ವರೊರ್ವರಿಗೆವಿಲ್ಲ ತಪ್ಪೆಳು ಪ್ಪೇಷ
ಪರ್ವಿಯೊಂದಾಗಿಹರದಳ

೧೫

ಅರಿಯೆಯ ನೀನಿದ ನಗೆಕಾರ ಬಗೆಕಾರ
ಮರೆಕಾರ ಬಲು ಟೊಳಿಕಾರ
ಅರಿಯದಂದದೊಳೆನ್ನ ಕೇಳೈಯೆಂದವಳೊಳ
ಗರಿದೊತ್ತಿ ನುಡಿದಳು ನೃಪನ

೧೬

ಸಾಕೆನ್ನ ದೇವಿಯೆರೆಗಿ ಹೊತ್ತಾಯ್ತು ಪ
ರಾಕು ಬೇಡೇಳಿರೆಂದಿನ್ನು
ವಾಕುದೊರೆಂದು ಝಂಕಿಸಿದಳಾ ಪಂಡಿತೆ
ಭೂಕಾಂತ ನಸುನಕ್ಕನದಕೆ

೧೭

ಏಳಿರಾ ಬಳಲಿದರೆಂದು ನುಡಿದನು ಭೂ
ಪಾಲನದಕೆ ನಸುನಗುತ
ಬಾಲೆಯರೆದ್ದು ನಿಂದರು ಹೇಳಲಳವೆ ತ
ತ್ಕಾಲದೊಂದಧಿಕ ಲೀಲೆಯನು

ಮುಟ್ಟಿತವರ ಮೇಲೆ ನನಗರ್ತಿ ನಾನೊಂದ
ಕೊಟ್ಟಪೆನೆನಲೊಲ್ಲರಿವರು
ಕೊಟ್ಟಲ್ಲದೆನ್ನಬ್ಬು ನಿಲ್ಲದಿನ್ನಿದಕೇನು
ತಿಟ್ಟವೆಂದೆಡೆಯೊಳು ನೆನೆದ

೧೮

ಭಂಗಾರವನೊಲ್ಲದಿರೆ ಮಾಣಲಿವರನಾ
ಲಿಂಗಿಸಿಯಾದರು ಬಿಡುವಾ
ಪಾಂಗಾವುದೊತ್ತಿಗೆ ಬಾರರೆಂಬೆಣೆಸಿ ತಂ
ತ್ಪಾಂಗವನೊಡನೊಂದ ಕಂಡ

೧೯

ಅಮರೆ ಬಾ ಸುಮನೆ ಬಾ ಕುಸುಮಾಜಿ ಚಿತ್ತವಿ
 ಭ್ರಮದೊಳಿದ್ದ ಪಳದಕೊಂದು
 ಕ್ರಮವನೇಕಾಂತದೊಳಗೆ ಪೇಳ್ದೆನೆಂದು ಭೂ
 ರಮಣ ತನ್ನೊತ್ತಿಗೆ ಕರೆದ

೨೧

ನಡೆದು ಸಮಾಪಕೆ ಬಂದ ಪೆಂಗಳನೆಡ
 ಗಡೆ ಬಲಗಡೆಯೊಳು ನಿಲಿಸಿ
 ನುಡಿವಂತೆ ಕಿವಿಗೆ ಮೋರೆಯ ತೋರುತಿಬ್ಬರ
 ನೊಡನಪ್ಪಿಕೊಂಡನಾ ನೃಪತಿ

೨೨

ಘೊಳ್ಳನೆ ಸತಿಯರೆಲ್ಲರು ನಕ್ಕರದಕೆ ಭೂ
 ವಲ್ಲಭ ತಾ ನಸುನಕ್ಕ
 ಒಳ್ಳಿತಂತಾಯ್ತಾಗಬೇಕೆಂದು ಕುಸುಮಾಜಿ
 ಗೆಲ್ಲವಡೆದು ನಕ್ಕಳೊಡನೆ

೨೩

ಕೋಣೆಯೊಳಾನೊಂದ ನುಡಿದಾಡಲದ ತಂದು
 ಕ್ಷೋಣೀಶಗರಿಕೆ ಮಾಡಿದಿರಿ
 ಕಾಣದೆ ದೈವವಿಲ್ಲವೆ ನಿವಗಾ ಫಲ
 ಕಾಣಿಸಿತಿಂತು ಕಣ್ಣಾರೆ

೨೪

ರನೆಗ ಮೊಗಕೆ ಸಾರ್ಚಿ ನಗುಗಳು ಕಂಭದ
 ಮರೆಗೆ ಹೋಹಳು ಕೂಡೆ ಬಹಳು
 ಎರೆಯನಿದಿರೊಳಿಷ್ಟು ನಾಣ್ಣುತ ನಗುತ ಹೊಂ
 ಮರಿದಾಡುತಿದಳಾ ತರುಣಿ

೨೫

ಅರಸ ಕಿಕ್ಕಣ್ಣಿಂದ ನೋಡುವನಾಕೆಯ
 ಸರಸ ಲೀಲೆಗೆ ಹಿಗ್ಗಿ ನಗುವ
 ಶಿರಬಾಗಕೊಂಡಿದ್ದಳೆಗಳುಬ್ಬಿದಳೆಂದು
 ಹರುಷವೈದಿದನೆಯೊಳಗೆ

೨೬

ಅಮರಾಜಿ ಸುಮನಾಚಿಯರು ಮುಂದೆ ನಿಂದಿಷ್ಟು
 ನಮಿತಮುಖಾಬಿ ಯರಾಗಿ
 ವಿಮಲಕಟಾಕ್ಷದಿ ನೋಡಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯೊಳಾತ್ಮ
 ರಮಣನೊಳಿಡೆ ಪುಡಿವಳು

೨೭

ಜನದ ಗೋಷ್ಠಿಯೊಳಿದ ನೆನೆಯಬಹುದೆ ದೇವ
ರೆನುತ ತಾವಿವರು ತನ್ನ
ಮನದೊಳು ಸಂತಸ ಮಾತಿನೊಳಿಸು ರಂ
ಜನೆಯನಾಡಿದರು ಗಾಡಿಯೊಳು

೨೮

ಅರಿವರೊಳಗನ್ನರಿವರೆನ್ನ ಸೇವೆಯ
ನಾರಿಯರೆನ್ನ ರಾಣಿಯರು
ನಾರಿಯರೆಲ್ಲರು ನಾನೊಬ್ಬ ಪುರುಷ ನೀ
ವೋರಂತೆ ನಾಣ್ಣಲೇಕೆಂದ

೨೯

ಕುಸುಮಾಜಿಗೊಂದು ತಂತ್ರವ ಪೇಕ್ಷೆನೆಂದೆಮ್ಮ
ಹುಸಿಗಿಂತು ಕರೆಯಲದೇಕೆ
ಕುಸುಮಾಜಿ ನಕ್ಕಳಲ್ಲವೆ ತಂತ್ರವದು ತಾನೆ
ಹುಸಿಯಾವುದೆನ್ನೊಳಗೆಂದ

೩೦

ಗೆಲಲರಿದಕ್ಕ ನಾವರಸನನೆಂದು ತ
ಮ್ಮೊಳಗೆ ತಾವಿವರು ನುಡಿದು
ಒಳಸರಿದೊಯ್ಯನೆ ಗದ್ದುಗೆಯೊತ್ತಿಂದ
ತೊಲಗಿ ವೆಂಗಳು ಸಾರ್ದರತ್ತ

೩೧

ನೋಡಿದರಾ ಕುಸುಮಾಜಿಯ ತಂಗಿ ನೀ
ನಾಡಿದ ನುಡಿ ಹಸನಾಯ್ತು
ನೋಡು ನಿನ್ನನು ನಾವು ಸ್ತುತಿಮಾಡಲಾ ಫಲ
ಕೂಡೆ ಕಾಣಿಸಿತೆಂದರವರು

೩೨

ಅಹುದು ನಾನಾವ ಗುಣಜ್ಞ ನೀವೆನ್ನನು
ತ್ತಹದಿಂದ ಕೀರ್ತಿಸಲೇಕೆ
ಬಹುಗುಣಗಳು ಸ್ತಲ್ಪಗುಣಗಳ ಕೊಂಡಾಡ
ಬಹುದೇ ಎಂದಳು ಶಶಿವದನೆ

೩೩

ನಾನೊಮ್ಮೆ ಕಿರಿಯಳು ನಿಮ್ಮ ಕೀರ್ತಿಸಬಹು
ದೀ ನುತಕ್ಕತಿ ನನಗೇಕೆ
ಹೀನಾಧಿಕವೆಂಬ ಹೆಚ್ಚು ಕುಂದಿಲ್ಲವೆ
ಏನಕ್ಕ ನೀವರಿಯದುದೆ

೩೪

ಬಿನ್ನದಕೆಂದೆವು ತಂಗಿ ನೋಯದಿರೆಂದರೆ
ವನಿತೆಯರಾರು ನಿನ್ನುಂತೆ
ಬಿನ್ನದಕಾಡಿವೆನಕ್ಕಯೆಂದೆದಕೆ ರಾಯ
ಮನವುಬ್ಬ ನಗುತಿದ್ದನೊಳಗೆ ೩೫

ತಳತಳಿಸುವ ಮೊಗದಿಂದ ಲೀಲೆಯೊಳಿದ್ದ
ಲಲನೆಯರೆಲ್ಲರ ನೋಡಿ
ಬಳಿಕೊಂದು ಮಾ ತನಾಡಿದನು ಸುಜಾಣರ
ತಿಲಕನಾ ಪಂಡಿತೆಯೊಡನೆ ೩೬

ಪಂಡಿತೆ ನಾವೆಮ್ಮ ಮನೆಯೊಳಿದ್ದನ್ನವ
ಕೊಂಡರೊಳ್ಳತೊ ಭುಕ್ತಿಗೆಮ್ಮ
ಪೆಂಡಿರೊಳೊರ್ವಳ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುದು ಲೇಸೊ
ಕಂಡುದನುಸುರು ನೀನೆಂದ ೩೭

ಅರಿವಳಾಗಳೆ ಚಿತ್ತ ಕುಸುಮಾಜಯೊಳು ತನ
ಗಿರಕವಾಯ್ತುಕಯ ಮನೆಗೆ
ಒರಗಲೈಯ್ದು ವೆನೆಂಬ ಗೊನೆಹವಿದೊಂದದ
ಮರಸಿಕೊಂಡಿತು ನುಡಿದಳು ೩೮

ಇಂದಿಗಾರೋಗಣೆ ದೇವರ ಗೃಹದಲ್ಲಿ
ಚಂದವಲ್ಲೊರ್ವಳ ಮನೆಗೆ
ಸಂದರುತ್ತಮವೆಂದಳರಸಿಗೆ ಮನಸಿನ
ಗಂದೆಯ ತುರಿಸಿದಂತಾಯ್ತು ೩೯

ಹೇಳಾದರಾವಳ ಮನೆಗೆಯ್ದ ಬಹುದೆಂದು
ಕೇಳಿದನೊಡನೆ ಪಂಡಿತೆಯ
ಅಲೋ ಚಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿನ್ನ ವಿಸುವನೆಂದು
ಕಾಳಿಕವೌನವಡೆದಳು ೪೦

ಮೂಗಿನ ಮೇಲ್ಮೆ ಬೆರಳನಿಟ್ಟು ಕಣ್ಣು ಚ್ಚಿ
ತೊಗಾಡಿ ತಲೆಯನೊಂದಿನಿಸು
ಯೋಗಿಗಳಂತಿಷ್ಟು ಜಾನಿಸಿ ಕಣ್ಣೆರೆ
ದಾಳೆಗೆ ಘಡಿದಳಾ ಕುಟಿಲೆ ೪೧

ಒಡೆಯ ಬಿನ್ನ ಹವಿಂದು ಕುಸುಮಾಚಾರಮನೆ
ಗಡಿಯಿಟ್ಟರುತ್ತಮವೆಂದು
ನುಡಿದಳೆಂತುತ್ತುಮವಾಯ್ತೆಂದು ದೇಶೆಂದು
ನುಡಿಸಿದನನಳ ಬಾಯಿಂದ

೪೨

ಹೊಸಕಾವ್ಯ ಮೂವರಿಂದಾದುದಿಬ್ಬರನೆ ಮ
ನ್ನಿಸಿದೆಯನ್ನೊಬ್ಬಳಿಗಿಲ್ಲ
ಅಸಿಯಳ ಮನೆಗೆಯ್ತು ಮನ್ನಿಪುದುಕಿತವೆಂ
ದುಸುರಿದನೆಂದಳಾ ಜಾಣೆ

೪೩

ಅಮ್ಮರಾಯನಿಗಿಂದು ನಿನ್ನರಮನೆಯಲ್ಲಿ
ಸುಮ್ಮಾನ ಮುಂದೆ ನೀನಯ್ತೆ
ಜುಮ್ಮನೆ ಜೋಕೆಮಾಡೆಂದಳು ಪಂಡಿತೆ
ಹೆಮ್ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರ ಮುಂದೆ

೪೪

ಸವತಿಯರೆಡೆಯೊಳು ಸತಿ ನಾಣ್ಣುತಿಡ್ತಲಾ
ಸವತಿಯರೇನು ಜಾಣೆಯೊ
ಅವರ ತಂತ್ರವ ಬಲ್ಲರಜುದದ ಹಿಕ್ಕವೆ
ಸುವಿನಯ ಮಿಗೆ ಕಳುಹಿದರು

೪೫

ತಂಗಿ ಹೋಗಕ್ಕ ಹೋಗಾಣ್ಣನಾರೋಗಣೆ
ಗಂಗನೆಗೆಡೆಮಾಳ್ವ ಭಾಗ್ಯ
ಸಂಗಡಿಸಿತು ನಿನಗದು ನಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯವೆಂ
ದಿಂಗಿತ ಮಿಗೆ ಕಳುಹಿದರು

೪೬

ದಾರದಿಗೆದು ಕುಸುಮಾಚಿ ನಿಂದಳು ವೇತ್ರ
ಧಾರಿಣಿಯರು ವೇಳೆಯರಿದು
ಮಾರನೊಡೆಯ ರತಿದೇವಿಯೊಡತಿಯ ಕ
ಣ್ಣಾರೆ ಚಿತ್ತವಿಸೆಂದರೊಡನೆ

೪೭

ನುಡಿಯ ಚಿಲ್ವಿಕೆಯಿಂದ ಗಗನದೊಳಗೆ ಹೋಹ
ಮಡದಿಯ ತಿರುಗಿಸಿ ತನ್ನ
ನುಡಿವಕ್ಕಿಯೊಳಗಡಗಿಸಿ ನುಡಿಸಿದ ಸವಿ
ನುಡಿಯ ಲತಾಂಗಿಯ ನೋಡು

೪೮

ಸ್ವರಮಾತ್ರದಿಂದ ಗಿಳಿಯ ಮೈಯೊಳಡಗದ
 ಸುರಸುದತಿಯ ನೆಲೆಯರಿದು
 ದರಹಾಸದಿಂದ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಜಾಣೆವೆಂ
 ಡಿರ ತಲೆನಡಿಯ ಚಿತ್ತೈಸು

೪೯

ವೆಣ್ಣ ಕಳುಹು ಶೃಂಗಾರವೃಕ್ಷದ ತನಿ
 ವೆಣ್ಣ ಕಳುಹು ಮುಂದೆ ಮನೆಗೆ
 ಹೆಣ್ಣಿನೆಡೆಗೆ ಹಕ್ಕಿ ಹೋಹಂತೆ ಹೋಗಿ ನೀ
 ನುಣ್ಣಾಕೆಯರಮನೆಯಲ್ಲಿ

೫೦

ನಲವಿಂದ ಕುಳುಮಾಜಿ ಕೈಮುಗಿದಳು ರಾಯ
 ನೊಳುನೋಟದಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟ
 ಗೆಲು ಹೆಂಗಳರಸಿಯೆಂದೊಡನೆ ಕಟ್ಟಿಗೆವೆಂಗೆ
 ಕುಲಿವೃತ್ತಿದ್ದರು ಹೋದಳಾಕೆ

೫೧

ಬಲ್ಲಳು ಪತಿಯ ಪಂಡಿತೆಯ ಹೃದಯತಂತ್ರ
 ವೆಲ್ಲವ ಕುಳುಮಾಜಿ ಮಾಜಿ
 ಸೊಲ್ಲಿಸದೆದೆಯೊಳು ನಲಿವುತ ಹೋದಳ
 ದಲ್ಲವೆ ಕುಲಸತಿಯಂಗೆ

೫೨

ಮಡದಿಯರೆಲ್ಲರ ಕಳುಹು ಚಿತ್ತೈಸೆಂದ
 ಕೊಡನೆ ಪಂಡಿತೆ ರಾಯನದಕೆ
 ನುಡಿಯದೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು
 ಕಡುಸೊಬಗೆಯರು ಕೈಮುಗಿದು

೫೩

ಇವಳನೋಡವಳ ನೋಡಿದಿನ ಕಾವ್ಯದ
 ಕವಿಗಳಿಬ್ಬರನು ನೋಡೆನಲು
 ಅವನೀಶ ನಸುನಕ್ಕನಮರಾಜಿ ಸುಮನಾಜಿ
 ಯವರು ನಗುತ ತೆರಳಿದರು

೫೪

ನಗೆಯಲ್ಲವೆ ನಿಮಗಿಂದು ರಾಯನ ತೋಳ
 ದುಗುಲದ ಮನ್ನಣೆಗೊಂಡು
 ನಗುತ ಹೋಗುವರೆಂದು ನಗಿಸಿದರೊಡನೆ ಕೈ
 ಮುಗಿದು ಕಟ್ಟಿಗೆವೆಂಗಳವಳ

೫೫

ಪಂಡಿತೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಂಡಳಾಕೆಯ ಬಳಿ
ಗೊಂಡು ಗಾಯಕಿಯರೆಯಿದ್ದರು
ದಂಡಧಾರಿಣಿಯರು ತಾವೊಂದು ಮರೆಯೊಳ
ಗಂಡುಗೊಂಡರು ವೇಳೆಯಂದು

೫೬

ಊಳಿಗವೆಗಳು ಕಡೆಸಾರ್ದರರಸನಾ
ಜೋಲಿಯೆಲ್ಲವು ನಿಂದಮೇಲೆ
ಕಾಲೋಚಿತದಾತ್ಮಯೋಗವನೆಸಗದ
ನಾ ಲೇಸನೇನ ಬಣ್ಣ ಪೆನು

೫೭

ಪಲ್ಯಂಕಾಸನದೊಳಗೆ ಗದ್ದುಗೆಯೊಳು
ಶಲ್ಯವರ್ಜಿತನು ಕುಳ್ಳಿದುರ್
ಕಲ್ಯಾಣನೂರ್ತಿ ಕಣ್ಣುಚ್ಚಿ ತನ್ನೊಳಗೆ ಧಾ
ವಲ್ಯಯೋಗವ ಕಂಡನೊಡನೆ

೫೮

ಎತ್ತಹೋದುದೊ ಹೆಂಗಳೊಡನುಬ್ಬಿನಿಂದಿಷ್ಟು
ಹೊತ್ತು ತಾನಾಡಿದ ಲೀಲೆ
ಹೆತ್ತುಸಾವಿರಕಾಲ ತಪಸು ಮಾಡಿದ ಮುನಿ
ಪೋತ್ತಮವಂತಿದನಾಗ

೫೯

ದೊರೆಯಿದ್ದು ಹೋಗೆನೆ ಹೋಗಿ ಬಾರೆಂದರೆ
ಬರುತಿಹ ಸೇವಕರಂತೆ
ಕರಣನಾಲ್ಕಿಂಧ್ರಿಯ ವೈದವನುಸಿರಿದಂ
ತಿರುತಿಹವೇನ ಬಣ್ಣ ಪೆನು

೬೦

ಬೇಕಾದರಾಡಿಸಿ ಗಾಳಿಪಟವನರ್ತಿ
ಸಾರಾಗೆ ಸುರುಳುವನಂತೆ
ನೂಕಿ ಚಿತ್ತವ ಹೊರಗಾಡಿಸುವನು ತನ್ನೊ
ಳೇಕವಾಗಿರಿಸುವನೊಮ್ಮೆ

೬೧

ಉಂಡುಪವಾಸಿ ಬಳಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಭೂ
ಮಂಡಲವಿದ್ದು ನಿಸ್ಸಂಗ
ಮಂಡೆ ಬೆಳೆದು ಮನ ಬೋಳಾದ ತಪಸಿಯ
ಕೊಂಡಾಡಲನ ಚಕ್ರಿಯನು

೬೨

ಜಿನ ಜಿನ ಕಣ್ಣುಚ್ಚಿ ತನ್ನ ಮೈಯೊಳಗೆ ತ
 ನ್ನನೆ ತಾನೆ ಕಂಡನಾಕ್ಷಣೆ
 ಜಿನ ಜಿನ ಕಂಡನು ಸಿದ್ಧನನಲ್ಲೆಯೆ
 ಅನುಭವಿಸಿದನಾತ್ಮಸುಖನ

೬೩

ಕತ್ತಲೆಯಹುದೊಮ್ಮೆ ಬೆಳಗಹುದೆಂದು ಮುಸಿ
 ಮತ್ತೊಂದು ತಂಪಿನ ಸೊಡರ
 ಹೊತ್ತಿಸಿದಂತಿಹುದಾ ಭರತೇಶನ
 ಚಿತ್ತದೊಳಾತ್ಮಯೋಗವದು

೬೪

ಒಳಗೆ ತನ್ನಾತ್ಮನ ತಾ ನೋಡೆ ಹೊಸತೊಂದು
 ಬೆಳಗು ತೋರ್ಪುದು ತೋರಲೊಡನೆ
 ನುಳಲಂತೆ ಜರಿವುತಿಹುದು ಕರ್ಮ ನಿಜಸುಖ
 ಹೊಳೆಯಂತೆ ಹೊಳೆದೇಳುತಿಹುದು

೬೫

ಸರನ ಸಂಧಿ

- ಧ್ಯಾನತತ್ಪರನಾಗಿ ಹೊರಗ ಮರೆದು ತನ್ನ
ತಾನೆ ತನ್ನೊಳು ಲೀನನಾಗಿ
ಆ ನರಪತಿಯಿರೆ ಘಳಿಯಾರದೊಳು ಶಂಖ
ಧ್ಯಾನ ಘೋರ್ಣಿಸಿತು ಜೊತ್ತರಿದು ೧
- ನರನಾಥ ಕೇಳೆನಾ ಶಂಖನಿನಾದವ
ಗುರು ಹಂಸನಾಧಗಾರ್ಜುನವೆ
ಪರಮಭಾವದೊಳಷ್ಟವಿಧಾರ್ಜನಯ ಮಾಡಿ
ಸ್ವರಿಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ಕಣ್ಣೆರೆದ ೨
- ಮುನಿಭುಕ್ತಿವೇಳೆಯಾದುದು ಸ್ವಾಮಿಯೆಂದು ನೆ
ಲ್ಲನೆ ಸೇವಕಿಯರು ಬೆನ್ನವಿಸೆ
ಜಿನ ಸಿದ್ಧ ಶರಣು ನಿರಂಜನ ಸಿದ್ಧಯೆಂ
ದೆನುತೆದ್ದನಾ ಸಾರ್ವಭೌಮ ೩
- ಉಪ್ಪರಗೆಯನಿಳಿದೆಂದಿನಂದದ ಕ್ರಮ
ತಪ್ಪದೆ ನಡೆದು ಯೋಗಿಗಳು
ಬಪ್ಪ ಒಟ್ಟೆಯ ಕಾದು ಕಂಡನಾಗಳೆ ಮರು
ಮೊಪ್ಪುವಧ್ಯಾತ್ಮಯೋಗಿಗಳ ೪
- ಮುನಿಗಳ ನಿಲಿಸಿ ತನ್ನರಮನೆಗೆಯ್ದಿಸಿ
ತನಗೆ ಮಾಡಿದ ಪರಿಕರದ
ಆನುಪಮಾನ್ನ ವನಿತ್ತು ತಣಿಪಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟರ
ಮನೆಯೊಳಿದ್ದನು ರಾಯನರಲು ೫
- ಬಂದಳು ಕುಸುಮಾಜಿಯೊಡವುಟ್ಟಿದಳು ಮಕ
ರಂದಾಜಿಯೆಂಬೊರ್ವ ನೀರೆ
ಒಂದರೆವರುಷಕೆ ಪ್ರಾಯಕೆ ಯಿಹಳಿವ
ಳೆಂದೆಂಬ ಪಾಟೆಯ ಕನ್ನೆ ೬

ಚಲುನೆಯಹುದು ಜಾಣೆಯಹುದು ಶೃಂಗಾರ ಮಂ
 ಗಲೆಯಾಗಿ ಸಖಿಯರುಗೂಡಿ
 ಲಲಿತಾಂಗಿ ಬಂದು ಕಂಡಳು ತೂಗುಮಂಚದೊ
 ಳೊಲೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಭಾವನನು

೭

ಕೆಳದಿಯ ಕೈಯ ಹೊಂದಟ್ಟಿಯ ತಾನೊಯ್ದು
 ಮಲಯಜವೀಟಿಕಾಪ್ಪತೆಯ
 ನಳತೋಳ ನೀಡಿ ಭಾವಗೆ ಕೊಟ್ಟಳರಸನಾ
 ಗಳೆ ಕೈಕೊಂಡನರ್ತಿಯೊಳು

೮

ಅನುಕೂಲವಾದುದಾರೋಗಣಿಗೆನ್ನೆಮ್ಮ
 ಮನೆಗೇಳು ಭಾವಾಜಿಯೆಂದು
 ತನುಮಧ್ಯೆ ನುಡಿದಳದಕೆ ರಾಯ ನಗುತ ನಾ
 ದುನಿಯೊಳು ನುಡಿದನಂತೆಂದು

೯

ಇಂದಾನು ನಿನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಹುದುಚಿತವೆ
 ಒಂದರೆ ವರುಷದ ಮೇಲೆ
 ಬಂದು ನೀನೆನ್ನ ಕರೆದರಾನು ಬಹೆನು ಹೋ
 ಗಿಂದನು ನೃಪತಿ ನಾದುನಿಯು

೧೦

ಅಕ್ಕಾಜಿಯರಮನೆಗೇಳಿದೆ ನೀನಿಂತು
 ರಕ್ಕಿನ ಮಾತನಾಡಿದೆಯ
 ರಕ್ಕುಕಾತಿಯ ನಿನ್ನ ಮನೆಗೆಂದೆಯೈಸೆ ನಿ
 ನ್ನಕ್ಕನ ಹೆಸರ ಹೇಳಿದೆಯ

೧೧

ಅಕ್ಕನ ಹೆಸರ ಹೇಳುವರಾಕೆ ಪಡೆದರೆ
 ಮಕ್ಕಳು ವೇಳ್ವುವು ಮುಂದೆ
 ದಿಕ್ಕಿನೊಳೆನಗೆನು ಸಂಬಂಧ ಸಾಕೇಳು
 ಸಿಕ್ಕಿನ ಮಾತನಾಡದಿರು

೧೨

ಸಾಕೇಳು ಸಲಹೇಳು ನೀನೆಂದು ತಾನೆನ್ನ
 ನಾಕರುಷಣ ಮಾಡತಹಳೆ
 ಈಕೆ ತಾನೇನುಕಾತರೆಯೊ ಯೆಂದನು ರಾಯ
 ನಾ ಕಾಂತೆ ತಲೆವಾಗಿ ನಗಲು

೧೩

ಕಾತರ ಗೀತರವನು ನೀವು ನಿಮ್ಮಂಬು
ಜಾತಾಕ್ಷಿಯರು ಬಲ್ಲಿದ್ದೆನೆ
ಆ ತಳ್ಳಿಬಳ್ಳಿಯ ನಾವೇನ ಬಲ್ಲೆವು
ಮಾತು ಸಾಕೆನ್ನೇಳು ಭಾವ

೧೪

ಎನಲತಿ ಸರಸಗಲಾಗದೆಂಬುದ ನೆನೆ
ದನಿತರೊಳಿದ್ದನಾ ರಾಯ
ಮಿನ್ನುಗುವ ಹಾವುಗೆಗಳ ಮೆಟ್ಟಿ ನಡೆದನಂ
ಗನೆಯ ಮನೆಗೆ ನೆಟ್ಟಿಯಿಂದ

೧೫

ಕುಸುಮವಿದ್ದೆ ಡೆಗೆ ಮಧುವ್ರತ ಹೋಹಂತೆ
ಕುಸುಮಾಜಿಯರಮನೆಗಾಗಿ
ಕುಸುಮಾಯುಧಜಿತಲಾವಣ್ಯ ನಡೆದನು
ಲ್ಲಸದಿಂದ ನಾಡುನಿಯೊಡನ

೧೬

ದೇವನೆಯ್ಯರುತಿಪ್ಪನೆಂದು ಹರಿದು ಹೋಗಿ
ಸೇವಕಿಯರು ಹೇಳಲೊಡನೆ
ಭಾವೆ ಬಂದಳು ಕುಸುಮಾಜಿ ತಾನಿದಿರಾಗಿ
ಭಾವಕಿಯರ ಬಳಸಿನೊಳು

೧೭

ಅಳವಟ್ಟ ನೂತನ ಶೃಂಗಾರ ಕರತಲ
ದೊಳು ರತ್ನ ದಾರತಿ ಸಹಿತ
ಲಲನೆ ಬಂದರಸಗಾರತಿಯೆತ್ತಿದಳು ತಳ
ತಳಸುವ ಮುಖಕಾಂತಿಯೆಸೆಯೆ

೧೮

ದುಗುಲ ನಿವಾಳಿಯನಿಟ್ಟಂಘ್ರಿಗರೆಗಲೆಂ
ದೊಗುಮಿಗೆ ತಲೆವಾಗುವಾಗ
ನಗುತ ಹಾ ಹಾ ಯೆಂದು ನಡುವ ಮಂಡೆಯನೆತ್ತಿ
ತೆಗೆದು ಕೈವಿಡಿದನಾ ರಾಯ

೧೯

ಮುಟ್ಟಿ ಮುಂದೇಳೆಟು ಮಾರೈದೆ ತನ್ನ ಕೃ
ಮುಟ್ಟಿ ತೊಳೆದಳು ಪಾದಗಳ
ಉಟ್ಟ ದುಕ್ಕೂಲದ ಸೆರಗಿಂದ ಪತಿಗಂಗ
ದಟ್ಟಿವಿಕ್ಕಿದಳು ಭಕ್ತಿಯೊಳು

೨೦

ಆವಾಸದೊಳಹೊಕ್ಕನಾ ರಾಯನಕ್ಕಕ್ಕ
ಭಾವ ಬಂಧನು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ
ದೇವಿ ಗದ್ದುಗೆಯಿಕ್ಕು ಮನ್ನಿಸೆಂದೊರೆದುಂ
ದಾ ವೇಳೆಯೊಳು ರಾಜಕೀರಾ

೨೧

ಇವನೆ ಅಸ್ತೃತವಾಚಕನು ಕುಸುಮಾಜಿಯೆಂ
ದವನೀಶ ನುಡಿವುತಾಕೆಯೊಳು
ಭವನದೊಳಿಟ್ಟ ಗದ್ದುಗೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತನು
ರವಿ ಪೂರ್ವಗಿರಿಯೇರುಂತೆ

೨೨

ಬಂದೆಯ ಭಾವ ಬಂದೆಯ ಸುಪ್ರಭಾವ ಅ
ಯ್ಯದೆಯ ಸುಗುಣಸ್ವಭಾವ
ಬಂದುದು ಲೇಸು ಮಹಾನುಭಾವಾಯೆಂದ
ದಂದು ಮುದ್ದಿನ ರಾಜಕೀರ

೨೩

ಕ್ಷೇಮವೆ ಭಾವಾಜಿ ಮತ್ತು ಸಿಮಗೆ ಪರಿ
ಣಾಮವೆ ಹೇಳು ಭಾವಾಜಿ
ಈ ಮನಯತ್ತಲೇಕಡಿಗಡಿಗೆಯ್ದರೆ
ಭೂಮಿಾಶ ಎಂದುದಾ ಪಕ್ಕಿ

೨೪

ಧರೆಯನಾಳಿದನೆಂಬ ಗರ್ವವೊ ನಮ್ಮಕ್ಕ
ನರಮನೆಗಡಿಗಡಿಗೇಕೆ
ಬರಲೊಲ್ಲೆ ಬಂದಿನ್ನು ಪೋಪೆಯ ನಿನ್ನ ಕಾ
ಲ್ಲು ರುಲನಿಕ್ಕುವೆನೆಂದುದಾಗ

೨೫

ನಕ್ಕನದಕೆ ರಾಯ ನಗೆಯಲ್ಲೆ ನಿನಗೆ ನ
ಮ್ಮಕ್ಕನಫುವ ಸೂರಗೊಂಡು
ಪಕ್ಕಿಗೆಯ್ದದೆ ದೂರದೊಳಿಗಿಬ್ಬೆ ನೀಸಿಂದು
ಸಿಕ್ಕಿದ್ದೆ ಲೇಸಾದುದೆಮಗೆ

೨೬

ಸುಳಿಗುರುಳೆಂಬುರುಲುಂಟು ನಮ್ಮಕ್ಕನ
ನಳಿತೋಳ ಪಾಶಗಕುಂಟು
ಹೊಳೆದಿನ್ನು ಹೋಡ ಭಾವನ ಕಾಣ್ಬೆನೆಂದವ
ಗಿಳಿ ನುಡಿದುದು ಸರಸದೊಳು

೨೭

ಸೋಂಕಿ ನಮ್ಮಕ್ಕನೊತ್ತಿನೊಳಿದ್ದರಿರು ಮಾರಿ
 ಭೋಂಕನೆ ಪೋಪೆನೆಂಬಾಗ
 ಪಂಕಜಾಕ್ಷಿಯ ಕಡೆಗಣ್ಣ ಕಾಂತಿಯ ಬೆಳ್ಳಿ
 ಸಂಕಲೆಗಳನಿಕ್ಕಿಸುವನು

೨೮

ಪಂಜರದೊಳಗಿದ್ದು ನಿನಗಿಷ್ಟೆಯೆನದಿರು
 ಮಾಂಜಿ ನೀನಗಲ್ಲಾಗ ನಿನ್ನ
 ಹೊಂಜೆಳೆವೈಯಳ ದಂತಕಾಂತಿಯ ಹೊನ್ನ
 ಪಂಜರದೊಳು ಕೂಡಿಸುವೆನು

೨೯

ಇಷ್ಟೇಕೆ ಕೋಪ ನಿಮ್ಮಕ್ಕಗಾನೆಸಗಿದ
 ಕಷ್ಟವೇನಮ್ಮ ತವಾಚಾಂಕ
 ಶಿಷ್ಟರೆಂದೆಯ್ದೆಂದೆನಕಟ ನೀವಿಬ್ಬರು
 ದುಷ್ಟರಲ್ಲವೆಯೆಂದನೊಡನೆ

೩೦

ನೋವಾಯ್ತು ಭಾವಾಜಿ ನಮ್ಮಕ್ಕನಧರ ಸಂ
 ಜೀವನಾನ್ವತನ ನೀನುಂಡು
 ಜೀವಸಿದ್ಧಿಯ ಪಡೆದಿರು ನಮ್ಮ ಮನಯೋ
 ನೀ ವಾಕ್ಯ ಲೇಸಲೆ ನಿನಗೆ

೩೧

ನನಗೆ ನೇರಿಲಹಣ್ಣು ವನದೊಳುಂಟಕ್ಕನಾ
 ನನದೊಳು ನೇರಿಲಹಣ್ಣು
 ನಿನಗುಂಟು ಸುಖಿಸಿಕೊಂಡಿರು ನಾನು ನೀನಿಂತು
 ಬಿನದದೊಳಿರುತಿಹೆವಿಲ್ಲಿ

೩೨

ನಡು ತಾನೆ ಸಿಂಗಳದೇಶ ಕುಂತಳದೇಶ
 ಮುಡಿ ಕರ್ಣ ಕರ್ಣಾಟದೇಶ
 ಕಡುಗಂಪು ಕಾಶ್ಮೀರದೇಶವಕ್ಕನ ಮೈಯು
 ಪೊಡವಿಯನಾಳಿತ್ತ ಪೋಪೆ

೩೩

ಅಸಿಯಳ ಯೌವನ ವನವುಂಟು ಲಾವಣ್ಯ
 ರಸದ ತಣ್ಣೊಳೆಯುಂಟು ಭಾವ
 ಒಸೆದು ವನಕ್ರೇಡೆ ವಾರಿಕ್ರೇಡೆಯನಾಡಿ
 ಜಿಸಿಲನಾರಿಸಿಕೊ ಕಾತರದ

೩೪

ಈ ನುಡಿಗಳು ನಿನಗುಚಿತಗಳಹುದಿನ್ನು
ಮಾನಿನಿಯಾಸ್ಯದೊಳೊಂದು
ಜೇನೆಯ್ಯ ಕೊಡನುಂಟು ನಿನಗದೆಂತಹುದದು
ಜೈನನಲ್ಲವೆ ಭಾವ ನೀನು

೩೫

ಎನೆ ನಕ್ಕನರವನೀ ನುಡಿಗಳು ಗಿಳಿಯ ಯೋ
ಚನೆಯಲ್ಲ ಸತಿಯೊರ್ವಳಿದಕೆ
ಬಿನದಕೆ ಕಲಿಸಿದಳಾವಳೆಂದೆಣಿಸಿ ನಾ
ದುನಿ ಕಲಿಸಿದಳೆಂದೆ ತಿಳಿದ

೩೬

ಚಂದದಿ ನುಡಿವುತಿದ್ದದು ಗಿಳಿಯನು ಮಕ
ರಂದಾಜಿ ಕೊಂಡು ಬಾರೆಂದ
ತಂದು ಗಿಳಿಯ ಕೊಡುವಾಗ ನಾದುನಿಯನಾ
ನಂದದೊಳಮರ್ದಪ್ಪಿ ಕೊಂಡ

೩೭

ಆತ್ತಿತ್ತ ಮೈಯನೊಲೆದಳಾಕೆ ಮಿಸುಕದಂ
ತೆತ್ತಿ ತಾನಮರ್ದಪ್ಪಿ ಕೊಂಡ
ಮುತ್ತುಕೊಟ್ಟು ಕೊರಳಿಗೆ ಕಂಠಮಾಲೆಯ
ಸುತ್ತಿ ಮೆಚ್ಚಿದೆನೆಂದು ಬಿಟ್ಟ

೩೮

ದೇವರವಳಿಗೇನ ಕಂಡು ಮೆಚ್ಚಿದಿರೆಂದು
ಭಾವಕಿ ಕುಸುಮಾಜಿ ನಗುತ
ಭಾವಿಸಿ ಕೇಳಲು ನಿಮ್ಮ ತಂತ್ರವನಿಷ್ಟು
ನಾವು ಬಲ್ಲೆವು ಕಾಣೆಯೆಂದ

೩೯

ಅದುದೆ ತಂಗಿ ನಾನಾಗಳೆ ಬೇಡವೆಂ
ದೋದಿದೆ ನೀನೊಪ್ಪದಾದೆ
ಹೋದ ಗಾಳಿಯ ಹೆಜ್ಜೆ ಗಾಣ್ಣುವೊಡನೆಂತು
ವಾದಮಾಡುವೆಯೆಂದಳಾಗ

೪೦

ನಾನಾಗ ಮಾಡದಿಂದಿಲ್ಲಿಗೈತರಲಾಗಿ
ಯಾ ನಮ್ಮವಾರ್ತೆಯ ಕೇಳ್ದ
ತಾನು ಗಿಳಿಗೆ ಹೊಸ ನುಡಿನೇಳುತಿದ್ದಳಿ
ದೇನ ಹೇಳುವೆ ತಂಗಿಯೆಂದೆ

೪೧

ಅಕ್ಕ ಭಾವಾಜಿಯಿಂದೆಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದು
ಹೊಕ್ಕಾಗ ಗಿಳಿಯಿಂದ ನಾನು
ಮಿಕ್ಕು ಸರಸವಾಡಿಸುವೆನೀಗ ಜಾಣ್ಣುಡಿ
ಲೆಕ್ಕ ದೋರುವೆನೆಂದಳದಕೆ

೪೨

ಜಯಿಸಲರಿದು ತಂಗಿ ನಿನ್ನ ಭಾವನು ಬಟ್ಟೆ
ಬಯಲೊಳು ರೂಪ ಒರೆಸನು
ಬಯಲಿಗೆ ಪ್ರಯಾಸಗೊಳಬೇಡವೆಂದೆನ
ನ್ನಯ ಮಾತ ಮಾರಿದಳಾಗ

೪೩

ಬೇಡವೆಂದೆನು ಕೇಳಕರಗಿಯನು ನಾನು
ಬೇಡಿದೆ ಕೊಂಡೆದ್ದಳದನು
ಕೂಡೆ ಸಖಿಯರ ಬಟ್ಟರೆ ಹಿಡಿಯೆಂದೆನು
ವೋಡಿದಳೆಮ್ಮ ಹಿತ್ತಲಿಗೆ

೪೪

ಅವಳೊಡನಾಟದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಂದೆನ್ನ
ಭವನ ಕೃತ್ಯದೊಳಿದ್ದೆ ನಾನು
ಅವಳರಗಿಯನೋದಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಳು
ತ್ಸವದಿಂದ ಮತ್ತೆ ಮಂದಿರಕೆ

೪೫

ಮುನ್ನ ನಾನೀ ನುಡಿಗಳ ಕೇಳೆನ್ನಾದರು
ನಿನ್ನ ಮೇಲಾಣೆ ಕೇಳರಸ
ಕನ್ನೆಯೆಯವಳು ಕೌಟಿಲಕಾತಿಯೆಂದಳು
ಚೆನ್ನೆ ರಾಯನೊಳು ತಂಗಿಯನು

೪೬

ಏನ ಮಾಡಿದನಕ್ಕ ನಿನಗು ನಿನ್ನ ರಸಗು
ನಾನಿಲ್ಲಿ ಕುಟಿಲತಂತ್ರವನು
ಮಾನಿನಿ ಗಿಳಿಯ ತಾರೆಂದು ಚೇಷ್ಟೆಯ ಮಾಡು
ವೀ ನಿನ್ನ ಪತಿಯಾಗ ಕುಟಿಲ

೪೭

ಮುಚ್ಚು ಮುಚ್ಚುತಿ ಧೂರ್ತೆ ನಿನ್ನ ಬಾಯನು ಸ್ವಾಮಿ
ಮೆಚ್ಚು ನಿತ್ತರೆ ಚೇಷ್ಟೆಯೆಂಬ
ಮೆಚ್ಚುದು ನಿನಗಿರಲಾನೀತನರಸಿಯೆ
ಬೆಚ್ಚಂತೆ ಬಿಗಿದಪ್ಪುವಾಗ

೪೮

ಅಕ್ಕನ ನೋಡುವೆನೆಂದು ನಿನ್ನಯ ಬೀಡ ಹೊಕ್ಕರೆ ಫಲತೋರಿತೆನಗೆ ಚೆಕ್ಕನೆಮ್ಮೊರಿಗೆಯ್ದು ವೆನಿನ್ನ ನಿನ್ನೊರೆ ದಿಕ್ಕ ನೋಡಿಧರಾನು ಹೆಣ್ಣೆ	೪೯
ಮಾನಿಯ ಮುಂದಕೆ ತಂದಂತೆ ನೋಡೆಮ್ಮ ಮಾನಭಂಗವ ಮಾಪ್ಪನೀತ ಆನೆಯಂತೊಯ್ದ ಮದ್‌ಪುತ್ರಿದ್ವನು ದೊಡ್ಡ ಭೂನಾಥನೆಂಬ ಹೆಮ್ಮೆಯೊಳು	೫೦
ಅಳುವಂತೆ ಮೊಗವ ಕಿರಿದು ಮಾಡಿಕೊಂಡಾಗ ತಲೆವಾಗಿ ಕಣ್ಣಿನೊಸೆವಳು ಒಳಗೆ ಸಂತಸವುಂಟು ಕಣ್ಣಿನೀರಿಲ್ಲ ಬಿ ಕ್ಕಳಿಸುತ ನುಡಿವಳು ಸಟಿಗೆ	೫೧
ನೋಡುವಳೊಡನೋರೆಗಣ್ಣಿಂದ ಭಾವನ ಕೊಡಡ್ಡ ಮೋರೆವೆಗೆವಳು ನೋಡುವಾಗಿಷ್ಟು ಚಿಂತೆಯ ತೋರಿ ಮೊಗವಡ್ಡ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ನಗುತಿಹಳು	೫೨
ಶಿರದೂಗುವನು ಮುಗುಳ್ಳಗುವನು ಕುಸುಮಾಜ ಗರಸ ಕಣ್ಣಿನೈದೋರುವನು ತರಳೆಯ ರಕ್ತನಕ್ತೆಯೆಂದು ನೆನೆವ ತ ನ್ನರಸಿಯು ಬೆರಗಾಗುತಿಹಳು	೫೩
ಎಕಿಷ್ಟು ವ್ಯಾಕುಲ ಮಕರಂದೆ ನಿನಗಿಂದ ಳಾಕೆ ಹೋಗಕ್ಕ ನಿನ್ನಿಂದ ಸಾಕಾದೆ ನಾನೆಂದಳಕ್ಕಟಕ್ಕಟ ತಂಗಿ ಗೀ ಕೊರತೆಯೆಯೆಂದಳಾಕೆ	೫೪
ಜಾತಿ ಪ್ತಿಯಪುತ್ರಿಯಂತಾದುವಳೆ ವೈಶ್ಯ ಜಾತಿಯೊ ನೀನು ಶೂದ್ರಿ ^೧ ಕೆಯೊ ಓತನ್ಯರಪ್ಪಲು ಸಾವಲ್ತೆ ಕೊರತೆಯ ಮಾತಾವುದೆಂದಳಾ ತಂಗಿ	೫೫

^೧ ತ (ಕ) (ಚ) ತಿ (ಖ) (ಛ)

ಕೋವಿದನಿದಿರೊಳು ಕೃತಕ ಸಲ್ಲದು ನಿನ್ನ
ಭಾವಾಜಿ ಭಾವಜ್ಞನರಿಯೆ
ತೀವಿದ ನಿನ್ನ ಕಂಗಳ ನೀರ ಕಂಡೆವೆ
ನೋವುತ್ತಿದ್ದನು ಸಾಕು ತಂಗಿ

೫೬

ಎನಲೊಡನರಿದಾಗಳೆ ಕಣ್ಣ ತಿಕ್ಕುತ್ತೊ
ಯ್ಯನೆಯೆವೆ ವೊಂದೆರಕ್ಕುರಿಯೆ
ಅನಿತರೊಳಗೆ ಕಣ್ಣ ನೀರೊಕ್ಕುವುದ ಕಂಡು
ಜನನಾಥ ಭಾವೆಂದ ನಗುತೆ

೫೭

ನಮ್ಮರಸನ ಮುಂದೆ ದುಃಖದ ಕಣ್ಣೀರು
ಹೆಮ್ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬಾರವೆಲಿಗೆ
ಸುಮ್ಮನಾದಿಂದ ಕಣ್ಣನಿಯುಂಟು ನಿನಗೀಗ
ಳುಮ್ಮಿದಶ್ರುಗಳು ಲೇಸಲೆ

೫೮

ಗಂಡನ ನೀನು ಬಣ್ಣಿಪೆ ನನಗಾತನ
ಕಂಡರೆ ಸೇರುವುದಿಲ್ಲ
ಕಂಡುದಿಲ್ಲವೆ ನಿನ್ನ ಗಂಡನಾಟವ ನಮ್ಮ
ಭಂಡುಮಾಡುವ ಬವಣೆಯನು

೫೯

ಸಾಕು ನಿನ್ನಯ ಚೇಷ್ಟೆ ಮರಸಿದ ಗಿಳಿಯೋದ
ಲೋಕವರಿಕೆಗೆಯ್ದನರಿಯು
ಈ ಕೊಂಕು ನೃಪನೊಳು ಸಲುವುದೆ ತಂಗಿಯೆಂ
ದಾಕೆ ನಾಣ್ಣಿಸಿ ನಗುತಿಹಳು

೬೦

ಮರಸಿದ ಗಿಳಿಯೋದ ಕಂಡಂತೆ ಪೇಳ್ವನೆಂ
ದರಪಿದ ನುಡಿ ತಾಗಿತವಳೆ
ಬರಿಯಕ್ಕಿಯಾಟವ ತೊರೆದಳು ತಲೆವಾಗಿ
ಕಿರುನಗೆ ನಗುತಿದ್ದಳೊಡನೆ

೬೧

ನಿಗರಣೆ ಬೇಡಲೆ ಮಕರಂದೆ ನೃಪನೊಳು
ಪಗರಣೆ ಸಲ್ಲದು ತಂಗಿ
ನಿಗರಣೆ ಪಗರಣೆ ನಟನೆಗಳನ್ನರೊ
ಳಗೆ ಸಲ್ಲುವಿಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುವು

೬೨

ಏನೊಲಿಸಿದನಕ್ಕು ನಿನ್ನ ನೀ ರಾಜಾಭಿ
ಧಾನವೇಷದ ಮಾಯಕಾರ
ತಾನಲ್ಲದವರು ನಿನ್ನ ದೆಯೊಳಿಲ್ಲ
ಹಾನಿಯಾದ ನಮ್ಮ ಬಲ್ಲು ೬೩

ನೀಳೆಯದೊಳಗೆ ಮದ್ದುಂಟೊ ನಿನ್ನ ರಸನಾ
ತೋಳೊಳುಂಟೊ ವಶ್ಯಯಂತ್ರ
ಬೇಳುವೆಯುಂಟೊ ತಲಕದೊಳಲ್ಲದರಿಂತು
ಬೇಳಾಗಿ ನೀನು ಸಿಕ್ಕುವೆಯ ೬೪

ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದನು ರಾಯ ಕುಸುಮಾಜಿಯೊಡನಾಕೆ
ಹೇಳುವ ಗಮಕದ ನುಡಿಯ
ಸೋಲವಾದುದು ತನ್ನ ಚಿತ್ತವಾ ತರುಣಿಯ
ಮೇಲೆ ತಾನಿಂತೆಣಿಸಿದನು ೬೫

ಏಳುವ ಮೊಳೆಯೊಳೆ ಕೊಂದು ಕೂಗುವಳಿವ
ಳೇಳಿಲೆವೋದಮೇಲೆಮ್ಮ
ಬಾಳಲಿವಳೆಯೆಂದು ನೆನೆದನಂದಾ ನರ
ಪಾಲಕ ತನ್ನ ಚಿತ್ತದೊಳು ೬೬

ನೊಂದಳಹುದು ದಿಟ ಕುಸುಮಾಜಿ ಕರೆ ಮಕ
ರಂದಾಜಯನು ಮನ್ನಿಸುವೆನು
ಎಂದನದಕೆ ತಂಗಿ ಬಾರೆಂದಳರಸಿ ಹೊಂ
ಗೆಂದು ಕೋಪಿಸಿದಳಾ ತರುಣಿ ೬೭

ಮುನ್ನೊಮ್ಮೆ ನಿನ್ನ ವಲ್ಲಭನೊತ್ತಿಗಾನೆಯ್ವಿ
ಮನ್ನಣೆವಡೆದನು ಸಾಕು
ಇನ್ನರಿಯೆನೆ ಹೋಗು ಹೋಗೆಂದು ಝಂಕಿಸಿ
ಕನ್ನೆ ನುಡಿದಳರಸಿಯನು ೬೮

ಏನು ತಂತ್ರವ ಕಂಡೆಯಯ್ಯಯ್ಯೊ ನೀನೊಬ್ಬ
ಮಾನವಪತಿ ಬಂದೆ ಭರೇಗೆ
ಮಾನಿನಿಯರ ಕಂಡರಪ್ಪಿಕೊಂಬುದೆ ತನ್ನ
ಧ್ಯಾನವೊಡೊಲಿದು ನುಡಿದಳು ೬೯

ಒಬ್ಬರಿಬ್ಬರೆ ನಿನಗೇನು ಕಡಮೆಯಾಯ್ತು
 ಸಬ್ಬಲಗ್ಗಿಯೊಳಿದೆ ಹೆಣ್ಣು
 ಹಬ್ಬವ ಬಳ್ಳಿಯಂತಿದಿರ ಹೆಂಗಸ ಕಂಡು
 ತಬ್ಬಿಕೊಂಬುವೆ ಹೊತ್ತು ತನಗೆ

೭೦

ಎಲೆಧೂರ್ತೆ ನಿನಗೆ ಮನ್ನಣೆಯಿರುವೆನೆಂದರೆ
 ಹಳವುದೇಕೆಮ್ಮ ನೀನೆಂದ
 ಬಲುಧೂರ್ತೆ ಹೋಗು ಮನ್ನಣೆ ನಿನಗಿರಲಿಯೆಂ
 ದುಳಿದಳದಕೆ ರಾಯ ನಕ್ಕ

೭೧

ಅಹುದೆ ಅಹುದೆ ನಾನು ಧೂರ್ತೆ ನೀನೇ ಧೂರ್ತೆ
 ಯಹುದಾದರರ್ಥವೇನಾಯ್ತು
 ಬಹುದೊ ನೋಡಿದರದು ಕಡೆಗಿಂದನುರೆ ಗಡೆ
 ಗಹಿಸಿದಳವಳೋರೆ ಮೊಗದಿ

೭೨

ಎಲ್ಲಿರಿಸಿದೆ ನಿನ್ನ ಗಂಭೀರ ಗರ್ವ ರಾ
 ಜೋಲ್ಲಾಸ ಗಮಕವ ಭಾವ
 ಚೆಲ್ಲಾಟಕರ್ತಿಯಾದುದೆಯೆಂದು ಜರೆದಳ
 ದೆಲ್ಲವು ಸವಿ ರಾಯಗಾಗ

೭೩

ನೊಂದಳೆಂಬುದಕೆ ಮನ್ನಣೆಯಿರುವೆನೆಂದಿನಿ
 ನ್ನೊಂದಾಗಿ ನುಡುವೆನಲ್ಲೆಂದ
 ನಿಂದು ತಾನದಕೆ ನಗುತ ನೋಡು ಮುತ್ತು ತ
 ನ್ನಂದವ ಬಿಡನೆಂದಳವಳು

೭೪

ಹಿಂದೆ ನೀನಿತ್ತುದು ಭಾರವಾಗಿದೆ ನನ
 ಗೆಂದು ಕಾಮಿನಿ ಕಂಠಸರವ
 ಮುಂದಿರಿಸುವೆನೆಂದು ತೆಗೆದಳಂತದು ಕೊರ
 ಳಿಂದ ಬಾರದು ಚಿತ್ರವಾಗ

೭೫

ತಿಳಿದಳು ಸ್ತಂಭನೆಗೆಯ್ದನು ಭಾವನೆಂ
 ದೊಳಗುಬ್ಬಿ ನಕ್ಕಳಂತದಕೆ
 ಬಳಿಕ ಭಾವನ ಮೊಗ ನೋಡುತ ವಿಸ್ಮಯ
 ಗೊಳುತಿದ್ದ ಕರಿಯುಧಂದೊಳು

೭೬

ಏಕೆ ಬಾರದು ಭಾವ ನಿನ್ನ ಕೊರಳ ಹಾರ
ಬಾಕುಳಿ ತಾನು ನಿನ್ನಂತೆ
ಸಾಕು ಬಿಡೆಂದರು ಬಿಡದಿದೆ ನೋಡೆನು
ತಾಕೆ ನುಡಿದಳು ಜಲ್ಲದೊಳು

೭೭

ಕೊಟ್ಟೊಡವೆಯ ನಾವು ತೆಗೆದುಕೊಂಬುವರಲ್ಲ
ಮುಟ್ಟಿದಿರಾ ನಿನಗಿರಲಿ
ವೆಟ್ಟ ತಟ್ಟಿಯೊಳೆನ್ನು ನೀನೆಂದುದಕೆ ತಕ್ಕ
ತಿಟ್ಟಿನ ಮಾಳ್ವೆನಾನೆಂದ

೭೮

ಹರುಷವೇರಿದಳಾಗ ಕುಸುಮಾಜಿ ತಂಗಿ ಕೇ
ಳರಸನ ವಾಕ್ಯ ಹುಸಿಯದು
ಕರೆಸುವೆ ನಾಳೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಜಿಯನು ಹೊಸ
ಸಿರಿ ಮಾಳ್ವೆ ನಿನಗಿಂದಳೊಸೆದು

೭೯

ಧಾರಿಣೀಶನ ಪಾಣಿಯೊಳು ನಿನ್ನ ಪಾಣಿಯು
ಸೇರಿಸಿ ಪಿತನ ಕೈಯಿಂದ
ಧಾರೆಯೆರಸುವೆನು ನಿಮಗಿಬ್ಬರಿಗೆ ಬಂದ
ಹೋರಾಟ ತೊಳೆದುಹೋಹಂತೆ

೮೦

ಎಲ್ಲಿ ಹೋದುದೊ ಮೊದಲಾದ ನುಡಿ ನೋಟ
ಜಿಲ್ಲಾಟ ನಗೆಯ ಸೊಕ್ಕಿವಳ
ನಲ್ಲನ ನೋಡಲಂಜುತ ಲಜ್ಜೆ ಗೊಳುಳಿ
ಹುಲ್ಲೆಯಂತಿದ್ದಳೆನೆಂಬೆ

೮೧

ಪಾದಕೆರಗು ನಡೆಯೆಂಬಳೊತ್ತಿಗೆ ಹೋಗ
ಕಾದರಿಲ್ಲಿರಗಿಂಬಳದಕೆ
ಆದರಿಸುತ ನಿಲ್ಲುಳೊತ್ತಿ ಬಗ್ಗಿಸಿದಂತೆ
ವೇದಿಸಲೊಡನೆರಗಿದಳು

೮೨

ಮನದೊಳುಲ್ಲಾಸ ಮೈಯೊಳಗೆ ಸರಾಕಿಂದ
ತನಗೆರಗಿದ ಪೆಣ್ಣು ನೋಡಿ
ಮೊನೆಗಾತಿ ಬಲು ಮೋಡಿಗಾತಿ ಮುರುಕಗಾತಿ
ಗೊನೆಹಣಗಾತಿ ಮುನುಕುಳಿದ

೮೩

ಸಾಲದೆ ಇವಳೊಡನಾಟ ಭೋಜನಕಿನ್ನು
 ವೇಳೆ ವೇಗ್ಗೊಳಿಸಿದೆ ದೇವ
 ಮೇಲಣ ನೆಲೆಯ ಮಾಳಿಗೆಗೆ ಚಿತ್ತೈಸೆಂದು
 ಲೋಲಾಕ್ಷಿ ಬಿನ್ನವಿಸಿದಳು

೮೪

ಸರಸಕಾಂತೆಯ ಹಸ್ತವಿಡಿದನು ಜಿನಸಿದ್ಧ
 ಶರಣನುತೆದ್ದನಾಕ್ಷಣಕ
 ಭರತೇಶ ಮೇಲ್ಮೆಲೆಗಡಿಯಟ್ಟಿನಿಲ್ಲಿಗೆ
 ಸರಸದ ಸಂಧಿ ಸುಗಂಧಿ

೮೫

ನನ್ನಾನ ಸಂಧಿ

- ಸತಿಯ ಕೈವಿಡಿದು ಮೇಲಣ ನೆಲೆಗೆಯ್ದ ಭೂ
ಪತಿ ಕಂಡ ಮನೆಯ ಸಿಂಗರನ
ರತಿಬೇವಿಯೊಡನೆ ಮುನ್ನ ಭ ನುಡಿವಂತೆ ಲಾ
ಲಿತ ವಾಕ್ಯದಿಂದಿಂತು ನುಡಿದ ೧
- ಭಾವು ಕುಸುಮ ನಿನ್ನ ವೆಸರಂತೆ ಮನೆ ಕುಸು
ಮೋಪಹಾರಕೂಳು ತೋರುತ್ತಿದೆ
ಆ ಪೂರ್ಣ ಕುಸುಮಮಾಲೆಗಳ ಮೇಲ್ಮಟ್ಟಿಂದ
ವ್ಯಾಪಿಸಿದಂದ ಲೇಸೆಂದ ೨
- ಎಲ್ಲಿಂದ ತರಿಸಿದೆ ಸಿಂಗರಕೇ ನಡು
ಯಲ್ಲಿಯ ಪಟ್ಟಿಪರ್ವತವ
ನಲ್ಲಿಗೆ ಹೇಳಿವು ಮಾವಾಜಿಯರಮನೆ
ಯಲ್ಲಿಂದ ಬಂದುವೊ ಎಂದ ೩
- ಮುತ್ತು ಮಾಣಿಕದ ಲಂಬಣ ಸೊಗಸಾದವಿ
ವೆತ್ತಲಿಂದಿಯ್ದುವೆಮ್ಮ
ಅತ್ತೆಯರೇನು ಕಳುಹಿದರೊ ಅಳಿಯನ
ಚಿತ್ತಕುಶಲವಾಗಲೆಂದು ೪
- ಸಾರಣೆ ಚೆನ್ನಾಯ್ತು ಕುಸುಮ ಕುಂಕುಮದೊಂದು
ಸಾರಣೆ ಚೆನ್ನಾಯ್ತು ಕುಸುಮಿ
ತೋರಣ ಚೆನ್ನಾಯ್ತು ಕುಸುಮ ನಿನ್ನಾಣೆಯೆಂ
ದಾ ರಾಯ ನುಡಿದನಾಕೆಯೊಳು ೫
- ಚಳಯಗೊಟ್ಟಿದು ಲೇಸು ಕುಸುಮಾಜಿ ಹೊಸರಂಗ
ವಲಿ ಲೇಸು ಕುಸುಮಾಂಗಿ ನಿನ್ನ
ನಿಳಯದ ಸಿಂಗಾರ ಸೊಗಸಾಯ್ತು ಕುಸುಮಕೋ
ಮಲೆ ಕೇಳು ಜನನಾಣಿಯಿಂದ ೬

ಕುಸುಮ ಕುಸುಮಿ ಕುಸುಮಾಜಿ ಕುಸುಮೇಯಿಂಬ

ಕುಸುಮಾಂಗಿ ಕುಸುಮಾಲೆಯಿಂಬ

ಕುಸುಮಿತಿ ಕುಸುಮಿನಿಯಿಂದು ನಲ್ಲಳ ಕುರ

ಲಿಸಿ ಕೇಳ್ವ ರಾಯನೊಮ್ಮೊಮ್ಮೆ

೭

ತವರೂರ ಗಿವರೂರ ಹಂಗನಾನಯಿವ

ಮ್ಮನನೀಶನರಮನೆಯಲ್ಲಿ

ನವನಿಧಿಯುಂಟಿನಗಿದು ಗಣ್ಯನಲ್ಲವೆಂ

ದವಳಾಡಿದಳು ಗಂಡನೊಡನ

೮

ನನ್ನ ಮೇಲಣ ಲೇಸಿನಿಂದೆನ್ನ ತನಯರ

ಬಿನ್ನಣಿಸಿದ ರಾಯನೊಂದು

ತನ್ನೆ ದೆಯೊಳು ಬಲ್ಲಳದಕುಬ್ಬದರಸನೊಂ

ದುನ್ನತಿಯನ ವೇಳ್ವಳಾಗ

೯

ಹೆಡ್ಡಹೆಂಗಳೊಳಂತು ದೊರೆ ಸೋತು ನುಡಿದರೆ

ಜಿಡ್ಡಬ್ಬ ಮಂಡೇಗೇರುತರು

ದೊಡ್ಡ ಜಾಣೆಯೊಳಾತ ನುಡಿದರೆ ಸತಿ ಸಂ

ಯೊಡ್ಡದೆ ಕುಸಿದು ನುಡಿದಳು

೧೦

ಅವರಿಂದ ಜಾಣ ಜಾಣೆಯರಾಟವೆಂಬುದು

ಚದುರಂಗದಾಟದಂತಿಹುದು

ಬದಗರ ಲೀಲೆಯಹುದು ಟೊಕ್ಕೈಗವಡೆಯ

ಕೆದರ್ವ ಸೋಗಕೆಯಾಟದಂತೆ

೧೧

ಎಲ್ಲರ ಪೊರಮಡಿಸಿದಳು ಬಾಗಿಲ ಬಾಚ್ಚೆ

ದಲ್ಲಿಯೊರ್ವಳ ಘಂಟೆಗಿರಿಸಿ

ಸಲ್ಲಲಿತಾಂಗಿ ಬಾಗಿಲನಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಾಣ್ಣು

ನಲ್ಲಿಗೈದಿದಳೊಣೆಯಿಂದ

೧೨

ಏಕೆ ಬಾಗಿಲನಿಕ್ಕಿದಾ ಕುಸುಮಾಜಿಯೆಂ

ದೇಕಾಂತದೊಳು ಕೇಳ್ವನರಸ

ಸಾರು ದೇವರು ಮತ್ತೆ ನುಡಿವೆನಂತಿರಲಿಯೆಂ

ದಾ ಆಗುಟ್ಟಿನೊಳಿರಿಸಿದಳು

೧೩

ಅರಿದನು ಮುನ್ನೊಂದು ಗಿಳಿಗೆ ತಾನೊರೆದುದು
ಹೊರಹೊಮ್ಮಿ ತೆಂದಂಜಿ ಪರರ
ಪೊರಮಡಿಸಿದಳೇಗ ನಾನೊಂದ ನುಡಿದರು
ಮರೆಸುನ ಬಗೆಯೆಂದು ನೆನೆದ

೧೪

ಬಿನ್ನಾಣಕಾತಿಯರರಸಿ ಬೆಡಂಗಿಂದ
ತನ್ನ ಕೈ ಮುಟ್ಟಿ ವಲ್ಲಭಗೆ
ಅನ್ನ ಪಾನನ ಶಾಕಪಾಕವನಡೆಮಾಡಿ
ಮನ್ನಿಸಿದಳು ನಿಮಿಷದೊಳು

೧೫

ಸ್ವರ್ಗದೊಳಗೆ ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳೆದ ಶಾಲಿಯನಪ
ವರ್ಗಲೋಕದೊಳಟ್ಟು ತಂದು
ಭೋರ್ಗರೆದೆಡೆಮಾಳ್ವ ಪುಣ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಯೆಂಬ
ಮಾರ್ಗದೊಳನ್ನ ವಿಕೃದಳು

೧೬

ಎಳೆಮಿಂಚನೆರೆವಂತೆ ತಿಳಿದುಪ್ಪನೆರೆದಳು
ಬೆಳುಮುಗಿಲಂದದ ಮೊಸರೆ
ಜಲಜದಂತೆಸೆವ ಬಟ್ಟಲುಗಳೊಳೆಡೆಮಾಡಿ
ದಳು ಬಗೆಯರಿದು ಲತಾಂಗಿ

೧೭

ಮೊರೆದುದಾಗಳೆ ಬಾಗಿಲೊಳು ಘಂಟೆ ಭೋರೆಂದು
ಹರಿವಾಣಮೊಳು ಹಸ್ತವಿಟ್ಟು
ಪರಮಾತ್ಮಗರ್ವಿಸಿದನ್ನ ಪಾನನ ಮೈಗೆ
ಧರಣಿಪಾಲಕನಿತ್ತನೊಲಿದು

೧೮

ಕುಸುಮಾಜಿ ತನ್ನ ನೆಳಲು ರಾಯನಗಲಿಗೆ
ಮುಸುಕದಂತೋಡೆಯೊಳ್ಳೆಂದು
ಬಿಸಿಯನಾರಿಪಳೊಮ್ಮೆ ಪನ್ನೀರ ಮೈಗೆ ಚಿಂ
ವಿಸಿಯಾಲವಟ್ಟು ವಿಕೃವಳು

೧೯

ಇನಿಯನಾರೋಗಿಸುತೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಪಾನನ
ನನುಮಾನಿಸುತ ಮನದಲ್ಲ
ನೆನೆಪ್ಪದೊಳಗೆ ಗಿಂಡಿಯನೆತ್ತಿಕೊಡುವಳಾ
ಮನವ ಹೊಕ್ಕಿದ್ದಳೆಂಬಂತೆ

೨೦

ಸಿಹಿ ಪಿರಿದಾದಲ್ಲಿ ಹುಳಿಗೊಡುವಳು ಹುಳಿ
ಬಹಳಿಸಲುಪ್ಪುದೋರುವಳು
ಕಹಿಯ ಖಾರವನೊಗರನು ರುಚಿದೋರಿ ಸಂ
ಗ್ರಹಿಸಿ ನೀಡುವಳಾತ್ಮಪತಿಗೆ

೨೧

ಪರಿಪರಿಯನ್ನ ಪಾನವ ಹೊಸ ಹೊಸತಾಗಿ
ತರತರದೊಳು ನೀಡುತಿಹಳು
ಶಿರಗೊಡಹುವನು ಸಾಕೆಂದು ಕೈಮುಗಿನಳಿ
ನ್ನೆರಡೆ ತುತ್ತಿರಲೆಂಬಳೊಡನೆ

೨೨

ಮಾಡಿದ ವಸ್ತುವ ತಪ್ಪದೆಲ್ಲವ ಸವಿ
ನೋಡಬೇಕರಸಯೆಂದೆನುತ
ಬೇಡಿಕೊಂಡೆಡೆಮಾಡುವಳು ನಸುನಗುತ ಬಾ
ಯ್ಗೊಡಿಷ್ಟು ಸವಿದು ಬಿಡುವನು

೨೩

ಆನಯನುಣಿಸುವಂತಾ ಕಾಂತೆ ಬಲುಹಿಂದ
ತಾನುಣಿಸಿದಳಾತ್ಮಪತಿಯ
ಆ ನೃಪ ತೃಪ್ತಿವಡೆದು ಹಸ್ತದೊಳೆದನ್ನ
ಪಾನಾಂತ್ಯಕ್ರಿಯೆಯ ಮಾಡಿದನು

೨೪

ಎದ್ದನು ಜಿನಶರಣೆಂದು ಕೆಲದೊಳಿರಿ
ಸಿದ್ಧ ಪಚ್ಚಡವ ಮೇಲ್ದೊಳುತ
ಮುದ್ದು ಮುಖದ ಕಾಂತೆ ಹೂವಿನ್ನುಪ್ಪರಿಗೆಗೆ
ತಿದ್ದಿ ತೋರಿದಳು ದಾರಿಯನು

೨೫

ಆರೋಗಿಸಿದ ಮೇಲ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಮೇಲಕೆ
ನೇರಿದ ಸೋಪಾನವಿಡಿದು
ಆರೋಹಿಸಿದನಾ ಹೂವಿನ್ನುಪ್ಪರಿಗೆಗೆ
ನಾರಿಯ ಕೈಲಾಗುವಿಡಿದು

೨೬

ಮಾಡದ ನಡುವಣ ಗೂಢಗೃಹದೊಳೊಪ್ಪ
ಗೂಡಿದ ಶಕುನಿಮಂಶದೊಳು
ಪಾಡರಿದೆಡದ ಮಗ್ಗಲನೂರಿ ನೃಪತಿ ಮೈ
ನೀಡಿ ಪವಡಿಸಿದನೊಡನೆ

೨೭

ವೀಳೆಯವಿತ್ತು ಪನ್ನಿರ ಚಿಮ್ಮಿಸಿ ಕಂಗ
 ಳಾಲಿಗೆ ಕಪ್ಪುರವೆಚ್ಚಿ
 ಅಲವಟ್ಟವನಿಕ್ಕಿ ಗಂಧನ ಲೇಪಿಸಿ
 ಬಾಲೆ ಮನ್ನಿಸಿದಳು ಪತಿಯು ೨೮

ಪಾದಸೇವೆಗೆ ಕುಳಿತಳು ರಾಯ ಕಂಡು ರೊ
 ತ್ತಾದ್ದು ಜೋಗನ್ನರಸನ
 ಸ್ವಾದಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಬಾರೆಂದು ಕಳುಹಲಾಗ
 ಜೋಡಳು ಪರಮ ಲೀಲೆಯೊಳು ೨೯

ನನ್ನಾತ್ಮ ಬೇರಂಗ ಬೇರೆಂದು ಕಣ್ಣುಚ್ಚಿ
 ತನ್ನ ತಾನೊಳಗೆ ನಿಟ್ಟಿಸುತ
 ಮನ್ನೆಯರೊಡೆಯನಿರಲು ಕೂಡೆ ಕವಿದುದು
 ಅನ್ನಸೊಕ್ಕಿನ ನಸುನಿದ್ರೆ ೩೦

ಗಂಡನುಂಡಗಲ ತೊಳೆಯದದರೊಳಗಿಕ್ಕಿ
 ಕೊಂಡು ತಾನನ್ನಪಾನಗಳ
 ಉಂಡಳು ತೃಪ್ತಿವಡೆದಳು ಕೈದೊಳೆದಳ
 ಖಂಡಿತಾನಂದವೈದಿದಳು ೩೧

ಬಾಗಿಲ ತೆಗೆದಳೊಳೆಗದ ನಾರಿಯರೈದಿ
 ತೂಗುತಿರಲು ಮಂಚದಲ್ಲಿ
 ಅಗಳಿಷ್ಟನ್ನಸೊಕ್ಕಿನ ನಿದ್ರೆಯನು ತೀರ್ಚಿ
 ಬೇಗ ಕಣ್ಣೆರೆದದ್ದಳವಳು ೩೨

ಉಪ್ಪರಿಗೆಯೊಳು ಗಂಡನನಿರಿಸಿದಳಲ್ಲಿ
 ಬಪ್ಪದೆ ನಿದ್ರೆ ಸಜ್ಜನೆಗೆ
 ತಪ್ಪುಗೈದಂತೆ ದಿಗದಿಗಿಲೆನಲೊಡ
 ನುಪ್ಪವಡಿಸಿದಳಾ ಜಾಣೆ ೩೩

ಕನ್ನಡಿಯೊಳು ಹೊಳೆತೊಳೆದು ಮೊಗವ ನೋಡಿ
 ಜಿನ್ನಾಗಿ ತಿಲಕವ ತಿದ್ದಿ
 ಭಿನ್ನಕುಂಠಳವ ಸಾಗಿಸಿಕೊಳುತೊಯ್ಯನೆ
 ತನ್ನ ತಾಣಕ್ಕುಕ್ಕುಟ್ಟಿನೊಳು ೩೪

ಕಸ್ತೂರಿ ಪುಣುಗು ಜವಾದಿ ಮುಂತಾದ ಸು
ವಸ್ತುವ ತೊಡೆದು ಪೂದುರುಬಿ
ವಿಸ್ತಾರದಿಂದ ಪಾಡಿಸಿಕೊಂಡಕಾಗ ಸ
ಮತ್ತು ಭೃಂಗಗಳಿಂದ ತನ್ನ

೩೫

ಕೆಂಬಾಯ ವೀಳೆಯ ಬಿಳಿಯೆಲೆ ವಾಮಕ
ರಾಂಬುಜದೊಳಗವಡಲು
ತುಂಬು ಜವ್ವನೆ ನಡೆದಳು ಸಲ್ಲನೆಡೆಗೆದೆ
ತುಂಬಿ ತುಳುಕುವರ್ತಿಯಿಂದ

೩೬

ಸೋಪಾನವಡಿದು ಬರುತ ಗೃಹವಿನ್ನು ಸ
ಮಾಪವೆಂಬೆಡೆಯೊಳು ತನ್ನ
ಜಾಪಲಾಭರಣದ ದನಿಯ ವೆಂಚಿಸಿ ಮೆಲ್ಲ
ನಾ ಪೆಣ್ಣು ಬಂದಳೋಜೆಯೊಳು

೩೭

ನೃಪಗೀಗ ನಿದ್ರೆಯೊ ಯೆಚ್ಚರಿಕೆಯೊಂದು
ಜಪಿಸುತ ನಿಲುಕಿ ನಿಟ್ಟಿಸುತ
ಚಪಲಾಕ್ಷಿ ಕಾಲ್ಪುಡುಕೆನ್ನೆದೆ ನಡೆತಂದ
ಳುಪಮಿಸಬಹುದೆ ಭಕ್ತಿಯನು

೩೮

ಇತ್ತಲೀ ಕಾಂತೆಯಂತೆಣಿಸುತ ಬರುತಿರ್ಪ
ಇತ್ತಲಾ ರಾಯನೊಂದಿನಿಸು
ಹೊತ್ತಿನಮೇಲೆ ತಾನೆಚ್ಚತ್ತು ಶುದ್ಧಾತ್ಮ
ವೃತ್ತಿಯೊಳಿದ್ದನೇನೆಂಬೆ

೩೯

ಅಂಬುಜಲೋಚನೆ ಬಹುದನರಿದು ಚಿ
ದಂಬರ ಪುರುಷಗೆ ನಮಿಸಿ
ಇಂಬುಗೊಳಿಸಿದನು ಯೋಗವ ಹೊದೆದ ದಿ
ವ್ಯಾಂಬರ ಮುಸುಕೆ ಮೈಮುರಿದ

೪೦

ಆಗಳಿಸುತ ಕಣ್ಣು ತೀಡಿಕೊಳುತ ವೀತ
ರಾಗಾಯನನು ಎಂದು ಶಶಿಯ
ಮೇಗೆ ಕವಿದ ಬಳುಮುಗಲನೊತ್ತರಿಳುವಂ
ತಾಗ ನೂಂಕಿದ ತನ್ನ ಮುಸುಕ

೪೧

ಕಂಡನು ಬಾಗಿಲ ಮರೆಗೊಂಡ ಸತಿಯ ಪ್ರ

ಚಂಡೆ ಬಾರೆನುತೆದ್ದು ಕುಳಿತ

ಕೆಂಡವನುಗುಳ್ಳ ಕೆಂಪಿನ ನಸುನಗೆ

ಯುಂಡೆಯಾಡುತ ಬಂದಳವಳು

೪೨

ಸಾರಿದಳಾ ಕುಸುಮಾಜಿ ವಲ್ಲಭಗೆ ಪ

ನ್ನೀರ ಮುಕುಳಿಸಲೆರೆಡಸು

ಕೂರುಗುಂಡಿದ ಸೀಳೆಲೆಯ ಮಡಿದು ಕೂಟ್ಟಿ

ಳಾ ರಾಯಗತಿ ವಿಭವದೊಳು

೪೩

ನಗುತ ನಗುತ ಮಾತನಾಡುತೆಲೆಯ ಘಳಿ

ಗೆಗಳ ಕೈಕೊಳುತಿದ್ದು ನೃಪತಿ

ಮೊಗ ನೋಡಿ ತನ್ನೊಳು ನುಡಿವರಿಸ್ವಳುಕುವ

ಬಗೆಯ ಕಂಡನು ತನ್ನ ಸತಿಯ

೪೪

ಇವಳೊಡನೊಂದಿರಕ್ಕೂ ಪಿನ್ನ ನುಡಿಯ ಕೇ

ಳುವನೆಂದು ನೆನೆದುಕೊಂಡೊಡನೆ

ಪವಡಿಸಿ ಮುಸುಕಿಕ್ಕಿ ಕೈನೀಡಿ ಬೆಳ್ಳೆಲೆ

ಗವಳವ ಕೊಳುತಿಂತು ನುಡಿದ

೪೫

ಕುಸುಮಿ ತಾನೇಕೆ ಬಂದಳು ಕುಸುಮಾಜಿಯೊ

ದುಸುರಿದನಾಕೆಯ ಕೂಡೆ

ನಸುನಗುತೇಕೆ ಬಂದಳೊ ದೇವರೇ ಬಲ್ಲ

ರಸಿಯಳಿಚ್ಚೆಯನೆಂದಳವಳು

೪೬

ಮೊಗವ ನೋಳ್ವಾಗ ನವ್ವೊಡನಿನಳಂದೊಂದು

ಜಗಳಕೆ ಬಂದಳೆಂಬಂತೆ

ಬಗೆಮೋರುತಿದೆ ನೀನು ಕೇಳಿ ಹೇಳೆಂದಾಗ

ವಿಗಡದ ಮಾತನಾಡಿದಳು

೪೭

ಕೇಳ್ದನಾಕೆಯ ದೇವ ಜಗಳಕಲ್ಲೆಂದಳು

ನೀಳ್ದ ಗೂಢಾರ್ಥವೊಂದುಂಟು

ಅಳ್ದನೆ ಕೂಡೆ ಯೋಚಿಸಬಂದೆನೆಂದೊಲ್ಲು

ವೇಳ್ದಳೆಂದಳು ಪತಿಯೊಡನೆ

೪೮

ಗೂರ್ಧಾರ್ಥವೇನು ವೇಳಲಿ ಕೇಳು, ಕೇಳಿ ನು
ಮೂರ್ಧರಗದ ಹೇಳಬೇಳು
ಪ್ರೌಢರು ಸಾರ್ವಾಗ ಬಲ್ಲರಿಂದಪಳೆಂದು
ಪ್ರೌಢಿಯ ಮಾತನಾಡಿದಳು

೪೯

ಎಲೆಯ ಘಳಿಗೆಯನಿತರೊಳು ಸಾಕಾದುದು
ನಳಿನಾಕ್ಷಿ ಪತಿಯ ಪಾದಗಳ
ನಲಿದೊತ್ತಿತ್ತಿದ್ದಳು ತಳಿರು ತಾನರೆಯ ಮೇ
ಲೊಲೆದಾಡುವಂತಿದ್ದ ದಾಗ

೫೦

ಪಾದವನೊತ್ತುವ ಕುಶಲ ಲೇಸೆಂದಾಗ
ಪಾದದಿಂದಪ್ಪಿದನವಳ
ಆದುದೊಡೆಯ ಮೆಚ್ಚಿ ಕಾಲೊಳೊದೆದನೆಂಬ
ಗಾಡೆಯಿಂದನೆಗೆಂದಳವಳು

೫೧

ನಗುತ ಭೂಪತಿಯೆದ್ದ ನಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಣು
ಜ್ವಗವನವರೆ ಬಲ್ಲರದರ
ಸೊಗಸನಂತಿಂತೆಂದು ನುಡಿದಿನಾದರೆ ಬಲು
ಹಗರಣವಹುದಂತಿರಲಿ

೫೨

ಚಿನ್ಮಯ ತತ್ವವ ಮುಟ್ಟಿ ವೀಣೆಯೊಳು ಕಿಂ
ಚಿನ್ಮಯ ಸೊಗಸಿ ಹಾಡುತಿರೆ
ಮನ್ಮಥರೂಪನಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಲ್ಲಿಗೆ
ಸನ್ಮಾನ ಸಂಧಿ ಸುಗಂಧಿ

೫೩

ವೀಣಾ ಸಂಧು

ಏನ ಬಣ್ಣ ಸುವೆನಾ ಕುಸುಮಾಜಿ ಪಾಡುವ
ಗಾನವನಾ ವೀಣೆಗಿವಳು
ತಾನೊಬ್ಬ ಸಖಿಯೊ ಯೆಂಬಂತೆ ಶಾರೀರ ಸ
ಮಾನವಾಗಿರಲು ಪಾಡಿದಳು ೧

ಎಡಗೈಯೊಳಮರಿಸಿ ವೀಣೆಯನಾಂತು ಮೇ
ಗಡೆ ಮೆಟ್ಟಿನೊಳು ಬೆರಳಾಡೆ
ಒಡನೆ ಕೀಳೆಡೆ ತಂತಿಯೊಳು ಬಲಗೈಬೆರ
ಳೊಡರಿಸೆ ಪಾಡಿದಳೊಲಿದು ೨

ತೊಡೆಯಮೇಲಿಟ್ಟು ನಲ್ಲಳನು ನುಂಗೊರಳ ತ
ನ್ನೆಡಗೈಯೊಳಾಂತು ತೆಳ್ಳಸಿರ
ತಡಹುವ ನಲ್ಲನ ಮುದ್ದು ಲಾಲನೆಯ ಕ
ನ್ನಡಿಸಿತಾ ವೀಣೆಯಾಂತೊಲವು ೩

ಕೆಂಬಾಯ ನಸುವೆರೆದಾಯೆಂದು ರಾಗವ
ನಂಬುಜಾನನೆ ತುಡುಕಿದಳು
ತುಂಬಿಗಳೊಡನೆ ಘುಮೆಂದೆಡಬಲಕೆ ತೆ
ರಂಬೊಳೆದುವು ಶ್ರುತಿಗೊಡುತ ೪

ವೀಣೆಯೊಳೊಮ್ಮೆ ತೋರುವಳು ರಾಗವ ತನ್ನ
ಗೋಣೊಳಗೊಮ್ಮೆ ತೋರುವಳು
ವೀಣೆಯನೊಂದ ಬಿಟ್ಟೊಂದ ನುಡಿಸುವಳೀ
ಜಾಣೆಯೆಂಬಂತಿಹುದಾಗ ೫

ವೀಣೆಯ ನುಡಿಸುತ ಪಾಡಿದರಿವಳೀಗ
ವೀಣೆಗಳೆರಡನೊಂದಾಗಿ
ಹೂಣೆ ನುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಂಬೊಲಿಹುದು ಮರು
ರಾಣಿಯ ದನುಯ ಚೆಲ್ಲಿಕೆರೆಯೆ ೬

ವೇಳೆಯರಿದು ಶ್ರುತಿಯರಿದು ಕಟ್ಟಣೆಯರಿ
ದಾಳಾಪದನುಭವವರಿದು
ಕೇಳಿಸಿದಳು ಭರತಾಗಮ ಭರತ ಭೂ
ಪಾಲನ ಸತಿಗೆ ವಿಸ್ಮಯವೆ

೭

ಆಳಾಪಿಸುತ್ತರಸನ ಮೊಗ ನೋಳ್ಳಳಾ
ವೇಳೆಗೆ ನಗೆ ತೋರಿ ತನಗೆ
ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣು ಚ್ಚಿ ನಗುತ ಪಾಡುವಳು ಲೀಲೆ
ದಾಳುತಿಹೆನು ರಾಯ ನೋಡಿ

೮

ಕೂಡೆ ಕಣ್ಣೆ ರಿದು ನೋಡುತ ಪಾಡುವಳು ನಗೆ
ಗೂಡಿ ಪಾಡುವಳು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ
ತೀಡುತ ತಂತಿಯತ್ತೆರಗಿ ದೃಷ್ಟಿಯನಿಟ್ಟು
ಪಾಡುವಳಾ ಗಾಡಿಕಾತಿ

೯

ಒಳಗುಮ್ಮಿದಾನಂದರಸ ತನ್ನ ತನು ತುಂಬಿ
ತುಳುಕಿ ಹೊರಗೆ ಸೊಸುವಂತೆ
ತೆಳುವಸಿರಿದ ಬಾಯ್ತೆರೆಯೊಳು ಸುಸ್ವರ
ಹೊಳೆದು ಮೋಹಿಸುತಿದ್ದುದಾಗ

೧೦

ಸುಳಿನಾಭಿಯೊಳು ಪುಟ್ಟ ಮೆಲ್ಲಿದೆಯೊಳು ಬೆಳೆ
ದೊಳುಗೊರಳೊಳು ಪ್ರಾಯವಡೆದು
ಎಳೆಯಳ ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರವನೇರಿ ಬಾಯ್ತೆರೆ
ಗಿಳಿದು ಮೋಹಿಸಿದುದಾಳಾಪ

೧೧

ಏನ ಕಲ್ತಳೊ ಎಲ್ಲಿ ಕಂಡಳೊ ಮರು ಪುಂ
ಖಾನು ಪುಂಖದೊಳು ಮೇಲ್ಮೇಲೆ
ತಾನನ ಹೊಸ ಹೊಸತಾಗಿ ತಂದಳು ಜೇನ
ಸೋನೆಯ ಕರೆವಳೆಂಬಂತೆ

೧೨

ಕುಂಟಣಿಗೋಲೆಯ ಬರೆನ ಕಾವನ ಕೈಯ
ಕಂರದೊಂದುಲುಹೊ ಯೆಂಬಂತೆ
ಕಂರವನಲುಗಿಸಿ ಹೊಸ ತಾನಗಳ ಕಳ
ಕಂರನಿನ್ನಾದೆ ತೋರಿದಳು

೧೩

- ಉಂಚದಿಂದೆತ್ತುವಳಡಕದಿಂದಡಗಿಸಿ
ಮಿಂಚಿನಂತೊಡನೇಳಿಸುವಳು
ಅಂಚೆಯ ನಡೆದಾಡಿಸುವಂತೆ ರಾಗದ
ಸಂಚುಗಾಣಿಸಿ ತೋರುತಿಹಳು ೧೪
- ಬಂದ ತಾನವ ಬರಲಿಸದೆ ಹೊಸ ಹೊಸ
ತೊಂದೊಂದು ಪರಿಯ ತಾನಗಳ
ತಂದು ತಂದೆದೊಳಿಸಿದಳು ಗಾನವ ಕರೆ
ತಂದು ತೋರಿಸುವಂತೆ ನೃಪಗೆ ೧೫
- ತಾನ ತಾನಕೆ ರಾಯ ಹಿಗ್ಗುತಿಹನು ಗಂಡ
ನಾನಂದಕವಳುಬ್ಬುತಿಹಳು
ಗಾನವೊಪ್ಪಿದುದಾಗ ಗಂಧಗಿರಿಯ ಪವ
ಮಾನ ಕಂಮನೆ ತೀಡಿದಂತೆ ೧೬
- ಅಂಬುಧಿ ಸಾಸಿವೆಯೊಳಗಡಗಿತು ಮಣ್ಣೊ
ಳಂಬರ ಹೊಳೆಹೊಯ್ದೊಂದು
ಕಂಬುಕಂಧರೆ ಪರಮಾತ್ಮಕಲೆಯನವ
ಲಂಬಿಸಿ ಹಾಡಿದಳೊಲಿದು ೧೭
- ಯೋಗದೊಳಾತ್ಮತತ್ವವೆ ಕಡೆ ದಶವಿಧ
ಭೋಗಕಂಗಳನೆ ಕಡೆಯೆಂದು
ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರವ ಭೋಗಶಾಸ್ತ್ರವನೆರಡನು
ತೂಗಿ ತೋರ್ಪಡಿಸಿ ಪಾಡಿದಳು ೧೮
- ಹೊಳೆಹೊಳೆದರಸನ ಮೊಗವ ನೋಳ್ಳಳು ಮೋರೆ
ಯೊಲಿದೊಮ್ಮೆ ನಗುತ ಪಾಡುವಳು
ನಲಿದಾಡಿ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಮೋಹನ
ಜಲಧಿಯೊಳೊಲಾಡುವಂತೆ ೧೯
- ¹ಅದುಧಾ¹ ಕುಸುಮಿ ಚೆಲ್ವಾದುದಾ ಕುಸುಮಾಜಿ
ಭೇದಿಸಿ ಹಾಡಿದಾ ಕುಸುಮು
²ಓದುದು² ಸೊಗಸಾದುದಿನ್ನೊ ಮೈಯೆಂದು ವಿ
ನೋದಿಗಳರಸ ಕೇಳಿದನು ೨೦

¹ ಅದುಡ (ಕ ಖ ಜ.ಳ.)   ² ಓದೂದು (ಕ) ಓದೋದು (ಕ,ಛ)

ಆ ನುಡಿಗೇಳ್ದವಳುಬ್ಬಿ ಹಾಡುವಳದ
ಕಾ ನರನಾಥನುಬ್ಬುವನು
ತಾನವಳಿಗೆ ಮೆಚ್ಚುತವಳು ತನಗೆ ಮೆಚ್ಚು
ತಾನಂದಗೋಷ್ಠಿ ಮಾಡಿದರು

೨೧

ಮೆಚ್ಚಿದಿನಿಯಳೊಂದು ಹುಚ್ಚು ನುಡಿದರೆದೆ
ನೊಚ್ಚುಗಾಗಹುದು ನಲ್ಲರಿಗೆ
ಅಚ್ಚುಗಾನವನಾಕೆ ಪಾಡುತಿರಲು ಕೇಳ್ತು
ಮೆಚ್ಚದಿಹನೆ ಚಕ್ರಧರನು

೨೨

ಹೊಸ ಹೊಸ ಬಗೆಯಾಗಿ ಹಾಡುವೋಪಳ ಗಾನ
ರಸಕೆ ತಾನುಬ್ಬಿ ರಾಜೇಂದ್ರ
ಅಸಿಯಳ ವೀಣೆಯನೊಯ್ಯನೋಸರಿಸಿ ತ
ಕ್ಕಿಸಿ ಬಿಟ್ಟು ಕೂಡೆ ಹಾಡೆಂಬ

೨೩

ಬೆಳಗನೊಳೋಲಾಡುವಂತೆ ಸಂಗೀತದ
ಸುಳಿಯೊಳು ತೇಲಾಡುವಂತೆ
ತೆಕುಗಾಳಿಯೇರಿ ವೈಹಾಳಿಯ ಮಾಡುವಂ
ತೆಳೆವೆಂಗಳರಸಿ ಹಾಡಿದಳು

೨೪

ಒಸೆದುಬ್ಬುವನು ಮರು ಕುಸುಮಿಯ ರಾಗವೆ
ಕುಸುಮದ ಕಂಪೆಯೆಂದೆಂಬ
ಕುಸುಮವ ಕೆದರಿದಂತಾಯ್ತೆಂಬ ನೊಸಲೊಳು
ನೊಸಲಿಟ್ಟು ಮುಂಡಾಡಿ ಬಿಡುವ

೨೫

ಗಂಡನೆಷ್ಟೆಷ್ಟು ಮುನ್ನಿಸಿದನಷ್ಟೆಷ್ಟು ಹೊ
ಯ್ದುಂಡಿನಂತುಬ್ಬಿ ಹಾಡುವಳು
ಮಂಡೆಯೊಲಿದು ಜಿನ ಜಿನಯೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಿಂಡ
ಮಂಡಲೇಶ್ವರ ಕೇಳುತಿಹನು

೨೬

ಗಾನ ಸಾಕತೆವೇಳೆಯಾದುದೋಪಳೆಯೆಂದ
ನಾ ನಾರಿ ಪುರುಜಿನೇಶ್ವರನ
ಸಾನ್ನರಾಗದಿ ಹಾಡಿ ಕೆಲದೊಳಗಿರಿಸಿದ
ಳಾನಂದದಿಂದ ವೀಣೆಯನು

೨೭

ವೀಣೆಯನಿರಿಸಿ ನಗುತ ಭಕ್ತಿರಸದಿಂದ
ಪ್ರಾಣೇಶನಡಿಗೈರಗದಳು
ರಾಣಿಯ ತೆಗೆದಪ್ಪಿಕೊಂಡನವಳು ಮುನ್ನ
ವೀಣೆಯನಪ್ಪಿದಂದೊಳು

೨೮

ಹಂಸತೂಲದ ತಲ್ಪದೊಳು ಕನಸಿನೊಳಾಗ
ಹಂಸಗಾಮಿನಿಗಾಣ್ಮ ತೋರ್ಪ
ಹಂಸನಾಥನಗಾಣ್ಮನಾ ನೃಪನೆದೆಯೊಳೆ
ದೇಂ ಸೊಬಗಾದುದೊ ಮೂರ್ಛೆ

೨೯

ಸುಖದ ಮಡುವಿನೊಳು ಬಿದ್ದಂತೆ ತಾವಿಷ್ಟ
ಸುಖಮೂರ್ಛೆದಟ್ಟಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿ
ಸುಖವೆ ಕೈವಿಡಿದತ್ತಿದಂತೊಡೆನೆದ್ದರಾ
ಸುಖಿಗಳು ಜನಸಿದ್ಧಯೆನುತ

೩೦

ತನುವ ತೊಳೆದು ಮಡಿದುಗುಲನ ಮೇಲ್ಪೊಂಡು
ಘನಶೀತಲೋಪಚಾರಗಳ
ಅನುಭವಿಸುತ ಸೂಳುವೀಳೆಯಗೊಳುತ ಮೋ
ಹನಶೀಲರಿದ್ದರೇನೆಂಬೆ

೩೧

ಹೊಸ ಕಾಂತಿ ತನುವಿನೊಳುಕ್ಕಿ ಸೂಸುತ ಮುಖ
ರಸ ತಳತಳಿಸಿ ತೊಟ್ಟಿಡುತ
ಅನುವಿನೊಳಾನಂದ ತುಂಬ ತುಳುಕುತ ರಾ
ಜಿಸುತಿದ್ದರಧಿಕ ಲೀಲೆಯೊಳು

೩೨

ವೇಳೆಯನರಿದಾಗ ಕುಸುಮಾಜಿ ನಗುತ ನ
ಮ್ಬಾಲಯಕಿಂದು ನರ್ತನದ
ಬಾಲೆಯರೈತಂದು ಹೋದರರಸಯೆಂದು
ವೀಳೆಯಗೊಡುತ ನುಡಿದಳು

೩೩

ಬಂದುದೇನವರು ಹೋದಂದವೇನೆಂಬೆ ನಿ
ನ್ನೊಂದಾಗಿಯೇನ ನುಡಿದರು
ಮುಂದಾದ ಹದನ ಹೇಳುಕಬೇಡಲಿಗೆ ನೀ
ನೆಂದುವ ಕೇಳೆನ್ನಿಂದೆಂದ

೩೪

ರಾತ್ರಿಗೆ ದೇವರು ನೃತ್ಯವ ನೋಡಿ ಪ
ವಿತ್ರವ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು
ಪಾತ್ರದ ಪೆಂಗಳೆನಗೆ ಪೇಳ್ವರೆಂದಬ್ಬ
ನೇತ್ರ ನುಡಿದಳು ನಲ್ಲನೊಳು

೩೫

ಆಗಲೆಂದೊಡಬಟ್ಟ ನೊಡನೆ ನಲ್ಲಳಿಗೆ ಬ
ಹಾಗ ತಾನಿಟ್ಟ ಭೂಷಣವ
ರಾಗರಸದೊಳೆರೆ ಕರೆದು ಜೌಕಳ ಹೊವ
ತಾಗಿಯೆಲ್ಲವನೂಲ್ದು ಕೊಟ್ಟ

೩೬

ನಾದುನಿಗುಡುಗೊರೆಯುತ್ತನೂಳಿಗದ ತ
ಕೋದರಿಯರನು ಮನ್ನಿಸಿದ
ಬಾದಳಗಂಡಿಯೊಳಗೆ ಕಂಡನಸ್ತಾದ್ರಿ
ಗಾದಿತ್ಯಬಿಂಬ ಸಾರ್ದುದನು

೩೭

ಶುಚಿಯಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಮೇಲ್ನೆ ಲೆಗೈದಿ ಜಿನಸಿದ್ಧ
ಗುಚಿತಾಘ್ರಪಾದ್ಯವನಿತ್ತು
ಅಚಳಿತಾಸನದೊಳು ಕುಳಿತು ಕಂಗಳ ಮುಚ್ಚಿ
ಪ್ರಚುರಾತ್ಮಯೋಗಮೊಳಿದ್ಧ

೩೮

ಮರೆದನಾಗಳೆಯಿಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ನಲ್ಲಳ ಕೂಡೆ
ಮೆರೆದುದು ಹಳೆಮೆರಹಾಯ್ತು
ಅರಿದನಾಗಳೆ ಕಂಡನಾಗಳೆ ಹಂಸನ
ಕುರುಹನಾ ರಾಜಯೋಗೀಂದ್ರ

೩೯

ಸಂದು ಭೋಗದೊಳಿದ್ದು ಯೋಗಕೆ ಸಲುವಾಗ
ಹಿಂದಣ ವಾಸನೆಯಿಲ್ಲ
ಒಂದ ಬಿಟ್ಟೊಂದು ವಸ್ತ್ರವ ಹೊದೆವಂತಿಹು
ದೆಂದೆಂದು ಭಾವವಾ ನೃಪಗೆ

೪೦

ತನುವೆ ಜಿನಾಲಯ ಮನವೆ ಸಿಂಹಾಸನ
ವನುಪಮಾತ್ಮನೆ ಜಿನನೆಂದು
ತನಗಾಗಿ ತನ್ನಿಂದ ತನ್ನ ತಾ ನೋಡುತಿ
ದ್ದನು ಸರ್ವ ಚಿಂತೆಯ ನೀಗಿ

೪೧

ಬುದ್ಧಿಯೊಳಾ ರಾಯ ಬೆಳುದಿಂಗಳೊಳಗೊಂಬು
 ಸಿದ್ಧ ಬಿಂಬವ ರಚಿಸಿದನು
 ಸಿದ್ಧೋಹಮಂದಲ್ಲಿ ಸುಖದೊಳಿದ್ದನು ಜಿನ
 ಸಿದ್ಧರಿಹಂತೆ ಮುಕ್ತಿಯೊಳು

೪೨

ಮಾಣಿಕಜಿಂಡನಿಟ್ಟಂತರ್ಕ ಹೋದನು
 ಹೊಣೆ ಬೇಗುಲ ಮರೆಯಾಯ್ತು
 ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದವು ನಕ್ಷತ್ರವಿಲ್ಲಿಗೆ
 ವೀಣಾ ಸಂಧಿ ಸುಗಂಧಿ

೪೩

ಪೂರ್ವನಾಟಕ ಸಂಧಿ

ಎಲ್ಲವ ಮರೆದು ತನ್ನಾತ್ಮನನರಿದು ತ
ನ್ನಲ್ಲಿ ತಾ ನಿಂತು ಯೋಗದೊಳು
ತಲ್ಲಿನವಾಗಿ ನಾಲ್ಕಳಿಗೆಯಿದ್ದನು ರಾಯ
ಮೆಲ್ಲನಿರಿಸಿದನಂತದನು

೧

ಕಣ್ಣಿರೆದನು ತನ್ನ ಕೆಲದೊಳು ನಿಂದಿರ್ಪ
ಪೆಣ್ ದೇವ ಸಮಯವಾಯ್ತೆನಲು
ಜಾಣ್ಣೋರಿ ಸಿಂಗರಿಸಿದನೆದ್ದನೊಡನೆ ಶ
ರಣ್ಣಿವೈ ಜನಸಿದ್ಧಯನುತ

೨

ತಾವರೆಯೇರಿದ್ದ ಕಳಹಂಪ ಮತ್ತೊಂದು
ಹೊವಿನ ಬನಕೆ ಹೋಹಂತೆ
ಹೊವಿನುಪ್ಪರಿಗೆಯಿಂದಿಳಿದು ನಾಟಕಶಾಲೆ
ಗಾ ವಿಭು ನಡೆತರುತಿರ್ಪ

೩

ತೊಡೆದ ಕಂಪಿನ ಗಾಳಿ ಮೈಯ ಕಂಪಿನ ಗಾಳಿ
ಪೊಡವಿಯ ಕಂಮನೆ ಮಾಡೆ
ನಡೆದು ನಾಟಕಶಾಲೆಯೊಳಹೊಕ್ಕು ಕುಳಿತನು
ಗ್ಗಡದ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ

೪

ನಾಟಕಶಾಲೆಯಂತಿಂತಿದುರ್ದೆಂದು ಕೆ
ಣ್ಣಾಟಿಸಿ ವೇಳಲಾನರಿಯೆ
ಕೋಟಿ ರತ್ನಗಳಿಂದ ಸುರರ ವಿಮಾನಕೆ
ಸಾಟಿಯೆಂದಾಡಿ ಬಿಡುವೆನು

೫

ಸಿರಿಗಂಪು ಕುಂಕುಮ ಪನ್ನೀರು ಸಾದು ಕೆ
ತ್ತುರಿಯ ಸಾರಣೆ ಚಳೆಯಗಳ
ಪೊರಪಿಂದ ಸ್ವರ್ಗದ ಕಂಪ ತುಂಬಿದ ಹೊನ್ನ
ಕರಡಿಗೈಯಂತೊಪ್ಪುತ್ತಿಹುದು

೬

- ನೋಡುವ ಮುನಿದಡ್ಡ ಮೋರೆದೆಗೆವ ಕಾಲ್ಗೆ
ಕೂಡೆರಗುವ ತಿಳಿವಂತೆ
ಮಾಡಿದ ಪೆಣ್ಣುಂಡುಗಳ ರೂಪು ರಂಜಿಸಿ
ಗೋಡೆಯೊಳಿದ್ದು ವೇನಂಬೆ ೭
- ಗಲಿಯನೋದಿಸುವಂತೆ ವೀಣೆಯ ನುಡಿಸುವಂ
ತೊಲೆದು ಪಾತ್ರವನಾಡುವಂತೆ
ಹಳೆಹಳಚನೆ ಪೆಣ್ಣು ರೂಪಿನ ಚೆಲ್ವು ಪು
ತ್ತಳಿಗಳೆಸೆದುವು ಭತ್ತಿಯೊಳು ೮
- ಸುರರ ಬೀಚರರ ಪೆಣ್ಣುಂಡು ರೂಪಲ್ಲಲ್ಲಿ
ಬರೆದಿದುರ್ವಿವು ಬೊಂಬೆಯಲ್ಲ
ಸುರರು ಬೀಚರರು ನಾಟ್ಯವ ನೋಡಿ ಸುಖತಟ್ಟಿ
ಪರವಶರಾದರೆಂಬಂತೆ ೯
- ಧರಗೆ ವಿಸ್ಮಯವಾದ ನಾಟಕಶಾಲೆಯೊ
ಳರಸನೋಲಗವಾಗಲೊಡನೆ
ಬರುತ್ತಿದ್ದರುಚಿತ ಕಲಾವಿದರೆಸೆವ ಸಿಂ
ಗರಗೂಡಿ ಘನ್ಮನುತಾಗ ೧೦
- ರಾಜಕುಮಾರರು ರಸಿಕರು ಬುಧರಧಿ
ರಾಜರು ಕವಿ ಗಮಕಿಗಳು
ತೇಜಸ್ವರೈತಂದು ಭರತರಾಜನ ಕಂಡು
ತೇಜದೊಳೊಲ್ಲ ಕುಳಿತರು ೧೧
- ಗಣಿಕೆಯರೆಕ್ಕಡಿಗರು ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಲ
ಕ್ಷಣಿಕರು ಭಾವರಂಜಕರು
ಗುಣಗಳು ಮಂತ್ರಿಗಳರಸನ ಕಂಡು ತಿಂ
ತಿದೆಯಾಗಿ ಕುಳಿತರೋಚೆಯೊಳು ೧೨
- ವೃದ್ಧನುತ್ತಮನು ವಿವೇಕಿ ತತ್ತ್ವಶಿರಾರ್ಯ
ಸಿದ್ಧನು ಬಂದು ಕೈಮುಗಿದು
ಬುದ್ಧಿಶಾಗರನೆಂಬ ಮುಖ್ಯಪ್ರಧಾನ ವಿ
ಶುದ್ಧ ಕುಳಿತನು ಸಮ್ಮುಖದಿ ೧೩

ತೆರೆಸೇಲೆ ಮರೆಯೊಳಾ ತೆರದ ಗವಾಕ್ಷದೊ
 ಕೊರೆಯೆ ನೋಡುತ ಬಾಹ್ಯಜನವ
 ಅರಸಿಯರಿದ್ದರು ಭೂಪಾಲನೆಡಬಲ
 ದೆರೆಡು ಪಕ್ಕದೊಳು ಸಾಲಾಗಿ

೧೪

ಒಲೆಯದಿರೊತ್ತ ದಿರೊಯ್ಯಾರದೊಳು ಕುಳ್ಳಿ
 ರುಲಿಯದಿರಲ್ಲೊರೆಂದು
 ಸುಳಿದು ಕಟ್ಟಿಗೆಕಾರರೆಲ್ಲರ ತರವರಿ
 ದೊಳುನುಡಿದೊರೆ ತಿದ್ದಿದರು

೧೫

ಪರಿಮಳದಿಂದುಚಿತಾಸನದಿಂದ ಕ
 ಪುರವೀಳಿಯದಿಂದ ಸಭೆಯ
 ತರತರವಂದು ಮನ್ನಿಸಿದರು ಪರಿಚಾರ
 ಕರು ರಾಯನನುಮತದಿಂದ

೧೬

ತಾಳಧಾರಿಯು ತಾಳವಿಡಿದಾಗ ನೃತ್ಯದ
 ತಾಳತೋರುವವೊಲು ನಿಂದು
 ಕೇಳಿಸಿದನು ಹೊಸ ಪರಿಯಾಗಿ ಮುನ್ನೆಂದು
 ಕೇಳಿಸಿತಿಲ್ಲಿಂತುಟಿಸಿ

೧೭

ಒಲೆದ ಮತ್ತಕ ಶ್ರುತಿಗಿಟ್ಟೆಡಗಿವಿ ತೊಡೆ
 ಗಳವಟ್ಟಿ ಮದ್ದಳೆಯಿಂದ
 ಹಲವು ಕತ್ತರವ ಕಳಾಸವನರಿದು ಮ
 ದ್ದಳೆಗೆ ಕೇಳಿಸಿ ನಿಂದನೊಡನೆ

೧೮

ನಲ್ಲಳ ನಡುವ ಪಿಡಿವವೊಲಾವುಜವಿಡಿ
 ದುಲ್ಲಾಸದಂಕೆ ಝಂಕೆಗಳ
 ಕೊಲ್ಲಣೆಯೊಳಗೆ ಕೇಳಿಸಿದನಾವುಜಕಾರ
 ನೆಲ್ಲರ ಚಿತ್ತ ಜುಮ್ಮೆನಲು

೧೯

ಡಕ್ಕೆ ನಾಟ್ಯಾನಕ ಚಂಪೆ ಕಿಂಕಿಣಿ ಡಾಡೆ
 ಕುಕ್ಕುರು ತುಡುಮು ರಿಂಚೆಯವ
 ತಕ್ಕಿಟ್ಟ ತೋರಿಟ ತೋಂಗಿ ತೋಹಂಗಿ ತೋ
 ಧಿಕ್ಕಿಟ್ಟೆಯನೆ ಕೇಳಿಸಿದರು

೨೦

ವಾಡ್ಯ ರಂಜನೆಯಾಗಲೊಡನೆ ಮಹಾಗಾನ
ವಿದ್ಯರಾಯೆಂದು ರಾಗಗಳ
ವೇದ್ಯಗಾಣಿಸಿದರು ತಿತ್ತಿದಂಡಿಗೆ ಶ್ರುತಿ
ಹೃದ್ಯವಾಗಿರೆ ಹೊಸತೆನಿಸಿ ೨೧

ಆದಿಜನೇಶನ ಸಿದ್ಧರ ಮುನಿಗಳ
ಶ್ರೀದಿವ್ಯಹಂಸನಾಥನನು
ನಾದಪೂಜೆಯೊಳು ಪೂಜಿಸಿ ಭರತೇಶಗಾ
ಮೋದದೋರಿದರು ಗಾಯಕರು ೨೨

ಬಳಿಕ ಗಾನದೊಳನುಗತವಾಗಿ ವಾಡ್ಯಸಂ
ಕುಳವ ಮೇಳೈಸಿ ತಾವೆಲ್ಲ
ಒಳಸರಿದೊಯ್ಯನೆ ತೆರೆಯ ಮರೆಯ ಪಾತ್ರ
ದೊಳು ದನಿಗೈದರೇನೆಂಬೆ ೨೩

ನೃತ್ಯೋಪನಯನವ ತೆರೆಯ ಮರೆಯೊಳು ಸಾಂ
ಗತ್ಯಗಾಣಿಸಿ ನಸುನಿಲಿಸಿ
ನೃತ್ಯವಿದ್ಯಾಧರನೆಂಬ ನಟ್ಟುವ ಒಂದ
ನತ್ಯಂತ ಸುಖಿಯ ಸಮ್ಮುಖಕೆ ೨೪

ಮುಂದಲೆ ಚುಂಗುಡಿ ಸುತ್ತಿದ್ದ ಹೆಚ್ಚಡ
ಹೊಂದೊಡವಾಂತ ಕೈ ಸೆಳವೆ
ಬಂದು ಭೂವರಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗಿ ಯೆದ್ದು
ನಿಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಿದನಿಂತು ೨೫

ವಿವಿಧ ವಿದ್ಯಾಂಗ ಪರೀಕ್ಷಕ ಹಂಸಾನು
ಭವ ಸಿದ್ಧ ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಸಿದ್ಧ
ಅವನೀಶರೊಡೆಯ ನನ್ನೊಡೆಯ ಬಿನ್ನಹವೊಲಿ
ದವಧರಿಸಾದಿಚಕ್ರೇಶ ೨೬

ಸ್ವರ್ಗದೊಳುಂಟೇನೊ ನಿನ್ನ ಮೆಚ್ಚಿಸುವ ಸು
ಮಾರ್ಗನಾಟಕವದಂತಿರಲಿ
ಮಾರ್ಗವೆಂದೆರಡು ಪಾತ್ರವ ತಿದ್ದಿದನು ಕಣ್ಣ
ಕೂರ್ಗೊನೆಯೊಳೆ ನೋಡು ಸಾಕು ೨೭

ನೇತ್ರಮೋಹಿನಿ ಚಿತ್ತಮೋಹಿನಿಯಿಂದೆಂಬ
ಪಾತ್ರದ ತರುಣಿಯರೆನ್ನ
ಪುತ್ರಿಯರವಧರಿಸೆಂದು ಕೈಮುಗಿದಾಗ
ಪಾತ್ರದೊಡನೆ

೨೮

ಸಂಜೆಗೊಪ್ಪೊಲೆವಂತೆ ತೆರೆ ತೊಲಗಿತು ಕಣ್ಣೆ
ಕಂಜಾಪ್ಪಿಯರು ಕಾಣಿಸಿದರು
ರಂಜಿತ ನಳಿತೋಳ್ಗೆತ್ತಿ ಸುವರ್ಣ ಪು
ಷ್ಪಾಂಜಲಿ ಮಾಡಿದರೊಡನೆ

೨೯

ನಡುವಿನೊಳಿಟ್ಟ ಹಸ್ತಗಳು ಪಸರಿಸಿದ
ತೊಡೆ ಸಾರ್ಧ ಮಡಗಳಿಂದಾಗ
ಮಿಡುಕದೆ ನಿಲುವಿನ ರೇಖೆದೋರಿದರು ಮು
ವೊಡವಿಯಂದವ ತೋರುವಂತೆ

೩೦

ತಿಟ್ಟವಿಕ್ಕಲು ತಿದ್ದಲರಿದೆನಿಸುವ ಮೈಯ
ಕಟ್ಟಾಯವೇರುವ ಪ್ರಾಯ
ಕಟ್ಟಾಣಿ ಹೆಂಗಳೆಸೆದರು ನಟ್ಟುವರೊಳು
ಹುಟ್ಟಿತಕ್ಕವರೆಯೆಂಬಂತೆ

೩೧

ತೊಟ್ಟ ಸಿಂಗಾರದ ಕೊಂಕು ಬೆಂಕಣಿ ರಸ
ತೊಟ್ಟಡುವಂತೆ ಲಾವಣ್ಯ
ಮುಟ್ಟಿ ಕಂದುವ ಮೈಯ ಪೆಂಗಳಿದ್ದರು ನಂದ
ತಿಟ್ಟ ಸೋಲಿಸೆ ರಾಜಸಭೆಯ

೩೨

ನೇತ್ರಮೋಹಿನಿ ಮೆಲ್ಲನೊಲಿದು ರಾಯನ ನೋಡಿ
ನೇತ್ರಸುಖನ ಸೂಚಿಸಿದಳು
ಸೂತ್ರಿಸಿ ಚಿತ್ತಮೋಹಿನಿ ನೋಡಿ ಚಿತ್ತವ
ಸೂತ್ರದಂತಲುಗಾಡಿಸಿದಳು

೩೩

ನೋಟದೊಳಗೆ ಕೊಂದರೊಮ್ಮೆ ನೋಟಕರನು
ಸೂಟಿಸಿ ನಸುನೆಗೆಯಿಂದ
ಲೂಟಿ ಮಾಡಿದರು ಮೈಯೊಲೆದಾಟದಿಂದೆದೆ
ಗೋಟಿಯ ಕೊಂಡರೇಳೆಂಬೆ

೩೪

ಒಬ್ಬರೊಬ್ಬರು ಬಲಮುರಿ ಯೆಡಮುರಿಯಾಗಿ
 ಸಬ್ಬವದೊಳು ಚಾರಿವರಿದು
 ಇಬ್ಬರು ಸುಳಿದಾಡಿ ನಿಂದಳೊಬ್ಬಳು ಹಿಂದೆ
 ವೊಬ್ಬಳಾಡಿದಳು ರಂಗದೊಳು ೩೫

ಹೊಂಗಿ ಹೊಳೆದು ನೇತ್ರಮೋಹಿನಿ ತಾಳೆ ಲ
 ಯಂಗಳನರಿದು ನರ್ತಿಸುತ
 ರಂಗದೊಳಿದ್ದಳು ನೋಡುವ ಜನದಂತೆ
 ರಂಗದೊಳಿದ್ದಳೇನೆಂಬೆ ೩೬

ತೋಳೆ ನೀಡಿದಳು ಮನ್ಮಥನೊರೆಯಿಂದುರ್ಚಿ
 ಬಾಳೆ ನೀಡಿದನೊಯೆಂಬಂತೆ
 ಚಾಳೆಯದೊಳು ಹೊಳೆದು ರಾಜಸುತರೆದೆ
 ಹೋಳಾಗುವಂತೆ ಹೊಮ್ಮಿರಿದು ೩೭

ಎತ್ತ ನೀಡಿತು ಹೆತ್ತವತ್ತ ದೃಷ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ
 ಚಿತ್ತವೆಲ್ಲವು ಭಾವ ರಸವು
 ತತ್ತ ತತ್ತಿತ್ತಿ ಯಾರೆಯಾರೆಯನೆ
 ಲತ್ತತ್ತಲೊಲೆದು ಹರಿದಳು ೩೮

ತಳೆವೆಣ್ಣೆ ತಟ್ಟವುಟಿನ್ನಿಡುವಾಗ ವಿಟಿರೆದೆ
 ತಳಹೊಳಗೊಳುತಿಹುದೊಡನೆ
 ಒಲೆದು ಕಾಲ್ನೀಡೆ ಮುನಿದು ತಮ್ಮನೊಡೆದ ನ
 ಲ್ಲಳ ನೆನೆದರು ರಾಜಸುತರು ೩೯

ಭಾವ ವಿಭಾವಾನುಭವ ಮುಂತಾದೆ ಕೆ
 ಲಾವಿರಚನೆ ರೇಖೆದೋರಿ
 ಭಾವಕರೆಲ್ಲರ ಚಿತ್ತರಂಜಿಸಲಾಡಿ
 ಭಾವೆ ಹಿಂಗಡೆಗೆ ಸಾರಿದಳು ೪೦

ಚಿತ್ತಮೋಹಿನಿ ಕೂಡೆ ಬಂದು ನಂದಳು ಮರು
 ಚಿತ್ತವೆಲ್ಲವೆ ಚಿಗುರಿಸುತ
 ವೃತ್ತಕುಚದ ಬಲುಭಾರವ ಬಡನಡು
 ಹೊತ್ತುನಿಂದುದು ಚಿತ್ರವೆನಿಸಿ ೪೧

ದಿಗದಿಗಿನೊಡನಿದಿರಾಗಿ ಬಹಳು ನಸು
ನಗುತ ರಾಯನನವ್ವು ವಂತೆ
ಭುಗಿಲನೆ ತಿರುಗುವಳರಸನೊಳ್ಳು ನಿದಡ್ಡ
ಮೋಗವಿಕ್ಕಿ ಹೋಹಳೆಂಬಂತೆ

೪೨

ಸುಳಿದು ಸುತ್ತುವಳು ನಾಟ್ಯದೊಳು ಸಮ್ಮೋಹನ
ಜಲಧಿಯ ಸುಳಿಯೊಯೆಂಬಂತೆ
ಬಲಕೆಡಕೊಲೆದು ಹರವಳೆವಿಸಿಲ್ಲ
ಯೆಳೆನಾಗ ಹರಿವಂತೆ ಮುರಿದು

೪೩

ಮೋರೆಯೊಲೆದು ನೋಡಿ ನೃಪಸುತರಿಗೆ ಹುಬ್ಬು
ಹಾರಿಸುವಳು ನಸುನಗುತ
ಹಾರುವುದೊಡನವರೆದೆ ತನ್ನ ತೋಳೆತ್ತಿ
ನೀರೆ ಕೊಲ್ಲಣಿಸಿ ಸುತ್ತುವಳು

೪೪

ಮಾರನ ಮದದಾನೆ ಚಾರಿವರಿದು ನಾಟ್ಯ
ಧಾರಿಣಿಯೊಳಗಾಡಿದಂದೆ
ಅರಭಟೆಯೊಳು ನೃತ್ಯವಾಡಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ
ಸಾರಿದಳಾ ಬೆಲೆವೆಣ್ಣು

೪೫

ಸಂಗೀತಕಾರರು ತಾಳ ಮೇಳವನು ಸು
ಸಂಗಿಸಿಕೊಂಡು ಜೋಕೆಯೊಳು
ಭೃಂಗಾಳಿಯಂತೆ ತಂಗಾಳಿಯಂತೊಡನೆ ಭಾ
ಷಾಂಗ ಕೇಳಿಯ ಕೇಳಿಸಿದರು

೪೬

ಶ್ರೀಭರತೇಶನ ಮನವೆಂಬ ನಭದಲ್ಲಿ
ಶೋಭಿಸುವವೃತ್ತ ಭಾಸ್ಕರನೆ
ಶ್ರೀಭಕ್ತ ಕರ್ತೃ ಚಿದಂಬರವುರುಷ ಸು
ಲಾಭ ತೋರಿದು ಹಾಡಿದರು

೪೭

ಬಾಳು ಬಟ್ಟಲ ಪಿಡಿದೊಮ್ಮೆಮ್ಮೆ ಪೊನ್ನ ಪೊ
ಗೋಲು ಪೊಂಬರಿಗೆಯಾಂತೊಮ್ಮೆ
ಕಾಲಿಟ್ಟು ಹೊಳೆವುತಿದ್ದರು ಮನಸಿಜನ ಮಾ
ಸಾಳುಗಳಂತೆ ದಿಟ್ಟಿಯರು

೪೮

ಉರೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಸಭೆಯೆಲ್ಲ ನೃತ್ಯವ ಹೊಗಳಿತು
 ನೆರೆ ಜಾತಿಗಳ ದೇವನಾಗ
 ಹೊರಗಟ್ಟಿ ನಟ್ಟುನಗಾ ಮೇಳದವರಿಗು
 ಹೊರುವಷ್ಟು ಕೊಟ್ಟ ಮನ್ನಣೆಯ

೪೯

ನೇತ್ರಮೋಹಿನಿ ಚಿತ್ತಮೋಹಿನಿಯರಿಗಾ ಪೆ
 ವಿತ್ರರತ್ನಾ ಭರಣಗಳ
 ಧಾತ್ರೀಶನಿತ್ತನು ಕಾಸೆಯ ಸೆರಗೊಡ್ಡಿ
 ಪಾತ್ರಕಾಂತೆಯರಾಂತರೊಸೆದು

೫೦

ಬುದ್ಧಿ ಸಾಗರನೊಬ್ಬ ನಿರಲೆಂದು ಮಿಕ್ಕಸ
 ವೃದ್ಧ ಸಭಾಜನಗಳಿಗೆ
 ಪದ್ಧತಿವಿಡಿದುಡುಗೊರೆಯಿತ್ತು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟ
 ನುದ್ದಾರಶೀಲನಾ ಲೋಲಾ

೫೧

ನೀಟಾದ ತೆರೆಯೊಳು ಸತಿಯುರಿದಿರು ಮಂತ್ರಿ
 ನಾಟ ಗದ್ದುಗೆಯೊಳು ನೃಪತಿ
 ನಾಟಕಸತಿಯುರೈತರುತ್ತಿದ್ದ ರಿದು ಪೂರ್ವ
 ನಾಟಕಸಂಧಿ ಸುಗಂಧಿ

೫೨

ಉತ್ತರನಾಟಕ ಸಂಧಿ

- ಪೂರ್ವನಾಟಕವಾದುದುತ್ತರ ನಾಟ್ಯದ
ಪೂರ್ವಿಕಾಂಗವ ನೋಳ್ವನೆಂದು
ಪೂರ್ವಚಕ್ರೇಶ್ವರನಿರೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರ
ಪೂರ್ವನಾಟ್ಯದ ಸುದತಿಯರು ೧
- ಕಂಕಣಧ್ವನಿ ಕಣಕಣಯೆನೆ ಕಟಿಸೂತ್ರ
ಕಿಂಕಿಣಿ ಕಿಣಿಮಿಣಿ ಯೆನಲು
ಪಂಕಜಾಕ್ಷಿಯರೈದುತಿದ್ದರಂದುಗೆಗಳ
ಝೇಂಕಾರ ಝಣಝಣನೆನಲು ೨
- ಗದ್ದುಗೆಯೊಳಗೊಂದು ಹೊನ್ನ ಪುತ್ರಳಿಯನು
ತಿದ್ದಿ ಸಿಂಗರಿಸಲಂತದಕೆ
ಇದ್ದಂತೆ ಪ್ರಾಣ ಬಂದೀಕ್ಷಿಸುವುದೊ ಯೆನ
ಲಿದ್ದನಾ ಚೆಲುವರ ದೇವ ೩
- ತೋರುವ ಚಂದ್ರಬಿಂಬದೊಳಡಗದ ಹದಿ
ನಾರು ಕಲೆಗಳೊ ಯೆಂಬಂತೆ
ಮಾರೊಡ್ಡಿ ಮುತ್ತಿನ ಜನನಿಕೆಯೊಳು ಹದಿ
ನಾರು ಪಾತ್ರಗಳಿದ್ದುವಾಗ ೪
- ತೆರೆಯ ಮುಂಗಡೆಯೊಳು ನಿಂದು ಮದ್ದಳೆಗನು
ಭರತ ಚಕ್ರಿಗೆ ಕೈಯ ಮುಗಿದು
ಅರಿಕಟ ತದಿಕಟ ರಕ್ತ ರಕ್ತಟ ದಿಮಿ
ದಿರುದಿಮಿಕೆಂದು ಕೇಳಿಸಿದ ೫
- ರೀವಿರೀವಿಳಿ ಜೆಜೆಜೆಂಜೆ ರಿಘಂ ರಿಘಂ ಮಿರುಕು
ಚಾವು ಚಾವುಲು ಜುಂ ಜುಮ್ಮೆಂದು
ಅವುಜಕಾರ ಕೇಳಿಸಿದನು ಪಾತ್ರದ
ಭಾವಕಿಯರ ಪಜ್ಜೆ ನಲಿಯೆ ೬

ಅಂಗೈಯನೆತ್ತಿ ಸನ್ನೆಯೊಳಾಗ ವಾದ್ಯರ
ವಂಗಳ ನಿಲಿಸಿ ಜೊ'ಕೆಯೊಸು
ರಂಗಶೇಖರನೆಂಬ ನಯಕಾರ ಬುದ್ಧನಂ
ದಂಗಜರೂಪನಿಧಿಗೆ

೭

ಗಡ್ಡ ಕುಂಡಲ ದೋತ್ರ ನಡಸುತ್ತಿದಂಬರ
ದೊಡ್ಡಮುಂಡಾಸು ಚಂದನದ
ಅಡ್ಡ ಬೊಟ್ಟುಪರಂಜಿ ಸೆಳವೆವಿಡಿದು ಬಂದು
ಅಡ್ಡ ಬಿದ್ದನು ರಾಯನಡಿಗೆ

೮

ಸಕಲ ಕಲಾಧರ ಸಾರ್ವಭೌಮೋತ್ತಮ
ಸುಕವಿಜನಾಂಭೋಜ ಭಾನು
ಮಕರಾಂಕ ನಿರ್ಜಿತರೂಪ ಪಟ್ಟಿಂಡ ನಾ
ಯಕನೆ ಬಿನ್ನಹವೆಂದನೊಲಿದು

೯

ಹದಿನಾರು ಮಂದಿ ಮನುಗಳ ಸಂಪದವೆಲ್ಲ
ವೃದ್ಧಿಹೊಂದುಗೂಡಿ ನಿಂದಂತೆ
ಹದಿನಾರು ಪಾತ್ರವಿದ್ದ ಪುನವಧರಿಸೆ
ಹದಿನಾರನೆಯ ಮನುಮುಖ್ಯ

೧೦

ನೀನಿಂದ್ರ ನಿನ್ನ ಮಂತ್ರಿಯು ಸುರಗುರು ಪಾತ್ರ
ದಾ ನಾರಿಯರು ದಿವಿಜೆಯರು
ಈ ನಾಟ್ಯವಿಂದು ಮೋಹಿಸುವುದಂತದ ನೋಳ್ವೆ
ನಾನೆಂದು ಪೋದ ಕೈಮುಗಿದು

೧೧

ರೇಖೆಗಾಣಿಸಿ ಜವನಿಕೆಯದಿಮೊಳು ರಂಗ
ಶೇಖರ ನಿಂದು ಸೂಚಿಸಲು
ಶಾಖೋಪಶಾಖೆಯೊಳಾಳಾಪ ಚಂದ್ರಮ
ಯೂಖದೊರಿದರು ನೀರೆಯರು

೧೨

ತಿಖರಿಣೆ ಸಿಂಜಿಸಿಯೆಂದೆಂಬರಿವರು
ಮುಖರಿಗಾಯಕಿಯರು ನಿಂದು
ಸಖತನ ತಪ್ಪದಾಳಾಪಿಸಿದರು ತಿತ್ತಿ
ಮುಖವೀಣೆಗಳ ಶ್ರುತಿಗೂಡಿ

೧೩

ಸರಲ ಸರಲವಾಗಿ ಸಪುರ ಸಪುರವಾಗಿ
ತರಲ ತರಲವಾಗಿ ತೋರಿ
ವಿರಲ ವಿರಲವಾಗಿ ರಾಯೆಗಾಣಿಸಿದರು
ಕೊರಳ ಬೆರಳ ಸರಿತದೊಳು

೧೪

ಮಂಜುಲನೇತ್ರವಟ್ಟೆಯ ಸೀಳಿದಂತಪ
ರಂಜಿಸಂಗಿದೆಗೆದಂತೆ
ಕಂಜದ ಕಂಪನುಂಡೇಶ್ವ ತುಂಬಿಯ ಗಾನ
ರಂಜನೆಯೆನ ರಾಗಿಸಿದರು

೧೫

ಅಳೆವಂತೆ ರಾಗವ ತುಳಿವಂತೆ ಜಾಡ್ಯವ
ಹಿಳೆವಂತೆ ಮೋಹನರಸವ
ತೋಳೆವಂತೆ ಮನವ ಸಂಜೀವನಾಮೃತವನು
ತಳಿವಂತೆ ರಾಗದೋರಿದರು

೧೬

ಹೆಬ್ಬಿಸುವಂತೆ ರಾಗವ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕೆ
ಯೆಬ್ಬಿಸುವಂತೆ ರೋಮಗಳ
ಕಬ್ಬಿನಬಿಲ್ಲು ಜೇವೋಡೆದಂತೆ ಪಾಡಿದ
ರೊಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಂಪು ನುಂಪಿನೊಳು

೧೭

ಉಂಚದೊಳಡಕದೊಳೊಡನುಂಚದೊಳು ಸಂಚು
ವಂಚನೆಯೊಳು ಸರಸದೊಳು
ಮಿಂಚು ಮಿಂಚುಗಳು ಪಳಂಚಿದಂತಮೃತವ
ಹಂಚುವಂತೊಲೆದು ಹಾಡಿದರು

೧೮

ಚುಂಚು ಚಂಚಲವಾಗಿ ಚುಮ್ಮು ಚುಮ್ಮನೆ ತಾಗಿ
ಹಿಂಚು ಮುಂಚಿನ ಸವಿ ತೋಗಿ
ಕಂಚುಮಿಂಚಾಗಿ ರಾಗಿಸಿದರು ಮೈಗೆ ರೋ
ಮಾಂಚನ ಜುಮ್ಮನೇಶ್ವಂತೆ

೧೯

ಇಂಚರವತ್ತಿತ್ತ ಜಾರದೆ ರಾಗದ
ಮಿಂಚು ಮಾಸದೆ ಸೊಬಗೆಯರು
ಪಂಚಗುರುಗಳ ಪಾಡಿದರು ಪಾತಕ ಹರಿ
ಹಂಚಾಗಿ ಹರಿದುಹೋಹಂತೆ

೨೦

ಹದಿನಾರು ಪಾತ್ರಗಳೊಂದೆ ಸಾಲಾಗಿಯೊ
 ಡ್ದಿದ ಕಾಂಡಪಟದ ಮರೆಯೊಳು
 ಇದೆಯಿದೆಯಿಗಾಗ ನೃಪನ ನೋಡುವೆಂಬ
 ಹೃದಯಲೀಲೆಯೊಳಿದ್ದರಾಗ ೨೧

ಎತ್ತಿದ ತೆರೆಯನು ಕೊರಳತನಕ ಮೆಲ್ಲ
 ನೊತ್ತಿ ತಗ್ಗಿಸಿ ಕಾಣಿಸಿದರು
 ಮತ್ತೆಕಾಶಿನಿಯರ ಮೊಗಗಳಿದ್ದು ಕಾಂತಿ
 ವೆತ್ತ ಕನ್ನಡಿಯ ಸಾಲಂತೆ ೨೨

ನಡುಮುಟ್ಟು ತೆರೆಯಿದ್ದುದಾಗ ತೋಳ್ಗಳನೆತ್ತಿ
 ಕಡೆಗಣ್ಣೊಳರಸನ ನೋಡಿ
 ಬಿಡಗಿಂದ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿ ಮಾಡಿದರು ಕಾನು
 ನೊಡನಲರ್ಗಣೆಗಳ ಸೂನೆ ೨೩

ಕೂಡೆ ತೆರೆಯನೆತ್ತಿದರು ರೂಪು ಮರೆಯಾಯ್ತು
 ಪಾಡಿದರುಂಚದೊಳೆತ್ತಿ
 ನೀಡಗಲದ ಜವನಿಕೆ ತೊಲಗಿತು ಮತ್ತೆ
 ಪೋಡತಪಾತ್ರರೊರಿದುವು ೨೪

ಮಡ ಮಡಯಿದಿರಾಗಿ ತೊಡೆಕಾಸೆ ಪಸರಿಸೆ
 ನಡುವಿನೊಳಿಟ್ಟು ಹಸ್ತಗಳ
 ಕಡುಕೊಂಕಿದಂಗಳವಾಗಿಯು ಕಣ್ಣೆ ಸವಿಯು ಸಾ
 ಲಿಡೆ ನಿಲುಕಡೆಯ ತೋರಿದರು ೨೫

ಮುತ್ತಿನ ಬೊಟ್ಟು ಮುತ್ತಿನ ಸರ ತುರುಬಿನ
 ಮುತ್ತಿನ ಬಲೆ ಮುತ್ತಿನೋಲೆ
 ತತ್ತ ಮೂಗುತಿಯಿಂದ ಮೊಗಗಳಿದ್ದುವು ತಾರೆ
 ಮುತ್ತಿದ ಒಹು ಚಂದ್ರಂತೆ ೨೬

ಜಪ್ಪನ ಜಪ್ಪನಕೊಪ್ಪುವಲಂಕಾರ
 ಜಪ್ಪರಿಸುವ ಹಾವ ಭಾವ
 ಕಪ್ಪರಿಸುವ ಕಾಂತಿರಸದಿಂದ ನೃಪನ ಕ
 ಣ್ಣವ್ವಳಿಸುವವೋಲೆಸೆದರು ೨೭

ಬೇರೆ ಬೇರೊಂದೊಂದು ಪರಿಯ ಸಿಂಗರದಿಂದ
ನೀರೆಯರೆವೆದರಾ ನೃಪಗೆ
ಆರು ಖಂಡಗಳೇಕೆಯೇ ಪಾತ್ರದ ಹದಿ
ನಾರು ಖಂಡವೆ ಸಾಲ್ಪುದೆನಿಸಿ ೨೮

ಕಾಲು ಕದಲಿ ಮೆಲ್ಲನೊಲೆದು ನಡೆದರು ತಂ
ಗಾಳಿಗೊಲೆವ ಲತೆಯಂತೆ
ಸಾಲುಗೊಂಡುದ ಬಿಟ್ಟು ಬಟ್ಟೆತಾದರು ಕನ್ನು
ಗೋಲನ ಚಕ್ರದಂದದೊಳು ೨೯

ಸುಳಿಯಳಿದೊಂದು ಸಾಲಾದರು ಮತ್ತೆ ಭೂ
ತಳಪತಿಗಿದಿರಾಗಿ ಕೂಡೆ
ಘಳಿಲನೆ ಹದಿನೈದು ಪಾತ್ರ ವೋಡುವು ಹಿಂದ
ಕುಳಿದುದು ಮುಂದೊಂದು ಪಾತ್ರ ೩೦

ಮಂಗಲವತಿಯೆಂಬ ಪಾತ್ರದಂಗನೆ ನಾಟ್ಯ
ರಂಗದೊಳೊಲೆದಾಡಿ ನೃಪನ
ಕಂಗಳಿಗಿಚ್ಛೆಯಹಂತೆ ನಟಿಸುತಿದರ್
ಳಂಗವರಿದು ಭಾವವರಿದು ೩೧

ನಿಲ್ವಳು ಗಾನವ ಕೇಳುತ ಧ್ಯಾನಕೆ
ನಿಲ್ವ ಯೋಗಿಯ ನೆನೆಯಿಸುತ
ಸೆಲ್ವಳು ಚಳಚಳನೆಡಬಲಕಂಗಳ
ನೊಲ್ವ ಖಡ್ಗವ ಜಡಿವಂತೆ ೩೨

ಮಾರನ ಭಾಗ್ಯವೊಂಮಾರೊಂದು ತೋರ್ಪಂತೆ
ನಾರಿ ಭುಜಗಳ ನೀಡುವಳು
ಸಾರಿ ಸುತ್ತವಳರಸನ ಕಂಡ ಕಣ್ಣೊಳ
ಲೀ ರೀತಿಯೆಂದು ತೋರ್ಪಂತೆ ೩೩

ಉಪ್ಪರಿಸುವಳೂರ್ಧ್ವಲೋಕಕೆ ಹೋಹಂತೆ
ಬಪ್ಪಳು ದಿವಿಡೆ ಬಹಂತೆ
ದೊಪ್ಪು ದೊಪ್ಪನೆ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡುವಳು ದುಗುಡವ
ಸೊಪ್ಪು ಸೊಪ್ಪನೆ ತುಳಿವಂತೆ ೩೪

ಕಿರುನಗೆವೆರಸಿ ರಾಯನ ನೋಡುವನು ಕಣ್ಣು
ಬರನೆಲ್ಲ ಬರತುಹೋದಂತೆ
ಹೊರಚಾರಿ ವೊಳಚಾರಿಯೊಳು ಬಂದಳಾಸರ
ಪೊರಮಡಿಪೊಲು ಮನೆಯಿಂದ ೩೫

ಮೊಗದಲ್ಲಿ ಹಾವ ಮನಸಿನಲ್ಲಿ ಭಾವ ಪು
ಬುಗಗಳಲ್ಲಿವಿಭ್ರಮ ಮತ್ತೆ
ಬಗಸೆಗಣ್ಣುಳೊಳು ವಿಲಾಸವೆಸೆಯೆ ರಸ
ಪೊಗುವಂತೆ ಸಾತ್ರವಾಡಿದಳು ೩೬

ಘಳಿಘಳಿಸುವ ತಾಳ ಡೌಡೆಯಾವುಜಕೆ ಮ
ದ್ದಳೆ ಚಿಣುಚಂಪೆಯ ಧ್ವನಿಗೆ
ಮೊಳಗಿನ ಧ್ವನಿಗೆ ಕುಣುವ ಸೋಗಿನವಿಲಂತೆ
ನಲಿದು ನರ್ತಿಸಿದಳಾ ನೀರೆ ೩೭

ಕಿನ್ನರಿ ದಂಡಿಗೆ ತಿತ್ತಿ ಕೊಳಲು ಭಿನ್ನ
ಭಿನ್ನ ರುಚಿಯ ಗಾನರಸಕೆ
ಚಿನ್ನ ಚಿನ್ನನೆ ನಾಗಸರಕೆ ನರ್ತಪ ನಾಗ
ಕನ್ನೆಯಂತಾಡಿದಳವಳು ೩೮

ಜಂಗಮಲತೆಯಂತೆ ಜಾತೀತಿಯೊಳು ನಾ
ಟ್ಯಾಂಗದ ನಟಣೆಗಾಣಿಸುತ
ಮುಂಗಡೆಯೊಳಗಿದ್ದು ಹಿಂಗಡೆಗೊಲಿದಾಗ
ಮಂಗಲವತಿ ಹೋದಳತ್ತ ೩೯

ಒರೋರ್ವರಾಗಿ ಒಂದೊಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ತಾವೆಲ್ಲ
ರುವಿಂದ ನಟಿಸಿದರಹುದು
ಒರ್ವಳು ಕೊಂಡುದನೊರ್ವಳು ಬೆರಸದ
ಪೂರ್ವನಾಟಕವ ತೋರಿದರು ೪೦

ಅರಸನ ಲಾವಣ್ಯ ಜಲಧಿಯೊಳಾ ಸತಿ
ಯರ ದಿಟ್ಟಿಮೀಂಗಳಾಡುವುವು
ತರುಣಿಯರಂಗಕಾಂತಿಯ ಹೊಳೆಗಳೊಳು ಭೂ
ನರನ ಕಣ್ಮಿಚ್ಚವಾಡುವುವು ೪೧

ನೆಯ್ದಿಲಂದದ ಕಂಪು ನೆಯ್ದಿಲುನಣ್ಣ ಕ
 ನ್ನೆಯ್ದಿಲುಗಣ್ಣ ಪೆಣ್ಣುಗಳು
 ನೆಯ್ದಿಲುಗೊಳನೆದ್ದ ಕುಣಿವಂತೆ ಕೆಲಬರು
 ಮೆಯ್ದೋರಿ ನೃತ್ಯವಾಡಿದರು ೪೨

ಮೊಗರಸದಿಂದ ಕಣ್ಣೆಳಗಿನ ಹೊಳೆಯಿಂದ
 ನಗೆಯದೊಂದವ್ಯುತಧಾರೆಯೊಳು
 ಮೊಗೆಮೊಗೆದಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದರೊಲ್ಲ ರಾ
 ಯಗೆ ಜಲದೇವಿಯರಂತೆ ೪೩

ನಯ ನುಂಪು ಮಿಗೆ ಜಲಕೆನ್ನಿ ಕಾ ನಾಟ್ಯಾತಿ
 ಶಯವನಾ ಸ್ವಪ್ನಂಡಸತಿಯು
 ನಯನದಿರೊಳಾಡುತಿದ್ದು ಸತಿಯರಾಗ
 ಬಯಲಾದರಮರಿಯರಂತೆ ೪೪

ತಾಳಮೇಳವನನುಗೊಳಿಸಿ ಸಂಗೀತದ
 ಬಾಲೆಯರಾಯೆಂದು ಕೂಡೆ
 ಅಳಾಪದಿಗಿದರು ಕಾಂಬೋದಿವಾಗವ
 ನಾಲಿಸಿ ನೃಪ ತಲೆದೂಗೆ ೪೫

ಪಾತ್ರವಾಡಿದ ಸತಿಯರಿಗೆ ತಂಪಹಂತೆ
 ಧಾತ್ರೀಶಗಿಂಪಾಗುವಂತೆ
 ಸೂತ್ರನ ತೆಗೆವಂತೆ ರಾಗವನೆತ್ತಿ ಪ
 ವಿಕ್ರಾತ್ಯಕಲೆಯ ಪಾಡಿದರು ೪೬

ಬೆಳಗಿನ ಬೊಂಬೆ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳ ಬೊಂಬೆ ತಿಂ
 ಗಳ ಬೊಂಬೆ ಜೊನ್ನದ ಬೊಂಬೆ
 ತಿಳಿವಿನ ಬೊಂಬೆ ಬೋಧದ ಬೊಂಬೆಯಿಂದಾತ್ಮ
 ಕಲೆಯ ಕನ್ನಡಿಸಿ ಹಾಡಿದರು ೪೭

ಹಂಸಕಲಾಂಭೋಜ ಹಂಸನೆನಿಸ ನೃಪ
 ಹಂಸನ ಸನ್ನುಖದಲ್ಲಿ
 ಹಂಸಮಂಡಳಿಯೆಂಬ ನಾಟ್ಯನ ತೊಡಗಿದ
 ಲೇಂ ಕೊಬಗಿಜುದೊಯಿನ್ನಲ್ಲಿ ೪೮

ಈರೆಂಟು ಪಾತ್ರಗಳೇರೆಂಟು ದಿಕ್ಕಿನೊ
 ಕೋರಣವಿಡಿದಾಗ ನಿಂತು
 ಆ ರಂಗವೆಂಬ ಪದ್ಧದ ಹದಿನಾರೆಸ
 ಕೋರಗೆಯಾಗಿ ಮೆರೆದರು

೪೯

ಉಳಿಯಲಿನ್ನಾ ಮಾತು ನಾಟ್ಯಮಂಟಪವೆಂಬ
 ಕೊಳದೊಳೆಸೆವ ಹದಿನಾರು
 ಜಲಜಗಳೊಯೆನೆ ಬಳಸಿ ನಂದಿದ್ದರಾ
 ಜಲಜಮುಖಿಯರು ಗಾಡಿಯೊಳು

೫೦

ಮಣಿಮಂಟಪವೆ ಕೊಳ ಸತಿಯರೆ ಕಮಲಗ
 ಕೆಣಿಸಿ ರಾಯನೆ ರಾಜಹಂಸ
 ಪ್ರಣತ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಗೆ ಕುಳಿತೊಬ್ಬ ಬ್ರಾ
 ಹ್ಮಣನೆನಲಿದ್ದನಾ ಮಂತ್ರಿ

೫೧

ವೆಣ್ಣಂಚೆಗಳು ಕೊಳದೊಳು ಸುಳಿವಂತೆಕೆ
 ವೆಣ್ಣುಗಳಾ ನೆಲದೊಳಗೆ
 ಪಣ್ಣ ಪಣ್ಣೆಯೊಳು ಸುಳಿದು ಭರತೇಶಗೆ
 ಕಣ್ಣಹಬ್ಬವ ಕಾಣಿಸಿದರು

೫೨

ಪಕ್ಕಿ ಪಕ್ಕಿಯ ಬಳವಿಡಿದು ಹೋಹಂತೆ ಸಾ
 ಲಿಕ್ಕಿ ನಡೆವರೊಮ್ಮೆ ಕೊಡೆ
 ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹರಿವಂತಗಲುವರೊ
 ಚೆಕ್ಕುನೊಂದಾಗುವರೊಡನೆ

೫೩

ಪಕ್ಕದಾಟವ ತೋರುವರು ಭುಜದೊಳು ಪಣ್ಣೆ
 ಯಿಕ್ಕಿ ಕಾಲ್ಕಡೆಯ ತೋರುವರು
 ಕೊಕ್ಕಿನಾಟವ ಮುಕುಳಿತಹತ್ತವನು ಕೊಕ್ಕಿ
 ಗಿಕ್ಕಿ ತೋರ್ಪರು ಕುಶಲದೊಳು

೫೪

ನಳಿನದ ಮೇಲಿದ್ದ ಗಂಡುಪಕ್ಕಿಯ ನೀರೊ
 ಕೊಲೆದಾಡುವಂಚೆವೆಣ್ಣುಗಳು
 ಎಳಸಿ ನಿಟ್ಟಿಸುವಂತೆ ಗದ್ದುಗೆಯೇರಿದ್ದ
 ಚೆಲುವನ ನೋಳ್ಳರೊಜೆಯೊಳು

೫೫

ಚಲಿಸದೆ ಪವನಾಭ್ಯಾಸದ ಬಲದಿಂದ
ನೆಲನ ಮುಟ್ಟದೆ ಗಗನಮೊಳು
ಲಲನೆಯರೊಪ್ಪಿ ಕುಳಿತು ಭೂಮಿಗೆ ಮೈ
ನಿಳಿವರು ಕೂಡೆ ಜೋಕೆಯೊಳು

೫೬

ಕೊಳದಿಂದ ಕೊಳಗಳಿಗಂಜೆ ಹಾರುವವೊಲು
ಘಳಿಲನೆ ಮೇಲಕೆ ನೆಗೆದು
ಅಲುಗಿಸಿ ತೋಳ ಕಾಲ್ನೀಡಿ ನಾಲ್ಕಾರ ಬಾ
ನೊಳಗೆ ಬಹರು ಪಕ್ಕಿಯಂತೆ

೫೭

ಭೂಕಾಂತ ತಲೆದೂಗೆ ಮಂತ್ರಿ ವಿಸ್ಮಯಮಾಡ
ಲಾಕೆಗಳಿಳಿವಂಜೆಯಂತೆ
ಅಕಾಶದೊಳಗೆ ನಾಲ್ಕೆಂಟು ಮಾರೈತಂದು
ಜೋಕೆಯಿಂದಿಳಿವರು ಧರೆಗೆ

೫೮

ಹರುಷವೆದೆಯೊಳುಣ್ಣೆ ನಾಟ್ಯ ಸಾಕೆಂದು ಭೂ
ವರನು ಕೈಸನ್ನೆದೋರಿದನು
ಪುರುನಾಥ ಗೀತದೊಳೆಲ್ಲರು ನಮಿಸಿ ಹೋ
ಪುರೆಯನೆ ನಿಲಿಸಿದರೊಡನೆ

೫೯

ಬಳಿಕ ಮೊಗವ ನೋಡಿ ಬಳಲಿದೈ ಮಂತ್ರಿಯೊ
ದೊಳುನುಡಿಯಿಂದ ನುಡಿದನು
ಬಳಲಿಕೆ ಬಯಲಾಯ್ತು ಸ್ವಾಮಿ ನಿನ್ನೋಲಗ
ದೊಳಗೆಂದು ನುಡಿದನಾ ಮಂತ್ರಿ

೬೦

ನೀನೆಂತು ಜಾಣನಹುದು ನಿನ್ನ ಪಾತ್ರದ
ಮೀನಾಕ್ಷಿಯರು ಮಧು ಮಮ್ಮಾ
ಈ ನುಂಪು ನೇವಣೆ ರೂಪು ರೇಖೆಯ ಲಾಗ
ನೇನ ಸಾಧಿಸಿದರೊ ನೃಪತಿ

೬೧

ಮಿಂಚಿನ ಕೂಡೆ ಸಾಧಿಸಿದರೊ ತಂಗಾಳಿ
ಯಂಚಿನೊಳಾಡಿ ಕಲಿತರೊ
ಪಂಚಬಾಣನೊಳತಿ ಸರಿಮಿಗಿಲೆಂದು ಪ
ಳಂಚಿದಭ್ಯಾಸದಿಂದಾಯ್ತೊ

೬೨

- ಗಿಳಿ ಬಿಳಿದಾದರೆ ಜೋಡ್ಯವೆಂಬರು ಹೆಂಸೆ
ಬಿಳಿದಾಗೆ ಜೋಡ್ಯವೆ ಜಗಕೆ
ಉಳಿದ ರಾಜರಿಗಿವು ಬರೆ ಜೋಡ್ಯವಹುದು ನಿ
ನ್ನೊಳಗಿವು ಜೋಡ್ಯವೆಲ್ಲೆಂದೆ ೬೩
- ಎನಿದು ದೊಡ್ಡತೈ ಬುದ್ಧಿ ಸಾಗರ ಮರು
ನೀನಿದನೆತ್ತಿ ಕೀರ್ತಿ ಸುವೈ
ಸ್ವಾನುಭವದ ಸುಖದಿಂದಧಿಕವೆ ಪಾತ್ರ
ಗಾಢ ಮುಂತಾದ ಸುಖಗಳು ೬೪
- ಮುಕ್ತಿಯೆ ಸುಖವದರಂತರದಲ್ಲಿ ವಿ
ರಕ್ತಿಯೆ ಸುಖವದರಲ್ಲಿ
ವೈಶ್ಯಾತ್ಮಭಾವನೆ ಸುಖ ಮತ್ತೆ ವಿಷಯಸಂ
ಯುಕ್ತಿಯೇತರ ಸುಖವೆಂದೆ ೬೫
- ಓಸರಿಸವೆ ಪುಣ್ಯ ತಂದಿತ್ತ ಸುಖವನು
ದಾಸೀನದಿಂದುಂಡು ಬಿಡುವ
ಭಾಸುರಾತ್ಮಾನುಭಾವದೊಳಿರುತ್ತಿಹೆನೆಂದು
ಭೂಸುದತೀಶ ನುಡಿದನು ೬೬
- ನಯಕಾರ ಹೋದನು ಮೇಳಸಹಿತ ಮತ್ತೆ
ಪ್ರಿಯಗಾಢಸತಿಯರೈದಿದರು
ನಿಯಮಿಸಿ ರಾತ್ರಿ ಪನ್ನೆರಡು ಘಳಿಗೆ ಸೆಂಡು
ಜಯಘೆಂಟೆ ತೊಣ್ಣೆಂದುದಾಗ ೬೭
- ಆತ್ತಲವರು ಹೋದರುತ್ತ ತನ್ನವರಿದ್ದ
ರುತ್ತಂಗಳೈಪತಿ ಮನ್ನಣೆಯ
ಇತ್ತು ಪಾತ್ರಗಳ ಮನ್ನಿಪೆನೆಂದು ನೆನೆದನಿ
ದುತ್ತರನಾಟಕ ಸಂಧಿ ೬೮

ತಾಂಡವ ವಿನಯ ಸಂಧಿ

ತೂರಿದಂತನ್ಯರು ಹೋಗಲೊಡನೆ ಮರೆ
ಗೇರಿದ್ದ ನೀಟದ ತೆರೆಯ
ಹಾರನೂಂಕಿದರು ರಾಣಿಯರೆಲ್ಲ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ
ದೋರಿದರರಸಗೇನೆಂಬೆ

೧

ಬಗೆಬಗೆಯರಿದು ಸಿಂಗರಿಸಿದ ಸಿಂಗಾರ
ಮಗಮಗಿಸುವ ಕಂಪು ನುಂಪು
ನಗೆಮೊಗದರಸಿಯರೆಲ್ಲರು ಕುಳಿತಿದ್ದ
ರೋಗುಮಿಗೆ ತಿಂತಿಣಿಯಾಗಿ

೨

ನೃಪನೆಡಬಲಕೆ ಹಿಂಗಡೆಗೆ ಮುರಿದು ನೋಡಿ
ಚಪಲಾಸ್ತ್ರೆಯರಿಗಷ್ಟು ಹೊತ್ತು
ಉಪಸರ್ಗವಾಗಿದ್ದು ದಲ್ಲ ತೆರೆಯೊಳೆಂದು
ಉಪಚಾರವಾಕ್ಯದೋರಿದನು

೩

ಬಳಲಿದರಾ ಪಾತ್ರಸತಿಯರ ಕರೆದು ಭೂ
ತಳನಾಥ ಮನ್ನಿಸೆಂದೊಸೆದು
ಕಳಕಂಠವಾಣಿಯರುಸುರಿದರದಕೆ ನಿ
ರ್ಮಳಚಿತ್ತ ತಾನೊಡಂಬಟ್ಟ

೪

ಬನ್ನಿರೊ ಪಾತ್ರಕಾಂತೆಯರಿರೆಯೆಂದಾಗ
ತನ್ನ ಬಾಯಾರೆ ತಾ ಕರೆದ
ಸನ್ನಿಧಿಗಾಢಂದ ಮಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂದರು
ಚಿನ್ನೆಯರರಸನ ಮುಂದೆ

೫

ಕಿಡಿಗೆದರುವ ಬಾಯಿ ಮಿಂಚೇಳ್ವ ಕಣ್ಣು
ಮಿಡಿವಳ್ಳಿ ನಸುಹೆಚ್ಚಿದುಸುರು
ಬಿಡುಪಟ್ಟ ನೊಸಲ ನುಣ್ಣುರುಳ ಸಾಲಿಂದೊಂದು
ಬೆಡಗಾಗಿ ನಿಂದಿರ್ದರಾಗ

೬

ಓಸರಿಸುತ ಮೈಯ ನೃಪನ ಮೊಗವ ನಗೆ
 ಸೂಸಿ ನೋಡುತ ನಟಣೆಯೊಳು
 ಕಾಸೆಯ ಸೆಗಿಂದ ಬೆಮರ ತೊಡೆವುತೊಂದು
 ದೇಸಿಯೊಳ್ಳಿಂದಿದ್ದರಾಗ ೭

ಹೊಳೆಹೊಳೆದರಸನಾ ಸತಿಯರ ಮೊಗದಿಂದ
 ತಳಪಾದದೆಡೆಮುಟ್ಟಿ ನೋಡಿ
 ಎಳೆನಗೆ ಮಿನುಗೆ ನುಡಿದನೊಬ್ಬ ಗಂಡುಗೋ
 ಗಲೆಯ ಬಾಯ್ಗೆ ರೆಯ ಜಕ್ಕುಲಿಸಿ ೮

ಭಾವು ಪ್ರಚಂಡೆಯರಿರ ನೋಡಲಿಂದು ಮ
 ಹಾಪಟುವೆನೆ ನಟಿಸಿದಿರಿ
 ಶ್ರೀವುರುಪರಮೇಶನಾಣೆ ಚೆನ್ನಾಯ್ತು ಮ
 ಹಾಪರಿಣಾಮವಾಯ್ತೆನಗೆ ೯

ಲೇಸನಾಡಿದಿರಿ ಲೇಸನೆ ನುಡಿದಿರಿ ನಿಮ್ಮ
 ಲಾಸಿಕೆಗಾಢು ಮೆಚ್ಚಿದನು
 ಬೇಸರವಿಲ್ಲದೆ ಬೇಡಿ ನಿಮ್ಮಿಚ್ಛೆಯ
 ಮಾಸದೆ ಕೊಡುವೆ ನಾನೆಂದ ೧೦

ಇವಳ ಕೇಳವಳ ಕೇಳಿಕೆಗೇನಾಕೆಗೇ
 ನವಗತ ಕಾಂಕ್ಷೆಯುಂಟಿನುತ
 ತನೆ ಹೆದಿನಾರು ಪಾತ್ರವ ನೋಡುವಾಗಿಬ್ಬ
 ರವರೊಳಗಿಲ್ಲ ವಿಚಿತ್ರ ೧೧

ರೂಪಾಣಿ ಪದ್ಮಿನಿಯೆಂಬರಿವರು
 ಭೂಪಾಲನೊಡನಿಷ್ಟು ಮುನಿದು
 ಕೋಪದಿಂದೊತ್ತಿಗೆ ಬಾರದೆ ದೂರದೊ
 ಳಾ ಪೆಂಗಳಿದ್ದರೇನೆಂಬೆ ೧೨

ತಮ್ಮ ನೃತ್ಯವ ನೋಡುತರಸ ವೀಳೆಯಕೊಮ್ಮೆ
 ಹೆಮ್ಮಕ್ಕಳತ್ತೊಲೆದೊಮ್ಮೆ
 ಒಮ್ಮಿಮ್ಮ ಮಂತ್ರಿಯತ್ತೊಲೆದು ನೋಡಿದರದ
 ಕುಮ್ಮಳವಟ್ಟಗಲಿದರು ೧೩

ನೋಡುತ ತಾವೊಬ್ಬರೊಬ್ಬರು ನಗದೆ ಮಾ
ತಾಡದೆ ಕಂಭವ ನೆಮ್ಮಿ
ಜೋಡುಪುತ್ತಳಿಯಂತೆ ನಿಂದಿದ್ದ ಚಿಂತೆಯ
ಗಾಢವ ಕಂಡನಾ ರಾಯ

೧೪

ಕರೆ ಕರೆ ತಾವಿಬ್ಬರೇಕತ್ತ ನಿಂದರೆಂ
ದರನ ಸೇವಕಿಯರ ಕಳುಹೆ
ಬರಲಟ್ಟಿದನು ಸ್ವಾಮಿ ನಿಮ್ಮನೆಂದವರೈದಿ
ಕರೆದರಾ ಪಾತ್ರಕಾಂತೆಯರ

೧೫

ಹೋಗೀರೊ ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿಯ ದೃಷ್ಟಿಗಳಿಗೆಮ್ಮ
ಲಾಗುನರ್ತನ ಬಂದುದಿಲ್ಲ
ಅಗುಗೆಟ್ಟವರನುಕರೆಯಲೇಕೆಂದು ಭೂ
ಭಾಗೇಂದ್ರ ಕೇಳಿ ನುಡಿದರು

೧೬

ಎಡ್ಡವಲ್ಲ ನಮ್ಮಾಟ ನಿಮ್ಮೊಡೆಯಗಿಂ
ದಡ್ಡಮೋರೆಯ ಪಿರಿದಾಗಿ
ಹೆಡ್ಡವೆಂಗಳ ನೃತ್ಯವೇನೆಂದು ಮಂತ್ರಿಯ
ಗಡ್ಡವೊಂದನೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ

೧೭

ನನ್ನಿಂದ ನೋವಾದುದವರಿಗಿಂದಾಗ ನೈ
ಪೋನ್ನತ ನೆನೆದನೆದೆಯೊಳು
ಇನ್ನಿವರನು ತಿಳಿಪುವ ಬಗೆಯಾವುದೆಂ
ದುನ್ನಿಸಿ ನುಡಿದನು ಮತ್ತೆ

೧೮

ರೂಪಾಣಿ ಬಾರೆಲೆ ಪದ್ಮಿನಿ ಬಾರೊ ಸೆ
ಮೀಪಕೆ ನಿಮ್ಮ ಮನಸಿನ
ತಾಪವ ಕೆಡಿಸುವೆನೆಂದು ಗದ್ದುಗೆಯೊಳಿ
ದ್ದಾ ಪೂರ್ವಚಕ್ರ ಕರೆದನು

೧೯

ಕಣ್ಣಿಚ್ಚೆಯಾದಲ್ಲಿ ಮನಕಿಚ್ಚೆಯಹುದೈನೆ
ಕಣ್ಣಿಚ್ಚೆಯಲ್ಲದ ನಮ್ಮ
ಬಣ್ಣಿಗಾರಿಕೆಗೀಗ ಕರೆವುದೇತಕೆಯೆಂದು
ಹೆಣ್ಣುಗಳೊಂದು ನುಡಿದರು

೨೦

ಕೇಳಿರೌ ನಿಮ್ಮ ಸ್ವತ್ಯವ ನೋಡುವಾಗ ನಾ
 ನಾಲಸ್ಯವಡೆದನಲ್ಲ
 ವೀಳಿಯಗೊಳಲೊಮ್ಮೆ ಮೊಗದಿರುಹಿದರಿಂತು
 ತಾಳಬಹುದೆ ನೋವ ನೀವು ೨೧

ನುಡಿಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಚಾಳಿಸಬೇಡ ರಾಯ ನಿ
 ನ್ನೊಡನಾಡಿದವರೈಸೆ ನಾವು
 ಬಿಡು ಬಿಡು ರಚನೆಯ ನಮ್ಮ ಪಾತ್ರವ ಮೊದ
 ಲೆಡಹಿಟ್ಟೀಗ ವರ್ಣಪೆಯ ೨೨

ಬೇಡವೌ ನೀವೆನ್ನ ಮೇಲಿಷ್ಟು ಕೋಪವ
 ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ನಿವಗೆ
 ಮಾಡಿದ ದೋಷವಿಲ್ಲಕಟ ಬರಿದೆ ನಮ್ಮ
 ಕಾಡುವುದುಚಿತವೆಯೆಂದ ೨೩

ಎಲ್ಲಿ ಕಲಿತೆಯೆದೆಯೊಳಗೆ ಕರಿಣ ನುಡಿ
 ಯಲ್ಲಿ ಮೃದುನ ತೋರ್ಪ ಗದಕ
 ಕಲ್ಲ ಕರಗಿಸುವೆ ನುಡಿಯಿಂದ ನೀನದ
 ಬಲ್ಲೆವು ಸಾಕು ಸುಮ್ಮನಿರು ೨೪

ನೊಂದಿರಬಹುದು ನೋಯಿಸಿದನೆಹುದಹುದಿನ್ನು
 ನೊಂದ ನೋವನು ತೊಲಗಿಪೆನು
 ಮುಂದೊತ್ತಿ ಬನ್ನಿ ನೀವೇನ ಬೇಡಿದರೀವೆ
 ನೆಂದು ಕರೆದನವನೀಶ ೨೫

ಗುಣವೆ ಭೂಷಣವಭಿಮಾನವೆ ವಸ್ತ್ರವೆಂ
 ದೆಣಿಸಿ ಕೈವಿಡಿದಿಹೆವೆವಗೆ
 ಬಣಗುದೊಡಿಗೆಯಾಸೆಯೋರಬೇಡೆಂದು ವೊ
 ಕ್ಕಣಿಸಿ ದೂರವೊಳಿದ್ದರನರು ೨೬

ಚಂದನವತಿ ಹೋಗು ಮಂಗಲವತಿ ಹೋಗು
 ನೊಂದ ವೆಂಗಳ ಕರೆತನ್ನಿ
 ಇಂದಿನ ನೋವ ಮರೆಯಲಿನ್ನು ಮುಂದೆ ನೀ
 ವೆಂದಂತೆ ನಡಿಸುವೆನೆಂದ ೨೭

ತಂಗಿಯರಿರ ಬನ್ನಿ ದೊರೆಯೊಮ್ಮೆ ದೈನ್ಯರ
ಸಂಗಳ ತೋರಿ ಕರೆದರೆ
ಹಿಂಗಿಸಬೇಕು ಕೋಪವನೆಂದು ರಾಜನು
ತ್ಯಾಂಗನಾಗುವವನೇನಿದರು

೨೮

ಆ ಗುಣ ನಿವಗಹುದಕ್ಕ ನನಗೆ ಕೋಪ
ಹೋಗದು ಹೋಗಿ ನೀವೆಮ್ಮ
ಮೇಗೆ ನೋಯದಿರಿ ಹಿರಿಯರೆಂದು ಕೃಮುಗಿ
ದಾಗಳೆ ಕಳುಹಿದರವರ

೨೯

ಮತ್ತೆ ಚಂದ್ರಾಣಿ ಮಂದ್ರಾಣಿಯರೈತಂದು
ಬತ್ತಿಗರೊಡೆಯನನ್ನ
ಒತ್ತಲಾಗದು ಸಾಕು ಬನ್ನಿ ಪೆಂಗಳಿರೆಂದು
ಮತ್ತನೆ ನುಡಿದು ಕರೆದರು

೩೦

ಅದಕು ಬಾರರು ಕೂಡೆ ರಾಣಿಯರೆಲ್ಲರು
ಕೆದರಿ ಕೆಕ್ಕಳಿಸಿ ತನ್ನೊಳಗೆ
ಮದಮುಖವಿಷ್ಟೇಕೆ ಪಾತ್ರಕಾಂತೆಯರಿಗೆಂ
ದಿದಿರೊಳಾಗಳೆ ಕೋಪಿಸಿದರು

೩೧

ಸ್ವಾಮಿ ವಿನಯದೋರಿ ಕರೆವುದೆತ್ತಕಟ ತಾ
ವೀ ಮುನಿಸನೇ ಮುಂದೆ ಮಾಡಿ
ಕ್ಷೇಮಗಿಡಿಸಿ ಕಾಡುತ್ತಿಹುದೆತ್ತ ಸಲುವದೆ
ಕೋಮಲೆಯರಿಗೆಂದರವರು

೩೨

ಅಷ್ಟರೊಳಂಜಿ ರೂಪಾಣಿಯೆಲ್ಲರ ಕೂಡೆ
ಕಷ್ಟವೇಕೆಂದು ತಾ ತಿಳಿದು
ಇಷ್ಟರ ನುಡಿಗೇಳಬೇಕೆಂದು ಬಂದಳ
ಭೀಷ್ಮಾರ್ಥದರಸನ ಬಳಿಗೆ

೩೩

ಪಾದಕೆರಗದ ನಲ್ಲಳ ಪಿಡಿದೆತ್ತಿ ಲೀ
ಲೋದಯನನುರ್ದಪ್ಪಿಕೊಂಡು
ಕಾದಲೆ ನಿನ್ನ ನೋಯಿಸಿದನಹುದು ಮರೆ
ಯಾ ದೊಡ್ಡ ನೋವ ನೀನೊಂದ

೩೪

ಏಕೆ ನಿಂದಳು ಮತ್ತೆ ಪದ್ಮಿನಿ ಬಾರದೆ
ಹಾ ಕಷ್ಟಗುಣನ ಕಲಿತಳು
ಸಾಕಿನ್ನು ಬಾರೆಗೆ ಹೆಣ್ಣೆಯೆಂದರಸಿಯ
ರಾಕೆಗೆ ಸನ್ನೆದೋರಿದರು

೩೫

ಪೊಲ್ಲದ ಗುಣದವಳಾಗಿತ್ತೆಲಿಹೆನು ನೀ
ವಲ್ಲಿರಿ ಸಾಕು ನಿನ್ನೂಟ
ಎಲ್ಲರೊಂದಾಗಿ ಕೊಂಡೊಬ್ಬಳ ಜಡಿವಿರಿ
ನಲ್ಲಗೆ ಹಿತವಾಗಿಯಕಟ

೩೬

ಅರಸನು ದಾಸೀನಗೈದರೇನೊತ್ತಿನ
ತರುಣಿಯರೆನ್ನವರೆಂದು
ಹಿರಿದು ನಂಬಿದ್ದೆನು ನೀವು ನಿಮ್ಮರಸನ
ಪರಿಯಾದಿರಕ್ಕ ಚೆನ್ನಾಯ್ತು

೩೭

ಎಳೆಯೆಂಬ ರಾಯಗೆ ತುಳಿಯೆಂಬ ಮಂತ್ರಿಯೆಂ
ದಿಳೆಯೊಳಾಡುವ ಗಾಜಿಯೆಂದು
ಫಲಿಸಿದುದಕ್ಕ ಚೆನ್ನಾಯ್ತು ಚೆನ್ನಾಯ್ತೆಂದು
ಒಲೆದೊಲೆದಾಡಿ ನುಡಿದಳು

೩೮

ಕಡಲನೊತ್ತದೆ ಕಡಲುದಕವ ತುಂಬುವ
ಕೊಡನನೊತ್ತುವರೆಂತೆ ನೀವು
ಕಡುದೊಡ್ಡ ನೃಪನನೊತ್ತದೆ ನನ್ನನೊತ್ತುವ
ಬೆಡಗು ಲೇಸೆಂದಳಾ ಜಾಣೆ

೩೯

ಇನಳಿಗೆನ್ನೊಡನಿನ್ನು ಪ್ರಣಯಕಲಹ ಮಾ
ಡುವ ರುಚಿಯುಂಟೆಂದು ನೆನೆದು
ಯುವತಿಯರಿರ ನೀವು ನಿಲ್ಲಿ ನಾವನಳ ಶಾಂ
ತನ ಮಾಳ್ವೆವೆಂದನಾ ರಾಯ

೪೦

ಎಲಗೆ ಪದ್ಮಿನಿ ನೀನಿಬ್ಬ ರೊಳಗೊಬ್ಬಳು
ಮೊಳಗಾದಮೇಲೆ ನೀನಿನ್ನು
ಛಲವ ಮಾಳ್ವುದು ಸಲ್ಲ ಬೇಡ ಕಾಣಗೆ ಪಂಥ
ನಿಲರಿಯದು ನಿನಗಿಂದ

೪೧

ಅಳ್ಳೆದೆಯವಳು ರೂಪಾಣಿಯೊಬ್ಬಳು ಲಜ್ಜೆ ಯಿಲ್ಲದೆ ನಿನಗೆರೆಗೆದಳು ಡಿಕ್ಕುಹೋಹಳೆ ಭಾವು ಪದ್ಮಿನಿ ನೀ ನೋಡ ಲಿಲ್ಲವೆಯೆಂದಳಾ ಧೀರೆ	೪೨
ಲೇಸಿಗೆ ಕಾಲಿಗೆರಗಬಹುದರಸೆ ವು ದಾಸೀನಕಾರೆಗುವರು ಕಾಸೆಯಿಲ್ಲವೆ ನಾನು ಕಟ್ಟಿದುದೀ ರಾಣಿ ವಾಸೆ ನೋಡಲಿ ನೀನು ನೋಡು	೪೩
ಅಷ್ಟಂಟಿ ನಿನಗೆ ಮನೋಧೈರ್ಯವುಂಟುಂಟು ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿ ಮಾತಾಡು ಭ್ರಷ್ಟರಂತಡ್ಡ ಮೋರಯೋಳಿಕೆ ನುಡಿನೆ ^೧ ವು ^೧ ತೃಷ್ಟ ಧೀರೆಯೆಯೆಂದನೊಡನೆ	೪೪
ನೂಡಿದರೆನು ಮೊಗವನೆಂದು ದುಗುಡವ ಕೂಡಿಕೊಂಡೊಲೆದು ನೋಡಿದಳು ಒಡಿತು ದುಗುಡ ಮೂಡಿತು ನಗೆ ನಗುತಾಕೆ ಕೂಡೆ ಬಾಗಿದಳು ಮಸ್ತಕವ	೪೫
ನಿಲ್ಲಿಂದು ಧೈರ್ಯವ ಬಲಿದು ಹಿಡಿದಳದು ನಿಲ್ಲದೆ ಜರಿದೊಡುತಿಹುದು ಒಲ್ಲೆ ಹೋಗಿಂದು ಕಾತರವ ನೂಂಕುವಳದು ಕೊಲ್ಲುತಿಹುದು ಮೈಗೆ ಹಬ್ಬ	೪೬
ಇನ್ನು ಪಂಥವೆ ಪದ್ಮಿನಿ ನಿನಗೆಂದನೀತನ ನಿನ್ನೆಂತು ಜಯಿಸುವೆನೆಂದು ಚೆನ್ನೆ ಯೋಚಿಸಿ ಬಗೆಗಾಣದೆ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಗುತ ನುಡಿದಳು	೪೭
ಎಲೆ ಮಾಯಕಾರ ನಿನ್ನಾಸ್ತವ ಕಂಡರ ದಳವೇರುತಿದೆ ನಗೆ ನನಗೆ ತಲೆ ಕುಸಿದರೆ ನಮಿಸಿದಳೆಂಜಿಯಿದನಿನ್ನು ಗೆಲುವಂದವೆಂತೆಂದಳವಳು	೪೮

¹ ಯು (ಖ) ಉ (ಕ) ಯಾ (ಚ) ವು (ಛ, ಗ)

ನಿಂದಳು ತಲೆವಾಗಿ ಮೌನದೊಳಿಹ ಮು
ತೊಂದು ತಂತ್ರವನು ಚಿಂತಿಸತ
ನಿಂದೆಯಾದರೆ ವದ್ವಿ ನಿನ್ನಾಣೆ ನಡೆದು ಬಾ
ರೆಂದನಾ ರಸಿಕರ ದೇವ

೪೯

ಅಣಿಯ ಮಾರದೆ ಹತ್ತು ಹಜ್ಜೆಯ ನಡೆ
ದೇಣಲೋಚನ ನಿಂದಳಲ್ಲಿ
ಚೂಣಿವರಿವ ಕಡೆಗಣ್ಣಿಂದ ನೂಡುತ
ಪ್ರಾಣೇಶನೊಡನೆ ನುಡಿದಳು

೫೦

ಜಾಣಿಂದ ಜಯಿಸಲಾರದೆ ನೋಡು ತಾನು ತ
ನ್ನಾಣೆಯಿಟ್ಟೆನ್ನ ಕರನು
ಮಾಣಿನ್ನು ಕರೆಯದಿರೆಂದಲ್ಲಿ ನಿಂದಳು
ಮಾಣಿಕ ಬೊಂಬೆಯಂದೊಳು

೫೧

ತಾಳ ಮದ್ದಳೆಯಿಲ್ಲ ಕಟಿಸೂತ್ರ ಕಂಕಣ
ಕಾಲಂದುಗೆಗಳ ನಾದದೊಳು
ಚಾಲುಚಾಲನೆ ನಡೆದಾಡಿ ಸರ್ತಿಸಿದ ನಿ
ನ್ನೀ ಲಾಸ್ಯ ಸೊಗಗಾದುದೆಂದ

೫೨

ನಗುವಳು ತಲೆವಾಗುವಳು ನೋಡುವಳು ಮೋರೆ
ಬೆಗೆವಳು ಮನದೊಳಿಬ್ಬುವಳು
ದುಗುಡಕೋಳಾಹಳ ದುರ್ಗಕೋಳಾಹಳ
ಪಗೆಕೋಳಾಹಳನ ಮುಂದವಳು

೫೩

ರಾಣಿಯರುಗಳ ಸಂಘಾನದೊಳಗೆ ಬಂದು
ಕ್ಷೋಣೇಶನಡಿಗೊಡಳು
ಕಾಣಲೊಡನೆ ರಾಯ ಮುಸುಕಿಕ್ಕೆ ಕೊಂಡನು
ಪ್ರಾಣಕಾಂತಿಯರು ಚಪ್ಪಸೆ

೫೪

ಅಣಿಯ ಮಾರಿದಳವಳ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ
ರೂಣಿಯವಹುದೆನೆಗೊಂದ
ಅಣಿಗೆ ತಡೆದುದಿಲ್ಲವಳು ನಡೆದಳೆಂದು
ಕಾಣಿಸಿ ಬಿನ್ನಿಸಿದರು

೫೫

ಎತ್ತ ನಡೆದಳೆವಳೆಡಬಲಕೊಲದಳೆ
 ನ್ನತ್ತ ಬಂದಂತಾಯ್ತೆ ನಿಮ್ಮ
 ತುತ್ತುಗಾರಿಕೆಯ ಬಲ್ಲಿನು ಸುಮ್ಮನೆರಿಯೆಂದು
 ಒತ್ತಿ ನುಡಿದನು ರಾಣಿಯರ

೫೬

ಭೂಧವ ತೆಗೆ ನಿನ್ನ ಮುಸುಕನಿವಳೊಳಪ
 ರಾಧವ ತೆರಿಸಿ ಕೂಡುವೆವು
 ಈ ಧೂರ್ತೆಗಾಗಿ ಮುಸುಕನಿಕ್ಕಬೇಕಯೆಂ
 ದಾ ದೊರೆಯೊಡನೆ ನುಡಿದರು

೫೭

ತಪ್ಪೇನ ಕೊಡಿಸುವಿರೆಂದನವಳ ಸಿನ
 ಗೊಪ್ಪಿಸುವೆವು ನಿನ್ನ ಮನಕೆ
 ಬಪ್ಪಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೆಂದರಾ ನುಡಿಗೆ ನಾ
 ನೊಪ್ಪೆನೋಜೆಯೊಳಾಡಿರೆಂದ

೫೮

ಪುರುಷಗೆ ತಪ್ಪುಮಾಡಿದ ಕಾಂತೆ ತಾನು ತ
 ನ್ನರಸಿತನದ ಹಮ್ಮು ಬಿಟ್ಟು
 ಪರಿವಾರ ಸತಿಯಂತೆ ಕಾಳಂಜಿವಿಡಿದಾಗ
 ಪರಿಹಾರವೆಂದು ತಿದ್ದಿದರು

೫೯

ಅಹುದೆಯಾದರೆ ಇಷ್ಟು ಸೈರಿಸಿರೆಂದು ಸಂ
 ಗ್ರಹಿಸಿದ ಮುಸುಕಿನೊಳಿದ್ದು
 ಅಹಹ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಸ್ಮಯವ ತೊಡಗಿದನಾ
 ಸಹಸಿಗಳರಸನೇನೆಂಬೆ

೬೦

ಹಲಬರಿಗೊಂದು ರೂಪಿನೊಳಿದ್ದು ಮನ್ನಣೆ
 ಗಳೆ ತಿದ್ದಿ ತಳುವಹುದೇದು
 ಹಲವು ರೂಪಾಗುವೆನೆಂದು ನೆನೆದನದ
 ಸಲುವುದಾತನು ವಿಕ್ರಿಯಾಂಗ

೬೧

ಮೇಲಿಟ್ಟ ಮುಸುಕು ತೊಲಗಲಾಗಿ ಭೂತ ಭೂ
 ಪಾಲನೆ ಹಲವು ರೂಪಾಗಿ
 ಬಾಲೆ ಬಾಲೆಯರಿಗೆ ತಪ್ಪದೊಪ್ಪಿದನಂದ
 ಜಾಲಪನಾಡಿದಂತಾಯ್ತು

೬೨

ಗದ್ದುಗೆಯೊಳು ಕುಳಿತಿದ್ದನು ಕೆಳಗೆ ಸಂ
ದಿದ್ದ ಲತಾಂಗಿಯರೂಡನೆ
ಎದ್ದು ನಿಂದಿದ್ದನೊಬ್ಬೊಬ್ಬಳಿಗೊಬ್ಬೊಬ್ಬ
ಮುದ್ದಿನ ಭರತೇಶನಾಗಿ

೬೩

ತೆಗೆತೆಗೆದುತ್ತುಮಾಭರಣ ವಸ್ತ್ರವ ತನ್ನ
ವ್ಯಗನೇತ್ರಿಯರಿಗೊಲಿದಿತ್ತು
ಬಿಗಿಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ಕೂಂಡರ್ತಿಮಾಡಿದನೇನ
ಹೊಗಳುವೆನವನ ಲೀಲೆಯನು

೬೪

ಅನಿತರೊಳಗೆ ಸಮರಾತ್ರಿಯ ಘಂಟೆ ರೊಂ
ಣನೆ ಕೇಳಲಾಯ್ತು ಹೋಯ್ತೆಂದು
ಮುನಿಸ ತಿಳುಹುವೆನೆಂದತಿ ವೇಳೆಯಾಯ್ತೆಂದು
ಜನಪನಾಡಿದನು ಪೆಂಗಳೊಳು

೬೫

ಗಂಡರಗಂಡ ತಾಂಡವನ ಕಂಡೊಲ್ಲೆಳ
ವೆಂಡಿರ ಮನ್ನಿಸಿಯವರ
ಹಿಂದೊಡಗೂಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನೆಂಬಲ್ಲಿಗೆ
ತಾಂಡವ ವಿನಯದ ಸಂಧಿ

೬೬

ಶಯ್ಯಾಗೃಹ ಸಂಧಿ

- ನಿಷ್ಕುಟಲಾಂಗನು ವರ್ಧನಾವತಿಯೆಂಬ
ನಿಷ್ಕುನಾಟಕ ಶಾಲೆಯಿಂದ
ಪುಷ್ಕರಾವತಿಯೆಂಬ ಸಜ್ಜೆ ವನೆಗೆ ಪಾದ
ಪುಷ್ಕರವಿಟ್ಟನೊಲೈಯೊಳು ೧
- ಬೆಡಗಿಂದ ಕೆಲಬರ ಕೈಲಾಗುವಿಡಿದಡಿ
ಯಿಡುತಿದರ್ ಮತ್ತೆ ಕೆಲಬರ
ನಡುವನೆಡದ ಕೈಯೊಳಪ್ಪಿ ಮಾತಾಡುತ
ನಡೆವುತ್ತಿದ್ದನು ಮೋಡಿಕಾರ ೨
- ಕುಟಿಲ ಕುಂತಲೆಯರ ಕೆಲಬರ ಬೆರಳಿನ
ಚಿಟುಕ ತೆಗೆವುತ ನಡೆದನು
ನಟ ನಳಿಯೆನ ಕೆಲಬರು ತನ್ನ ಬೆರಳಿನ
ಚಿಟುಕ ತೆಗೆಯಲೊಲ್ಲ ನಡೆದ ೩
- ಬಾಯ್ಗೆರೆದೆಲೆಯ ಘಳಿಗೆಯ ಕೆಲಬಮೂಡಿ
ಕೆಯ್ಗೆರೆವರು ಕೆಲರವನ
ಬಾಯ್ಗೆರೆಗರ್ಧ ಘಳಿಗೆಯ ಕೊಟ್ಟರ್ಧವ
ನೊಯ್ದು ಕೊಂಬರು ತಮ್ಮ ಬಾಯ್ಗೆ ೪
- ಕಡಲೋಳಿಗಳಿರಾ ಘಳಿಗೆಯೊಂದ ಕೊಡುತಿದರ್
ಕೊಡದರ್ಧವನು ಕೊಂಡಿರೆಂದ
ಬಡಮನಸಿನ ಹೆಂಗಳರಸ ನಿನ್ನಂತಾವು
ಕಡುಜಾಗಗಳೆಯೆಂಬರವರು ೫
- ನಲ್ಲ ಕೇಳದಕಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಬಾಯ್ಗೆರೆ ಸೋಂಕಿ
ನಲ್ಲಿ ಬಂದೆಲೆಯ ಭಾಗವದು
ಬೆಲ್ಲ ಸಕ್ಕರೆಯ ಸೋಲಿಸುತದೆ ಸವಿಯಿದ
ಕೆಲ್ಲಿ ಬಂಧುದೊಂಸೊಂಬರವರು ೬

ನೂರು ಘೃಗೇಯ ಕೊಡುತೆಪಾನ್ತು ನೀನೆವು

ಗಾರು ಘಳಿಗೆ ಕೊಡು ಸಾಕು

ಮಾರಾಟ ನೀನಗಿದು ಲಾಭವಲ್ಲವೆಯೆಂದು

ನೀರೆಯಿರಂಪನಾಡುವರು

೭

ಲಲನೆಯನೊಬ್ಬಳೊ ನೊಬ್ಬ¹ ಕೈವಿಡಿದಂತೆ

ಹಲವು ವೆಂಗಳೊಳ್ಳಿದುತಿದರ್

ಭಲವೆಂತು ಬಹುದಿನ್ನು ಸವತಿ²ಮತ್ತರ³ವೆಂತು

ನಲಿಸುವುದವನ ಸೊಡರಿಗೆ

೮

ನಿಡುಗೆರೆಯಾಗಿ ನಾಲೈನೆಗೆ ಸಾಲಾಗಿ ಚಿ

ಲ್ಪಡರಿದ ಸೆಡ್ಡೆವನೆಗಳು

ಇಡಿಕಿರಿದಿದ್ದವಾ ಮನೆಗಳೆಲ್ಲರ ನಟ್ಟ

ನಡುವಣ ಮನೆ ಗೃಹವಾಜ

೯

ಅಲಯಗಳ ಮುಂದೆ ಮಿರುಮಿರುಗುವ ಪಟ್ಟ

ಶಾಲೆಯ ಮವನ ಕೈಗಳೊಳು

ಜೋಲುನ ದೀಪಸಾಲುಗಳೊಳು ಕೇರಿ ದೀ

ಪಾಯ ಹಬ್ಬದಂತಿಹುದು

೧೦

ಕಯನದ ಗೃಹವೆಲ್ಲ ನವರತ್ನಮಯ ಜೇನು

ಮರುಗಳು ಮತ್ತೆನೊಲ್ಲ

ಮಯನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನೆಂಬಾಡಿ ಬಿಡುವೆನು ವಿ

ಸ್ತಯುಟ್ಟು ವೈಗಳಲಾನರಿಯೆ

೧೧

ಭಾವ ಬಂದನು ತನ್ನ ಭಾವಕಿಯೆಡೆಗೀಗ

ಭಾವಜಕೇಳಿಗೆ ಬಂದ

ಭಾವಿಸೆ ಬಡಪರಿಯವನಲ್ಲವೆಂದು ಶು

ಕಾವಳಿ ನುಡಿದುನಲ್ಲಲ್ಲಿ

೧೨

ಶಾಖಾದೇಹೊಬ್ಬಳೊಬ್ಬಳ ಹಸ್ತ

ಶಾಖೆಯೊಳೊಂದೊಂದು ಮನೆಯ

ಶ್ರೀಖಂಡ ಗಂಧ ಮೊಕ್ಕನು ಕೇರಿ ತುಂಬಿದರ್

ವಾಖಂಡಲಪುರದಂತೆ

೧೩

¹ನೊಬ್ಬ ಪುರುಷ (ಕ ಖ ಜ ಛ) ² ಮಚ್ಚರ (ಚ ಛ) ³ ದ (ಕ ಖ ಜ ಛ)

ರಾಜಸಿ ನಾಲೆ ಸೆಯೊಳು ಕೇರಿ ನಡುವೆ ವಿ
ಭ್ರಾಜಿಸ ಗೃಹವಾಜನೆಯ
ರಾಜಗೃಹವ ಮೂಲತನುಗೂಡಿ ಹೊಕ್ಕನಾ
ರಾಜನು ಪದ್ಮಿನಿ ಸಹಿತ

೧೪

ಸಿಂಹವಾಹಿನಿಯೆಂಬ ಮಂಚದನೇಲಿದ್ದ
ಸಿಂಹ ವಿಕ್ರಮನ ಕೆಲದೊಳು
ಸಿಂಹಾಯತಮಧ್ಯೆ ಕುಳಿತಳು ಜಾಡ್ಯನ
ಸಂಹರಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಮೆರೆಯೆ

೧೫

ಕಾಲ ತೊಳೆವುತಂಗದಟ್ಟಿನನಿಕ್ಕತ
ವೀಳೆಯಗೊಡುತ ಮತ್ತವರ್ಗ
ಕಾಲೋಚಿತದ ನೇನೆಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು
ಸಾಲಭಂಜಕೆಗಳೇನೆಂಬೆ

೧೬

ಹಲವು ಪುತ್ರಳಗಳು ಸೇವೆಯ ಮಾಡ್ವಾಗ
ನಿಲಿಸಿದಳೊಂದು ಪುತ್ರಳಿಯು
ಎಲೆಯ ಘಾಗೆಯ ತನ್ನರಸಗೆ ತಾನರ್ತಿ
ಯೊಳು ಕೊಡುತಿರ್ದಳಾ ಜಾಣೆ

೧೭

ಕಡುಪಂಥಗಾರ್ತಿ ನೀನೆಲಗೆ ವೀಳೆಯವೆಲೆ
ಗೊಡದಿರಂಜುವೆವು ನಾವೆಂದ
ನಡೆಯಿತೆ ನಿನ್ನ ಮುಂದೆನ್ನಯ ಪಂಥ ಕೋ
ಪಿಡಿ ಸುಮ್ಮನೆನುತೀಯುತಿಹಳು

೧೮

ಬಿರುದಿಗಳನೆ ಕಲಿತೆ ಮೃದುವಚನವ
ಮರೆತೆಯೆಲಾ ಪದ್ಮಿಯೆಂದ
ಬಿರಿಸೇನು ನೀವು ತಾವೆಂದು ಛಾಂದಸಿಕೆಯ
ಮೆರೆಯಬೇಕೆಯೆಂದಳವಳು

೧೯

ಆಗಲಾಗಲಿ ದೇವರೆಲೆಯ ಘಳಿಗೆಯ ಲೇ
ಸಾಗಿ ಚಿತ್ತೈಸಿ ಹಸಾದ
ಭಾಗದಲೆಯೊಳೆನಗರ್ಥವ ಪಾಲಿಸಿ
ಛಾಗಳಾದುದುಮೊಂದಳವಳು

೨೦

ಅಕ್ಕಟಕ್ಕಟನೋಡ ಯುವಳಿಗೆನ್ನೊಡನೆಕ್ಕ
 ಸಕ್ಕದುದಾಸೀನದಾಟ
 ಬೆಕ್ಕಕೆ ತಾರೆ ನಾನಾರಂತೆ ನಿನ್ನ ನೋ
 ಟಕ್ಕೆ ತೋರಿದೆನೊ ಹಾಯಿಂದ

೨೧

ದೇವ ನೀನೆನ್ನ ನೋಟಕೆ ನನ್ನ ಮನಕೆ ಸಂ
 ಜೀವನವಾಗಿ ತೋರಿದಪೆ
 ಹಾ ವೈಶಿಕದಾಟ ಸಾಕೆಂದು ಮುನಿದು ಕೆ
 ಲಾವಿದ ಮೊಗವಡ್ಡ ತೆಗೆದ

೨೨

ಹರಣವ ಸೂರೆಗೊಂಡರವ ನೀನುರೆ ಮೊಗ
 ದಿರುಹಿದರಾನು ಬಿಡುವೆನೆ
 ತಿರುಗಿತ್ತಲೆಂದು ತನ್ನತ್ತ ತೆಗೆದು ನುಂ
 ಗೊರಳನೆಡದ ತೋಳೊಳಪ್ಪಿ

೨೩

ಪದ್ವಿಯ ಪ್ರಾಣವೊಡೆಯನೆ ಕಣ್ಣೆರೆ ಬೇಗ
 ಪದ್ವಿಯ ಸಿರಿಯ ಮಾತಾಡು
 ಪದ್ಮಿನಿಗರ್ತಿಯೋರೆಂದು ಮುದ್ದಿಸಿ ಮುಖ
 ಪದ್ಮವ ತಡವಿ ನೋಡುವಳು

೨೪

ಗಿಳಿಯಂತೆ ನುಡುವಳು ಲತೆಯಂತೆ ತಬ್ಬುವ
 ಳಳಿದು ಹರಿದು ಹೊಳೆಯಂತೆ
 ಗರಳವ ತೋರುವಳಪ್ಪಿ ತೂಗಾಡಿ ಕಂ
 ಗಳ ತೆರೆಯೆಂದು ಕಾಡುವಳು

೨೫

ಆ ನೀರೆ ಮಾಡುವ ಕಲೆಗೆ ಮೈ ಮಿಶುಕದೆ
 ತಾನೊಂದು ಪುತ್ರಳಿಯಂತೆ
 ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೊಳಗಿದ್ದ ನಾ ರಾಯನನಲಾತ್ಮ
 ಧ್ಯಾನದ ಶಕ್ತಿ ಸದರವೆ

೨೬

ತವಕದೊಳವಳು ಸೈರಿಸಲಾರದವನ ಪಾ
 ದವ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನೀನೆನ್ನ
 ಸವಿಯೊಳೊಲಾಡಿಸು ಕಣ್ಣೆರೆಯೆಂದು ದೈ
 ನ್ಯವ ತೋರಿ ನುಡಿದಳರ್ತಿಯೊಳು

೨೭

ಅದಕೂ ಕಣ್ಣೆರೆಯನವಳು ಕಂಡಾತ್ಮ ಯೋ
ಗದ ಶಕ್ತಿವಿಡಿದಿವನೊಂದು
ಇದಕ್ಕೆ ತಂತ್ರವ ಬಲ್ಲ ನಾನೊಂದು ನೃಪನ ಚಿ
ತ್ತದ ನೆಲೆಯೊಂದು ನುಡಿದು

೨೮

ಅರಸ ಕಣ್ಣೆರೆ ತೆರೆಯದಿರೆ ಚಿದಂಬರ
ಪುರುಷನ ಮೇಲಾಣೆಯೊಳು
ದರಹಾಸದಿಂದ ಕಣ್ಣೆರೆದು ನೋಡಿದನು ಸ
ದ್ಗುರುವಿನಾಣೆಯ ಮಾರಬಹುವೆ

೨೯

ಕಣ್ಣೆರೆದಾಕ್ಷಣ ಬರೆಸೆಳೆದಾ ತೊಂಡೆ
ವಣ್ಣುಟಿಯಬಲೆಯನಪ್ಪಿ
ನಾಣ್ಣಾಣ ಜುಮ್ಮನೆ ಚುಂಬಿಸಿ ಲಲನೆಗೆ
ಗೇಣ್ಣೋರಿದನು ಸ್ವರ್ಗಸುಖವ

೩೦

ಪದ್ಮಿನಿಯೊಡನಿಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದಂದದಿ ಮಿಕ್ಕ
ಪದ್ಮವದನೆಯರೆಲ್ಲರೊಳು
ಸದ್ವ ಸದ್ವಕೆ ತಪ್ಪದೈದಿ ಕೂಡಿದ್ದನು
ಭದ್ರವಿಲ್ಲದೆ ರಾಜಮೋಹಿ

೩೧

ಜಿನ ಜಿನ ಯೇನೆಂಬೆ ನೃಪನೆಯೊಳಗಾಗ
ಕನಸಿನೊಳಾತ್ಮ ತೋರುವನು
ವನಜಗಂಧಿನಿಯಿಗರಸನೆ ತೋರುವ
ನೆನಲದೇಂ ಪುಣ್ಯಜೀವಿಗಳೊ

೩೨

ತೆಳುನಿದ್ದೆಯಲ್ಲದೆ ಬಲುನಿದ್ದೆಯನರ್ಗಲ್ಲ
ಕಲಹಂಸತೂಲತಲ್ಪದೊಳು
ಮಲಗಿ ಕಣ್ಣೆರೆದರು ಪೆಣ್ಣೊಡಿ ಕಳಹಂಸ
ಬಿಳಿಯ ತಾವರೆಯೊಳಿಪಂತ್ಪೆ

೩೩

ಕಿರಿದು ಹೊತ್ತಿನೊಳಾತಗೆಚ್ಚರಾದುದು ಮರೆ
ದೊರಗಿದ ಸತಿಯರೆಲ್ಲರೊಳು
ಒರಗಿದನಿಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಿನಿಯೊತ್ತಿನೊಳು ಕ
ಣ್ಣೆರೆದಿದ್ದನಾ ಭಾವಿತಾತ್ಮ

೩೪

ಬ್ರಹ್ಮಿಯೆಂದೆಂಬ ಮುಹೂರ್ತಸನ್ನಿಧಿಯದು
 ಬ್ರಹ್ಮಯೋಗಕೆ ತಕ್ಕಕಾಲ
 ಬ್ರಹ್ಮಮಾರ್ಗಕೆ ನಡಸಿದನು ವಾಯುವ ಸರ
 ಬ್ರಹ್ಮವ ಕಂಡ ತನ್ನೊಳಗೆ

೩೫

ನುಡಿಯಬಾರದ ಶಬ್ದ ನೋಡಬಾರದ ನರ್ಣ
 ಪಿಡಿಯಬಾರದ ಶೂನ್ಯರೂಪ
 ನುಡಿದನು ನೋಡಿ ಹಿಡಿದನಾ ಚಕ್ರೇಶ
 ಬಡವನೆ ಭಾವತಾಪನು

೩೬

ಧ್ಯಾನದೊಳಾ ರಾಯನಿದ್ದನಂತಿರಲಿ ಮ
 ತ್ರೇನೇಬಿನಾ ಸಮಯದೊಳು
 ಭಾನುಮೂಡುವ ವೇಳೆಯೊಂದು ಒಂದರು ಮರು
 ಗಾನಕಾಂತೆಯರು ಮೇಳಮೊಳು

೩೭

ಅರುಹನ ನೆನಹಿಂದ ಪಾಪ ತೊಲಗುವಂತೆ
 ಧರೆಯಂಥಕಾರ ಜಾರುತಿದೆ
 ಗುರುಭಕ್ತಿ ತೋರುವಂತರುಣೋದಯ ತೋರಿ
 ತರಸೆಯೆಂದೆತ್ತಿ ಹಾಡಿದರು

೩೮

ಅರುಣೋದಯವಾಗಿ ಕಿರುಣೋದಯವಾಯ್ತು
 ತರಣಿ ತೋರದ ಮುನ್ನ ನಿನ್ನ
 ಸುರುಚಿರಾಂಗವ ತೋರಿ ಜಗವನ್ನದ್ದರಿಸೆಲೆ
 ಪುರುನಾಥನಗ್ರಕುಮಾರ

೩೯

ಭೋಗಕೆ ಮರುಳಾಗಿ ಧರ್ಮವಸುರದಭೋ
 ಭೋಗಕೆ ಬೀಳ್ತರ ನಗುತ
 ಭೋಗದೊಳಿದ್ದು ಯೋಗಿಗಳಂತೆ ಸುಖಿಯಹೆ
 ಭೋಗಿಗಳರಸ ನೀನೇಳು

೪೦

ಎಂದು ಪಾಡುವ ಸುಪ್ರಭಾತಗೀತವ ಕೇಳ್ತು
 ಮಂದಿರ ಮಂದಿರಗಳಿಗೆ
 ಸಂದ ಹಲವು ರೂಪ ಬಯಲು ಮಾಡಿದನು ವೈ
 ಯೋದಯೋಗೆ ನಿಂದನಾಗ

೪೧

ಮಂಚಮಂಚದೊಳು ಪೆಣ್ಣಳ ಕಣ್ಣೆ ತೋರಿದ
ಮಿಂಚಿನಂತಿರೆ ಬಯಲಾದ
ಅಂಚೆಗಮನೆಯರಚ್ಚರಿವಟ್ಟು ನಿತ್ಯವು
ತ್ಯಾಂಚಿತದೊಳಗಿದ್ದ ರೆಲ್ಲ

೪೨

ಸುಪ್ರಭಾತವ ಕೇಳುತೊಡನೆದ್ದು ಪದ್ಮಿನಿ
ಸುಪ್ರಭಾವದೊಳಿರೆ ನೋಡಿ
ಸುಪ್ರಿಯೆ ಮತ್ತೆ ಬಾ ನೀನೆಂದು ಜಿನಗೃಹ
ಕಾ ಪ್ರಭುವೆದ್ದ ನಾಕ್ಷಣವೆ

೪೩

ಪರ್ವಾಭಿಷೇಕ ಸಂಧಿ

- ನುಡಿಯಲಳೆವೆ ಚಕ್ರನಾಥನ ಜಾಣ್ಪೆಯ
ಕಡುಶುಚಿ ದೇಹಿ ತಾನಹುದು
ಮಡದಿಯರೊಡನಿದ್ದನೆಂದು ಪೂಜೆಗೆ ಮುನ್ನ
ನಡೆದನು ಮಜ್ಜ ನಗ್ನಹಕೆ ೧
- ಬೋಗಮಜ್ಜನ ಯೋಗಮಜ್ಜನವೆಂದೆರ
ಡಾಗಿಹುವನನಿಗೆ ಜಳಕೆ
ಭೋಗಾರ್ಥಮಾವುದು ಭೋಗಮಜ್ಜನ ಪೂಜೆ
ಗಾಗಿರೆ ಯೋಗಮಜ್ಜನವು ೨
- ಉರುಕೇಶವೆಂಬ ರಾಹುವಿನ ವೈಷುಸುಕಿದ
ಹೆರೆಯೊ ಕಾಳಿಂದಿಯ ನೊರೆಯೊ
ಪರಮನಾಲಯಕೆ ಬಹರಸನ ಚೀನಾಂ
ಬರವಿದ್ದುದಡ್ಡ ಸುತ್ತಿನೊಳು ೩
- ಕಿರಿದಾಗಿ ತಿಲಕವಿಲ್ಲಾಗ ನೊಸಲು ತುಂಬಿ
ಮೆರೆವುದಿದ್ದುದು ಧರ್ಮಚಕ್ರ
ಉರಕರ್ಮಕಾಂಡವ ತರಿವ ಚಕ್ರವೊ ಬಟ್ಟೆ
ವೆರೆಯೊಯೆಂಬಂತೆ ಚೆಲ್ವಿನೊಳು ೪
- ಪಲ್ಲ ಕೆಂಪಳಿವಂತೆ ಸುಲಿದಿದ್ದನವು ಮೊಗ್ಗೊ
ಮಲ್ಲಿಗೆಯಂತಿದ್ದವಾಗ
ಸಲ್ಲಗಳೆದನು ವೀಳೆಯವ ಸಂಯಮಿತನ
ಪಲ್ಲವಿಸುತ ಪಜ್ಜೆಯಿಟ್ಟ ೫
- ನರವಿ ಮೆಟ್ಟಿದ ನೆಲನೆಂದದ ಮೆಟ್ಟಿದೆ
ನಿರುತ ಶುಚಿಭೂತನಾಗಿ
ಅರಳೆ ಕೀಲಿಸಿದ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಪಾವುಗೆಯ ಮೆಟ್ಟಿ
ಬರುತ್ತಿದ್ದ ನಧಿಕ ಶಾಂತಧೋಳು ೬

ಹೊಗಳಬಾರದು ತನ್ನ ಕಂಡೊಬ್ಬರಾಗ ಕೈ
ಮುಗಿಯಬಾರದು ಭಕ್ತವಿಲ್ಲ
ಸುಗತ ನಿವಾಸಕೆ ನಡೆದನು ಹೆಮ್ಮೆಯ
ತೆಗೆದಿಟ್ಟು ಭಯಭಕ್ತಿವೆರಸಿ

೭

ಇಂದೆಮ್ಮಪತಿಗೆ ಸಂಯಮ ನಾವು ಸಂಯಮ
ದಿಂದೆಯ್ದೆ ಬೇಕೆಂದು ತಾವು
ಮಿಂದು ಪುರುಷನಂತೆ ಮೋಕ್ಷ ಶೃಂಗಾರ ತ
ಳೊಂದಿ ಬಂದರು ರಮಣಿಯರು

೮

ಬಳಸಿನೊಳರಸಿಯರೈತರೆ ಮಿಂಚುಮಾ
ದಳವ ಹೆತ್ತದೊಳಾಂತು ನೃಪತಿ
ಮಲಹರಿ ಲಲಿತೆಯೊಳಧ್ಯಾತ್ಮ ಗಾನಮಂ
ಗಲವ ಕೇಳುತ ನಡೆತಂದ

೯

ಪರಿಪರಿಯರ್ಚನಾದ್ರವ್ಯವ ಧರಿಸಿದ
ಪರಿವಾರ ಸತಿಯರ ಹಿಂದೆ
ಎರಡು ಪಕ್ಕದೆ ಗಾನವೆಸೆಯೆ ಬಂದನು ಶಂಖ
ಮೊರೆಯೆ ಭುಂ ಭುಂ ಎದು ಮುಂದೆ

೧೦

ಆರಮನೆಯೊತ್ತಿನ ಸಿರಿವನದೊಳಗಿಹ
ಪುರುಜಿನಾಲಯಕಡಿಯಿಟ್ಟು
ಪರಿವೃತ ಕೋಟಿಯೊತ್ತಿನೊಳು ಪಾವುಗೆಗಳ
ಪರಿಹರಿಸಿದನೊಳಹೊಕ್ಕು

೧೧

ರಾಜಗೃಹವ ರಚಿಸಿದ ಗಡ ಸುರತಿಲ್ಲಿ
ಶ್ರೀಜನಗೃಹವ ನಿರ್ಮಿಸನೆ
ಆ ಜನಗೃಹವ ಬಣ್ಣಿಸಲರಿಯೆನು ಕಲ್ಪ
ಭೂಜದಂತಿಹುದೆಂಬಿನೊಮ್ಮೆ

೧೨

ಮುತ್ತಿನ ಕಲಶ ಮಾಣಿಕದ ಕಲಶಗಳು
ಸುತ್ತ ಪ್ರಕಾಶ ಬಿಂಬಿಸುತ
ಇತ್ತಲೇತಕ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರ ಕಿರಣಗ
ಳತ್ತಲಿರಲಿಯೆನುತಿಹುವು

೧೩

ಆಕಾಶದಮರರ ಕರೆನಂತೆ ಹಲವು ಪ
ತಾಕೆ ಕೈವೀಸುತೊಪ್ಪಿದುವು
ವ್ಯಾಕುಲದೊಡ್ಡ ಝಂಕಿಸುನಂತೆ ಮಣಿಘಂಟಾ
ನೀಕ ಡಂ ಚಣನೆನುತಿಹುವು

೧೪

ನಗುನಂತೆ ನೋಳ್ವಂತೆ ನುಡಿವಂತೆ ಪುತ್ತಳಿ
ಬಗೆಗೊಳಿಸಿದ್ದು ವಲ್ಲಲ್ಲಿ
ಭಗಧಗಿಸುತ ಜನಸಿದ್ಧ ಮೂರ್ತಿಗಳು ದಿ
ಟ್ಟಿಗೆ ಶಾಂತಿಗರೆವುತೊಪ್ಪಿದುವು

೧೫

ಸಕಲ ಸಂಪದದ ಬೀಡಿನಿಸುವ ಬಸದಿಯ
ತ್ರಿಕರಣಶುದ್ಧಿ ಪೂರ್ವಕದಿ
ಮುಕುಳಿತ ಹಸ್ತಾಬ್ಜ ಮೂರು ಸೂಕ್ಷ್ಮಲಗೊಂಡ
ನಕಳಂಕಚರಿತೆಯರ್ವೆರಸಿ

೧೬

ಚರಣವ ತೊಳೆದೊಳಹೊಕ್ಕು ಕಟ್ಟಿದಿರೊಳು
ಪುರುಜಿನಬಿಂಬವ ಕಂಡ
ದರುಶನಾಂಜಲಿಯೊಂದು ಹೇಮಪುಷ್ಪವ ಸೂಸಿ
ಕರಗೂಡಿ ಸಿಂದು ಕೀರ್ತಿಸಿದ

೧೭

ಕೈವಲ್ಯಬೋಧ ಮಹಾರಾಜ್ಯದೊಡೆಯನ
ಜೇವಾಧಿಪೇವನ ಜಿನನ
ಪಾವನಂಬವೆ ಜಯ ಜಯ ಜಿಲ್ಲಾದಿ
ಜೇವನ ಬಿಂಬನೆಯೊಡ

೧೮

ಶ್ರೀಮುಕ್ತಿಯೊಡೆಯನ ಸಿದ್ಧಾಂತ ವಾಕ್ಯನ
ಕಾಮಿತ ಸ್ಥಿತಿದಾಯಕನ
ಶ್ರೀಮಯ ಪ್ರತಿಮೆಯ ಜಯ ಜಯ ನನ್ನ
ಸ್ವಾಮಿಯ ಪ್ರತಿಮೆಯೊಂದ

೧೯

ರಾಜಾರ್ಕಕೋಟಿಪ್ರಕಾಶನ ತ್ರಿಬುವನ
ರಾಜರೋಷನ ಅನ್ಯಯನ
ರಾಜಿತ ಪ್ರತಿರೋಷ ಜಯ ಜಯ ಭವತನ
ಸ್ವಾಮಿ ಪ್ರತಿರೋಷನೊ

೨೦

ಎಂದು ಕೀರ್ತಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಕೈಲಾಸಗಿರಿಗೊಲ
ವಿಂದ ಚಿತ್ತವ ನೀಡಿ ನೈವಯ
ಮಂದಿರದೊಳು ನೀಡಿ ಮೂರು ಸೂಳೆರಗಿದ
ಸಂದುದಾದೀಶಗಾ ಭಕ್ತಿ

೨೧

ದರ್ಭಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತನು ಕೂಡೆ ಸಂ
ದರ್ಭಿಸಿ ಸಕಲ ಕ್ರಿಯೆಗಳ
ನಿರ್ಭವಕರನವ ಜೈನದೇವತೆಗೆ ಶು
ಚಿರ್ಭೂತನಿತ್ಯನರ್ಘ್ಯವನು

೨೨

ಸ್ತೋತ್ರವ ಮಾಡಿದ ಜಪವ ಮಾಡಿದ ಕೂಡೆ
ನೇತ್ರವ ಮುಗುಳ್ಳಾತ್ಮನೊಳಗೆ
ಚಿತ್ರಿಸಿದಂತಾದಿ ಜಿನನ ಕಂಡಾ ಜಾತಿ
ಕ್ಷತ್ರಿಯೋಗೀಂದ್ರನಿರ್ದ

೨೩

ರಾಣಿಯರೆಲ್ಲರು ಸ್ತುತಿಸುತಿದ್ದರು ಬಹು
ವೀಣೆಯ ಮಿಡಿದರೆಂಬಂತೆ
ಮಾಣಿಕೃದಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದುದು ಕೂಡೆ
ವೀಣೆಗೆ ಪ್ರತಿವೀಣೆಯಂತೆ

೨೪

ದೇವದೇವೋತ್ತಮ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನ ದೇ
ಹಾವಲಂಬನ ದೇವರತ್ನ
ಮಾನಾಜಿ ಜಯ ಜಯವೆಂದರಾ ದೇವಾಧಿ
ದೇವನ ಸೊಸೆಯರರ್ತಿವೊಳು

೨೫

ಸಾವು ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಸಂಕಟಬಿಡುವೆನ್ನು
ನೋವನೆಲ್ಲವನು ನುಗ್ಗುತ್ತಿ
ಕಾವುದೆನ್ನುನು ಸ್ವಾಮಿಯೆಂದರಾ ತ್ರಿಭುವನ
ದೇವನ ಮಗನ ರಾಣಿಯರು

೨೬

ನಿನ್ನ ಕುಮಾರನಂತೆಮಗೆ ಶುದ್ಧಾತ್ಮಯೋ
ಗೋನ್ನತಿ ಬಾರದು ಸ್ವಾಮಿ
ನಿನ್ನ ನಂಬಿಹವೆಂದು ಸಮ್ಯಕ್ಪ್ರತಿಲಿಖ ಸಂ
ಪನ್ನೆಯರತಿ ನುತಿಸಿದರು

೨೭

- ಅನಿತರೋಳಿಗೆ ರಾಯ ಕಣ್ಣೆರೆದಿದ್ದನು
ಗನೆಯರು ನಡೆದರು ಕೂಡೆ
ಮುನಿವಾಸಕಡಿಯಿಟ್ಟು ಮುನಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ವಂ
ದನೆಗೆಯ್ದನಬಲೆಯವೆರಸಿ ೨೮
- ದಿನವ್ರತ ದಿಗ್ವ್ರತ ಮಿತಪರಿಗ್ರಹವ ಮ
ತ್ಸನಶನವ್ರತವ ಕೈಕೊಂಡು
ವನಜಮುಖಿಯರು ಕೈಕೊಂಡರು ವ್ರತಗಳ
ಜನಮುನಿಗಳ ಸಮಕ್ಷಮೋಕು ೨೯
- ನೋಡ ಚಿತ್ತೈಸಿ ಪೂಜೆಯನೆಂದು ಮುನಿಗಳ
ಬೇಡಿಕೊಂಡನು ಕೂಡೆ ಮಗುಕ್ಷ
ಆಡಲಕವೆ ತನ್ನ ಕೈನುಟ್ಟಿದಭಿಷೇಕ
ಮಾಡತೊಡಗಿದನಾ ಚಕ್ರ ೩೦
- ವೇರ್ಚುವೆತ್ತಪರಂಜಿಗಳಶವನಷ್ಟವಿ
ಧಾರ್ಚನೆಯಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿ
ಬಾರ್ಚ ಕೈವಿಡಿದನು ಮಾಂದಳಿಗೆ ಸಣ್ಣ
ಸಾರ್ಚಿದಂತೊಪ್ಪಿತಾ ಭಾವ ೩೧
- ಜಿನಬಿಂಬವೈನೂರು ಮಾರುದ್ದವದು ಸುಖಾ
ಸನದೊಳಗಡಕವಾಗಿಹುದು
ಜನಪನ ಸತಿಯರೈನೂರು ಮಾರುದ್ದವಾ
ಘನತೆಯದಂತೊ ಪೂಜೆಯೊಳು ೩೨
- ಪಿರಿದುದ್ದವಾಗಿ ಬೇತಾಳರೂಪಲ್ಲವಾ
ಪಿರಿದುದ್ದ ಕೊವ್ವುವ ತೋರ
ಕರಚರಣಾಂಗವ ಶೋಭಿಗಳವಟ್ಟು
ಪುರುಷ ಪ್ರಮಾಣದಂತಿಹುದು ೩೩
- ಪ್ರಚ್ಛಾದವೊಡೆದು ಮುಗಿಲ್ಲಳು ಕನಕಾದ್ರಿ
ಗಚ್ಛಾಂಬುಗಳ ಕರವಂತೆ
ಸ್ವಚ್ಛಜಲಾಭಿಷೇಕರ ಮಾಡಿದನು ಜಿನ
ಕಿಚ್ಚೆಪಟ್ಟಪಿಳ ಕುಂಭಮೊಳು ೩೪

ಇಂಗಡಲೊಳು ತೇಲ್ವ ನೊವೆಯೆಲ್ಲ ತೆರಗಟ್ಟಿ
ಅಂಗೈಗೆ ಸಾರ್ದು ಜಾರ್ವಂತೆ
ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ¹ ತೂರೊಗಳನಾ ಭೂಪ ದೇ
ವಂಗಭಿಷೇಕವ ಗೈದ

೩೫

ಶಾಳೆಯ ಹೂವಿನೆಸಳೊಯೆನೆ ಸುಲಿದಿಂಪು
ವಾಳೆಯ ಹಣ್ಣಿನಾ ರಾಯ
ಲಾಲಿತ ಪ್ರತಿಯು ಭುಜಮುಟ್ಟಿ ಮೆದೆಗಟ್ಟಿ
ಧಾಳಪಂತಭಿಷೇಕ ಗೈದ

೩೬

ತಿಳಿದುಪ್ಪವೆರೆದಾಗ ಚಿನ್ನದ ರಸದೊಂದು
ಹೊಳೆ ಹರಿವಂತೆ ಶೋಭಿಸಿತು
ಬಲು ಹರೆದುಪ್ಪ ಬಹಾಗ ಪಾಲ್ಗಡಲ ನು
ಣ್ಣುಲಿಳಿವಂತೆ ರಂಜಿಸಿತು

೩೭

ಕಡುದೊಡ್ಡ ಕುಂಭವ ನಿಡುದೋಳ್ಳಳಿಂದೆತ್ತಿ
ಬಿಡಲಾಗಿ ಪಾಲಧಾರೆಗಳು
ಬುಡು ಬುಡು ಭೋರ್ಭೋರು ದುಲ್ಲು ಝಲ್ಲೆನುತ ಧಿಂ
ಕಿಡುತಿಳಿದುದು ತೊರೆಯಾಗಿ

೩೮

ದಿಟ್ಟಿಗೆ ಬೆಳ್ಳು ಕೋರೈಸುತ ತೆಂಗಿನ
ಬಟ್ಟಿಗೆಗಾಯಂತೆ ಮೆರೆವ
ಘಟ್ಟ ಮೊಸರೊಳಭಿಷೇಕವ ತನ್ನ ಕೃ
ಮುಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದನಕ್ಕರಿಂದ

೩೯

ಪಣ್ಣ ತೆಗೆವರು ಪಾಲ್ಗೊಸರ ತೆಗೆವರು ಹೊಂ
ಬಣ್ಣದ ಘೃತವ ತೆಗೆವರು
ಕಣ್ಣೆನೆ ಹಳಚುವಷ್ಟ ರೊಳವನೊಳಿಗ
ವೆಣ್ಣುಗಳೊಳ್ಳು ಮಾಡುವರು

೪೦

ಚಂಡಾಡಿದಂತೆ ಕುಂಭವನೆತ್ತಿ ಗಜಗಳ
ಸುಂಡಿಲ ನಗುವ ಚೆಲ್ವಿಕೆಯು
ದುಂಡುದೋಳಿತ್ತಿ ಸ್ವಾಮಿಯಮೇಲೆ ಸುರಿವನ
ಖಂಡಿತದಮೃತಧಾರೆಗಳ

೪೧

¹ ತುರಿ (ಕ ಖ ಛ) ತೂರೆ (ಚ ಗ)

ಹಾಲಸಮುದ್ರವೊಂದನೆ ತಂದು ಜನಗೈದು
ಶೈಲದೊಳಮರೆದರು
ಹಾಲಿಕ್ಷುರಸ ಘೃತ ದಧಿಯು ನಾಲ್ಕೈದ್ಯ
ಮೇಲಿನಿಂದಿಳಿದುಹಿಡಿಸುವನು

೪೨

ಲಾಜಾಂಗಚೂರ್ಣವ ಕುಂಕುಮಚೂರ್ಣವ
ಗಾಜುಗೋಜಾಗಿ ಸೂಸಿದನು
ಶ್ರೀಜನಸಿದ್ಧನಮೃತಸತಿಯಿಟ್ಟ ನೀ
ರೇಜ ಧೂಳಿಯೊಂದಿದಂತೆ

೪೩

ಪೂರ್ಣಕುಂಭವನೆತ್ತಿ ಲೋಕದ ಸಂತಾಪ
ನಿರ್ವಾಶವಾಗುವಂದೊಳು
ವರ್ಣಶುದ್ಧದೊಳೋದಿ ಶಾಂತಿಮಂತ್ರವನು ಸು
ವರ್ಣಾಂಗನಭಿಷೇಕೈದ

೪೪

ಹೆಲವು ವರ್ಣದ ಪುಷ್ಪ ತುಂಬದ ನೂರೆಂಟು
ಗಳಿಗೆಯನೆತ್ತಿ ಸೂಸಿದನು
ಪಳಪಳಿಸಿಳಿನ ಹೊಮಳಿಯ ಕಂಡೆಲ್ಲರಂ
ದುದಿದರು ಜಯ ಜಯಯೆಂದು

೪೫

ಬೀಕ ಪ್ರತಿಮೆಗಷ್ಟವಿಧದರ್ಶನೆಯ ಮಾಡಿ
ಆಲರ್ಡ ನೂರೆಂಟು ತಾವರಯು
ಸಲೆ ಮಂತ್ರ ಪುಷ್ಪವನಿಕ್ಕಿ ಕೈಮುಗಿದನು
ಗಣಿ ವಾದ್ಯತತಿ ಸುಮ್ಮನಾಯ್ತು

೪೬

ಪರಮಾತ್ಮಸಿದ್ಧಿರಸ್ತೆಂದನಾಚಾರ್ಯ ಮಿ
ಕ್ಕರು ಧರ್ಮವೃದ್ಧಿರಸ್ತೆನಲು
ಹೆರಕೆಯನಾಂತು ಕೂಡೊಲೆದು ನೋಡಿದನಲ್ಲಿ
ನೆರೆದಿದರ್ ಜನವನಾ ರಾಯ

೪೭

ಅರಮನೆಯೊತ್ತಿನ ಬಸದಿ ಮತ್ತನ್ನರು
ಬರಬಾರದೇಕಾಂತ ಪೂಜೆ
ಪರಿಸಿ ಬಹಳವಿಲ್ಲ ಕಿರಿದು ಕೂಡಿದುದು ಪ
ನ್ನೆರಡು ಲಕ್ಷದೊಳಿದ್ದು ದಾಗ

೪೮

ನಡುವಗಲಿನ ಸನ್ನೆಯಾದುದು ವಾದಕ
 ರೆಡಬಲಕೊಲೆದು ಸಾಗಿದರು
 ಬಿಡುಗೆಗೊಂಡರು ವೃದ್ಧಪ್ರತಿಕರು ಭರತೇಶ
 ನಡಿಗಳಿಗೆರಗಿ ಭಕ್ತಿಯೊಳು

೪೯

ಧರಣೀಶನಿಂದು ನಾರಿಯರುಗೂಡಿದ್ದಿ ಜಾ
 ಗರವಿಹನೆಂದು ಯೋಗಿಗಳು
 ಪುರದ ಮಧ್ಯದ ಜನವಾಸಕೆದ್ದರು ಸುಖ
 ವಿರು ಭವ್ಯಯೊಂದೊಲ್ಪ ಹರಸಿ

೫೦

ಲೋಕಾಂತ ಹೋದುದೇಕಾಂತವಾದುದು ಧರ್ಮ
 ವಾಕೆಂದ ವ್ರತಸತಿಯೊಳು
 ಭೂಕಾಂತನಿದ್ದನೆಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಪರ್ವಾಭಿ
 ಷೇಕದ ಸಂಧಿ ಸುಗಂಧಿ

೫೧

ವಾರವಾ ನಂಧಿ

- ಎಂತಿದುರ್ದಾ ಭರತೇಶನಾ ಯೋಗವಿಂ
ತಂತಿದುರ್ದದಿಂದಾಡಲರಿಯೆ
ಶಂತಿಯಾಗಿದುರ್ದದು ಕಾಂತಿಯಾಗಿದುರ್ದದೇ
ಕಾಂತವಾಗಿದುರ್ದದಾತ್ಮದೊಳು ೧
- ಕೋಗಿಲೆ ದನಿಯಂತೆ ವೀಣಾರವದಂತೆ
ರಾಗದೋರುವುದೊಮ್ಮೆ ನಾದ
ಸಾರಘೋಷ ತೋರುವುದು ಕರ್ಣದೊಳದು
ಲಾಗು ಯೋಗಿಪ್ರಹೃಶಕ್ತಿ ೨
- ನಿಂದೆಳೆ ಮುತ್ತಿನಂತೊಪ್ಪುವ ನಿರ್ಮಲ
ಬಿಂದುವ ಕಾಣ್ಬನೊಮ್ಮೊಮ್ಮೆ
ನಿಂದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದುದ್ದನವೊಲು ಚಲಿಸುವಾ
ನಂದಕಲೆಯ ಕಾಣ್ಬನೊಮ್ಮೆ ೩
- ಒಳಗೆ ತನ್ನಾತ್ಮರ ಬೆಳಗಿನೊಳಿದನು
ನಿಳಯ ತಾನದು ಮಣಿವೆಳಗು
ಬೆಳಗಿಗೆ ಬೆಳಗಿದಿರ್ವಪ್ಪಂತೆ ತೋರಿತು
ಬೆಳಗಿನ ಚಿಹ್ನೆವಸ್ತ್ರರೊಳು ೪
- ತಂಗಾಳಿ ತೀಡಿತ್ತು ತಾರೆಗೆ ಮಸುಕ್ಕುವು
ಹಿಂಗಿತು ಜಗದಂಧಕಾರ
ಮುಂಗಾರ ಮೊಳಗಿನಂದದಿ ಮೊಳಗಿದವು ವಾ
ದ್ಯಂಗಳು ಜಿನಗೃಹದೊಳಗೆ ೫
- ನೋಡುವೆನಾತ್ಮರೋಗಿಯನು ಪಾರಣಿಯನು
ಮಾಡಿಪೆನೆಂದು ರಥವನು
ಓಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದನೊಯೆನೆ ರವಿ ಬಂದು
ಮೂಡಣಗಿರಿಯನ್ನೆರಿದನು ೬

ಎಳೆವಿಸಿಲಡವೇರಿ ಜಿನನಿಲಯದ ರತ್ನ
ಕಳಶದೊಳ್ಳಾತಾಡೆ ಕಂಡು
ಬೆಳಗಾಯ್ತು ದೇವ ಕಣ್ಣೆರೆಯೊಂದು ವನಿತೆಯ
ರೆಳೆಸಿ ಬಿನ್ನವಿಸಿದರಾಗ

೭

ಶಾಂತಿ ಭಕ್ತಿಯನಂತರಂಗದೊಳೆಸಗಿ ನಿ
ಶ್ವಿಂತಾತ್ಮ ಗುರುವ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು
ಶಾಂತದೃಷ್ಟಿಯೊಳು ಕಣ್ಣೆರೆದನು ಲೋಕದ
ಸಂತೋಷ ಕಣ್ಣೆರೆನಂತೆ

೮

ಪಾದಕೆರಗಿದರಬಲೆಯವರನೊಲಿ
ದಾದರಿಸುತ ಘನ್ಮನೆದ್ದ
ಆ ದೇವಿಯರುಗೂಡಿ ವದನಮಜ್ಜನಗೈದು
ಹೋದನಾಗಳೆ ಜಿನಾಲಯಕೆ

೯

ಕ್ಷತ್ರಿಯಕರ್ಮದ ದೇವತಾರ್ಘ್ಯವನಿತ್ತು
ಸ್ತೋತ್ರ ಜಪವನೊಲ್ಲದಮಾಡಿ
ಸುತ್ರಾನುನಂತೆ ಪೂಜಿಸಿದನು ಜಿನನ ಚಾ
ರಿತ್ರಶುದ್ಧಾಂಗಿಯರ್ವರಸಿ

೧೦

ಸಲಿಲ ಗಂಧಾಕ್ಷತ ಪುಷ್ಪ ನೈವೇದ್ಯ ಪ್ರ
ಜ್ವಲದೀಪ ಧೂಪ ಸಪ್ತಲವ
ಕಲಿಲಾರಿಗರ್ಚಿಸಿದನು ಭಕ್ತಿ ಮಿಗೆ ಹೊರ
ಗುಲಿವ ಮಂಗಲವಾಡ್ಯವೆಸೆಯೆ

೧೧

ಸುರುಚಿರಾರ್ಘ್ಯವನೆತ್ತಿ ಶಾಂತಿಧಾರೆಯ ಮಾಡಿ
ಬಿರಿಮುಗುಳ್ಳೆಳೆಯ ಮೇಲ್ಗರೆದು
ಬೆರಕೆವರಲ ರತ್ನವೃಷ್ಟಿಯ ಮಾಡಿದೆ
ನಿರದೆಲ್ಲ ಜಯ ಜಯವೆನಲು

೧೨

ಸೌಂದರಿಯರುಗೂಡಿ ಸಿದ್ಧ ಸೇಸೆಯನಾಂತ
ನಿಂದುದಾಗಳೆ ವಾಡ್ಯನಿನದ
ಸಂದುದು ನಿನ್ನಿನ ವ್ರತವೆಂದು ದೇವನ
ಮುಂಧಿರಿಸಿದನು ಕಂಕಣವ

೧೩

ಜೆನ್ನೆ ಯೋರ್ವಳ ಕೈಯೊಳ್ಳರ್ಗ್ಗೆ ಸಲಿ^೧ವಾಗಿ
 ನಿನ್ನ ಕಟ್ಟಿದ ಕಂಕಣವ
 ಮನ್ನಿಸಿ ಸಡಿಲಿಸಿದನು ಮತ್ತೆ ನೋಡಿದ
 ತನ್ನ ರಾಣಿಯರನೆಲ್ಲವನು

೧೪

ಹಲಬರ ಮೊಗ ತಳತಳಿಸುತ್ತೊಪ್ಪಿದುವಲ್ಲಿ
 ಕೆಲಬರ ವದನ ಬಾಡಿದುವು
 ಎಲೆಲೆಯನರು ಪ್ರಥಮೋಪವಾಸದ ಪೆಂಗ
 ಕಲಸಿದರೆಂದಿಷ್ಟು ನೋಂದ

೧೫

ಮತ್ತೆ ಬಾಯ್ದರೆದೆಲೆ ವನಿತೆಯರಿರ ಹೋಗಿ
 ಹೊತ್ತಾಯ್ತು ಪಾರಣೆಗಿಂದ
 ಅತ್ತಿಗಿರಗಿ ಮುನ್ನ ಪಾರಣೆಗೈವನು
 ವೃತ್ತಿಗುಚ್ಚು ಗಿಸಿದರವರು

೧೬

ಭೈರ್ಯವಂತೆಯರು ನಿವಹುದು ಮೇಲ್ಪಾಗಿ
 ಕಾರ್ಯ ಕಾಣಿಸದಿನ್ನು ನಿಮಗೆ
 ಸೂರ್ಯನ ಬಿಸಿಲುಬ್ಬಿ ಪಿತ್ತ ಕೆರೆಕೆಡೆ ಚಾ
 ತುರ್ಯದನ್ನವ ಕೊಳ್ಳಿರೆಂದ

೧೭

ಸರ್ವದಿವಸ ಕಾಣ್ಬುದಿಲ್ಲವತ್ಯಮ್ನನ
 ಸರ್ವದಿ ಕಾಣದೆಂತಿಹವು
 ಸರ್ವದಿವಸ ಹೋಗಿ ಕಾಣೆಂದಿಗೆ ಬೇಡ
 ಸರ್ವಜ್ಞ ಮತದೋಚೆಯಿಂದ

೧೮

ಎಂದಿನಂತಾವೈದದಿದ್ದರತ್ತಮ್ನಾಜಿ
 ಗಿಂದು ನೋವಾಗದೆ ದೇವ
 ಎಂದ ಮಾತನು ಕೇಳದಿರಲು^೨ ನಿಮ್ಮತ್ತೆಯ
 ಕಂದ ನೋಯನೆ ಹೋಗಿರೆಂದ

೧೯

ನಗುತ ಮುದ್ದೆಗಳು ಯಶಸ್ವತಿದೇವಿಯ
 ರಿಗೆ ದೂರವಾವೆಂದೆನಲು
 ಮಗನ ಮಾತನು ಕೇಳ್ದರಾ ಯಶಸ್ವತಿದೇವಿ
 ಮಿಗೆ ಮೆಚ್ಚುವಳು ಹೋಗಿರೆಂದ

೨೦

* ಶಲ (ಖ), ಸಲ (ಗ, ಘ) ಸಲ [?] ಪಲ (ಕ) * ಸು (ಖ), ಲು (ಕ, ಘ, ಗ)

ಹೊಸವ್ರತಿಕೆಯರೊಡಗೂಡಿ ಕೆಲಬರು ಭೋ
ಜಿಸವೋಗಿ ಕೆಲರಮ್ಮನೆಡೆಗೆ
ಒಸೆವೊಂದಿರಮ್ಮ ಮನೆಯೊಳಮ್ಮನಿಂದು ಭೋ
ಜಿಸುವಂತೆ ಮಾಳ್ವೆ ನಾನೆಂದ

೨೧

ಅದಕ್ಕಲ್ಲರೊಡಬಟ್ಟು ಕೆಲಬರು ಪಾರಣೆ
ಗೊದವಿ ಪಯಣವ ಮಾಡಿದರು
ಅದನಂದವರ ತನ್ನೊತ್ತಿಗೆ ಕರೆದು ಭೂ
ಸುದತೀಶ ಬುದ್ಧಿವೇಳಿದನು

೨೨

ಕೇಳಿರೊ ಮೊದಲುಪವಾಸವೆಂಬುದು ಮಹಾ
ಜ್ವಾಲೆದೋರುವುದು ಸುಡುವುದು
ತಾಳಿದ ಮೇಲದು ಸದರವಹುದು ಕರ್ನಾ
ಧೂಳಿಯೆಲ್ಲವು ಭಸ್ತವಹುದು

೨೩

ಒಂದೊಂದು ದಿನದುಪವಾಸವೆಂಬರೆ ಇದು
ಕೊಂದು ಕೂಗುವುದು ಕರ್ಮಗಳ
ಮುಂದೆ ಕೈವಲ್ಯವಹುದು ಸಾವು ಹುಟ್ಟಿನ
ದಂದುಗವಳಿದಿರಬಹುದು

೨೪

ಮುನಿಭುಕ್ತಿಯಾದಮೇಲಾನು ಬಂದಮ್ಮಾಜಿ
ಯನು ಬಿಜಯಂಗೈಸಿ ತಪನು
ಅನಿತು ಕಾಲಂಬರ ನೀವಲ್ಲಿ ಹೋಗಿರಿ
ಯೆನುತ ಕಳುಹಿದನು ಕೆಲರ

೨೫

ಮಿಕ್ಕ ನಾರಿಯರ ಕರೆದು ನೀವು ನಮ್ಮ ಗೃ
ಹಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರಿ ಮುನಿಗಳನು
ಚಿಕ್ಕನೆ ನಿಲಿಸಿ ತಂದವನು ನಾನೆಂದು ಮ
ತ್ತಕ್ಕರುಮಿಗೆ ಕಳುಹಿದನು

೨೬

ಜಿನಬಿಂಬಕೆರಗಿ ಮುನೀಂದ್ರರ ತರಲೆಂದು
ಜನನಾಥ ನಡೆದನೋಜೆಯೊಳು
ಅನುರಾಗದಿಂದ ಹೆಣ್ಣುಗಳು ತಮ್ಮತ್ತೆಯ
ಮನೆಗೈದುವಾಗಳೇನೆಂಬೆ

೨೭

ಕಂಡಳು ದೂರದೊಳಗೆ ಬಹೆ ನೊಸೆಯರ

ತಂಡವನಾ ಸಮಯದೊಳು

ಕಂಡರಾ ನೊಸೆಯರತ್ತೆಯ ರೂಪ ಕಂಡಾಗ

ಳುಂಡುಂತೆ ತಣಿದರೇನೆಂಬೆ

೨೮

ಮುಟ್ಟಲೊತ್ತಿಗೆ ಬಂದು ಜನಪಾದಪುಷ್ಪದ

ಬಟ್ಟಲ ನೀಡಿದರೊಸೆದು

ಬೊಟ್ಟಿನಿಂದಾ ದೇವಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಳು ಮುಡಿ

ಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಳು ಸುಭಕ್ತಿಯೊಳು

೨೯

ನಾವು ಕಂಡಭಿಷೇಕ ಪೂಜೆತ್ತಮ್ಮಾಜಿ

ನೀವೊಡಂಬಡಿಯೆಂದರೊಡನೆ

ಆ ವಚನಕೆ ನಗುತಿಚ್ಚಾಮಿಯೆಂದಳಾ

ದೇವಿ ತನ್ನಯ ನೊಸೆಯರೊಳು

೩೦

ಒಸೆದು ತಮ್ಮತ್ತೆಯ ಪಜ್ಜೆಗಳೊಳು ವೆರ

ನೊಸಲನಿಟ್ಟಿರಗದರೆಲ್ಲ

ಸುಷುಖ ಸುಶೀಲ ತಪ್ಪದೆ ಬಾಳಿರಿದಾಗ

ನೊಸೆಯರ ಹರಸಿದಳೊಲಿದು

೩೧

ಯುವತಿಯರರೆಬರು ಕಾರ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿ ನಿ

ಮ್ಮನೊನಿಗಿಂದೆಯ್ದಿತ್ತಿಲ್ಲ

ಅವರು ಮಾಡುವ ಪರ್ವಭಕ್ತಿಯಿಂದೆಂದೆಲ್ಲ

ತವತವಗೊಡನೆರಗದರು

೩೨

ಕುಳಿತರೆಲ್ಲರು ಸುತ್ತಿ ಮುತ್ತಿಕೊಂಡತ್ತೆಯ

ಬಳಸಿನೊಳಾ ಮನೆ ತುಂಬಿ

ಹಳಹಳಚನೆ ನುಡಿದಾಡಿದರೊಪ್ಪಚ್ಚಿ

ವಿಕಸಿತ ಧರ್ಮಚಿಂತನೆಯ

೩೩

ನೊಸೆಯರೊಳಗೆ ನೋಳ್ವೆನೆಂದು ಯಶಸ್ವತಿ

ನಸುನಗೆಯಿಂದ ಬಾಯ್ತೆರೆದು

ಹೊಸಹರೆಯದೊಳೇಕೆ ನೀವಿಂತು ತನುವ ದಂ

ಡಿಸುವಿರಾ ಹಾಯೆಂದಳೊಡನೆ

೩೪

ನಿವಗೆ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲ ನಿಮ್ಮಾಣ್ಣ ಗಾದರೆ
ಸುವಿವೇಕ ಯೆಳ್ಳನಿತಿಲ್ಲ
ಅವನಿಯನಾಳುತ ಮುನಿಯಂತೆ ನಡೆವುದಿ
ದವಿವೇಕಿಗಳ ನಡೆಯಲ್ತೆ

೩೫

ತನಗೆ ಭೋಗದೊಳಿಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲದಿರಲಿ ನೂ
ನಿನಿಯರ ಹಸಿಯಿಸಿ ತಾನು
ಇನಿತು ಪ್ರಯಾಸವ ಮಾಡುವುದುಚಿತನೆ
ಜನಜನಯೆಂದಳಾ ಬೇವಿ

೩೬

ನಮಗೇನು ಪ್ರಯಾಸ ಅತ್ತಮ್ಮ ವೊಂದೊಂದು
ದಿವಸ ನಿರ್ಭುಕ್ತಿ ತಿಂಗಳಿಗೆ
ನವಪ್ರಾಯಶಕ್ತಿಯೊಳಾತ್ಮಾರ್ಥವಾಗಿ ಮಾಡು
ದುವುದೊಳ್ಳಿತಲ್ತೆ ಸುನ್ಯತನ

೩೭

ಸುವಿವೇಕಿಯಲ್ಲೆಂದು ನೀವಾಡಬಹುದಾತ್ಮ
ಭವನಾದ ಕಾರಣ ನೈಪನ
ದಿವಿಜರು ಪೊಗಳದಿರ್ಪವರಾರು ನಿಮ್ಮಯ
ಕುವರ ಮಹಾಪ್ರಾಧನೊಂದು

೩೮

ಒಳ್ಳಿದಾದುದು ಹೆಣ್ಣುಗಳಿರ ನಿಮ್ಮರಸನ
ಗೆಲ್ಲಕೆ ನೀವು ಬೀಗುವಿರಿ
ಸಲ್ಲಿಲೆಯೊಳು ವ್ರತದೊಳು ಸುಖವಿರಿಯೆಂದ
ಳೆಲ್ಲರಿಗದು ತಾನು ಹರಕೆ

೩೯

ಇಂದು ಭೂಪತಿ ನಿಮ್ಮ ಪಂತಿಯೊಳಗೆ ತನ್ನ
ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಪಾರಣೆಯ
ಚಂದದಿ ಮಾಳ್ವೆನೆಂದನು ತಾನು ಬಹನಿಲ್ಲ
ಗೆಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಿದರಾಗ

೪೦

ಎಂದರೆ ಮಗನುಪವಾಸದೊಳಿಲ್ಲಿಗೆ
ಬಂದಪನೆಂದಿನ್ನು ನಡೆದು
ನೊಂದಪನೆಂದು ತಾಯಲ್ಲವೆ ಸುತಮೋಹ
ದೊಂಥ ತಾನೆದ್ದಳಾ ಕ್ಷಣವೆ

೪೧

ಭರತಣ್ಣ ನೆಮ್ಮ ಮನೆಯೊಳುಣ್ಣ ನಾದರೆ
ಬರಬೇಕು ತನ್ನಿಕ್ಕಿಗೆನ್ನ
ಕರೆಯಲೇತಕೆ ಬನ್ನಿಲೆಂದಾಗ ಸೊಸೆಯರ
ಕರೆದುಕೊಂಡೆದ್ದ ಪಾ ಮಾತೆ

೪೨

ಅಡಿಗಡಿಗೊಬ್ಬೊಬ್ಬ ಸೊಸೆಯರ ಕೈಲಾಗು
ವಿಡಿವುತ ಹಲವು ಸೊಸೆಯರ
ನಡುವೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ನಡೆತಂದಳು ಪಟ್ಟಿಂಡ
ಡೊಣೆಯನ ತಾಯಿ ಜೋಕೆಯೊಳು

೪೩

ಜನನಿಯೆಯ್ತರುತಿರ್ದಳಿತ್ತಲಾ ನೃಪನತ್ತ
ಮುನಿಭುಕ್ತಿಗೈಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು
ವನಿತೆಯೂಡಗೂಡಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದನಮ್ಮನ
ಮನೆಗಾಗ ಕಂಡನಿದಿರೊಳು

೪೪

ಜಿನ ಜಿನ ನೋಡು ನೋಡಮ್ಮಾಜಿ ತಾವಿಂದು
ನನಗಿದಿರೈತಹ ಪರಿಯ
ಮನೆಮಟ್ಟ ಬಂದೆನು ಬಿಜಯಂಗೈಸಿ ತ
ಪ್ಪೆನು ಮೋಸವಾಯ್ತು ಹೋಯೆಂದ

೪೫

ನಾಂ ತಡೆಯದೆ ಬಪ್ಪೆ ನೀಂ ಹೋಗಿರಿಯೆಂದು
ನಿಂತು ಕಳಹೆ ಹೋದರವರು
ಕಾಂತೆಯರೊ ಕಡು ಭ್ರಾಂತೆಯರೊಯೆಂದು
ಕಂತುಸನ್ನಿ ಭ ನೊಂದು ಮಡಿದ

೪೬

ಬಿನ್ನ ವಿಸಿದವವರ್ತಮ್ಮ ಪುತ್ರಗೆ ಬಿಸಿ
ಲಿನ್ನ ಹುದೊಂದೆದ್ದ ರೊಡನೆ
ಮುನ್ನೀರು ಚಂದ್ರನತ್ತೇಳ್ವಾಗ ತಡೆನ ಸಂ
ಪನ್ನ ರಾರೆಂದುಸುರಿದರು

೪೭

ನೊಂದುಕೊಳ್ಳದಿರಣ್ಣ ನನ್ನ ಮನಸಿಗಿಚ್ಛೆ
ಬಂದಾಗ ಬಂದೆ ನಾನಿದಕೆ
ಕುಂದೇನು ನಿನ್ನ ನಾರಿಯರು ಬಂದಾಗ ನೀ
ಬೊಡುದಲ್ಲವೆಯೆಂದಳಾಕೆ

೪೮

ಸಾರಲೈತಂದು ನಿವಾಳಿಯಿಟ್ಟನು ಪದ
ವಾರಿಜಕೆರಗುವೆನೆಂದು
ಭೂರಮುಣ ತಲೆವಾಗಲೆದೆಯೊಕ್ಕಿತ್ತಿ
ಸಾರಾಂಗಿ ತಕ್ಕೈಸಿದಳು

೪೯

ಇಂದ್ರೋ ಭವ ಪುನರಿಂದ್ರಪೂಜ್ಯೋ ಭವ
ಸಾಂದ್ರಸುಖೋ ಭವಯೆಂದು
ಮಂದ್ರವಾಕ್ಯದೊಳು ಮಗನ ಹರಸಿದನಾ ಜಿ
ತೇಂದ್ರಿಯಚರಿತೆಯ ಜನನಿ

೫೦

ಕೂಡಿಬಿಡದ ಸೊಸೆಯರೆಲ್ಲರೊಳು
ನೋಡುತೊಲಿದು ಹರಸಿದಳು
ನೀಡಿದ ಮಗನ ಕೈಲಾಗುವಿಡಿದು ಮಾತ
ನಾಡುತ ನಡೆದಳಾ ಮಾತೆ

೫೧

ನಿನಗದು ಸದರವಾದರೆ ನೀನು ಧರಿಸು ಯೆ
ನ್ನನುಜರಾತ್ಮಜೆಯರ ನೀನು
ಅನತನಗೈಸಿ ನೋಯಿಸಲೇತಕಂದಿಷ್ಟು
ಬಿನದನ ನುಡಿದಳಾ ಜನನಿ

೫೨

ಮಿನುಗಿ ನಕ್ಕನು ರಾಯನದಕೆ ಕೇಳಮ್ಮ ನಿ
ನ್ನನುಜರ ಸುತೆಯರು ನಿನ್ನ
ತನುಜನಿಂದಧಿಕವೆ ನೋಡೊಂದು ಸೊಕ್ಕನೊಂ
ದನು ವಿನೋದಾರ್ಥಕೋವಿದನು

೫೩

ಸುಮ್ಮನೆ ನಾನುಪವಾಸಗೈಯ್ದನು ನಿಮ್ಮ
ತಮ್ಮಗಿಮ್ಮದಿರ ಪುತ್ರಿಯರ
ಒಮ್ಮೆ ನಾನೊಂದು ವ್ರತವ ತಾಳಿರೆನ್ನೆನು
ತಮ್ಮ ತಾವೆಸಗುವರಮ್ಮ

೫೪

ತಿಂಗಳಿಗೊಂದುಪವಾಸವೆ ಮಾಳ್ವರಿ
ಹೆಂಗಳಿಗೇನಾದುದಮ್ಮ
ಅಂಗಳೋಗಕೆ ಬಹುಕಾಲ ಸಲ್ವಾಗ ಭ
ಮಾಂಗಳೊನೊ ಮಿ ರಬೇಡ

೫೫

ತನುಭೋಗದೊಳಗತಿ ಮಗ್ನರಾದರೆ ಪಾಪ
ಜನಿಸುವುದರಿಂದ ನರಕ
ಜಿನವ್ರತಕಾಗಷ್ಟು ಬಳಲಬೇಕಮ್ಮಾಜಿ
ಘನಮುಕ್ತಿಯಹುದವರ್ಗಿಂದ

೨೩

ಭರತಣ್ಣ ನಿನ್ನಾಣೆ ನಿನ್ನ ರಾಜ್ಯವನು ನಿ
ನ್ನರಸಿಯರನು ನಿನ್ನ ವ್ರತವ
ಪರಿಕಿಸಲೊಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಚಿಂತೆತೋರ್ಪುದು ಪರಿ
ಹರಿಸಿದುದಿಂದೆನ್ನ ಕಂದ

೨೪

ಒಳ್ಳತಮ್ಮಾಜಿ ನೀವಂತು ಚಿಂತಿಸಲಾಗಿ
ಯೆಳ್ಳಷ್ಟು ಭಯವಿಲ್ಲ ನನಗೆ
ಅಲ್ಲದಿದ್ದರ ಯೆನಗೀ ಸಿರಿಯುಂಟೆ ಯಿ
ದಿಲ್ಲವು ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಸಾದ

೨೫

ಇಂತು ನುಡಿವುತ ಬಂದರು ಬಾಗಿಲೆಡೆಯೊಳೋ
ರಂತೆ ತಾಯಡಿಗಳ ತೊಳೆದ
ಕಾಂತೆಯರೊಡನೆ ಕಾಲ್ದೊಳೆಯೆ ತಾಯೊಡನೆ ಗೃ
ಹಾಂತರಾಳವ ಪೊಕ್ಕನಾಗ

೨೬

ತನ್ನಿರಾ ಪೂಜೆಗೆ ವಸ್ತುವನೆನ್ನದ
ಮುನ್ನ ತನ್ನರಸಿಯರೆಲ್ಲ
ತನ್ನಂತೆ ನಲಿದು ವಸ್ತುವ ನೀಡಿ ಕೊಡಲು ಸಂ
ಪನ್ನ ಪೂಜಿಸಿದನಂಬಿಕೆಯ

೨೭

ಸಂದಣಿಗೊಂಡು ಸೊಸೆಯರೆಲ್ಲ ನವರತ್ನ
ವೃಂದದಾರತಿಗಳನೆತ್ತಿ
ತಂದು ನಿವಾಳಿಯನಿಟ್ಟಿರಗಿದರಾಗ
ಸಂದುದು ನೈಪನ ಕಣ್ಣರ್ತಿ

೨೮

ಕಡೆಯೊಳು ನೈಪನೆರಗಿದನು ತನ್ನಮ್ಮಾಜಿ
ಯೆಡದ ಭಾಗವ ಸಾರ್ದು ಕುಳಿತ
ನಿಡುಗುವೈಯಾದ ಪೂಜಾದ್ರವ್ಯ ಬಯಲಾದು
ನಿಡೆನಾಡಲನುನಾದರೊಡನೆ

೨೯

ಕರೆದು ಯಶಸ್ವತಿದೇವಿ ಸೊಸೆಯರ ಕು
 ಲೈರಿಸಿಕೊಂಡಳು ಮನೆ ತುಂಬಿ
 ಹಿರಿಯ ಹೆಣ್ಣುಗಳನ್ನೇನ ವೇಳೆನ್ನೆಲ್ಲರು ನಲ್ಲೆ
 ವೆರಸಿ ಪಾರಣೆಯ ಮಾಡಿದರು

೭೩

ಭರತೇಶ ತಾಯ ಪಂತಿಯೊಳು ಸೌಂದರಿಯರು
 ವೆರಸಿ ಪಾರಣೆಯ ಮಾಡುವಾಗ
 ಸುರಪನ ಭೋಗ ತಾನಾವ ಪಾಸಟೆಯೆಂಬ
 ಪರಿಯೊಳಿಡುಡು ಜಿನ ಬಲ್ಲ

೭೪

ಪಾರಣಾಶ್ರಮವೆಂದು ನೃಪತಿ ಮಾತೆಯ ತನ್ನ
 ತೋರಗೈಲಾಗಿ ನಿಂತು ನಡೆಸಿ
 ಸಾರತಲ್ಲದೊಳಿಷ್ಟು ಪವಡಿಸಬೇಕೆಂದ
 ನಾ ರಾಜಮಾತೆಯೊಪ್ಪಿದಳು

೭೫

ತೂಗುಮಂಚದೊಳೊರಗಿದ ತಾಯ ಭರತೇಶ
 ತೂಗಿದನು ತೊಟ್ಟಿಲೊಳು
 ರಾಗದೊಳಿಟ್ಟುಕೆ ತೂಗಿದ ಸಾಲವ
 ತೂಗಿ ತಿದ್ದು ವನೊಯೆಂಬಂತೆ

೭೬

ಜಿನಸಿದ್ಧಭಾವನೆವಿಡಿದಿಷ್ಟು ಪವಡಿಸಿ
 ತನಯ ವಿಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿಲ್ಲೆಂದು
 ನೆನೆದುಕೊಂಡಳು ಕೂಡೆ ಜಿನಶರಣೆಂದಿದ್ದು
 ಜನಪನ ಜನನಿ ಕುಳಿತಳು

೭೭

ಅಣ್ಣ ನನಗೆ ನನ್ನ ಮನೆಗೆಯ್ದಿ ದಲ್ಲದೆ
 ಕಣ್ಣಿಗೆ ನೀಡ್ತೆ ಮುದ್ರಿಸದು
 ತಣ್ಣನೆ ನೀನಿಲ್ಲಿರೆದೆದ್ದೊಡನೆ ಹೊಂ
 ಬಣ್ಣ ಮೈಯಣುಗೆ ಕೈಗೊಡಲು

೭೮

ಅಂಬಿಕೆ ಮನೆಗೆಯ್ದಿ ಬರಿದೆ ತೆರಳಬಾರ
 ದೆಂಬುಪೆಚಾರ ಮಂಗಳಕೆ
 ತುಂಬಿ ನೂರಾರು ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ದುಗುಲವ ಮುಂದೆ
 ಕಂಬಿಗಟ್ಟಿಸಿ ಕಳುಹಿದನು

೭೯

ಬಂದುದಷ್ಟರೊಳಿದಿರಾಗಿ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಜೀ
ಯೆಂದೆನಲೇರಿದಳೊಸೆದು
ವಂದಿಸಿದಣುಗನ ಹೆರಸಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ತನ್ನ
ಮಂದಿರದತ್ತ ಸಾಗಿದಳು

೭೦

ರಾಯರದೇವನ ತಾಯಿ ಹೊಕ್ಕುಳ್ಳ ತನ್ನ
ಶ್ರೀಯುತ ರಾಜಮಂದಿರನ
ತಾಯ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ತನ್ನ ರಮನೆಯ ಮಹಾ
ರಾಯ ಹೊಕ್ಕುಳು ಲೀಲೆಯಿಂದ

೭೧

ಸಾರಭವ್ಯನು ಸಾರಭವ್ಯಕಾಂತೆಯರು ಮ
ತ್ತಾ ರಾಜರತ್ನನ ಜನನಿ
ಪಾರಣೆಗೈದು ಸುಖದೊಳಿರ್ದರಿಂತಿದು
ಪಾರಣಾಸಂಧಿ ಸುಗಂಧಿ

೭೨

ನವರಾತ್ರಿ ಸಂಧಿ

ಕೃತಯುಗದಾದಿಯೊಳಾದವಸ್ತುವಿನಾದಿ
ಸುತನಾದಿ ಚಕ್ರನಾಯಕನು
ಕ್ಷಿತಿಯ ಪಾಲಿಸುತಿದರ್ಶನೇನೆಂಬೆ ಜನ ಜನ
ಸತತ ಜೋಗುಳವಾಡಿತನನಿ

೧

ಭೂಮಿಭಾರವ ತಾಳ್ದ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲೊಂದರ
ಕಾಮವಿಲ್ಲಾಲ್ಪವಿಲ್ಲ
ಪ್ರೇಮದೊಳಾಳುತಿದರ್ಶನು ದೀರ್ಘಧರೆಯ ಸು
ತ್ರಾನು ಸ್ವರ್ಗವನಾಳುವಂತೆ

೨

ಲೀಲೆಯೊಳಿಂತು ರಾಜ್ಯವನಾಳುತಿದರ್ ಭೂ
ಪಾಲನೊತ್ತಿಗೆ ಮಂತ್ರಿ ಬಂದು
ಆಲೋಚನೆಗೆಯ್ದ ನರಸನ ಲೀಲೆ ವಿ
ಶಾಲವಪ್ಪಂತೇನನೆಂಬೆ

೩

ಮಳೆಗಾಲ ಜೋಡುದು ಬೆಳುಗಾಲ ಬಂದುದು
ದಳೆ ನಡೆವುದಕಿನ್ನು ಚೆನ್ನು
ಅಲಸಿಕೆ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ದಿಗ್ವಿಜಯಕೆ
ನ್ನೆಳಸುವುದೊಳ್ಳಿತು ನೃಪತಿ

೪

ಬಾಲಾರ್ಕನಂತುದಯಿಸಿ ಚಕ್ರರತ್ನ ಶ
ಸ್ತ್ರಾಲಯದೊಳಗಿರುತ್ತಿದರ್
ಆಲಸ್ಯವೇತಕೆ ಧರೆಯ ಸಾಧಿಸುವರಿ
ನ್ನೇಳರಿ ತಿಮಿರ ಮಾತಾರ್ಕಂಡ

೫

ದ್ವೀಪ ದ್ವೀಪದೊಳುಕ್ಕಿ ಸೊಕ್ಕಿದ್ದ ದಿಂಡೆಯ
ಭೂಪತಿಗಳ ಹಿಂಡೆ ನಿನ್ನ
ಶ್ರೀಪಾದಕೆರಗಿಸಿಕೊಳಲಡಿಯಿಡು ಜಂಬೂ
ದ್ವೀಪ ದಕ್ಷಿಣಲೋಕಸೂರ್ಯ

೬

ಗಿರಿದುರ್ಗ ಜಲದುರ್ಗ ವನದುರ್ಗದೊಳಗಿರ್ದ
ನರಪತಿಗಳ ಸೊಕ್ಕ ಮೂರಿದು
ಭರತ ಪಟ್ಟಾಂಕದ ಧರೆಯ ನಾಧಿಸಿ ತೋರು
ಭರತೇಶನೆಂಬ ಬೀರನನು

೭

ಆರು ಖಂಡದ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ನಿನ್ನಯ ರೂಪ
ತೋರಿ ಕೃತಾರ್ಥರ ಮಾಡಿ
ಮೂರು ಚೋಟಿಂದಾರು ಖಂಡವ ಕಂಡು ಬ
ಲ್ಕಾ ರಿಕೆಯೊಳು ಬಹವೇಳು

೮

ವನದೊಳು ಚರಿಸಿ ವಸಂತನಾ ವನವ ಭೋಂ
ಕನೆ ಚಿಗುರೇರಿಸುವಂತೆ
ವನಧಿಮಧ್ಯದ ಧರಣಿಯ ನಿನ್ನ ಸುಳುಹಿಂದ
ನನಕಾನೇವೋಗಿಸು ನೃಪತಿ

೯

ಎಂದು ನುಡಿದ ಬುದ್ಧಿ ಸಾಗರ ಮಂತ್ರಿಗಾ
ನಂದದಿಂದುಡುಗೊರೆಯಿತ್ತು
ಮಂದಿಗೆ ಹೇಳಿ ಸುಪಯಣಕುಜ್ಜುಗಿಸು ಹೋ
ಗೆಂದು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟನಾ ರಾಯ

೧೦

ನವರಾತ್ರಿ ಜನಮಹಿಮೆಯ ಮಾಡಿ ದಶಮಿಯ
ದಿನದೊಳು ಪಯಣವಪ್ಪುದಕ
ಹವಣಿಸಿ ಜೋಕೆಮಾಡುವನೆಂದು ಮಂತ್ರಿ ಬಿ
ನ್ನವಿಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ನಡೆದನು

೧೧

ಕಟ್ಟಿದುವಾಗಲೆ ಗುಡಿತೋರಣಂಗಳು
ಪಟ್ಟಣಮೊಳಗಣ್ಣೆಗಣ್ಣೆ
ಬೆಟ್ಟದಂದದ ತೇರು ಸಿಂಗರಿಸಿದುವಹೊ
ಹುಟ್ಟಿತು ದಂಡಿನ ಸುದ್ದಿ

೧೨

ಗುಡಿಸಿ ಮಿಂಚಿಕ್ಕಲು ಬಿದಿರಿದ್ದುವು ಪ್ರೋಪ
ರಡಿಗಳ ಜುಮ್ಮದಟ್ಟಿಸುತ
ಬಿಡಿ ಕೆದರಿದ ಪುಷ್ಪದಿಂದ ಕಂಪಿನದೊಂದು
ಕಡಲಂತೆ ಮರೆದುದಾ ನಗರ

೧೩

ನಿತ್ಯ ಪ್ರಭಾವನೆ ನಿತ್ಯ ರಥೋತ್ಸವ
ನಿತ್ಯಾಭಿಷೇಕ ಪೂಜೆಗಳು
ನಿತ್ಯ ಚತುಸ್ಸಂಗ ತೃಪ್ತಿಗಳಿಸೆದುವ
ಮಾತೃನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ

೧೪

ಜನಪೂಜಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೊಂಡೊಂಬತ್ತು
ದಿನ ನಡೆದುದು ಚಕ್ರಪೂಜೆ
ಅನುಚರರೆಲ್ಲರು ತಂತಮ್ಮ ಖಡ್ಗವ
ನನುರಾಗ ಮಿಗೆ ಪೂಜಿಸಿದರು

೧೫

ನಗರ ಮಧ್ಯದ ಜನವಾಸಕಾ ರಾಜೇಂದ್ರ
ಹಗಲೆಯ್ವಿ ಪೂಜೆಯ ನೋಡಿ
ಮಗುಳ್ಳರಮನೆಗೆಯ್ವಿ ಮತ್ತೆ ರಾತ್ರಿಯೊಳೋ
ಲಗವಾದನೇನ ಬಣ್ಣಿವೆನು

೧೬

ಕಾರಿರುಕನು ತನ್ನ ರತ್ನಕಿರೀಟ ಕ
ಣ್ಣಾರೆ ಹಗಲು ಮಾಡುವಂತೆ
ವಾರಣವೈರಿಪೀರವನೇರಿ ಕಡೆಯ ಹ
ಜಾರದೊಳೋಲಗವಾದ

೧೭

ದಿಟ್ಟಸಲ್ಪಷ್ಟಕೆ ಮುಂದೆ ಭರಾಭರಿ¹
ಗೊಟ್ಟಿದುರ್ದುರೆ ಪರಿವಾರ
ತೆಟ್ಟಿತೆಟ್ಟಿಯೊಳು ನಿಂದಿದುರ್ದು ಬಹುಪ್ರಜೆ
ನಿಟ್ಟಿಸುತಾ ಚಕ್ರಧರನ

೧೮

ಇಂದ್ರಜಾಲಿಗರು ಗೋವಿಂದಗತಿಗಳು ಮ
ಹೇಂದ್ರಜಾಲಿಗರು ವಿಷ್ಣುಯರು
ಪೇಂದ್ರನಾಟಕಂದ್ರರನುವಾಗಿ ಭರತ ರಾ
ಜೇಂದ್ರಗಾಟವ ತೋರ್ಪೆವೆಂದು

೧೯

ಭಾವಿಸಿ ಭಾಸ್ಕರ ನಡೆದತ್ತ ಮುಗಿದಿದರ್ಫ
ತಾವರೆ ಮಿಡಿದಲರ್ವಂತೆ
ಆವ ಕಡೆಗೆ ರಾಯ ಮೋಗವಿತ್ತನತ್ತ ನಾ
ನಾ ವಿದ್ಯೆಗಳ ತೋರುತಿಹರು

೨೦

1 ಬವಿಬರಿ (2) ಬರಾಬರಿ (ಕ, ಚ, ಛ)

ಸೂತ್ರನ ಮಿಡಿದರೆ ಬೊಂಬೆಗಳೆಲ್ಲ ತ
 ನ್ನಾತ್ರದಿ ಕುಣವಂತೆ ನೃಪನ
 ನೇತ್ರಗಳೊಲೆದತ್ತ ತವತನಗಾಗಳೆ
 ಪಾತ್ರದ ಸೆಂಗಳಾಡುವರು

೨೧

ಅಂಬರ ತುಡುಕೆ ಗಳೆಯನೇರಿ ನೃಪನ ಮು
 ಖಾಂಬುಜನನೆ ನೋಡುತ್ತಿದುರ್
 ಕಂಬೆಗಳೊಲೆಯಲೊಡನೆ ತಟಪುಟನುಬ್ಬಿ
 ಡೊಂಬರು ಲಾಗುದೋರುವರು

೨೨

ಜಟ್ಟಿಗಳುಬ್ಬ ಕೋಯಿಂದಾಲ್ದು ಭುಜಗಳ
 ತಟ್ಟಿಕೂಂಡೊಡೆಯ ಜೇಯಂದು
 ಥಟ್ಟಿ ಪಟ್ಟನೆ ತಿವಿದೊಬ್ಬರೊಬ್ಬರ ತೆಗೆ
 ದಿಟ್ಟಾಡಿ ಕಡೆದರತ್ತಿತ್ತ

೨೩

ಅನರವರಂಗವನರಿದು ವಿದ್ಯಾಧಿಕ
 ನಿವಹಕೆ ಸೂರೆ ಜಾಗವನು
 ನವನಿಧಿಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟನು ಕೊಡುವಾಗ ಮ
 ತ್ತವನ ಕೈಗೆಡೆತಡೆಯುಂಟೆ

೨೪

ನಿಂದುದು ಪುಷ್ಪಕ ನೃಪನಿರೊಳು ಕೂಡೆ
 ನಿಂದುವು ತೇಜಿಗಳ್ಳಕಸಿ
 ನಿಂದಲ್ಲ ನಿಲ್ಲದೆ ಕುಣಿವುತ್ತಿದ್ದವು ಮರು
 ಜಂದ ಜಂದದ ವಾದ್ಯಗಳಿಗೆ

೨೫

ಮಂಜು ಮುಸುಕಿದಂತೆ ಝಲ್ಲ ಕಡೆಯ ರತ್ನ
 ಪುಂಜದ ಬಾಸಿಗದಂತೆ
 ರಂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ರಾಯನೇರುವ ಪವ
 ನಂಜಯವೆಂಬತ್ತರತ್ತ

೨೬

ವಿಜಯಪರ್ವತವೆಂಬ ಪಟ್ಟದಾನೆಯ ಮೇಲೆ
 ರಜತಾದ್ರಿಯೊಡೆಯನ ಪ್ರತಿಮೆ
 ಬಿಜಯಂಗೈಸಿರೆ ಕಾಣಲೊಡನೆ ರಾಯ
 ನಿಜಭಕ್ತಿಯಿಂದೆದ್ದು ನಿಂದ

೨೭

ತಾರಗೆ ಮುಳುಕಿದ ನಾಲ್ಕು ಮೇರುಗಳು ಸಂ
ಚಾರಮೋರ್ಪಂತೆ ನಾಲ್ಕೆ ಸೆಗೆ
ಭೂರಿ ದೀಪಗಳಿಡಿಕಿರಿದಿದ್ ನಾಲ್ಕು ಹೊಂ
ದೇರು ನಾಲ್ಕೆ ಸೆಗೆ ಹರಿದುವು

೨೮

ಪಲ್ಲವ ಸತ್ತಿಗೆ ಸುತ್ತ ತೂಗುವ ನಿಡು
ಝಲ್ಲಿ ಮಾಣಿಕ್ಕದ ಕಲಶ
ಅಲ್ಲಾಡಿ ದನಿಮಾಳ್ವ ಘಂಟೆ ಪತಾಕೆಯ
ಗೆಲ್ಲದಿ ನಡೆದುವಾ ತೇರು

೨೯

ಹರಿದುವು ಮೂರು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಮೂರು ತೇರುಗ
ಳರರೆ ಮತ್ತೊಂದು ತೇರಾಗ
ಅರಮನೆಯತ್ತ ಹರಿದುದವನೀಶನ
ಹಸಸಲರುಹನೆಯ್ದು ವಂತೆ

೩೦

ವಾರನಾರಿಯರ ಪಾತ್ರಗಳಿಂದ ಪಾಡಿಂದ
ಭೇರಿ ಶಂಖದ ಘೋಷದಿಂದ
ತೇರು ತೆರಳಿ ಬಂದು ನಿಂದುದು ಕಡೆಯ ಹ
ಜಾರದ ಮುಂದೆ ಬಿಂಕದೊಳು

೩೧

ಮೇಲೆ ಮೆರೆವ ಪಳುಕಿನ ಸಿದ್ಧ ಬಿಂಬಕೆ
ಭೂಲಲನೇಶ ಕೈಮುಗಿದ
ಮೇಲು ಮೆ ಚೈನೊಳು ಯಶಸ್ವತಿ ದೇವಿಯ
ದಾರ್ಲಿಸಿ ಭಕ್ತಿ ಮಾಡಿದಳು

೩೨

ಸೊಸೆಯರು ರಚಿಸಿದ ರತ್ನದಾರತಿಗಳ
ಹಸನಾದುವೆಂದೊಲ್ಲ ನೋಡಿ
ಒಸೆದು ಕಳುಹಿದಳು ತೇರಮೇಲಣ ದೇವ
ಗೆಸಗಿದರುಚಿತದರ್ಚನೆಯ

೩೩

ತಿರುಗಿತು ತೇರು ಜಿನಾಯಲದತ್ತ ಕೇ
ಸರಿಸೀರದೊಳು ರಾಯ ಕುಳಿತ
ಪೊರೆಯಿಟ್ಟೊಡೊಂದು ರಾತ್ರಿಯ ಜಿನಮಹಿಮೆಯಾ
ಪರ ನಡೆಯಿತು ನವರಾತ್ರಿ

೩೪

ಪಾಡ್ಯದ ದಿನ ಮೊದಲಾಗಿ ನವಮಿಮುಟ್ಟೆ
ಕುಡ್ಯಲಂಘನದಶ್ವಮೆರೆದು
ತಾಡ್ಯಮಾನದ ವಾದ್ಯರವಮುಣ್ಣಿ ನಡೆದುದು
ಜಾಡ್ಯವಳಿದು ನವರಾತ್ರಿ ೩೫

ನವಮಿಯ ರಾತ್ರಿಯೊಳೊಲಗ ಹರಿವುದೆಂ
ಬವಸರಕೊಂದಿಷ್ಟು ಮುಂಚೆ
ಯುವರಾಜನಾಪ್ತ ಕಂಡನು ಬಂದು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ
ದವನತಿಯೊಳು ಕಾಣ್ತೆಯಿಕ್ಕೆ ೩೬

ಕಾಮದೇವನ ಮಂತ್ರಿ ಪ್ರಣಯಚಂದ್ರಮನೊಬ
ನಾಮಕೊಪ್ಪುವನು ವಿವೇಕಿ
ಭೂಮಿಶನನುಮತದಿಂದ ಕುಳಿತನು ರಾ
ಜಾಮಾತೃನೊತ್ತಿನೊಳಾಗ ೩೭

ಕಿರಿದು ಪ್ರಸಂಗವನತ್ತಿತ್ತ ನುಡಿದಾಡಿ
ಕಿರಿದು ವೇಳೆಯ ನೂಂಕಿ ತನ್ನ
ಕಿರಿಯನ ಸ್ಥಿತಿಯ ಕೇಳುವೆನೆಂದು ರಾಯ ಮ
ತ್ತರೆ ಮಂತ್ರಿಯತ್ತ ನೋಡಿದನು ೩೮

ವಿನ್ಯೆ ಪ್ರಣಯಚಂದ್ರನು ಬಾಹುಬಲಿ ನಿಚ್ಚ
ಲೇನು ಲೀಲೆಯೊಳಿರುತಿಹನು
ಈ ನಮ್ಮ ಪಯಣವ ಕೇಳ್ದೀನ ನುಡಿದನೆಂ
ದಾ ನರಪತಿ ಕೇಳ್ದನವನ ೩೯

ದೇವರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ದೇವರ ಸೋದರ
ಗಾವ ಚಿಂತೆಯ ತೊಡಕಿಲ್ಲ
ಆವಾಗ ಸುಖಮೊಳೊಲಾಡುತಿಹನು ಪುರು
ದೇವನಾತ್ಮಜನಲ್ಲೆಯೆಂದ ೪೦

ದೇವರೊಳಪ್ಪಾಜಿಗರಸರೊಳಣ್ಣಾಜಿ
ಗಾವನ ಸರಗಾಣಬಹುದು
ಸಾವೆಲ್ಲರವರ ನೆನೆದು ಬಾಳ್ವವೆಂಬನು
ದೇವ ನಿನ್ನ ನುಜನೆಮ್ಮೊಡನೆ ೪೧

ಬಂದು ದೇವರ ಕಂಡು ಬುದ್ಧಿಗಲಿಸಿಕೊಂಬೆ
ನೆಂದೆನ್ನು ನೃಪನೂವೈ ಬಗೆದ
ಒಂದು ಶೃಂಗಾರ ಕೇಳತೊಡಗಿದ್ದ ಮೊದಲದ
ರಂದೆನ್ನ ನಿಲ್ಲಿಗಟ್ಟಿದನು

೪೨

ಹೇಳುವರಾತ್ರಿ ಪ್ರವಾದವ ಮುನಿಗಳು
ಕೇಳುವನಮ್ಮ ವನೀಶ
ನಾಳೆ ನಾಡಿದಿನೊಳು ಮುಗಿವುದಾ ಗ್ರಂಥ ಭೂ
ಪಾಲವಂಶಾಂಬರಭಾನು

೪೩

ಇನ್ನೊಂದು ಗೂಢಾರ್ಥವುಂಟೆಂದು ನೃಪತಿಗೆ
ಸನ್ನೆಗಾಣಿಸಿದನಾ ಮಂತ್ರಿ
ಜಿನ್ನಾಯ್ತು ಸಾಕೆನ್ನು ಕುಳಿತುಸುರೆಂದು ರಾ
ಜೋನ್ನತ ವೇಳೆ ಕುಳಿತನು

೪೪

ಗೂಢಾರ್ಥವುಂಟೆಂದು ಮಂತ್ರಿ ಕುಳ್ಳಿರಲಲ್ಲಿ
ಪ್ರೌಢರಿಹರು ಮೂಢರಿಹರೆ
ಪ್ರೌಢಚಕ್ರಿಗೆ ಕೃಮುಗಿದೆಲ್ಲರು ತಮ್ಮ
ಪ್ರೌಢಿಗಾಣಿಸಿ ತೊಲಗಿದರು

೪೫

ಮಾತೆನು ಪೆರತಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ ಸ್ವಾಮಿಯ ನಿಜ
ಮಾತೆಯ ಲೋಕಮಾತೆಯನು
ತಾತನರ್ಥಾಂಗಿಯ ತಾ ತನ್ನ ಪುರಕಂಗೆ
ಜಾತನೆಯ್ದೊಯ್ಯೆನೆಂದ

೪೬

ಮಗನ ಮನೆಗೆ ತಾಯಿ ಹೋಹರೆ ತಾಯನಾ
ಮಗ ತಾನೆ ಕರೆಮೊಯ್ದೊಂದಕೆ
ತೆಗೆಬಿಗಿಯೆನೆಮ್ಮನೇನ ಕೇಳ್ವುದು ತಾನು
ಮಗ ನಾನು ಮಗನಮ್ಮಗಲೈ

೪೭

ಮೊದಲೆ ದೇವರ ತಮ್ಮ ದೇವರಂತಾಡಿದ
ನಿದಕಾರ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು
ಅದು ಮತವಲ್ಲ ಸೂಚಿಸಬೇಕು ವಿಭುವಿಗೊ
ದಿದ ಕೂರ್ತು ಬಂದೆ ನಾನೆಂದ

೪೮

ಉತ್ತಮನೈ ನೀನು ಬಿಡದೆಮ್ಮ ಭುಜಬಲಿ
ಯೊತ್ತಿನೊಳಿರು ಮಂತ್ರಿಯೆಂದು
ಉತ್ತಮದುಡುಗೊರೆಯಿತ್ತು ಬೀಳ್ಕೊಡಲು ಕೈ
ಯೆತ್ತಿ ಮುಗಿದು ಹೋದನವನು

೪೯

ಅವನತ್ತ ಸಾಗಿದನಾ ರಾಯನೊಡನಿತ್ತ
ಯುವರಾಜನಂತರಂಗವನು
ತವೆ ತನ್ನ ಮನದೊಳಾಲೋಚಿಸಿ ನಸುನಗೆ
ಚವಚವಿಸುತ ಮತ್ತೆ ನುಡಿದ

೫೦

ಬುದ್ಧಿ ಸಾಗರ ಮಂತ್ರಿ ಕಂಡೆಯ ಭುಜಬಲಿ
ಯುದ್ಧ ತಿಕೆಯನಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ
ಶುದ್ಧ ಚಿತ್ತದೊಳೆಯ್ದಲೊಲ್ಲದೆ ಶಾಸ್ತ್ರದ
ಶುದ್ಧಿ ಗಾಣಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನಂದ

೫೧

ದರ್ಪವೈ ಭುಜಬಲಿಗದರ ಮೇಲಿಷ್ಟು ಕಂ
ದರ್ಪನೆಂಬುದು ಹೆಮ್ಮೆ ತನಗೆ
ಆರ್ಪಾಟೆ ತನಗೆಂಬ ಪರಿಯಿದು ಹುಂಡಾವ
ಸರ್ಪಣೆಯಲ್ಲೆ ಈ ಕಾಲ

೫೨

ಅಮ್ಮಾ ಜಿಯರೊಳಗಪ್ಪಾ ಜಿಯರೊಳಿಮ್ಮ
ತಮ್ಮಂದಿರಿಗೆ ಮಹಾಭಕ್ತಿ
ನಮ್ಮ ಕಂಡರೆ ತಮಗರಸೆ ವಿರಸೆ ಪರ
ಮೊಮ್ಮ ಸುತರ್ಗಿದು ನಡೆಯೆ

೫೩

ನಾನಿವರೊಳಗೆ ವಿನಯವ ನೆನೆವನು ತಾ
ವೇನೊ ನನ್ನೊಳು ಪೆರತಿಹರು
ವಿನಮಾಡಿದನು ನಾನಿವರ್ಗಿಷ್ಟು ನೋವಾಗ
ನೀನರಿಯೆಯ ಹೇಳು ಮಂತ್ರಿ

೫೪

ಜನನಾಣೆ ಗಡ ನಿನ್ನೊಳಿಂದು ನುಡಿದನೈಸೆ
ಇನಿಬರ ಜೇಷ್ಟ್ರಿಯನನ್ನೆ
ಜನನಿಯರಿದಿರೆ ನೊಂದಹಳೆಂದು ಮಾಜಿಕೊಂ
ಡನುಜರೊಳ್ಳಿದರೆನುತಿಹನು

೫೫

ಕಿರಿಯರವರು ಸ್ವಾಮಿ ಸೈರಿಸು ನಿನ್ನಗಾದ
ಕೊರತೆಯೇನಿರಲಿಂದು ಚಕ್ರಿ
ಅರಿಯರು ದೇವ ನಿನ್ನೊಳು ಪುದುವಾಳ್ವ
ಮೆರೆವವರ್ಗತಿ ಪುಣ್ಯ ಬೇಕು

೨೩

ನಿನ್ನ ನುಡಿಯೆ ಸಾಕು ಜಗವೆಲ್ಲ ಭಾಸ್ಕರ
ನುನ್ನತಿಗರ್ತಿ ಮಾಡುವುದು
ಕನ್ನೆದಿಲ್ಲದ್ದೆ ಮೋರೆಯೊಳಿರುವುದರಿಂದ
ಬನ್ನವುಂಟೆ ಪ್ರಭಾಕರಗೆ

೨೪

ತೊಡಹಗಾಂಕೆಯೊಳಾ ಮಂತ್ರಿಯಾಡಿದ ಮಾತಿ
ಗೊಡನಹುದಹುದೆಂದ ನಗುತ
ಒಡಕುಹುಟ್ಟಿಸದ ಬಾಂಧನ ತಂತ್ರಿಯೆಂದದ
ನುಡಿಯದೆ ಮೆಚ್ಚಿದನೊಳಗೆ

೨೫

ಅರಿಯಿರುಳಿನ ಸನ್ನೆಯಾಯ್ತಾಗ ಜನಸಿದ್ಧ
ಶರಣೆನುತವನೀಶನೆದ್ದ
ನರಮಂತ್ರಿ ಸೇವಕರೊಡಗೂಡಿ ಶಸ್ತ್ರಮಂ
ದಿರಕೆ ಬಂದನು ಗಮಕದೊಳು

೨೬

ಬಲುತೆರೆಸಿನ ಶಸ್ತ್ರಶಾಲೆಯೊಳೊರೆಯುಚ್ಚಿ
ದಲಗುಗಳೆಲ್ಲ ಸಾಲಾಗಿ
ಬಲಿಪುಷ್ಪ ಗಂಧ ಮುಂತಾದ ಪೂಜೆಯೊಳು ನೆ
ಗ್ಗಲಿಸುತಿದ್ದವು ವೀರರಸನ

೨೭

ರಕ್ತ ಚಂದನದಲ್ಲಿ ಸಾರಣೆ ಕಾರಣೆ
ರಕ್ತ ಚಂದ್ರಿಕೆಯ ಮೇಲ್ಬಟ್ಟು
ರಕ್ತವರ್ಣದ ಪುಷ್ಪಮಾಲೆಯಿಂದಾ ಶಾಲೆ
ಯುಕ್ತಿಗೊಪ್ಪಿತು ಸಂಜೆಯಾಯ್ತು

೨೮

ಹೊಗೆಯೇಳ್ವ ಧೂಪ ಹೊಂಗಿಡಿದಿರುವ ದೀಪ
ಬಗೆಬಗೆವಣ್ಣದ ಪುಷ್ಪ
ಚಿಗುರಲೆ ಕೆಂಗೂಳು ಪಣ್ಣಾಯ ಮೆದೆಯಿಂದ
ದಿಗುಬಲಿಗೊಟ್ಟಿದ್ದುದಲ್ಲ

೨೯

ಭಲ್ಲೆಯ ಕತ್ತಿ ಕರಾರಿ ಮುಪ್ಪಿಡಿ ವಂಕಿ
 ಸಲ್ಲಹ ಗದೆ ಲೌಡಿ ಸಬಳ
 ಬಿಲ್ಲಂಬು ಜನದಾಡೆ ಕಿರಿಸೆಗಳಾ ಗೃಹ
 ದಲ್ಲದ್ದವುರಿಯಂತೆ

೬೩

ಎಂದಿಗೀ ಜೊರೆ ದಂಡು ನಡೆವನೊ ರಿಪುಗಳ
 ತಿಂದು ತೇಗುವೆನೆಂದು ಮೃತ್ಯು
 ಇಂದೆ ನಾಲಗೆ ನೀಡಿದಂತಿರ್ದಲ್ಲಿ ಸಾ
 ನಂದಕವೆಂಬಿಸಿರತ್ನ

೬೪

ಕಾಲನ ದಾಡೆಗಳಂತೆ ಕರಾಳ ಖ
 ಡ್ಗಾಳಿಗಳರೆ ಮತ್ತೆ ನಡುವೆ
 ಜ್ವಾಲಾರ್ಕನಂತೆಸೆದುದು ಚಕ್ರರತ್ನ ಭೂ
 ಪಾಲ ನೋಡಿದನದ ನಿಂದು

೬೫

ಚಕ್ರಿ ಬಿನ್ನಹವಿಂದು ಮುಟ್ಟಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ
 ಚಕ್ರರತ್ನದ ಪೂಜೆಯಾಯ್ತು
 ವಿಕ್ರಾಂತ ಲಗ್ನದೊಳಗೆ ನಾಳೆ ಪಯಣ ಯ
 ಧಾತ್ರಮವೆಂದನಾ ಮಂತ್ರಿ

೬೬

ಆ ನುಡಿಗೇಳುತ ನೃಪತಿ ಚಕ್ರದ ಮೇಲೆ
 ಕಾನೊಂದು ಕಮಲನಿಟ್ಟು
 ಭಾನುವಿಗಬ್ಬ ಸಾದುದು ದೇವ ನಿನ್ನಗಿದು
 ತಾನೆ ಲೇಸಿಹ ಚಿಹ್ನೆವೆಂದ

೬೭

ಧಾತ್ರೀಶನಲ್ಲಿಂದ ಮಗುಳ್ಳನಾ ಮಂತ್ರಿಯ
 ನೇತ್ರಲೀಲೆಯೊಳು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು
 ಸೂತ್ರಿಸಿ ತನ್ನ ರಮನವೊಕ್ಕನಿದು ನವ
 ರಾತ್ರಿಯ ಸಂಧಿ ಸುಗಂಧಿ

೬೮

ವಟ್ಟಣವೆಯಣದ ಸಂಧಿ

ಉತ್ತಮ ಲಗ್ನದೊಳಗೆ ದಶಮಿಯೊಳು ರಾ
ಜೋತ್ತಮ ಶೃಂಗಾರರಾಗ
ಉತ್ತುಂಗ ದಿಗ್ವಿಜಯಕೆ ಪೊರಮಟ್ಟ ಸಂ
ಪತ್ತನದೇನ ಬಣ್ಣಿಪೆನು

೧

ರಾಯವಿಭಾಡ ರಾಜಾದಿತ್ಯ ಮನೆವರಿ
ರಾಯದಲ್ಲಣ ರಿಪುಮುಧನ
ಪಾಯವಧಾರು ಜತನ ಜಯಯೆನೆ ತನ್ನ
ತಾಯರಮನೆಗೆ ನಡೆದನು

೨

ಬರುತಿಹ ಮಗನ ಸೌಭಾಗ್ಯವ ತಾಯಿ ತ
ನ್ನೆರಡು ಕಣ್ಣುಣಿಸಂತೆ ನೋಡಿ
ಹರುಷವೇರಿದಳು ಸಂಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನ ಕಂಡು
ಶರನಿಧಿ ಹೆಚ್ಚುವಂದದೊಳು

೩

ಸಕಲ ವಿಲಾಸಿನಿಯರ ನಟ್ಟನಡುವೆ ಮಾ
ಣಿಕದ ದೇವತೆಯಂತೆ ಮೆರೆವ
ಅಕಳಂಕಚರಿತಗಂಬಿಕೆಗೆ ಪಟ್ಟಂಡನಾ
ಯಕನರಗದ ಕಾಣ್ಕೆಯಿಕ್ಕಿ

೪

ಘನದ ಸಮುದ್ರಾಂತ ಧರೆಯ ಲೀಲಾಮಾತ್ರ
ದನುವಿಂದ ಜಯಿಸೆನ್ನ ಕಂದ
ಜನಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಭೋಗಮೊಳಿದ್ರನಾಗೆಂದು
ಜನನಿ ಹರಸಿದಳು ಮಗನ

೫

ತಕ್ಕೈಸಿಕೊಂಡು ತೂಪಿರಿದಳು ಹರಸಿದ
ಳಕ್ಕರಿಂ ಮೊಗವ ನೋಡಿದಳು
ನಕ್ಕಳು ಮಗನೆ ತಾಮಸಮಾಡಬೇಡ ನ
ನ್ನಿಕ್ಕೈಗೆಯ್ದೆಂದಳು ಬೇಗ

೬

ಆನೆ ಕುದುರೆಯ ಕಾಲಿಗೆ ಮುಳ್ಳು ತಾಗದೆ
ಮಾನವೇಂದ್ರರ ನಿನ್ನ ಕಾಲ್ಗೆ
ಆನತಗೈಸಿಕೊಂಡೆನ್ನೊರ್ಗ ಬಾರೆಂದು
ಸೂನುವ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟಳೊಡನೆ

೭

ಜನನಿಯ ಹೆರೆಯ ಕೈಕೊಂಡು ಜಿನ ಸಿದ್ಧ
ಎನುತ ರಾಜೇಂದ್ರ ನಡೆದನು
ಅನಿತರೊಳಗೆ ಸೊಸೆಯರು ಬಂದರತ್ತಿಗೆ
ವಿನಮಿಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಂಬೆವೆಂದು

೮

ಒನ್ನ ವೆಂಬುದು ನಿಮ್ಮ ಕನಸಿನೊಳಗೆ ಕಾಣ
ದೆನ್ನ ನುಜನ ಸುತೆಯರಿರ
ನನ್ನ ಣುಗನ ಕೂಡೆ ಲೀಲೆಯೊಳೋಲಾಡಿ
ಬನ್ನಿರೆಂದುರೆ ಹೆರಸಿದಳು

೯

ನಿಮ್ಮರಸನ ಜಾಣ್ಮೆತೊಳೆದು ಲೋಕದ ಜಡ್ಡ
ಕಮ್ಮನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಪುದು
ನಮ್ಮನಿನ್ನೇನ ಕೇಳುದು ನಿಮ್ಮ ಪತಿವೇಳ್ವ
ಸೊಮ್ಮಿನೊಳಿಹುದದೆ ಬುದ್ಧಿ

೧೦

ಆತ್ಮಮೃನಡಿಗಳ ಕಾಣ್ಣತನಕ ವ್ರತ
ಕೃತ್ಯವೊಂದೊಂದು ಬೀಕೆಂದು
ಸತ್ಯಕಾಂತೆಯರೆಲ್ಲ ತಮ್ಮೊಳಾಲೋಚಿಸಿ
ವೃತ್ಯನುಮತದಿ ಮಾಡಿದರು

೧೧

ಉಂಬ ರಸಗಳಲ್ಲಿ ಮುಡಿವ ಪುಷ್ಪಗಳಲ್ಲಿ
ತಂಬುಲ ದುಗುಲಗಳಲ್ಲಿ
ಇಂಬರಿದೊಬ್ಬೊಬ್ಬರೊಂದೊಂದ ತೊರೆದರೇ
ನೆಂಬಿನವರ ಭಕ್ತಿರಸವ

೧೨

ಪರಾಜ್ಞಕೆಯ್ದು ತಿದ್ದಪಿರೆ ಪೆಂಗಳಿರ ಸಂ
ಚರವ್ರತ ಬೇಡೆಂದಳತ್ತೆ
ಭರತೋರ್ವ ನಮ್ಮದು ಪರಾಜ್ಞಕೆಯ್ದೆನೆಂ
ದೊರೆದೆಲ್ಲ ವ್ರತವ ತಾಳಿದರು

೧೩

ಬಗೆಮೆಚ್ಚಿ ಮತ್ತೆ ತಮ್ಮತ್ತೆಗೆರಗಿಯಾಕೆ
ತೆಗೆದಿಟ್ಟ ಸೇಸೆಯನಾಂತು
ದುಗುಡದಿ ಬಾಳ್ವ ಗೃಹಸ್ಥರ ಬಾಳ್ವೆಯ
ನಗುವಂತೆ ನಗುತ ನಡೆವರು

೧೪

ಇಟ್ಟಣಿಸಿದ ಸತಿಯರ ಬಳಿಸಿನೊಳಳ
ವಟ್ಟೊಂದು ಹೊನ್ನ ರಥನೊಳು
ಕಟ್ಟಿಮೆಚ್ಚಿನೊಳರ್ಕರ್ಕೀರ್ತಿ ಕುಮಾರನ
ತೊಟ್ಟಿಲೈತರುತಿರ್ದುದಾಗ

೧೫

ಕೂಪ ನಂಬುಗೆವಂದರೆನಲಣ್ಣಗಳ ನಾಮ
ಕಾಪುಗೊಂಡವರು ರಾಣಿಯರ
ಆ ಪುರದ್ವಾರದತ್ತೆಯ್ತಿ ಸುತರಲಿತ
ಭೂಪ ನಡೆದ ಜಿನಗೃಹಕೆ

೧೬

ಕೆಳೆಯರು ತೋರುವ ಶುಭಶಕುನವ ನೋಡು
ತೊಳನಗೆ ನಗುತ ತನ್ನೊಳಗೆ
ಗೆಲವಿಂದ ಹಂಸನಾಥನ ಸ್ಮರಿಸುತ ಬಂದ
ಪೊಳಲ ಮಧ್ಯದ ಜಿನಗೃಹಕೆ

೧೭

ಹೊರಗಣ ಪೊಳಗಾಣುತ ಪಾವುಗೆಯ ಮಾಣ್ಣ
ಸೆರಗುಡೆ ಸುತ್ತಿ ನಡೆದನು
ಮಿರುಪ್ಪೈದು ಹೊನ್ನ ಕೋಟೆಯ ದಾಟಿ ಕಂಡನು
ಮೆರೆವಾದಿಜನನ ಬಿಂಬವನು

೧೮

ಭದ್ರಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಕಾಣಿಕೆಯಿಕ್ಕಿ
ಭದ್ರಭಾವದೊಳೆರಗಿದನು
ಚಿದ್ರೂಪಭಾವನೆಯುಳ್ಳ ಯೋಗಿಗಳ ಸೆ
ಮುದ್ರವಿದ್ದುದು ನಮಿಸಿದನು

೧೯

ಸಿದ್ಧ ದಿಗ್ವಿಜಯಕಾರ್ಯೋ ಭವ ಭೂಪ ಸೆ
ಮೃದ್ಧ ಸುಖೀ ಭವಯೆಂದು
ಸಿದ್ಧಾಂತಘೋಷದೊಳಿರಿದರು ನಿರಂಜನ
ಸಿದ್ಧ ಭಾವನೆಯ ಯೋಗಿಗಳು

೨೦

ಧರಿಸಿಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿ ಕಿರೀಟವನೊಂದನಾ
 ದರದಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಮತ್ತದಕೆ
 ದರಹಸಿತಾನನನಾ ರಾಯನೊಡಬಟ್ಟು
 ಧರಿಸಿದನುತ್ತಮಾಂಗದೊಳು ೨೧

ಜನಗೆ ಕೈಮುಗಿದನು ಸ್ವಾಮಿ ಪುನರ್ವ
 ಶರಣವಾಗಲೆಂದು ಕಿರೀಟ
 ಮುನಿಗಳ್ಗೆ ನವಿಸಿದ ಜಯಜಯವೆಂಬ ಘೋ
 ಷಣೆಯೊಳು ಮಗುಳ್ಳ ನಲ್ಲಿಂದ ೨೨

ಸರ್ವ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಪಂಚಕೇಟಿಯ ದಾಟಿ
 ಸಾರ್ವಭೌಮನು ನಡೆತಂದು
 ಪರ್ವತದಂತಿದ್ದ ಪಟ್ಟದಾನೆಯನೊರೆ
 ಸರ್ವಜ್ಞ ಶರಣನುತಡರ್ಪ ೨೩

ಎತ್ತಿತು ಮುತ್ತಿನ ಸತ್ತಿಗೆ ಚಾಮರ
 ವತ್ತಿತ್ತ ಚಿಮ್ಮಿದುವಾಗ
 ಸುತ್ತ ಪತಾಕೆಯೆದ್ದುವು ವಾಡ್ಯಕೋಟಿ ದಿ
 ಗ್ವಿತ್ತಿ ಬಿರಿಯೆ ಮೊಳಗಿದುವು ೨೪

ಇಟ್ಟ ಕಿರೀಟ ಮೊಡುವ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಮೈ
 ಗಟ್ಟು ಹೊಂಬೊಂಬೆಯಂತೆಸೆಯೆ
 ಬಿಟ್ಟವ ನಡೆಸುಸಂತಾ ರಾಯ ಮುಂದಕೆ
 ಪಟ್ಟದಾನೆಯ ನಡೆಸಿದನು ೨೫

ಪುರುಷೋತ್ತಮನಿಂದ ಪುರದಿಂದ ಮುಂದಕೆ
 ತೆರಳುತ್ತಿದ್ದ ಪನಂಬುದರಿದು
 ಪುರದೊಳಗಿದ್ದ ಪೆಣ್ಣಂಡೆಲ್ಲರೊಲವಿಂದ
 ನೆರೆದು ನಿಟ್ಟಿಸಿದರೇನೆಂಬೆ ೨೬

ಆಡಲಳವೆ ಚಕ್ರನಾಥನ ಸೊಬಗನು
 ನೋಡಿದ ಪೆಣ್ಣಳಲ್ಲಲ್ಲಿ
 ನೋಡುತ ಸೈವರಗಾಗಿದ್ದ ರುಸುರದ
 ಲ್ಲಾಡದ ಪುತ್ತುಳಿಯಂತೆ ೨೭

ಮಾನಿಸಿಯರು ತನ್ನ ನೋಡುತಿದ್ವರು ರಾಯ
ತಾನವರನು ನೋಡುತಿಲ್ಲ
ಆನೆಯ ಕುಂಭದತ್ತೀಕ್ಷಿಸುತೆಯ್ದಂದ
ಯೇನ ಕಲಿತನೊ ಗೌರವವ

೨೮

ಸಿರಿಬನದೊಳಗೆ ಮನ್ಮಥರಾಜ ಬಪ್ಪಂತೆ
ಪುರದ ಬೀದಿಯೊಳಿಂತು ಬಂದು
ಸಿರಿ ನೆಲಸಿಪ್ಪ ಹೊತ್ತಿನೊಳು ವಿನೀತಾ
ಪುರದ ಕೋಟೆಯನು ದಾಟಿದನು

೨೯

ಪಟ್ಟಣವನು ದಾಟಿ ಪೌಜನೋಡುವ ಒಲು
ಬಟ್ಟ ಬಯಲಿಗಾಗಿ ನೃಪತಿ
ಪಟ್ಟದಾನೆಯನೇರಿ ಬರುತಿದ್ವನಿಲ್ಲಿಗೆ
ಪಟ್ಟಣಪಯಣದ ಸಂಧಿ

೩೦

ದಶಮಿಪ್ರಸ್ಥಾನ ಸಂಧಿ

- ಇಭವನಡರಿ ಭರತೇಶ ನಾನಾವಾದ್ಯ
ರಭಸದೊಳೆಯ್ದರುವಾಗ
ಅಭಿಮುಖದೊಳು ಮುಂದೆ ಬನ್ನಿಯ ಮರದಲ್ಲಿ
ಪ್ರಭದೋರಿದುದು ಚಕ್ರರತ್ನ ೧
- ಉನ್ನತವೆಳೆಗೊನೆಗಳು ಗಾಳಿಯಿಂದ ಕೈ
ಸನ್ನೆಗೈವದದಿ ಕೂಗಿ
ಬನ್ನಿಯೆಂದೆಲ್ಲರನೊತ್ತಿಗೆ ಕರೆವಂತೆ
ಬನ್ನಿಯ ಮರ ವಿರಾಜಿಸಿತು ೨
- ಅಂಕಗೊಟ್ಟಾನೆಯ ನಿಲಿಸಿ ಮೇಲಾರಿದೊಂ
ದಂಕುಶದೊಳು ಹಸ್ತವಿಟ್ಟ
ಬಿಂಕದೊಳೊಲೆದು ನೋಡಿದನು ಶೃಂಗಾರದ
ನೋಂಕಿನೊಳೆಸೆವ ಪಾಯ್ತಳವ ೩
- ಕಣ್ಣೆಟ್ಟವಷ್ಟರೊಳೆತ್ತ ನೋಡಿದರತ್ತ
ಹಣ್ಣೆ ಬಾನೆಗಳು ತೇಜಗಳು
ಬಣ್ಣ ಬಗೆಯ ರಥ ವೀರಭಟನ ಮೊತ್ತ
ಪಣ್ಣೆ ಪಣ್ಣೆಯೊಳಿದುರ್ದಾಗ ೪
- ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ತಿರುಗಿ ಮೂರನೆಯ ಜಾವದೊಳಗೆ
ಯೋಧನ ಕೈಸನ್ನೆಯರಿದು
ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಜರು ಸಾತ್ಕಂದು ಕಂಡರ
ಯೋಧ್ಯಾಧಿಪತಿಯನೇನೆಂಬೆ ೫
- ಆರು ಖಂಡದೊಳ್ಳಿದು ಖಂಡದ ನೃಪರಲ್ಲಿ
ತೋರುತಿಲ್ಲೊಂದು ಖಂಡದೊಳು
ತೋರುವ ನೃಪರೆಲ್ಲ ಬಂದು ಕಂಡರು ಪಂಥ
ಕಾರನನಾ ಚಕ್ರಧರನ ೬

ಆರ್ಯಾಖಂಡದ ನೃಪರೆಲ್ಲ ಕಂಡರು
ಶೌರ್ಯದಿಂದೈದು ಮೈತ್ರ್ಯದೊಳು
ಕಾರ್ಯಕೆ ಬಾರದ ನೃಪರ ಕೈವಶಮಾಳ್ವ
ಕಾರ್ಯಕೇ ಬಲವ ಕೊಡಿದನು ೭

ಪಡೆಯನೆಲ್ಲವ ಕೊಡಿ ಭರತರಾಜೇಂದ್ರನು
ತೊಡೆಸನ್ನೆಯಿಂದ ಹಸ್ತಿಯನು
ನಡೆಸಿನೆಲ್ಲರು ಜಯ ಜಯ ಚಾಂಗೊಂದು
ಕಡಲಂತೆ ಕೂಗಿ ಬೊಬ್ಬಿಯೆ ೮

ಭಟಿಫಟಿ ಸುರುಬುರು ಬುಸ್ಸು ಬುಸ್ಸೆಂದು ಚೇ
ಚೆಟಿ ರೊಪ್ಪು ರೊಪ್ಪು ಡವೈಂದು
ಪೆಟಲು ಕೋಟಾಕೋಟಿ ಸುಟ್ಟವು ವೀರರಾ
ಭರ್ತಿಸಿದರೊಂದೆ ಲಗ್ನಿಯೊಳು ೯

ಭೇರಿ ನಿಸ್ವಾಳ ಪಟಹ ಶಂಖ ಹೆಗ್ಗಾಳಿ
ವೀರತಂಬಟ ತುಡುಮುಗಳ
ಭೋರನೊಂದೇ ಬಾರಿ ಸದೆದರು ಪ್ರಳಯದ
ಭೈರವಾರ್ಭಟ ತೋರಿತೆನಿಸಿ ೧೦

ವಿಜಯವೃಕ್ಷವ ಬಲಕಿಕ್ಕಿ ನಡೆದನು
ವಿಜಯಪರ್ವತವನಾ ಚಕ್ರಿ
ಧ್ವಜದೊಗ್ಗಿನೊಳು ಹೊಳೆವುತ ತೆರಳಿದುದು ಸಾ
ಮಜದ ಮುಂಗಡೆಯೊಳು ಚಕ್ರ ೧೧

ಎಡ ಬಲ ಹಿಂದು ಮುಂದೆಲ್ಲಿಯು ತುಂಬಿ ಪೆ
ರ್ವಡೆ ನಡೆದುದು ಕಡಲಂತೆ
ನಡುವೆ ಮಂದರದಂತೆ ರಾಜೇಂದ್ರ ಮುತ್ತಿನ
ಕೊಡೆಯ ನೆಳಲೊಳೆಯ್ದಾರ್ಥ ೧೨

ದೊರೆ ದೊರೆಗಳು ತಮ್ಮ ಪೌಜನೊಳೊಡುವ
ಬಿರುದಿನ ಕಹಳೆ ವಾದ್ಯದೊಳು
ಬರುತ್ತಿದ್ದ ರೋಲ್ವೆಸಿ ಭರತರಾಜೇಂದ್ರನ
ಸಿರಿಗಣೆಯಹ ಸಿರಿಯುಂಟೆ ೧೩

ಜಯಘೋಷದೊಳು ಪುರಕತಿದೂರವಾಗದೋ
ಜೆಯೊಳು ಕಿರಿದು ದೂರ ಗಮಿಸಿ
ಮಯ ರಚಿಸಿದ ಬೀಡುದಾಣದ ಕೆಲದೊಳಾ
ನೆಯ ನಿಲಿಸಿದನವನೀಶ

೧೪

ತೇರಮೇಲಾನೆಯಮೇಲೆ ತೇಜಿಯಮೇಲೆ
ಸಾರೆನ್ನಿಂದಖಿಲ ಭೂಮಿಪರ
ತೋರಹೆತ್ತದ ಸನ್ನೆ ಕಣ್ಣನ್ನೆಯಿಂದ ಬೀ
ಡಾರಕೆ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟನೊಡನೆ

೧೫

ಬುದ್ಧಿ ಸಾಗರನ ಸೇನಾಧಿಪತಿಯ ಗಣ
ಬದ್ಧರ ಕೆಳೆಯರ ಕಳುಹಿ
ಕುದ್ಧಾಂತರಂಗ ಹೊಕ್ಕನು ಭದ್ರಮುಖನೆಂಬ
ವಿದ್ವಿ ಮಾಡಿದ ಶಿಬಿರವನು

೧೬

ಒಳಗೊಂದು ಮದುವೆಯ ಜಗಲಿ ಸಿಂಗರಿಸಿರ
ಲೊಲಿದು ರಾಜೇಂದ್ರ ನೋಡುತ್ತಿರೆ
ಕೆಲದಲ್ಲಿ ಕುಸುಮಾಜಿ ನುಡಿದಳು ಮುಂದೆ ಮಂ
ಗಲದ ಸೂಚನೆ ನಿವಗೊಂದು

೧೭

ಅದು ತನ್ನ ತಂಗಿಯ ಮದುವೆಗಿಂದವಳೆಸೆ
ಗಿದ ತಿಟ್ಟವೆಂದದನರಿದ
ಸುದತಿಯ ಕಾರ್ಯವ ಪುರದೊಳಿದ್ದಾಗ ಸಂ
ಪದಿಳುವುದೇನಾದುದೆಂದ

೧೮

ಕಳುಹಿದೆನಹುದಿಲ್ಲಿಗಪ್ಪಾಜಿ ಬಹುದಿಷ್ಟು
ತಳುವಾದುದದರಿಂದ ಮುಂದೆ
ತಳದಾರ್ಗ ವೇಳೆ ಸಂಘಡಿಸದಿಂದಿಲ್ಲಿ ಸಂ
ಗಳಿಸಿದನೊಂದಳಾ ಕುಶಲೆ

೧೯

ಇರುಳಿಗೆ ಲಗ್ನ ಲೇಸೆಂದೆಮ್ಮ ಜನಕ ನಿ
ರ್ಧರಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದ ನೆನ್ನನುಜೆ
ಪರಪೂರ್ಣ ಶೃಂಗಾರವಡಿದಿದ್ವಳೆನುತಾಕೆ
ಪುಸುಷನೊಳ್ಳು ಚಿವುತೆಯ್ದಿದಳು

೨೦

ಒಂದು ಪಂತಿಯೊಳಂತರಾಯವಿಲ್ಲವೆ ಪೆಂಡಿ
ರೊಂದಾಗಿ ಭೋಜಿಸಿ ನೃಪತಿ
ಮುಂದಹ ಜಯದ ಸೊಪ್ಪನೆಯಿದು ನವಗೆಂದು
ಸೌಂದರಿಯರ ಕೂಡಿ ನುಡಿದ

೨೧

ಅರ್ಕನಸ್ತಮಿಸೆ ಸಂಭ್ರಾಚರಣೆಯ ಮಾಡಿ
ಅರ್ಕಕೀರ್ತಿಯನು ಮೊದ್ದಾಡಿ
ತೋರ್ಕೆಯೊಳೊಡನೆ ಸಿಂಗರಿಸಿ ಕಾಂತೆಯರ ಸಂ
ಪರ್ಕದೊಳಿದರ್ಪನಾರ್ಪಗ

೨೨

ಮುಟ್ಟಲಾದುದು ಲಗ್ನವೆನೆ ರಾಯ ನಡೆತಂದು
ಮೆಟ್ಟಕ್ಕಿಗಳ ಮೆಟ್ಟಿ ನಿಂದು
ನಿಟ್ಟಿಸಿ ಮಾವನೊತ್ತಿನೊಳಿದ್ದ ಮೈದುನ
ಗಟ್ಟಿಹಾಸದೊಳಿತು ನುಡಿದ

೨೩

ಕುಸುಮಾಜಯಂತಲ್ಲ ಕಮಲಾಂಕ ಕೇಳು ಕೋ
ಪಿಸಿ ನನ್ನ ಜರೆದಿದರ್ಪವಳು
ಅಸಮಾನದವಳ ನೀನೆನಗೀವೆನೆಂಬುದು
ರಸಿಕರ ಮಾರ್ಗವೆಯೆಂದ

೨೪

ವಸುಧೆಯೊಳ್ಳಿ ನಗೆ ಸಮಾನವಿಲ್ಲಾಗಿ ನೀ
ನಸಮಾನದವನದರಿಂದ
ಅಸಮಾನದವನೀಶಸಮಾನದಬಲೆಯ
ರಸಿಕರೀಯರೆ ಯೆಂದನವನು

೨೫

ಪಯಣದ ವೇಳೆಯಾದುದು ಬಹುವಾಕ್ಯಕಾ
ಶ್ರಯವಿಲ್ಲ ಸೈರಿಸೆಂದೊರೆದು
ನಿಯತ ಶೋಭನ ಮಂಗಲಾಷ್ಟಕಗೇಳುತೋ
ಜೆಯೊಳಿದರ್ಪನಾ ಮೋಡಿಕಾರ

೨೬

ನಿಕಟದ ತೆರೆ ಜಾರೆ ವಾದ್ಯ ಘೋರ್ಣಿಸೆ ಗಜಾ
ನಕರಾಜನು ಧಾರೆಯೆರೆಯೆ
ಮಕರಂದಾಜಿಯನಾ ರಾಯ ಹೋನುನಾ
ಕ್ಷಿಪದಲ್ಲ ಹಸ್ತವಿಡಿದನು

೨೭

ರಾಜೇಂದ್ರನರಮನೆಗವನೋಯ್ದನು ಕುಸು
 ಮಾಜಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟಳಯ್ಯನನು
 ಸೌಜನ್ಯಕಾಂತೆಯರೆಲ್ಲರೊಳಾ ಮಹಾ
 ರಾಜನಿದ್ದನು ಸುಖಾಂಗನೊಳು

೨೮

ವಶವಹುದೀತಗುರ್ವರೆ ನಾಳೆ ಯೇಕಾ
 ದಶಿ ಮುಂದೆ ನಡೆವನೆಂದೆನುತ
 ಕುತಲವೃತ್ತಿಯೊಳು ಪಾಯ್ಕಳವಿದ್ದು ದಿಲ್ಲಿಗೆ
 ದಶಮಿಪ್ರಸ್ಥಾನದ ಸಂಧಿ

೨೯

ವೂರ್ವನಾಗರದರ್ಶನ ಸಂಧಿ

ಏಕಾದಶಿಯುದಯದೊಳೆದು ಭರತೇಶ
ಸಾಕೇತಪುರದ ರಕ್ಷಣೆಗೆ
ಮಾಕಾಳನೆಂಬನ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ಮುಂದೆಸ
ವಾ ಕೋಟಿ ನಡೆಯ ಹೇಳಿದನು

೧

ಬೆಟ್ಟನ ತೋಡಿ ತೊಗಲ ಕಟ್ಟಿದಂತಳ
ವಟ್ಟ ಪನ್ನೆರಡು ಭೇರಿಗಳ
ಕುಟ್ಟಿದರಾಗಳೆ ಜಗವೆಲ್ಲ ಮೊಳಗಿನ
ಮೊಟ್ಟೆಯ ಕಟ್ಟಿದಂತಾಯ್ತು

೨

ಟೆಕ್ಕೆಯ ನೇಜಯವೆದ್ದುವು ತಿಳಿನೆಳ
ಗುಕ್ಕುತ ತೆರಳಿತು ಚಕ್ರ
ಕೆಕ್ಕಿರಿದನುಪನು ರತ್ನಮಯದ ಸ
ಲ್ಲಕ್ಕಿಯೊಳಿದನಾ ರಾಯ

೩

ಬಿಳಿಯ ತಾನರೆಯಂತೆ ನೆಗೆದ ಸತ್ತಿಗೆ ಹಂಸೆ
ಸುಸುಹಂತೆ ಬೀಸುವ ಚವರ
ಕೆಳೆಯರು ಮಧುವಿಂದು ಮರುತನಂತೆಯ್ದರೆ
ತಳದನಾ ರಾಜಮನೋಜ

೪

ಸಯ್ಯರಿದುತ್ತಮರೂದಿ ಕೊಳಲು ತವ್ವ
ಕೈಯ್ಯೊಳುದಯಾಗದೊಡನ
ಮೆಯ್ಯೊಳಿದ್ದಾತ್ಮಕಲೆಯ ಹಾಡುತಿರೆ ಕೇಳು
ತೊಯ್ಯನ್ನೆದಿದನಾತ್ಮರಸಿಕ

೫

ದಂಡಿಗೇಕುದುರಿಯೊಳೊಳಿಗಪೆಂಗಳು
ಪೆಂಡಿರು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಗಳೊಳು
ಮಂಡಿತ ರಥದೊಳು ಕುವರನ ತೊಟ್ಟಿಲು
ದಂಡಿಗೈಯ್ದುರುತಿರ್ದರಾಗ

೬

ಸಾರ್ತಂದ ಪೌಜು ತನ್ನದು ಪೆಣ್ಣು ಪೌಜರ್ಕ
ಕೀರ್ತಿಯ ಪೌಡೆಂದು ಜಗಕೆ
ವಾರ್ತೆಯ ಪುಟ್ಟಿಸಿ ನಡೆತಂದನಾ ಚಕ್ರ
ವರ್ತಿ ಮುಂದಧಿಕ ಲೀಲೆಯೊಳು

೭

ತರಕನ ಪೌಜನ ಪಿಂಡಿಷ್ಟ ದೂರವಾ
ಗಿರ ಕೋಟೆ ಭಟದೂಡಗೂಡಿ
ಭರತ ಪಾದುಕರಂಬ ಗೊಲ್ಲನಾಯಕರಿಬ್ಬ
ರಂವಿಜಯರು ಬರುತ್ತಿಹರು

೮

ಪೂರ್ವಾಕ್ಷಕಾಲದೊಳಗೆ ಪುರುಜಿನಪುತ್ರ
ಪೂರ್ವಯುಗದ ಚಕ್ರವರ್ತಿ
ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖನಾಗೆ ದಂಡು ನಡೆದುದೊಂದ
ಪೂರ್ವ ಸಂಭ್ರಮವನೇನೊಂಬೆ

೯

ಆನಗಕ್ಕೆಗಳು ಮತ್ತಾ ರಥ ಪಡಗು ನ
ವೀನ ತುರಂಗ ತರಂಗ
ಆ ನೆಲದಗಲದೊಳಾದಿಚಕ್ರೇಶನ
ಸೇನೆ ನಡೆದುದಬ್ಬಿಯಂತೆ

೧೦

ಘುಡಿಘುಡಿಸುವ ವಾದ್ಯ ಗುಡುಗು ಚೀರ್ಚಿಟಿಲೆಂದು
ಸಿಡಿವ ಪೆಟ್ಟಿಲು ತಾನೆ ಸಿಡಿಲು
ಕುಡುಮಿಂಚಿನಂತೆ ಕೂರಲಗು ಪೊಳೆಯೆ ಪಡೆ
ನಡೆದುದು ಕಾರ್ಗಾಲದಂತೆ

೧೧

ಕುದುರೆಕಾರರು ಕುದುರೆಯ ನೂಂಕಿ ಭರತೇಶ
ನಿದಿರಿಗೆಯ್ದುದು ಕೈಮುಗಿದು
ಸಜೆವ ವಾದ್ಯದ ಗತಿಯೊಳು ತಮ್ಮ ಕುದುರೆಯ
ಚದುರಿದ ಕುಣಿಸುತ್ತೆಯ್ದವರು

೧೨

ಮಾವತಿಗರು ಮದದಾನೆಯ ನೂಂಕಿ ಕ
ಲಾವಿದನಿದಿರಿಗೆ ಒಂದು
ದೇವಗೆ ವೊಡವಡೆಂದಾನೆಯನೇರಗಿಸಿ
ತಾವು ಕೈಮುಗಿದರುಬ್ಬಿನೊಳು

೧೩

ಸೊಂಡಿಲನೆತ್ತಿ ಬಾಲನ ನೀಡಿ ಕಿವಿಗಳ
ಮಂಡಿಸಿ ಬಲ್ಲದೊರ
ಚಂಡೇಭ ಸುಳಿದುವು ಗಿರಿಯಿಂದ ಕಡುಮೊಡ್ಡ
ಗುಂಡುಗಳುರುಕುವದೊಳು ೧೪

ಸ್ಯಂದನ ಗಜ ಹಯ ಭಟರ ಮೊತ್ತಮೊಳು ಮೊ
ನ್ನಂದಣಗಳನೇರಿ ಸ್ವಪರು
ಇಂದುವನೋಲೈಪ ನಕ್ಷತ್ರಗಣದಂತೆ
ಬಂದದೋಲೈಪ ಚಕ್ರಿಯನು ೧೫

ದೇಸೆತುಂಬಿ ನಡೆವ ಪಾಯ್ಕಳಗೂಡಿ ತನ್ನ ಭಾ
ವಿಸುತೊಂದು ಪಯಣವ ಸಾಗಿ
ಬಿಸಿಲು ಬಲಿಯದ ಮೊದಲೆ ಬೀಡ ಬಿಡಿಸಿದ
ನೊಸೆದೊಂದು ತೆರಪಿನೆಯೊಳು ೧೬

ಉಚಿತದಿಂದೆಲ್ಲರ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ಸುರತಿಲ್ವಿ
ರಚಿಸಿದ ಶಿಬಿರವ ಹೊಕ್ಕ
ಪ್ರಚುರಾರ್ಕಕೀರ್ತಿಯ ಪೌಜು ಬಂದುದು ರಾಯ
ನಚಲಿತ ಲೀಲೆಯೊಳಿದ ೧೭

ಬರಸಿಡಿಲಂತೆ ಭಾರಿಯ ಭೇರಿ ಸೂಳ್ಳಿಸೆ
ಮರುದಿನವೆದ್ದನಲ್ಲಿಂದ
ತೊರೆಯುಕ್ಕಿ ಹರಿವಂತೆ ಹರಿವುತ್ತಿದ್ದುದು ರಾಯ
ರೆರೆಯನ ಸೇನೆ ಲೀಲೆಯೊಳು ೧೮

ದಿಗ್ಗಜದಂದದ ಗಜಘಟಿ ನಡೆವಾಗ
ಲಗ್ನಿಯ ರಥ ಹರಿವಾಗ
ತಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದುದು ಭೂಮಿ ಕಿರುಬೆಟ್ಟ ಬಡಬೆಟ್ಟ
ನುಗ್ಗಾಗಿ ನೆಲಸಮವಾಯ್ತು ೧೯

ಬಡವ ವಾದ್ಯದ ರಭಸಕೆ ದೂರದೊಳು ನಿಂದ
ನಿಡುಬೆಟ್ಟಗಳ ಕಟ್ಟು ಸಡಲಿ
ಗುಡುಗುಟ್ಟು ಗುಂಡುಗಳುಳ್ಳು ವೃಂಡಲಿಗೆಯ
ಮೃಡಕೆಯನೊಡೆಯುಹೊಯ್ಯಂತೆ ೨೦

ಎಡೆತೊಲಿಗಳ ಮುಂದೆ ನಡೆವವರ್ಕ್ಕಾದರು
ನಡುವೆ ಪೋಪರಿಗಿಲಾಯ್ತು
ಕಡೆಯೊಳೆಯ್ದವರ ಕಾಲೊಳು ಹುಡಿ ಹಾರಿತು
ನಡೆದುದು ಚಕ್ರಿಯ ಕಟಕ

೨೧

ಜಯರಾಜ ಬಿನ್ನವಿಸಿದವೊಲು ಕುರು ಕುರು
ಪಯಣದೊಳಲ್ಲಿ ಓಟು
ದ್ವಯ ತ್ರಯ ದಿನಮರುತೆಯ್ದು ನೃಪತಿ ಗಂ
ಗೆಯ ತಡೆಯೊಳು ಬೀಡುಬಟ್ಟ

೨೨

ದೇವಗಂಗೆಗೆ ತೆಂಕಲಿಹುದುಸಲವಣಾಭಿ
ಬೂವರನದ ಬಲಕಿಕ್ಕಿ
ದೇವಗಂಗೆಯ ತಡೆನಿಡಿದು ನಡೆದನು ಪೂ
ರ್ವವಲಂಬನದ ವಾರಿಧಿಗೆ

೨೩

ಈ ಕಡಲೊಳು ಮಾಗಧಾಮರನಿಹನು ಮ
ಹಾಕೋಪಿಯಾತನ ಜಯಿಸಿ
ಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವ ಮುಂದೆ ಯೋಚಿಸುವೆಂದ
ನಾ ಕೀರ್ತಿಪಯಕೊಡೆ ಮಂತ್ರಿ

೨೪

ಕೋಪನೆ ಸಾಗಧನವನ ಕೋಪಾಗ್ನಿಯ
ಲೋಪಿಸಿ ಬುದಿಮಾಡುವೆನು
ಈ ಪಯೋಧಿಯೊಳಿದ್ದನೆಂಬ ಸೊಕ್ಕೈಸೆ ಸಾ
ಕಾ ಪೇತಿನಾಟವೇನೆಂದ

೨೫

ಓಲೆಮಾತ್ರವನೆಚ್ಚು ನೋಡುವೆನೋದಿಸಿ
ಕೇಳಲೊಡನೆ ಬಾರದಾಗ
ಮೇಲೆ ಹೇಳುವೆನವನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಹರುವ ವಾ
ಗ್ಜಾಲವೇಕೆಗೆ ಸಾಕೆಂದ

೨೬

ಬಂದುದಷ್ಟು ರೋಕರ್ಕ್ಕೇರ್ತಿಯ ಪಾಜೊಲ
ವಿಂದರಮನೆಯೊಳಗಾಯ್ತು
ಮಂದರಧೀನು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಿಳಿದೋಡೆ
ಯಿಂದ ನಡೆದನರಮುನಿಗೆ

೨೭

ನಾಕೆ ಯೋಜನೆಯುಂಟು ಮಂತ್ರಿ ಹೋಗಿಂದು ನೃ
ಪಾಲಕನಾತನ ಕಳುಹಿ

ಆಲಯದೊಳು ಹೊಕ್ಕು ನವಭದ್ರಶಾಲೆಯೊ
ಕೋಲಗಗೊಟ್ಟನರ್ತಿಯೊಳು

೨೮

ಸುತನ ತರಿಸಿಕೊಂಡು ನೋಡಿ ಮುದ್ದಾಡಿ ಸ
ಮೃತದ ದಾದಿಯ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು
ಸತಿಯರೆಲ್ಲರು ಬಂದು ಕಂಡರವರ ಮಂದ
ಸ್ಥಿತಮುಖದಿಂದ ನೋಡಿದನು

೨೯

ತೆಳ್ಳುಸುರೊಪ್ಪ ಚೆಚ್ಚಿ ಮೈಬಾಡಿದ್ದು
ದಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮೊಗ ಬೆನುರಿದುದು
ಪಲ್ಲವ ಬಿಸಿಲು ತಾಗದವೊಲು ತನ್ನಿ
ರಲ್ಲಿ ನಿಂದವರೊಳು ನುಡಿದ

೩೦

ಕುಳ್ಳಿರಿದು ಬಳಲಿದೆಯೆಂದನವರದ
ಕೆಲ್ಲರು ನಗುತ ಕುಳಿತರು
ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಗಳ ಭವದಲ್ಲ ತಂದೆ ದೇಹ
ವಲ್ಲಾಡಿ ನೊಂದುನೆಯಿಂದ

೩೧

ನಸುಕಂದಿ ಮುಖ ತೋರುತಿದೆ ನಿವಗಿಂದಿಷ್ಟು
ಬಿಸಿಲು ತಾಗಿದುದಹುಕಟ
ಹಿಸುಣರು ದಟ್ಟಿದ ಪನ್ನಂಗಗಳನಿವ
ಗೆಸಗಿತಿಲ್ಲಹುದೆಂದು ನೊಂದ

೩೨

ನೀವೊಮ್ಮೆ ಸುಮ್ಮನೆಯಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮೊತ್ತಿನ
ಸೇವಕಿಯರಿಗು ಪರಾಕೆ
ಜೀವನಳಾದರೆ ನಂಬುಗೆವಂತರೆಂದನು
ನೋವಿಂದ ತನ್ನ ಪೆಂಡಿರೊಳು

೩೩

ಇಂದು ಸಮುದ್ರ ಸಮೀಪವೆಂದರೆ ನೋಳ್ಳೆ
ವೆಂದು ಬೇಗದಿ ಸಾಗರೇನಲು
ತಂದರವರು ನಾವು ಪೇಳ್ವಂತೆ ಬೆಸದವ
ರಂದ ತಪ್ಪಿಲ್ಲಂದರವರು

೩೪

ಈ ಪಯಣದೊಳೊತ್ತಿ ಬಂದೆವಲ್ಲದೆ ಹಿಂದ
ಣಾ ಪಯಣದೊಳೊದಗಿದೆನೆ
ತಾಪವಾಗಳೆ ನಿಮ್ಮ ಕಾಣುತ ಹೋದುದೆಂ
ದೋಸನೊಳಾಡಿದರೊಸೆದು

೩೫

ಎಂದರುಪ್ಪರಿಗೆಯನೇರಿ ಹಿಂಬೊತ್ತಿ ಗಾ
ನಂದವಿಂದಬ್ಬಿಯ ನೋಳ್ಳೆ
ಮಂದು ದೇವಾರ್ಜುನಗೈದು ಭೋಜಿಸವೇಳಿ
ರೆಂದೆದ್ದನುಲೆಯನೆರಸಿ

೩೬

ದೇವತಂತ್ರಮೊಳೆಲ್ಲ ಮಿಂರುಟ್ಟು ತೊಟ್ಟು ಜಿ
ನಾನಾಸಕಡಿಯಿಟ್ಟರೊಸೆದು
ದೇವಪೂಜೆಯ ನೂಡಿ ದಿವ್ಯಾನ್ನ ವಾನನ
ಸೇವಿಸಿದರು ಲೀಲೆಯಿಂದ

೩೭

ಪರಮಕ ತಂಬುಲಗಳ ಕೊಂಡು ಶಯನಮಂ
ದಿರಕೆಯ್ತಿ ಸುಖನಿದ್ರೆಗೆಯ್ದು
ಸರಸ ವಿನೋದದಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಾಸರ
ಪರಿಹರಿಸಿದರು ಭೋಗಿಗಳು

೩೮

ಬಳಿಕ ಮೂರನೆಯ ಜಾವದೊಳವನೀಶನಾ
ನಳನಾಕ್ಷಿಯರು ಸಹವಾಗಿ
ನೆಲೆಮಾಡವೇರಿ ಮೇಲ್ಮನೆಯೊಳು ಕುಳಿತು ವೆಂ
ಗಳಿಗಂಬುನಿಧಿಯ ತೋರಿದನು

೩೯

ಕಡಲ ಮುನ್ನರಿಯದ ವೆಂಗಳಚ್ಚರಿವಟ್ಟು
ನಿಡುಬೆರಳಿಟ್ಟು ನಾಸಿಕಕ
ಮುಡಿಯೊಲೆದೊಲೆದು ನೋಡಿದರದರೊಂದು ಬ
ಲ್ಲಡಣೆಗೆ ಬಗೆಯೊಳು ಮೆಚ್ಚಿ

೪೦

ದಿಟ್ಟಿಗೆ ಮಿಗೆ ಹಾಯ್ದು ತೋರ್ಪ ಸಮುದ್ರದ
ಕಟ್ಟಳಲಿಗೆ ಜೋಡ್ಯವಟ್ಟು
ಅಟ್ಟಹಾಸವ ಮಾಡುತೊಬ್ಬರೊಬ್ಬರ ಮೈಯ
ತಟ್ಟುತ ತೋರಿ ನುಡಿದರು

೪೧

- ಒಟ್ಟುವ ತೆರೆಯ ಮುಂದೋಡುವ ತೆರೆಯ ವೆ
ಬೆಟ್ಟದಂತೇಳ್ವ ತೆರೆಗಳ
ತೊಟ್ಟನೆ ಬಯಲಹ ತೆರೆಗಳನಯ ಕ
ಣ್ಣೆಟ್ಟು ನೋಡಿದರ್ತಿವಡುತ ೪೨
- ಎಡೆಗುತ್ತಿಗಳನ್ನಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿ ನಿಂದದ್ರಿಯ
ನಿಡುಗಲ್ಲುಗಳನದರೊಳಗೆ
ಎಡೆಯಾಡುತಿಹ ದೋಣೆ ದುಗ್ಗಿ ಕಪ್ಪಲು ಬೊಡ್ಡ
ಹೆಡಗುಗಳಿರವ ನೋಡಿದರು ೪೩
- ತುಂತುರು ತೆರೆ ನೊರೆ ಸುಳಿ ಘುಕುಘುಕುರವ
ತೂಂತಿಟ್ಟು ಹೊಳೆವ ವಾರಿಧಿಯ
ಕಾಂತೆಯರೆಲ್ಲರೇಕ್ಷಿಸುತಿರೆ ಭೂಪಾಲ
ನಿಂತೆಂದು ನುಡಿದನವರೊಳು ೪೪
- ಇಂದು ಮೊದಲುಗೊಂಡು ನಿಚ್ಚಲು ನೀವು ಪೆಂ
ಪೊಂದಿದಬ್ಬಿಯ ನೋಡಬಹುದು
ಇಂದಿಗೆ ಸಾಕೆಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡರಸಿಯ
ರೊಂದಾಗಿ ಮೂಡದಿಂದಿಳಿದ ೪೫
- ರಾಗದಿಂದಾ ದಿನ ಮತ್ತೆ ಕಾಲೋಚಿತ
ಭೋಗದೊಳಾ ರಾಯನಿರ್ಧ
ಸಾಗರ ತಟದೊಳು ಪಡೆಯಿದ್ದುದಿದು ಪೂರ್ವ
ಸಾಗರದರ್ಶನ ಸಂಧಿ ೪೬

ರಾಯಸದಂಬೆಚ್ಚ ಸಂಧಿ

ಅಂದಿನ ಮರುದಿನ ದಳಪತಿ ಸಚಿವರ
ಮಂದಿರಕಾ ಚಕ್ರಿ ಕರೆಸಿ
ಮುಂದಣ ಕಾರ್ಯವ ಯೋಚಿಸಿ ನುಡಿದನ
ಮೊಂದು ಲೀಲಾಮಾತ್ರವಾಗಿ

೧

ಬಿಡು ಮಾಗದನ ಗೆಲ್ಲುವಾನ ಗಡನವೆಲೆ
ಪಡೆವಳ್ಳ ಕೇಳ್ವಂತ್ರಿ ಕೇಳು
ಕಡಲತಡಿಯೊಳನಗೊಮ್ಮೆ ಯೋಗದೊಳಿರ
ಲಡರುತಿರ್ದಪುದರ್ಶಿದ

೨

ಪುರಂದಿಂದ ತಳರ್ಧದು ಮೊದಲಾಗಿ ಪಧದಲ್ಲಿ
ಪಿರಿದು ಯೋಗನ ಮಾಡಿತಿಲ್ಲ
ಶರಧಿಯೊತ್ತಿಮೊಳೊಮ್ಮೆ ಯೋಗದೊಳಿರ್ದದ
ಪರಿಕಿಸಬೇಕು ನಾನೆಂದ

೩

ಬಿನ್ನಹ ದೇವ ಧ್ಯಾನನ ಮಾಡೊಡಬ್ಬಿಯ
ಸನ್ನಿಧಿ ಲೇಸಹುದದಕೆ
ಜೆನ್ನಾಗಿ ಪಗೆಯ ಜಯಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಮಾಳ್ವುದು
ಮುನ್ನಲೆಂತಹುದೆಂದರನರು

೪

ಮಾಗಧ ನನಗೊಬ್ಬ ಪಗೆಯ ಸೂರ್ಯಗೆ ಮೊಡ್ಡ
ಗೂಗೆಯ ಯೋಚನೆಯೇಕೆ
ಯೋಗದೊಳಿರಲೆನಗೆವಿಹಾರಲನಬಂದು
ತಾಗಲಾಪನೆ ನನ್ನ ಪಡೆಯ

೫

ತೃಣವ ಪರ್ವತನ ಮಾಳ್ವಂತೆ ನೀನನನನೊ
ಕೃಣಿಸುತಿಹಿರಿ ತೋರಮಾಡಿ
ಗಣಬದ್ಧರಿಗೆ ಬೆಸನಿತ್ತೊಂದು ಕ್ಷಣದೊಳಾ
ಬಣಗಧ ಕಂಸಳೆ ಹಿಡಿದು

೬

ಅದು ಬೇಡ ವಜ್ರಖಂಡಾಖ್ಯ ಚಾರಕೆ ಕಿಡಿ
ಗೆದರುನ ಬಾಣನ ತೊಟ್ಟು
ಬುದಿಬುದಿನನನೂರ ನಡುವೆ ಕೆಂಡರ ಸೂಸಿ
ಗದಕಾಪುಗೊಳಿಸಲೆ ಪುರನ

೭

ಚಕ್ರಬೇಡವನಿಗೆ ಚಾಪಾಸ್ತ್ರ ಬೇಡೆನ್ನ
ವಿಕ್ರಮದರಸು ಮಕ್ಕಳೊಳು
ಆಕ್ರಮಿಸಿಲ್ಲಿಗೆ ತುಸಿಕೊಂಡನಗೆ ಪಾ
ದಾಕ್ರಾಂತಗೆಯ್ಸಿ ನೂಂಕಿವಲೆ

೮

ಅಹಹ ನೋಡನನಿಂದು ಬಿಸುಗೆ ಮುಂದಿನ್ನು
ಗುಹೆಯೊಳಗೆರಡು ಪೆರ್ಪೊರೆದು
ವಹಿಸಿ ದಾಂಟುವ ಪರಿಯೆಂತೆಂದು ನುಡಿದನು
ಗಹಗಹಿತ ಚಕ್ರಧರನು

೯

ಅದರಿಂದ ನನಗಿದು ತೋರವಲ್ಲಿದಕೆ ನೀ
ವೆಡೆಹಾರಗೊಳ್ಳದೊಪ್ಪಿಹುದು
ಉದಧಿಯೊತ್ತಿನೊಳೊಮ್ಮೆ ಪರಮಾತ್ಮನೋಗ ಸಂ
ಪದವ ನೋಡುವೆನು ನಾನೆಂದ

೧೦

ಒಂದಂಬನೇಚ್ಚವನೊಳಗೆ ನೋಡುವೆನುಗು
ರಿಂದ ಹೋಹದಕೇಕೆ ಕೊಡಲಿ
ಬಂದರೊಂದೊಳ್ಳಿತು ಬಾರದರೆರಡೊಳ್ಳಿ
ತೆಂದು ತೋರುವೆನೆನ್ನ ಪರಿಯ

೧೧

ಕರ್ಮಾಳಿಗಳ ಗೆಲ್ವರೆನಗೆ ಯೋಚನೆಯೈಸೆ
ಪೆರ್ಮಡುವಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ
ಕೂರ್ಮನಂತಿದನ ಗೆಲ್ವರೊಂದೆಡೆಕೆಯೆ
ಮರ್ಮಜ್ಞ ರಲ್ಲವೆ ನೀವು

೧೨

ಧ್ಯಾನದೊಳಗೆ ಮೂರು ದಿನವಿದ್ದು ಮರುದಿನ
ನಾನವಗೊಂದಂಬನೇಚ್ಚ
ಈ ನಿಳಯಕೆ ಬಹೆನಿದು ರಾಜಯೋಗಾಂಗ
ಗೇಢೆ ಇತನ ಕೋಗಿಗೊಡ್ಡ

೧೩

ಉಡುಗೂರೆಯಿತ್ತವರಿಬ್ಬರ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟ
ನೊಡನೆ ಸಾಗರದೊತ್ತಿಗೆದ್ದ
ಬಡಗಿಯೊಡ್ಡಿ ದ ಗೃಹದೊಳು ಮೂರು ದಿನ ಯೋಗ
ವಿಡಿದಿದ್ದನಾ ರಾಜಯೋಗಿ

೧೪

ನೇಮಿಸಿ ಯಮ ನಿಯಮಾಸನ ಪ್ರಾಣಾ
ಯಾಮ ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರ ಧ್ಯಾನ
ಕೋಮಲ ಧಾರಣೆ ಸುಸಮಾಧಿಯೆಂಬ ಯೋ
ಗಾನ್ಯತಾಷ್ಟಾಂಗವ ಬಗೆದ

೧೫

ಮೂರು ದಿವಸ ಮೂರು ಗಳಿಗೆಯಾಗಿದ್ದುದು
ತೋರಿತಿಲ್ಲದರಾಗ್ನಿ ನೃಪಗೆ
ಮೂರು ಲೋಕದ ಸಾರವೆನಿಸಾತ್ಮಸುಖದೊಳಾ
ನೀರನೋಲಾಡಿ ತಣೆದನು

೧೬

ತೀರಕೆ ಬೋನಗುಡಿಕೆ ಬರೆ ಮೂರುದಿನ
ಪಾರಣೆಗೈದು ವಿಶ್ರಮಿಸಿ
ಧೀರರ ದೇವ ಮೂರನೆಯ ಜಾವದೊಳು ಪೊಂ
ದೇರೇರಿ ನಡೆದನಬ್ಬಿಯೊಳು

೧೭

ಧ್ವಜ ಘಂಟೆ ಕಲಶ ಪೂಮಾಲೆಯ ಶೃಂಗಾರ
ದಜಿತಂಜಯವೆಂಬ ರಥವ
ಅಜಡ ಸಾಂಬ್ರಾಣಿಗಳಿರೈದು ತೆಗೆಯೆ ಭೂ
ಭುಜ ಗಮಸಿದನೋಜೆಯಿಂದ

೧೮

ಕೆಲದೊಳು ಗಣಬದ್ಧನೊರ್ವ ಸಾರಥಿಯಾಗಿ
ಸೆಳೆದೊತ್ತಿ ದಾಯೆಂದು ನಡೆಸೆ
ನೆಲದ ಮೇಲೊಯ್ದಂತೆ ಜಲದಮೇಲೊಯ್ದವಾ
ಜಲಗಾಮಿ ವಾಣಿಗಳೊಸೆದು

೧೯

ಮುಂಗಡೆಯೊಳು ಬಂದು ತಾಗುವ ಹೆಲವು ತ
ರಂಗಮಾಲೆಗೆ ಮೊಗವೆತ್ತಿ
ಮುಂಗಾಲ ಮಡಿದು ಹಿಂಗಾಲ್ನೀಡಿ ರಥವ ತು
ರಂಗಮಾಲೆಗಳು ತೆಗೆದುವು

೨೦

ಜಿಂಗಳೆಂಗೆನೆ ತೇಜ ತೆಗೆಯೆ ದ್ವಾದಶಯೋಜ
ನಾಂಗಣಪರ್ಯಂತ ಹರಿದು
ನಂಗಲ್ಲನಿಳುಹಿದ ಹಡಗು ನಿಲ್ಲಂತೆ ರ
ಧಾಂಗ ನಿಂದುದು ತೊಟ್ಟನಲ್ಲ

೨೧

ಹಂದೆಯವನು ನಿನ್ನ ಕಂಡರೋಡುವನಿನ್ನು
ಮುಂದೆಯ್ದ ಬೇಡವೆಂದಬ್ಬಿ
ಬಂದು ಕಾಲ್ವಿಡಿದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದಂತೆ ನಿಂದುದಾ
ಹೊಂದೇರು ಹರಿಯದೆ ಮುಂದೆ

೨೨

ನಿಡುಬಿಲ್ಲ ರಥದಮೇಲೂರಿ ದಕ್ಷಿಣದೊಂದು
ತೊಡೆಸೋಂಕಿ ಬಾಗಿಸಿ ಹೆದೆಯ
ಎಡಗೈಯೊಳಿರಿಸಿ ನೀವಿ ಜೀವಡೆದನು
ಸಿಡಿಲ ವೀಣೆಯ ಮುಟ್ಟಿದಂತೆ

೨೩

ಆಕರ್ಣಪರ್ಯಂತ ಬಾಣವ ತೆಗೆದುಬ್ಬಿ
ಭೂಕಾಂತ ಸರಿತಗೊಟ್ಟಿಚ್ಚ
ಆಕಾಶದೊಳು ಬಾಣ ಚುಮ್ಮು ಭೋರ್ಚುಯ್ಯೆಂದು
ಭೀಕರಿಸುತ ಹೋದುದತ್ತ

೨೪

ಹೊಂಕರಿಸಿದ ರಾಯನಾರ್ಭಟಿಗಾ ಬಿಲ್ಲ
ಟಂಕಾರದಾರ್ಭಟಿಗಬ್ಬಿ
ಧಿಂಕಿಟ್ಟು ಗಗನಕೆದ್ದು ಕೊಳವಿಯೊಳೊದೆ
ಬೆಂಕಿ ನಾಲಗೆ ನೀಡುವಂತೆ

೨೫

ಕಟಕದೊಳಿದ್ದಾನೆ ಕುದುರಿ ಬೆದರಿ ಲಟ
ಲಟಿಸುತತ್ತಿತ್ತಲೋಡಿದುವು
ತಟವನುಚ್ಚಳಿಸಿತು ಕಡಲು ಮುಂತಿಟ್ಟರೆ
ಘಟದ ಮೊಸರು ಚಿಲ್ಲುವಂತೆ

೨೬

ಬಿರುಗುಟ್ಟುತಾ ಬಾಣ ವೋಗಿ ಮಾಗಧನಿದ್ದ
ಹೊರಗಣೋಲಗದ ಶಾಲೆಯೊಳು
ನಿರಿಸಿದ ಕಂಭಕೆ ತೊಟ್ಟನೆ ನೆಟ್ಟಿತು
ಬರಸಿಡಿಲಂತಿರಾರ್ಭಟಿಸಿ

೨೭

ಝಲ್ಲನೆ ಸಭೆ ಕೆದರಿತು ಹುಲಿ ಬರೆ ಕಂಡ
ಹುಲ್ಲೆಯ ಹಿಂಡಿನಂದೊಳು
ಬಲ್ಲಿದನಲ್ಲವೆ ಮಾಗಧಾಸುರನಿದ್ದ
ನಲ್ಲ ತನ್ನಯ ಗದ್ದುಗೆಯೊಳು

೨೮

ಅಳುಕುಬಿಟ್ಟಿದ್ದನೆಲ್ಲರೊತ್ತಿಗೆ ಬಂದರು
ಹಿಳುಕಿನೋಲೆಯ ತನ್ನ ರಿಂದ
ಅಳುಕುತಳುಕುತೊಬ್ಬನದೊತ್ತಿಗೆಯಿಂದ
ನೇಕಸಿ ಕೊಟ್ಟನು ಕರಣಿಕಗೆ

೨೯

ಕರಣಿಕನೋದಿದೊಡನೆ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾ
ಪುರುಷನೊಂದ್ರನ ಸುಕುಮಾರ
ಗುರುಹಂಸನಾಧಭಾವಕೆ ಸೊಕ್ಕಿದರಿಯು
ಗಿರಿವಜ್ರದಂಡ ಪ್ರಚಂಡ

೩೦

ಮಾರ್ಮಲೆವರಿಯಮೇಘಝಂಝಾನಿಲ
ದುರ್ಮುಖರಾಯಜಜಾ ರೆ
ಕರ್ಮಕೋಳಾಹಳ ವೃತ್ಯುಕೋಳಾಹಳ
ಧರ್ಮಪಾಲಕ ಪ್ರಜಾಪಾಲ

೩೧

ಭರತಚಕ್ರೇಶ್ವರನೊಲವಿಂದ ನಮ್ಮ ಕಿಂ
ಕರ ಮಾಗಧನಿಗೆ ಸಿರೂಪ
ಸರಿತದೊಳಗೆ ನಾಳೆ ಬಂದೆಮ್ಮ ಕಾಣ್ಬುದು
ಪರಮಶಾಸನವೆಂದು ಮುಗಿದ

೩೨

ಕೇಳುತ ಕಿಡಿಕಿಡಿಯಾಗಿ ಮಾಗಧನು ಮೈ
ತೂಳವೆದ್ದೊಡುಗಚ್ಚಿದನು
ಸೀಳು ಸೀಳೋಲೆಯ ಸುಡು ಸುಡೆಂದನು ತನ್ನ
ಬಾಳು ಸೀಳ್ದುಡು ಸುಡೆಂಬಂತೆ

೩೩

ಹೆಲ್ಲ ಕಡಿದು ಕಣ್ಣ ಕೆಂಪೇರಿ ತುಂಬು
ಗೊಳ್ಳಿಯಂತುರಿ ಛಿಟಿಛಿಟಿಸಿ
ಅಲ್ಲಾಡಿ ಮೀಸೆ ಸೆರೆತು ನೋಡಿ ನುಡಿದನು
ಕೊಲ್ಲುವಂತದನೋದಿದವನ

೩೪

ಎಲ್ಲಿಯ ಭರತಗಿರತನಿವನೆಮ್ಬಿ
ಯಲ್ಲಿಯ ಭರತವಿಳಿತವೊ
ಚಲ್ಲಬಡವೆ ತನ್ನ ಸೇನೆಯ ಕರೆಯೊ ನ
ಮ್ಬೆಲ್ಲ ವ್ಯಂತರಗರನೆಂದ
೩೫

ಕಿಂಕರನೆ ನಾನು ತನಗೆ ತನ್ನೊಲೆಯೊಂ
ದಂಕೆನಿರೂಪವೆ ನನಗೆ
ಬಂಕದ ಕಡಲೊಳಿಪ್ಪವರೊಳು ವೊಡವಿಯ
ಡೊಂಕರಿಂತುಸುರ್ವುದು ಸೊಕ್ಕು
೩೬

ಕೂಪರು ಸಚಿವರಾ ಸಮಯದೊಳವನ ಸ
ಮೀಪದೊಳಿದವರವನ
ಕೋಪ ತಂಪಹಂತೆ ನುಡಿದರು ತಂತ್ರಕ
ಲಾಪವೆಂದು ಕಾರ್ಯವೆಂದು
೩೭

ಓಲಗ ಹರಿಯಲಿ ನನಗೆ ಬೆಸನ ಕೊಡು
ಮೇಲೆಮ್ಮ ನೋಡೆಂದರದನು
ಲಾಲಿಸಿ ಕುಳಿತನು ಹರಿದುದೊಲಗ ತನ್ನೊ
ಳಾಲೋಚನೆಯ ಮಾಡಿದರು
೩೮

ಮುನಿಸ ಬಿಸುಡು ನಮ್ಮ ನುಡಿಗೇಳು ನೀನರ
ಮನಯೊಳಗಿರು ನಾವು ಮಾಪ್ಪ
ಘನತೆಯ ನೋಡು ಭೂತಳವೆಲ್ಲ ಮೆಚ್ಚಿ ನಿ
ನ್ನನೆ ಕೀರ್ತಿಪಂತೆ ಮಾಡುವೆವು
೩೯

ಎನೆ ನಸುನಕ್ಕಿನ್ನು ಮುನಿಸಿಲ್ಲ ಪೇಳಿ ನಿ
ಮ್ಮನುಮಾನವೇನೆಂದು ಕೇಳ್ದ
ಮನಸು ತಂಪಾದುದನೊಂದು ಮತ್ತರು ಮೆ
ಲ್ಲನೆ ನುಡಿದರು ಕಾರ್ಯದನುವ
೪೦

ಭರತಚಕ್ರೇಶ್ವರ ಸಾಮಾನ್ಯನೆಲ್ಲ ದೇ
ವರದೇವನಾತ್ಮಜನವನ
ಪರಿಯ ಮಹಾಪ್ರಭು ನೀನೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು
ಮರುಳು ವ್ಯಂತರರೂದಪರೆ
೪೧

ಜಾಣನಲ್ಲವೆ ನೀನು ನೋಡವನೇಚ್ಚೊಂದು
 ಬಾಣ ನೆಟ್ಟಿದೆ ಕಂಭದಲ್ಲಿ
 ಕೂಣೆಯೊಳಗ ಮುನ್ನ ಲಿಂತಾವನೇಚ್ಚನು
 ಕಾಣಬಹುದಕೆ ಕನ್ನಡಿಯೆ

೪೨

ಅಲ್ಲಿದ್ದು ಕಂಭವ ತಾಗೆಂದು ಬಿಡೆ ಕಂಭ
 ದಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟಿತು ಬಾಣ ಬಂದು
 ಕೊಳ್ಳಿಸಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ವಗೆಯ ತಾಗೆಂದೆಚ್ಚ
 ರೂಲ್ಲದೊಲೆವುದೆ ಮಂತ್ರಾಸ್ತ್ರ

೪೩

ಓಲೆಯ ಕಟ್ಟಿ ಬಾಣವನಿಸೆವನುರಿ
 ಮಾಲೆಯ ಬಾಣವನಡನೆ
 ಜ್ವಾಲೆಯನುಗುಳುವ ಚಕ್ರದಿಂದಿಡನೆ ಸ
 ಮಾಲೋಚಿಸಿದೆಯೊಳು ನೃಪತಿ

೪೪

ತುಡುಕಬೇಕೆಂದು ಕಾಳಗವನು ತನಗೆ ತ
 ಕೈಡೆಯೊಳಗಧಿಕನೊಳ್ಳೊಣಿಸಿ
 ಬಡವ ಸೆರತು ನೋಡಿ ತಿವಿಯಿಸಿಕೊಂಡ ನಾ
 ಣ್ಣುಡಿಗಡೆಯಾಗಲುಬಹುದೆ

೪೫

ಕುಲವೃದ್ಧರಾದಿದ ನುಡಿಯ ಲಾಲಿಸಿ ಚಕ್ರ
 ಬಲುಶಕ್ತಿ ವಂತನೆಂದರಿದು
 ಕಲಹ ಜಯಿಸದೆಂದು ಕಂಡೆಯೊಳು ಸೋರಿ
 ತಲೆಗುಸಿದನು ಮತ್ತೆ ನುಡಿದ

೪೬

ಎಂದರಿನ್ನೇನ ಮಾಡುವವೆಂದನಿದಕೊಲ
 ವಿದ್ಯೆದಿ ಚಕ್ರೇಶನಡಿಗಿ
 ವಂದನೆಮಾಡುವೆವೆಂದರಾದೀಶನ
 ಕಂದನಲ್ಲವೆಯೆಂದರೊಡನೆ

೪೭

ಒಡಬಟ್ಟನದಕೆ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಪ್ತರವನೊಡಂ
 ಒಡಿಕೆಗೆ ಬಂದುದಕೊಲಿದು
 ಪೊಡವಟ್ಟು ಕೊಂಡಾಡಿದರು ನೀತಿಗೇಶ್ವನಾ
 ದೊಡೆಯನ ಪೊಗಳದರಾರು

೪೮

ಇತ್ತ ಚಕ್ರೇಶ್ವರ ಬಾಣವನೆಚ್ಚನೇ
 ಲೋತ್ತಿ ನ ಸಾರಥಿ ರಥವ
 ಒತ್ತಿ ತಿರುಹಿ ಕಟಕಕೆ ಮುಖಮಾಡಿ ಸಂ
 ಪತ್ತು ಕೈಮುಗೆ ನಡೆಸಿದನು

೪೯

ಕಟಕವೆಲ್ಲವು ಜಯಜಯಯೆನುತಾ ವಾರ್ಧಿ
 ತಟದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ನೋಡುತ್ತರೆ
 ನಟನವನಾಡಿದಂತೆತ್ತಂದು ರಥದಿಂದ
 ಸ್ಫುಟದಿ ಲಂಘಿಸಿದನಾ ಚಕ್ರ

೫೦

ಕವಿಗಳು ಕೀರ್ತಿಸೆ ಪಾರಕರೋದೆ ಹ
 ಸ್ತವನೆತ್ತಿ ಭಟ್ಟರುಗ್ಗಡನೆ
 ಅವಧಾನ ಪಾದ ಸರಾಕೆಂಬ ವೇತ್ರಾಂಕ
 ರವದೊಳೊಯ್ಯನೆ ಪಜ್ಜೆಯಿಟ್ಟ

೫೧

ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಲಬರ ಕೈಸನ್ನೆ ಕಣ್ಣನ್ನೆ
 ಮೆಲ್ಲುಸುರಿದ ಬೀಳ್ಕೊಡುತ್ತ
 ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ನಡೆದೆಲ್ಲರ ಕಳುಹಿ ಭೂ
 ನಲ್ಲಭ ಹೊಕ್ಕನು ಗೃಹವ

೫೨

ರಾಣಿಯರೆಲ್ಲ ನಿವಾಳಿಯನಿಟ್ಟೆಚ್ಚ
 ಮಾಣಿಕದಾರತಿಯತ್ತಿ
 ಪ್ರಾಣೇಶನಡಿಗೇರಗಿದೊಂದು ಪರಮ ಕ
 ಲ್ಯಾಣವನೇನೆಂಬಿನಾಗಿ

೫೩

ತೋಯಧಿಯೊಳು ಹೋಗಿ ಬಂದ ಕಾರ್ಯವನು ತ
 ನ್ನಾ ಯತಾಸ್ತ್ರಿಯೊಳು ನೆಡಿ
 ರಾಯ ಮತ್ತು ಚಿತಲೀಲೆಯೊಳಿದನಿಲ್ಲಿಗೆ
 ರಾಯಸದಂಬೆಚ್ಚ ಸಂಧಿ

೫೪

ಆದಿರಾಜೋದಯ ಸಂಧಿ

ಉದಯದೊಳೆದ್ದು ಜಿನೇಂದ್ರಪೂಜೆಯ ಮಾಡಿ ಶ್ರದಶೇಂದ್ರನಂತೆ ಸಿಂಗರಿಸಿ ಮದನದರಾತಿವಲ್ಲಣನು ಹೆಚ್ಚಾರವ ಟ್ಟದೊಳು ಒಂದೋಲಗವಾದ	೧
ಇದರಲ್ಲಿ ಕವಿ ಗಮಕಿಗಳು ಪಾರಕರು ಚಿ ತ್ವದಗದ್ಯಪದ್ಯವನೋದೆ ಕದರುವ ಚಮರಗಳೊಗ್ಗಿನೊಳಾ ರಾಜ ಮದನನಿದ್ದನು ವಿಲಾಸದೊಳು	೨
ಪಾಡುವ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ ರಾಗವ ಪಾಡುಗಾರಿಕೆಯೊಳಾಲಿಸುತ ನೀಡುವೆಲೆಯ ಘಳಿಗೆಯ ಕೊಳುತೊರಗುವ ಮೂಡೆಯನೊರಗಿ ಮೋಹಿಸಿದ	೩
ಒಂದೊಂದು ರಾಗಕೆ ಮೆಚ್ಚುತ ಪರಮಾತ್ಮ ಸಂದನ ಬಗೆವುತಿರ್ಪಾಗ ಮಂದಾಕಿನಿಯೆಂಬ ದಾದಿ ಕುಮಾರನ ತಂದುಕೂಟ್ಟುಳು ಚಕ್ರಧರಗೆ	೪
ಚಂಡಿಮಾಡಿದನು ಸಣ್ಣರಸು ದೇವರ ಸಥಾ ಮಂಡಲಕೆಯ್ದಿಸೆಂದೆನ್ನ ದಂಡಿಸಿದರೆ ತಂದೆನೆಂದಿಂತು ದಾದಿ ಮೈ ಗೊಂಡು ನಂದಳು ಹೊರಸಾರಿ	೫
ಗಲಭೆಯೆಲ್ಲವು ನಿಂದಿತೆಲ್ಲರಾ ಕುವರನ ಚೆಲುವನೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರಾಗ ಒಲದ ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಮಗನ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂ ಡೊಲಿದು ಮುದ್ದಾಡಿಸುತ್ತಿದ	೬

ತಂದೆಯ ಚೆಲ್ಲೆ ತಂದೆಯ ರೂಪೆ ತಂದೆಯೊಂ
ದಂದವೆ ತಂದೆಯ ನೋಟ
ತಂದೆಯಚ್ಚಿನೊಳೊತ್ತಿದಂತಿದನಾ ರಾಜ
ನಂದನ ತಂದೆಯಂಕದೊಳು

೭

ಅರಳೆಲೆ ಮಾಗಾಯಿ ಕುಂಡಲ ಹಸ್ತದ
ಮುರಿ ಮಣಿಮಯದುಡಿವಾರ
ಬೆರಳುಂಗುರ ಗೆಜ್ಜೆಯಂದುಗೆ ಮೆರೆದುವಾ
ಭರತರಾಜೇಂದ್ರನಾತ್ಮಜಗೆ

೮

ತೊಡೆಯಮೇಲಿಟ್ಟು ಮಗನ ನೋಡಿ ಮಂಡೆಯ
ತಡಹುತ ಮುತ್ತ ಕೊಡುವನು
ಒಡನೆತ್ತಿಕೊಂಡೆದೆ ತುಂಬಲವ್ವುನನು ಬೊ
ಟ್ಟಡುವನು ಪಣೆಯೊಳಾ ನೃಪತಿ

೯

ಮೈಯ್ಯಲ್ಲ ಗುಡಿಗಟ್ಟಿ ತಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು ಚೆ
ಲ್ವಯ್ಯ ಚೆನ್ನಾನೆಯೆಂಬೆಂಬ
ಕೆಯ್ಯಕನ್ನಡಿಯಂತೆ ತೊಡೆಯಮೇಲಿಟ್ಟು ಮ
ತ್ತೊಯ್ಯನೆ ನೋಡಿ ನಗುವನು

೧೦

ತಂದೆಯ ಕೊರಳನೆದ್ದವ್ವುವ ಕಿರುವೆರ
ಳಿಂದ ಕೊರಳ ಮಣಿಗಳನು
ಒಂದೆಂಟು ಹತ್ತೆರಡೆಂದು ತಪ್ಪೆಡಿಸುವ
ನಂದನಗರಸುಬ್ಬಿ ನಗುವ

೧೧

ಅದಿತಿರಾರ್ಥಂಕರ ಎನ್ನ ಕರ್ಕೀರ್ತಿಯೆಂ
ದೋದಿಸುವನು ತನ್ನ ಮಗಗೆ
ಅದಿಂಕರನೆಂಬನಾ ಬಾಲನದಕೆ ವಿ
ನೋದದಿ ನಗುವನಾ ರಾಯ

೧೨

ಅಣ್ಣ ಚಿದಂಬರಪುರುಷ ಎನ್ನೆಂದಾಗ
ಬಣ್ಣಿಸಿ ಕಲಿಸಿಕೊಡುವನು
ಚಿಣ್ಣ ಚಿಂಬರಪೂಸೆಯೆಂಬನದಕೆ ಹೊಟ್ಟೆ
ಹುಣ್ಣಾಗೆ ನಗುವನಾ ಚಕ್ರ

೧೩

ನೋಡಣ್ಣ ಮುಂದಿದ್ದರಾಂವೆಂದು ಜೊರೆಗಳ
ಕೂಡೆ ತೋರುವನು ಬಾಲಕಗೆ
ನೋಡುತ ಶಿಶು ಹಸ್ತದೊಳು ತೋರಿದೆತಗಾಲ
ನೀಡಿ ತೋರುವುದು ಭುಭುಜರ

೧೪

ಪಾದದೊಳಿಗದವೆಂದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ
ಪಾದಪದ್ಮದಿ ಸೂಚಿಸಿದನು
ಅದಿಚಕ್ರಿಯ ಸುತ್ತಗದು ಜಾತಿವೆಹವೆಂ -
ದಾ ಮೊಡ್ಡ ದೊರೆಗಾಡುವರು

೧೫

ಜಾಣವಲ್ಲವೆ ರಾಜರೆಲ್ಲರಾರೋಚಿಸಿ
ಕ್ಷೋಣೀಶನೊತ್ತಿಗೆ ಬಂದು
ಕಾಣಿಕೆಯಕ್ಕಿದರಾ ಶಿಶುವಿಗೆ ತಮ್ಮ
ಪ್ರಾಣರಕ್ಷಕನೀತನೆಂದು

೧೬

ತರಳಗೆ ಕೈಕಾಣೈ ಬೇಡವೆಂದನು ಚಕ್ರಿ
ಧರಣಿಪಾಲರು ಬೇಡಿಕೊಂಡು
ಇರಬೇಕು ಸ್ವಾಮಿ ನಮ್ಮಯ ಸೇವೆಯಷ್ಟೆಂದು
ಹರುಷದಿ ಕಾಣೈಯಕ್ಕಿದರು

೧೭

ಕಳುಹಣ್ಣು ನಿನಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯಿಕ್ಕಿ ಕೈಮುಗಿ
ದೇಕಸಿ ನಿಂದಿದರ್ನಂದ /
ತಲೆಯೊಲೆದೊಲೆದು ಕೈಯಾಡಿಸಿ-ಕಳುಹಿತಾ
ಯೆಳೆಗೊಸಿಗದು ಜಾತಿಸಹಜ

೧೮

ಅಂತಲ್ಲವಣ್ಣ ವೀಳೆಯವ ಕೊಬ್ಬೆಲ್ಲರ
ಸಂತೋಷದೊಳು ಕಳುಹೆಂದ
ತಾಂ ತೆಗೆದವರ ಮೇಲೆಲೆಯ ಚೆಲ್ಲಿತು ಶಿಶು
ಮುಂತೆಲ್ಲ ಕುಳಿತರರ್ತಿಯೊಳು

೧೯

ಈ ರಾಶಿ ಹೊನ್ನ ನಿನ್ನಾರ್ಗಿವವಣ್ಣಯೊಂ
ದಾರಯ್ದನಾ ಪುತ್ರನೊಳಗೆ
ಸಾರನಿಂದಿದರ್ ಸೇವಕರ ತೋರಿತು ಶಿಶು
ಭೂರಾಮ ವಿಸ್ತಯುಬಟ್ಟಿ

೨೦

ಬೇಜಕೆ ಬಿಡುವುದ ಹೀಚಿನೊಳರಿಯೊಬ್ಬ
ದೀ ಜಗದೊಳಗುಳ್ಳ ಗೃಹಿ
ರಾಜ ನಿನ್ನ ಣುಗನೊಕ್ಕೊತ್ತೀತನೆ ಜಾಗ
ರಾಜಾಗ್ರಣಿಯೆಂದರೊಳೆದು

೨೧

ಬುಧಂಗೆ ಸೇವಕಂಗೆ ಹೊನ್ನ ಕೊಡಿಸಿ ವಾ
ಜ್ಯಧುರಗೋಷ್ಠಿಯೊಕ್ಕೊಪ್ಪುವಾಗ
ಒದರಿತಾ ದಿಕ್ತಟವೆನೆ ವಾಡ್ಯರವದಿ ಮಾ
ಗಧನ ಬರವು ತೋರಿತೊಡನೆ

೨೨

ಮಂದಾಕಿನಿಯ ಕರೆದು ಕುವರನ ಕೊಟ್ಟು -
ಮಂದಿರಕವಳ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು
ಮಂದರದಂತೆ ತಾನೊಲಗವಾದನು
ಮಂದಿಯಿದ್ದುದು ಗಮಕದೊಳು

೨೩

ರಾಹುಮುಖನು ಭೂಡ್ಡ-ಕಂಗಳವನು ದೀರ್ಘ-
ದೇಹಿ ಡೊಳ್ಳೊಡಲ ಕಂಕನು
ಸಾಹಸಿ ಮಾಗಧ ಮಣಿನೂತಾಭರಣದ
ಮೋಹರದೊಳು ಬರುತ್ತಿದನು

೨೪

ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ ಮೈಯೋಸರಿಸಿ ಕುಗ್ಗು
ತೊಲ್ಲಗೊತ್ತಿಗೆ ಬರುತ್ತಿಹವ
ದಳ್ಳಿಸುತಿಹ ಕೋಪದಿಂದ ಭೂಪತಿ ನೋಡಿ
ಸೊಲ್ಲಿಸಿದನು ಕರಿಣದೊಳು

೨೫

ಇವನೊ ಮಾಗಧನೆಂದು ಸಂಧಿ ವಿಗ್ರಹಗಳ
ನವನೀಶನೊಲಿದು ಕೇಳಿದವು
ಇವನೀಗ ಸ್ವಾಮಿ ಮಾಗಧನು ಭೂಡ್ಡವನು ನೀ
ಸವಧರಿಸೆಂದರಾಗವರು

೨೬

ಎಲವೊ ಮಾಗಧ ನಿನ್ನೆ ಹಿರಿವಾಗಿ ಪಂಥವ
ಕೆಲದೆ ಕೊಂಡಹುದೊ ಗುಲಾಮ
ಜಲಧಿಯೊಳಿದ್ದೆತ್ತೊಳು-ಸೊಕ್ಕು ಏನಮೆದು
ಯೆಳೆನಿಸೆ ತಿದ್ದುತ ಣುಡಿದ

೨೭

ಗಡಗಡನಾಗಳೆ ನಡುಗಿದುದಕೆ ಬಲ

ಯೆಡದಕ್ಕೆಯೊಳು ತನ್ನ ಬಾಯ
ಬಡಿದುಕೊಂಡನು ತಪ್ಪು ತಪ್ಪೆನ್ನ ರಕ್ಷಿಸೆ
ನೋಡಿಯೆಯೆಂದೆನುತಡ್ಡ ಗೆಡೆದ

೨೮

ನಕ್ಕನು ಚಕ್ರಿಯೇಳೇಕಂಜಬೇಡೆಂದ

ದಿಕ್ಕನೆದ್ದಿವ ಮುಂದೆ ನಿಂದು
ಮುಕ್ಕೊಡೆಯೊಡೆಯನಾತ್ಮಜ ನಿನ್ನ ಕಡಾರ
ಸೊಕ್ಕುಡುಗಮ ಸ್ವಾಮಿಯೆಂದ

೨೯

ಭಾವಿಯೊಳಗೆ ಕಪ್ಪೆ ಬಾಳ್ವಂತೆ ನಾವೊಂದು

ದೀವಿಯೊಳಿದ್ದವರೈನೆ
ದೇವ ನಿನ್ನಯ ತೇಜದೇಲ್ಲಿಯ ಬಳ್ಳನೆ
ಗಾವಿಲೆಂದರೇನಾಯ್ತು

೩೦

ಭೋಗ ಯೋಗದೊಳಿದ್ದು ಮುಕ್ತನಾಗುವ ಮೋಕ್ಷ

ಭಾಗಿಗಾರಿಣಿ ನಿನಗೊಂದು
ಮಾಗಭೇಂದ್ರನು ನಿಂದು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಭಟ್ಟ
ಮಾಗಧರಂತೆ ಕೀರ್ತಿಸಿದ

೩೧

ಭೂಮಿಪಾಲರು ರಾಜಪುತ್ರರದಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ

ಸ್ವಾಮಿಗುಳ್ಳುದನು ಕೀರ್ತಿಸಿದೆ
ಸ್ವಾಮಿಹಿತವನು ನೀನೆಂದು ಪ್ರೇಮದಿ ಮಾಗ
ಧಾಮರೇಂದ್ರನ ಪೊಗಳಿದರು

೩೨

ಅಷ್ಟರಮೇಲೆ ಚಕ್ರೇಶ್ವರನವನಿಗ

ಭೀಷ್ಮದೊಳಾಸನಗೊಡಿಸಿ
ಕಷ್ಟನಲ್ಲತಮನೈ ನೀನು ಕುಳ್ಳಿರೆಂ
ದಿಷ್ಟ ವಾಕ್ಯವನೊಲ್ಲ ನುಡಿದ

೩೩

ಬದುಕಿದೆ ಸ್ವಾಮಿಯೆಂದದಕೆ ಸಂತಸಬಡು

ತೊಡಗಿ ನಿವಾಳಿಯನಿಟ್ಟ
ಇದು ಕಾಣ್ಕೆಯೊಂದು ಜಾಳಿಗೆಯನೊಡೆದು ಹೊನ್ನ
ಬುದಿಬುದಿನಡಿಗಳ್ಳಿ ಸುರಿದ

೩೪

ಬಾರೈ ಮಾಗಧಯೆಂದು ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಗಂ
ಭೀರವಾಕ್ಯದೊಳೊಲ್ಲ ಕರೆದು
ಧಾರಿಣಿಗುತ್ಪನ್ನವೆನಿಪ ಭೂಷಣಗಳ
ನಾ ರಾಯನುಡುಗೊರೆಯಿತ್ತು

೩೫

ಅಡಿಗರಗಿಸಿಕೊಂಬ ತೇಜವೊಂದಲ್ಲದೆ
ಒಡವೆಯಾಸೆಯೆ ಚಕ್ರಧರಗೆ
ಒಡನಿದ್ದನೈಪರಿಲ್ಲ ತಲೆದೂಗುವಂತವ
ಗುಡುಗೊರೆಯಿತ್ತು ಮನ್ನಿಸಿದ

೩೬

ಭವನನ ಹೊಕ್ಕಾಳು ಬವ್ವನನ್ನಹನಾಳಿ
ನವನಿರಲೆಂದು ಮಾಗಧಸು
ಧ್ರುವಗತಿಯೆಂಬನ ಕರಿಸಿ ಕಾಲ್ಗರಗಿಸಿ
ಅವನೀಶಗೊಪ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟ

೩೭

ಪಾದಕೆರಗಿ ಮಂತ್ರಿಸಹಿತ ಮಾಗಧನತ್ತ
ಹೋದನು ಗೆದ್ದೆ ಹೋಯೆನಲು
ಅದುದು ಸಭೆಗೆಲ್ಲ ಪರಮಸಂತೋಷ ಭಾ
ಗ್ಯೋದಯನಿದ್ದನುಬ್ಬಿ ನೊಳು

೩೮

ಜನಜನ ಏನೆಂಬೆನಷ್ಟರೊಳೊಬ್ಬ ಮಾ
ನಿನಿ ರಾಯನರಮನೆಯಿಂದ
ಘನಕುಚ ಕುಣಿವುತ ನಗುತೋಡಿಬಂದು ರಾ
ಯನಿಗೆ ಕೈಮುಗಿದಕುಬ್ಬಿನೊಳು

೩೯

ಚಿತ್ತೈಸು ದೇವ ದೊಡ್ಡೊ ಸಗೆ ಕುಮಾರನು
ತ್ವತ್ತಿಯಾದನು ನಿನಗಿಂದು
ಉತ್ತಮೋತ್ತಮನೆಂದರವಳಿಗಾಗಳೆ ಮೆಚ್ಚಿ
ಮುತ್ತಿನ ಹಾರವ ಕೊಟ್ಟ

೪೦

ಒಸೆದು ಮತ್ತವಳನೊತ್ತಿಗೆ ಕರೆದಾವಳು
ಬೆಸಲಾದಳೆಂದು ಕೇಳಿದನು
ಕುಳುಮಾಜಿಯರು ಸುಕುಮಾರನ ಪಡೆದರಿಂ
ದ್ದುಸುರಿದಳವಳು ಕರ್ಣದೊಳು

೪೧

ತೋರಣಗಟ್ಟಿತು ಗುಡಿಯೆದ್ದು ಕಟಕದಿ
ಭೋರಂದು ವಾದ್ಯ ಮೊಳಗಿತು
ಧಾರಿಣಿ ಮುಟ್ಟಿತಾಗಳೆ ಚಕ್ರಗಿಂದು ಕು
ಮಾರನೊಗೆದನೊಬ ವಾರ್ತೆ

೪೦

ಇದ್ದವರೆಲ್ಲರನುಚಿತದಿ ಬೀಳ್ಕೊಡು
ತೆದ್ದನು ಜನ ಶರಣನುತ
ಹೊದ್ದಿದನೊಲವಿಂದ ಹೆರುಗೆಯ ಮನೆಯನು
ಮುದ್ದಿನ ಮಗನ ನೋಡಿದನು

೪೧

ನಸುನಾಣ್ಣುತೀಕ್ಷಿಸಿ ತಲೆವಾಗಿ ಕುಲಿತರ್ದ
ಕುಸುಮಾಜಿಯೊತ್ತಿ ನೊಳೆಸೆವ
ಹಸುಳೆಯ ನೋಡಿ ಸಿದ್ಧೋ ರಕ್ಷತೆಂದು ಸಂ
ತಸದಿಂದ ಮಗುಳ್ಳನಲ್ಲಿದ

೪೨

ಅರಸಿಯರೆಲ್ಲರು ನಲಿದಾಡುತೆಯ್ಯಂದು
ಪುರುಷನಂತ್ರಿಯಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು
ವರಸುತನಾದನೆಂದುಲಿವುತೊಪ್ಪಿದರೊಂದು
ಪರಮ ಸಂಭ್ರಮವನೊನೊಬೆ

೪೩

ದಾನಾಭಿಷೇಕ ಪೂಜೆಗಳ ನಾಡೊಳಗೆ
ಪ್ರಧಾನ ಸೂಚಿಸಿ ನಡೆಸಿದನು
ಸೇನೆಯೊಳಗೆ ಸೇನಾಪತಿಯು ನಡೆಸಿದನೇ
ನಾ ನೃಪನೈಸಿರಿ ಬಡೆವೆ

೪೪

ಆ ದಿನದೊಳು ಜಾತಕರ್ಮವ ಮಾಡಿಸಿ
ದ್ವಾದಶದಿನದೊಳು ನೃಪತಿ
ಆದಿಜನನ ಶೇಷರವನಾದಿರಾಜನೆಂ
ದಾದರ ಮಿಗೆ ನಾಮವಿಟ್ಟ

೪೫

ನಾಮಕರ್ಮದ ದಿನದೊಳು ಮಾಗಧನು ತನ್ನ
ಸೀಮೆಯ ಸಂಪತ್ತುಗೂಡಿ
ಸ್ತೋಮದುಲುಪೆಗೂಡಿ ಸಂಭ್ರಮಬೂಳು ಬಂದು
ಭೂಮಿಸತಿಯ ಕಂಡನೊಸೆವೆ

೪೬

ಮುಂದಣ ಪಯಣಕೆ ಬಹೆನೆಂದು ಹೋಗಿ ನೋ
ಡಿಂದಿಲ್ಲಿಗವನೊದಗಿದನು
ಎಂದೆಂದಿಗಮಗೆ ಮಾಗಧನೆ ಮಹಾ ಹಿತ
ನೆಂದು ನುಡಿದನಾ ಚಕ್ರೇಶ

೪೯

ಕಳುಹಿಸಿಕೊಂಡಾನು ಕಡಲೆತ್ತೊತ್ತಿನೊಳು-ತ್ತೇರ್ದೆ
ಸಲೆಕುಮಾರೋಡಯೋತ್ಸವವ
ಉಲುಪೆಸಹಿತ ಬಹೆನೆಂದುರ್ಗಿ ತೋವೆನಾ
ಗಳೆ ಮಗುಳ್ಳೆನೊ ಯೆಂಪನ್ನವನು

೫೦

ಹೋಗು ನಿನ್ನಯ್ಯ ಪಾಟನವನು-ಪ್ರವೇಶಿಸೊಂಡು
ಸಾಗರದೊಳಗೆ ತೆಪ್ಪಗೊಳು *
ಅಗಲೆ ಸಂದಿತೆನ್ನೋಳುಕೊಂಠನು / ಎಂ
ಮಾಗಧೇಂದ್ರಗೆ ರಾಂಪುಮೊಟ್ಟೆ

೫೧

ಸುಡು ಸುಡು ನಾಡಿನೊಳೇಮಡಟು ಸಿರಿ ನಿನ್ನ
ಪಡೆಯೊಪ್ಪುವೈ ಭಾಷಣನಗೆ
ಬಿಡೆನಿನ್ನು ನಿನ್ನ ದಿಗಕನೊಂಧನವನಾಡು
ಬಿಡುವರಾ ನೊಬಗನ ಕ್ಷೊಡು

೫೨

ಹುಟ್ಟಿದ ಶಿಶುವಿಷ್ಟು ಬಲಿಯನ್ನೇಕೆಂದು ಸಂ
ಘಟ್ಟಿಸಿ ದಂಡು ತೆರಕದೆ
ಬಿಟ್ಟ ಬೀಡಿನೊಳಾರು ತಿಳಿಗೊಡ್ಡನು ಹೊನ್ನ
ಪಟ್ಟಣದೊಳಗಿಪ್ಪ ತೆರದೆ

೫೩

೧- ಮಗುಳ್ಳೆನ (೨) [ಮಗುಳ್ಳೆನು] ಮಗುಳ್ಳೆನು (೪, ೫)

ವರತನುಸಾದ್ಯ ಸಂಧಿ

- ಆರು ತಿಂಗಳಮೇಲೆ ದಂಡೆದ್ದುದಲ್ಲಿದೆ
ಚೀರಿಟ್ಟು ಭೇರಿ ಸೂಳೈಸೆ
ತೋರಲೆತ್ತಿದುವು ಪತಾಕೆ ಟಿಕ್ಕೆಯು ಬಾನ
ಕೇರಿತು ಪಡೆಯ ಕಾಲ್ದೊಳು ೧
- ಮುಖರ ಮಾಗಧನ ಮೂಡಣ ವಾರ್ಧಿಯೊಳು ಗೆಲ್ಲು
ನಿಖಿಕಸೇನೆಯ ಕೂಡಿಕೊಂಡು
ಸುಖಿಗಳೊಡೆಯ ಕಡಲೊತ್ತುವಿಡಿಯ ತೆಂಕ
ಮುಖವಾಗಿ ದಂಡೆತ್ತಿ ನಡೆದ ೨
- ಒಂದು ರಥದೊಳು ಕಿರಿಯ ಕುವರನ ತೊಟ್ಟಿ
ಲೊಂದು ರಥದೊಳು ದೊಡ್ಡಣುಗ
ಮಂದಾಕಿನಿಯ ತೊಡೆಮೇಲೇರಿ ಬರೆ ಬಂದು
ದಂದರ್ಕಕೀರ್ತಿಯ ಪೌಜು ೩
- ಮಾಗಿಯ ಬೇಸಗೆಯನು ಮಳೆಗಾಲವ
ನೀಗುತ್ತಲ್ಲಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿ
ಸಾಗಿ ಹಲವು ಪಯಣದಮೇಲೆ ತೆಂಕಣ
ಸಾಗರವನು ಬಂದು ಕಂಡ ೪
- ಪಾಳೆಯ ಬಿಟ್ಟಿತು ಕಡಲೊತ್ತಿನೊಳು ಮುನ್ನ
ಪೇಳಿದಷ್ಟುಗಲದುದ್ದ ದೊಳು
ಸಾಲುಮಾತೇನು ಮುನ್ನಿನ ತೆರದೊಳು ಗೃಹ
ಜಾಲ ನಿರ್ಮಿಸಿತು ಸರ್ವರಿಗೆ ೫
- ಕರೆಯೊಳು ನಿಂದು ರಾಜೇಂದ್ರ ಮಾಗಧನಲ್ಲಿ
ಕರೆಯೊಯನ್ನದ ಮೊದಲ್ಬಂದು
ಕರವ ಮುಗಿದು ಮುಂದೆ ಮಾಗಧ ನಿಂದನು
ಭರತೇಶ ಋದಿವನಿಂತೊಡ್ಡು ೬

ಏನೈ ಮಾಗಧ ವರತನು ವೃಂತರ
ನೀ ನೀರ ನಡುಕುವದೊಳು
ತಾನು ಕುರುಬರಂತೆ ಬೆರೆತುಕೊಂಡಿಹನಲ್ಲೆ
ನೀನವನೊಳಗ ಬಲ್ಲೆಯಲ್ಲೆ

೭

ಸುನ್ನುನೆ ಬಂದೆಮ್ಮ ಕಾಣ್ಕೊನೊ ಬಾರದೆ
ಹೆಮ್ಮೆಯೊಳಿಪ್ಪನೊ ಅವನ
ಸೊಮ್ಮೇನು ಹೇಳೆಂದರವನು ಚಕ್ರೇಶನ
ಸಮ್ಮುಖದೊಳಗಿಂತು ನಡಿದ

೮

ದೇನ ನಿನಗೆ ಬೇರೆ ವೆಗ್ಗ ಕವಿಕೆಯೊಳಿ
ಲ್ಲಾ ವರತನು ತಾನು ಸುಮುಖ
ಸೇವೆಗೆ ನಾಳೆ ನಾನೊಡಗೊಂಡು ಬಪ್ಪೆನಿ
ದಾವ ಗಹನ ಸ್ವಾಮಿಯೆಂದ

೯

ಆದರೊಳ್ಳಿತು ಪೊಗು ನಾಳೆ ಬಾರೆಂದು ನಿ
ವೇದಿಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟನವನ
ಆದರದಿಂದುಳಿದವರ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ಪ್ರ
ಮೋದಿ ಹೊಕ್ಕನು ರಾಜಗೃಹವ

೧೦

ಸ್ನಾನ ದೇವಾರ್ಚನ ಭೋಜನ ಶಯನ ಲೀ
ಲಾನುವರ್ತನದೊಳಾ ದಿನವ
ಮೀನಲೋಚನೆಯರ ಮೇಳದೊಳರಸನ
ನೂನವೆಂದೆನೆ ನೂಂಕಿ ಕಳೆದ

೧೧

ಬೆಳಗಾಗೆ ನಿತ್ಯಕರ್ಮವ ತೀರ್ಚಿ ಬಂದು ಸ
ಲ್ಲಲಿತದೊಳೊಲಗವಾದ
ಇಳೆಯರಸುಗಳು ಕಾಣ್ಕೆಯನಿಕ್ಕಿ ಕಂಡು ಮುಂ
ದೆಳಸಿ ಕುಳ್ಳಿದರೊಪ್ಪದೊಳು

೧೨

ದೊಡ್ಡ ಭೂಭುಜರನೀಕ್ಷಿಸುತ ಗಾಯಕತತಿ
ಗೆಡ್ಡವಾಗಿರೆ ಮೆಚ್ಚುಗೊಡುತ
ಒಡ್ಡೊಲಗಗೊಟ್ಟು ಕಡೆಯ ಹಜಾರದೊ
ಳೊಡ್ಡ ದೊರಿದರ್ನಾ ನೃಪತಿ

೧೩

ಅದಿಜನನ ನೆನೆಯುತ ಹಂಸನಾಥನ
ಭೇದಿಸಿ ಬಗೆವೃತ್ತಿಪಾರ್ಗ
ಅದಿರಾಜನನೊಬ್ಬ ಗಂಧಮಾಧವಿಯೆಂಬ
ದಾದಿ ತಂದಿತ್ತಳಾ ನೃಪಗೆ

೧೪

ತೋಡೆಯ ಮೇಲಾದಿರಾಜನನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮೈ
ದಡಹುತ ನೃಪತಿ ನೋಡುತ್ತಿರೆ
ಸಡಗರದಿಂದರ್ಕಕೀರ್ತಿ ಸಿಂಗರಿಸಿ ಕಾ
ಲ್ಪಡೆಯೊಳೆಯ್ದಿರುತ್ತಿದ್ದನಾಗ

೧೫

ಕಾಸೆ ಚಲ್ಲಣ ನಡುವಿನ ಸಣ್ಣ ಜನದಾಡೆ
ಮಾಸಾಳು ಕುಲ್ಲಾಯಿ-ತಿಲಕ
ಪೂಸಿದ ಗಂಧ ತಾವುಜ ಕುಡುಕಿನೊಳು ತೋ
ಲ್ಬಿಸುತ ಬರುತ್ತಿದ್ದನಾಗ

೧೬

ಕಾಣುತ ರಾಯನರಿದನಿದು ಬಿನದಕೆ
ರಾಣೆಯರಿಟ್ಟಿಂದವೆಂದು
ಹೊಣೆಸಿ ತಾನೆಮ್ಮನೊಳ್ಳೆಸಲೆಂಬ ಬಿ
ನ್ನಾಣವೆಂದೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ

೧೭

ಅಣ್ಣಾಜಿ ಬಹಾಗ ಕುಳಿತರಲಾಗದೇ
ಆಣ್ಣಾಯಿಂದನು ಚಿಕ್ಕಮಗನ
ಪೊಣ್ಣನಾ ಮಗನೆದ್ದನೊಡನೆ ಕೈಮುಗಿಯೆಂದು
ಬಣ್ಣಿಸಿಕೊಡಲು ಕೈಮುಗಿದ

೧೮

ಕಿರಿಯ ಕೈಮುಗಿಯೆ ಕೈಸನ್ನೆಯೊಳ್ಳಿ ಲಿಸುತ
ಮೆರೆವ ಸಿಂಹಾಸನವೇರಿ
ಕಿರುರತ್ನವೊಂದ ಕಾಣ್ಕೆಯನಿಕ್ಕಿ ಕೈಮುಗಿ
ದುರೆ ತಂದೆಯೊತ್ತಿನೊಳ್ಳಿಂದ

೧೯

ಅರ್ಕಕೀರ್ತಿಯ ಕಾಣುತಾದಿರಾಜನು ಕೂಡೆ
ಮಾರ್ಕೊಂಡು ಸೇವೆಗೊಳ್ಳಿಸಿ
ಬೇರ್ಕಗೈದೊಡನೆ ಕುಪ್ಪಳಿ-ಚೇಸಾಡಿ ಸ
ಮರ್ಕೆಯೊಳಾಯತವಳಿಹ

೨೦

ತೋನೆದಣ್ಣನಿಟ್ಟು ಕುಲ್ಲಾಯಿ ಚಲ್ಲಣ ಕಾಸೆ
ಯನು ಜವದಾಡೆಯ ನೋಡಿ
ತನಗಂತು ಬೇಕೆಂದು ನಡುವ ಮಂಡೆಯ ಮುಟ್ಟಿ
ಜನಕಗೆ ತೋರಿ ಕಾಡಿದನು

೨೦

ಏನರ್ಕಕೀರ್ತಿಯಲ್ಲವೆಯನೋಲೈಸೆ
ನೀನೊಡಂಬಡಬಹುದಣ್ಣ
ನೀನಾದಿರಾಜ ನನ್ನ ಪ್ಪಾಜಿಯಲ್ಲವೆ
ನಾನಂಜುವೆನು ಕುಳ್ಳಿರೆಂದ

೨೧

ಅದನವ ಕೇಳನಳುವನು ಚಂಡಿಯ ಮಾಳ್ವ
ನದಕೊಬ್ಬ ಗಣಬದ್ಧ ಗರಸು
ಪದೆದು ಸೂಚಿಸಲವ ಸಿಂಗರಿಸಿದನು ಬೇ
ಗದೊಳರ್ಕಕೀರ್ತಿಯಂದದೊಳು

೨೨

ಬಲದ ದಿಕ್ಕಿನೊಳು ತಾನಣ್ಣ ನಂದದೊಳು ನಿಂ
ದೊಲವಿಂದ ಪಿತನನೀಕ್ಷಿಸುತ
ಒಲೆಯದುಲಿಯದೆ ಗಂಭೀರದೊಳರೆ ನೋಡಿ
ತಲೆತೂಗಿದರು ಸರ್ವನೃಪರು

೨೪

ಕುಳ್ಳಿರೈ ಬಾಲಕರಿವರೆದ್ದ ರೇಕೆ ನೀ
ವೆಲ್ಲರೆದ್ದಿರಿಯೆಂದು ನೃಪಗೌ
ಸಲ್ಲಾ ಪದೋರಿದನೀ ಮಹಾಭಾಗ್ಯವ
ನೆಲ್ಲಿ ಕಂಡಪೆವೆಂದರವರು

೨೫

ಒಂದು ಘಳಿಗೆ ನಿಂದು ನಮ್ಮನೋಲೈಸಿದ
ರಿಂದಿವರ್ಗೇನು ಸಂಬಳವೈ
ಅಂದವರಿದು ದಳಪತಿ ಪೇಳು ಮಂತ್ರ ಪೇ
ಳೆಂದು ರಾಜೇಂದ್ರ ಕೇಳಿದನು

೨೬

ಘಳಿಗೆಗೆ ಕೋಟಿ ವಿತ್ತವ ಹಿರಿಯರಸಿಗೆ
ಸಲಿಸಬೇಕೆಂದನಾ ಮಂತ್ರಿ
ಒಲಿದರೆ ಕೋಟಿಯು ಚಿಕ್ಕರಸಿಗೆ ಕೂಡ
ಸಲುವುದೆಂದನು ದಂಡನಾಥ

೨೭

ಅಗಲಿ ಘಳಿಗೆಗೊಂದೂನರೆ ಕೋಟಿಯ -

ನೀಗ ನೀವಿವರಿಗೆ ಸಲಿಸಿ

ಈ ಗಣಿತದೊಳೆ ಮುಂದೊಲೈಸಿದಾಗ ಲೇ

ಸಾಗೀವುದೆಂದು ನೇಮಿಸಿದ

೨೮

ಸಾಕೆನ್ನು ಬನ್ನಿ ಶೈ ಜಾತಿವೀರರಿಯೆಂ

ದಾ ಕುಮಾರಕರನಿಬ್ಬರನು

ಭೂಕಾಂತನರಡು ತೋಳಿಂದಪ್ಪಿ ಕೊಂಡರ್ತಿ

ಯೋಕುಳಿಯಾಡಿದನೊಡನೆ

೨೯

ಕರೆದಾದಿರಾಜನ ಗಂಧಮಾಧವಿಯ ಕೈ

ಗರಸನಿತ್ತೊಡನೆ ಬೀಳೊಟ್ಟ

ಹಿರಿಯ ಕುವರನ ಮಂದಾಕಿನಿಗೊಪ್ಪಿಸು

ತರಮನೆಯತ್ತ ಬೀಳೊಟ್ಟ

೩೦

ಜಲನಿಧಿಯೊತ್ತಿಗೆ ಬಂದು ವಿಸಾಸದಿಂ

ದಿಳಿದು ಮಾಗಧನಂತೆ ತಾನು

ತಳೆ ಚವರನ ಮಾಣ್ಡು ವರತನು ಕಾಲ್ಪಡೆ

ಯೊಳು ಒರುತ್ತಿದ್ದನೋಜೆಯೊಳು

೩೧

ಇತ್ತರವಿಡಿದ ರಾಜರ ನಡುವನನೀಶ

ನೊತ್ತಿಗೊಯ್ಯಾರದೊಳಯ್ವೆ

ಚಿತ್ತೈಸು ವರತನುವಿನೀಗ ಸ್ವಾಮಿಯೆಂ

ದತ್ತಿ ಕೈಮುಗಿದ ಮಾಗಧನು

೩೨

ಭಕ್ತಿಯೊಳ್ವರತನು ಪೊಸನಿವಾಳಿಯನಿಟ್ಟು

ವಕೌತ್ತಿಕಂಗಳ ಹೆತ್ತತುಂಬಿ

ಶಕ್ತರಾಜೇಂದ್ರನ ಪಾದಪದ್ಮಗಳಿಗೆ

ಯುಕ್ತಿಯೊಳಭಿಷೇಕಗೈದ

೩೩

ಚಕ್ರೇಶನರಿದನೀ ವರತನು ಸುಮುಖನು

ವಕ್ರಿಯಲ್ಲೆಂದು ಮೆಚ್ಚಿದನು

ಸುಕ್ರಮವಾಯ್ತು ನೀ ಬಂದುದೇಳೇಳೆಂದು

ಪಕ್ರಮವಾಕ್ಯದೋರಿದನು

- -

ಇತ್ತ ಬುದ್ಧಿ ವರತನುನಾನುಯೊಂದು ತ
ನೋತ್ತಿಗೆ ರಾಣೀಂದ್ರ ಕರೆದು
ಇತ್ತನಾಭರಣ ದಿವ್ಯಾಂಬರಗಳ ನೋಕ್ಕು
ಮೊತ್ತದ ನೃಪರತ್ನಮಾಡೆ

೩೫

ನಿಂದಮಾತ್ರವೆ ನಿನ್ನೆ ಮಾಗಧಾಂಕಿತನ ಹೋ
ಗಿಂದಟ್ಟಿದೆವು ಹೋದನಹುದು
ಚಂದಗಾಣಿಸಿದನು ಕಾರ್ಯವ ಬಳಲಿದ
ನೆಂದೊಕ್ಕ ನುಡಿದನಾ ನೃಪತಿ

೩೬

ವ್ಯಂತರ ಮುಖ್ಯರಿನ್ನಾರು ಬಂದರು ನಿನ್ನ
ಪಿಂತಣೀಲಗ ಸಲ್ಲದವರ್ಗೆ
ಮುಂತಣ ತೇಜ ಮನ್ನಣೆ ನಿನ್ನದೆಂದು ಭೂ
ಕಾಂತ ನುಡಿದನೆಲ್ಲರೊಸೆಯೆ

೩೭

ಆ ನೃಪ ತಾನಿಟ್ಟ ಹಾರವ ಕೊಟ್ಟನ
ನೂನ ಭೂಷಣವ ಬೇರಿತ್ತ
ಎನ ಕೊಡನು ಚಕ್ರ ವ್ಯಂತರಾಗ್ರಣಿಯೆಂದು
ಪೀನಬೀರುದ ಕೊಟ್ಟನೊಡನೆ

೩೮

ಬೀಡಿಗೆ ಹೋಗು ವಿಶ್ರಮಿಸೆಂದು ವಿನಯವ
ನಾಡಿದನೊಡನೆ ಮಾಗಧಗೆ
ಕೂಡೆ ಪಾದಕೆ ಮಣಿದನು ಪುರೆಯಿಡೆ ನಲಿ
ದಾಡುತೆಯಿ ದನವನತ್ತ

೩೯

ಮತ್ತುಳಿದೆಲ್ಲರನುಚಿತದಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು
ಚಿತ್ತದೊಳರುಹೆನ ನೆನೆದು
ಮುತ್ತಿನ ಗದ್ದುಗೆಯಿಂದೆದ್ದು ಹೊಕ್ಕನಾ
ಚಿತ್ತಜೋಪಮನು ಮಂದಿರವ

೪೦

ಅಂತಃಪುರದ ಪೆಂಗಳುಗೂಡಿ ತನ್ನಯ
ಸಂತಾನಗೂಡಿ ಭೋಗಿಸುತ
ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕೆಲದಿವಸವಲ್ಲಿದ್ದನೋ
ರಂತಾತ್ಮಭಾವನೆವೆರಸಿ

೪೧

ಬೆಳೆದುದನರಿದರ್ಕಕೀರ್ತಿ ರಾಜಗೆ ರಾಜ
 ಕುಲಮೆಚ್ಚಲೊಂದು ದಿನದೊಳು
 ಸುಲಲಿತ ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಕಲ್ಯಾಣವ
 ನಿಳೆ ಪೊರೆಯಡಲೆಸಗಿದನು

೪೨

ಹಿಂದರ್ಕಕೀರ್ತಿಯ ಪೌಜೆಂಬ ನುಡಿಯಿದ್ದು
 ದಾದದು ಮಾಣ್ಣುಡು ಕೂಡೆ
 ನಂದಾದಿರಾಜನ ಪೌಜೆಂದು ಸತಿಯರ
 ಸಂದೋಹಕಾಯ್ದೊಂದು ವಾರ್ತೆ

೪೩

ವುರುಹೂತ ದಿಕ್ಕಿನ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನ
 ಶರಧಿಪಾಲರ ಗೆಲ್ಲು ನೈಪತ್ತಿ
 ವರುಣ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋಗಲೆಳಸಿದ್ದನ್ನಿಲ್ಲಿಗೆ
 ವರತನುಸಾಧ್ಯದ ಸಂಧಿ

೪೪

ಪ್ರಭಾಸಾಮರಚಿಹ್ನ ಸಂಧಿ

ಪೊಡವಿಯಾಗಸ ನಾದಮಯವಾಗುವಂತೆತ್ತಿ

ಬಡಿದು ಬಲ್ಲೇರಿ ಸೂಚಿಸಿ
ಪಡುವಣ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಮುಖವಾಗಿ ದಂಡೆತ್ತಿ
ನಡೆದನಾ ರಾಜಮಾರ್ತಾಂಡ

೧

ಠಾವರಿದಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಿಡುತೆಯ್ದುವಾಗೊಂದು

ಪಾವನವಸ್ತ್ರ ತಾಣಮೊಳು
ಭೂವರಾಗ್ರಣಿಯ ಪೆಂಡಿಯೊಳೊರ್ವ ಚಂದ್ರಿಕಾ
ದೇವಿ ಪೆತ್ತಳು ವರಸುತನ

೨

ಎಸಗಿತಾಗಳಿ ಗುಡಿತೋರಣವಲ್ಲಲ್ಲಿ

ಮಸಗಿತು ವಾದ್ಯನಿನಾದ
ದಿಸೆತುಂಬಿ ಜಟ್ಟಿ ಸೇನೆಯೊಳು ಕುಮಾರನಾ
ದೊಸಗೆ ಹಬ್ಬಿತು ಚಕ್ರಧನ

೩

ಭೂಮೀಶ ಜಾತಕರ್ಮವನೆಸಗಿಸಿ ಮತ್ತೆ

ನಾಮಕರ್ಮದ ದಿವಸದೊಳು
ಪ್ರೇಮದಿ ಪೆಸರಿಟ್ಟನಿವನು ವೃಷಭಸೇನ
ನಾಮ ವೃಷಭರಾಜನೆಂದು

೪

ಅರುದಿಂಗಳಿನ ಮೇಲೆ ದಂಡೆದ್ದುದಲ್ಲಿಂದ

ಬಿರುಬಿದ್ದು ಭೇರಿ ಸೂಚಿಸಿ
ಹೆರಿದೆಗೆಯದೆ ನೂಂಕಿ ನಡೆದುದು ಕಟಕ ಬ
ಲೈರಪಿನೊಳಗೆ ಜಾತ್ರೆಯಂತೆ

೫

ಬಿಡುತಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿ ದಂಡೆತ್ತಿ ನಡೆವುತ ಪೆ

ವರಡೆಗೂಡಿ ಕ್ರಮದೊಳು ಗಮಿಸಿ
ಕಡೆನೂಂಕಿ ಹಲವು ಪಯಣಮೊಳೊಯ್ಯನೆ ಬಂದು
ಪಡುವಣ ವಾರ್ಧಿಯ ಕಂಡ

೬

ಮಾಗಧಾಂಕನ ಕರೆ ವರತನು ಬರಲೆಂದ
 ನಾಗವರ್ಬಂದು ಕೈಮುಗಿಯೆ
 ಸಾಗರತೀರದೊಳ್ಳಿಂದರಿವರ್ಗೊಂ
 ದಾಗಿ ಭೂಪತಿಯಿಂತು ನುಡಿದ

೭

ಈ ಸಮುದ್ರದ ಕುರುವದೊಳು ಬಾಳ್ದನಲೈ ಪ್ರ
 ಭಾಸನೆಂದೆನಿಪ ವೈಂತರನು
 ಮಾಸದೆಯ್ದೆಮ್ಮ ಕಾಣ್ಬನೊ ಕಡೆಯೊಳು
 ಮಾಸಿ ಬಪ್ಪನೊ ಹೇಳಿರೆಂದ

೮

ಉತ್ತಮನನನು ಪ್ರಭಾಸದೇವನು ನಿನ್ನ
 ಚಿತ್ತವನೊಲಿಸತಕ್ಕವನು
 ಸುತ್ತಿನ ನುಡಿ¹ಯೇ¹ನು ನಾವಿಬ್ಬರೆಯ್ದಿ ನಿ
 ನ್ನೊತ್ತಿಗೆ ತಹೆನೆಂದರವರು

೯

ನೀವೆಯ್ದಿ ಬೇಡ ನಿಮ್ಮಯ ನಾಳಿನವರೊಂದು
 ಸೇವೆಯ ಮಾಡಲಿ ನನಗೆ
 ನಾವನರನು ನೋಡಬೇಡವೆಯೆಂದು
 ಸದ್ಭಾವದಿ ನುಡಿದನಾ ಚಕ್ರಿ

೧೦

ಧ್ರುವಗತಿ ಬಾಸುರಕೀರ್ತಿ ಬಾ ಹೋಗಿ ನೀ
 ವನನನ್ನಿಟ್ಟಿಗೆ ತಹುದೆಂದು
 ಸುವಿನಯದಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟನಾ ಸೇವೆಗು
 ತ್ಸವಿಸುತೆಯ್ದಿ ದರವರತ್ತ

೧೧

ಎಲ್ಲರ ಒಳ್ಳೊಟ್ಟು ಕುವರರಿಬ್ಬರ ಮುತ್ತು
 ಲಲ್ಲೆಯೊಳ್ಳಿಡಿಗೆ ಕಳುಹಿ
 ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಿಳಿದರಮನೆಯ ಹೊಕ್ಕನು ಕಬ್ಬು
 ವಿಲ್ಲನರೂಪನುಬ್ಬಿ ನೊಳು

೧೨

ಎಳೆವೆಂಗಳೊಡಗೂಡಿ ಜಳಕ ಮುಂತಾದ ನಿ
 ಮಲ ಭೋಗ ಯೋಗ ಲೀಲೆಯೊಳು
 ಕಳೆದನಾ ಹಗಲಿರುಳನು ಮರುದಿವಸದ
 ಬೆಳಗಿನೊಳೋಲಗವಾದ

೧೩

¹ ಯ (ಚ) ಯ (ಕ) ಯ (ಃ)

ಚರ್ಮದೃಷ್ಟಿಯೊಳು ಲೋಕನ ನೋಡುತಿದ್ದನಂ
ತರ್ಮಹಾಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯೊಳು
ನಿರ್ಮಲಾತ್ಮನ ನೋಡುತಿದ್ದನವನ ವನೋ
ಧರ್ಮವ ಬಲ್ಲವರಾರು

೧೪

ಕೆಸರೊಡ್ಡಬ್ಬ ಕೆ ರವಿಯಮೇಲಲ್ಲದಾ
ಕೆಸರಿನ ಮೇಲಾಸೆಯಡುಡೆ
ಅಸಮಭೋಗದೊಳಿರ್ದೊಡಾತ್ಮನಮೇಲಲ್ಲ
ದೆಸೆವುದೆ ಮಮತೆ ಭವ್ಯರಿಗೆ

೧೫

ವಿಜಯಾರ್ಥದರ್ಶನ ಸಂಧಿ

ಒಲಗೂಡಿ ಬಂದು ಸಮುದ್ರದೊತ್ತಿನೊಳಾಪ್ತ

ಒಲವ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ವ್ಯಂತರೇಂದ್ರ

ಲಲಿತ ವಿಮಾನದಿಂದಿಳಿದು ಚಕ್ರೇಶನ

ಬಳಿಗೈದುತಿರ್ದನರ್ತಿಯೊಳು

೧

ಪ್ರತಿಭಾಸನೆಂಬ ತನ್ನಯ ನಾಳಿನವನು ತ

ನ್ನತುಳ ಮಂತ್ರಿಯು ತನ್ನ ಹಿಂದೆ

ಹಿತಗೆಯ್ದು ಸುರಕೀರ್ತಿ ಧ್ರುವಗತಿಗಳು ಮುಂದೆ

ಗತಿಗೆಯ್ಯ ಗಮಿಸಿದನವನು

೨

ಸರಿತದೊಳೊತ್ತಿಗೆ ಸಾರ್ದವನೀಗವ

ಧರಿಸು ಪ್ರಭಾಸೇಂದ್ರನೆಂದು

ಸುರಕೀರ್ತಿ ಧ್ರುವಗತಿಗಳು ಚಕ್ರಧರಗಿತ್ತಿ

ಕರವ ಮುಗಿದು ಕಾಣಿಸಿದರು

೩

ಕರುಣದಿ ನೋಡಿ ಚಕ್ರೇಶನೇಳೇಳೆಂದ

ನಿರದೆದ್ದನಿವರುಸಹಿತ

ಹರಿಪೀರದೊಳಗೆಸೆವರಸನಿದಿರೊಳು ನಿಂ

ದರರೆ ಕೀರ್ತಿಸಿದನೇನೆಂಬೆ

೪

ಸುಮುಖನೈ ಬಳಲಿದ್ದೈ ಕುಳ್ಳಿರೆಂದವನ ಭೂ

ರಮಣ ಕುಳ್ಳಿರಗೊಡಿಸಿದನು

ಸಮತೆಯೊಳವ ಮಂತ್ರಿ ಪ್ರತಿಭಾಸರೊಡಗೂಡಿ

ಗಮಕದೊಳೊಲ್ಲ ಕುಳಿತನು

೫

ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲಿ ಪ್ರಭಾಸಾಮರಸಿಂದು ಮೆ

ಲ್ಲನೆ ನಾವು ಮುಂದೆ ಬಿಟ್ಟಿಡೆಗೆ

ಅನುಗಮಿಸಲಿ ದೇವ ಕಳುಹೆ ಚಿತ್ತೈಸೆಂದು

ವಿಷಯದೊಳೊರೆದನಾ ಸಚಿವ

೬

ಕರೆದು ಪ್ರಭಾಸದೇವಗೆ ಪ್ರತಿಭಾಸಾಂಕ
ಗೆರವಿಲ್ಲದವರ ಸಚಿನರಿಗೆ
ಹಿರಿದುಡುಗೊರೆಯಿತ್ತುನೋಲಗದೊಳಗಿದರ್
ದೊರೆಗಳೆಲ್ಲಾರ್ತಿಮಾಳ್ವಂತೆ

೭

ಅವರ್ಗ ಮನ್ನಣೆಯಿತ್ತು ಸುರಕೀರ್ತಿ ಬಾರಿಲೆ
ಧ್ರುವಗತಿ ಬಾರೆಂದು ಕರೆದು
ನವರತ್ನ ಭೂಷಣವಿತ್ತು ನೀವೆನುಗೆ ತ
ಕ್ಕವಸರದಾಕ್ಷಿಣಿಯೆಂದ

೮

ಅಡಿಗಿರಗದ ಧ್ರುವಗತಿ ಸುರಕೀರ್ತಿಯೊ
ಳೊಡನೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಯೆಂದು ನುಡಿದು
ನಡೆ ಪ್ರಭಾಸಾಂಕ ನಿನ್ನೂರಿಗಿಂದವನ ಬೀ
ಳೊಡುವಷ್ಟರೊಳಗೊಂದು ಜೋಡ್ಯ

೯

ಒಸಗೆ ಒಸಗೆಯೆಂಬ ಗಲಭೆ ಹುಟ್ಟಿದುದು ತಾ
ಮಸಮಾಡಿ ಪೋಪೆ ನಾನೆಂದು
ವಸುಧಾಧಿಪತಿಯ ಮುಂದವನೊಲ್ಲ ಕುಳಿತನಿ
ನ್ನೊಸಗೆಯೇನೆಂಬೆನಚ್ಚರಿಯು

೧೦

ಸಂಚಯಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನೃಪನಿತ್ತಲಿರಲತ್ತ
ಮಿಂಚುವೆತ್ತರಮನೆಯೊಳಗೆ
ಪಂಚಕಾಂತಿಯರು ಪೆತ್ತರು ಪಂಚಪುತ್ರರ
ಪಂಚರತ್ನವ ಪಡೆದಂತೆ

೧೧

ಪರಿವಿಡಿಯಿಂದೊಬ್ಬರೊಬ್ಬರಿಗೊಂದೊಂದು
ಸರವ ಸಮಾನದೊಳೆಯೆ
ಭರತಚಕ್ರೇಶ ನಿಕ್ಕಿದರ್ಕೊರಳ ಪಂಚ
ಸರ ಸರಿಯಾದುದೈವರಿಗೆ

೧೨

ಪಂಚಕುಮಾರರೊಸಗೆಯ ಪೇಳ್ವವರಿಗೆ
ಪಂಚಸರವನೊಸೆದಿತ್ತು
ಪಂಚಮುಖಾಸನನೊಳು ಲೀಲೆಯಿಂದಿದರ್
ಪಂಚಾಸ್ತ್ರನಿರ್ಜಿತರೂಪ

೧೩

ಆರಸನಾನಂದಸಂತುತಿಂ ತುಟಿಂಬುದಂ

ತಿರಲಿ ಮಹಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ
ನೆರೆದಿದ್ದಲ್ಲಿರು ತವಗೆ ಚಕ್ರೇಶನ
ಸಿರಿ ಸಾರಿದಂತೆ ಹೆಚ್ಚಿದರು

೧೪

ಈ ವಿಶ್ವತೋತ್ಸಾಹವನು ನೋಡಬಿಡು ನ

ನ್ನಾವಾಸದೊಳು ಕಾಣ್ಪುದೇನು
ದೇವ ನಾನ್ರಿವೈನೆಂದು ಪ್ರಭಾಸಾಂಕ
ನಾ ವೇಳೆಯೊಳು ಪೂಣ್ಣು ನುಡಿದ

೧೫

ಪರವೃತರೆಲ್ಲರನುಚಿತದಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟಿ

ಗುರುನಿರಂಜನಸಿದ್ಧಿಯೆಂದು
ಧರಣೀಶನಾಸ್ಥಾನದಿಂದಿದ್ದು ರಾಜಮಂ
ದಿರವ ಹೊಕ್ಕನು ವಿಳಾಸದೊಳು

೧೬

ವಿತತ ಸುವಸ್ತುಗಳುಬುವೆವೆಸಿ ಬಂದು

ನುತ ನಾಮಕರಣದಿನದೊಳು
ಪ್ರತಿಭಾಸದೇವನು ಚಕ್ರಿಯ ಕಂಡವ
ನತನಾಗಿ ಸಲುಗಿನಡೆದನು

೧೭

ಷಣ್ಣಾಸ ತಡೆದನಲ್ಲಿಂದ ದಂಡೇಳದೆ

ಷಣ್ಣಾಸ ತುಂಬಿದಮೇಲೆ
ಪೊಣ್ಣೆ ಮಹಾಭೇರಿ ಸೂಳೈಸಲಲ್ಲಿಂದ
ಜಾಣ್ಣೆಯೊಳೆದ್ದನಾ ಚಕ್ರಿ

೧೮

ಹಿನ್ನುಗಿರಿಯೊಳು ಪುಟ್ಟಿ ಗಂಗೆವೊತ್ತಿಂಕಲಾ

ಕ್ರಮಿಸಿ ಮತ್ತಪರಸಾಗರವ
ನಿಮಿರಿ ಕೂಡಿತು ಸಿಂಧುವೆಂಬ ಮಹಾನದಿ
ಗಮಿಸಿದೆ (ರದರೊತ್ತ)ವಿಡಿದು

೧೯

ಪಡುವಣವಾರ್ಧಿಯ ತಡಿಯಿಂಜೆ ದಂಡೆತ್ತಿ

ಗಡೆಜಿಸಿ ಮೂಡ ಮುಂತಾಗಿ
ನಡೆದುದು ಕಟಕವಾ ಸಿಂಧುನದಿಯ ತೆಂಕ
ವಿಡಿದು ಮಹಾಲೀಲೆಯಿಂದ

೨೦

ಪಯಣದೊಳ್‌ಲ್ಲ ಪಡೆದ ಮಕ್ಕಳಿಗುಪ
ನಯನ ಮುಂತಾದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ
ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಿರ್ದನ
ತೀಯೊಳಗಣೆತಪ್ಪುಭಾಗಿ

೨೧

ಬೆಟ್ಟಲ್ಲಿ ಬಿಡದೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ನಡೆದು ರಿವು
ರಟ್ಟಡಿ ಕಾರನೆಯ್ಯಂದು
ದಿಟ್ಟಿಗಳಿಗೆ ರಮ್ಯವೆನಿಸುವ ಬೆಳ್ಳಿಯ
ಬೆಟ್ಟವ ಕಂಡನಿದಿರೊಳು

೨೨

ನಾಡಾಡಿ ಗಿರಿಯಲ್ಲ ವಿಜಯಾರ್ಥಗಿರಿಯದು
ನೀಡಿ ಮೇಘನ ಮುಟ್ಟುತ್ತಿಹುದು
ಮೂಡಣ ಪಡುವಣಬ್ಬಿಯ ಮುಟ್ಟಿ ಬೆಳ್ಳಿಯ
ಗೋಡೆಯಂತೆಸೆವುವೇನೆಂಬೆ

೨೩

ಬಿಳಿಯಾನೆಗಳವಟ್ಟ ರಂಜಿಕೆಯಂತೆಡ
ಬಲದೊಳಾ ಗಿರಿಯ ತಪ್ಪಲೊಳು
ಸಲೆ ನೂಕುತ್ತ ಪಟ್ಟಣವೆನಿಹುವದ
ರೊಳಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥರಹರು

೨೪

ಪುರಗಳೊಳ್ ಗಗನವಲ್ಲಭಪುರ ರಥನೂ
ಪುರಚಕ್ರವಾಳವೆಂಬೆರಡು
ಪುರಗಳಿಗ್ಗಲವಲ್ಲಿ ನಮಿರಾಜ ವಿನಮಿರಾ
ಜರು ಬಾಳುತ್ತಿಹರು ಸೋದರರು

೨೫

ಅವರು ಭೂಭುಜನ ಸೋದರದ ಮಾನಂದಿರ
ಕುವರರು ಖಚರರೆಲ್ಲರನು
ಅವನತಿಗೆಯ್ವೊಡುರೆ ತಮ್ಮೊಳಿಧಿರಾಜ
ಯುವರಾಜ ಪದವಿಯೊಳಹರು

೨೬

ಗಿರಿಯೆರಳ್ಳದಿಯವೊಲೆನೆವ ತಪ್ಪಲೊಳು ಖೇ
ಚಕುಹರದರ ತುದಿಯೊಳು
ವರವಿಜಯಾರ್ಥಕುಮಾರನೆಂಬರನು ಕಿ
ನ್ನರ ಸಿದ್ಧಯಕ್ಷಾದ್ಯರಿಹರು

೨೭

ಆ ಗಿರಿಗುತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನೊಳದಕೆ ಮೀ
 ಟಾಗ ಪೂರ್ವಾಪರಾಭಿಗತ
 ತಾಗ ಮತ್ತೊಂದಡ್ಡ ಗೋಡೆಯೆಂಬಂತೆ ಪೆಂ
 ಪಾಗಿರುತಿಹುದು ಹೇನಾದ್ರಿ ೨೮

ಎರಡು ಬೆಟ್ಟಗಳ ನಡುವೆ ಮೂಡ ಪಡುವ ನೀ
 ಳ್ದಿರೆ ಮೂರು ಖಂಡ ರಾಜವು
 ಭರತ ಪಟ್ಟಿಂಡವನಾಳುತಲಿರುವನಾ
 ಭರತಚಕ್ರೇಶನೇನೆಂಬೆ ೨೯

ಕೋಟಿಯಿಂದದ ವಿಜಯಾರ್ಥಕೆ ವಜ್ರಕ
 ವಾಟ ಮುಟ್ಟಿಹುದದನೊಡೆದು
 ದಾಟಿಸಬೇಕಾಚಿಗಖಿಕ ಸೇನೆಯನದ
 ರಾಟಿನ ಮುಂದೆ ಹೇಳುವೆನು ೩೦

ಯೋಚಿಸಿ ಮುಂದಣ ಕಾರ್ಯವ ನೃಪತಿ ಸೇ
 ನಾಚಕ್ರಮುಖ್ಯನ ಕೆರೆಯ
 ಪೇಚರಗಿರಿಗೇ ರವಿಯೋಜನದೊಳು ಸಂ
 ಕೋಚದಗಳ ತೆಗೆಸೆಂದ ೩೧

ಇಂದು ಬೀಡಿನೊಳಿರು ನಾಳೆ ನಿನ್ನನುಜರ
 ಮಂದಿರ ರಕ್ಷಣೆಗಿರಿಸಿ
 ವೃಂದ ವ್ಯಂತರಸೇನೆಗೂಡಿ ತೆರಳಿ ದಂಡ
 ದಿಂದ ಪಾತಿಯ ತೆಗೆಸೆಂದ ೩೨

ಮುಚ್ಚಿದ ಪಡಿಯ ಮುಂದೊಡೆವಾಗಲೊಳಗಿದ
 ಕಿಚ್ಚು ಪನ್ನೆರಡು ಗಾವುದಕೆ
 ಉಚ್ಚಳಿಸುವುದದು ಮುಂದೊತ್ತಿ ಬಾರದಂ
 ತೆಚ್ಚತ್ತುಗೈಸಬೇಕೆಂದ ೩೩

ಕಾಲುನೆ ತೆಗೆಯದಿದ್ದರೆ ಕಿಚ್ಚು ಮುಂದೊತ್ತಿ
 ಜ್ವಾಲೆಯ ಕೆದರುತ ಬಹುದು
 ಪಾಳೆಯವೆದ್ದೋಡಬೇಕಹುದದನರಿ
 ದೀ ಲೆಕ್ಕದೊಂದಿನೆಂದ ೩೪

ವೃಂತರಾಗ್ರಣಿಯ ಪ್ರಭಾಸಾಂಕ ವೆರತನು

ಮುಂತಾದವರನಾಗ ಕಲಿಸಿ

ಎಂತೀತ ಪೇಳ ನಂತೆಸಗುವುದೆಂದು ನಿ

ಶ್ವಿಂತ ನೇಮಿಸಿಬಿಟ್ಟನವರ

೩೫

ಅಗಲದೊಳಗೆ ಸೇನೆ ಒಟ್ಟಿತು ಮನೆಗಳು

ನೆಗೆದುವೆಲ್ಲರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ

ಜಗದ ಜಂಜಡದ ರಾಜ್ಯಾಂಗವೆ ಹೊಸತೊಂದು

ನಗರಿಯಾಯ್ತಾಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ

೩೬

ಸುಜನೋತ್ತಿಯಿಂದ ಸರ್ವರ ತರವರಿದೊಲ್ಲ

ನಿಜನಿಜನಿಳಯಕೆ ಕಳುಹಿ

ಭುಜಬಲಾಗ್ರಣಿ ರಾಜಗೃಹ ಹೊಕ್ಕನಿಲ್ಲಿಗೆ

ವಿಜಯಾರ್ಥದರ್ಶನ ಸಂಧಿ

೩೭

ಕವಾಟವಿಸ್ಪೋಟನ ಸಂಧಿ

- ಅಗಳ ತೆಗೆದು ನೀರ ತುಂಬಿಯೊಟೆವೆಯ ರಾ
 ತ್ರೈಗೆ ಬಂದು ಸ್ವಾಮಿಯ ಕಾರ್ಯ
 ಮುಗಿದುದೊಡೊಡೆಯಗೆ ಜಯರಾಜ ಕವಂತಿ
 ಮುಗಿದನು ವ್ಯಂತರವೇರಸಿ ೧
- ದಳಪತಿ ಸಚಿವರ ಮರುದಿನ ತನ್ನಯ
 ನಿಲಯಕೆ ಕರೆಸಿ ರಾಜೇಂದ್ರ
 ಗಳಧೌತಗಿರಿಯ ಕವಾಟವನೊಡೆಹೊಯ್ದು
 ಕಳೆಯ ನುಡಿದ ನಲ್ಲಮಾಡಿ ೨
- ಕೇಳೆಲೆ ಮಂತ್ರಿ ಕೇಳೆಡೆನಳ್ಳ ವಿಜಯಾರ್ಥ
 ಶೈಲದೊಳಿಕ್ಕಿದ ಪಡಿಯ
 ನಾಳೆ ಹೋಳ್ಪಾಡಿಬಿಡುವನೊಣಗಿದ ಬರ
 ಹಾಳೆಯನೊಡೆಯಹೊಯ್ದಂತೆ ೩
- ಹಂಸನಾಥನ ನೋಡಿ ಕರ್ಮವನೊಡೆವುದು
 ಪ್ರಾಂಶುವಜ್ರದ ಕವಾಟವನು
 ಧ್ವಂಸಗೈವುದು ನಿನಗಹುದುಳಿದರ್ಗ
 ದೇಂ ಸದರವೆಯೆಂದರವರು ೪
- ಎನವರವರಿಗುಡುಗೊರೆಯಿತ್ತು ಮೇ
 ದಿನಪತಿ ಬೀಡಿಗೆ ಕಳುಹಿ
 ಜನಪೂಜೆಗೈದು ಹತ್ತನೆಯ ದಿನದ ಬೆಳ
 ಗಿನ ಹೊತ್ತಿನೊಳು ಪೊರಮಟ್ಟ ೫
- ಗೋಣ ಸಂಕೋಚಿಸಿ ಯೆಡಬಲಕೊಲೆವಾಗ
 ಗೋಣ ನಿಮಿರಿ ಹರಿವಾಗ
 ಮೇಣದ ಕುದುರೆಯೊಯೆಂಬಂತೆ ನೃಪನ ಸಾಂ
 ಬ್ರಾಣ ಕಂಗೈದುದೇನೆಂಬೆ ೬

ಏಳು ವೈಹಾಳಿಯ ಸೂಚಿಸಿ ಬಿಸಿಲುರಿ
ಯೇಳದ ಮುನ್ನ ರಾಜೇಂದ್ರ
ತೋಳ ಸನ್ನೆ ಯೊಳು ಪಾಳೆಯವ ನಿಲಿಸಿ ಕೂಡಿ
ಶೈಲಕೆ ದಾರಿದ್ರ್ಯದನು

೭

ಪಡೆವಳ್ಳನೊಡನೆ ನಿಂದಿತು ಸೇನೆ ಗಣಬದ್ಧ
ರೊಡಗೂಡಿ ನೃಪತಿ ಹೋಗುತ್ತಿರೆ
ಕಡುಗ ಬಂದರು ಮಾಗಧಾದಿ ವ್ಯಂತರಗರಾ
ಕೊಡೆಯನ ಬಿಟ್ಟು ನಿಲ್ಲುವರೆ

೮

ಸೋಪಾನವಿಡಿದಲ್ಪ ದೂರವ ಪತ್ತಿ ಮ
ತ್ತಾ ಪರ್ವತದ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ
ಆಪತ್ತಿನಂತಿದ್ರ ವಜ್ರಕವಾಟವ
ಭೂಪತಿ ತೊಟ್ಟಿಗೆ ಕಂಡ

೯

ಭೇರಿಯಿಕ್ಕಡೆಯ ಮುಚ್ಚಿದ ಚರ್ಮದಂತೆ ಗಂ
ಭೀರಗುಹೆಯ ತೆಂಕ ಬಡಗ
ಸೇರಿಹುವೆರಡು ಕವಾಟಗಳವರೊಳಾ
ಧೀರ ಕಂಡನು ತೆಂಕಣದನು

೧೦

ಹೆಲ್ಲ ಕೀಲಿಸಿದಂತೆ ಕೀಲದಿ ತುಟಿಗಳಂ
ತಿಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿವೆಕೊ ದ್ವಾರಗಳು
ಹೆಲ್ಲ ಮುಂದು ಬಾಯ ಬಿಡಿಸುವೆ ಗುಹೆಯನೆಂ
ದುಲ್ಲಾಸದೊಳು ನಕ್ಕು ನುಡಿದ

೧೧

ಕಡೆಸಾರಿ ನೀವಿನ್ನು ಬೇಗದೊಳಗಳ ಮುಂ
ಗಡೆಗೆಯ್ದರೆಂದು ಕೈವರಿಸಿ
ಕಡಸಿನ ದಂಡರತ್ತಾ ಯುಧಕರಸೆ ಕೈ
ದುಡುಕಿದನಧಿಕ ವೀರದೊಳು

೧೨

ಹಿಂಜಾಯೊಳು ತೂಗಿ ತಿವದನಾ ಪಡಿ ಕೂಡೆ
ಹಿಂಚಿದಂತೆರಡು ಹೋಳಾಯ್ತು
ಕಂಚಿನಬಿಟ್ಟು ಹೋಳಾದಂತೆ ದನಿಯಾಯ್ತು
ಮಿಂಚಿನಂತೆತ್ತ ಲಂಘಿಸಿತು

೧೩

ಜಡಿದ ಭರಕೆ ರಾಯ ವೊಡೆದ ಭರಕೆ ಕದ
ವೊಡೆದ ಭರಕೆ ವಿಜಯಾರ್ಥ
ನಡುಗಿತು ನೆಲವದಿರಿತು ಕಡಲುಗಳುಳ್ಳಿ
ಬಡದೋಣಿಯಂತೆ ತುಳ್ಳಿದುವು ೧೪

ಬರಸಿಡಿಲೆರಗೆ ಪಾಸರೆ ಬಿರಿವಂತೆ ವೊ
ಚ್ಚುರಿಸಿ ಸೀಳಾಯ್ತು ಮತ್ತೊಡನೆ
ನೊರೆಯಿಡುವಂತೆ ಘ್ರಿಂದು ಘೀಳಿಡುತಾಗ
ತೆರೆದುದಾ ವಪ್ರಕವಾಟಿ ೧೫

ತೂಂಬ ಕಿತ್ತರೆ ನೀರು ನೆಗೆವಂತೆ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ
ತುಂಬಿದ್ದ ಬೆಂಕಿ ಭೂಪತಿಯ
ಬೆಂಬಳಿಯೊಳಗೆ ನಾಲಗೆ ನೀಡಿತತ್ವ ಕೆ
ದುಂಬಿ ಹಾರಿತು ಮೂರು ಹಾರ ೧೬

ಛಿಳಿಛಿಳಿ ಛಿಟಿಛಿಟಿ ದಿಮಿದಿಮಿ ದಿಮಿದಿಮಿ
ಘಳುಘಳು ಬರುಬರು ಪಲೆರು
ದಳದಳ ದಗದಗಲೆಂದುರಿ ನೆಗೆದುದು
ಪ್ರಕಯಕಾಲದ ಕಿಚ್ಚಿನಂತೆ ೧೭

ದಕ್ಕುರಿಯೆದ್ದುದ ಕಂಡು ವಿದ್ಯಾರ್ಥ
ರಳೆವೊಯ್ದರು ಮೈಚ್ಚು ನೃಪರು
ತಕ್ಕಂಕಗೊಂಡರು ವಿಜಯಾರ್ಥದೇವನು
ಡಿಕ್ಕಿಸಿ ಮಂಡೆದೊಗದನು ೧೮

ಮಾಗಧೇಂದ್ರಾದಿಗಳಚ್ಚರಿವಟ್ಟರು
ಕೂಗಿ ಬೊಬ್ಬಿರಿದುದು ಕಟಕ
ತೂಗಿ ವಾಹನರತ್ನ ಕುಣಿಯೆ ಕಂದವ ತಟ್ಟು
ತಾಗ ಭೂಪತಿ ನೋಡುತಿದರ್ ೧೯

ವಿಜಯಾರ್ಥದೇವನಾಗಳೆ ತನ್ನ ದೇವತಾ
ವ್ರಜಗೂಡಿ ಬಂದು ಬಾನಮೊಳು
ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ನಲ್ಲ ಜಯಜಯಯೆಂದು ಭೂ
ಭುಜಗೆ ಹೊಮಳೆಯ ಸೂಸಿದನು ೨೦

ಇಟ್ಟು ನಿವಾಳಿಯ ಕೊಟ್ಟು ಕಾಣಿಕೆಯ ಬಾಂ
ಬಟ್ಟೆಯೊಳ್ಳುಣಿದೆದ್ದು ನಿಂದ
ದಿಟ್ಟರ ದೇವ ಜಿಲ್ಲರ ದೇವ ನಮ್ಮಯ
ದಿಟ್ಟ ಸಫಲವಾದುದೆಂದ

೨೧

ಸೋಂಕಿಗೆ ಕರೆದು ತಾನಿಕ್ಕಿದನರ್ಘ್ಯದ
ಕಂಕಣಗಳ ಕೊಟ್ಟನನಗೆ
ಅಂಕಿತಾಳಾಪದಿ ಬೀಳ್ತೊಡೆ ಬಲಗೂಡಿ
ಭೋಂಕನೆ ಹೋದನಾ ದೇವ

೨೨

ತೇಜಯ ಮನ್ನಿಸವೇಳುತ ಗಣಬದ್ಧ
ರಾಜ ಮುಂತಾದ ವ್ಯಂತರರ
ಪಾಜಿಗೊಲ್ಲುಡುಗೊರೆಯಿತ್ತು ಬೀಳ್ತೊಟ್ಟನಾ
ರಾಜ ಹೊಕ್ಕನು ರಾಜಗೃಹವ

೨೩

ಖೇಚರಿಯರ ವೈವಾಹ ಸಂಧಿ

- ಮಿಗೆ ರಥನೂಪುರ ಚಕ್ರವಾಳಾಖ್ಯದ
ನಗರಿಯ ವಿನಮಿರಾಜೇಂದ್ರ
ನೆಗೆದುರಿಗಂಡು ಸಂತಸದಲಿ ಹೋದನು
ಗಗನವಲ್ಲಭವೆಂಬ ಪುರಕೆ ೧
- ಬಾಯಿಟ್ಟ ಮಂತ್ರಿಯ ಬರವ ಹಾರುತ ತನ್ನ
ನಿಲಯದೊಳಗೆ ಮೋನದಲ್ಲಿ
ಕುಳಿತಿದ ನಮಿರಾಜನೆಡೆಗೆಯ್ದ ವಿನಮಿ ಕೈ
ಗಳ ಮುಗಿದುಬಿಟ್ಟನೊಕ್ಕುಡಿದ ೨
- ಕೇಳಿದಿ ವಜ್ರಕವಾಟಿನ ಭಾವಾಜಿ
ಪೋಳ್ವ ಬಿಟ್ಟನು ನಿಮಿಷಮೊಳು
ನೀಳ್ವ ದಾಕಾತಕೆ ದಕ್ಕುರಿಯೆಂದರ್ತಿ
ದಾಳ್ವ ನುಡಿದನಣ್ಣನೊಡನೆ ೩
- ಕುಟ್ಟಿದ ರಭಸಕೆ ಬಿಟ್ಟನದಿರಲೆಮ್ಮ
ಪಟ್ಟಣವರಸುಗಳೆಲ್ಲ
ತೊಟ್ಟಿಲ ಮಕ್ಕಳಂತಿಳಿಗೆ ಬಿದ್ದರು ಹೆಮ್ಮೆ
ವಟ್ಟರ್ವ ಗದ್ದುಗೆಯಿಂದ ೪
- ಪರವ ಬೆಕ್ಕುಗಿಲು ಕಿಚ್ಚಿನ ನಾಲಗೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ
ದರಳೆಯಂತುರಿದು ಹೋಗುತ್ತದೆ
ತಿರುಗಲನ್ನುರು ಮೇಲೆ ಸುರರು ಭಾವಾಜಿಗೆ
ಸರಿಯುಂಟೆ ಅಣ್ಣಾಜಿಯಿಂದ ೫
- ಮಕ್ಕಳಾಟಿಕೆಯಲಾ ನಿನಗೆ ರಾಜಾಂಗದ
ದಿಕ್ಕಿನ್ನು ತೋರಿತ್ತಿಲ್ಲನುಜ
ಮಕ್ಕಳು ನುಡಿಯದಿರೇ ನುಡಿಗಳ ಹೊರಗೊಂದು
ಚಿಕ್ಕವಗೋಜೆವೇಳಿದನು ೬

ಭಾವಾಜಿಯೊಂದು ಪೌರುಷಕೆ ಬೀಗಿದೆ ನಿನ್ನ
ಭಾವಾಜಿ ಸ್ಪಟ್ಟೆಂಡದೆಯು
ಭೂವರಾವಳಿ ತನ್ನ ನೋಲೈಸಬೇಕೆಂಬ
ನಾವು ಸೇವಕರಾದೆವಿನ್ನು ೭

ಒಂದಾಗಿ ಕುಳಿತೊಮ್ಮೆ ಸರಸದಿ ನೀನು ತಾ
ನೆಂದೆಂಬ ನುಡಿ ಹೋದುದೆನುಗೆ
ನಿಂದು ಕಾಣೈಯನಿಕ್ಕಿ ಕಂಡಯ್ಯ ಜೀಯ ಲೇ
ನೆಂದೆಂಬ ನುಡಿ ಬಂದಿತೆಂದ ೮

ಸರಿಸಿರಿಯಾದಾಗ ಬೀಯಗರೆಂಬರು
ಸಿರಿ ಹೆಚ್ಚಿದವರು ಬೀಯಗರ
ಕರೆವರು ತೊಂಡರ ಕರೆವಂತೆ ಕ್ಷತ್ರಿಯ
ರಿದವಿನ್ನು ನಿನಗೆ ಕಾಣಿಸದು ೯

ಧಾರೆ ಕೋರೆಯ ನೋಡೆ ರಾಜಶೇಷವ ನೋಡೆ
ಯಾರಿಣಿ ಭಾವಾಜಿಗೆಂದು
ಹೊರಿಗೆಯೆಂದರೆ ಗಬಕೆಂಬ ಗಾದೆಯಂ
ತಾರಿಂತು ನುಡಿವರೈಯೆಂದ ೧೦

ಆತನನ್ನು ಪ್ಪಾಜಿಯೊಡಹುಟ್ಟಿದಳೆ ತನು
ಜಾತ ನಾವವನ ಸೋದರದ
ಮಾತುಕರಾತ್ಮ ಜರಿದರೊಳಗೆಡೆಗಟ್ಟಿ
ದೇತರದಣ್ಣಾಜಿಯೆಂದ ೧೧

ಹೆಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟವರು ಕೈಮುಗಿಯ ಕೈಮುಗಿಯನು
ಬಣ್ಣ ಕೆ ನೀವು ತಾವೆಂಬ
ಹೆಣ್ಣುಗಳೊಡಹುಟ್ಟಿದವರ್ಗದುವಿಲ್ಲ ಹು
ಚ್ಚಣ್ಣ ರೊಪ್ಪುವರದನೆಂದ ೧೨

ಅದಕಾತನಿಷ್ಟು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದನು ತ
ನ್ನಿದಿರ ಮಂತ್ರಿಯ ಮತ್ತೆ ನೋಡಿ
ಇದಕೇನು ತಂತ್ರವೈ ಮಂತ್ರಿ ನಾವಾತನ
ಚದುರಿದ ಜಯಿಸಬೇಕೆಂದ ೧೩

- ಅನುಜೆ ಸುಭದ್ರಾದೇವಿಯ ಭರತರಾ
ಜನಿಗಿತ್ತರೊಳ್ಳಿತೆಂದೆಂದು
ನನಗೆ ನೀನಾಡಿದ್ದೆಯಲ್ಲೆಯಿನ್ನಾ ಮಾತ
ನೆನೆಯದಿಮರೆ ಮರೆಯಿಂದ ೧೪
- ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗೆಯ ಖಚರ ಪುತ್ರಿಯರೊಳು
ಲಕ್ಷಣ ರೂಪವತಿಯರ
ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ವಿನಯದೊಳೊಯ್ದು ನೀವಾತನ
ಪೇಕ್ಷೆ ತಡೆಯೆ ಧಾರೆಯೆರೆಸಿ ೧೫
- ಉತ್ತರಕಾತ ಬಂದಾಗ ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಬ
ಮೆತ್ತಗಿಂದಿಗೆ ಹೋಗಿರಂದ
ಉತ್ತರಗೊಡವೆದ್ದು ವಿನಮಿ ಮಂತ್ರಿಯು ರಾಯ
ನೊತ್ತಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡರೊಡನೆ ೧೬
- ಸುಮತಿಸಾಗರಮಂತ್ರಿಯೆರೆಸಿ ಪೇಚರಭೂಪ
ರಮಲಕುಮಾರಿಯದ್ಗೊಡಿ
ರಮರಮವೆಂಬ ವಾದ್ಯದೊಳು ವಿನಮಿರಾಜ
ಗನುಕದೊಳೆಯ್ದುರುತಿರ್ದ ೧೭
- ಕೇಳುತ ಮೈದುನ ಬಂದ ಬರವನುವಿ
ಪಾಲಕ ಗೂಢಗೋಷ್ಠಿಯೊಳು
ಓಲಗವಾದನು ಬುದ್ಧಿ ಸಾಗರನು ಸ
ಲ್ಲಿಲೆಯ ಕಳೆಯರು ಸಹಿತ ೧೮
- ನೆರೆದ ಪೇಚರರು ಮತ್ತೆಯ್ದಲಿ ಮೊದಲೊಮ್ಮೆ
ಬರಹೇಳು ತನ್ನ ನೆಂದೊಡನೆ
ತರುವಕ್ಕಳನು ರಾಯ ಕಳುಹಲಾಕ್ಷಣ ಮಂತ್ರಿ
ವೆರೆಸಿ ವಿನಮಿರಾಜ ಬಂದ ೧೯
- ಉಡೆಸುತ್ತಲಿಲ್ಲ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗಲಿಲ್ಲ
ನಡೆದು ಬಂದೊಂದು ರತ್ನವನು
ಬೆಡಗಿಂದ ಭಾವಗೆ ಕಾಣೈಯನಿತ್ತರ್ತಿ
ವಡುತ ಕೈಮುಗಿದನಾ ಸುರಸ ೨೦

ವಿನಮಿ ನಿನಗೆ ಪರಿಣಾಮವೆ ನಮಿನಾಮ
ಗನುಪಮ ಕ್ಷೇಮವೆ ಮತ್ತೆ
ಮನೆಯೊಳದ್ದವರೆಲ್ಲ ಪದುಳವೆಯೆಂದು ಮೇ
ದಿನಿಪತಿ ಕೇಳ್ದ ಮೈದುನನ

೨೧

ದೇವರ ಪೆಂಪಿಂದ ನನಗೊಳ್ಳು ನಮಿರಾಜ
ಗಾವಾಗ ಪರಮಸಂತೋಷ
ಆವಾಸದೊಳಗಿದ್ದರಲ್ಲರ್ಗಿ ಸುಖವೆಂದು
ಭಾವನೊಳುಸುರಿದನನನು

೨೨

ಪುರುನಾಧನುದರದೊಳಗೆ ದೇವರುದಯಿಸಿ
ಭರತೋರ್ವಿಯೆಲ್ಲವನಾಳಿ
ವರ ಬಂಧುಜನವೆಂಬ ವನಕೆ ವಸಂತನ
ಪರಿಯಾದೆ ಭಾವಾಜಿಯೆಂದೆ

೨೩

ನಮಿರಾಜ ಒಹನಹುದಿಲ್ಲಿಗೆ ದೇವರು
ಗಮಿಸುವಂದಿಗೆ ಮೊದಲೊಂದು
ಭ್ರಮರಿವಿದ್ದೆಯ ಸಾಧಿಸುವೆನೆಂದು ತೊಡಗಿದ್ದ
ಸ್ತಿಮಿತವಾಯ್ತುದರಿಂದ ಪಯಣ
ಮಂತ್ರಯೋಗದೊಳಿದ್ದ ನಮಿರಾಜಗರುಹಿ ತ
ನ್ನಂತ್ರಿ ಸಹಿತ ಬಂದೆನೆಂದು
ತಂತ್ರದಿ ವಿನಮಿ ನುಡಿದನಹುದರಸನಾ
ತಂತ್ರವರಿದು ಸುಮ್ಮನಿದರ್

೨೪

೨೫

ಬಂದು ಚಕ್ರಿಗೆ ಕಾಣೈಯಿಕ್ಕಿ ಖೇಚರರು ವೆಂ
ಪಿಂದ ಕೈಮುಗಿಯಲಾ ಕ್ಷಣವೆ
ತಂದು ಕುಳ್ಳಿರಲಿತ್ತಲರಸನ ಕಣ್ಣನ್ನೆ
ಯಿಂದೆಲ್ಲರೊಲ್ಲ ಕುಳಿತರು

೨೬

ಪಡೆಯಬೇಡವೆ ಪ್ರಾಯದೊಳಗಿಂತು ಚೆಲ್ವನೀ
ಬೆಡಗನೀ ಸರಿಯ ಗೌರವ
ಜಡರೆಲ್ಲ ದೊರೆಗಳೆ ಸುಡು ಸುಡೆಂಡೆಲ್ಲರು
ನುಡಿಯದೆ ನೆನೆದರೆಡೆಯೊಳು

೨೭

ಸೌಂದರಾಂಗಿಯರಾದ ಮುನ್ನೂರು ಪೆಂಗಳ
ತಂದಿದ್ದರೆಮ್ಮರಸುಗಳು
ಚಂದದಿ ಮದುವೆ ನಿಲ್ಲಿಂದು ಖೇಚರಮಂತ್ರಿ
ನಿಂದು ಬಿನ್ನಹವ ಮಾಡಿದನು

೨೮

ಮಣಿಯುದುಡುಗೊರೆಗಳ ಖಚರರಿಗಿತ್ತು
ಗುಣವಚನದೊಳು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟ
ಮಣಿದವರೆಲ್ಲರು ಬೀಡಾರಕೊಡನೆ ಸಂ
ದಣಿಗೊಂಡು ಸಾಗಿದರತ್ತ

೨೯

ಮರುದಿನ ಸಾರಣಿ ತೋರಣ ಗುಡಿ ಕೇತು
ನೆರೆ ರಂಗವಲಿ ಪುಷ್ಪವಲಿಯು
ಮೆರಹಿಂದ ಕಟಕ ಸಿಂಗರವಾಯ್ತು ಮಂಗಳ
ವರೆಕೋಟ ಮೊಳಗಿತ್ತಲ್ಲಲ್ಲಿ

೩೦

ಸೊನ್ನಾರದಲ್ಲಿ ಸೊಬಗಿನಲ್ಲಿ ರನ್ನದಿ
ಚೆನ್ನದಿಂದೊಂದು ಸಾಲಾಗಿ
ಮುನ್ನೂರು ಮದುವೆಯ ಮಂಟಪವಾದುವು
ಸನ್ನದ್ಧ ಮೆಯನ ತಂತ್ರದೊಳು

೩೧

ಖಚರಭೂಪರು ತಮ್ಮ ಸುತೆಯರ ನನರತ್ನ
ಖಚಿತ ಭೂಷಣತತಿಯಿಂದ
ರಚನೆಯಪ್ಪಂತು ಸಿಂಗಾರ ಮಾಡಿಸಿದರು
ಶುಚಿವೆತ್ತ ದಾದಿಯರಿಂದ

೩೨

ಅಲತಿಗೆಯೂಡಿ ಮಿಂಚಿಟ್ಟುಗುರಿದ ಜ
ಕ್ಕುಲಿಸುವಂದುಗೆಯಿಂದ ಮತ್ತೆ
ಗಳಬಳಿಸುವ ಬಳೆಯಿಂದ ಕಂಕಣದಿಂದ
ನಳನಳಿಸಿದರು ನೀರೆಯರು

೩೩

ಭೂಚರಾಂಗನೆಯರು ಚಕ್ರಿಯ ಚಿತ್ರವಿ
ಲೋಚನಗಳನೊಲಿಸಿದುದ
ಖೇಚರಿಯರು ನೀವು ಮರೆಸಬೇಕೆಂದಾಗ
ಸೂಚಿಸಿದರು ಕೆಳದಿಯರು

೩೪

- ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗೆ ಶೃಂಗಾರ ನೀರಾಜನ
ವಿರಚನಗೈದು ದಾದಿಯರು
ಭರತರಾಜೇಂದ್ರನ ಮನನ ಸೋಲಿಸಿಯೆಂದು
ಹರಸಿ ಸೇಸೆಗಳನಿಕ್ಕಿದರು ೨೫
- ಇರುಳು ಮುಂಜಾವದೊಳುತ್ತಮ ಲಗ್ನ ಹೆ
ತ್ತಿರೆ ತೋರಿತೆಂಬ ವೇಳೆಯೊಳು
ಅರಸನೊಳಗದವರೆಯ್ದು ಪೇಳಿ ಪೇ
ಚರವೆದ್ದ ರೊಂದೆ ಲಗ್ನೆಯೊಳು ೨೬
- ಮಾಣಿಕ್ಯದೀಪದ ಸಾಲು ರಂಜಿಸುವ ಕೆ
ಲ್ಯಾಣಮಂಟಪದೊಳಹೊಕ್ಕು
ಶ್ರೀಣಿವೆತ್ತೊಂದು ದಿಕ್ಕಿನ ಪಡಲಿಗೆಯೇರಿ
ಜಾಣವೆಂಗಳು ನಿಂದರೊಸೆದು ೨೭
- ಜಿನವಾಸಕೆಯ್ವ ಜಿನೇಂದ್ರವಂದನೆಗೈದು
ಘನಗುರು ಹಂಸನಾಥನನು
ಮನಮುಟ್ಟಿ ಜಾನಿಸಿ ಬುದರಮನೆಯೊಳಾ
ಜನಸನಿರ್ಧನು ಪೆಂಡಿರೊಡನೆ ೨೮
- ವನಜಗಂಧಿನಿಯರು ಸಿಂಗರಿಸಿದ ಮದ
ವನಿಗನ ಪೊರೆಯೊಳದ್ದಲ್ಲಿ
ಮನದಲ್ಲಿ ನೊವ್ವಿದರ್ಶಿಗೊಪ್ಪಿ ಬ್ಬರು
ಬನದವ ನುಡಿದರೇನೆಂಬೆ ೨೯
- ದೇವ ಬಿನ್ನಹವೊಂದು ಹಂಸಕೆ ಪೆಣ್ಣುಕೈ
ಸಾವಿರವುಂಟು ಮತ್ತದಕೆ
ತೀವಿ ಕೆಲವು ಪಕ್ಕಿ ಬಂದವು ಮೊದಲವು
ನೋವವೆಯೆಂದಳೊರ್ವಬಲೆ ೪೦
- ಒಂದು ಹಂಸವೆ ಬಹು ರೂಪವಾಗಿ ಹಲವರೊ
ಳೊಂದುವುದಬಲೆ ಮತ್ತವಕೆ
ನೊಂದುಕೊಂಬುದಕೆ ಕಾರಣವೇನು ಹೇಳು ನೀ
ನೆಂದನಾಕೆಯೊಳೊಲ್ಲ ನಗುತೆ ೪೧

ಕುಸುಮದಂಗಳಿಯೊಳು ತುಂಬಿಯಿದ್ದುದು ಮತ್ತೆ
ಹೊಸ ಹೂವ ತಂದರಂಗಳಿಗೆ
ಮಸೆದರ್ತಿ ಯಾವ ಪುಷ್ಪದೊಳದಕಿಹುದೆಂದು
ನಸುನಗುತೊರ್ವಳಾಡಿದಳು

೪೨

ಧಾರಿಗೆ ಸಮಯವಾಯ್ತೆಂದಷ್ಟರೊಳಗೆ ಸಂ
ಚಾರಕಾಂತೆಯರು ಪೇಳಿದರು
ಆ ರಮಣಿಯರನ್ನಲ್ಲಿಯೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದನೆದ್ದ
ನೋರಂತೆ ಮದುವೆಯ ಗೃಹಕೆ

೪೩

ನಡೆದೊಂದು ರೂಪಿನೊಳೆಯ್ದು ಮೊದಲೊಂದು
ಪಡಲಿಗಯೊಳು ರಾಯ ನಿಂದು
ಒಡನೆ ಮುನ್ನೂರು ರೂಪಾಗಿ ಮುನ್ನೂರು ವೊಂ
ಬಡಲಿಗಯೊಳು ತುಂಬಿ ನಿಂದ

೪೪

ಮಂಗಳಭವಳ ಶೋಭನಗಳ ಸತಿಯರು
ಭೃಂಗಾಳಿಯಂತೆ ಪಾಡುತೀರೆ
ಮಂಗಳಾಷ್ಟಕ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಧ್ಯದ ತೆರೆ
ಪಿಂಗಿತು ಜಯ ಜಯನೆನಲು

೪೫

ಒಂದೊಂದು ಪೆಣ್ಣು ಕೈವಿಡಿದು ಪೆಂಗಳ ವೆತ್ತ
ತಂದೆಗಳಂದು ಭೂವರನ
ಒಂದೊಂದು ರೂಪಿನ ಬಲಗೈಗೆ ಬಲಗೈಯ
ನೊಂದಿಸಿ ಕೊಟ್ಟರರ್ತಿಯೊಳು

೪೬

ಎಳೆಲತೆಗಳ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹಬ್ಬಿ ಸಿ
ಬೆಳೆಯೆಂದು ನೀರೆರೆವಂತೆ
ಹೊಳೆವ ಗಿಂಡಿಯನೆತ್ತಿ ಧಾರೆಯನೆರೆದರು
ನಲವಿಂದ ಖಚರನಾಯಕರು

೪೭

ಸೊಕ್ಕಾನೆ ತೆಗೆಯೆ ಪೆಣ್ಣಾನೆ ಪೋಷಂತೆ ಪೆ
ಣ್ಣಕ್ಕಳು ನೃಪನೊಡನೆಯ್ದೆ
ಮಕ್ಕಳ ಕೂಟ್ಟು ವಿಭಾಧರನೃಪರೆವೆ
ಯಿಕ್ಕದೆ ನೋಡಿ ಹಿಗ್ಗಿದರು

೪೮

ಹೆಣ್ಣ ಕೊಟ್ಟವರ ಕಣ್ಣನ್ನೆ ಯೊಳ್ಳ ಕುಹುತ
ಕಣ್ಣೊಳೆ ಸುಂತ್ರಿಯ ಕಳುಹಿ
ಹೆಣ್ಣ ಕೊಂಡರಗಿಳಿ ಹೋಹಂತೆ ಹೋದನು
ಹೆಣ್ಣು ಗಟ್ಟಿರಸಿ ಮಂದಿರಕೆ

೪೯

ಕಣ್ಣುಳ್ಳದಿಂದ ರಾಯನ ನೋಡಿ ತಲೆವಾಗಿ
ನಾಣ್ಣುತಿಪ್ಪಳುಕುತಿದ್ದವರ
ನಾಣ್ಣೆಕೆ ಬರುವನೂಯ್ಯನೆ ಕಳೆದನು ಮುಟ್ಟಿ
ನುಣ್ಣುರದೋರಿ ಮಾತಾಡಿ

೫೦

ಬೆಳಗೈದು ಘಳಿಗೆಯೆಂಬಾಗ ಚಕ್ರೇಶನಾ
ಲಲನೆಯರರಿಯದಂತೆದ್ದು
ಜಲವ ಮುಕ್ಕಳಿಸಿ ವೀಳೆಯಗೊಂಡು ಮತ್ತದ
ಕಳೆದಾತ್ಮಯೋಗದೊಳೆದ್ದ

೫೧

ಭೂಚರಿಯರ ವೈವಾಹ ಸಂಧಿ

ಇಂತು ನಿರಾತಂಕಲೀಲೆಯೊಳಸನೋ

ರಂತಲ್ಲ ಕಲವು ದಿನಗಳ

ತಾಂ ತವಿಸುತ ಸುಖಮಿರುತಿರೆ ಮತ್ತೊಂದು

ಸಂತೋಷ ಬಂದುವೇನೆಂಬೆ

೧

ಗಜಘಟಿಯೊಳು ಮಹಾಗಜವೊವ್ವುವಂತೆ ಭೂ

ರಿ ಜನೇಶರಡೆಯೊಳಪ್ಪಾಗ

ವಿಜಯರಾಜನ ಬೆನ್ನ ವತ್ತಳೆ ಬಂದು ಭೂ

ಭುಜಗಿಕ್ಕಿವೋದಿದರೊಡನೆ

೨

ಸುಜನೊಂದು ಭರತಚಕ್ರೇಶಗೆ ಭಯ ಭಕ್ತಿ

ಖುಜು ದೋರೆ ದೇವರೊಳಿಗದ

ವಿಜಯನು ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರೆಗಿ ಕೈಮುಗಿದೆದ್ದು

ನಿಜದೋರಿ ಮಾಳ್ವ ಬೆನ್ನ ಹವು

೩

ಸಾಧ್ಯವಾದುದು ಪಡುವಣ ಖಂಡ ತದ್ದೇಶ

ಮಧ್ಯದ ನೈಪರಲ್ಲರೊಸದು

ಅಧ್ಯಾತ್ಮಸೂರ್ಯ ನಿನ್ನ ಡಿಗಳ ಕಾಣ್ಬುದೊಂ

ದಧ್ಯಾಯನದೊಳಿರ್ದರೀಗ

೪

ವಾರಣ ವಾಜಿಯ ಕೆಲರಾಯ್ತು ತೆಗೆದಿದ್ದ

ರೀ ರಾಜರೂಳು ಮತ್ತೆ ಕೆಲರು

ವಾರಣಗಮನದ ರಾಜವುತ್ರಿಯರ ಶೃಂ

ಗಾರಿಸಿ ತೆಗೆದಿದ್ದರೀಗ

೫

ಮುಂದಣ ಬಿನ್ನ ಹ ಕುಂದಣಬೊಂಬೆಗ

ಳಂದದ ರಾಜವುತ್ರಿಯರ

ಚಂದದಿ ತರುತ್ತಿದ್ದರವರು ಮುನ್ನೂರಿಪ್ಪ

ತ್ತೊಂದೊದಿ ಜಯ ಜಯಯೊಂದ

೬

ಕಪ್ಪ ಕ ತಂದಾನೆ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಹಗ
ಲೊಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡನಾ ರಾಯ
ಸುಪ್ಪಾಣಸೆಗಳನ್ನೊಂದೆ ಪಸೆಯೊಳಿರು
ಕೊಪ್ಪದೊಪ್ಪಿವಾಹವಾದ

೭

ಸುಖದೊಳಗಿಂತು ಕೆಲವು ದಿನ ಸಲುತಲ್ಲಿ
ಸುಖಿಗಳರಸನಿರುತಿರಲು
ಸುಖದ ಮೇಲುತ್ತಮ ಸುಖವೆ ಬಪ್ಪಂತೊಂದು
ಸುಖಚಿಹ್ನೆ ತೋರಿತು ಮತ್ತೆ

೮

ಮೂಡಣ ಮಂಡನ ಸಾಧಿಸಿ ಜಯರಾಜ
ಕೂಡಿಕೊಂಡಲ್ಲಿಯ ನೃಪರ
ಡೌಡೆ ತಂಬಟ ಭೇರಿ ಮೊದಲಾದ ವಾದ್ಯದ
ಗಾಢದೊಳೆಯ್ದುರುತಿರ್ದ

೯

ರಾಯರ ದೇವಗೆ ಒಂಟೆನಲ್ಲದೆ ಮಿಕ್ಕ
ರಾಯರಿಗವ ರಾಯನಲ್ಲಿ
ಆಯತ ಜಾತಿಕ್ಷತ್ರಿಯನಲ್ಲಿ ರಾಜವಿ
ಡಾಯಮೊಳೆಯ್ದುರುತಿರ್ದ

೧೦

ಒಡೆಯಗೆ ಗಜ ಹಯಗಳ ತಂದ ರಾಯರ
ಪಡೆಯನೊಂಬೆಸೆಯೊಳು ಬಿಡಿಸಿ
ಕಡುಚೆಲ್ವ ಪೆಂಗಳ ತಂದ ಭೂಪರನೊಂದು
ಕಡೆಯೊಳಿಂಬಿಟ್ಟನಾ ಕುಶಲ

೧೧

ಮಾತಿನ ಮಾಲೆಯೇನವರನು ಮುನ್ನಿನ
ರೀತಿಯೊಳಾಣಿಸಿಕೊಂಡ
ಆ ತೆರದೊಳೆ ಕಪ್ಪ ಸಂದುವು ಮದುನೆ ಮ
ತ್ತಾ ತೆರದೊಳೆ ನೃಪಗಾಯ್ದು

೧೨

ಚೆನ್ನಿಗರರಸನ ಕಂಡು ಕಣ್ಣು ಲಿದು ಪ್ರ
ಸನ್ನ ಲೀಲೆಗೆ ಮನ ಹಿಗ್ಗಿ
ಕನ್ನೆಯರೊಸೆದು ಕೂಡಿದರು ಚಂದ್ರನ ಕಂಡು
ಕನ್ನೆಯ್ದಿಲರಳುವಂದಮೊಳು

೧೩

ಮರೆಯಿಸಿದನು ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳನು ಕೂಡೆ
ತೊರೆಯಿಸಿದನು ಬಂಧುಜನವ
ನೆರೆ ಜಾಣನಾ ರಾಯನೊಂದಿರುಳೊಳೆ ತನ್ನೊ
ಳೆರಕವ ಮಾಡಿದನವರ

೧೪

ವೇಳೆಯನರಿದು ಮತ್ತೊಂದು ಪಗಳು ರಾಯ
ನೋಲಗಕಯ್ಯಂದು ಮಂತ್ರಿ
ಲೀಲೆಯೊಳಿದ್ ವಾಜೇಂದ್ರನ ಮುಂದೆಲ್ಲ
ಕಳೆ ಬಿನ್ನೈಸಿದನಂತು

೧೫

ಮೂರು ಖಂಡವು ಸಾಧ್ಯವಾದುವಿನ್ನಾಚೆಯ
ಮೂರು ಖಂಡವ ಗೆಲಬೇಕು
ಅರಿತು ಬೆಂಕಿ ಪ್ರಯಾಣಕುಜ್ಜು ಗಿಸೆಲೆ
ಮಾರಾಂಕದಲ್ಲಣಯಿಂದ

೧೬

ನೆರೆದರಳುಗಳನೆಲ್ಲರ ಕಳುಹಿದನು ಪೇ
ಚರಮಂತ್ರಿ ವಿನಮಿರಾಜರನು
ಭರತೀಶ ಕಳುಹುವೆನೆಂದು ನೋಪ್ಪೆಡೆಗೆ ಭೂ
ಚರಿಯರ ವೈವಾಹಸಂಧಿ

೧೭

ಮೈದುನ ಮಾತಿನ ಸಂಧಿ

- ಹಲಬರ ಕಳುಹಿ ಪ್ರಧಾನಿ ಸಹಾಯರು
ಕೆಲದೊಳಗಿರೆ ಚಕ್ರಧರನು
ಕಳುವಬೇಕಲ್ಲವೆ ವಿನಮಿಯನೆಂದು ಮು
ತ್ತೊಳುನುಡಿಯಿಂದಿಂತು ನುಡಿದ ೧
- ವಿನಮಿ ಕೇಳ್ಮಿನಾನುಧೇಯನು ತನ್ನೊಂದು
ಘನತರ ಪ್ರಾಡಿಯನೆನಗೆ
ಮೊನೆದೋರುತ್ತಿದ್ದನು ನನ್ನ ತಾನಾರೆಂದು
ನೆನೆದನೋ ಜಿನ ಜಿನಯಿಂದ ೨
- ಎನ ಕಾಣಿಸಿದನು ಜಾಣ್ಮೆಯ ದೇವರಿ
ದೇನ ಚಿತ್ತೈಸುವಿರಕಟಿ
ಹಾ ನಮ್ಮ ಕರ್ಮದ ಫಲವೈಸೆ ಭಾವಾಜಿ
ನೀನಿಂತು ನೆನೆವರೆಯಿಂದ ೩
- ಸಾಕೈ ಸಟಿಯ ವಿನಯ ನಿಮ್ಮ ವಚನ ವೈ
ಲೀಕವಲ್ಲದೆ ಸತ್ಯವಹುದೆ
ಎಕೆ ತಾನೆನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಾರದಾದನು
ಈ ಕೊಂಕು ನಾನರಿಯದುದೆ ೪
- ಬೇಡವೈ ವಿನಮಿ ನಿಮ್ಮಣ್ಣಗೆ ಹೇಳೆನ್ನ
ಕೂಡಿಷ್ಟು ಹೆಮ್ಮೆ ಮೆರೆವುದೆ
ನೋಡುವವದಕೇನು ತಾ ನಾನು ಸರಸವ
ನಾಡುವವೆಂದನು ಕೂಡೆ ೫
- ಮತ್ತೇನು ದೇವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ನಮ್ಮನೆ
ಮೊತ್ತಬೇಕೈಸೆ ಸೋದರದ
ಅತ್ತೆಯ ಮಗನಿಂದ ಹರುಷಿಸಿ ನಗಬಾರ
ದತ್ತೆವೆಂದೆನಿಸಬೇಕಂದ ೬

- ಹೋ ವಾಕ್ಯಪ್ರಾಡಿಯಿಂದಾರ ಚಾಳಿಸಬಂದೆ
ಭಾವಿಸೈ ನೀವು ಸೇರಿದರದ
ಮಾವನ ಸುತರಲ್ಲಿ ನುಟುವಾಡುವರೊಮ್ಮೆ
ಮಾಮರೆನಿಸಿದಿವೆಯೆಂದ ೭
- ನಮಿಯೆಂದು ವಿನಮಿಯೆಂದಂದು ಮಾವಾಜಿಯ
ರನುಸಿ ಪೆಸರಿತ್ತರಯು
ನಮಿಸಬೇಡವೆ ನೀವು ನನಗೆ ನಿಮ್ಮಯ್ಯಂದಿ
ರಮಕವಾಕ್ಯಗಳ ಮೀರುವರೆ ೮
- ಭರತೇಶನೆಂದೆನಗಪ್ಪಾಜಿ ನಾಮನ
ಕರುಣಿಸಲಾತನೆಂದಂತೆ
ಭರತೋರ್ವಿಯೆಲ್ಲವನಾಳ್ವೆನ್ನೆ ನೋಡು ನೀ
ವರರೆ ಬಾಹಿರರಾದಿರೆಂದ ೯
- ಪರನಲ್ಲ ವಿನಮಿ ನೀನೆನ್ನನನುರೆ ನಿನ್ನ
ಹಿರಿಯನೊಬ್ಬ ನೆ ಪರನದರ
ಪರಿಯ ಒಲ್ಲೆನು ಕೇಳಬಾರದು ನೀನರಿ
ದಿವು ಮುಂದೆ ಕಾಣೆಪೆರೆಂದ ೧೦
- ಭಾವಾಜಿ ನಿನ್ನ ಚಿತ್ತವ ನಾವು ನೋಯಿವು
ದಾವ ಬಲ್ಲವಿಕೆ ಕೇಳಿನ್ನ
ಭಾವಕೆ ಸಂತೋಷನಪ್ಪಂತೆ ಮಾಳ್ವೆವೆಂ
ದೋವಿ ವಿನಮಿರಾಜ ನುಡಿದ ೧೧
- ವಿನಮಿ ಕೇಳದಕಲ್ಲ ನಿಮ್ಮಣ್ಣ ಹೆಮ್ಮೆಯ
ನನಗೆ ತೋರುವುದದು ಗುಣವೆ
ನಿನಗಾಗಿ ತಾಳದೆನ್ನೆ ನನ್ನ ಮುಂದೊಂದು
ಗೊಣೆಹವೆ ಪರಗೊಂದು ನುಡಿದ ೧೨
- ಮತ್ತಾರುಮಿಲ್ಲ ಗೂಢವಿದೈವೆ ಕೇಳಿಮ್ಮ
ಹೆತ್ತ ತಾಯೆನ್ನ ಚಿಕ್ಕಂದು
ಎತ್ತಿ ಮುದ್ದಾಡಿರ್ದಳೆಂದೊಂದ ತಾಳ್ದೆನೊ
ದತ್ತಿಗೆ ವಿನಯವೆರಿಸಿದ ೧೩

ನಮಿರಾಜಗಾಢು ಬಿನ್ನ ವಿಸಿದನೆನ್ನಿಡು
ಕ್ರಮವಲ್ಲ ತನ್ನ ಭಾವನನು
ಮಮತೆಯೊಳಗೆ ಬಂದು ಕಾಣಹೇಳಿದನು
ತ್ತನು ಬುದ್ಧಿ ಸಾಗರ ಮಂತ್ರಿ

೧೪

ಹಲವು ಮಾತೇನು ಭಾವಾಜಿ ನೀನುತ್ತರ
ಕೂಲವಿಂದ ಗಮಿಸಲಾಕ್ಷಣ
ನಲವಿಂದ ನಮಿರಾಜ ಬಂದು ಕಾಣ್ತಾನು ನಿನ್ನ
ತೊಲಗಿ ನಾವಿಹುದೊಂದು ಬದುಕೆ

೧೫

ನಿನ್ನಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೀಯಗರಾರುಂಟು
ಭಿನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಾಡುವಿನ್ನು
ನಿನ್ನಯ ಮನಕೆ ಸಂತಸವ ಮಾಡುವೆವೆಂದು
ಜೆನ್ನ ಜೆನ್ನನೆ ತೋರಿ ನುಡಿದ

೧೬

ಅಗಲೈ ಮಾವನ ಮಕ್ಕಳೆಂದುರೆ ಪ್ರೀತಿ
ಯೋಗವ ಬಯಸಿದೆ ನಾನು
ಲೋಗರಂತಿರದಿರಿ ನೀವೆಂದು ಮತ್ತನು
ರಾಗದಿ ನುಡಿದನಾ ಚಕ್ರಿ

೧೭

ಇತ್ತ ಬಾರೆಂದು ತನ್ನೊತ್ತಿಗೆ ಕರೆದವ
ಗುತ್ತುಂಗದುಡುಗೊರೆಯಿತ್ತ
ಮತ್ತೆ ಮಂತ್ರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ನಮಿನಾಮಧೀಯಗೆಂ
ದಿತ್ತನು ದೊಡ್ಡದುಗೊರೆಯ

೧೮

ಹರಿಸದಿ ವಿನಮಿ ಕೈಮುಗಿದು ಬೀಳ್ಕೊಂಡ ಪೇ
ಚರಮಂತ್ರಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗಿ
ದೊರೆಯ ಬೀಳ್ಕೊಂಡನೆಲ್ಲರು ವಿಮಾನವನೇರಿ
ತೆರಳಿದರಾಕಾಶವಿಡಿದು

೧೯

ಕೊಡದಿದ್ದರಹುದೆ ಸುಭದ್ರಾದೇವಿಯನಿನ್ನು
ಬಿಡುವನಲ್ಲೇ ಚಕ್ರಿ ನಾವು
ಬಡಬಡಿಸುವ ನಮಿರಾಜನೆಂದತ್ತ
ನುಡಿವುತ ಸಾಗಿದರವರು

೨೦

ಕೃತಮಾಲ ಬಂದನಷ್ಟರೋಳವನದು ದಳ
ಪತಿ ತಂದು ನೈಪನ ಕಾಣಿಸಿದ
ಪ್ರತಿಪನಾಗಳೆ ಭದ್ರಮುಖನ ಕರೆಸಿ ದಳ
ಪತಿಗವನಿಗು ವೇಳೆ ನಿಂತು ೨೧

ಇವನು ^೧ತಮಿಳು^೧ ಗುಹೆಯ ಹೊಲಬಿಗನು ನೀ
ವಿನೊಡನೆಯ್ದಿ ಹಾದಿಯನು
ಸವರಿ ಬಹುದು ಮತ್ತೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಹೋಹವೆಂ
ದವನಿಶ ನೇನುವನಿತ್ತ ೨೨

ತೆಗೆದಗಳನು ಹೂಳಿ ಮುಂದೆ ವಜ್ರದ ಪಡಿ
ತೆಗೆದು ಕತ್ತಲೆಯಡಿವರ್ಡ
ವಿಗಡದ ಗುಹೆಯನ್ನು ಕಾಕಿಣಿ ಪ್ರಭೆಯಿಂದ
ಹೊಗುವುದೊಯ್ಯಾರದೊಳೆಂದ ೨೩

ಗುಹೆಯ ನಡುವೆ ಸಿಂಧುನದಿ ತೆಂಕಮುಖವಾಗಿ
ವಿಹರಿಸುತಿರ್ದುದಾ ನದಿಯು
ಲಹರಿಗೆ ಮೂಡಣೆಂ ಪಡುವಣೆಂದೆವಡು ದು
ರ್ವಹನದಿ ಕೂಡಿರ್ದುವೆಂದ ೨೪

ಬೆಂಡ ಬಿಟ್ಟರೆ ಗುಂಡಿನಂತೆ ಪಾತಾಳಕೆ
ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತಿಹುದು ನಿಮಗ್ನ
ಗುಂಡ ಬಿಟ್ಟರೆ ಮೇಲಕುನ್ನಗ್ನನದಿ ಹೊಯಿ
ಚೆಂಡಿನಂತಿಡುತಿಹುದೆಂದ ೨೫

ಎಲ್ಲ ನದಿಯ ಚರ್ಮದೊಳು ದಾಟಬಹುದವ
ರಲ್ಲಿಗಾಗದು ಚರ್ಮರತ್ನ
ಬಲ್ಲಿತಾಗಿರೆ ಸೇತುಗಟ್ಟಬೇಕೆಂದು ಭೂ
ವಲ್ಲಭ ತಂತ್ರದೊಂದನು ೨೬

ಒಡನೆ ಮುಂದೆಯ್ದಿ ಮತ್ತಾ ಗುಹೆಗಿಕ್ಕಿದ
ಬಡಗಣ ಕದವನ ಕೇಲ
ಬಡಿದೊತ್ತಿ ತೆಗೆವುದು ನಾವೆಯ್ದು ವಿನೆಗಲ್ಲಿ
ಪಡೆಗೂಡಿ ಕೃತಮಾಲನಿರಲಿ ೨೭

ವ್ಯಂತರಾಗ್ರಾಣಿ ಮೊದಲಾದರ ಖಚರರ
ನಂತರಿಸದೆ ಕೂಡೆ ಕರಸಿ
ಮುಂತವರೊಡಗೂಡಿ ಕಳುಹಿದನವರು ಭೂ
ಕಾಂತಗೇರಗಿ ಪೋದರತ್ತ

೨೮

ಬಳಿಕ ಮಂತ್ರಿಗೆ ವಿನಯವನಾಡಿ ಮನ್ನಣೆ
ಗಳನಿತ್ತು ಬೀಡಿಗೆ ಕಳುಹಿ
ತಳುವದೆದ್ದನು ಜಿನಶರಣನುತರಮನೆ
ಯಾಕೊಕ್ಕನಾ ಸಾರ್ವಭೌಮ

೨೯

ವೈಷ್ಣವನಿವಾರಣ ಸಂಧಿ

- ತಿಂಗಳವೇಲೆ ಭೇರಿಯ ನಾದ ಭೂಗಗ
 ನಾಂಗಣ ಮುಳುಕಿ ಸೊಳ್ಳೆಸೆ
 ಸಂಗರಾಂಗಣಮಲ್ಲ ದಂಡೆತ್ತಿ ನಡೆದನು
 ತ್ತುಂಗಲಗ್ನದೊಳು ಲಗ್ನಿಯೊಳು ೧
- ಎಣಿಸಿ ಗಾವುದಕೊಂದು ಚಂದ್ರಾರ್ಕರೂಪ ಕಾ
 ಕಿಣಿಯಿಂದ ಗುಹೆಯ ಗರ್ಭದೊಳು
 ಅಣೆದೊತ್ತಿ ಬರೆಯಲಾ ಬೆಳಗಿಂದ ಭೂಭುಜಾ
 ಗ್ರಹೆಯ ಕಟಕ ಗಮಿಸಿದುದು ೨
- ಎಂದಿನಂದದಿ ಹಿಂದೆ ಸತಿಯರೆಯ್ತುಪ್ಪುದು
 ಚಂದನಲ್ಲೆಂದು ರಾಜೇಂದ್ರ
 ಅಂದು ತನ್ನೊತ್ತಿ ನೊಳ್ಳೆಲ್ಲರ ಕೂಡಿಕೊಂ
 ಡೊಂದು ಲೀಲೆಯೊಳೆಯ್ದು ತರ್ದ ೩
- ಲಲನೆಯರಂಜುವರಲಸುವರೆಂದಾಗ
 ಹಲವು ರೂಪಾಂತೆಲ್ಲರೊಡನೆ
 ಒಳನುಡಿದೋರುತೆಯ್ತಂದನು ಹಿಂದು ಮುಂ
 ದೆಳಸಿದ ತೆರೆಯ ಕೋಟಿಯೊಳು ೪
- ಪಾಲನ ದಾಂಟಿದನಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆ ಮುಂದೆ
 ಪಾಳೆಯ ಬಿಡುತ ಸೇನೆಯನು
 ಪಾಲಿಸುತ್ತೊಯ್ಯಾರದೊಳು ದಂಡು ತೆರಳೆ ಭೂ
 ಪಾಲನಾ ಗುಹೆಯ ದಾಂಟಿದನು ೫
- ಲಾಯದೊಳೆದ್ದ ಶ್ವ ಬಯಲಿಗೆ ಬಂದು ವಿ
 ಡಾಯದಿ ಹರಿದಾಡುವಂತೆ
 ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಂಗಳು ಗುಹೆಯಿಂದ ದಾಂಟಿ ನಿ
 ಟ್ಪಾಯದೆಣ್ಣೆಸೆಯ ನೋಡಿದುವು ೬

ಮದಗದೊಳಗೆ ನೀರು ಗಳಗಲನಿಳಿವಂತೆ
ಮದಗಜ ಹೆಯ ರಥ ಸೇನೆ
ಕದುಬಿ ಮೊತ್ತದಿ ಪೊರಮಡುತಿದ್ದುದಾ ಗುಹೆ
ಯುದರದಿಂದುತ್ತರ ಧರೆಗೆ

೭

ನಡುವಣ ಮೈಚ್ಚುಖಂಡವ ಮೆಟ್ಟಿ ಪಾಳೆಯ
ಬಿಡಿಸಿದನಾ ಚಕ್ರವರ್ತಿ
ಪದೆ ಬರುತಿರ್ದುದು ಸಾಲಾಗಿ ದಿನಚರಿ
ವಿಡಿದು ಗುಣಾಮುಖದಿಂದ

೮

ಉಳಿಯದೆ ಒಲವೆಲ್ಲ ಬಂದುದ ಕೇಳ್ತಿದೆ
ಯೊಳು ರಾಯ ನಿಶ್ಚಿಂತನಾದ
ತಿಲಮಾತ್ರ ಮರಹುಂಟೆ ಕೃತಮಾಲಗವನ ಪೆ
ರ್ಬಲಕೆತ್ತ ಕರೆದು ಮನ್ನಣೆಯ

೯

ಸರ್ವಬಲವ ನೋಡಿ ಸಂತವಿಟ್ಟು ಮಧ್ಯ
ದುರ್ವಿಯೊಳರಸನಿಪ್ಪಾಗ
ಪೂರ್ವದೊಳಾರು ಕಂಡರಿಯದುದೊಂದು ವಿ
ಗುರ್ವಣಿಯಾದುದೇನೆಂಬೆ

೧೦

ಆ ವಸುಮತಿಗೆ ಚಲಾತರಾಜನು ಬಳಿ
ಕಾನರ್ತರಾಜನೆಂಬೆಂಬ
ಭೂವರರಿಬ್ಬರಗ್ಗಲರವರೆಸಗಿದ
ರಾವೇಳೆಯೊಳಗೊಂದು ಭಯವ

೧೧

ಎಂದುಯಲ್ಲದ ಚಕ್ರಿ ಬಂದನಿನಿಗಾವು
ವಂದಿಸುವೆನೆ ಫಡಾಯೆಂದು
ಮಂದಿಸಹಿತ ಕಾದಿ ತೆರಳಿಸಲರಿದು ಮ
ತ್ತೊಂದು ತಂತ್ರವ ಕಂಡರನರು

೧೨

ಕಾಲಮುಖರು ಮೇಘಮುಖರೆಂಬ ತಮ್ಮ ವಿ
ಶಾಲ ಕುಲಾಧಿದೈವಗಳ
ಅಲಸ್ಯವಿಲ್ಲದರ್ಚಿಸಿ ಭಜಿಸಿದರವು
ಮೇಲೆ ಮೈದೊರಿದುಮೊಡನೆ

೧೩

ನಮ್ಮ ನೀವೇನು ಕಾರಣ ಜಪಿಸಿದಿರಿಯೆಂ
 ದುಮ್ಮಿ ದೈವಗಳು ಕೇಳಿದುವು
 ನಿಮ್ಮ ಭಕ್ತರು ನಾವು ಪರರಿಗೆಗನುವುದು
 ಸಮ್ಮತಾಂಗವೆಯೆಂದರರು ೧೪

ಕಾದಿ ಜಯಿಸಲೆನುಗರಿದು ಪಾಯ್ಕಳ ಬಂದ
 ಹಾದಿಯೊಳ್ಳಿರುಗಿ ಹೋಹಂತೆ
 ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಮೆಳೆಗೆರೆದು ಬೇಸರಿಪೆನೆಂ
 ದಾ ದೈವ ಕಳುಹಿದುವನರ ೧೫

ಒಡ್ಡಿ ತಾಗಳೆ ಮುಗಿಲಾಕಾಶ ತುಂಬಿ ಮಾ
 ರೊಡ್ಡಿ ದಾನೆಯ ಹಿಂಡಿನಂತೆ
 ಅಡ್ಡ ಪಿಡ್ಡಗೆ ಸುಳಿದುವು ಕಾಲರಾಹುವಿ
 ನೊಡ್ಡು ಸಂಚಲಿಸುವಂದದೊಳು ೧೬

ಮೊಗಸಿತು ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರಿಗೆ ಮುಸುಕು ಕಾರ
 ಮುಗಿಲು ಸುತ್ತಲು ಪಸರಿಸಿತು
 ಹಗಲು ಕತ್ತಲೆ ಕವಿದಂತಾಯ್ತು ದುಷ್ಟದೈ
 ವಗಳ ವಿಗರ್ವಣೆಯಿಂದ ೧೭

ಮುಂಚೆ ಕಾಮುಗಿಲೊಡ್ಡ ಬಹುದೆಂದು ದೈವಗ
 ಳಂಚೆನ್ನೊಳೆಂದು ಸೂಚನೆಗೆ
 ಕುಂಚವ ಬೀಸುತಿದ್ದು ವೊಯೆನೆ ಚೆಲುವಾಗಿ
 ಮಿಂಚು ಮಿಂಚಿದುನಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿ ೧೮

ಕೊಡದ ಸಾಲಂದದ ಮುಗಿಲ ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲ
 ಬಡಿಗೆಯಿಂ ಬಡಿಯೆ ದೈವಗಳು
 ಒಡೆದಂತೆ ಗುಡುಗಾದುದೊಳಗಿದ್ದ ನೀರು ತೊ
 ಟ್ಟೆಡುವಂತೆ ಕರೆದುದು ವೃಷ್ಟಿ ೧೯

ಮುಗಿಲೆಂಬ ಮದಗಜಗಳ ಮಹಧಾರಿಯೊ
 ಮಿಗೆ ಮೇಘವೆಂಬ ರಾಹುಗಳು
 ಉಗುಳುವೆ ವಿಷವೊಯೆಂಬಂತಾಗ ಕಷ್ಟ ವೃ
 ಸ್ಥಿಗಳ ಸೂಸಿದುವು ದೈವಗಳು ೨೦

ಎನೆಂಬೆ ಪಡೆ ಬೆಚ್ಚುವಂತಾಲಿವರಲ ಮು
ತ್ತಾನೆಯ ತೋರದೊಳ್ಳರೆಯೆ
ಆನೆಕಲ್ಲಿಂದಿಂದು ಮುಟ್ಟಲು ನುಡಿಸರು
ಮಾನವರಾಲಿಕಲ್ಲುಗಳ

೨೧

ಅಗಣಿತ ದೈವಗಳೊಂದು ಹಬ್ಬವ ಮಾಡ
ಲಗಲದೊಳ್ಳೆರೆದೊತ್ತಲಾಗಿ
ಗಗನವೆಂದೆಂಬ ಸೇವಗೆಯೊರಳಿಂದ ಸೇ
ವಗೆಯಿಳಿವೊಲು ಮಳೆಯಾಯ್ತು

೨೨

ಕರೆದುದು ವೃಷ್ಟಿಯೇನೆಂಬೆನಂಬರನೆ ಬಾ
ಯ್ದೆರೆದುಗುಳಿದುಡೊಯೆಂಬಂತೆ
ಕಿರುಧಾರೆಯಲ್ಲ ತೆಂಗಿನ ಮರಗಳ ತೋರ
ದುರುವ ಧಾರೆಯೊಳೆಡೆವಿಡದೆ

೨೩

ಕೆರೆ ಬಾವಿ ಹಳ್ಳ ಕೊಳ್ಳಗಳು ಬೆಂಚೆಗಳು ಹೆ
ದ್ದೊರೆ ಹೊಳೆ ತಗ್ಗುತಿಟ್ಟಿಲ್ಲ
ಮರೆಸಿ ಯೇಕಾರ್ಣವವಾಯ್ತು ದೈವಗಳುಬ್ಬಿ
ಕರೆವುತಿದ್ದುವು ಮತ್ತು ಮಳೆಯ

೨೪

ಬಳಸಿದ್ದ ಕೋಂಟಿಯ ಮಿರಿ ಪಾಳೆಯಕೆ ನೀ
ರಿಳಿವುದ ಕಂಡು ಪಾಯ್ತುಳವು
ಗಳಬಳಸಲು ಭಕ್ತ ಚರ್ಮರತ್ನಗಳನಾ
ಗಳೆ ಚಕ್ರ ಹರಹೆಹೇಳೆಂದ

೨೫

ಭಕ್ತ ರತ್ನವ ಮೇಲೆ ಪಸರಿಸಿ ಚರ್ಮವ
ಧಾತ್ರಿಯೊಳಗೆ ಹೆರಹಿದರು
ಶತ್ರುವಿಜಯನ ಪಾಯ್ತುಳವಿದ್ದುದಲ್ಲಿ ಬ
ಹಿತ್ರದೊಳ್ಳರದರಿವ್ವಂತೆ

೨೬

ಹೊಳಿತು ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರ ಪ್ರಭೆ ಮಳೆಯಿಂದ
ಕಾಳಗತ್ತಲೆ ಹೆಚ್ಚಿತಾಗ
ಧಾಳದ ಚಕ್ರ ಕಾಕಿಣಿಗಳ ಬೆಳಗಿಂದ
ಪಾಳೆಯವಿದುರದಾ ನೃಪನ

೨೭

ಹಗಲಿರುಳೆಡವಿಡದೀ ಮೆಳೆ ಕರೆದುದು
ತೆಗಹಿಲ್ಲ ಮುಂದೆ ಹೆಚ್ಚುತಿದೆ
ತಗಹಿಕ್ಕಿದಂತಾಯ್ತು ಪಾಯ್ತುಳಕೆಂದು ಚ
ಕ್ರಗೆ ಮತ್ತೆ ಯೋಜನಯಾಯ್ತು

೨೮

ಹೋಗದೆ ಸುರಿವುತಿದ್ದುದು ನೋಡು
ವಾಗ ದೈವಗಳ ಪ್ರೇರಣೆಯೊ
ಮಾಗಧಾಂಕಿತ ಜಯನಾಮ ಹೊರಗೆ ಮೇಲು
ಭಾಗೆಯ ನೋಡಿದ್ದೆಯೆಂದ

೨೯

ಕಂಡರವರು ಮೇಲುಭಾಗೆಯೊಳಗೆ ಸಾಲು
ಗೊಂಡಿದ್ದ ದೈವಗಳೊಡ್ಡ
ಮಂಡೆ ಮಡೆದು ಚಕ್ರಗೊರೆದು ಬೆಸನವ ಕೈ
ಕೊಂಡು ಲಂಘಿಸಿದರಂಬರಕೆ

೩೦

ತಂಬಟ ಭೇರಿ ತಿತ್ತಿರಿ ಕಾಳೆ ನಿಸ್ಸಾಳ
ಜೆಂಬಕವರೆ ಪಟಹಗಳ
ಬೆಂಬಳಿಯೊಳು ಬಡಿವುತ ಹೋಗಿ ತಾಗಿದ
ರಂಬರದೊಳಗೆ ದೈವಗಳ

೩೧

ದೂರದೊಳಗೆ ನಿಂದು ದೈವಗಳುಬ್ಬಿ ಕ
ರೋರಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಮನವಿಕ್ಕಿ
ನೀರ ಸೂಸುವುದ ಮಾಣ್ಣೊಡನೆ ಗುಂಡಿನ ಬಿರು
ಧಾರೆಯ ಸೂಸಿದುವಾಲ್ಪು

೩೨

ಅವರಿಟ್ಟ ಗುಂಡ ತಪ್ಪಿಸುತಾಂತು ವ್ಯಂತರ
ರವರನಿಟ್ಟರು ಗುಂಡಿನಿಂದ
ಪವಿಯ ಹರಿಗೆ ಜೋಡುಟಾಳಿಯ ಬಲದಿಂದ
ವಿವಿಧ ಖೇಚರರು ನೂಂಕಿದರು

೩೩

ಇನ್ನೊಂದನೆನಿಂಬಿನೀ ಕಡೆಯೊಳಗಿನ
ರುನ್ನ ತದಿಂದೊತ್ತುವಾಗ
ಬೆನ್ನ ಕಡೆಯೊಳು ದೈವಗಳನೊತ್ತುತ ಬಂದ
ರಿನ್ನಾರೋ ಅವರೂ ವ್ಯಂತರರು

೩೪

- ಜೋಡಿಸಿ ಪಟಲು ತುಪಾಕಿ ಮುಸುಂಡಿ ಸಿಂ
ಗಾಡಿಯೊಳೆಡ್ಡೊತ್ತುವಾಗ
ಮಾಡದ ಮೇಲಣ ಕಾಗಿಗಳಂತೆ ಕೆ
ಟ್ಟೋಡಿದುವಖಿಲ ದೈವಗಳು ೩೫
- ಹಿಡಿ ಹಿಡಿ ಕಾಲಮುಖನ ಮೇಘಮುಖನನೆಂ
ದೊಡನೆ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ವೃಂತರರು
ಕುಡಿಮಿಂಚಿನಂತೆ ಹೇಮಾದ್ರಿಯ ನೆಗೆದು ಕಂ
ಗೆಡುತೋಡಿ ಹೋದರಾ ಖಳರು ೩೬
- ಕುಲದೈವ ಸೂಸುವ ಮಳೆಯ ನೋಡುತ ಹೆಮ್ಮೆ
ಯೊಳಗಿದ್ದ ಮಳೆ ನಿಲ್ಲಲೊಡನೆ
ತೊಲಗಿ ಚಲಾತಭೂವರನೊಂದು ದೆವೆಯೊಳು
ತಲೆಮರೆಸಿದನು ಮುಂದರಿದು ೩೭
- ಮಳೆ ನಿಂದರೇನಮ್ಮ ಕುಲದೈವಗಳು ಕಾದಿ
ಗೆಲವೆಯೆಂದಾವರ್ತರಾಜ
ಕುಲಲಿಯನುತ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ನಾತನ ಭೂತ
ಗಳು ತೋರೆ ಜಯರಾಜ ಪಿಡಿದ ೩೮
- ಕಾಳಗದೊಳು ಕಾದಿದವರು ಹೆಲ್ಲರಲ್ಲಿ
ಕೋಳುಸಿಕ್ಕಿದುದೊಬ್ಬ ಕಲಿಗೆ
ತೋಳೆರಡನು ಕಟ್ಟಿ ಜಯರಾಜನಿತ್ತ ಚ
ಡಾಳಿಸಿ ತರುತ್ತಿದ್ದನತ್ತ ೩೯
- ಅವರ್ತನೃಪನ ತಂದಿದಿರಲ್ಲಿ ಕೆಡಹಿ ಸೇ
ನಾವರನುಬ್ಬಿ ಕೈಮುಗಿದು
ದೇವ ಚಿತ್ತೈಸಿವನೀಗ ದೈವಗಳಿಂದ
ನೋವುಗಾಣಿಸಿದವನೆಂದ ೪೦
- ಪದುಳದಿ ಬಂದೆರಗದೆ ನನಗಿರಾಗಿ
ಕದನವೆಸಗಿದನಿವನೆ
ಒದೆ ಒದೆ ತೊಂಡನ ಮಕುಟವನೆಂದು ಕೋ
ಪದಿ ನುಡಿದನು ಚಕ್ರಧರನು ೪೧

ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಾವಲೊಳಿರಲಿವನೆಂದಾಗ
 ಕೊಟ್ಟನು ದಳಪತಿಗವನ
 ಕಟ್ಟಬಿಡಿಸಿ ಭೃತ್ಯನೊಡನೊಂದು ಮನೆಗವ
 ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿದನಾಕ್ಷಣವೆ

೪೨

ಸಿಂಧುದೇವಿಯಾಶೀರ್ವಾದ ಸಂಧಿ

- ಏಳು ದಿವಸ ಮಳೆಯೊಳಗಲಸಿದ ತನ್ನ
ಲೋಲನೇತ್ರೆಯರನಾ ನೃಪತಿ
ಖಾಲನೆಗೈದನೆರಡು ದಿನ ಸರಸ ಸ
ಲ್ಲೀಲೆಯೊಳೇನು ಕೋವಿದನೊ ೧
- ಒಳಗೆ ತನ್ನಬಲೆಯರೆಲ್ಲರ ಮನ್ನಿಸಿ
ಬಳಿಕ ಮೂರನೆಯ ದಿನದೊಳು
ಹೊಳೆವ ಚಾವಡಿಯೊಳೊಲಗವಾಗಿ ಕದನದ
ಕಲಿಗಳೆಲ್ಲರ ಕರೆಯೆಂದ ೨
- ಬಂದು ಕೈಮುಗಿದು ಸರ್ವರು ಕಂಡರಾನಂದ
ದಿಂದಾತನೆಲ್ಲರ ನೋಡಿ
ದಂದುಗಬಟ್ಟಿರೈ ಮೊನ್ನೆ ನೀವೆಲ್ಲರೂ
ಸಂದ ಸಂಗ್ರಾಮದೊಳೆಂದ ೩
- ನವಗಾವ ದಂದುಗೆ ನಿನ್ನೊಂದು ದಿವ್ಯನಾ
ಮವ ನೆನೆವುತ ನಡೆವಾಗ
ಸುವಿಲಾಸವಾಗಹುದೆಂದೊಡೆಯನಿಗೆ ಬಿ
ನ್ನವಿಸಿದರೆಲ್ಲರರ್ತಿಯೊಳು ೪
- ಹುಸಿಯಲ್ಲ ನಾವೀಚಿ ನಡೆವಾಗ ಮೊನ್ನೆ ತಾ
ಮಸದೈವಗಳನ್ನಿಬ್ಬರಾಚಿ
ಅಸಮಸೇನೆಯೊಳೊತ್ತಿ ಬಂದರು ನಿನ್ನಯ
ಹೆಸರ ಹೇಳುತ ಹಿತವಾಗಿ ೫
- ಎನೆ ಚಕ್ರ ನಲಿದವರಾರೊಂದು ಮಾಗಧಾಂ
ಕನ ಕೇಳಿದನು ಕೇಳಲೊಡನೆ
ಮನುಜೇಂದ್ರ ಚಿತ್ತವಿಸವರೆಮ್ಮ ವ್ಯಂತರ
ಜನತತಿಗಾರಾಧ್ಯರೆಂದ ೬

ಒಬ್ಬನು ಸಿಂಧುದೇವನು ಸ್ವಾಮಿ ಲಾಲಿಸಿ
 ನೋಬ್ಬ ಗಂಗಾದೇವನವರು
 ಇಬ್ಬರು ಬಂದು ದೈವಗಳೊಡ್ಡನೊತ್ತಿದ
 ರೊಬ್ಬಳಿಯಾಗಿ ಜಾರಿದರು

೭

ಅವರ್ತನನುಜ ಮಾಧವನು ಚಿಲಾತನು
 ದೇವರ ಕಾಣಲೆಯ್ಯಂದು
 ತಾನಂಜುತಿದ್ದರು ಕರುಣಿಸೆಂದೊಡೆಯನಿ
 ಗಾ ವೇಳೆಯೊಳು ಪೇಳ್ವನವನು

೮

ಕೊರಳಿಗೆ ಚಿಂದಿಯ ಹಾಕಿ ಬಂದವರಿಬ್ಬ
 ರರಸನ ಮುಂದಡ್ಡಗೆಡೆದು
 ಶರಣಾಗತವಪ್ರಪಂಜರ ಪಾಲಿಸು
 ಮರುಳರನೆಂದೊರಲಿದರು

೯

ವೇಳೆಯರಿದು ಮುಂದೆ ಬಹುವೆಂದು ನುಡಿದು ನೈ
 ಪಾಲ ಚಿಲಾತಗವನಿಗೂ
 ಮೇಲೆ ಮನ್ನಣೆಯಿತ್ತನಾವರ್ತಸಹಿತ ನಿ
 ರಾಲಸ್ಯದೊಳು ಕಳುಹಿದನು

೧೦

ವೃಂತರಪತಿಗಳೆಲ್ಲರ ಮಾಗಧೇಂದ್ರನು
 ಪಿಂತಿಕ್ಕಿ ಕೊಂಡೆಯ್ದಿ ನಮ್ಮ
 ಅಂತಸ್ಕ ವೊಂದ ಪಾಲಿಪುದೆಂದು ರಾಯನ
 ಮುಂತೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗಿದ

೧೧

ದೇವ ಬಿನ್ನಹ ಸಿಂಧುದೇವನು ಗಂಗಾ
 ದೇವನೆಂಬಿಬ್ಬರು ಜಿನನ
 ಭಾವನೆವಿಡಿದಿಹರೆಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೆ ಪೂಜ್ಯ
 ಭಾವರಾಗಿಹರನವರತ

೧೨

ನಿನ್ನೊಳು ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಹುದದ ಪೇಳ
 ಲಿನ್ನೇಕೆ ನೀನರಿಯದುದೆ
 ಮನ್ನಣೆಯೊಳಗೆ ಕಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು
 ಬಿನ್ನವಿಸಿದನೊಡೆಯನಿಗೆ

೧೩

ಆಗಲೈ ನೀವಿದಕಡ್ಡಬೀಳಲದೇಕೆ
ಮಾಗಧ ನೀನೆಂದ ನುಡಿಯು
ಹೋಗಲಾಡುವೆನೆ ಕಾಣಲಿ ಕರೆಸೆಂದನು
ರಾಗಿಸಲೆಲ್ಲ ವ್ಯಂತರರು ೧೪

ಬಂದು ಕಾಣ್ಕೆಯನಿಕ್ಕಿ ಜಂಬುಕಾನದೊಳೋಜೆ
ಯಿಂದ ಭದ್ರಾಸನಾದಿಗಳ
ಮುಂದೆ ಪಾಗುಡವಿತ್ತು ಕೈಮುಗಿದರು ಸನ್ನೆ
ಯಿಂದ ಚಕ್ಕಳದಿ ಕುಳಿತರು ೧೫

ನಿನಗೆ ವಿರೋಧಿಯಾದವನೀಗ ತನ್ನ ತಾ
ತನಗೆ ವಿರೋಧಿಯಾದವನು
ನಿನಗೆ ಹಿತವ ನೆನೆದವನೀಗ ಚೆನ್ನಾಗಿ
ತನಗೆ ಹಿತವ ನೆನೆದವನು ೧೬

ಒಡೆಯನ ಸಹಜಗುಣವನೆ ಬಿಡ್ಡುಸಿದಿರೆಂ
ದೊಡನೆ ವ್ಯಂತರಗರಾದಿದರು
ವೊಡವಿಗೊಡೆಯನದನಾಲಿಸುತೊಲವಿಂದ
ನುಡಿದನಂತೆಂದವರೊಡನೆ ೧೭

ಕೊಡುವ ಕೊಂಬೊಂದು ಬೀಯಗತನ ಕೂಡದು
ನುಡಿಯೊಳೆ ಮಾಳ್ವೆವಿನ್ನೆಮ್ಮ
ಮಡದಿಯರ್ನಿಮ್ಮಕ್ಕಂದಿರು ನಿಮ್ಮ ಸತಿಯರೆ
ಮೊಡಹುಟ್ಟಿದನುಜೆಯರೆಂದ ೧೮

ನಿಮ್ಮೂರೊಳಿದ್ದ ಜನೇಂದ್ರಬಿಂಬವ ನೋಡ
ಲೆಮ್ಮ ಚಿತ್ತದೊಳರ್ತಿಯುಂಟು
ಘೆಮ್ಮನೆ ನಾಳೆ ಬವ್ವೆವು ಮುಂದೆ ತೆರಳಿಯೆಂ
ದೊಮ್ಮೊದಲೊಳೆ ಬೀಳುಕೊಟ್ಟ ೧೯

ನಲಿದುಬ್ಬ ಕೈಮುಗಿದವರು ಹೋದರು ರಾಯ
ತಳುವದೆದ್ದನು ಮರುದಿನಸ
ಹಲವು ಪಯಣದಲ್ಲಿ ಸಂಧ್ಯಕೂಟವ ಸಾರಿ
ಕೆಲದಲ್ಲಿ ಪಾಳೆಯ ಬಿಟ್ಟ ೨೦

ದೇವವಾಹಿನಿಗೂಡಿ ಬಂದು ಸುವಸ್ತುಚ
ಯಾವಳಿಯುಲುಪೆಯ ತಂದು
ಆ ವೀರಕಟಕವೆಲ್ಲವು ತಣೆವೊಲು ಸಿಂಧು
ದೇವ ಮನ್ನಿಸಿದ ಭಾವನನು ೨೦

ಗಗನವ ತುಡುಕುವ ಹಿಮಶೈಲನೊಳು ಪುಟ್ಟ
ನೆಗೆದು ದಕ್ಷಿಣ ಮುಖವಾಗಿ
ಧಿಗಧಿಗಿನಿಳೆಗೆ ಬೀಳುವ ಸಿಂಧುನದಿಯನಾ
ಸುಗುಣ ಚಕ್ರೇಶ ನೋಡಿದನು ೨೧

ಮೇಲೆ ಕಿರಿದು ಬರ ಬರ ತೆರಪಾಗಿರೆ
ನೀಳವಾದೊಂದು ಮುತ್ತಿಡಿದ
ಕಾಳೆಯ ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿ ಪಿಡಿದವೊಲು
ಬೀಳುತಿದ್ದುದು ಸಿಂಧುತಟಿನಿ ೨೨

ನೆಲದ ಮೇಲೊಂದು ವಜ್ರದ ಕಿರುಪರ್ವತ
ನೆಲಸಿಹುದದರ ತುದಿಯೊಳು
ಪಳುಕಿನ ಜನಬಿಂಬಿಸೆವುದಾ ಬಿಂಬದ
ತಲೆಯೊಳಾ ನದಿ ಬೀಳುತಿದುದು ೨೩

ಮಾನಿನಿಯರಿಗೆ ತೀರ್ಥದ ಚೆಲ್ವ ಕಾಣಿಸಿ
ಜೈನಬಿಂಬವ ಸ್ತುತಿಗೈದು
ಸ್ನಾನವ ಮಾಡಿ ಭೂಸುರರಿಗಿತ್ತನು ಭೂರಿ
ದಾನವ ಮನದಣಿವಂತೆ ೨೪

ಶ್ರೀ ವಿಪ್ರಜನದ ಪರಕೆ ಕೇಳುತಿರೆ ಸಿಂಧು
ದೇವನೆಯ್ದುಂ ದೊತ್ತ ಸಾರ್ಧ
ದೇವರ ತಂಗಿ ದೇವರ ಕಾಣೈನೆಂಬಳೆಂ
ದೋವಿ ಕರ್ಣದೊಳು ಸೂಚಿಸಿದ ೨೫

ಲೇಸೆನುತೊಡಬಟ್ಟು ಬಳಿಕ ವಿನಯದಿಂದ
ಭೂಸುರರೆಲ್ಲರ ನಿಲಿಸಿ
ಆ ಸುಖಿಯೊಳವೊಕ್ಕು ಸಸಿಯರುವೆರೆಸಿವಿ
ಲಾಸದೊಳೊಲಗವಾದ ೨೬

- ಗರುವಿಗೆ ಗಾಡಿ ಶೃಂಗಾರ ಲಾವಣ್ಯ ಮೈ
ಸಿರಿಗೂಡಿ ನಡೆದು ಬಹಾಗ
ಭರತರಾಜೇಂದ್ರನ ತಂಗಿಯ ತಪ್ಪದೆಂ
ಬಿರವಿನೊಳ್ಬಂದಳಾ ದೇವಿ ೨೮
- ಹತ್ತಿರ ಸಾರ್ಧ ಹಸ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಳೆವೆಳೆ
ಮುತ್ತಿನಕ್ಷತೆಗಳ ತುಂಬಿ
ಎತ್ತಿ ನಿಂದಣಾಜಿ ಸುಖಬಾಳು ಬಾಳೆಂದು
ಮುತ್ತೈದೆ ಹರಸಿ ಸೂಸಿದಳು ೨೯
- ಅಣ್ಣನ ಹರಸಿ ಮತ್ತಾತನೊತ್ತಿನೊಳಿದ್ದ
ಹೆಣ್ಣುಗಳೆಲ್ಲರನಾಕೆ
ಕಣ್ಣರ್ತಿ ಮಿಗೆ ನೋಡಿ ನಗುತ ಹರಸಿದಳು
ಬಣ್ಣವಣ್ಣಿಗೆಯೊಳೆನೆಂಬೆ ೩೦
- ಹರಿಯ ಜಾರದೆ ಮುಪ್ಪುದೋರದೆ ಸವತಿ ಮ
ತ್ಸರವಾಗದೆನ್ನಣ್ಣನೊಡನೆ
ಸ್ಥಿರ ಬಾಳಿರೆಂದು ದೇವಾಂಗದ ಸೀರಿಯ
ಹರಸಿ ಸರ್ವರಿಗತ್ತಳಾಕೆ ೩೧
- ಎರಡು ಪೊತ್ತಬಲೆಯರ್ವರಸಿ ರಾಜೇಂದ್ರನಾ
ದರದೊಳಾರೋಗಣಿಗೈದು
ಇರುಳ ಕಳೆದು ಮರುದಿನದಲ್ಲಿ ತಂಗಿಯ
ಕರೆದು ಮನ್ನಿಸಿದನೇನೆಂಬೆ ೩೨
- ಬಾ ಸಿಂಧುದೇವಿ ಮುನ್ನೆನ್ನೊಬ್ಬ ತಂಗಿ ಕೈ
ಲಾಸದೊಳ್ತಪಸುಡಾಳಿದಳು
ವ್ಯಾಸಂಗದಾ ನೋವು ನಿನ್ನ ಕಂಡಗಲಿತೆಂ
ದಾ ಸುಮುಖರ ದೇವ ನುಡಿದ ೩೩
- ಅವಳ ಪೆಸರು ಬ್ರಾಹ್ಮಿಲಾದೇವಿಯೆಂದು ನಿ
ನ್ನವಯವದಂತವಳಿರವು
ನವಗಿನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಿಲಾದೇವಿ ನೀನೆಂದು ಮಾ
ನವಪತಿ ನುಡಿದನಾಕೆಯೊಳು ೩೪

ಅಮ್ಮಿ ನೀನೊಸಗೆ ಮಾಡಿದೆ ನನಗೆಲ್ಲರ್ಗೆ
 ಸುಮ್ಮಾನಗೆಯ್ದೆ ಮುಂದಿನ್ನು
 ನಮ್ಮೊಕ್ಕೊಂದೊಸಗೆಯಹಾಗ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರ
 ನಿಮ್ಮ ಕರೆಸಿಕೊಂಬಿನೆಂದ

೩೫

ತಂಗಿ ನೀ ನಿಲ್ಲಿಂದು ನಿಲಿಸಿಯಾ ರಾಜಲೀ
 ಲಾಂಗನಾಕ್ಷಣದೊಳಲ್ಲಿಂದ
 ಮುಂಗಡೆಗಿದ್ದನು ಪರನಾರಿಸೋದರ
 ಚಾಂಗು ಭಲಾಯೆಂದು ಹೊಗಳೆ

೩೬

ನಾರಿಯರೆಲ್ಲರು ಸಿಂಧುದೇವಿಗೆ ಸರ
 ಸಾರೂಢಿದೋರಿ ಮೌಕ್ತಿಕದ
 ಹಾರ ಮಾಣಿಕ್ಯದುಂ ಗುರ ಮೊದಲಾದುಪ
 ಚಾರ ವಸ್ತುವ ಕೊಟ್ಟರೊಸೆದು

೩೭

ಅನ್ಯೋನ್ಯ ವಿನಯವ ಬಿಡದಿರಿಯೆಂದು ತಾ
 ವನ್ಯೋನ್ಯ ನೋಡಿ ಮಾತಾಡಿ
 ಮಾನ್ಯಕಾಂತೆಯರು ಮಾನ್ಯಾಂಗನೆಯಿಂದ ಸೌ
 ಜನ್ಯದಿ ಬೀಳ್ಕೊಂಡರೊಡನೆ

೩೮

ಅಂಕಮಾಲಾ ಸಂಧಿ

- ಸಿಂಧುದೇವನ ವಿನಯದಿ ನಿಲಿಸುತ ಗುಣ
 ಸಿಂಧು ಜಿನೇಂದ್ರನ ನೆನೆದು
 ದಾಂ ಧಣಂ ಧಾಣೆಂಬ ನಿಸ್ಸಾಳಧ್ವನಿಯ ಪ್ರ
 ಬಂಧದೊಳೆದ್ದ ನಾ ರಾಯ ೧
- ಗಂಗಾನದಿಯಿನ್ನು ಗಾವುದವೆಂಬಾಗ
 ಗಂಗಾದೇವನು ತನ್ನ
 ಸಂಗಸಂಪದಗೂಡಿ ಬಂದಿದಿಗೊಂಡನು
 ಸಿಂಗಾರಕಾರ ಭಾವನನು ೨
- ನಡೆದು ಗಂಗಾನದಿಯೊತ್ತಿನೊಳ್ಪಾಳೆಯ
 ಬಡಿಸಿದನಾ ಚಕ್ರವರ್ತಿ
 ಹಿಡಿದುದುಲುಪೆ ಸೇತುಗಟ್ಟಾಗಿ ಭಾವನ
 ಪಡೆಯನಾ ಸುಖ ತಣಿಸಿದನು ೩
- ವೈದುನ ಮಾಡಿದ ವಿನಯದಿಂದಾ ದಿನ
 ಹೋದುದು ಮರುದಿನ ತನ್ನ
 ಸೋದರಿಗನ ಕಾಣ್ಣೆನೆಂದರ್ತಿಯಿಂದ ಗಂ
 ಗಾದೇವಿ ಬಂದಳು ತಾನೆ ೪
- ರಾಜೇವನನಕೆ ಪೆಣ್ಣಂಚೆಗೊಡಗೂಡಿ
 ರಾಜಹಂಸವನೆಯ್ವಿಪಂತೆ
 ರಾಜಗೃಹವ ಹೊಗಿಸಿದಾಕೆ ಚೆಲ್ವ ಕಾಂ
 ತಾಜನ ಕೂಡಿ ಚಕ್ರಿಯನು ೫
- ಮಜ್ಜನ ಭೋಜನಗೈದು ಮತ್ತಾದಿನ
 ಸೆಜ್ಜೆವನೆಯೊಳು ವಿಶ್ರಮಿಸಿ
 ಸಜ್ಜನಾನಂದನು ಮರುದಿನದೊಳು ತೀರ್ಥ
 ದುಜ್ಜ ಗಕಿಚ್ಛೆಮಾಡಿದನು ೬

ಅರುಹನ ಪ್ರತಿಮೆಯೆಂಬಮಳಚಂದ್ರನ ಕಂಡು
 ಸರಗಿ ಹಿಮಾದ್ರಿಯಿಂದೆಂಬ
 ಸುರುಚಿರ ಶಶಿಕಾಂತ ಸೋರುತಿರ್ಪುದೊಯನೆ
 ಬರುತಿರ್ದುದಾ ಪುಣ್ಯಗಂಗೆ

೭

ಅರ್ಭಕ್ತಿಯೊಳು ಮಿಂದರವರ ಪಾಪಗಳ ತಾ
 ನಾರ್ಭಟಸೋರುತಟ್ಟುವೊಲು
 ಭೋರ್ಭೋರು ಘುಮುಘುಮು ರ್ಘುಲ್ಲುರ್ಘುಲ್ಲೆಂಬ ಸಂ
 ದರ್ಭದೊಳಿಳಿದುದಾ ತೀರ್ಥ

೮

ಅರಮನೆಯೊಳಗೆ ಮತ್ತಾ ದಿನ ತಡೆದು ಶ್ರೀ
 ಗುರುಹಂಸನಾಥನ ಭಜಿಸಿ
 ಹಿರಿದು ಕರ್ಮಗಳ ನಿರ್ಜರೆಮಾಡಿ ಮರುದಿನ
 ತೆರಳಲೆಳಸಿದನೇನೆಂಬೆ

೯

ತಂಗಿ ಬಾ ನಾನಿಂತು ದಂಡುಮಾಡಿದ ನೋವು
 ಹಿಂಗಿದುದಕ್ಕೈ ನಿನ್ನಾಣೆ
 ಗಂಗೆಮ್ಮಿ ಲೇಸುಮಾಡಿದೆಯೆಂದು ವೃದುವಚ
 ನಂಗಳಿಂದಣ್ಣ ಮನ್ನಿಸಿದ

೧೦

ಗಂಗಾದೇವನ ವಿನಯದಿ ನಿಲಿಸಿ ಜಿ
 ನಂಗೆ ಕೈಮುಗಿದಾನೆಯೇರಿ
 ತ್ರಾಂಗು ತ್ರಾಂಗಂದು ನಿಸ್ಸಾಳ ಸೂಳ್ಳಿಸಲು
 ಮುಂಗಡೆಗಿದ್ದನಾ ಚಕ್ರಿ

೧೧

ಆ ಸಮಯದಿ ಮೂಡ ಪಡುವಣ ಖಂಡದ
 ದೂಸರಂದಿಬ್ಬರೆಯ್ದುದು
 ಆ ಸೀಮೆ ವಶವಾದುವೆಂದು ತಂದೋಲೆಯ
 ಭೂಸುಧತೀಶಗಿಕ್ಕಿದರು

೧೨

ಉತ್ತರ ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮ ಮುಖವಾಗಿ ದಂ
 ಡಿತ್ತಿ ನಡೆವ ಕಾರ್ಯ ಮುಗಿದು
 ಮತ್ತಗಜವನೇರಿ ಮಧ್ಯಮಖಂಡದೊ
 ಕ್ಕೆತ್ತೆ ದಕ್ಷಿಣಕ ತಿರುಗಿಡ

೧೩

ನಡುವಣಖಂಡದ ನಟ್ಟನಡುವೆ ಕಳ
 ದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಮೇಟೆಯಿಪ್ಪಂತೆ
 ನಿಡಿದಾದ ವೃಷಭಾದ್ರಿಯಿಹುದಲ್ಲಿಗಾ ಚಕ್ರಿ
 ನಡೆತರುತಿರ್ವನುಬ್ಬನೊಳು

೧೪

ಉರ್ವಿಯೆಲ್ಲವು ತನ್ನ ವಶವಾಗಲುಗರ್ವ
 ಪರ್ವತವೇರಿ ಬಪ್ಪಂತೆ
 ಕೊರ್ವಿದ ವಿಜಯಪರ್ವತವೇರಿ ಬಂದನು
 ಗರ್ವಿತಾರಾತಿರಲ್ಲಣನು

೧೫

ಕರ್ಣದ ಮದಧಾರೆಗೆರಗಿ ಕವ್ವರೆಗೊಂಡು
 ಘೂರ್ಣಿಸಿ ತುಂಬುಗಳೆಸೆವೆ
 ಪೂರ್ಣೇಭವೇರಿ ಬಂದನು ನೀಲಗಿರಿಯ ಸು
 ವರ್ಣಾದ್ರಿಯೇರಿ ಬಪ್ಪಂತೆ

೧೬

ದಾಂಟುವುದಿಡುಗುಡ್ಡಿಗಳ ಗಿರಿಗಳನಿಕ್ಕಿ
 ದಾಂಟುವ ಡಾಳೆಯಂದಡೊಳು
 ಉಂಟಾದ ಸೇನೆಯ ನಡುವೆ ಹರಿವುದು ಪೂ
 ದೋಂಟದೊಳ್ಳಾಳಿ ಪೋಪಂತೆ

೧೭

ಅನೆಯೊಳೊಮ್ಮೆ ತೇಜಿಯೊಳೊಮ್ಮೆ ಶಿಬಿಕಾ ವಿ
 ಮಾನ ರಥಗಳೊಳೊಮ್ಮೊಮ್ಮೆ
 ಅನುತೇಳಿತ ಬಂದು ಹಲವು ಪಯಣದಲ್ಲಿ
 ಭೂನಾಥ ಸಾರ್ವನಾ ಗಿರಿಯ

೧೮

ಕಾಲ ಕಾಲದೊಳಾದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳಂಕ
 ಮಾಲೆಯ ಬರೆಸುವರಲ್ಲಿ
 ಶೈಲವೆಲ್ಲವು ಲಿಪಿ ತುಂಬರೆ ನೋಡಿ ನೈ
 ಪಾಲನ ಗರ್ವ ಸೋರಿದುದು

೧೯

ಎರಿಬರಾಳಿದರೊಯಾ ಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಬೆರಳಡು
 ವನಿತಿಲ್ಲ ಬರೆಯದೆ ತಾಣ
 ಜಿನ ಜಿನ ಭೂತಳ ನನ್ನದೆಂದುಬ್ಬುವ
 ಮನುಜನೆ ಮರುಳೆಂದು ನೆನೆದ

೨೦

ತನ್ನಂಕಮಾಲೆಗೆ ತೆರಪಿಲ್ಲದಿರೆ ನೋಡಿ
ಮುನ್ನಿದ್ದದೊಂದು ಶಾಸನವ
ಉನ್ನತ ಶಾರ್ಯನು ದಂಡದಿಂದೊರಸೆಂದು
ಸನ್ನದೋರಿದನು ಕಿಂಕರಗೆ

೨೧

ತೊಡೆ ತೊಂಡಲಿಪಿಯನೆಂದನು ಭೂಳಿಲಿಪಿಗಳ
ತೊಡೆವಂತೆ ತೊಡೆದನಾ ಭೃತ್ಯ
ನೆಡುವಂತೆ ಬರೆಯೆನೆ ವಜ್ರಶಾಸನನೆಂಬ
ಕಡುಜಾಣ ಕರಣಿಕ ಬರೆದ

೨೨

ಶೃಂಗಾರಯೋಗಿ ಶುದ್ಧಾತ್ಮನು ರಾಗಿ ರಾ
ಜ್ಯಾಂಗನಾಗಿಯು ಸಂಗತ್ಯಾಗಿ
ಅಂಗನಾಜನವನಮಧುಮಾಸ ದಿವ್ಯ ಮು
ಕ್ತಾಂಗನಾಚಿತ್ತವಿಲಾಸ

೨೩

ಹೊಂಡಾವರ್ಸಿಪಿಣಿ ಕಾಲದಾದಿಯೊಳು ಪ
ಟ್ಟಂಡವ ಭರತಚಕ್ರೇಶ
ಚಂಡನಾಕ್ಷನು ಸುಮಂಗಲ ಮಹಾಶ್ರೀ ಶ್ರೀ
ಮಂಡನವಸ್ತು ಹಿ ಸ್ವಾಹ

೨೪

ಮಣಿಮಾಲೆಯಂದದೊಳಕ್ಷರಗಳನು ಕಾ
ಕಿಣಿಯಿಂದ ಬರೆಯಲಾ ನೃಪತಿ
ಗಣಕಗುಚಿತವಿತ್ತು ಶೈಲದೊತ್ತಿನೊಳು ಸಂ
ದಣಿ ಮಿಗೆ ಪಾಳೆಯ ಬಿಟ್ಟ

೨೫

ಲಾಲಿಸಿ ಸರ್ವರ ಬೀಡಿಗೆ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು
ಬಾಲನ ಪೌಚ್ಛೆಯ್ತೆನಲು
ಲೀಲೆಯಿಂದರಮನವೊಕ್ಕನೆಂಬೆಡೆಗಂಕ
ಮಾಲೆಯ ಸಂಧಿ ಸುಗಂಧಿ

೨೬

ಮಂಗಳಯಾನ ಸಂಧಿ

ವಿಜಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯ ಬರೆಯಿಸಿ ಪಟ್ಟಂಡ
ವಿಜಯನಲ್ಲಿರಲೆಂಟು ದಿವಸ
ವಿಜಯಾರ್ಥದೊತ್ತಿ ನೊಳ್ಳೇನೆಯನಿಂಬಿಟ್ಟು
ವಿಜಯರಾಜನು ಬಂದು ಕಂಡ

೧

ಒಂದೊಂದು ಖಂಡದಿ ನಾನ್ನೂರು ಪೆಂಗಳು
ಬಂದಿದರಂಬರೇಚರರು
ತಂದಿದ್ದರೆಂಟುನೂರೇವೆಣ್ಣು ನೊಟ್ಟೈಸು
ವಂದೆರಳನ್ನಿವಿರವೆಂದ

೨

ಸುರವುರದಂದದಿ ಕಟಕ ಸಿಂಗರವಾಗೆ
ಶರಧಿವೊಲ್ವಾದ್ಯಗಳುಲಿಯೆ
ಎರಡುಸಾವಿರ ಪೆಣ್ಣುಗಳನೊಂದೆ ಹಸೆಯೊಳು
ಕರವಿಡಿದಿಂಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡ

೩

ಹೆಂಗಳ ಜನಕರೆಲ್ಲರನು ಮನ್ನಿಸಿ ಸರ
ಸಾಂಗದೊಳಿರೆ ರಾಯನಿತ್ತ
ಸಂಗಲಿಸಿದುದತ್ತ ನಮಿರಾಜಗಾತ್ರಜ
ನಂಗಳ ವಾಕ್ಯವೇನೆಂಬೆ

೪

ಕೊಡುವುದುತ್ತಮ ದೇವರನುಜೆಯ ಚಕ್ರಿಗೆಂ
ದೊಡಬಡಿಸಿದರು ಬಾಂಧವರು
ಒಡನದು ಲೇಸೆಂದು ಸುವತಿಸಾಗರನೊ ತ
ನೊಡಹುಟ್ಟಿದವನೂ ನುಡಿದರು

೫

ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನ ಕೂಡೆ ಮಂತ್ರಿಯ ಕೊಡಾತ
ಮೊನ್ನೆ ತೋರಿದ ಮಾತ ಮರೆದೈ
ಚಿನ್ನಲ್ಲ ಕೊಡು ಕೊಡು ಚಕ್ರಿಯ ಬಳಿಗೆಯ್ತು
ಬನ್ನವಲ್ಲೆಂದರುತ್ತಮರು

೬

- ಮಾನಹಾನಿಯ ನೋಡದಾ ನೈಪರಿತರು
ನಾನಂತು ಕೊಡೆನೆದಂತಿರಲಿ
ಏನ ಮಾಡುವನೆನ್ನ ತಮ್ಮನೊಳ್ಳು ಡಿದಾತ
ತಾನು ಗೆಯ್ಯದ ಕಾಣ್ಬೆನೆಂದ ೭
- ಆಪ್ತರು ತಿಳುಹಲಾರದೆ ಯಶೋಭದ್ರೆಗೆ
ಗುಪ್ತದಿ ಸೂಚಿಸಲಾಕೆ
ಪ್ರಾಪ್ತರ ಕಳುಹಲೆದ್ದನು ತಾಯ ಮನೆಗತಿ
ದೀಪ್ತದೊಳಾ ನೆಮಿರಾಜ ೮
- ಏನಣ್ಣ ಭರತೇಶಗನುಜೆಯು ಕುಡೆನೆಂದು
ನೀನತಿರಭಸದೋರ್ಪೆ ಗಡಾ
ಆ ನೈಪಗಿಂದೆ ಬಳಿದ ಪೆಣ್ಣ ಕೊಡಬೇಕು
ಗ್ಲಾನಿದೋರದಿರೆಂದಳಾಕೆ ೯
- ಹೆಣ್ಣು ಬೇಕಾದರೆ ಬರಬೇಕು ನಾವೆಮ್ಮ
ಬಣ್ಣಿ ಗೆದಪ್ಪಿ ಕೊಡುವೆವೆ
ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡಿನ ಕೂಳು ಕೊಡೆಯ ಮೈಸಿರಿ ತಪ್ಪಿ
ಬಣ್ಣಿ ಸಲಾಗದಿಂತೆಂದ ೧೦
- ಗಾಡಿಯೊಳಿಂದ್ರನ ನಗುವ ಚಕ್ರಿಗೆ ಶಚಿ
ಪಾಡಲವೆಂಬೆನ್ನ ಮಗಳ
ಜೋಡಿಸಲೊಲ್ಲೆಯ ತಣ್ಣಿ ಗರಾನೊಮ್ಮೆ
ನೋಡುವೆ ಕೈಲಾಸಗಿರಿಯ ೧೧
- ರಾಜಗೌರವ ತಪ್ಪಿ ಬಾಳುವ ಸಿರಿಯಿಂದ
ಶ್ರೀಜನದೀಕ್ಷೆಯ ಲೇಸು
ಓಜೆಯಲ್ಲದುದ ಪೇಳ್ವದ ನಾನೆ ಪೋವೆನ
ಮಾಜಿ ತೆಪ್ಪಗಿರಿ ನೀವೆಂದ ೧೨
- ಅಳುಕಿದಳದಕೆ ಕೇಳಗನೆ ನೀನಿಷ್ಟು ವೆ
ಗ್ಗಲಿಸದಿರಾ ಚಕ್ರಿ ನಿನ್ನ
ನಿಳಯಕೆ ಬಾರನು ತಾಳಿ ಬಂದಿಯ ಕಟ್ಟಿ
ಲೊಲಿದೀವೆಯಾಯೆಂದಳೊಡನೆ ೧೩

ಇಲ್ಲಿಗಾಪ್ತರನಟ್ಟಿ ಬಂದಿಗಟ್ಟಿ ಸನು ತ
 ನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲೆಂಬನಮ್ಮ
 ಇಲ್ಲಿ ತನ್ಮಂಗಳವೆಸಗಿದರದೆ ಸಾಕು
 ಸಲ್ಲಿಲೆಯೊಳಗೀವೆನೆಂದ

೧೪

ಬಾಲತ್ವದೊಳು ಭರತೇಶನ ಬಲ್ಲಳೀ
 ಕಾಳಿಂದ ಮತ್ತೆನ್ನ ಮಗಳ
 ಮೇಳದ ಮಧುವಾಣಿ ಕಡುಜಾಣೆಯವರಿಂದ
 ಹೇಳಿವೆನೆಂದೆನಿಸಿದಳು

೧೫

ಗನ್ನವ ಕಲಿಸಿಕೊಟ್ಟಳೆಯಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ
 ಚೆನ್ನಡುಗೊರೆಗಟ್ಟಿ ಕೊಟ್ಟು
 ಸಸ್ತುತ ಮಂತ್ರಿಯೊಡನೆ ಕಳುಹಿದಳು ಶ್ರು
 ಸನ್ನೆ ಯಶೋಭದ್ರಾದೇವಿ

೧೬

ಭರದಿ ವಿಮಾನವನ್ನೇರಿ ಬುದೋಲಗ
 ಹರಿವಾಗ ನೃಪತಿಯ ಕಂಡು
 ಬರವೇನು ಕಾರಣವೆಂದು ಭೂವರ ಕೇಳ
 ಲೊರೆದನಾ ಮಂತ್ರಿ ಕರ್ಣದೊಳು

೧೭

ಅರಿದನಾಗಳೆ ಹೆಣ್ಣಿನೊಸಗೆಯೆಂದದನರಿ
 ದರಿಯದಂತವನನಿಂಟುಟ್ಟು
 ಹೊರಸಭೆಯಿಂದೊಳಪಾವಡಿಗೆಯ್ದಿ ಚೆ
 ಲೈರಕದೊಳೊಲಗವಾದ

೧೮

ಒಳಗಿದ್ದ ಪಂಡಿತೆ ಬರಲೆನುತತ್ತಾಜಿ
 ಕಳುಹಿದವರ ಕರೆಯಿಂದ
 ಘಳಿಲನೆ ಬಂದಳು ಪಂಡಿತೆ ಖಚರೆಯ
 ರೊಳಹೊಕ್ಕ ರರಸನೋಲಗಕೆ

೧೯

ನಿನ್ನತ್ತೆ ಕಳುಹಿದಳುಡುಗೊರೆಗಳನೆಂದು
 ಬಿನ್ನೆ ವಿಸಿದಳಷ್ಟರೊಳಗೆ
 ಚಿನ್ನದಾವರೆಯ ಕಾಣ್ಕೆಯನಿಕ್ಕಿ ಮಧುವಾಣಿ
 ತನ್ನ ಕೈಮುಗಿದಳರ್ತಿಯೊಳು

೨೦

ಆರು ಸೂಡದ ಮಾಲೆ ತೊಡದ ಪೊಂಪೊಡಿಗೆ ಜ
ಕೋರ ತುಡುಕದಚ್ಚ ಜೊನ್ನ
ಸೇರಿ ನೋಡದ ಚಿತ್ರವೆನೆ ಕಚ್ಚನ್ನಪನ ಕು
ಮಾರಿಯಿಹಳು ಮಿಸಲಾಗಿ

೨೧

ತಾಗುತಿದ್ದುದು ಮಧುವಾಣಿಯ ನುಡಿ ರುಚಿ
ಯಾಗುತಿದ್ದುದು ರಾಯ ನಗುತ
ಈಗ ನೀವೆಯ್ಯಂದ ಕಾರ್ಯವೇನತಿ ಜೋಲಿ
ಯಾಗದೆ ಪೇಳೆಂದನೊಡನೆ

೨೨

ನವಗೆನು ಕಾರ್ಯ ನಿನ್ನುತ್ತೆ ನಿವಗೆ ತನ್ನ
ಕುವರಿಯ ಕುಡುವೆನೆಂದೆವ್ವು
ಅವಸರದಿಂದಟ್ಟಲೆಯ್ಯಂದೆವಾಕೆಯ
ಸುವಿವೇಕವೊಂದ ಕೇಳಿನ್ನು

೨೩

ವಿನಮಿರಾಜನು ಮಂತ್ರಿ ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲರು
ನಿನಗೆ ಪೆಣ್ಣೊಡುವರೊಪ್ಪಿದರು
ಘನತರ ಭಾಗ್ಯವಂತಗೆ ಕೊಡಲವ್ಯವೆಂ
ದನುಮಾನಿಸಿದನು ದೊಡ್ಡರಸು

೨೪

ತಾಳಿ ಬಂದಿಯ ಕಟ್ಟಿಸುವನಾತ ಬಳಿಕಾತ
ನಾಲಯಕೆಯ್ವ ಪೆಣ್ಣೊಡುವ
ಲೀಲೆಗೊಪ್ಪೆಂದರೊಪ್ಪಿದನದನಾವೊಲ್ಲು
ಹೇಳಲೆಯ್ವಿದೆವೆಂದಳವಳು

೨೫

ಅಂತಹುದತ್ತಾಜಿಯರ ಮಾತ ಮುರಿವೆನೆ
ಸಂತತಿಭೂಪರ ಕಳುಹಿ
ನಾಂ ತಾಳಿಬಂದಿಗಟ್ಟಿಸುವನೆಂದನು ಮುಖ
ಕಾಂತಿಯಾಯ್ತವರಿಗಾಕ್ಷಣವೆ

೨೬

ಸಂಬುದಾ ದಿನ ಮರುದಿನ ತನ್ನ ಮಂತ್ರಿಯ
ಮುಂದು ಮಾಡೆಲ್ಲರ ಕೊಡೆ
ಬಂದ ವೆಂಗಳಿಗೆ ಪೇಚರಮಂತ್ರಿಗುಚಿತವಿ
ತ್ತೊಂದೆ ಲಗ್ನೆಯೊಳು ಕಳುಹಿದ

೨೭

ಮಂಗಳವಸ್ತುವೆರಸು ತಾಳಿ ಬಂದಿಯು
ನಂಗನೆಗಟ್ಟಿ ಮುತ್ತಿತ್ತ
ತಂಗಿಯರಿಗೆ ಬಳಿಯಟ್ಟಿದಸ್ತಲ್ಲಗೆ
ಮಂಗಳಯಾನದ ಸಂಧಿ

ಉಂಗುರುಡಿಗೆಯ ಸಂಧಿ

ಕಾಳಿಂದಿ ನುಥುವಾಣಿಯರು ಪೇಳಲೊಸಗೆಯ
ಕೇಳಿ ಯಶೋಭದ್ರಾದೇವಿ
ಓಲಾಡಿ ಹರುಷದೊಳವರನಾಗಳೆ ತನ್ನ
ತೋಳೆರಕ್ಕುಂ ಬಿಯಪ್ಪಿದಳು

೧

ಸಿಂಗರಿಸಿದ ಪುರದೊಳು ಗಜ ತೇರು ತು
ರಂಗ ಪತಾಕೆ ವಿಮಾನ
ಸಂಗಡಿಸಿರೆ ವಾದ್ಯರವದೊಳು ಮೆರೆದುವಂ
ದುಂಗುರ ತಾಳಿಬಂದಿಗಳು

೨

ತೊಡಿಗೆಯ ಕಿರಣವ ಕೆದರುತ್ತೆಲ್ಲರು ಬಂದು
ಕಡು ದೀರ್ಘಗೃಹವೆಂಬ ಕೊಳದ
ನಡುವೆ ತಾನರೆಯಂತೆ ಬಂದಿಯ ಹರಿವಾಣ
ಬೆಡಗುವಟ್ಟಿರೆ ನಿಟ್ಟಿಸಿದರು

೩

ಆಸನಾನಳಿಯನೆಲ್ಲರಿಗೀಯೆ ಪರಮ ವಿ
ಲಾಸದೊಳ್ಳ ಮಿರಾಜ ಕುಳಿತ
ಭೂಸುರರೋದಿದರೊಡನೆ ಸಿದ್ಧಾಂತ ವಿ
ನ್ಯಾಸದೊಳ್ಳಂಗಲಾಷ್ಟಕವ

೪

ಮಂಗಲ ಕಾಶಿಕೆಯೊಳು ಪಳಮಂಜರಿ
ಸಂಗದೊಳೆಸೆದುದು ಗಾನ
ಹೆಂಗಳು ಧನಳ ಶೋಭನವ ಪಾಡಿದರು ಕ
ರ್ಣಂಗಳ ಬರ ಬರವಂತೆ

೫

ಜಯ ಜಯ ಶೋಭನ ಶೋಭನವೆಂಬ ವಾ
ಬ್ಬಯದೊಳು ಗೀತವಾದ್ಯದೊಳು
ಪ್ರಿಯ ಸಖಿಯರು ತೊಂಡಿಲುಂಗುರ ಸೀರೆ ಬಂ
ದಿಯ ನೀರೆಗುಣುಗೊಳಿಸಿದರು

೬

ಮುತ್ತಿನ ತೊಂಡಿಲು ಮುಡಿಯೊಳೊಪ್ಪಿತು ಪದ್ಮ
ಕತ್ತಲೆಯೊಳಗಲದಂತೆ
ಉತ್ತಂಗಚಕ್ರಿಯ ಪುಣ್ಯಸಾಮರ್ಥ್ಯವ
ನೆತ್ತಿತೋರ್ಪಂತೆ ಭೂತಳಕೆ

೭

ನಾಳೆ ಚಕ್ರೇಶನೀ ಕೊರಳ ತಾವುಜ ತತ್ತ
ತೋಳೊಳಿಂತವ್ವುವನೆಂದು
ಹೇಳುವಂತೆಸೆದುರು ತಾಲಿವೆರಸಿ ರತ್ನ
ಕೀಲಣೆಗುಣಕೆಯ ಬಂದಿ

೮

ದೊರೆಗಳೊಡೆಯನಿನ್ನು ನಿನ್ನ ಕೈವಶವಾಗಿ
ಸ್ಥಿರಬಾಳಲೆಂದು ಪೇಶ್ವಂತೆ
ಅರಸನ ರೂಪಿನ ರತ್ನಮುದ್ರಿಕೆ ಸಣ್ಣ
ವೆರಳೊಳೊಪ್ಪಿತು ಚಂದ್ರಮುಖಿಗೆ

೯

ಶ್ರೀ ಸುಭದ್ರಾದೇವಿ ಭರತರಾಜನ ರಾಣಿ
ವಾಸಕೆ ತಲೆವಣಿಯಾಗಿ
ಭಾಸುರಸುಖದೊಳೊಲಾಡೆಂದು ಮುತ್ತಿನ
ಸೇಸೆಯನಿಟ್ಟಳಾ ತಾಯಿ

೧೦

ತಾಂಬೂಲ ವಸ್ತ್ರಭೂಷಣವಿತ್ತು ನಮಿರಾಜ
ತುಂಬಿದ್ದ ಜನನ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟ
ಮುಂಬಾಗಿಲೆಡೆಮುಟ್ಟಿ ದೋಗಿ ತಿರುಗಿ ಬಂದ
ನೇಂ ಬಲೈಕಾರನೊ ಮಂತ್ರಿ

೧೧

ಸ್ವಾಮಿ ಕಳುಹಿದನತ್ತಾಜಿಗೆ ಮೈದುನ
೧೯ ಮನೆವೆಂಗಳಿಗೆಂದು
ಕೊಮವಸ್ತ್ರಾಭರಣವ ಬೇಗ ತರಿಸಿ ತಾ
ನಾ ಮನೆಯನು ತುಂಬಿಬಿಟ್ಟ

೧೨

ಮದುವೆಯ ಸಂಭ್ರಮ ಸಂಧಿ

ಮದುವೆಯುತ್ಸವಕೆಂದು ಕಟಕದ ನಡುವೆಯೊ
ಡ್ಡಿದುದೊಂದು ಹೊಸ ಜನವಾಸ
ಅದಕ್ಕೆ ನೃಪರ ಮನೆ ದೇಹಾರಗಳು ನೆಲ
ಸಿದುವನಸರಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ

೧

ಜಿನಪೂಜೆಯಾಗಲಭ್ಯಂಗಪೂರ್ವಕ ವಿಶ್ವ
ಜನಕೆ ಸತ್ಪದೊಳನ್ನವಾಯ್ತು
ಕನಕವಸ್ತುಗಳ ಕರ್ಪೂರ ವೀಳೆಯನ ಚಂ
ದನನಿತ್ತನು ತಣಿವಂತೆ

೨

ಸತಿ ಸುಭದ್ರಾದೇವಿ ಪತಿ ಭರತೇಶನೂ
ರ್ಜಿತಸುಖದೊಳು ಬಾಳಲೆಂದು
ಹಿತದಿಚ್ಛಾಭೋಜನವುಂಡು ದಾನನ ಕೊಂಡು
ವಿತತ ವಿಪ್ರರು ಪರಸಿದರು

೩

ಕಣ್ಣು ತಣಿಯೆ ಚಕ್ರಿ ಮಾಳ್ವೊಸಗೆಯ ನೋಡಿ
ಹೆಣ್ಣಾದುದತ್ತೆಯ ಚಿತ್ತ
ಬಣ್ಣವೇರಿದ ನಮಿರಾಜನೊಂದಾನೊಂದು
ಹೆಣ್ಣು ಕೂರ್ತಾಗದುದೇನು

೪

ಮುಂಬಗಲಿಂತು ಲೀಲೆಯೊಳು ಸಾಗಿತು ಮತ್ತೆ
ಹಿಂಬಗಲಿನೊಳು ಚಕ್ರೇಶ
ತುಂಬಿದ ಕಟಕದೊಳ್ಳುಂಕುಮ ಗಂಧ ಕ
ದಂಬದೊಳುಳಿಯಾಡಿಸಿದನು

೫

ಕುಸುಮ ಶ್ರೀಗಂಧ ಕುಂಕುಮದಲ್ಲ ಪನ್ನೀರೊ
ಳಸಮ ಕಟಕವೆಲ್ಲ ನೆನೆಯ
ಕೆಸರಾಯ್ತು ನೆಲನೆಲ್ಲ ಬೇಸಗೆಯೊಳಗೆ ತಂ
ನೆಸೆವ ಪೆರ್ಮಳೆಗಧಿದಂತೆ

೬

ಒದವಿ ಗಂಗಾದೇವಿ ಸಿಂಧು ದೇವಿಯರು ರಾ
ಗದೊಳಣ್ಣ ನೊತ್ತಿಗೆ ಬಂದು
ಮದುವೆಗೆ ಸಿಂಗರಿಸಿದ ಪೆಣ್ಣ ನಾವು ನೋ
ಡಿದರಾಗಲಿಂಬಿಡಿಸಿದನೆ

೭

ಸ್ವೀಕಾರಬಟ್ಟು ಕರೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವೆ
ಗೊಕಿ ಬಂಧುಗಳೆಯ್ದಲವರು
ಏಕನರ್ಬಂದರೋ ಕರೆವೆಯೆಂಬರು
ತೂಕ ತಗ್ಗು ವುದಕ್ಕೆಯೆಂದ

೮

ನೀನೊಲ್ಲ ನಂಟರಿದರೆ ನಂಟರರೆ ಬಂಟ
ಮಾನಸರೆನೆ ಬಂಟರೆಲ್ಲ
ಏನ ಮಾಡುವರಣ್ಣ ಪರರಿನುಗವರ ಸ
ನ್ಮಾನವೇನೊಲಿದಿಟ್ಟದೇನು

೯

ಸಲಲಿ ನಿಮ್ಮರ್ತಿಯೆಂದೊಡನೆ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟನಾ
ಗಳೆ ಹೋಗಿ ಹೊಕ್ಕರಾ ಗೃಹವ
ಅಳಿಯನ ತಂಗಿಯರೆಯ್ದಂದರಿದತ್ತೆ
ನಲಿದು ಸಮ್ಮಾನ ಮಾಡಿದಳು

೧೦

ಸೊಸುವೋಹನದ ಸಿಂಗರದೊಟ್ಟು ತನ್ನ ವಿ
ಲಾಸಿನಿಯರ ಬಳಸಿನೊಳು
ಪೂಸರಲನ ಪೂಣ್ಯದೇವತೆಯಂತಿದರ್
ಭಾಸುರಾಗಿಯ ಕಂಡರಾಗ

೧೧

ನಿನ್ನ ರಸನ ತಂಗಿಯರು ಬಂದರೇಳಕ್ಕ
ಮನ್ನಿಸೆಂದಳು ತಾಯಿ ಮಗಳ
ಚಿನ್ನೆಯದ್ದಿದಿರಾಗಿ ಬಂದಳನ್ನೋನ್ಯ ಪ್ರೇ
ಮನ್ನೆಡಲಾಲಿಂಗಿಸಿದರು

೧೨

ಮೂವರೊಂದಾಗಿ ಕುಳಿತರು ಯತೋಭದ್ರಾ
ದೇವಿ ಕೆಲದೊಳು ಕುಳಿತಳು
ಸೇವೆಯ ನರ ಸುರಸತಿಯರು ಬಳಸಿಯಂ
ಥಾ ನಿಭವದೊಳಿರ್ಗರಾಗ

೧೩

ನೋಡಿದರಾಕೆಯ ಹಾವಭಾವಗಳ ಮೂ
ತಾಡುವಂತೆಸೆವ ಸಿಂಗರವ
ನಾಡಾಡಿ ವೆಣ್ಣಲ್ಲ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಮರು
ಳ್ಳಾಡುವಳೆಂದು ನೆನೆದರು

೧೪

ರಾಗ ರಸಾಬ್ಧಿಯ ತೆರೆಗಳೊ ಮದುವೆಗೆ
ಸೀಗುರಿಗಳ ಮಾಳ್ವೊಡೀಕೆ
ತೂಗಿ ಮೇಲ್ಪಂತಿದೋರ್ಪಳೊಯೆನೆ ನಿರಿಗಳ
ಸಾಗಿಸಿದುಡಿಗಿ ಮೋಹಿಸಿತು

೧೫

ವೈವಾಹದುಚಿತವಲ್ಲದೆ ತೊಡವೆಕೆ ಸ್ವ
ಭಾವಶೃಂಗಾರಾಂಗಿಯವಳು
ಹೊವಿಂದ ನಾರೊಪ್ಪುವಂತೆಯಾಕೆಯ ಸೋಂಕಿ
ಪಾವನವಾದವು ತೊಡಿಗೆ

೧೬

ನೀನೇ ನಮ್ಮಣ್ಣನ ಸೋಲಿಸಳೆಂದವ
ರಾನಂದದಿಂದ ಕೇಳಿದರು
ಎನದು ದೊಡ್ಡಿತೆ ನನಗೆಂದು ನಗುವಂತೆ
ಮೋನದೊಳ್ಳಗುತಿದರ್ಪಾಕೆ

೧೭

ಈ ತಿಲಕವೆ ಚಕ್ರಧರನ ಸೋಲಿವುದು ವೇ
ಳೇ ತುರುಬೆ ಮತ್ತೀ ಪೂವೆ
ಮಾತಾಡು ಹೆಣ್ಣೆಯೆಂಬರು ಲಜ್ಜೆಯಿಂದಾಕೆ
ಸೋತಂತೆ ತಲೆಗುಸಿದಿಹಳು

೧೮

ಕೆಯ್ಯಿಂದ ಮೊಗವಿಡಿದೆತ್ತಿ ನಗುತ ನೋಳ್ಪ
ರಯ್ಯಯ್ಯೊ ನಿನ್ನಯ ಜಾಣ್ಣೆ
ಮೆಯ್ಯುಳ್ಳ ಮದನ ನಿನಗೆ ಮೆಚ್ಚುವನೆ ನಮ್ಮೊ
ಳೊಯ್ಯನೆ ನುಡಿಯೆಂಬರೊಸೆದು

೧೯

ಕಡೆಗಡ್ಡೆ ಮೊಗವಿಕ್ಕಿ ಸುಮ್ಮನಿಹಳು ನೋಡಿ
ನುಡಿಗಿಟ್ಟ ಹೆಣ್ಣಿಗೆಮ್ಮಣ್ಣ
ಕಡುಸೋತುದಾಯ್ತಲ್ಲಯೆಂದೊತ್ತಿ ಚುನ್ನವ
ನುಡಿವರದಕೆ ನಗುತಿಹಳು

೨೦

ಸರಸಗುಣಗಳಿಲ್ಲದವಳ ರೂಪೇನು ಕಾ
ಸರಕನ ಹೆಣ್ಣಿನಂತೆಂದು
ಕೆರಳಿಸಿ ನುಡಿದರು ಮಾತಾಡಬೇಕೆಂದು
ತಿರಬಾಗಿ ನಗುತಿಹಳಾಕೆ ೨೧

ಇಂದು ನುಡಿಯಳಾಕೆ ನಾಳೆ ನಾಡಿದು ನೀವು
ಒಂದೊಮ್ಮೆ ಮಾತಾಡಿ ನೋಡಿ
ಒಂದೊಂದು ನುಡಿಯೊಳೆ ಕಟ್ಟಿಬಿಡುವಳು ಸಾ
ಕಿಂದಿಗಿಂದಳು ಮಧುವಾಣಿ ೨೨

ಅತ್ತಿಗೆ ನೋಳ್ವೆವುಂಗುರಗಳ ತೋರಿಸು
ತೊತ್ತಿ ತೆಗೆದು ಬೆರಳಿಂದ
ಇತ್ತಳು ಕುರುಹನೆಂದಿವ ನಿನ್ನ ಪುರುಷನಿ
ಗಿತ್ತವೆನುತೆದ್ದರೊಡನೆ ೨೩

ಎಳೇಳಲಿಬ್ಬರ ಕೈವಿಡಿದಳು ಕುಳಿ
ತೇಳದೆ ಕೈಗಳ ನೀಡೆ
ಚಾಳಿಸಿ ಪೋಸೆವೆಂದತ್ತಿತ್ತಲೊಲೆದರು
ಬಾಲೆ ಬಲ್ಪಿಡಿದು ತೆಗೆದಳು ೨೪

ಸಂಧಾನಕೆಂದೆಯ್ತು ಸೂರೆಮಾಡಿದರೆಂಬ
ಅಂದದೋರ್ಪಿಯೆಂದು ನಗುತ
ಸಿಂಧೂರದಂತಾಯ್ದು ಕೊಂಡಳುಂಗುರಗಳ
ತಾಂ ದನಿದೋರುತವರೊಳು ೨೫

ನುಡಿಪೊಣ್ಣುಲಾಕೆಯ ಧ್ವನಿ ಸ್ವರ್ಗ ವೀಣೆಯ
ನುಡಿಸಿದಂತಿಂಪಾಯ್ತು ಕಿವಿಗೆ
ನುಡಿಗಳೆಳಬೇಕೆಂದು ತೊಡಗಿದ ಕಾರ್ಯ ಸಂ
ಗಡಿಸಿತೆಂದವರು ನಲಿದರು ೨೬

ಮುದದಿಂದ ಚಕ್ರೇಶನೆಡೆಗೆಯ್ದು ಕಂಡವಾ
ಮದುವೆಯ ಪೆಣ್ಣನಣ್ಣಾಜಿ
ಮೊದಲು ನೀನೇಸಗಿದುತ್ಸವ ಪಿರಿದೊಂದಿದ್ದೆ
ನದು ತಕ್ಕುದೆಂದರಾ ಸತಿಗೆ ೨೭

ಆಕೆಯ ಶೃಂಗಾರವಾಕೆಯ ಗಂಭೀರ
ಸಾಕು ಮತ್ತಾಕೆ ನೋಡಿದರೆ
ಲೋಕದಂಗಳನೆಯ ವೆಣ್ಣೆ ನಲೊಂದು ರತ್ನ ಶ
ಲಾಕೆ ಹುಟ್ಟಿದುದೆಂದರೊಡನೆ ೨೮

ಇರುಳಾಯಿತಷ್ಟಕ್ಕೆ ಹುಣ್ಣಿ ಮೆಯೆಂದು ಚಂ
ದಿರನ ಪ್ರಕಾಶ ಬಿಂಬಿಸಿತು
ನರಲೋಕವಲ್ಲ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲೋಕವೆಂಬಂತೆ
ಹರಿದುವು ಸೊಡರು ಪಂಜುಗಳು ೨೯

ಮೊಳಗಿತು ವಾದ್ಯ ಕೋಟಾ ಕೋಟಿ ದಿವಿಜರ
ಪೊಳಲು ಮಾರ್ದನಿಗೊಡುವಂತೆ
ಕಲಕಲಿಸಿತು ಸೇನೆ ಜಯ ಜಯವೆಂದುಬಿ
ಘಳು ಘಳಿಸುವ ವಾರ್ಧಿಯಂತೆ ೩೦

ಆಳಾಪ ಲೆಕ್ಕವೆ ವಾದ್ಯ ಲೆಕ್ಕವೆ ನಾಟ್ಯ
ಕೇಳಿ ಲೆಕ್ಕವೆ ಕಟಕದೊಳು
ತೂಳನೆದ್ದಲ್ಲಲ್ಲಿ ಜನಗಳು ಕುಣಿವುದ
ಹೇಳಲಳವೆ ಮಹೋತ್ಸವವ ೩೧

ಪಟ್ಟದ ಸತಿಯಾಕೆ ಚಕ್ರೇಶಗಿಂಬುದ
ನಿಟ್ಟಿಸಿದವರಂವಂತೆ
ಕಟ್ಟಿ ಪಟ್ಟವ ಸುಭದ್ರಾದೇವಿ ಬಲು ಕಡೆ
ಕಟ್ಟಿ ರಂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಳತ್ತ ೩೨

ಭರತೇಶನಿತ್ತ ಸಿಂಗರಿಸಿದ ನವರತ್ನ
ವಿರಚನೆವತ್ತ ಬಾಸಿಗವ
ಧರಿಸಲದರ ಕಾಂತಿ ಮುಖವೆಂಬ ಚಂದ್ರಗೆ
ಪರಿವೇಷದಂತೆ ರಂಜಿಸಿತು ೩೩

ರಾಜ್ಯಪಟ್ಟವ ತಮ್ಮ ತಂದೆ ಕಟ್ಟಲು ರತಿ
ರಾಜ್ಯ ಪಟ್ಟವನಿಂದು ತಾನೆ
ಪ್ರಾಜ್ಯವುಣ್ಣಿದಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡನೆಂದೆನೆ ಲೋಕ
ಘಾಜ್ಯ ಕಟ್ಟಿದನು ಪಟ್ಟವನು ೩೪

ಅದೆಯದೆ ಲಗ್ನ ಸಮಾಪಕೆ ಬವ್ವದೆಂ
ಬುದ ಹಾರುತರಮನೆಗಳೊಳು
ಮದವಕ್ಕಳುತ್ತಾ ಹದೊಳಗಿದ್ದ ರಿಲ್ಲಿಗೆ
ಮದುವೆಯ ಸಂಭ್ರಮ ಸಂಧಿ

ಸ್ತ್ರೀರತ್ನ ಸಂಭೋಗ ಸಂಧಿ

- ಜಿಲ್ಲಿದಂತೆಯ್ದು ನೈಪನರಮನೆಯ ಮುಂ
ದೆಲ್ಲರು ನಿಂದರು ಹೊರಗೆ
ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಬಲೆಯ ಮದುವೆಯ ಗೃಹಕ್ಕೆ ಮ
ಹೋಲಾಸ್ಥ ಸದಿಂದೊಯ್ದ ರೊಡನೆ ೧
- ಮುತ್ತಿನ ಮೆಟ್ಟಿಕ್ಕಿಯೊಳು ಕನ್ನೆ ನಿಂದಳು
ಮುತ್ತಿನ ತೆರೆಯ ಮರೆಯೊಳು
ಮತ್ತಕಾಶಿನಿಯರು ಹಾಡುತ್ತಿದರು ಸ್ವರ
ವತ್ತಿ ಶೋಭನ ಧವಳಗಳ ೨
- ಮೆಟ್ಟಿಕ್ಕಿಯೊಳು ನಿಂದು ನಲ್ಲನೆದಿಗೆ ಜುಮ್ಮ
ದಟ್ಟಿಸಿ ಬರಿಸಿದಳಿನಲು
ತೊಟ್ಟನೆ ಭರತೇಶ ಬರುತ್ತಿದನಿದೆ ಲಗ್ನ
ಮುಟ್ಟಲಾಯ್ತೆನೆ ಕೇಳುತೊಡನೆ ೩
- ತೆರೆಯ ಮರೆಯೊಳಿದ ನಲ್ಲಳ ನೋಡುವಾ
ತುರದೊಳುದ್ದವನೇರುವಂತೆ
ಬರುತ ಮೆಟ್ಟಿಕ್ಕಿಯ ಮೆಟ್ಟಿ ನಿಂದನು ಶುಭ
ಕರ ಜಯಜಯಯೆಂಬ ರವದಿ ೪
- ಸುಲಲಿತ ಮುಂಗಲಾಷ್ಟಕ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಂ
ಗಲದ ಕೌಶಿಕಯ ರಾಗದೊಳು
ಪಳಮಂಜರಿಯೊಳು ಪಾಡಿದೊಡೆ ಮಧ್ಯದ ತೆರೆ
ತೊಲಗಿತು ಜಯಜಯಯೆನಲು ೫
- ಪ್ರಮದೆಯ ಕೈಗೆ ಪೂಮಾಲೆ ಕೊಟ್ಟಿದ ನಿನ್ನ
ರಮಣಿಗೆ ಸೂಡಕ್ಕಿ ಯೆಂದು
ನಮಿರಾಜ ಸಿಂಧು ಗಂಗಾದೇವ ವಿನಮಿಗ
ಕಂಠ ಸಂಭ್ರಮದೊಳ್ಳಾಡಿದರು ೬

ನಾಣೆಂದ ತಲೆಗುಸಿದವಳ ಕೈಗಳ ಮಧು
ವಾಣಿ ಮತ್ತೆತ್ತಿ ಸೂಚಿಸಲು
ಪ್ರಾಣಕಾಂತಗೆ ಮಾಲೆಯಿಟ್ಟಳು ಧವಳ ಕ
ಲ್ಯಾಣ ಶೋಭನದ ಘೋಷದೊಳು

೭

ನಿನ್ನಿಂದ ನನಗೆ ನನ್ನಿಂದ ನಿನಗೆ ತಾಪ
ಮುನ್ನುಕ್ಕಿ ಹೊಯ್ಯಾಲೆಯಾಯ್ತು
ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ ಹೊಯ್ಯಾಲೆ ಹೂಮಾಲೆಯಾಯ್ತೆಂಬ
ಗನ್ನದೊಳಾಲ್ತೆಯಿಕ್ಕಿದಳು

೮

ಬಿನ್ನಾಣದಿಂದ ತಂದೆಳೆಯ ಲತೆಯನು ಬಾ
ವನ್ನ ವೃಕ್ಷಕೆ ಹಬ್ಬಲಿತ್ತು
ಪನ್ನೀರನಿರವಂತೆ ನಮಿರಾಜನಿರದನು
ಹೊನ್ನ ಗಿಂಡಿಯಲಿ ಧಾರೆಯನು

೯

ಇನಿಯಳ ಕೈವಿಡಿದಿನಬಿಂಬದೊತ್ತಿನೊ
ಳ್ಳಿನದಕಾಡುವ ಕಾಮನಂದೆ
ಅನಲಕುಂಡವ ಸುತ್ತಿ ಬಂದನು ತನ್ನ ಮಾ
ನಿನಿಯ ಹಸ್ತಾಂಗಲಿವಿಡಿದು

೧೦

ಅಳಿಯನೊಡನೆ ಪೋಷ ಮಗಳ ಗಾಡಿಯನು ಪೆಂ
ಗಳ ಮರೆಯೊಳು ನಿಂದು ನೋಡಿ
ಪುಳಕವಾಂತಾನಂದರಸದೊಳೋಲಾಡಿದ
ಳೆಳಸಿ ಯಶೋಭದ್ರಾದೇವಿ

೧೧

ನಮಿರಾಜ ಮೊದಲಾದ ನೃಪರ ಮಂತ್ರಿಯನು ಸಂ
ಭ್ರಮದ ನೋಟದೊಳು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು
ರಮಣಿಯ ಕೈವಿಡಿದಾ ರಾಯ ಹೊಕ್ಕನು
ತ್ತಮ ರಾಜಗೃಹವ ಲೀಲೆಯೊಳು

೧೨

ಜಿನದರ್ಶನ ಸಂಧಿ

- ಮಂಗಳ ಮುಗಿದು ಮತ್ತಾ ಚಕ್ರ ರಾಜಲೀ
ಲಾಂಗದೊಳಿರುತಿರಲಲ್ಲಿ
ತಂಗಾಳಿ ಬನಕೆ ಬಹಂತೊಂದು ದಿನ ಮಂತ್ರಿ
ಪುಂಗನ ಬಂದನೋಲಗಕೆ ೧
- ಮೂರು ವಾರ್ಧಿಯ ಮಧ್ಯದೊಳು ಹೇಮಗಿರಿ ಮುಟ್ಟಿ
ತೋರುವ ಧರೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯ್ತು
ಆರುಖಂಡನ ಗೆಲ್ಲು ವೃಷಭಾದ್ರಿಯೊಳು ರೇಖೆ
ಜೋರಿದೈ ವೀರಶಾಸನನ ೨
- ಅಮ್ಮಾಜಿ ದಿನಗಳನೆಣಿಸುತಿಹಳು ನಿನ್ನ
ತಮ್ಮಂದಿರಾನೆ ಬಿಟ್ಟಿಹರು
ಇಮ್ಮೆಯೊಳಿದ್ದ ಮೈದುನರ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟಿನ್ನು
ಘಮ್ನನೆ ಬಜಯ ಮಾಡೆಂದ ೩
- ಸುಮತಿಸಾಗರ ನೊದಲಾದ ಪಾಯ್ತಳಕೆ ಕೂ
ಡಮರರಿಬ್ಬರ ಸರ್ವದಳಕೆ
ಪ್ರಮುದದಿ ಪೆಣ್ಣಿತ್ತ ಖಚರಗ್ಗಿ ಸಾಕು ಸಾ
ಕಮಮಯೆಂದೆನಲು ಮನ್ನಿಸಿದ ೪
- ತಿರಿತೆಲ್ಲಾ ಜೋಲಿಯಾ ದಿನ ಮರುದಿನ
ನೀರಕಟಕದ ಲಗ್ನೆಯೊಳು
ಈರಾರು ಭೇರಿ ಭೋರೊಂದು ಸೂಳೈನೆ ಮ
ಹಾರಾಯನೆದ್ದ ನುಬ್ಬಿನೊಳು ೫
- ಬಿಡುತೆತ್ತಿ ನಡೆವುತ ದಕ್ಷಿಣ ಮುಖವಾಗಿ
ಪಡೆಗೂಡಿ ಬರುತ ರಾಜೇಂದ್ರ
ಕಡುಬೆಳ್ಳ ಕೆದರುವ ಕೈಲಾಸಗಿರಿಯ ತ
ನ್ನೆಡದಲ್ಲಿ ಕಂಡ ದೂರದೊಳು ೬

ಬಡಹೇಳೋ ಇಲ್ಲಿ ಪಾಳಯವನಂದನು ಕೂಡೆ
ಪಡೆವಳ್ಳ ಬಿಡಿಸಿದನೆಲ್ಲಿ
ಮಡದಿಯರೆಲ್ಲರ ಬೀಡಿನೊಳ್ಳಂತವಿ
ಟ್ಟೊಡನೆದ್ದ ಕೈಲಾಸಗಿರಿಗೆ

೭

ಸಾವಿರದಿನ್ನೂ ವರ್ಣುಗರು ಗಣಬದ್ದ
ದೇವರ್ಕಳೊಡಗೂಡಿ ನೃಪತಿ
ದೇವರ್ಕಳಂತೆ ವಿಮಾನದೊಳ್ಳ ಗನಮಾ
ಗಾರ್ವಲಂಬನದೊಳ್ಳಿಯ್ದನು

೮

ಹಲವು ವಿಮಾನವ ಪೊರಗಿಂಪುಗೈದುಮು
ಕೃಳುಗೂಡಿ ಸೋಪಾನವೇರಿ
ತಳರುತ ನವರತ್ನದಿಂದ ರಂಜಪ ಪೊರ
ವಳಯದ ಕೋಟಿಯ ಸಾದರ್

೯

ನಾಗೇಂದ್ರ ನಿಲ್ಲು ದೇವೇಂದ್ರ ವಂದಿಸು ಕೆಲ
ಕಾಗರೈ ದಿಕ್ಕಾಲರೆಲ್ಲ
ಯೋಗಿಗಳ್ಳುಳ್ಳಿರಿಂಬ ವೇತ್ರಿಗರ ಶ
ಬ್ಬಾಗಮ ಕೇಳುತೆಯ್ದನು

೧೦

ಸುರಿವ ಪೂಮಳೆ ಕಾಂತಿಯುರಿವ ಭಾಮಂಡಲ
ಮೊರೆವ ದೇವಾನಕವೆಸೆಯೆ
ಹರಿಪೀರದಬ್ಬ ವ ಸೋಂಕದಿಪ್ಪಯ್ಯನ
ಚ್ಚರಿಗೆ ಹಿಗ್ಗುತ ಬರುತಿರ್ದ

೧೧

ಸುರ ಸಿದ್ಧ ಯಕ್ಷ ಕಿಂಪುರುಷರು ಮೊದಲಾದ
ಪರಮನ ಸಭೆಯವರೆಲ್ಲ
ಭರತೇಶ ಬಹುದ ತಮ್ಮಿದಿರಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ
ಚ್ಚರಿವಟ್ಟರೇನ ಬಣ್ಣ ಪೆನು

೧೨

ಅರಿವನಧಿಕ ಲಾವಣ್ಯನು ಚೆಲ್ವ ಕು
ಮಾರರು ವೆರಸಿ ಬಹವನು
ತಾರಾದ್ರಿಯೊಳು ಮುನ್ನ ನಾವೆಂದು ಕಂಡುಡಿ
ಲ್ಲೇ ರೂಪನೆಂದು ನುಡಿದರು

ಹತ್ತಿರ ಬರಲೀತ ಭರತೇಶನಲ್ಲೆ ದೇ
ವೋತ್ತಮನಾತ್ಮಜನಲ್ಲೆ
ಮತ್ತಾರಿಗೀ ಸಿರಿ ಸಲುವುದಾತನಿಗೊಂದು
ಚಿತ್ತದೊಳ್ಳೆ ಲಿದು ನೋಡಿದರು ೧೪

ಹರುಷದೊಳೊಳಿಸಳಹೊಗುತ್ತಿದ್ದ ನಷ್ಟರೊಳು ದೇ
ವರ ದೇವ ತ್ರಿಭುವನಾದಿತ್ಯ
ಪುರುನಾಥ ಚಿತ್ತೈಸು ಭರತೇಶ ಬಂದನೆಂ
ದೊರೆದರು ಸುರವೇತ್ರಧರರು ೧೫

ಒಳವೊಕ್ಕನೊಡನೆ ರತ್ನಾಂಜಲಿಯನು ಪಾದ
ನಳನಯುಗಲೆ ಸೂಸಿ ಚಕ್ರ
ನಳತೋಳ ನೀಡಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗಿದನು
ಪುಳಕ ಸರ್ವಾಂಗದೊಳುಣ್ಣೆ ೧೬

ಧಾತ್ರಿಯೊಳ್ಳೂರು ಸೊಳೆರಗಿ ನಿಂದಾ ದಿವ್ಯ
ಗಾತ್ರನ ಮುಂದೆ ಕೈಮುಗಿದು
ಸ್ತೋತ್ರವ ಮಾಡಿದನೇನೆಂಬೆ ತನ್ನ ಸು
ಪುತ್ರರುಗೂಡಿ ಚಕ್ರೇಶ ೧೭

ಕರತಳ ಕಂಪಿಸುತಿದ್ದು ವಾನಂದಾಶ್ರು
ಸುರಿವುತಿದ್ದುವು ಕಂಗಳಿಂದ
ದರಹಸಿತಾಸ್ಯ ಸುಸ್ವರದೋರಿ ತನ್ನ ಸ
ದ್ಗುರುವ ಕೀರ್ತಿಸಿದನಿಂತೆಂದು ೧೮

ಸುತ್ತಾಮಶತಮಕುಟಾನರ್ಘ್ಯರತ್ನಾಂಶು
ಚಿತ್ತಿತ ಚರಣಾಬ್ಜಯುಗಳ
ಛತ್ರ ಮುಕ್ತಾಂಶು ಗಂಗಾವೃತ ಬಹು ಜಟಾ
ಸೂತ್ರಿತ ಜಯಜಯಯೆಂದ ೧೯

ಸಂಗ ನಿಷ್ಕಂಗ ಸುರಾಂಗ ಚಿದಂಗ ಮ
ತಂಗಜರಿಪುವಿಷ್ಟರಾಢ್ಯ
ಸಾಂಗಿಕ ಸುರಕುಸುಮಾಸಾರ ಧೂಳಿ ಭ
ಸ್ತಾಂಗಿತ ಜಯಜಯಯೆಂದ ೨೦

- ಪಿಂಜರಿತೋಗ್ರ ಕರ್ಮಾರಣ್ಯ ದಾನಧೆ
ನಂಜಯ ಸುಜ್ಞಾನಭಾನು
ಭಂಜಿತಜಾತಿ ಜರಾಮಯದುಃಖ ಮೃ
ತ್ಯುಂಜಯ ಜಯಜಯಯಿಂದ ೨೧
- ಕಂಜಕಂಜಲ್ಲ ಭಂಜಿತ ಮಂಜುಳಾಳಿ ಸ್ವ
ರಂಜತ ಮಂಜು ಘೋಷೆಯರ
ರಂಜಿತಗೀತ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿ ಪೂಜ್ಯ ಪ
ರಂಜ್ಯೋತಿ ಜಯಜಯಯಿಂದ ೨೨
- ಸುರಕೃತ ಜಲದಿಂದ ಮಿಂದನು ಕೂಡೆ ಸಿಂ
ಗರಿಸಿದನಾತ್ಮ ಜರ್ವರಸಿ
ವರವಸ್ತು ಚಯದಿಂದ ಜಿನನ ಪೂಜಿಸಿದನಾ
ಭರತೇಶಗೇನದಚ್ಚರಿಯೆ ೨೩
- ತೀರ್ಥಾಂಬು ಮಲಯಜಾಕ್ಷತೆ ಪುಷ್ಪ ಚರು ದೀಪ
ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಧೂಪ ಫಲಾಘ್ಯ
ಸಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಗೆ ಸಾರೆ ಸಭೆ ಜಯಜಯಯೆನೆ
ತೀರ್ಥನಾಥನ ಪೂಜಿಸಿದನು ೨೪
- ಪರಮನ ಸಭೆಗೊಂದು ಹೊಸೆಸಿರಿ ಬಂದು ಸಿಂ
ಗರವಾದುದಾ ಚಕ್ರಿ ತನ್ನ
ಗುರುವನೆಳಸಿ ನೋಡುತಿದ್ದನಿಲ್ಲಿಗೆ ಜಿನ
ದರುಶನ ಸಂಧಿ ಸುಗಂಧಿ ೨೫

ಶೀರ್ಧಾರ್ಥಗಮನ ಸಂಧಿ

- ಮಂಗಳ ಮಹಿಮನ ತಳತಳಿಸುವ ಪಾವ
 ನಾಂಗದೊಳಾ ಚಕ್ರಧರನು
 ಕಂಗಳ ಸುಳಿದಾಡಿ ಚಿತ್ತಕಾನಂದತ
 ರಂಗವನುಂಟುಮಾಡಿದನು ೧
- ತನಗೆ ಕೈವಲ್ಯವಪ್ಪಂದವ ಮುನ್ನಾದಿ
 ಜನರಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ್ದನಹುದು
 ತನುಜರ್ಗ ಕೈವಲ್ಯವಪ್ಪಂದ ಕೇಳ್ದನಾ
 ಜನಕಗಿಂತುಟೊ ಪುತ್ರವೋಹ ೨
- ಮಂದಿಯ ಹಾದಿಯೊಳಿರಿಸಿ ಬಂದೈ ಚಕ್ರಿ
 ನಂದನರರ್ಥವ ಕೇಳ್ದೈ
 ಇಂದಿಗೆ ಸಾಕಿನ್ನು ಹೋಗತಿ ಜೋಲಿ ಬೇ
 ಡೆಂದನು ವೃಷಭಸೇನಾರ್ಯ ೩
- ಎಂದರೆ ದೇವಾಜ್ಞೆಯ ಮಾರಲೇಕೆಂದು
 ನಂದನರ್ಪಿಸೆದ್ದು ಜನಗೆ
 ವಂದಿಸಿ ಪುನರಪಿ ದರ್ಶನಮುಸ್ತೆಂದು
 ಚಂದದಿ ಬೀಳ್ಕೊಂಡನೊಡನೆ ೪
- ಸರ್ವರು ಸ್ವಾಮಿಯ ಮಹಿಮೆಯ ನುಡಿಯುತ
 ಕೊರ್ವಿಂದ ನಗುತೆಯ್ದು ತಿರಲು
 ಇರ್ವರವರೊಳು ಸುಮ್ಮನೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರಿ
 ನ್ನಾರ್ವರು ಕಿರಿಯ ಮಕ್ಕಳೊಳು ೫
- ಅಂದನು ಚಕ್ರಿಯವರ ಚಿತ್ತ ದೀಕ್ಷೆಯ
 ತ್ರಿರಗಿತೆಂದಂತರಂಗವೊಳು
 ಮರುಕದಿಂದೊತ್ತಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡೊಡನೆ ಬಾ
 ಯ್ದೆರದಿಂತು ನುಡಿದನವರೊಳು ೬

ಏನಣ್ಣ ಜಿನರಾಜು ಮುನಿರಾಜು ಸುತರು ಸು
ಮ್ಪಾಸದೊಳೆಯ್ದುರುತಿರಲು
ದೂನಿಸುತಿದ್ದಿರಿ ನೀವೆಮುದರ ಸಂ
ಧಾನಗಾಣಿಸದಾಡಿರೆಂದ

೭

ಮುಂದೆ ನೋಡದೆ ನೀವು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಿರುತಿರು
ಗಿಂದು ನೋಡುವುನೇತಕೆಂದ
ಎಂದು ಕಾಣ್ಣೆವು ಸ್ವಾಮಿ ಪುಣ್ಯಶೈಲವನದ
ರಿಂದ ನೋಡಿದೆವೆಂದರೊಡನೆ

೮

ಬಲ್ಲೆನಣ್ಣ ನಿಮ್ಮ ಮನದನುಭವನದ
ನಲ್ಲನನೀಗೇಡೆಸದಿರಿ
ಮೆಲ್ಲಗೆ ನೀವು ನಾವೊಂದಾಗಿ ಜಿನಸಭೆ
ಯಲ್ಲಿ ಮುಂದೆಸಗುವುವೆಂದ

೯

ಭೋಗದೊಳ್ಳೆಲವು ದಿನಸವಿದ್ದು ಮತ್ತೆ ದೀ
ಕ್ಷಾಗಮವೆಯ್ದುವ ಮತ್ತೆ
ಈಗಲೆ ತವಕಿಸದಿರೆಯೆಂದನವರ್ಗದು
ಬಾಗಿಲ ತೆರೆದವೊಲಾಯ್ತು

೧೦

ಎಳೆವರೆಯದೊಳೆ ಮುಕ್ತಿಯರಾಳಬೇಕೆಮ್ಮ
ಕಳುಹ ಚಿತ್ತೈಸೆಂದು ನುಡಿಯೆ
ತಳಹೊಳಗೊಂಡನೆದೆಯೊಳು ಚಕ್ರೇಶನಾ
ಗಳೆ ಕಣ್ಣನೀರ್ಗಳುಮ್ಮಿದುವು

೧೧

ಕೆಟ್ಟಿಕೆಟ್ಟಿನು ಹಾ ಹಾ ನೀನೆನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಬಿ
ಟ್ಟಿಟ್ಟೆಯ್ದುವೆಂಬ ಮಾತ
ಬಿಟ್ಟಿನ್ನ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ತೆಗೆದಿತ್ತಿ
ಕಟ್ಟಿಕ್ಕರಿದಪ್ಪಿಕೊಂಡ

೧೨

ಈವರರು ಕಡಮೆಯ ದೇವರ್ಗ ನಾವಿಬ್ಬ
ರವಿಚಳ ತರುವ ಕೈಕೊಂಡು
ಜವನನಟ್ಟಿದರನು ತಾ ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯ
ಲ್ಲವೆ ಸ್ವಾಮಿ ಹೇಳಿದರೊಡನೆ

೧೩

- ಆ ಕೀರ್ತಿ ಬೇಡ ನೀವೆನ್ನೊಡನಿರಿ ನನ
ಗೀ ಕೀರ್ತಿ ಸಾಕೆಂದನಯ್ಯ
ಕಾಕು ಮಾಡುವ ಜನನೊಳಗಾಗಿ ಬಾಳುದು
ಸಾಕು ಚಿತ್ತೈಸೆಂದರವರು ೧೪
- ಅಲ್ಲವಪ್ಪ ನೀವು ನಮ್ಮ ಪುರವ ನೋಡಿ
ತಿಲ್ಲ ನಮ್ಮಮ್ಮಾಜಿ ನಿಮ್ಮ
ಲಲ್ಲಿಯ ಕಂಡಿತಿಲ್ಲಿಗ ನೀವೆಯ್ದುವು
ದೆಲ್ಲರ ಮನಸಿಗೆ ಬಹುದೆ ೧೫
- ಮತ್ತೆ ಬಹುದೆ ದೀಕ್ಷೆಗಿಚ್ಛೆ ವಿಚಿತ್ರ ಸಂ
ಪತ್ತಿನೊಳ್ಳಿಕ್ಕಿದ ಮೇಲೆ
ಅತ್ತಣ ಸುದ್ದಿಯ ತಡಹಬೇಡೆಮ್ಮ ಸು
ಚಿತ್ತದೊಳ್ಳಕುಹೆಂದರೊಡನೆ ೧೬
- ಸಲ್ಲದಪ್ಪಾ ನೀವು ನನ್ನ ಮನಸಿಗಿಷ್ಟು
ತಲ್ಲಣದೋರ್ಪುದು ಚದುರೆ
ಸೊಲ್ಲಿಸದಿರಿನ್ನ ತಪದ ಸುದ್ದಿಯನೆಂದು
ಗಲ್ಲವ ಪಿಡಿದಲುಗಿದನು ೧೭
- ನೋಡಿದ ಪುತ್ರರ ತವಕವನಿದಕೊಂದ
ಮಾಡಬೇಕೆಂಬೆಣಿಸಿದನು
ಕೂಡೊಂದು ಕರಿಣದ ತಂತ್ರವ ಕಂಡು ಮಾ
ತಾಡಿದನವರೊಡನಿತು ೧೮
- ಸರ್ವಥಾ ದೀಕ್ಷೆಗೆಯ್ದಲೆ ಬೇಕೆ ಬೇಕಾಗ
ಲುವಿಗುತ್ತಮವ ನೆನೆದಿರಿ
ಒರ್ವೊರ್ವರೊಂದೊಂದು ವಸ್ತುವ ನನಗೆ ಕೊ
ಟ್ಟವರು ತೆರಳಿರೈಯೆಂದ ೧೯
- ತೊಟ್ಟಿದ್ದ ಸರ್ವವ ತೊರೆದು ದೀಕ್ಷೆಗೆ ಹೋಗು
ತೊಟ್ಟೈಸಿದಾಸೆಯೆ ನಮಗೆ
ಕೊಟ್ಟವೆವೆನು ನಿರೂಪಿಸೆಂದರು ರಾಯ
ತೊಟ್ಟನಂಗೈಯ ನಿಳೆದಿದನು ೨೦

ಒಬ್ಬ ಕರ್ಪೂರವನಿರಿಸಿಲ್ಲಿ ಕೂಡೆ ಮ
ತೊಬ್ಬ ತೈಲವನಿಲ್ಲಿ ಹನಿಸಿ
ಇಬ್ಬರು ಹೋಗಿರೈ ಜಿನನಾಣೆ ತಡೆಯೆನೆಂ
ದುಬ್ಬ ಕಣ್ಣೀರೊಳೆ ನುಡಿದ

೨೧

ಸ್ವಾಮಿ ಕೈಯೊಡ್ಡಿ ವಿಷನ ಬೇಡುವಂತಾಯ್ತೆ
ಈ ಮಾತ ಕೇಳಿವೆ ನಾವು
ಹಾ ಮರು ಜಿನ ಜಿನ ಗುರು ಹಂಸನಾಥಯೆಂ
ದಾ ಮಗ ಕಿವಿಯ ಮುಚ್ಚಿದನು

೨೨

ಅಣ್ಣನ ಮೊಗವನಯ್ಯನ ಮೊಗವನು ನೋಡಿ
ಕಣ್ಣ ನೀರ್ಗುಳುಗುಳನುಗತ
ಪೊಣ್ಣನೆ ಕಾಲೆ ಬಿದ್ದರು ದೀಕ್ಷೆಯಿಂದಿನ್ನು
ಹಣ್ಣೆವು ಕ್ಷಮಿಸೆಂದರಂಜಿ

೨೩

ತಂದೆ ಮಕ್ಕಳ ಕಣ್ಣ ನೀರ್ಗಳ ತೊಡೆದನಾ
ತಂದೆಯ ಕಣ್ಣೀರನವರು
ಚಂದಳಿಗೈಯಿಂದ ತೊಡೆದರು ತಕ್ಕಂಕ
ನಿಂದಿತು ಮನ ತೆಪ್ಪಗಾಯ್ತು

೨೪

ನೋಡಿರೈ ನಾನೆನ್ನ ತಂದೆ ರಾಜ್ಯನೊಳಿಂಬು
ಮಾಡಿದಂತಿಹೆನು ನಮ್ಮಮ್ಮ
ಊಡಿದ ಮೊಲೆವಾಲ ಋಣಕಾಕೆಯಾಣ್ಣೆಯೊ
ಕಾಡುತಿದ್ದ ಪೆನಲ್ತಿಯೆಂದ

೨೫

ಅರಸಂಚೆ ಮರಿಗಳಿಗೋಣೆಯ ಕಲಿಸುತ
ಭರದೊಳು ಬಸದಂತೆ ನೃಪತಿ
ಸರಸಲಾಪನ ಸುತರೊಳು ನುಡಿವುತೆ
ಯ್ದುರುತ್ತಿದ್ದ ನಧಿಕ ಲೀಲೆಯೊಳು

೨೬

ಬರೆ ಬರೆ ಕಟಕ ಸವಿಾಪವಾದುದು ನಮ್ಮ
ದೊರೆಯಿಂದು ತೀರ್ಥವಂದನೆಯ
ಪರಮ ಲಾಭದೊಳೆಯ್ದು ತಿದ್ದನೆಂದತಿ ಭಕ್ತಿ
ವೆರಸಿದಿಗೆ ಂಡುದು ಕಟಕ

೨೭

ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಗಿಡುವ ನಿವಾಳಿಯಾರತಿ ಪುಷ್ಪ
ಪಲ್ಲವ ಫಲ ಪೂಜೆಗೊಳುತ
ಎಲ್ಲ ಪುತ್ರರುಗೂಡಿ ಪುಷ್ಪಕವಿಳಿದೋಡೆ
ಯಲ್ಲಿ ಮುಂದಿಳಿತರುತಿರ್ದ

೨೮

ನಗೆಸುಡಿ ನೋಟ ಕೃಷ್ಣೆಯಿಂದಲ್ಲಿಗ
ಲ್ಲಿಗೆ ಸರ್ವಜನರ ಬೀಳ್ಕೊಡುತ
ಸುಗುಣ ಚಕ್ರೇಶ ಹೊಕ್ಕನು ರಾಜಗೃಹವೆನೆ
ಪೊಗಯೆ ಸುಪುತ್ರರುಗೂಡಿ

೨೯

ಬೀಗಿ ಸುಪುತ್ರರುಗೂಡಿ ವಂತಿಯೊಳಾ
ರೋಗಣೆಗೈದು ಚಕ್ರೇಶ
ರಾಗಾನುಲೀಲೆಯೊಳಿರ್ದನೆಂಬೆಡೆಗೆ ತೀ
ರ್ಥಗಮನದ ಪುಣ್ಯಸಂಧಿ

೩೦

ಅಂಬಿಕಾದರ್ಶನ ಸಂಧಿ

ಪುರು ಪರಮೇಶನ ಪಾದಗಂಧೋದಕ
ಶಿರ ಸೋಂಕೆ ಸುಪವಿತ್ರವೆತ್ತು
ತೆರಳಿತು ದಂಡು ನಿಸ್ವಾಳ ಸೂಳ್ಳೆಸಲಂ
ಬರ ಭೂಮಿ ಕೆಷ್ಕಿಂಧವಾಗಿ

೧

ಭರತೇಶ ತಿರುಗಿದನೆಂಬುದ ಪೌದನ
ಪುರದೊಳಿದ್ದಂಬಿಕೆ ಕೇಳ್ದು
ಪಿರಿದು ಸಂತಸವೆಯ್ದಿ ವಾರ್ತೆಯ ತಂದ ಮೂ
ತರಿಗಿತ್ತೊಳೊಸೆದು ಮನ್ನಣೆಯ

೨

ಮಗನಟ್ಟಿದುಡುಗೊರೆಗಳ ತಾನು ತಂಗಿಯು-
ತೆಗೆದುಟ್ಟು ತೊಟ್ಟಿರ್ಪವಟ್ಟು
ಮುಗುಳಂಬಗದರ ವೃತ್ತಾಂತವನರುಹಿ ಮೂ
ಜಗವನಾಳ್ತಂದಿರವರು

೩

ನಡೆದಿನ್ನು ಹತ್ತೆಂಟುದಿನಕಮ್ಮ ಪುರದ ಮುಂ
ಗಡೆಗೆ ದಂಡೆಯ್ದು ವುದೆನಲು
ಪಡೆದ ತಾಯಲ್ಲವೆ ತಾನಷ್ಟು ದಿನಮುಟ್ಟು
ತಡೆದಿರಲಾರದೆಯ್ದಿದಳು

೪

ಭರತಣ್ಣನಲ್ಲಿದ್ದನದೆ ಪುರ ನನ್ನೆದೆ
ತರಹೆರಸದೆ ಮೋಪೆ ನಾನು
ಪುರವ ಹೊಕ್ಕಾಗ ನೀವೆಯ್ತುಡದೆಂದು ಬಿ
ತ್ತರಿಸಿ ತಂಗಿಯ ನಿಲಿಸಿದಳು

೫

ಅರು ಅರಿಯದಂತೆ ದುಳುದುಳನೆಯ್ದಿ ಬೀ
ಡಾರನ ಹೊಕ್ಕಾಗ ತನ್ನ
ನಾರಿಯರ್ತಾನು ಬೆಕ್ಕುಸಬಡಬೀಕೆಂದು
ಮಾರನನೊಡಬಡಿಸಿದಳು

೬

ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯೊಳು ಪೋಗೆ ತಡನಹುದದು ಬೇಡ
 ಪುಲ್ಲಪುಷ್ಪ ಕವೇರಿ ಗಮಿಸಿ
 ನಿಲ್ಲದಿಂದೆ ಕಾಣ್ಣೆನಣ್ಣನನೆಂದಿನಿ
 ವಿಲ್ಲನ ನೀಳೊಂಡಳೊಡನೆ ೭

ಕ್ಷಣಕೆ ಪುಷ್ಪಕ ಸೇನ ಮುಟ್ಟಲಾಯ್ತೆನೆ ಬಂದು
 ದೇಹೆಯಿಲ್ಲದ ಕಟಕವನು
 ಗುಣರತ್ನನಂಬಿಗೆ ಮತ್ತೊಯ್ಯನಂಬರಾಂ
 ಗಣದಲ್ಲಿ ನೋಡುತೆಯಿದಳು ೮

ಮುಂಗಡಿಯೊಳು ಸುರವೀರ ನಂಬುಗೆವಂತ
 ರಂಗಯ್ಯನತ್ತಿ ಖೋಯೆಂದು
 ಡಂಗುರಿಸಿದರೆಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿಯಂಬಿಕೆ ಬಿಜ
 ಯಂಗೈದಳೆಂದು ಪಾಯ್ದಳಕೆ ೯

ಪಟುಮತಿಯಿಂದವರಾಡಲಾ ನುಡಿ ಕರ್ಣ
 ಪುಟದಲ್ಲಿ ಬೀಳಲಾಕ್ಷಣವೆ
 ನಿಟಲಕೆ ಕರವಿಟ್ಟು ಜಯ ಜಯಯೆಂದೆಲ್ಲ
 ಕಟಕ ಬೊಬ್ಬರಿದುದಂದಲ್ಲಿ ೧೦

ಅನರ ಕಂಡನರು ಮತ್ತನರ ಕಂಡಾಚಿಯಿ
 ದ್ದನರನರಿದಾಚಿಯನರು
 ತನ ತನಗೆಲ್ಲರು ಜಯ ಜಯಯೆಂದು ಘೋ
 ಷವ ಮಾಡಿದರು ಸೇನೆತುಂಬಿ ೧೧

ಬಡವ ತಂಬಟ ಭೇರಿ ಮಡಿವ ಕಹಕೆ ಕೊಂಬು
 ಸುಡುವ ಪೆಟಲು ಕೂಡೆ ನೆಗೆವ
 ಗುಡಿ ಕೇತು ತೋರಣದಿಂದ ಪಾಯ್ದಳವೆಲ್ಲ
 ಸಡಗರಗೊಂಡುತ್ತಿತ್ತ ೧೨

ಪಡೆಯೆಲ್ಲ ಬಳ್ಳಿಯ ಮೊದಲನಲುಗಲೆಲ್ಲ
 ಕುಡಿಗಳು ಮಿಸುಕಿದಂತಾಯ್ತು
 ಬಡವನ ಜನನಿಯ ಪಟ್ಟಿಂಡದೆಯನ
 ಪಡೆದಳೆಯ್ತುರಲಿದು ಘನವೆ ೧೩

ಅರಮನೆಯೊಳಗಿದ್ದ ನೃಪನದ ಕೇಳ್ದು ತೊ ತ್ತಿರನಟ್ಟಿ ನೋಡಿಸಲವರು ಹರಿತಂದು ಕಡೆಯ ಬಾಗಿಲ ಸಾರಿ ನೋಡಿ ಚ ಚ್ಚರದೊಳೊಡಿದರಾಣ್ಣನೆಡೆಗೆ	೧೪
ಒಡೆಯ ಬನ್ನಹ ನಮ್ಮ ಕಟಕವೆಲ್ಲವು ಬಲು ಕಡಲು ಕಲಕಿದಂತೆ ಕಲಕಿ ಪೊಡವಿಯಾಗಸ ತುಂಬಿ ಹರಿದೋಡುತಿದೆ ನಮ್ಮ ನುಡಿಗೇಪ್ಪರಿಲ್ಲಂದರವರು	೧೫
ಧರೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯ್ತೆಂದು ಮೈಮರೆದಾಗಿಂತು ಬರುತ್ತಿರಲೀ ವೇಳೆಯಿರಿದು ಅರಿಗಳಾರಾದರು ಮೇಲ್ಗುವಿದರೊಯೆಂದು ಭರತೇಶ ನೆನೆದನೆದೆಯೊಳು	೧೬
ಸೌಂದರಿಯರಿಗಂಜದಿರೆಂದು ಪೇಳ್ವ ಸೌ ಸಂದಕವೆಂಬ ಖಂಡೆಯನ ಕುಂದಣದೊರೆಯಿಂದ ಸುಗಿದನು ಫಣಿ ಹೆರೆ ಯೆಂದುಚ್ಚಿ ನಿಮಿರಿದಂತಾಯ್ತು	೧೭
ಜವನ ನಾಲಗೆಯಂತೆ ಮೆರೆವ ಖಡ್ಗವನಾಂತು ಯುವತಿಯರೊತ್ತಿ ನಿಂದೆದ್ದ ಕವಚ ಹರಿಗೆ ಮೊದಲಾದ ಸಂಜೋಗವಿ ಲ್ಲವನೇಶನೆದ್ದನಿದ್ದಂತೆ	೧೮
ರಕ್ಕಸರಾಗಲಿಂದಿದಿರಾದರಾದರೆ ಹಕ್ಕಿಯನಟ್ಟುವಂತವರ ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ತೆಮ್ಮಳ್ಳುವನೆಂಬ ವಿಕ್ರಮ ಮುಕ್ಕಳಿಸುತ ನಡೆತಂದ	೧೯
ದಿಗದಿಗನೆಯ್ತಂದು ಕಡೆಯ ಬಾಗಿಲ ಸಾರ್ದು ಜಗದೇಕವೀರ ನೋಳ್ವಾಗ ಬಿಗಿದ ಚಲ್ಲಣ ಕಾಸೆ ಕೂರಸಿವೆರಸಿ ಕೈ ಮುಗಿದರು ಕುವರರು ಬಂದು	೨೦

- ಗಣಬದ್ಧ ರೊದಗಿದರಷ್ಟರೊಳರಸ ಮುಂ
ದಣ ಪೌಜ ನೋಳ್ವಾಗ ಮುಂದೆ
ಎಣೆಗೂಡಿ ಶೂರ ವೀರರು ಬೆರಸೆಯ್ದು
ಮಣಿದುಸಿದ್ಧರು ಕಾರ್ಯಗತಿಯು ೨೧
- ಗುರುಹಂಸನಾಥ ನಮ್ಮಮ್ಮಾಜಿಯೆಯ್ದು
ಪರಿಯೆ ಭಾವೆಂದುಬ್ಬಿ ನಗುತ
ಕರವಾಳ ಭಟನ ಕೈಗಿತ್ತನು ಶೂರವೀ
ರರಿಗಿತ್ತನೊಡನೆ ಮನ್ನಣೆಯು ೨೨
- ಗಾಳಿಯೆದ್ದಷ್ಟರೊಳ್ಳಂದು ಪುಷ್ಪಕ ಹೊರ
ಪಾಳಯದೊಳವೊಕ್ಕುದೊಡನೆ
ಮೇಲಣಲೋಕದ ದಿವಿಜೆಯಂತಿಳಿದಳಾ
ಲೋಲೆ ಯಶಸ್ವತೀದೇವಿ ೨೩
- ಹೊದೆದ ದೂನಟನ ನಿವಾಳಿಯಿಟ್ಟೊಡನೊಂದ
ಹೊದೆವುತ ನೃಪ ತನ್ನ ಕಾಯ
ಇದಿರಲ್ಲಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗಲಷ್ಟರೊಳಾಕೆ
ಒದಗಿ ಕೈಯೊಡ್ಡಿ ತಡೆದಳು ೨೪
- ಎರುವ ಜನ್ಮನ ಜಾರದೆ ನೆರೆತಲೆ
ದೋರದೆ ಚಿರಬಾಳು ಕಂದ
ಅರು ಖಂಡವ ಬಹುದಿನವಾಳ್ಳು ಮುಕ್ತಿಯ
ಸೂರೆಗೊಳ್ಳೆಂದಳು ಕ್ಷಣಕೆ ೨೫
- ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷವಾಯ್ತುಣ್ಣ ನೀ
ನುರೆ ನನ್ನ ಪಕ್ಕದಿಂದಗಲಿ
ಮರಿಯಾನೆ ಇಂದು¹ ಸಂದಿಸಿದೆ¹ ಯಯ್ಯೆಂದಪ್ಪಿ
ಮರುಕದೊಳ್ಳು ಡಿದಳಾ ಜನನಿ ೨೬
- ಒಡನೆ ಕೈಲಾಗುತ್ತ ಹೊರಗಣ ಪೌಳಿಯಿಂ
ನಡುವಣ ಪೌಳಿಗಂಬಿಕೆಯ
ಅಡಿಯಿಡಿಸಿದನು ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನ ಕ್ಷೇಮಗೇ
ಳೊಡಹುಟ್ಟಿದನ ಲೇಸ ಕೇಳು ೨೭

---

¹ ಸಂದಿಸಿದೆ ¹ ಯಂದಪ್ಪಿ

ನಡುವಣ ಚಾವಣಿಗೈಯ್ದಿ ಗದ್ದುಗೈಯ್ಲಿ
ಪಡೆದಳ ಬಿಜಯಂಗೈಸಿ
ಎಡ ಬಲದಲಿ ಕುವರರು ತಾನು ನಿಂದು ನೆಂ
ಪಿಡಿಸುದೋಲೈಸಿದರೊಸೆದು

೨೮

ಅತ್ತೆ ಬಂದುದ ಸೊಸೆಯರು ಕೇಳ್ವ ನೆವೈ ಸಂ
ಪತ್ತು ಬಂದಂತರ್ತಿವಡುತ
ಒತ್ತಿ ಬಂದರು ಮರು ಮನದ ಸಂತಸವೆಂತೊ
ತತ್ತರಗೊಂಡು ತಮ್ಮೊಳಗೆ

೨೯

ಸಡಿಲುವ ಮುಡಿಯ ಸಾಗಿಸದೆ ಸೇವಕಿಯರ
ತಡಹದೆ ಪತಿಗೆ ಶಂಕಿಸದ
ನಡೆತರುತಿರ್ದರು ಸೊಕ್ಕಿದಾನೆಯ ಹಿಂಡ
ತಡೆಯಬಟ್ಟಂತೆ ಲಗ್ನಿಯೊಳು

೩೦

ಗೆಲುವಾಂತು ಸೊಸೆಯರೆಯ್ತುರುತಿರಲತ್ತೆ ಕಂ
ಗಳು ತುಂಬಿ ಕಂಡುಬ್ಬಿ ನಗುತ
ಎಲೆಲೆ ನನ್ನನುಜರ ಸುತೆಯರು ಬಂದರೊ
ನಲವ ತಂದರೊಯೆಂದಳೆನಗೆ

೩೧

ಮೊಗವೆಲ್ಲ ನಗೆ ತನುವೆಲ್ಲ ಪುಳಕ ಕಣ್ಣೊ
ಳೊಗುವ ಬಾಪ್ಪಗಳಿಂದ ಸಾರಿ
ದುಗುಲ ನಿವಾಳಿಯಿಟ್ಟತ್ತೆಯ ಪಣ್ಣೆಗೆ
ಬಗೆಮೆಚ್ಚಿ ನೊಸಲಿಟ್ಟಿರವರು

೩೨

ತರತರದೊಳು ಬಂದು ನಮಿಸುವ ಸೊಸೆಯರೆ
ಲ್ಲರ ನೋಡಿ ನಗುತಲಾ ದೇವಿ
ತಿರವಿಡಿದೆತ್ತಿ ಹರಸುತಿರ್ದಳು ಬಲು
ಪರಣೆಯ ದೇವತೆಯಂತೆ

೩೩

ವಂದನೆ ಮುಗಿದ ಮೇಲತ್ತಮ್ಮ ನಾವೆಲ್ಲ
ರಂದು ಕೈಕೊಂಡ ನೇಮಗಳು
ಇಂದಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವೆಂದರು ಬಲುವ್ರತ
ಸಂದುವೆ ಲೇಸೆಂದಳಾಕೆ

೩೪

ಸೋಸೆಯರಾಕೆಗೆ ನಮಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಸೋಸೆಯರ
 ಸೋಸೆಯರು ನಮಿಸಿದರಾಗ
 ವಸುಧೇಶ ಚಕ್ರೇಶ ತಾಯೊಡನೊಂದ ಸಂ
 ತಸವಾಂತು ನುಡಿದನೇನೆಂಬೆ

೩೫

ನಿಮ್ಮ ಸೋಸೆಯರ ನೀವೆಂದು ಹರಸಲಾಗಿ
 ಸುಮ್ಮನಾದೊಳು ಬಾಳುತಹರೆ
 ನಮ್ಮ ಸೋಸೆಯರಿವರನು ನೋಡಿ ಹರಸಬೇ
 ಕಮ್ಮಾಜಿಯೆಂದನರ್ತಿಯೊಳು

೩೬

ಅಹುದೆ ಕೇಳರಸಣ್ಣ ನಿನ್ನ ಸೋಸೆಯರೆನ್ನ
 ಮಹಿಮೆಯ ಸೋಸೆಯರಂದದೊಳು
 ಬಹು ಸುಖದೊಳು ಬಾಳಲೆಂದು ಗಹ
 ಗಹಿಸಿದಳ್ಳಿನದಕೆ ಮಗನ

೩೭

ಸರ್ವರು ಬಂದರೇಕಕ್ಕಾಜಿ ಬಾರಕೆಂ
 ದುರ್ವಿ ವೆಂಗಳ ನೋಡುವಾಗ
 ಸಾರ್ವಭೌಮನ ಪಟ್ಟಿದರಸಿಯಲ್ಲವೆ ಬಂದ
 ಕುರ್ವಿಯ ಸಿರಿಯೆ ಬಹಂತೆ

೩೮

ಸಿಂಗರಿಸಿದ ಸತಿಯರ ಬಳಸಿದೊಳು ತ
 ನ್ನಂಗತ್ಯಂಗಾರ ವೆಗ್ಗಳಿಸೆ
 ಅಂಗದ ಕಾಂತಿಯೊಳ್ಳಡುಗಟ್ಟಿ ತುಳುಕೆ ಲ
 ತಾಂಗಿ ಬಂದಳು ವಿಲಾಸದೊಳು

೩೯

ತುಂಬುಜವ್ವನ ತುಂಬಿದಂಗ ಮತ್ತದರಲ್ಲಿ
 ತುಂಬಿ ತುಳುಕುವೆ ಲಾವಣ್ಯ
 ತುಂಬಿದ ಗಾಡಿಯೊಳ್ಳರುತ್ತಿದ್ದ ಸೋಸೆಯ ಕ
 ಣ್ಣುಂಬ ನೋಡಿದಳತ್ತಿ ಕೂರ್ತು

೪೦

ಕಚ್ಚಿಂಪ್ರಸುತೆ ಸುಭದ್ರಾದೇವಿ ಗುಣರತ್ನ
 ಗುಚ್ಛದೊಳೆಸೆವ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನ
 ಅಜ್ಞಾನಧಾನ ಸಾರ್ತಂದಳೆಂದರಿಹಿದ
 ರಿಚ್ಛೆಯೊಳ್ಳಂಬಿಕಾತಿಯರು

೪೧

ಪಟ್ಟ ನಿವಾಳಿಯೊಡನೊಂದು ಹಾರವ
ನಿಟ್ಟು ನಿವಾಳಿಯ ಮೇಲೆ
ತೊಟ್ಟನೆರಗಲತ್ತೆ ತೆಗೆದಪ್ಪಿಕೊಂಡರ್ತಿ
ವಟ್ಟು ಹರಸಿದಳಾ ಸೊಸೆಯ

೪೨

ಅಣ್ಣನ ಕಂಡವೊಲಾಯ್ತೆಂದು ನುಡಿದಳು
ಹೆಣ್ಣಾದುದಿಬ್ಬರ ಹೃದಯ
ಕಣ್ಣೊಳಿಬ್ಬರಿಗುಕ್ಕುವತ್ತು ಸೋದರಿಕೆಯ
ಬಿಣ್ಣೆ ತೆನಿಸ ಮೋಹವಲ್ಲೆ

೪೩

ಘಳಿಯಾರದೊಳಗಷ್ಟರೊಳು ಶಂಖನಾದವು
ಚ್ಚಳಿಸಿತಾರೋಗಣಿಗಿನ್ನು
ತಳವುಡುತ್ತಮವೆಂದು ಚಕ್ರೇಶ ತನ್ನಮ್ಮ
ಗೆಳಸಿ ಬಿನ್ನವಿಸಿದನೊಡನೆ

೪೪

ಚಾವಡಿಯಿಂದೆದ್ದು ಸರ್ವರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ
ರಾವಾಸಗಳ ಹೊಕ್ಕು ಮಿಂದು
ದೇವ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡಿ ಭೋಜನ ಗೃಹಕೆ ಮ
ಹಾ ವಿಭವದಿ ಹೊಕ್ಕೊಡನೆ

೪೫

ಇಂಬಿಂದ ಪುತ್ರ ಪೌತ್ರರು ಸೊಸೆಯರ್ಕಳು
ತುಂಬಿ ಮತ್ತವರ ಸೊಸೆಯರು
ಅಂಬಿಕೆಯೊಡನೆ ಪಂತಿಯೊಳುಂಡು ತಣೆದರಿ
ದಂಬಿಕಾದರ್ಶನ ಸಂಧಿ

೪೬

ಕಾಮದೇವಾಸ್ಥಾನ ಸಂಧಿ

ಜನನಿಯ ಕಂಡು ಸಂತಸವ ತಾಳ್ದಾ ಮರು

ದಿನದೊಳು ಭೇರಿ ಸೂಳೈಸೆ

ಜನನಾಥ ದಂಡೆತ್ತಿ ನಡೆದನು ಧರೆಯ ತೆ

ಕ್ಕನೆ ತನ್ನ ಪಡೆ ತುಂಬ ನಡೆಯೆ

೧

ಸೇನೆಯೆಲ್ಲರ ಮುಂದೆ ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯಧ್ವಜ

ಚೇನ ಪತಾಕೆಯೊಗ್ಗಿ ನೊಳು

ಭಾನುಮಂಡಲ ನಡೆವೊಲು ಚಕ್ರರತ್ನ ಪ್ರ

ಭಾನುಲೀಲೆಯೊಳೆಯ್ದು ತಿಹುದು

೨

ಹತ್ತಿಂಟು ಪಯಣವ ಬಂದು ಪೌದನಪುರ

ದತ್ತ ಸಾರ್ಧಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ

ಎತ್ತಿ ನಡೆವೆನೆನೆ ನಿಂದುದು ನಡೆಯದ

ತ್ತಿತ್ತೊಲೆಯದೆ ಚಕ್ರರತ್ನ

೩

ಚಕ್ರಿಗೆರಗಿದವರುರ್ವಿಯೊಳ್ಳೆ ಡೆವುದು

ವಕ್ರಿಸಿದವರ ಸೀಮೆಯೊಳು

ಚಕ್ರ ಪೋಗದೆ ನಿಲ್ಲದಾ ಚಕ್ರ ನಿಲೆ ಸೇನಾ

ಚಕ್ರ ವಿಸ್ಮಯಬಟ್ಟುದೆಲ್ಲ

೪

ಎನು ಕಾರಣ ನಿಂದಿತ್ಯೆ ಚಕ್ರವೆಂದು ಪ್ರ

ಧಾನಿಯ ಕೇಳ್ದನಾ ಚಕ್ರಿ

ಮಾಣಾಂಕ ಮೊದಲಾದ ನಿನ್ನ ಸೋದರರು ಬಂ

ದಾನತರಾಗಬೇಕೆಂದ

೫

ಬಿಡಿಸಿ ಪಾಯ್ದಳವನಲ್ಲಿ ಲೇಖನನ ತ

ನ್ನೊಡಹುಟ್ಟಿದವರಿಗಟ್ಟಿದನು

ಕಡೆಗವರೆಲ್ಲರಾ ಲೇಖನಾರ್ಥವನೋದಿ

ಪೊಡವಿಧೂಸೆಧು ಬಿಟ್ಟರೊಡನೆ

೬

ತಂದೆ ಕೊಟ್ಟುಂಟಲೆಯೊಳಗಿರ್ದು ತನಗಿನ್ನು
ವಂದಿಸಿ ಬಾಳ್ವೆವೆಯೆಂದು
ಒಂದನು ನುಡಿಯದೆ ಕೈಲಾಸಗಿರಿಗೆಯ್ದ
ತಂದೆಯೊತ್ತಪದಾಳದವರು

೭

ಕುಡುವಿಲ್ಲ ಪೊರಗಾಗಿ ತೊಂಬತ್ತು ಮೂವರು
ನಡೆದು ದೀಕ್ಷೆಯ ಕೊಂಡರೆಂಬ
ನುಡಿಗೇಳ್ತು ಚಕ್ರೇಶ ಮನದೊಳು ಮರುಗಿದ
ನೊಡನೆ ವಿಕ್ರಮಕ ಮೆಚ್ಚಿದನು

೮

ಎಲ್ಲರಿಗೋಲೆಯ ಕಳುಹಿದ್ದನಾ ಮೋಲೆ
ಯಲ್ಲಿ ಬಂದೆರಗುವುದೆಂಬ
ಸೊಲ್ಲಿರೆ ನೊಂದವರ್ತಸುದಾಳರು ಕಬ್ಬು
ವಿಲ್ಲಗಂತೋಲೆ ಹೋಯ್ತಲ್ಲ

೯

ಈಕ್ಷಿಸಿ ಸಖರೆಲ್ಲರನುಮತದಿಂದೊಬ್ಬ
ದಕ್ಷಿಣಾಂಕನ ಚಕ್ರಿ ಕರೆದು
ಇಕ್ಷುಚಾಪನ ತಹುದೆಂದಟ್ಟಲವ ಹೋಗಿ
ಸುಕ್ಷೇಮದೊಳು ಹೊಕ್ಕ ಪುರವ

೧೦

ಸತ್ತಿಗೆ ಚಮರ ಚಮ್ಮಾವುಗೆಯುಳಿದು ಬಿಂ
ಬತ್ತಿದ ಸರ್ವರ ನಿಲಿಸಿ
ಮತ್ತೆ ತಾನೊರ್ವನೆ ಕಡೆಯ ಹಜಾರದ
ಮುತ್ತಿನಬಾಗಿಲ ಸಾರ್ಧ

೧೧

ಮಾರಗೆ ತಾನು ಬಂದುದನವಸರದೊಬ್ಬ
ಸೌರಭಾನಿಲಗೆ ಪೇಳ್ವಟ್ಟಿ
ದ್ವಾರದೊಳಿರ್ದು ಮೋಲಗಕೆ ಮೋವುದ್ದಂಡ
ನಾರಿಯರಿರವನೀಕ್ಷಿಸಿದ

೧೨

ನಾರಿಯರೊಳೊಕ್ಕರೊಡನೆ ಮುನ್ನೆಯ್ದಿದ
ದ್ವಾರ ಸೌರಭ ಮಗುಳಿದನು
ದಾರಿಯ ನೋಡುತ ನಿಂದಿದ ದಕ್ಷಿಣ
ಗಾರಯ್ಯ ನುಡಿದನಂತೆಂದು

೧೩

ಸ್ವಾಮಿಯೋಲಗವಾದ ನೀನೆಯ್ವಿ ದಿರವ ಕೇ
 ಳ್ಲಾ ಮೋದಿಸಿದನು ಬಾರೆಂದು
 ಕಾಮನೋಲಗಕೆ ಚಕ್ರೇಶನ ಸಖನ ಸು
 ಪ್ರೇಮದೊಳೊಯ್ದನಾ ಸುಮುಖ

೧೪

ಪುತ್ತಳಿಗಲಸದ ಬಾಗಿಲು ಕಾಂಚನ
 ಭಿತ್ತಿ ಮಾಣಿಕದ ಕಂಭಗಳು
 ಕತ್ತರಿ ಸಾರಣೆ ಪೂವಲಿ ನೆಲದೊಳು
 ಮೆತ್ತ ಮೆತ್ತನೆ ಬರುತಿರ್ದ

೧೫

ಬರುತಿಪ್ಪವನಾರು ದಕ್ಷಿಣಾಂಕನೊ ಪಂಚ
 ಶರನ ಕಾಣಲ್ವೆ ಪೊದಪನೊ
 ಭರತೇಶನಲ್ಲಿದ್ದ ನಿವನೇಕೆ ಬಂದನೆಂ
 ದರಗಿಳಿ ನುಡಿದುವಲ್ಲಲ್ಲಿ

೧೬

ಅಗ್ಗದ ದೊರೆಯ ಕೆಳೆಯನೆಂಬ ಗರ್ವವೊ
 ಮೊಗ್ಗಿ ಗೋಲನ ಸಭೆಗಿನಿಸು
 ತಗ್ಗಿ ಬಾ ನೋಡಿ ಬಾ ಮೆಲ್ಲನೆ ಬಾರೆಂದು
 ಹೆಗ್ಗಾರ ನುಡಿದುವಲ್ಲಲ್ಲಿ

೧೭

ಮೋರೆಯ ತಾಗುವಂತೊಂದು ಪಾರಿವಪಕ್ಕೆ
 ಪಾರಿ ಬಹಾಗ ದಕ್ಷಿಣನು
 ಮೋರೆಯನೊಲೆದು ಕೈಯೊಡ್ಡಿ ಕಳೆಯೆ ಕಂಡ
 ನೀರಿವೆಂಗಳು ನಕ್ಕರೊಸೆದು

೧೮

ಆರಯ್ತುತೋಸರಿಸುತ ನಡೆತಪ್ಪಾಗ
 ನಾರಿಯರೋಲಗದೊಳಗೆ
 ದೂರದೊಳಿ ದೊಳೊಪ್ಪುವ ಮನಸಿಜನ ಕೆ
 ಜ್ಞಾರೆ ಕಂಡನು ದಕ್ಷಿಣಾಂಕ

೧೯

ಅರಲಸಿಂಹಾಸನದಗ್ರದೊಳಂಚೆಯ
 ಕೊರಳ ತುಪ್ಪಳ ಗಮ್ಮಗೆಯೊಳು
 ನರ ಸುರ ನಾಗಲೋಕದಮೋಹನಾಂಗವೆ
 ಪುರುಷರೂಪಾಂತವೊಲಿರ್ದ

೨೦

ಪಚ್ಚೈಯ ಪ್ರತಿಮೆ ಪ್ರಾಣಂಬೆತ್ತು ನವಕತ್ನ
ದಚ್ಚದೊಡಿಗೆ ತೊಟ್ಟು ತೋರ್ಪ
ಮೆಚ್ಚಿನೊಳಿದನಾ ಕಾನದೇವನು ನೋಳ್ವ
ರಚ್ಚರಿವಡುವ ಚೆಲ್ವಿನೊಳು

೨೧

ಕೋಗಿಲೆವಿಡಿದರಗಿಳಿಗಳ ಪಿಡಿದನು
ರಾಗದಿಂದಂಚೆಯ ಪಿಡಿದ
ಸೋಗೆನವಿಲ ಪಿಡಿದಬಲೆಯರಿದ್ದರು
ಪೂಗೋಲನಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ

೨೨

ಗಾನ ಕೇಳುತ ತನ್ನ ಸಖರೀಟು ಮಂದಿ ಸಂ
ಧಾನಿಸರ್ಥಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ನಗುತ
ಮೀನಾಂಕನಿದನು ಮಲಗ ತಾನೊರಗಿ ಸು
ಮ್ಮಾನದೊಳ್ಳೋಡಿ ಪಾದಗಳ

೨೩

ಮಲಯಮಾರುತ ಚರಣವನೊತ್ತುತಿರೆ ಹಸ್ತ
ತಳವ ಮಂದಾನಿಲನೊತ್ತೆ
ಕೆಳೆಯರ ನುಡಿಗೇಳುತಿದಿರ ಮಂತ್ರಿಯ ನೋಡು
ತೊಲವಿನೊಳಿದ್ದನಾ ಮದನ

೨೪

ಒತ್ತಿನೊಳನ್ನರಿದ್ದಾಗ ಗಂಭೀರಾಂಗ
ವೆತ್ತಿಹರವ ಚಕ್ರಿಯಲ್ಲ
ಚಿತ್ತಜನಲ್ಲವೆ ಓಲಗದೊಳು ತನ್ನ
ಚಿತ್ತಕೆ ಬಂದವೊಲಿದ

೨೫

ಕಟ್ಟಿದೊಳು ತೋರ್ಪ ಕಾಮನ ನೋಡುತ
ಮುಟ್ಟಲೆಯಿದ್ದನು ದಕ್ಷಿಣನು
ಕಟ್ಟಿತು ಸಂಗೀತ ಕಳಕಂಠನಂಬೊರ್ವ
ಕಟ್ಟಿಗೆಕಾರನಿಂತೆಂದ

೨೬

ಮನ್ಮಥವೀರ ಮರ್ತ್ಯಾಮರ ನಾಗಲೋ
ಕೋನ್ಮದಕರಿ ಸಂಹಾರಿ
ಚಿನ್ಮಾರ್ಗಚಕ್ರಿಯ ಸಖ ಬಂದನವಧಾನ
ಸನ್ನೋಹಿ ಸಲೆ ಪರಾಕೆಂದ

೨೭

ಚಕ್ರೇಶನನುಜಾತ ನರ ಸುರ ನಾಗ ಭೂ
ಚಕ್ರ ಮೋಹನಮೂಲಕರ್ತ
ಚಕ್ರವಾಕಧ್ವಜ ತೇ ನಮೋ ನಮಯೆಂದು
ಚಕ್ರಿಯ ಸಖನೆದ್ದು ನಿಂದ

೨೮

ಬಂದುದುತ್ತಮವಾದುದಿತ್ತು ಬಾ ದಕ್ಷಿಣ
ಯೆಂದೊತ್ತಿನೊಳು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ
ಕಂದರ್ಪ ನಗುತ ಕುಳ್ಳಿರನೇಳೆ ಕುಳಿತನ
ದೊಂದು ಸಾಲದೆ ರಾಜತೇಜ

೨೯

ಸುಳಿಯದಿರಬಲೆ ನೋಂಕದಿರಲೆ ಪ್ರಬಲೆ ನಿ
ಮೊಳು ಮಾತು ಸಾಕು ಕಂಕಣದ
ಬಳೆಗಳ ದನಿದೋರದಿರಿ ಪೆಂಗಳೆಂದಲ್ಲಿ
ಕಕಕರ ಸೊಬಗುದೋರಿದನು

೩೦

ಸುತ್ತಲೆಲ್ಲರು ಸುಮ್ಮನಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು
ಚಿತ್ತಜನೊಡನ ದಕ್ಷಿಣನ
ಎತ್ತಣೆಂ ಬಂದೆ ನಿನ್ನೊಡೆಯನನೆಲ್ಲಿಲ್ಲಿ
ಸುತ್ತಿಸಿ ತಂದೆಯೈಯೆಂದ

೩೧

ಎತ್ತಣೆಂದೆಂಬೆಯ ನಿನ್ನ ಕಾಣುವ ಪುಣ್ಯ
ದತ್ತಣೆಂ ಬಂದೆನಂತಿರಲಿ
ಸುತ್ತಿಸಿ ತಹರಾರು ಜಗವ ಸುತ್ತಿಪ ಕಾಸು
ನತ್ತಣೆಂ ಪಿರಿಯನನೆಂದ

೩೨

ಲೀಲಾಮಾತ್ರದಿ ಧರೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯ್ತಾದ
ಮೇಲಾ ಸಾಹಸವ ತೋರುವನು
ವೇಳಲಿಚ್ಚರಿ ಚಕ್ರಧರನ ಸಂಪತ್ತ ಪೂ
ಗೋಲ ಬಲ್ಲಹ ಲಾಲಿಸೆಂದ

೩೩

ಕಮ್ಮಗೋಲಿಂದ ಮೂಜಗವನಂಡಲೆವಾತ
ತಮ್ಮನು ಭಟರಿಂದ ನೃಪರ
ಹೆಮ್ಮೆಯ ಬಿಡಿಸುವನಣ್ಣನೆಂಬಾಗ ಹೋ
ನಮ್ಮ ಮುಕ್ತೈಕರಾರಿಂದ

೩೪

ನೀವಗ್ರಗಣ್ಯರೆಂದಾಡಲೇತಕೆ ನಿಮ್ಮ
ನೇವಾನುಮತದೊಳಾಚರಿಸ
ನಾನೆಲ್ಲರಧಿಕರೆಂಬುದು ಲೋಕವೆಂದನಾ
ಕಾವನ ಸಖರು ಲೇಸೆನಲು

೩೫

ಪ್ರಣಯಚಂದ್ರಮ ಮಂತ್ರಿ ಕೇಳಿದೈ ನುಡಿದ ದ
ಕ್ಷಿಣ ಚಾತುರ್ಯವನೆಂದ
ಗುಣವನುಳ್ಳದನಾಡಿದನು ಸ್ವಾಮಿಯೆಂದು ಪೂ
ಗಣೆಯಗಾ ಮಂತ್ರಿ ಸೂಚಿಸಿದ

೩೬

ನೀನತಿ ದಕ್ಷ ನಿನ್ನಣ್ಣನಗ್ಗಲನೆಂಬು
ದೇನುಪಚಾರದ ನುಡಿಯೆ
ಭಾನು ಚಂದ್ರರ ಲೋಕ ಬಣ್ಣ ಪಂತಿಹುದೆಂದು
ಮೀನಾಂಕಗೊರೆದನಾ ಸಚಿವ

೩೭

ಇಂದಿಗೋಲಗ ಸಾಕು ದಕ್ಷಿಣನಾಯಕ
ಬಂದಲಸಿಕೆಯ ಹಿಂಗಿಸಲಿ
ಮುಂದಾತನೆಯ್ದಂದ ಕಾರ್ಯವ ಬೆಸಗೊಂಬ
ವೆಂದನಾ ಮಂತ್ರಿ ಮನ್ಮಥಗೆ

೩೮

ಉಡುಗೊರೆಯತ್ತು ದಕ್ಷಿಣಗೆ ಮತ್ತೀತನ
ಪಡೆಯ ಮನ್ನಿಸು ಮಂತ್ರಿಯೆಂದ
ನಡೆಯೆಂದು ವಿಶ್ರಮಿಸೆಂದು ತನ್ನಯ ಸಖ
ರೊಡನೆ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟನಾ ಮದನ

೩೯

ಈ ಮಂತ್ರಿಸಖರು ತನ್ನತ್ತಲೀ ಭುಜಬಲಿ
ಸ್ವಾಮಿ ಬೇರಾಗಿದ್ದನೆಂದು
ಪ್ರೇಮಾರ್ಥಿ ದಕ್ಷಿಣ ನೆನೆವುತೆಯ್ದಿದನಿದು
ಕಾಮದೇವಾಸ್ಥಾನ ಸಂಧಿ

೪೦

ಸಂಧಾನಭಂಗ ಸಂಧಿ

ಮದನನ ಸಖರಿಗೆ ಮಂತ್ರಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣ
ಹೃದಯದರ್ಥವನಾಡಿ ತೋರಿ
ಹದಗೈದು ಕೊಂಡೆಯ್ವಿ ಮರುದಿನ ಕಂಡನು
ಮದನನನಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ

೧

ಬಿನ್ನಹ ಸ್ವಾಮಿ ದೊಡ್ಡೊಡೆಯನ ಸೋದರ
ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕೊಡೆಯ ನಾಡೊಡೆಯ
ಚಿನ್ನಿಗರೊಡೆಯ ನಿನ್ನವನ ಬಿನ್ನಹವ ಪ್ರ
ಸನ್ನ ಚಿತ್ತದಿ ಲಾಲಿಸೆಂದ

೨

ರಾಯಗೆ ಧರೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯ್ತಾದ ಮೇಲೆ ಮೂ
ರ್ಗಾಯದೊಳಯ್ಯನ ಕಂಡ
ತಾಯ ಕಂಡನು ಮೇಲೆ ತಮ್ಮನ ಕಾಣ್ಪರ್ತಿ
ಯಾಯಿತೆಂದಾಯೆದೆಯೊಳಗೆ

೩

ದೊರೆಗಳೆಲ್ಲರು ನೀವು ಸಂಧಿಸಿ ನುಡಿವೊಂದು
ಸಿರಿಗಾಣಲರ್ತಿ ಸುತಹರೆ
ತೆರಳಾಗೆ ಸ್ಮರಪುರದಿವಿರಲ್ಲಿ ಸಂಧಿಸೆ
ಧರಣೀಶನದಕೊಡಂಬಟ್ಟ

೪

ದೂರವಲ್ಲಿಗೆ ನಿನ್ನೂರ ಸಮಾಪದೊ
ಳಾ ರಾಯನಿದ್ದನರ್ತಿಯೊಳು
ಹಾರಯ್ವಿದವರೆ ಕಣ್ಣರ್ತಿಯ ಸಲಿಸೆಲೆ
ಮಾರಯೆಂದೊಡನಡ್ಡ ಬಿದ್ದ

೫

ಎಳೆಳು ಕುಳಿತು ಮಾತಾಡೆನೆ ಕುಳಿತನು
ಕೇಳು ದಕ್ಷಿಣ ನಿಮ್ಮ ಪುರಕೆ
ಲೀಲೆಯೊಳಯ್ವಿ ರೈ ನಿಮ್ಮಾಣೆ ಪೇಳ್ವಂತೆ
ನಾಳೆ ನಾಳೆಯ್ವಿಡೆನೆಂದ

೬

ಬೆಡವೈ ಸ್ವಾಮಿ ನೀನೆಯ್ವಿ ನಿಮ್ಮಣ್ಣನ
ನೋಡಿ ನಿಮ್ಮಯ ವಿಳಾಸವನು
ನೋಡದ ಪಡೆಗೆ ಸಂತಸಮಾಡು ವಿರಸವ
ಮಾಡುವುದುಚಿತವೆಯೆಂದ

೮

ಬಲ್ಲೆವೈ ನೀನಿಷ್ಟು ಜಾಣನೆಂಬುದ ಮಾತಿ
ನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನು ಚಾಕೈಸದಿರು
ಸಲ್ಲದು ನನಗೀಗ ಬಹುದಕೆ ಹೋಗಿಂದು
ಮಲ್ಲಿಗೆಗೋಲನಾಡಿದನು

೮

ಅಣ್ಣನೊತ್ತಿಗೆ ಗಮಿಸುವರಾಗದೆಂದಿಂತು
ಬಣ್ಣಿಸುವರೆ ಸ್ವಾಮಿಯೆಂದ
ಅಣ್ಣನಲ್ಲೆವುಗಾತನೊಡೆಯನೈ ನೀನಿಂತು
ಬಣ್ಣವಿಕ್ಕದಿರು ಸಾಕೆಂದ

೯

ಚಕ್ರ ನಿಂದರೆ ನನ್ನ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಬ ಪ
ರಾಕ್ರಮಾರ್ಥಕೆ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟು
ಚಕ್ರ ಕಳುಹೆ ಬಂದು ಬಣ್ಣವ ನುಡಿಯುವೈ
ವಕ್ರವನಂದೆ ಹೋಗಿಂದ

೧೦

¹ನಿಂದಿತು ಚಕ್ರ ನೀವಿಬ್ಬರೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ
ಸಂಧಿಸಲೆಂಬರ್ಥಕಾಗಿ
ಮಂದಿ ಹಾರಿತು ಕಂಡ ನಿಮ್ಮನೋಲೈಸುವೆ
ನೆಂದು ²ಹಾರದೆ³ ಚಕ್ರವೆಂದ

೧೧

ಒಳಗನರಿಯದಲ್ಲಿ ಜಾಣ್ಣೋರಬೀಕಹು
ದೊಳಗೆ ಕಂಡವರಿದಿರನೊಳು
ಸೆಲುವುದೆ ಜಾಣ್ಣೈ ಸಾಕೈ ಸುಮ್ಮನಿರು ಮಾತ
ಕಲಿತೆಯೆಂದಾಡುವೆಯೆಂದ

೧೨

ಎನಿಷ್ಟು ಸೊಕ್ಕು ನಿಮ್ಮೊಡೆಯಗೆ ಧರಣಿಯ
ಭೂನಾಥರೆರೆಗೆ ತಣಿಯದೆ
ಸೇನೆಯ ಮುಂದೆನ್ನ ನೆರಗಿಸಿಕೊಂಬ ಬ
ಲ್ಮಾನಕೆ ನಾನೆಯ್ದ ಬೇಕೆ

೧೩

¹ ಸ (ಛ) ² ನಿಂದರೆ ರವೆ (ಛ)

ಎರಗುವುದಕೆ ಪ್ರಸ್ತವೇನು ತನ್ನಯ ಹಂಗು
ಕಿರುಂಟೆ ನನಗಯ್ಯನಂದು
ಪಿರಿಚಿ ಕೊಟ್ಟುಂಬಳಿಯಲ್ಲಿ ನಾನಿಹೆನು ಕ
ಣ್ಣರುಬಾಯ್ತು ತನಗದ ನೋಡಿ

೧೪

ಉಂಬಳಿಯೇನು ನಿಮ್ಮಣ್ಣ ನಿನಗೆ ತನ್ನ
ತುಂಬಿದ ಧರೆಯೊಳರ್ಥವನು
ಇಂಬರಿದೀವೆನೆಂದೆಮ್ಮೊಳಾಡಿದನಿಂತು
ಟಿಂಬರೆ ಸ್ವಾಮಿ ನೀನೆಂದ

೧೫

ಬಿಡೆಯಲಾ ನಿನ್ನ ಜಾಣ್ಮೆಯ ಮತ್ತು ನನಗೊಂದು
ಪೊಡವಿಯಾಸೆಯ ತೋರಿ ಕರೆದು
ಒಡೆಯನ ಕಾಲ್ಗೆ ರಗಿಪೆನಂದು ನೆನೆವೆಯೈ
ಬಡಮನದವನೆ ನಾನೆಂದ

೧೬

ಗುಣಕೆರಗುವೆನಹುದಣ್ಣನೆಂದೊಮ್ಮೆ ರಘುಂ
ಕಣೆಗೆರಗುವೆನೆ ತಾನೀಗ
ಅಡೆದೋರಿ ನಿಂದು ಬಣ್ಣಕೆ ನಿನ್ನ ಕಳುಹಿ ಪ್ರೇ
ರಣಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಭಾವು ನೋಡ

೧೭

ಕೇಳಿಬ್ಬರರಸಿಯರುಂಟೈಸೆ ದೊರೆ ಪಾಟ
ಊಳಿಗವೆಣ್ಣಿಲ್ಲ ಪಿತಗೆ
ಊಳಿಗದವರ ಮಕ್ಕಳ ಕರೆವಂತೆಮ್ಮ
ಕೇಳಬಹುದೆ ನಿಮ್ಮ ನೈಪತಿ

೧೮

ಅಟ್ಟೋಲೆಗಳನಟ್ಟಿ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕನುಜರ
ದಟ್ಟಿಸಿ ತಪಸಿಗೋಡಿಸಿದ
ದಿಟ್ಟನೆಂಬುದನರಿದೆನಗೀಗ ಕೇಳಿಯನ
ನಟ್ಟಿದನೈ ಬಲ್ಲಿವೆಂದ

೧೯

ಹುಸಿವಿನಯವ ತೋರುತಂಜಿಸುತ್ತೆಮ್ಮ ಚಾ
ಳಿಸುವುದ ಕಂಡೆಮ್ಮ ಹೃದಯ
ಬಿಸಿಯಾಗದಿಹುದೆ ತಂವೆನಿವ ಚಂದನ ಮಥ
ನಿಸೆ ಹೊಸಕೆಡಿ ಗೊಸಧಿಹುದೆ

೨೦

ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕೆನಗೆ ನಿನ್ನೊಡೆಯನ ಗುಣನನೊ
 ಕೃಣಿಸುವಾಗೆದೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಪ
 ಕುಣಿದಾಡುತಿದೆ ನನ್ನ ಕೆರಳಿಸಬೇಡ ದ
 ಕ್ಷಿಣ ಹೋಗು ಹೋಗು ಸಾಕೆಂದ

೨೧

ಕಂಬನಿದುಂಬಿದನೊಡನೆದ್ದು ದಕ್ಷಿಣ
 ಮುಂಬಟ್ಟಿಯೊಳಗಡ್ಡ ಬಿದ್ದು
 ಇಂಬುಗೊಳ್ಳೆಲೆ ಸ್ವಾಮಿ ನಿಮ್ಮ ನೋಯಿಸಿದನೇ
 ನೆಂಬೆ ನಾನತಿಕ್ರೂರನೆಂದ

೨೨

ಒಡೆಯರಿಬ್ಬರನೊಡಗೂಡಿ ನೋಡುವೆವೆಂದು
 ಸಡಗರಗೊಂಬೆವು ನಾವು
 ಕಡುಪಾಪಿಗಳು ನೆನೆದುದು ಫಲಿಸುವುದೆ ಚಿ
 ಕ್ಕೊಡೆಯಯೆಂದತ್ತತ್ತು ನುಡಿದ

೨೩

ಮೂಲೋಕಕಮೃತವ ಕರೆವನ ಮನದಲ್ಲಿ
 ಜ್ವಾಲೆಗೊಳಿಸಿದೆನು ನಾನು
 ಹಾಲು ಬಪ್ಪಲ್ಲಿ ನೆತ್ತರ ಬರಿಸಿದೆ ನಾನು
 ಮೂಲೋಕಕತಿಪಾಪಿಯೆಂದ

೨೪

ಪಾಪಿಯಲ್ಲೇಳೆಳು ಪೋಗಿಂದನೊಡನೆದ್ದು
 ಪೋಪೆನೆಂದವನು ಪೋಗುತಿರೆ
 ಹೋ ಪೋಗದಿರು ದಕ್ಷಿಣಾಂಕ ನಿಲ್ಲಿಂದು ಸ
 ಮಾಪದ ಮಂತ್ರಿ ಮಾರ್ಕೊಂಡ

೨೫

ಅಂಜುವನೊಡೆಯ ನಿಮ್ಮಯ ಕೋಪಕಿಡಿರಾರು
 ನೀಂ ಜಾಣದೊರೆಯದರಿಂದ
 ಕಂಜಾಸ್ತ ನೀವಿಕ್ಕಿದಾಣ್ಣೆ ಗೊಳಗು ಲಾಲಿ
 ಸಂಜದಿನ್ನಾಡುವೆನೆಂದ

೨೬

ಪುರುಷರಮೇಶನ ಸುತರು ನೀವಿಬ್ಬರು
 ವಿರಸದ ನುಡಿ ನುಡಿದಾಗ
 ಧರೆಯೊಳದ್ದವರನ್ನು ಸಹಜದಿ ನಡೆವರೆ
 ಮರುಳುಗೊಂಡಾಡರೆ ವಿಧುವೆ

೨೭

ಗುರುವಿಗೆ ಶಿಷ್ಯ ತಂದೆಗೆ ಮಗ ತನ್ನಯ
ಪುರುಷಗೆ ಸ್ತ್ರೀಯೆರಗದಿರೆ
ಹಿರಿಯಣ್ಣ ಗನುಜರೆರಗದಾಗ ಮಳೆ ಬೆಳೆ
ಧರೆಯೊಳುಂಟೆ ಸ್ವಾಮಿಯೆಂದ

೨೮

ಅದರ ಮೇಲೊಡೆಯ ನಿನ್ನಣ್ಣನು ನೀನು ಲೋ
ಕದೊಳೆಲ್ಲರಂದದ ನೃಪರೆ
ತ್ರಿದಶಲೋಕದ ಮೆಚ್ಚಿನರಸುಗಳಲ್ಲವೆ
ಇದ ನೆನೆವರೆ ಸ್ವಾಮಿಯೆಂದ

೨೯

ಜಗಕ್ಕಗ್ರಗಣ್ಯರು ನೀವು ಕೂಡಿರಲದು
ಜಗದ ಸೌಭಾಗ್ಯವೆಮ್ಮರ್ತಿ
ದುಗುಡ ಬೇಡೆಂದು ಮಂತ್ರಿಗೆ ಸನ್ನೆಮಾಡಿ ಕೈ
ಮುಗಿದಡ್ಡ ಬಿದ್ದರಾ ಸಖರು

೩೦

ನನಗತಿಹಿತರೆಂದು ಕಂಡಿದ್ದೆ ನೀವೆನ್ನ
ಮನಕೆಚ್ಚೆಯಿಲ್ಲದ ನುಡಿಯ
ಅನುವಡಿಸುರೆ ನನ್ನ ವರೆಂದರೆನ್ನ ಮಾ
ತನೆ ಮೆಚ್ಚಬೇಡವೆಯೆಂದ

೩೧

ನೋಡಿರೈ ಚಕ್ರಿಯೆಚ್ಚೆಯನೆ ಚಕ್ರಿಯ ಸಖ
ನಾಡಿದನಲ್ಲ ನೀವಿವನ
ನೋಡಿಕೊಂಡಾದರು ನನ್ನತ್ತಲಾಗದಿಂ
ತಾಡಬಹುದೆಯೆಂದನೊಡನೆ

೩೨

ಕೇಳುತಿದ್ದವರು ಸೈರಿಸಲಾರದಷ್ಟರೊ
ಳೋಲಗವೆಂಗಳೊಳ್ಳಲರು
ಪಾಲಿಸಬೇಕೆಲ್ಲರಿಚ್ಚೆಯನೆಂದು ಮೈ
ನೀಳಗೊಟ್ಟಿರಗಿದರವರು

೩೩

ಸುತ್ತ ಸುಮ್ಮನೆ ನೋಡುತರದೆ ಬುದ್ಧಿಯ ಹೇಳ
ಲಿತ್ತಲಾರ್ಕರೆತಂದರಿವರ
ತೊತ್ತಿರ ಬಡಿ ಬಡಿಯೆಂದು ಮನ್ನಣೆ ನೇಮ
ವಿತ್ತನು ಕಳಕಂಠಗೊಡನೆ

೩೪

ಬಾಳೆಯಸುಳಿಯಕಟ್ಟಿಗೆ ಕೋಲೊಳವ ಹೊಯ್ದು
ನೇಳೇಳು ಮೂಲೆಗೋಡಾಡಿ

ಆ ಲೇಸುವೆಗಳ ಮೈಗೆ ಬಾಸಳು ಪುಷ್ಪ
ಮಾಲೆಯಂತೆದ್ದು ವಾಕ್ಸಣವೆ

೩೫

ಅವಿವೇಕದೊಳು ನಾನು ನಡೆವನ ನೀವೆಲ್ಲ
ಸುವಿವೇಕದೋಜೆದೋರುವರು

ಕವುದಿಗೆ ಹೆಲ್ಲು ಬಂದಂತಾಡಿಸುವುದು ಕಾ
ಲವೋ ಕರ್ಮವೋ ಹೆಸನಾಥ

೩೬

ಮೊರನ ¹ಹೊಯ್ದುರ ²ಬೆಕ್ಕನಂಜಿಸಿಕೊಂಡ ³ನೆಂ
ಬರಿಕೆಯ ನುಡಿಯಂತೆ ಮದನ

ಉರುಬಿ ಹೇಳುವ ಮಂತ್ರಿ ⁴ಸಖರ ⁵ನಂಜಿಸಿಕೊಂಡ
ಹೊರವೆಣ್ಣುಗಳ ಮೇಲೆ ಮುನಿದು

೩೭

ಹೋರಿ ಹೇಳುವ ಮಂತ್ರಿ ಸಖರ ಮೇಲಣ ಕೋಪ
ವಾರನಾರಿಯರ ನೋಯಿಸಿತು

ಊರಿಗೆಯ್ದಿದ ಮಾರಿ ಬೀರಸೆಟ್ಟಿಯ ಹೊಯ್ದು
ದಾರಿಕಾರರ ಗಾದೆಯಂತೆ

೩೮

ತಲೆಗುತ್ತಿ ನಡುಗುತ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದುದು ಸಭೆ
ಬಳಿಕ ಹೊಂಕರಿಸುತಂಗಜನು

ತೊಲಗಿ ದೂರದೊಳಿದ್ದ ಗುಣವಸಂತಕನೆಂಬ
ದಳನಾಯಕನ ನೋಡಿ ನುಡಿದ

೩೯

ಇತ್ತಿತ್ತ ಬಾ ಬಾರೈ ಗುಣವಸಂತಕ ದೂರ
ದತ್ತತ್ತಲೇಕೆ ನೀ ನಿಲ್ಲೆ

ಹೊತ್ತು ಹೋಕವೊ ಯೆನ್ನ ಮಾತು ನೀತಿಯೊ ಪೇಳು
ಚಿತ್ತದೊಳಿದುರದನೆಂದ

೪೦

ಕೆಟ್ಟ ಕೆಟ್ಟನು ಸ್ವಾಮಿ ನಿನ್ನ ನಿರೂಪವ
ಕುಟ್ಟ ಪರೀಕ್ಷಿಪರುಂಟೆ

ಕಟ್ಟಾಡೆ ಮುತ್ತಿನ ಸರವದು ಸೊಬಗಿನ
ಕಟ್ಟಿ ಲೇಸಿನ ಬಟ್ಟಿಯೆಂದ

೪೧

ಗುಣಗಕರಗುವೆನೆಂದೆ ವಿಕ್ರಮಕೆರೆಗೆನೆಂ
 ದೆಣಿಸಿದೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೆ
 ಗುಣಿಗಳಾರಿದ ಮೆಚ್ಚಿದವರೆಂದು ನುಡಿದನು
 ಗುಣವಸಂತಕ ವೇಳೆಯರಿದು

೪೨

ಮೆಚ್ಚಿದನದಕೆ ಬಾ ಬಾರೆಂದು ಕರೆದೊಂದು
 ಪಚ್ಚೆಯ ಪದಕನಿತ್ತ
 ಒಚ್ಚೆಯಗೊಡದತಿ ವೀರನೈ ನಿನ್ನ ನಾ
 ನಚ್ಚಿದೆನಿನ್ನು ಹೋಗಿಂದ

೪೩

ಕಳಕಂರ ಮತ್ತಕೋಕಿಲ ಮಂದಮಾರುತ
 ಮಲಯಮಾರುತರು ಹೊತ್ತರಿದು
 ಎಲೆ ಸ್ವಾಮಿ ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯಕೆ ಸರಿಯುಂಟೆಯೆಂ
 ದುಲಿದರದಕೆ ಮೆಚ್ಚುಗೊಟ್ಟ

೪೪

ನೀವೀಗ ನನ್ನವರುಳಿದವರೇನೆಂದು
 ಭಾವಿವೆನೆನುತೋರೆ ಮೊಗದಿ
 ಕಾವನಿನ್ನೋಲಗ ಸರಿಯಲ್ಲೆಯೆಂದನು
 ಚಾವಡಿಯಿಂದೆದ್ದ ರೆಲ್ಲ

೪೫

ನುಡಿಯದೆ ಸಖರು ಮಂತ್ರಿಯು ದಕ್ಷಿಣಾಂಕನು
 ಪೊಡನಟ್ಟು ಸಾಗದರವರು
 ಒಡನೆ ಕೈ ಮುಗಿದು ಪೆಣ್ಣುಗಳೆಲ್ಲ ಪೋದರು
 ದುಡುಗುಟ್ಟುವೆದೆಯ ಬಲ್ಪಡಿದು

೪೬

ಇದ್ದರು ಗುಣವಸಂತಕ ಮೊದಲಾದವ
 ರಿದ್ದವರೆಲ್ಲ ಸಾಗದರು
 ಗದ್ದುಗೆಯೊಳಗಿದ್ದ ಕರೆ ಕರೆ ಕಳಕಂರ
 ಹೊದ್ದಿ ದಕ್ಷಿಣನ ಬೇಗಿಂದ

೪೭

ಕಡೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗವ ಹರಿತಂದು ಕರೆದನು
 ಸಡಗರಗೊಂಡು ದಕ್ಷಿಣನ
 ಒಡೆಯನ ಮನವಿಷ್ಟು ತಿಳಿದುದೊಯೆಂದಾನೆ
 ವಡುತ ಬಂದವನು ಕೈಮುಗಿದ

೪೮

ಬಡವರ ಸಂಧಿಸಿದಂವಲ್ಲೇಗ ದಾ
 ಳಿಡುವನಾ ಭುಜಬಲಿರಾಜ
 ಪಡೆಗೂಡಿ ಜೋಕೆಯಾಗಿರಲೆಂದನವನಿದು
 ಕಡೆಗಾಲ ನಿನಗೆಂದು ನೆನೆದ

೪೯

ಹೋಗು ನಿನ್ನೊಡೆಯಗೇ ಹದನ ಹೇಳೆನಲವ
 ಮೂಗುವಟ್ಟೊಡನೆ ಕೈ ಮುಗಿದು
 ಹೋಗುತಿದ್ದನು ಮರು ತೀವ್ರ ಕರ್ನುನೆ ಮೋಕ್ಷ
 ಭಾಗಿಯ ಕಾಡುವೈಯನುತ

೫೦

ಅಣೆಯದು ಚಕ್ರಿಯಾಪ್ತಿಗರೆಯ್ದಲೆನ್ನು ಪ
 ಟ್ಟಣದೊಳಹೊಗಿಸಬೇಡೆಂದು
 ಗುಣವಸಂತಕ ಮೊದಲಾದರ ಕಳುಹಿ ಪೂ
 ಗಣೆಯ ಹೊಕ್ಕನು ನಿಜಾಲಯವ

೫೧

ನಮಿಸಬೇಕೆಂಬರಲ್ಲದೆ ತನ್ನೊಣಗೆ
 ಸಮರಕೊಡುವುದು ಲೇಸೆಂದು
 ಅನ್ಯತವನುಂಡವರಾರು ನುಡಿವರೆಂದು
 ತನುತಮಗೆಲ್ಲರಾದಿದರು

೫೨

ಕಟಕ ವಿನೋದ ಸಂಧಿ

ಕುಡುವಿಲ್ಲನಾಪ್ತರ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ತನ್ನ ಪೆ
ವರ್ಡೆಗೂಡಿ ಚಕ್ರಿಯ ಸಖನು
ಕಡೆಯ ಹೆಜ್ಜಾರದ ಬಾಗಿಲ ಮುಂದಕೆ
ನಡೆದನೇನೆಂಬೆನುಬೈಯೊಳು ೧

ಗುರುಸೇನೆ ತಪ್ಪಿದ ಶಿಷ್ಯ ಚಿಂತಿಸುವಂತೆ
ದೊರೆಯಟ್ಟಿದೂಳಿಗೆ ತಪ್ಪೆ
ಕೊರಗುತ ಕಾಲ್ನಡೆಯೊಳು ಬಂದು ಪಾದನ
ಪುರದ ಬಾಗಿಲನು ದಾಂಟಿದನು ೨

ಸ್ವಾಮಿಯ ಕಾರ್ಯಕೆ ಗೆಲವಾದರಾವು ಮ
ಹಾ ಮಹಿಮೆಯೊಳೆಯ್ದ ಬೀಳು
ಕಾಮಿನಿಯಿಲ್ಲ ಕೈಧಾರೆಮಂತ್ರನೆಯೆಂದು
ಸ್ವಾಮಿಹಿತವನೊಂದು ನುಡಿದ ೩

ತಡವಿಲ್ಲದಾನೆಯ್ದ ಸ್ವಾಮಿಯ ಕಾಣ್ಕೆನು
ಪಡೆ ಹಿಂದೆ ಬರಲೆಂದು ತನ್ನ
ಪಡೆಯ ಮುಖ್ಯಗೆ ಪೇಳ್ಕೊ ನಡೆದನು ಮರುತ ಮಾ
ವಡರಿ ತನ್ನೊಡನೆಯ್ದ ಕೆಲರು ೪

ಮರುತನನೇರಿ ಬಪ್ಪವನಿಗೆ ತಳುವುಂಟೆ
ತುರಿಹದಿ ಕಟಕವ ಸಾದುರ್
ನೆರವಿಯ ಹೊಕ್ಕೆಯ್ದ ವಾಹನವಿಳಿದು ಮಂ
ದಿರಕೆ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟ ತನ್ನವರ ೫

ಇರುಳೊಳೊಲಗವಿತ್ತು ಚಕ್ರೇಶನಲ್ಲರ
ಕರೆಯೆಂಬ ವೇಳೆಯೊಳೊಬ್ಬ
ಚರನೋಡಿ ಬಂದು ದಕ್ಷಿಣ ಬಂದ ವಾರ್ತೆಯ
ದೊಳಗಿಂತು ಬಿನ್ನವಿಸಿದನು ೬

ನಡೆತಂದನಷ್ಟರೊಳಗೆ ದಕ್ಕಿಣಾಂಕ ತ
ನೋಡೆಯನನಿದಿರಲ್ಲಿ ಕಂಡು
ಒಡವೆಯ ನೀಗಿದ ಮಗನು ತಂದೆಯ ಕಾಣ್ಣು
ಕಂಡುಲಜ್ಜೆಯೊಳು ಬರುತಿರ್ದ

೭

ಬಾಡಿದ ಮೊಗ ಬಸವಳಿದ ಮೈಯೊಳು ತನ್ನ
ನೋಡೆ ನಾಣ್ಣುತ ಬಪ್ಪ ಸಖನ
ನೋಡಿ ಚಕ್ರೇಶ್ವರ ಚಿಂತೆಯೇಕೈ ನಲ್ಲೆ
'ಗೂಡಿ ಬಾ ಬೆದರದಿರೆಂದ

೮

ಬಂದು ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮೈನೀಡಿ ಚಕ್ರಿಯ
ಮುಂದಡ್ಡ ಬಿದ್ದೆಲೆ ಸ್ವಾಮಿ
ಒಂದನು ನುಡಿವನೆಂದರೆ ಬಾಯಿ ಬಾರದೆ
ನ್ನಿಂದ ಕಾರ್ಯವು ತಪ್ಪಿತೆಂದ

೯

ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಹೋದರೆ ಚಂದನವ್ವುದು ಕಾರ್ಯ
ನನ್ನಿಂದ ಹೆಸಗೆಟ್ಟುಮೋಡೆಯ
ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನೊಳೆನು ಕಡಮೆಯಿಲ್ಲೆಂದನು
ಚೆನ್ನಾದುದೇಳು ಸಾಕೆಂದ

೧೦

ಸಮ್ಮುಖದೊಳಗೆದ್ದು ನಿಂದನಾಗಲಿ ನನ್ನ
ತಮ್ಮನೇನೆಂದ ಹೇಳಿನಲು
ಕಮ್ಮಗಣೆಯನಲ್ಲೆ ಕರಿಣನ ನುಡಿವನೆ
ಕಮ್ಮನಾಡಿದನೆಂದನವನು

೧೧

ಅಡಿದುದೇನೆಂದನಣ್ಣಾಜಿ ಪರಿವಾರ
ಗೂಡಿ ಕೌಶಲಿಗೈಯ್ದಲೆಂದ
ನೋಡೆನ್ನ ಪುರಕೆಯೆ ತನ್ನಪ್ಪಣೆಯ ಗರ್ವ
ಕಾಡುತಿದ್ದುದು ತನಗೆಂದ

೧೨

ಕಾಳಗವೆಂದನೊ ಕಡೆಯ ಮಾತೊಂದನೆ
ಹೇಳಂಜಬೇಡ ನೀನೆಂದ
ಕಾಳಗವಲ್ಲಣ್ಣನೊಡನೆ ಸಾಧನೆಮಾಳ್ವ
ಲೀಲೆಗಿಚ್ಛಿಸಿದನೆಂದ

೧೩

ನಿನ್ನ ಕಂಡಂತೆ ಭಕ್ತಿಯ ಮಾಡಿದೆನು ನಸು
 ಭಿನ್ನ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಾತ ನುಡಿದೆ
 ತನ್ನ ವರೆಲ್ಲ ಮೆಚ್ಚಿದರಾತಗಾಯ್ತೆಲ್ಲ
 ನನ್ನ ಪಾಪದ ಫಲವೆಂದ

೧೪

ಬಹಿರಾತ್ಮರಿಗೆ ತನ್ನ ಪುಷ್ಪ ಬಾಣವ ತೋರಿ
 ಬಹುಬಾಧೆಗೊಳಿಸಿದ ಸೊಕ್ಕ
 ಸಹಜಾತ್ಮರಸಿಕನಿಗೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದನೆ
 ಸಿಹಿವಿಲ್ಲ ಸುಡು ಫಡಾಯೆಂದ

೧೫

ಹಂಸನಾಥನ ನೋಡಿ ಪುಷ್ಪ ಬಾಣಗಳ ವಿ
 ಧ್ವಂಸ ಮಾಡುವೆನವ ಮಿಾರಿ
 ಹಿಂಸೆಗಂಜದೆ ಖಡ್ಗವಿಡಿದು ಬಂದರೆ ಖಡ್ಗ
 ವಂ ಸೆಳೆಕೊಂಡು ನೂಂಕುವೆನು

೧೬

ದಿಟ್ಟು ಸಿ ಹೋಗಿಂಬೆ ಹೋಗಿದಿದ್ದರೆ ಬೆನ್ನ
 ಮುಟ್ಟು ಹೋಗಿಂದು ನೂಂಕುವೆನು
 ದಟ್ಟಿಸಿದರೆ ಕಟ್ಟಿ ಕಳುಹುವೆ ಶಿಬಿಕೆಯೊ
 ಳಿಟ್ಟು ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನ ಒಳಗೆ

೧೭

ಮುನಿಬೆನಾದರೆ ಚಂಡನಿಡುವಂತೆ ಓಡಿದತ್ತಿ
 ವನಧಿಗಿಡುವ ಶಕ್ತಿಯುಂಟು
 ಅನುಜನ ಮೇಲೆ ಶಕ್ತಿಯ ತೋರಬಹುದೆ ಮೇ
 ದಿನಿ ಮೆಚ್ಚುವುವೆ ತೋರೆನೆಂದ

೧೮

ಸಾವಿರವಾದರು ಹಿರಿಯನೆಂಬರು ನನ್ನ
 ಕಾವನೆ ಕಿರಿಯನೆಂಬರಲಾ
 ಅವುದಗ್ರವನನುಪಾಯದೊಳ್ಗೆಲುವೆನ್ನೆ
 ನೀವೆಲ್ಲರಂದಿರಿಯೆಂದ

೧೯

ಪನ್ನೀರ ಕೊಡಿಸಿ ವೀಳೆಯಗೊಡಿಸಿದನೇಕೆ
 ಪಿನ್ನನಪ್ಪೆ ದಕ್ಷಿಣಾಂಕ
 ನಿನ್ನಿಂದ ಕಾರ್ಯ ತಪ್ಪದು ನಾನು ಬಲ್ಲೆನ್ನೆ
 ನನ್ನಾಣೆ ಮರುಗದಿರೊಂದ

೨೦

ಕಡೆಯೊಳು ದಕ್ಷಿಣಗುಡುಗೊರೆಗೊಡುತ ಮೈ
ದಡವಿ ಮಂಡೆಯನಪ್ಪಿಕೊಳುತ
ಬಿಡು ನೋವನಂದು ಮುದ್ದಿಸಿದನಾ ನೃಪನಾತ
ಗೊಡೆಯನೊ ತಂದೆಯೊ ಗುರುವೊ

೨೧

ಸರ್ವರು ಚಿಂತಿಸುತಿದ್ದರಾ ವಾರ್ತೆಯು
ಸಾರ್ವಭೌಮನು ಕೇಳಿ ನಕ್ಕ
ಗರ್ವ ವೆಗ್ಗಳಿಸಿತ್ತೈ ಮದನಗಿಂದರು ರವಿ
ಜಾರ್ವುದು ರಾತ್ರಿಯಾಯ್ತೊಡನೆ

೨೨

ಭರತೇಶ ಸೆಣ್ಣೆ ವನೆಯೊಳೊರಗಿದನಂದಿ
ನಿರುಳ ಮೂರನೆಯ ಜಾವಮೊಳು
ಪರಮಾತ್ಮಯೋಗದೊಳಿದ್ದ ನಷ್ಟರೊಳೊಂದು
ಸರಸಾರ್ಥ ಹುಟ್ಟಿತೇನೆಂಬೆ

೨೩

ಮರನಲುಗದ ಮಾತುಗುಟ್ಟಿದ ಹೊತ್ತದು
ತೆರೆನಿಂದ ಕಡಲಂತೆ ಕಟಕ
ಪರವಶವಾಗಿದ್ದು ದಿಬ್ಬರೆಚ್ಚತ್ತು ಭೂ
ವರನನಿತೆನುತಿದ್ದ ರಾಗ

೨೪

ಹನಿಗೂಡಿ ಹಳ್ಳ ನಾರೊಡಗೂಡಿ ಹಗ್ಗವೆಂ
ಬನುವಿನೊಳ್ಳಡೆಗೂಡಿ ಚಕ್ರಿ
ಘನತೆವೆತ್ತನು ಸೇನೆ ಹೊರತಾದವರಿವನೊಬ್ಬ
ಮನುಜನಲ್ಲವೆಯೆಂದರವರು

೨೫

ಭಾವ ಮೈದುನರು ಖೇಚರವರಾಡಲಾ
ಭೂವರ ಕೇಳ್ದದನೊಂದು
ಭಾವದಿ ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕೆಂದು ನೆನೆದಿದ್ದ
ತಾನರೆಯೋಪ ಮೂಡಿದನು

೨೬

ದೇವತಾರ್ಥವನ್ನಿತ್ತು ಕಡೆಯ ಚಾವಡಿಗೆಯ್ವಿ
ರೀವಿಯಿಂದೊಲಗವಾದ
ಭಾವಶುದ್ಧದೊಳೊಲ್ಲರೆಯ್ದು ಕಂಡು ಸ
ಭಾವಾಸ ತುಂಬಿದ್ದ ರಾಗ

೨೭

ಮೊಗವನಲ್ಲವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮೋನದೊಳು ಗ
 ದ್ದು ಗೆಯೇರಿ ಚಕ್ರೇಶನಿರಲು
 ಮುಗುಳುಂಬ ಮಲಿತ ಚಿಂತೆಯೆಯೆಂದು ನೆನೆವುತ
 ಮಿಗೆ ಪೊದಿ ಮಂತ್ರಿಯಂತೆಂದ

೨೮

ಚಿಂತೆ ಬೇಡೆಂದೆಮಗರುಹಿ ದೇವರಿದೇನ
 ಚಿಂತಿಪುದೆನೆ ಕೇಳು ನೃಪತಿ
 ಕಂತುವಿಗಿಣಿಸೆನ್ನೆ ನರ ಬಿಗಿದೆನ್ನನು
 ಚಿಂತೆಗೊಳಿಸುತಿದೆಯೆಂದ

೨೯

ಪರಿಕೆಪೆವೆಲ್ಲೆಯಿಂದ ಮಂತ್ರಿಗೆ ಕಿರು
 ವೆರಲ ಸೆಟೆಗೆ ಡೊಂಕು ಮಾಡಿ
 ಅರಸ ತೋರಿದನದು ತುದಿಬಾಗಿದೊಂದು ಪೂ
 ಸರಲಂತೆ ಕಣ್ಣೆ ಮೋಹಿಸಿತು

೩೦

ಭೂನಾಥನಂಗವೈದ್ಯರು ಬಂದು ನಿಂದರು
 ಮೂನೂರರುವತ್ತು ಮಂದಿ
 ಸೇನೆಯೊಳುಳ್ಳ ಸರ್ವರು ಬಂದು ನೆರೆದರು
 ನಾನು ಮಾಣಿಪೆನೆಂದರವರು

೩೧

ಬಡವಗೆ ಬಲುದೋಗ ಬಂದು ಬಾಯ್ಬಿಡಲೊರ್ವ
 ರೆಡಹಿಯು ಕಾಣುವರ್ವಿಯೊಳು
 ಒಡವೆಯುಳ್ಳವಗಲ್ವರುಜೆ ಬರೆ ವಿಸ್ತಯ
 ಬಡುತ ಸಾರುವರದು ಸಹಜ

೩೨

ನೆಟ್ಟಿಯ ತೆಗೆದೊಮ್ಮೆ ನೋಡಿರೈಯೆಂದಾಗ
 ಜಟ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಕೈಯ ನೀಡೆ
 ಬಿಟ್ಟಿಮಾಡದೆ ಕೈಯನವರೊತ್ತಲರಸನ
 ಬಿಟ್ಟಿದ್ದುದಿನಿಸು ಸಡಿಲದೆ

೩೩

ನಸುನೇರವಾಗದೆ ಬೆರಳಿದ್ದರಿನ್ನೊಂದು
 ಪೊಸತಂತ್ರವುಂಟೆಂದು ನೃಪತಿ
 ಮಿಸುನಿಯ ಸರಪಣಿಯೊಂದನಂಗುಲಿಗೆ ಪೋ
 ಣಿಸಿ ತೂಗಿರೆಂದನೆಲ್ಲರಿಗೆ

೩೪

ಹರಿದಾರಿ ಮುಟ್ಟಿಲ್ಲ ಸಾಲಾಗಿ ನಿಂದೊಂದು
ಸರಪಣಿವಿಡಿದು ತೆಗೆದರು
ಬೆರಳಿಷ್ಟು ಮಿಸುಕದು ಮತ್ತರೆಗಾವುದು
ಹರಿದು ತೆಗೆದರು ಖೋಯೆಂದು

೩೫

ಅದರೊಳು ನೇರವಾಗದು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಿ
ನ್ನಿದಕೊಂದು ತಂತ್ರವುಂಟಂದ
ಇದಿರಲ್ಲಿ ನಿಂದಿದ್ ವಿಸ್ತರಮನ ನೋಡಿ
ಸದಮಲಾನಂದನಂತೆಂದ

೩೬

ಕಟಕವೆಲ್ಲಕ ಹಬ್ಬುವೊಲು ಸರಪಣಿಯ ಸಂ
ಘಟಿಸಿ ತಾ ಬೇಗದೊಳೆಂದ
ಸ್ಫುಟದಿ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಟ್ಟನವ ಕೂಡೆ ಚಕ್ರಿಯ
ತುಟ ಮಿಸುಕಿದ ಕಾರ್ಯ ತಡವೆ

೩೭

ಹೊಡೆಬಳ್ಳಿಯೊಂದರ ಗಂಟುಗಂಟಿಗೆ ಕುಡಿ
ಯೊಡೆದೆಂಟು ದೆಸೆಗೆ ಪೋಸಂತೆ
ನಿಡುಸರಪಣಿಯೊಂದು ಬಹುಸರಪಣಿ ತನ್ನ
ತೊಡರೆ ಹಬ್ಬಿತು ಕಂಡ ಕಡೆಗೆ

೩೮

ಕಿರುವೆರಳಿಗೆ ಸರಪಣಿಯ ಸಂಧಿಸಿ ರಾಯ
ಬಿರಿಸಾಗಿ ತೂಗಿರೈಯೆಂದ
ಇರುಹೆಗಳೆಣ್ಣೆ ಸೋಂಕಿದ ನೇಣ ಮುತ್ತುವಂ
ತೆರಗಿ ಪಿಡಿದುದಾಗ ಕಟಕ

೩೯

ತೇರನೆಳೆಯಬಹುದೈಸೆ ಹಗ್ಗವ ಹಾಕಿ
ಮೇರುವನೆಳೆದರೆ ಬಹುದೆ
ಆರಾರು ಬಹುದಹುದಾ ಸೇನೆ ತೆಗೆದಾಗ
ಧೀರಾಗ್ರನಿಡ್ವನಿಡ್ವಂತೆ

೪೦

ನರವಿಷ್ಟು ಸಡಿಲದು ತೆಗೆಯ ರೇಳಧಿಕ ನಿ
ರ್ಭರದಿಂದ ಕಟಕವನೆಂದ
ಮುರಿದು ಪಲ್ಲ ಚ್ಚಿಕೊಂಡುಳ್ಳ ಶಕ್ತಿಯನಿಕ್ಕಿ
ಸರಪಣಿದುಯ್ದದಾ ಸೇನೆ

೪೧

ಕಾಲ ವೈಸರಗೊಟ್ಟು ಸರಪಣಿವಿಡಿದು ಹಿ
ಮಾಲ್ತಾಗ ಪಡೆ ತೆಗೆವಾಗ
ತೋಳ ಸಿಕ್ಕಿಗೆ ರಾಯ ನೀಡಿದನುರೆ ಹೊಟ್ಟೆ
ಮೇಲಾಗಿ ಕಡೆದರುರ್ವಿಯೊಳು

೪೨

ಬಲುಹಾಗಿ ಹಿಡಿಯಹೇಳಾನೊಮ್ಮೆ ನನ್ನತ್ತ
ಬಲಿದು ನೋಡುವೆನೆಂದನದಕೆ
ಕಲಿಗಳು ಘಣಿಗಳ ಪಿಡುವಂತೆ ಸರಪಣಿ
ಗಳ ಪಿಡಿದರು ದೃಢವಾಗಿ

೪೩

ಸದರದೊಳಗೆ ತೆಗೆದನು ಮೊದಲೊಮ್ಮೆ ಮ
ತ್ತದರಿಂದ ನಸು ಹೆಚ್ಚಿ ತೆಗೆದ
ಅದಕೆ ನೆಗ್ಗಳಿಸಿ ನಾಲ್ವತ್ತೆಂಟುಗಾವುದ
ಗದಗದಿಸಿತು ರಾಜಕಟಕ

೪೪

ಸಣ್ಣ ಬೆರಳ ಶಕ್ತಿಯಿಂತು ಪೆಚ್ಚಿಟ್ಟನ
ಬಿಣ್ಣೆ ತೆಂತುಬೊ ಮುಷ್ಟಿಯೆಂತೊ
ಬಣ್ಣದ ನುಡಿಯಲ್ಲ ಚಕ್ರಿಗುಂಟದ್ರಿಯ
ನಣ್ಣೆ ಕಲ್ಲಾಡುವ ಶಕ್ತಿ

೪೫

ನರನಾಥ ತಲೆವಾಗಿ ನಸು ನಕ್ಕನಾಗ ಮಿ
ತ್ರರು ಹುಸಿರೋಗವೆಂದರು
ಪರರಿಂದ ಮಾಣದೊಡೆಯ ನೀನೆ ನಿನ್ನ ನು
ಣ್ಣೆ ರಳ ಮಾಣಿಪುದೆಂದರೊಸೆದು

೪೬

ಸರಪಣಿದೆಗೆದೆಡಗೈಯಿಂದ ತನ್ನ ನು
ಣ್ಣೆ ರಳನೊತ್ತುತ ವಿನೋದಾರ್ಥಿ
ಗುರು ಹಂಸನಾಥಾಯ ಸ್ವಾಹಯೆಂದನು ಕೂಡೆ
ಸುರತವಾಗಿದ್ದು ದಾ ಬೆರಳು

೪೭

ಸುರರು ಪೂಮಳೆಗರೆದರು ಮೊಳಗಿತು ಮೂರು
ವರೆಕೋಟಿ ವಾದ್ಯ ಭೋರೆಂದು
ಸುರಗಣಿಕೆಯರು ನರ್ತಿಸಿದರು ಸಾಲದೆ
ಭರತರಾಜನಡೊಂದು ಭಾಗ್ಯ

೪೮

ಸರಸಾರ್ಥವಿದನೇಕೆ ನೆನೆದೆ ಚಕ್ರೇಶಯೆಂ
ದುರು ಮುದದೊಳು ಮಂತ್ರಿ ಕೇಳ್ದ
ಇರುಳಿಬ್ಬರಾಡಿದ ನುಡಿಗಿಂತು ನನದಿನೆಂ
ದರಸನಾ ಸ್ಥಿತಿಯ ಪೇಳಿದನು

೪೯

ಬಡಗಣವೆಸೆಯೊಳಾಡಿದರೆಂದು ಚಕ್ರೇಶ
ನುಡಿಯಲಾ ಖಚರರು ಕೇಳಿ
ಒಡೆಯನಾನರಿಯದಾಡಿದೆನೆಂದು ಮುಂದಡ್ಡ
ಗೆಡೆದರು ಪಾಲಿವುದೆಂದು

೫೦

ನಾಡುಗರಿಗೆ ಸೇನೆದೋರಿ ಗೆಲ್ಲ ನು ಯುದ್ಧ
ಮಾಡುವರಿವಗದಿರುಂಟೆ
ನೋಡು ಚಕ್ರಿಗೆ ಸರ್ವಬಲದಾಸೆಯೆಂದಿನ
ರಾಡಬಹುದೆಯೆಂದರೆಲ್ಲ

೫೧

ಗಡಬಡೆ ಸಾಕು ಹೊ ಪಡೆ ನೊಂದಿತಾನೊಂದು
ನುಡಿಗಿಂತುಟಲೆದಿನೆ ಮಂತ್ರಿ
ಕಡಿ ಕಡಿದವರಿಗಾ ಸರಪಣಿಯನೆ ಹಂಚಿ
ಕೊಡು ನೊಂದ ನೋವಾರಲಿಂದ

೫೨

ತಣಿದುದು ಕಟಕವೆಲ್ಲವು ಕೂಡೆ ಸರ್ವರ
ಗುಣವಚನದೊಳು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು
ಅಣುಗರ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ಚಕ್ರೇಶ ಹೊಕ್ಕನಾ
ಕ್ಷಣ ತನ್ನ ರಾಜಮಂದಿರವ

೫೩

ಲಲನೆಯರರ್ಥಿಯ ಜೇಳಲರಿಯೆ ಮೊಗ
ತಳತಳಿಸುತ ನಗುತೆಯ್ದ
ಗೆಲುವಿನೊಳಾರತಿಯೆತ್ತಿ ನಿವಾಳಿಯ
ಟಿಪ್ಪಲಿದೆರಗದರೋಪನಡಿಗೆ

೫೪

ಸ್ತ್ರೀಯರ ಹಿಂದಿಕ್ಕೆ ಬಂದು ಭೂಪತಿ ತನ್ನ
ತಾಯಂಪ್ಪಿಗಳ ನಮಿಸಿದನು
ಮಾಯದ ರೋಗದೋರಿತೆ ನನ್ನ ಮಗಗೆ ಮಾ
ಮಾಯಂದಳಾಕ ತಳ್ಳಿಸಿ

೫೫

ನಿನಗೆಂತು ರುಜೆ ಬರಬಾರದು ರುಜೆ ನಿನ್ನ
 ನೆನೆದರ್ಗೆ ಬರಬೇಡವೆಂದು
 ಜನನಿ ಹರಸಿ ಮುತ್ತಿನಕ್ಷತೆಯಿಟ್ಟಳು
 ಬಿನದಕೆ ಮೆಚ್ಚುತ ಮಗನ

೨೫೬

ದಿಟವಿನ್ನು ದೇವರ ಹರಕ ರಕ್ಷೆಪುದೆಂದು
 ಚಟುಲಾಕ್ಷ್ಮಿಯರು ತಾಯಿವರಸಿ
 ಪಟುಚಕ್ರಿ ಭೋಜನಕಯ್ದಿದನಿಲ್ಲಿಗೆ
 ಕಟಕವಿನೋದದ ಸಂಧಿ

೨೫೭

ಮದನನನ್ನಾಹ ಸಂಧಿ

ಕಟಕದ ವಾರ್ತೆಯ ಕೇಳುತ್ತಿಷ್ಟುಳುಕುತ
ಪಟುವಾಗಿ ಮೊದಲು ತಾ ನುಡಿದ
ಘಟಿತ ಗರ್ವವ ನೆನೆದಾ ಕಾಮ ಕೂಡೆ ಹೋ
ರಟೆಗೆ ಮುಂಕೊಂಡನೇನೆಂಬೆ

೧

ಮಿಗೆ ಸುನಂದಾದೇವಿ ಕೇಳ್ವ ಪ್ರಾಪ್ತರನಟ್ಟಿ
ಮಗನ ಕರೆಸಿದಳು ಮನೆಗೆ
ದುಗುಡವ ಕಾಣಿಸದಂಗಳ ಬಂದಿಷ್ಟು
ನಗೆಮೊಗದಿಂದೆರಗಿದನು

೨

ಭುಜಬಲಿ ದೊಡ್ಡಣ್ಣನೊಡನೆ ಕಾಳಗವೆಂದು
ಗಜಬಜಿಸಿದೆ ಕಂಡ ನೀನು
ಸುಜನರಾರಿದ ಮೆಚ್ಚುವರು ಸುಡು ನಿನ್ನೊಂದು
ಕುಜನಮಾರ್ಗವನೆಂದಳಾಕೆ

೩

ಅಣ್ಣನ ಕೂಡೆ ಕಾಳೆಗವ ಮಾಡೆಂದಾನು
ಬೆಣ್ಣೆವಾಲೂಡಿ ಸಾಕಿದೆನೆ
ತಣ್ಣನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಮ್ಮೆಲ್ಲರುದರಕೆ
ಹುಣ್ಣು ಮಾಳ್ವುದು ಲೇಸೆ ಮಗನೆ

೪

ಹಿರಿಯಣ್ಣ ಹೆತ್ತ ತಂದೆಯ ಪಾಟಿಯೆಂದು ಸ
ತ್ಪುರುಷರು ಭಕ್ತಿ ಮಾಡುವರು
ಸರಿ ನಾನು ತಾನೆಂದು ದಾಯಾದ್ಯರಾಗಿ ಧೂ
ರ್ತರು ಹೋರುವರು ಜಗದೊಳಗೆ

೫

ಎಲ್ಲರು ತಪಸಿಗೆಯ್ದಿದರು ನೀನೊಬ್ಬ ನ
ಮ್ಮೆಲ್ಲರರ್ತಿಯ ಸಲಿಸಣ್ಣ
ಬಲ್ಲಿತುದೋರದಿರಣ್ಣ ನಿಗೆರಗೆಂದು
ಗಲ್ಲವ ಪಿಡಿದಲುಗಿದಳು

ಎರಡು

ಎರಡು

೬

ಇಲ್ಲಮ್ಮಾಜಿ ಕಾಳಗವೆಂದು ಮೊದಲಿಷ್ಟು
 ಸೊಲ್ಲಿಸಿದೆನು ಕೋಪದಿಂದ
 ಸಲ್ಲದೆಂದೆಲ್ಲರಾಡಲು ಬಿಟ್ಟಿನೆನ್ನ
 ಮೆಲ್ಲಡಿಗರಗುವೆನೆಂದ

೭

ಪರರಲ್ಲವೆಂಬುದ ಮೊಡೆನು ನಾನು ದೇ
 ವರಿಗತಿ ಚಿಂತೆಯೇಕಿದಕೆ
 ಶಿರಬಾಗಿ ಬಹೆನಣ್ಣ ಗೆಂದನು ಮಾತಿನೊ
 ಳಿಸಿಕೊಂಡೆದೆಯೊಳು ಕೋಪ

೮

ಸಂತಸಬಟ್ಟುಕೆ ತಕ್ಕೈಸಿಕೊಂಡೆನ್ನ
 ಕಂತು ನೀನಂತೆ ಮಾಡೆಂದು
 ಚಿಂತೆ ಹೋಯ್ತೆಂದು ಪರಸಿ ಕಳುಹಿದಳೆಲ್ಲ
 ರಂತರಂಗನ ಕಾಂಬರಾರು

೯

ಪಡೆದಳಿಗರಗಿ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ತನ್ನರಮನೆ
 ಗೊಡನೆ ಹೊಕ್ಕನು ಪುಷ್ಟಬಾಣ
 ಬಿಡಗಾಗಿ ಸಿಂಗರಿಸಿದನು ತನ್ನಂಗಕೆ
 ಕಡೆಯ ಶೃಂಗಾರವದಲೈ

೧೦

ಮೋಡಿಯಿಲ್ಲದ ಮೋಹನಾಂಗವದಕೆ ತಕ್ಕ
 ಗಾಡಿ ಮೋಡಿಯೊಳು ಸಿಂಗರಿಸಿ
 ನೋಡುವರೆಲ್ಲರ ಕಣ್ಣಿನಗಳ ನಲಿ
 ದಾಡಿಸುತಿದ್ದನಾ ಸೊಬಗ

೧೧

ಸಿಂಗರವಾಗಿ ಕನ್ನಡಿಯ ನೋಲ್ಪಾಗ ತ
 ನ್ನಂಗನೆಯರು ಬಂದರೆಲ್ಲ
 ಹೆಂಗಳು ಸಹ ಪಟ್ಟದರಸಿ ಕೈಮುಗಿದಳ
 ನಂಗಿಜ್ಞಾಮಹಾದೇವಿ

೧೨

ಆರ ಮೇಲೆಸುಗೆ ದೇವರಿಗೆ ಹೆಂಗಳ ಮೇಲೊ
 ದೂರಿಸುವಾಳ್ಳ ಮೇಲೊ
 ವೀರಾಂಗ ಶೃಂಗಾರವಾಗಿದೆಯೆಂದು ವಿ
 ಚಾರಿಸಿದಳು ಪಟ್ಟದರಸಿ

೧೩

ಹೆಂಗಳೆಲ್ಲರು ನನ್ನ ಪಕ್ಷ ಪುರುಷರೆಲ್ಲ
ರಿಂಗೋಲ ಕೇಳ್ವಿನ್ನ ಪಕ್ಷ
ಕಂಗಡಿಸದಿರನ್ನ ಪಕ್ಷದವರನೆಂದು
ಭೃಂಗಾಕ್ಷಿ ನುಡಿದಳೋಪನೊಳು

೧೪

ಅಗಲಾ ನಲ್ಲಕೆ ನಿನ್ನ ಪಕ್ಷದ ಮೇಲೆ
ಪೂಗಣೆ ತೊಡುವುದಿಲ್ಲಬಲೆ
ಹೋಗದೆನ್ನೊಡನೊಡ್ಡಿ ನಿಂದ ಚಕ್ರಿಯ ಪಾಜ
ತಾಗುವೆನೆಂದನಾ ಮದನ

೧೫

ಸಲ್ಲದೋಪನೆ ಬಿಡು ಹಿರಿಯಣ್ಣನೊಡನಿತು
ಬಲ್ಲಿತುದೋರ್ಪುದು ಗುಣವೆ
ಬಿಲ್ಲು ಕೊಂಕಲು ನಿನ್ನ ನಡೆ ದೊಂಕೆ ಬೇಡೆಂದು
ನಲ್ಲಳಾಡಿದಳು ನಲ್ಲೆಯೊಳು

೧೬

ಒಂದು ಮನೆಯ ಹೆಣ್ಣು ಗಳ ತಂದು ಸಡ್ಡುಕ
ರೆಂದು ಬಾಳ್ವವರುಂಟು ಕೂಡಿ
ಇಂದು ನೀವಣ್ಣತಮ್ಮದಿರವೆಗಮ್ಮಕ್ಕ
ನೊಂದುಗೂಡಿಸದಗಲಿಪರೆ

೧೭

ಸುಖಿಯಲ್ಲೆ ದೇವ ನೀನೆಲ್ಲರ್ಗೆ ಜಗದೊಳು
ಸುಖವನೆ ಸಂಧಿವೆಯಲ್ಲೆ
ಸುಖಿಗಳಗ್ರಣಿಯಲ್ಲೆ ನಿಮ್ಮಣ್ಣನಾತಗೆ
ಸುಖಮುಖದೋರೆಂದಳಾಕೆ

೧೮

ಚತುರೆ ಚಾಪಲನೇತ್ರ ನಿಶ್ಚಲಮತಿ ನೀರೆ
ಪತಿಭಕ್ತೆ ಧೀರೆ ಶೃಂಗಾರೆ
ರತಿಕಲಾಕುಶಲೆ ರಟ್ಟಿಡಿಕಾತಿ ನುಡಿದಳು
ರತಿದೇವಿ ರಮಣನೊಳಾಗ

೧೯

ಅಲ್ಲವೆ ತನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ತನ್ನವರ ಮೇ
ಲಲ್ಲದಿನ್ನೆಲ್ಲಿ ಮರೆವುದು
ಬಿಲ್ಲಂಬ ಹಿಡಿದೊಂದು ಬಲ್ಲೆಯ ನಿನ್ನಣ್ಣ
ನಲ್ಲಿ ತೋರುವುದೊಳ್ಳಿತಾಯ್ತು

೨೦

ಬಾವಾಜಿಯವರ ಹೆಣ್ಣು ಗತಿಗಿಮಗಿಲ್ಲರ್ಗಿ
ನೋವುದೋರುವೆನೆಂಬ ನಿನ್ನ
ಕಾವನೆಂಬರದೇಕೆ ಕೊಲ್ಲನೆನ್ನದೆ ಭ್ರಾಂತ
ಜೀವರು ನರ ಸುರೋರಗರು

೨೧

ಒಬ್ಬರ ಮನಸಿಗು ಸಿಹಿಯಿಲ್ಲವೀ ನಡೆ
ಕಬ್ಬುವೊಕ್ಕೈಯೊಳಗಿಹುದು
ಕಬ್ಬಿನ ಬಿಲ್ಲೊ ಕಾಕಬ್ಬಿನ ಬಿಲ್ಲೊ ಸಾ
ಹೆಬ್ಬದಿರಿನ ಕೊಂಕುಬಿಲ್ಲೊ

೨೨

ಮೆಲ್ಲಿದೆಯಳಿದು ತಮ್ಮಣ್ಣನಿಗಿದಿರಹೆ
ನಲ್ಲಿದೆಯೋಪನಂಬುಗು
ಮಲ್ಲಿಗೆಗೋಲ್ಗೊಳೊ ಮರದ ಮಿಂಟಿಯೊ ಪೇಳು
ಪುಲ್ಲಂಬೊ ಲೋಹದಂಬುಗಳೊ

೨೩

ಉಳಿದ ಹೆಂಗಳು ಯುದ್ಧ ಬೇಡೆಂದು ನುಡಿದರಾ
ಹಲಬರ ನುಡಿಗೇಳಿ ಮದನ
ನುಡಿದುದುತ್ತಮವಾಯ್ತು ನಿನ್ನೆಲ್ಲರರ್ತಿಯ
ಕೆಡಿಸೆನೌ ಸುಖದೋರ್ಪೆನಂದ

೨೪

ಬಂದು ತನ್ನರಮನೆಯಿದಿರಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿಹೆ
ಮಂದಿಯ ನೋಡುತಂಗಳನು
ವಂದಿಗಳ್ವಾಂಗು ಭಲಾ ಜೀವುರೆನಲು ಮಾ
ಕಂದನೆಂಬಾನೆಯೇರಿದನು

೨೫

ಬಲದಲ್ಲ ಗೌಳಿ ನುಡಿದುವಾಗ ವಾಯಸ
ಬಲದಿಂದ ಹಾರಿದುನೆಡಕೆ
ಘಲಘಲನೊಕ್ಕಾಯ್ತು ತಿರುಗಲರಿಯನಿನ್ನು
ಪೊಳಲಿಗೇ ಕಾಮನೆಂಬಂತೆ

೨೬

ಅದ ಕಂಡು ಮಂತ್ರಿ ಮರುಗಿ ಸಾರಿ ನಾಳೆ ನಾ
ಡಿದು ಗಮಿಸುವೆ ಸ್ವಾಮಿಯೆಂದ
ಇದು ಮಹಾಲಗ್ನವೈ ಸುಮ್ಮನೆ ಬಾರೆಂದು
ಮದಮುಖದೊಡೆಯನೆಯ್ವಿದನು

೨೭

ಬಲವನ್ನೀಕ್ಷಿಸಿ ಮೆಚ್ಚಿ ಮನ್ನಣೆ ಕರೆದಾಗ
ದಳಪತಿಗಿತ್ತನು ಮೆಚ್ಚ
ಗೆಲವೇರಿ ನಡೆಯಲೈ ಕಟಕವೆಂದನು ಘುಳು
ಘುಳಿಸುತ ನಡೆದುದಾ ಸೇನೆ

೨೮

ಪೊಡವಿ ಭೋರಿಡೆ ತನ್ನ ಪಡೆಗೂಡಿ ಚಕ್ರಿಯ
ಪಡೆಯನು ನೋಡಲೆಯ್ಯೆಂದು
ಕಡಲಿದಿರೊಳು ನಿಲ್ಲ ಕೆರೆಯಂತೆ ನಿಂದನು
ಕುಡುವಿಲ್ಲ ಕಟಕದಿದಿರೊಳು

೨೯

ಅಲರಂಬ ದಾಳಿಗೆಯ್ಯಂದನೆಂದಾ ಚಕ್ರ
ಧರಣ ಪಾಳೆಯವೆಲ್ಲ ಮಸಗಿ
ಮುರಿ ಮುರಿದೀಕ್ಷಿಸುತಿದ್ದುದು ಮದನನೈ
ಸಿರಿಯಿದೆಯೆಂದರ್ತಿವಡುತ

೩೦

ಕಾದಲೆಯ್ಯಂದನು ಕಿರಿಯಯ್ಯ ನಮ್ಮ ಕಂ
ಡಾದರೂ ತಿಳಿಯನೆಯೆಂದು
ಸೋದರರೊಡಗೂಡಿಕ್ಕೊಂಡಿದಿಗೈಯಿದ್ದ
ನಾದರದಿಂದರ್ಕಕೀರ್ತಿ

೩೧

ಕುಂದದ ಚಂದ್ರರಂದದಿ ಬಹ ಸುತರ ಮಾ
ಕಂದದ ಮೇಲಿರ್ದು ಕಂಡು
ಕಂದರ್ಪನಿವರಾರು ಚಿಲ್ವರೈಯೆನೆ ನಿನ್ನ
ಕಂದಂದಿರೆಂದನಾ ಮಂತ್ರಿ

೩೨

ಬರಬೇಡ ಹೋಗಿ ಹೇಳೋ ತಮ್ಮ ಪಿತ ನನ
ಗರಸು ತಾವಣುಗರೆ ನನಗೆ
ಅರರೆ ತಾವಾರ ಚಾಳಿಸಬಂದರೆಂದನಾ
ಸ್ವರನೇನಲ್ಲದೊ ಕರ್ಮ

೩೩

ನಿಲ್ಲದೆ ಪರಿತಂದು ಕಳಕಂರನಿದು ವೇಳೆ
ಯಲ್ಲೆಂದರೆಂದು ಕೈಮುಗಿದ
ಕಲ್ಲ ತಾಗಿದ ಮಿಂಟಿಯಂತವರ್ತಿರುಗಿದ
ರೆಲ್ಲರ ಮನಕೆ ನೋವಾಗೆ

೩೪

ಅಯ್ಯಯ್ಯ ಅಣ್ಣಾಜಿಯರು ಬರೆ ಪೋಗಲೆಂ
 ದಯ್ಯ ಬಾರಿಸಿದನೆಯೆಂದು
 ಒಯ್ಯನಾನೆಯನಿಳಿದಾ ಮಹಾಬಲರಾಜ
 ಮೆಯ್ಯ ತೋರದೆ ಪೋದ ನೊಂದು

೨೫

ಕಾಮನ ಸುತನಲ್ಲೆ ಲಾವಣ್ಯ ಸೂಸುತ
 ಭೂಮಿಾಶನಡೆಗೆಯ್ದು ವಾಗ
 ಶ್ರೀ ಮಹಾಬಲರಾಜ ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನು ಸೂನು
 ಸ್ವಾಮಿಯೆಂದನು ದಕ್ಷಿಣಾಂಕ

೨೬

ಸಾರಿ ಕಾಣಿಕೆಯಿಕ್ಕಿ ಪಜ್ಜೆಗೆರಗದ ಕು
 ಮಾರನ ತೆಗೆದಪ್ಪಿ ಕೊಂಡು
 ತೋರದೊಡೆಯೊಳಿಟ್ಟುಕೊಂಡನಾ ನೃಪನಂತೆ
 ಸಾರತ್ವದಯರೊಬ್ಬರುಂಟೆ

೨೭

ಮೊಗವೇಕೆ ಬಾಡಿತು ಗೂಢದೊಳೆಯೆಂದ
 ಬಗೆಯೇನು ನಿನಗೊಬ್ಬರೊಡನೆ
 ಜಗಳವಾದುದೊ ಹೇಳು ಹೇಳಣ್ಣಯೆಂದಪ್ಪಿ
 ಮಗನನಾ ಚಕ್ರ ಕೇಳಿದನು

೨೮

ದೇವರ ಸುತರು ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನೊತ್ತಿಗೆ ಸಾರ
 ಲೀ ವೇಳೆ ಬೇಡವೆಂದಟ್ಟಿ
 ನೋವ ತಾಳ್ವೀತನಂತೆಯ್ಯಂದನಂದರು
 ಸೇವಕರಾ ಚಕ್ರಿಯೊಡನೆ

೨೯

ಹಂಸನಾಥನೆ ಬಲ್ಲ ಮದನನ ಮನದ ವಿ
 ಧ್ವಂಸ ಭಾವನೆ ನಿಂದುದಕಟ
 ನಾಂ ಸೇರದಿರೆ ನನ್ನ ಸುತರು ವೈರಿಗಳೆ ಕ
 ಮಾರ್ಗನ ನಡೆ ಸುಡಲೆಂದ

೪೦

ತಂದೆಯ ನುಡಿಗೊಪ್ಪದೀ ಕುಮಾರಕ ಜಾಂ
 ಬಂದ ವಿವೇಕಕಿನ್ನೆಣೆಯೆ
 ಇಂದಿಷ್ಟು ಬುದ್ಧಿ ಜಪ್ಪನವಾದಂನ್ನಂತೊ
 ಯೆಂದು ಸರ್ವರು ಪೊಗಳಿದರು

೪೧

ಒಡ್ಡಿ ದಂಕವ ನಾನು ಗೆಲ್ವೆ ನೀನನ್ನಕ
ದೊಡ್ಡಣ್ಣ ನೊಡನಿರೆಂದವಗೆ
ಎಡ್ಡ ಮನ್ನಣೆಯನಿತ್ತರ್ಕಕೀರ್ತಿಯ ತೋರ
ಲಡ್ಡ ಬಂದವ ಕರೆಕೊಂಡ

೪೨

ಮದಗಜವೇರಿ ಮನ್ನಥನಿರ್ದ ಸಭೆಯೊಳ
ಗ್ಗದ ಚಕ್ರಿಯರ್ಧನಿನ್ನವರ
ಕದನ ಕರ್ಕಶದೋರಿ ಮೃದುವಪ್ಪುದಿಲ್ಲಿಗೆ
ಮದನಸನ್ನಾಹದ ಸಂಧಿ

೪೩

ರಾಜೇಂದ್ರ ಗುಣವಾಕ್ಯ ಸಂಧಿ

ಭರತೇಶ ಭುಜಬಲಿರಾಜರ ಮಂತ್ರಿ ಮಿ
ತುರು ನಡುನಲದೊಳೊಗ್ಗಾಗಿ
ದೊರೆಗಳಿಬ್ಬರ ಕದನಕೆ ಮುಂದೆ ಯೋಚಿಸಿ
ದರು ಮೃದುಕಲೆಯನೇನೆಂಬೆ

೧

ಸರ್ವಬಲವ ಕೊಲ್ಲಬೇಡ ಕೂರಸಿವಿಡಿ
ದೊರ್ವರು ಕಾಡಬೇಡಿನ್ನು
ಇರ್ವರ ಧರ್ಮಯುದ್ಧಕೆ ಕೇಳ್ವವೆಂದೆಯ್ವಿ
ಸಾರ್ವಭೌಮನ ಕೇಳ್ವರೊಡನೆ

೨

ಕುಲಿತದೇಹಿಗಳು ನೀವಿಬ್ಬರಿನ್ನಂಕದ
ತಳದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಕ್ಕುವಾಗ
ಬಳೆಗಾರವಸರದೊಳೆರಡಾನೆ ಹೊಕ್ಕು ಹೋ
ಕುಳಿಸಿದಂತಹುದೆಂದರವರು

೩

ಇದಕೆ ನೀವೇನ ಕಂಡಿರಿ ಪೇಳಿರೊಂದರಂ
ಜದೆ ನುಡಿವೆನೆ ಸ್ವಾಮಿಯನಲು
ಎದೆಹ್ನಾರು ಬೇಡವೈ ಪೇಳಿರೊಂದನು ಧರ್ಮ
ಕದನಕೊಪ್ಪೆಂದರಾ ಹಿತರು

೪

ಅಂತಿಂತುಟೆಂದೆನ್ನ ಕೇಳಬೇಡರಲಂಬ
ನೆಂತೊಪ್ಪಿದಂತೆ ಕೇಳುವೆನು
ಚಿಂತಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ ರೈ ಹೋಗಿರೊಂದನು ಮಹಾ
ಸಂತಸಬಡುತ ಸಾಗಿದರು

೫

ಮದನನ ಕಂಡು ಕೈಮುಗಿದು ಬಿನ್ನವಿಪೊಡೆ
ಮೈದೆ ಬೆಚ್ಚುತಿದೆಯೊಂದರವರು
ಕದನವುಂಟಾದರೆ ಭೀತಿ ಬೇಡುಸುರೈ
ನೊದಲಂತೆ ಹೇಳಬೇಡೆಂದ

೬

ಕಾಳಗವುಂಟು ಖಡ್ಗದ ಯುದ್ಧ ಬೇಡ ಕೇ
ಶ್ವೇಲಾದ ಮೃದುಲಯುದ್ಧವನು
ತೋಳ ಬಲ್ವೆಯೊಳ ನೀವಿಬ್ಬರು ಮಾಳ್ಪುದೆಂ
ದಾ ಲೇಸುಗಾರರಾಡಿದರು

೭

ಎನೆಯಿಕ್ಕದೊಬ್ಬರೊಬ್ಬರ ನೋಡಬೇಕು ಕ
ಣ್ಣೆ ವೆಯಿಕ್ಕದಾಗದು ಸೋಲ
ಬವರವನಪ್ಪರೊಳ್ಳಿಡಬೇಕು ಬಿಡದಿದರ್
ರವಧರಿಸಿನ್ನೊಂದು ಮಾತ

೮

ಮೊಗೆದು ಹೆಸ್ತಗಳಿಂದ ಜಲವನೊಬ್ಬೊಬ್ಬರು
ಮೊಗಕೆ ಚೆಲ್ಲುವುದು ಚೆಲ್ಲುತಿರೆ
ಮೊಗವಡ್ಡದೆಗೆದಾಗ ಸೋಲವಲ್ಲಿಯು ಯುದ್ಧ
ಮುಗಿಯದರಾಲಿಸಿನ್ನೊಂದ

೯

ಮಲ್ಲಯುದ್ಧವ ಮಾಳ್ಪುದವರೊಳೊಬ್ಬನನೆತ್ತಿ
ದಲ್ಲಿ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಲಬೇಕು
ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೊಂದು ಕಾಳಗ ಗೀಳಗ
ಸಲ್ಲದೊಪ್ಪನಲೊಪ್ಪಿತೆಂದ

೧೦

ಸಂಗರ ದೊರೆಗಳಿಬ್ಬರಿಗಲ್ಲದುಳಿದ ಷ
ಡಂಗವಾಹಿನಿಗಿಲ್ಲವೆಂದು
ಡಂಗುರ ಸಾರಿತು ಕಟಕದೊಳ್ಳಿದನನ
ಣ್ಣಂಗೊಡ್ಡಿ ನಿಲೆ ಮೇರುವಂತೆ

೧೧

ತರತರವಾಗಿ ನಂದರು ವೃಂತರಾಂಕರಂ
ಬರಚರರಾಕಾಶದಲ್ಲಿ
ನರರು ತುರುಗಿ ತುಂಬಿ ನಿಂದಿದರಾ ವಸುಂ
ಧರೆ ತೆರಪೆಯ್ದದೆಂಬಂತೆ

೧೨

ಗರ್ವಗಿರಿಯನಿಳಿವಂತಾನೆಯಿಂದಿಳಿ
ದುರ್ವಿಯೊಳಲ್ಪದೂರದಲಿ
ಕರ್ವವಿಲ್ಲನು ಮಧ್ಯದೊಳು ನಿಂದನಾ ಪಸು
ರ್ಪರ್ಪತ ನಿಂದುದೆಂಬಂತೆ

೧೩

ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡಿನ ಕಂಗಳವನಲ್ಲಿ ನಿಂದವು
ಕಣ್ಣೆಯೊಳೆರಳೆ ಬಿದ್ದಂತೆ
ಅಣ್ಣಗೊಡ್ಡಿದುದೊಂದು ಕೊರತೆಯಲ್ಲದೆ ಮಿಕ್ಕ
ಬಣ್ಣದೊಳವಗುಂಟೆ ಕೊರತೆ

೧೪

ಹತ್ತಿರಕೆಯ್ದುದು ಚಾಂಗು ಭಲಾಯಿನ
ಲೆತ್ತಿದ ತಿಲಕೆಯಿಂದಿಳಿದು
ಹತ್ತಿಂಟು ಮಾರಿನೆ ಸ್ಮರನಿದಿರೊಳು ನಿಂದ
ನುತ್ತುಂಗಭರಿತನಾ ಚಕ್ರಿ

೧೫

ಕುಂದಣದದ್ರಿ ಪಚ್ಚೆಯ ಗಿರಿಯೆರದೊಡ್ಡಿ
ನಿಂದುವೊ ಕಳದೊಳೆಂಬಂತೆ
ಸೌಂದರಾಯತದೀರ್ಘದೇಹಿಗಳಣ್ಣ ತ
ಮ್ಬಂದಿರೊಪ್ಪಿದರು ನೋಳ್ಪರಿಗೆ

೧೬

ಭೂರಿವಾದ್ಯದ ನಾದ ನಿಂದುದು ಕದನದ
ಭೇರಿಯ ಸನ್ನೆ ಮತ್ತಿರಲಿ
ಅರಯ್ದು ನಾಲ್ಕೆಂಟು ನುಡಿವೇಳ್ವ ಮೊದಲಿಂದ
ನಾ ರಾಯ ಪುರು ಕೇಳ್ವಂತೆ

೧೭

ಮನಸಿಜ ಕೇಳಣ್ಣ ನಿನಗೆನಗಿಂದು ದು
ರ್ಮನದಿಂದ ಜಗಳವಪ್ಪುದಕೆ
ಘನವೇನು ಹೇಳು ನಿಷ್ಕಾರಣ ಕದನವ
ಜನಪರೆಸಗುವರೆಯೆಂದ

೧೮

ನಿನ್ನೊಡವೆಯ ನಾನು ಕೊಂಡುದಿಲ್ಲಣ್ಣ ನೀ
ನೆನ್ನೊಡವೆಯ ಕೊಂಡುದಿಲ್ಲ
ಮುನ್ನಯ್ಯನಿರಿಸಿದಂದದಿ ರಾಜ ಯುವರಾಜ
ಸಣ್ಣ ಹದೊಳಗಿದವಲೆ

೧೯

ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ನಾ ನಿನ್ನ ಬಿಟ್ಟಾಡಿದನೆ ನನ್ನ
ಪಡೆಯೊಳಗೊಬ್ಬರಾಡಿದರೆ
ಒಡಹುಟ್ಟಿದವನ ನೋಡುವೆನೆಂದು ಬರಹೇಳಿ
ಫಡ ಹುಸಿಯೆಂಬರೆ ಅಪ್ಪ

೨೦

ಮಾತಿಗೆ ತೊಡಗಿದ ಕದನಕಿಂದಿವನಿಗೆ
ಭೀತಿಯಾದುದೆಯೆನಬೇಡ
ಪೂತು ಮರುರೆಯೆನ ಕದನದೋರ್ಪೆನು ಕಳ ಸು
ಪಾತಕ ಕಳೆವೆನು ಮೊದಲು

೨೧

ನಾನಿಷ್ಟು ನಿನ್ನಿಂದ ಹಿರಿಯನಾದುದರಿಂದ
ಸೇನೆಗೆ ಬರವೇಳ್ವೆನೈಸೆ
ನೀನೆನಗಗ್ರಜನಾದರೆ ನೀನಿದರ್
ಸ್ಥಾನಕೆಯ್ದೆ ತಡೆದಿಹೆನ

೨೨

ಪಾಟಿಸಿ ಕೇಳಣ್ಣ ನಾನು ನೀನಾಡುವ
ರಾಟಕಾರರು ನಮ್ಮ ಭಟರು
ನೋಟಕಾರರೆ ನೀನು ನೆನದ ಸಂಗ್ರಾಮ ಸ
ಘಾಟಿಕೆಯಾಯ್ತು ಕಂಜಾಶ್ರು

೨೩

ನನ್ನ ಗೆದ್ದುದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಕೀರ್ತಿಯೆ ಹೇಳು
ನಿನ್ನ ಗೆಲ್ಲಿದನಗೊಂದು ಜಸವೆ
ಪನ್ನಗ ನರ ಸುರ ಲೋಕದುತ್ತಮರು ಭೀ
ಯೆನ್ನರೆ ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡು

೨೪

ಅದಕೇನು ನೀನಿಂತು ಕದನಕೆಯ್ದಿದೆಯೈಸೆ
ಕದನದೊಳ್ಗೆ ಲವೈಸೆ ಕಡೆಗೆ
ಬದೆಗರಂದದಿ ಹೋರಲೇತಕೆ ಗೆಲವು ನಿ
ನ್ನದು ಸೋಲವೆನಗೆ ಹೋಗಿಂದ

೨೫

ಗೆಲವೆಂಬುದೇನುಪಚಾರವಲ್ಲಣ್ಣ ತೋ
ಳ್ವಲವ ಬಲ್ಲಿನು ಸತ್ಯವಹುದು
ಬಲ್ಲವೆಲ್ಲ ಕೇಳ್ವಂತೆ ಪೇಳ್ವೆನು ಕೇಳೆಂದು
ಬಳಿಕ ಚಕ್ರೇಶನಿಂತೆಂದ

೨೬

ದೃಷ್ಟಿವಿಜಯವೆಂತು ಪಂಚವಿಂಶತಿಶಾಪ
ದಷ್ಟುದ್ದ ಹೆಚ್ಚು ನೀನೆನ್ನ
ದೃಷ್ಟಿಸಬಹುದಾನು ನಿನ್ನ ನೋಳ್ವುಗೂರ್ವ್ವ
ದೃಷ್ಟಿ ನೊಂದೆನೆ ಹೊಯ್ದುದೆಂದ

೨೭

ಜಲಯುದ್ಧದೊಳು ನಾನು ಚೆಲ್ಲೆ ನಿನ್ನೆದೆ ಮುಟಿ
ಯಿಳಿವುದು ವಾರಿ ನೀನೆನ್ನ
ಮುಳುಗಿಸಿ ಬಡಬಡುದದಿಂದ ನನಗಾಗ
ಚಳಿತಡ್ಡ ಮೊಗವಹುದೆಂದ

೨೮

ಮಲ್ಲಗಾಳಗವೆಂತು ಭುಜಬಲಿಯೆಂದಯ್ಯ
ನಲ್ಲವೆ ಪೆಸೆಟ್ಟಿನಂದು
ಬಲ್ಲೆನಯ್ಯನ ವಾಕ್ಯ ಹೊಸಿಯೆಂದು ಭುಜಬಲ
ದಲ್ಲ ನೀನೆತ್ತವೆಯೆಂದ

೨೯

ಅನುಜಾತಗಗ್ಗುಜ ಸೋತೆನೆಂಬಾಗ ಕೆ
ರ್ರನೆ ದಶದಿಕ್ಕು ಕಂದಿದುವು
ಅನಲವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗೆ ಸೂಸಿತು ಸೂಸದೆ
ಮನರತ್ನ ನೊಂದಾಡುವಾಗ

೩೦

ಬೆದರಿತು ಕಟಕ ಹಾ ಕಷ್ಟವ ನೆನೆದೆನೆಂ
ದೆದೆಯೊಳೆಂಗಳ ನೊಂದುಕೊಳುತ
ಮದನ ಸಮ್ಮುಖವಾಗದೋರೆಯಾಗಿರೆ ಚಕ್ರ
ಮುದದೊಲಿ ಮತ್ತಿತು ನುಡಿದ

೩೧

ಕೇಳಣ್ಣ ಚಕ್ರವ ಬಯಸಿತಿಲ್ಲಾನು ತೆ
ಸ್ತ್ರಾಲಯದೊಳು ತಾನೆ ಹುಟ್ಟಿ
ಎಳಿಸಿ ನಾಡ ಸುತ್ತಿಸಿತು ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ
ಅಲಿಗೆ ನೋವಾಗುವಂತೆ

೩೨

ಅರಸಾಗ ನೀನೂರೊಳಿದೆ ನೀನಟ್ಟಿದ
ದೊರೆಯಾಗಿ ನಾನೆಯ್ತೆ ನಿನ್ನ
ಧರೆಯ ಸಾಧಿಸಿ ತಂದೆನೊಪ್ಪುಗೊಳ್ಳೆನ್ನ ಭೂ
ವರವೃಂದವಿದೆ ಕಟಕವಿದೆ

೩೩

ನಿನಗೆ ನಾನಣ್ಣನೆಂಬಕ್ಕರವಿಲ್ಲ ನೀ
ನನುಜನೆಂಬಕ್ಕರುಂಟಪ್ಪ
ನನೆವಿಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಭಾಗ್ಯವ ಕಣ್ಣು ತುಂಬ ನೋ
ಳ್ಳೆನು ರಾಜಪದವಿಗಿಂತೊಪ್ಪು

೩೪

ಕೌಶಲಿಯೊಳು ನೀನು ಸುಖಬಾಳು ನನಗೊಂದು
ದೇಶವ ಕೊಟ್ಟು ಬೇರಿಸು
ಕೈಶದ ಮಾತಲ್ಲ ಸಂತೋಷ ಪುರುಷರ
ಮೇಶನ ಕೆಂಬಜ್ಜೆ ಯಾಣೆ

೩೫

ವಿರಸವ ಬಿಡು ಬಿಡೆಂದಾ ಚಕ್ರಿ ನುಡಿಯೆ ಪೂ
ಸರನು ತಗ್ಗು ತ ಮನಸಿನೊಳು
ಮುರಿದ ಮೋರೆಯೊಳಿರೆ ಚಕ್ರರತ್ನವನಾಗ
ಕರೆದಿಂತು ನುಡಿದನಾ ಚಕ್ರಿ

೩೬

ಹೋಗು ಚಕ್ರವೆ ಭುಜಬಲಿಯನೋಲೈಸೆನೆ
ಹೋಗದೀತಗೆ ಪುಣ್ಯವುಂಟು
ಪೂಗಣೆಯಗೆ ಚಕ್ರ ಬೆಸಗೈಯ್ವ ಪುಣ್ಯವಿ
ಲ್ಲಾಗಿ ನಿಂದಿತು ಮುಂದೆ ಬಂದು

೩೭

ಎಲೆಲೆ ಪಿಶಾಚ ಹೋಗಿಂದರೇತೆಕ ಹೋಗಿ
ಕಲಹ ನಿನ್ನಿಂದಾದುದೆನೆಗೆ
ಜಲಜಾಸ್ತ್ರನತ್ತ ಸಾರೆಂದು ನೂಕಿದರದು
ಬಳಿ ಜಾರುವಂತೆ ಜಾರಿದುದು

೩೮

ಗರುಡಮಂತ್ರಕೆ ವಿಷವಿಳವಂತೆ ಭರತಭೂ
ವರನ ವಾಕ್ಯವ ಕೇಳಲಾಗಿ
ಜರಿಜರಿದಂಗಳಗತ್ತಿದ ಕೋಪ ಪೈ
ಸರಿಸಿತು ಹೃದಯ ತಂಪಾಯ್ತು

೩೯

ಒಲಿದ ಮೋರೆಯ ತಿರುಹಿದನು ಸಮ್ಪುಖವಾಗಿ
ಕಳೆದನೊಯ್ಯನೆ ತೋಳತೊಡಕ
ಅುಳಕಾದುದಣ್ಣನ ಮೊಗವ ನೋಡೆದೆ ನಾಚಿ
ತಲೆಗುಸಿದಿದನಾ ಮದನ

೪೦

ಕಡೆಯ ಯುದ್ಧದೊಳಲ್ಲದವರುಕ್ಕು ನಿಲ್ಲದೆ
ದಿಡಿಕಿರಿದೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದುರ್
ನುಡಿಯೊಳೆ ಚಕ್ರಿ ಗೆಲ್ಲದ ಕಂಡು ಪೊಗಳ್ದರು
ನುಡಿಯದೆ ಸಖ ಮಂತ್ರಿ ನೃಪರು

೪೧

ನುಡಿದ ಗಂಭೀರ ಬೋಧಿಸ ಬೋಧೆ ತಮ್ಮನೆಂ

ದೊಡಕು ಹುಟ್ಟಿಸದೊಂದು ಪ್ರೀತಿ
ತೊಡರದ ಮಾತಿಂದ ಗೆಲ್ಲ ಚಾತುರ್ಯಕೆ
ಪಡೆಯೆಲ್ಲ ಮೆಚ್ಚೆ ಕೀರ್ತಿಸಿತು

೪೧

ನಾಸಿಕಾಗ್ಗ ದೊಳಿಟ್ಟ ಬೆರಳಿಂದ ತನ್ನ ದು

ರ್ವಾಸನಾ ಚರಿತವ ನೆನೆದು
ಹೇಸುವ ತಲೆಗೊಡಹುವನಾಗ ಮನಸಿಜ
ನಾಸನ್ನ ಮೋಕ್ಷಕನಲ್ಲೆ

೪೨

ಪಾಪಿ ನಾನೆನ್ನಣ್ಣಿಗಿದಿರಾಗಿ ಕುಲಕೆ ಲೋ

ಕಾಪವಾದವ ತಂದೆನಕಟ
ಕೋಪ ಗರ್ವಗಳಾರ ಕೆಡಿಸವೆಂದಾ ಪುಷ್ಪ
ಚಾಪ ತನ್ನೊಳು ಮರುಗಿದನು

೪೪

ಸನ್ನತವಲ್ಲದ ಕಾರ್ಯವ ನೆಗೆಟ್ಟೆನ್ನ

ನುನ್ನತ್ತನೆನ್ನದೆ ಪಿತನು
ಮನ್ನಥನೆಂದೇಕೆ ಕರೆದನೆಂದೆಯೊಳು
ದೃಷ್ಟೋಕ್ಷಗಾಮಿ ಚಿಂತಿಸಿದ

೪೫

ನೀತಿನೇಳ್ವಾಗ ನಿನ್ನಣ್ಣ ನಿನ್ನಣ್ಣನೆಂ

ದೊತೆಲ್ಲರೊರೆವಾಗ ನಾನು
ಆತನೀತನು ಚಕ್ರಿಯೆಂದನಗ್ರಜನೆಂಬ
ಮಾತನಾಡಿದನೆ ಹಾಯಿಂದ

೪೬

ಲೋಕದ ಮುಂದಣ್ಣ ಸೋಲವೆಂದನು ನೂಕು

ತಾರಾಯ್ತು ಚಕ್ರಕನ್ನಿಂದ
ತೂಕನೆ ನನಗಿದು ಲಘುತೆಯೆಂದಾತ್ಮನಿ
ರಾಕರಣೆಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡ

೪೭

ದೀಕ್ಷೆಗೆಯ್ದು ವುದೆ ಲೇಸೆಂಬೆಯೊಳು ನೆನೆ

ದಿಕ್ಷುಕೋದಂಡನಣ್ಣನನು
ಈಕ್ಷಿಸದೆಡಬಲದತ್ತ ನೋಡಿದನು ಶಾಂ
ತಾಕ್ಷಿಯೊಳೊಮ್ಮೆ ಸಾಯ್ದಳವ

೪೮

ಅಕಾಶ ಭೂಮಿ ತುಂಬದ್ದ ದಳವ ನೋಡ
ಲಾ ಕಾಮಗೊಡನೆ ಕೈಮುಗಿಯೆ
ಏಕೆ ಕೈಮುಗಿದಪರಿನಗೆಂದು ನಾಡ್ವೈ ಮ
ತ್ತೀಕೆಡೆಗೊಲೆದು ನೋಡುವನು

೪೯

ಪೌಜ ನೋಳ್ವುದ ಬಿಟ್ಟು ತಲೆವಾಗಿ ಮದನನ
ಣ್ಣಾ ಜಿಗಿನ್ನೆನ್ನ ಕಾರ್ಯವನು
ಮಾಜದಾಡುವೆನೆಂದು ನೆನೆದಿದ್ನಿಲ್ಲಗೆ
ರಾಜೇಂದ್ರಗುಣವಾಕ್ಯ ಸಂಧಿ

೫೦

ಚಿತ್ತಜನಿರ್ವೇಗ ಸಂಧಿ

ನೋವುತಿದುರ್ದು ಚಿತ್ತ ಮನ್ಮಥ ತಲೆಯೆತ್ತಿ
ಭಾವರಾಗ್ರಣಿಯ ನೋಡಿದನು
ದೇವರು ಕ್ಷಮಿಸುವುದೆನ್ನದು ತವ್ವೆಂದು
ಭಾವಶುದ್ಧದೊಳು ಕೃಮುಗಿಡ

೧

ತಪ್ಪಿಲ್ಲವಣ್ಣ ನಿನ್ನಯ ನಡೆಯೆಲ್ಲವು
ಒಪ್ಪವೆನ್ನದೆಗೆ ಸಂತೋಷ
ಒಪ್ಪಿಟ್ಟಿ ನೋವನಗಿಲ್ಲವೆಂದೊರೆದನು
ಭಪ್ಪನ್ನದೇಶದೊಡೆಯನು

೨

ದೂಷಣವನು ತೊಡಗಿದೆ ನಾನು ದೇವರು
ಭೂಷಣಗೈದಿ ನನ್ನ
ದೋಷವೆನ್ನನೆ ಪುದಿದಲೆವುದು ಪರಮ ಸಂ
ತೋಷ ದೇವರಿಗಹುದೆಂದ

ಅಂತಾಡದಿರು ನೀನು ಬೇರೆ ನಾ ಬೇರೆಯೇ
ನಿಂತು ನೋವರೆ ಕಬ್ಬುವಿಲ್ಲ
ಕುಂತೆಂಬುದೆನಗಿಲ್ಲ ನಿನಗಿಲ್ಲ ನೀನಿಂತು
ಚಿಂತೆಗೊಳ್ಳದಿರೆಂದನಣ್ಣ

೪

ನನಗಾವ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲೆನ್ನ ಬಿನ್ನಹವನೊಂ
ದನೆ ಪಾಲುವುದು ದೇವರೆಂದ
ಅನುಜ ಪೇಳೇನೆಂದ ದೀಕ್ಷೆಗೆ ಪೋಪೆನೊ
ಪ್ಪೆನುತ ಕೈಮುಗಿದನಂಗಜನು

೫

ಭೋಂಕನೆದ್ದನು ಚಕ್ರಿ ಗಳಗಲನೆಯ್ದು
ಪಂಕಜಾಯುಧ ದೀಕ್ಷೆಗೀಗ
ಮುಂಕೊಂಡು ಪೋಪೆನೆಂಬುದ ಮರೆಯೆಂದು ತ
ಳ್ಳಂಕದಿ ತಕ್ಕೈಸಿಕೊಂಡ

೬

ದೀಪ್ತೈಯ್ದಲದೇಕೆ ಭಂಗವೇನಾಯ್ತು ಕ
 ಟಾಪ್ಪಿಸಿ ನುಡಿದನೆ ನಿನ್ನ
 ಮೋಕ್ಷಕಾರ್ಯವ ಮುಂದೆ ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಬಿಂ
 ದೀ ಕ್ಷೋಭೆ ಬೇಡಪ್ಪಯಿಂದ

೭

ಭಂಗವಿಲ್ಲೆನಗೆ ದೇವರಿಗೊಡ್ಡಿ ನಿಂದಾಜಿ
 ರಂಗದಿ ಲಘುತೆದೋರಿದೆನು
 ಭಂಗುರಕರ್ಮತಂತ್ರದಿ ನೊಂದೆನೆನ್ನಂತ
 ರಂಗ ಹೇಸಿತು ಪೋಪೆನೆಂದ

೮

ದರ್ಪಕ ನೀನೇನ ಮಾಡಿದ್ದೆ ಹುಂಡಾವ
 ಸರ್ಪಿಣಿದೋಷದೊಳೆನಗೆ
 ತೋರ್ಪುದೀ ಭಂಗವೆಂದೊರೆದನಯ್ಯನು ನೀನು
 ಬೇರ್ಪಟ್ಟು ನನೆಯದಿರೆಂದ

೯

ಕಾಲದೋಷದೊಳಾದರೆನ್ನಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾ
 ದೀ ಲೋಕವಾರ್ತೆ ಜಾರುವುದೇ
 ಕೈಲಾಸಗಿರಿಗೈಯ್ದಬೇಕೆನ್ನ ಬಿನ್ನಹ
 ಕಾಲಸ್ಯ ಮಾಡದೊಪ್ಪೆಂದ

೧೦

ಆಡದಿರಾ ಮಾತನೆನ್ನ ಮುನಸಿಗರ್ತಿ
 ಮಾಡಿ ಮತ್ತೆಯ್ದು ನೀನೆಂದು
 ಕೂಡೊಮ್ಮೆ ತಕ್ಕೈಸಿ ಗಡ್ಡವ ಪಿಡಿದೊತ್ತಿ
 ಬೇಡಿಕೊಂಡನು ಚಕ್ರಧರನು

೧೧

ಎಂದಿರ್ದು ದೀಪ್ತಿಯ ತಾಳ್ಪು ನಾನಪವರ್ಗ
 ಮಂದಿರದೊಳು ನಿಲ್ಲೆನ್ನೈಸೆ
 ತಂದೆಯ ಬಳಿಗಿದೆ ಪೋಪೆನೊಪ್ಪಣ್ಣಾಜಿ
 ಯೆಂದನಾ ಕುಸುಮಕೋದಂಡ

೧೨

ಹರಿದುದು ಸಂಸಾರಸುಖದಾಸೆ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲ
 ರಿರಕದ ಮಮತೆ ಜಾರಿದುದು
 ಮುರಿದ ಚಿತ್ತವನಿನ್ನ ಮೊನೆಮಾಡಬಹುದೆ ಬಾ
 ಯ್ದೆರೆದು ಹೋಗಿಂದುಳುರಿದ

೧೩

ಅಣ್ಣನಿಗಿದಿರೊಡ್ಡಿ ನಿಂದ ದೇಹವ ಮುಸಿ
ಮುಣ್ಣ ಮೂಲ್ವೆನು ತಪಕೊಡ್ಡಿ
ಉಣ್ಣದುರಿವ ಕರ್ಮಗಳ ಸುಟ್ಟು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ
ಪೊಣ್ಣ ನೆಯ್ದು ವೆನು ನೋಡೆಂದ

೧೪

ಮುನ್ನೆದ್ದರುವರು ತೊಂಬತ್ತಮೂವರು
ನಿನ್ನೆ ಹೋದರು ನೀನು ಹೋಗಿ
ಭಿನ್ನ¹ಗಾ¹ಗದೆಯೆನ್ನ ಭಾಗ್ಯ ಬೇಡಣ್ಣ ನೀ
ನೆನ್ನ ನುಡಿಯ ಮನ್ನಿಸೆಂದ

೧೫

ಪುರುನಾಧನಾಣಿ ದೇವರ ಪಾದದಾಣಿ ಶ್ರೀ
ಗುರು ಹಂಸನಾಥನೆ ಸಾಕ್ಷಿ
ಇರೆನು ದೀಕ್ಷೆಗೆ ನನ್ನ ಕಳುಹಚಿತ್ತೈಸೆಂದು
ಚರಣಾಬ್ಜ ದೊಳು ಮಂಡೆಯಿಟ್ಟ

೧೬

ಕಂಬನಿ ಗುಳಗುಳನೊಕ್ಕವೇಳೇಳಣ್ಣ
ನೀಂ ಬಯಸಿದುದಾಗಲೆಂದ
ಇಂಬಿನೊಳೆದ್ದಾಗಲೆಂದೊಡಂಬಟ್ಟು ಪಾ
ದಾಂಬುಜಕಿತ್ತ ಹೆಮ್ಮೆಗನ

೧೭

ಅಳುತಿದರ್ಶಣ್ಣನು ನಗುತ ಕೈಮುಗಿದವ
ಕಳಭ ಸಂಕಲೆ ಬಿಟ್ಟು ವನಕೆ
ತಳವಂತೆ ಸಂಗವ ತೊರೆದೆಯ್ದು ತಿದರ್ಶನು
ದಳವೆಲ್ಲ ಬೆರಗಾಗಿ ನೋಡೆ

೧೮

ಅಕಟ ಕಷ್ಟವನೊಂದನೇನೆಂಬಿ ಕುಟಿಲನಾ
ಯಕ ಶರನಾಯಕನವರು
ಮಕರಾಂಕ ಮೊದಲು ತಮ್ಮೊಡೆಯನಿಗೊಡ್ಡಿ ದಾ
ಟಿಕೆ ನೋವ ತಾಳ್ತಿದ್ದ ರೊಳಗೆ

೧೯

ಒಡೆಯನಿಗನುಕೂಲವಾದರೀ ಸ್ವರನು ನ
ಮೊಡೆಯನು ಮೀರಿದಾಗದವನು
ಒಡೆಯನೆ ಯಂದಲ್ಲದೂರವ ಹೋಗಿ ಬಿಂ
ಗಡೆಯೊಳಿಂತೆಂದರು ನಿಂದು

೨೦

ಸಿರಿಯ ಹೋಗಾಡಿ ಹೋಹರಸ ಕೇಳ್ವೆನೆಮ್ಮ
ಭರತಚಕ್ರೇಶ್ವರಗೆರಗಿ
ಇರದಾದೆ ಹೋಗು ಹೋಗಿನ್ನು ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ನೀನು
ತಿರಿವೊಡಾತನ ನಾಡೆ ಬೇಕು

೨೧

ಜಪಶಾಂತಿಯೊಳು ಹೋಗುತಿರ್ದನಾ ನುಡಿಗಿಷ್ಟ
ಕುಪಿತದಿ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದನು
ತಪಸಿಗೈಯ್ದವಗೆ ಸೈರಣೆ ಮುಖ್ಯವೆಂದು ನಿ
ರ್ಲಪಿತದಿ ನಡೆದನಾ ಮದನ

೨೨

ಜೋಲಿಯಿಲ್ಲದೆ ಬಂದು ಜಿನನ ಕಂಡಾತ್ಮಸ
ಖಾಳಿವೆರಸಿ ಯೋಗಿರೂಪ
ತಾಳಿದನಂಗಜನೆಂಬೆನು ಕೊಸರುವ
ವೇಳೆಯಲ್ಲಿರಲತ್ತಲಿತ್ತ

೨೩

ಮಂದಿಯ ಕಳುಹಿ ಕಣ್ಣೀರಿಕ್ಕುವಂಗಜ
ನಂದನರುಗಳ ಕೈವಿಡಿದು
ಕಂದಿದ ಮೊಗ ಕಣ್ಣೊಳೊಗುವ ಕಂಬನಿಯಿಂದ
ಮಂದಿರವೊಕ್ಕನಾ ಚಕ್ರೆ

೨೪

ಪೂಗೋಲ ದೀಪ್ತೆಗೆಯ್ದಿದನೆಂಬ ನುಡಿ ಕಿವಿ
ದಾಗೆ ಯಶಸ್ವತೀದೇವಿ
ತೂಗುಮಂಚದೊಳಿದುರ್ ಮೂರ್ಛಿಹೋದಳು ಮೂರ್ಛಿ
ಯಾಗದೆ ಪೆತ್ತ ತಾಯ್ಗೆಳಿಗೆ

೨೫

ಚಿಕ್ಕಣ್ಣ ದೀಪ್ತೆಗೆಯ್ದಿದನೆ ಹಾ ಹಾ ನನ್ನ
ಚಿಕ್ಕಾಣೆ ಮದವೆದ್ದು ಹೋಯ್ತು
ಹೊಕ್ಕಡ್ಡಗಟ್ಟಿ ತಡೆವರಿಲ್ಲದಾದರೆ
ಅಕ್ಕಟೆಯಿಂದಳಲಿದಳು

೨೬

ಇರುಳಾದುದಷ್ಟಕಾ ಯಿರುಳ್ಳೆಲ್ಲ ಶೋಕಜಾ
ಗರವಿದ್ದ ರುದಯವಾಯ್ತೊಡನೆ
ಇರುಳೆ ರುಂಝಾನಿಲನೆಂಬ ನಂಬುಗೆವಂತ
ಸ್ವರಪುರಳೆಯ್ತಿ ಹೇಳಿದನು

೨೭

ಕೇಳಲೊಡನೆ ಸುನಂದಾಜೀವಿ ಮೂರ್ಛೆಯ
ತಾಳಿದಳರಸಿಯರೆದೆಗೆ
ಬಾಳ ಬೀಸಿದ ತೆರನಾಯ್ತು ಹಾಯೆಂದು ಮೂ
ರ್ಛಾಲಂಬವಡೆದೊರಗಿದರು ೨೮

ಎಚ್ಚತ್ತು ಜನನಿ ಏನೇನು ರುಂಯ್ಯಾನಿಲ
ಪಚ್ಚೆವಿಲ್ಲಣ್ಣನೆನಾದ
ಹುಚ್ಚುಗೊಂಡಂತೆಮ್ಮ ಬಿಸುಟು ಹೋದನೆ ದೀಕ್ಷೆ
ಮೆಚ್ಚಾಯ್ತೆ ಹೋಗಿಂದಳುತ ೨೯

ಕಾಣ್ಣಿನೆಂದೆಯ್ದಿದನಣ್ಣನ ದೀಕ್ಷೆಗೆ
ಪೂಣ್ಣ ವಿರಕ್ತಿಯೆಂ ತಾಯ್ತೆ
ಜಾಣ್ಣಿಡೆ ನುಡಿದನಲ್ಲರಸಣ್ಣ ಹೇಳೆಂದು
ಗೋಣ್ಣಾತು ಕೇಳಿದಳುತ ೩೦

ಮತ್ತೆ ಮೂರ್ಛೆಗೆ ಸಲ್ವಳೆಚ್ಚಿರುವಳು ಬಟ್ಟ
ಮುತ್ತಿನಂತಿಳಿಯೆ ಕಣ್ಣೀರು
ಚಿತ್ತಜ ನನ್ನ ಕೊಂದೈ ಕಂದ ಹಾ ಹಾ ಗು
ಣೋತ್ತಮಯಿಂದಳಲಿದಳು ೩೧

ಮಕ್ಕಳ ನೆನೆಯದೆ ಪೆಂಡಿರ ನೋಡದೆ
ಲೆಕ್ಕಕೆ ತಾರದೆ ನನ್ನ
ಚಿಕ್ಕಪ್ರಾಯದೊಳಿತು ದೀಕ್ಷೆಗೆ ಲಂಘಿಸ
ತಕ್ಕದೆ ನಿನಗೆ ಕಂದರ್ಪ ೩೨

ಜನವ ಮೋಹಿಸ ನನ್ನ ಸಿರಿಯೆತ್ತ ನೀನೆತ್ತ
ಮುನಿವೇಷನಡೆವುದಿದೆತ್ತ
ಕನಸ ಕಂಡಂತಾಯ್ತು ನಿನ್ನ ಸಂಪದವೆಂದು
ಜನನಿ ಮರುಗಿದಳಂಗಳನ ೩೩

ಪರವಶ ತಿಳಿದಿದ್ದು ಸ್ಮರನ ರಾಣಿಯರೈದೆ
ಜರಿವುತ ಮಳಲೇರಿಯಂತೆ
ಸುರಿವ ಕಂಬನಿಯಿಂದ ಹಲುಬಿದರೊಡನೆ ನ
ಲ್ಲರನಗಲ್ಲಾರು ಸೈರಿಸರು ೩೪

¹ಹೂಣ್ಣ ವಿರಕ್ತಿಗೊ (ಖ)

ನಲ್ಲ ಹಾ ಹಾ ನಮ್ಮ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದೈ ಕಬ್ಬು
ವಿಲ್ಲ ಹಾ ಹಾ ನಮ್ಮ ತೋರೆದೈ
ಕೊಲ್ಲದೆ ಕೊಂದೆ ನೀನಮ್ಮನೆಂಬಲೆಯ
ರೆಲ್ಲರು ಹಳವಳಿಸಿದರು

೩೫

ಅಂಗನೆಯರ ಕೂಟ ಸಾಕಾಯ್ತೆ ನಿನಗೆ ಮು
ಕ್ಕಂಗನೆಯಾಟ ಬೇಕಾಯ್ತೆ
ಸಂಗರವೆಂಬೊಂದು ನೆನದೋರಿ ವಿಧಿ ನಿನ್ನ
ಮುಂಗಡೆಗೊಯ್ದದೆ ನೀರ

೩೬

ಅರಗಿಗಳಿಗಳರ ಬಾಣಾಂಕಿಗಳರ ಸಾಕಿ
ದೇರಳಿಗಳರ ಹಂಸಗಳರ
ಅರಲಂಬ ಪೋದ ಬಟ್ಟೆಗೆ ಪೋವೆವಿನ್ನೆಮ್ಮ
ಸ್ಥಿರಿಸದೆ ಸುಖವಿರಿ ನೀವು

೩೭

ಲತೆಯೆ ನಂದನವೆ ತಂಗೊಳನೆ ತಾವರೆಯೆ ಮಾ
ರುತನೆ ಮತ್ತಾಳಿ ಕೇಳಿವ್ವು
ಪತಿ ಪೋಪ ದೆಸೆಗೆ ಪೋವೆವು ಸುಖವಿಡುದೆಂದು
ಸತಿಯರೆದ್ದರು ಗೃಹದಿಂದ

೩೮

ಬಂದು ತಮ್ಮತ್ತೆಯ ಕಂಡು ಕಾಲ್ಗೆರಗಿ ನ
ಮ್ನೊಂದಾಗಿ ಮುನಿದು ನಿಮ್ಮಣುಗ
ಮುಂದಕೆಯ್ದದನು ನಾವೆಯ್ವಿ ತಿಳುಪಿ ಕರೆ
ತಂದವೆಂದರುಬೈಯೊಳು

೩೯

ನಾನು ಬವ್ವೆನು ದೀಪ್ತೆಗೆಲೆ ಹೆಣ್ಣುಗಳಿರಾ ಮ
ತ್ತೇನಿಲ್ಲಿ ಬಯಲಾಸೆಯೆನಗೆ
ಮಾನಿತಾರ್ಥವ ಭರತಣ್ಣ ಗಕ್ಕನಿಗೆ ಸಂ
ಧಾನಿಸಬೇಕೆಂದಳಾಕೆ

೪೦

ತಡವುಂಟು ನನಗದರಿಂದ ನೀವೆಯ್ದಿರೆಂ
ದೊಡಬಟ್ಟು ಮತ್ತನರವರ
ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರು ಕೆಲಬರು ನಂಬುಗೆವಂತ
ಬೊಡಗೊಡ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟಳಾಕೆ

೪೧

ಸೊಸೆಯರ ಕಳುಹಿಸುವಾಗ ಸುಬಲರಾಜ
ವೆಸರಿನ ಮೂರು ವರುಷದ
ಹೆಸುಳೆ ಬಂದಯ್ಯನ ತೋರು ತೋರೆಂದು ಪೀ
ಡಿಸಿತು ಮನ್ಮಥನ ಮಾತೆಯನು ೪೨

ಇದ್ದಾಗ ತೋಡೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಂಗಳ
ಮುದ್ದಾಡುತಿಪ್ಪನಾ ಶಿಶುವ
ಗುದ್ದುವುದಜ್ಜೆಯ ಬಿದ್ದಳುವುದು ಕಾಡು
ತಿದ್ದುದು ಪಿತನ ತೋರೆಂದು ೪೩

ಎನೆಂಬೆ ಮಾರನ ಸತಿಯರಷ್ಟರೊಳು ವಿ
ಮಾನವನೇರಿ ದೂರದೊಳು
ಬಾನೆಡೆಯೊಳು ಪೊಗುತರೆ ಕಂಡು ಚಕ್ರಿಯ
ಸೇನೆಯೆಲ್ಲವು ಮರುಗಿದುದು ೪೪

ಶೋಕನಾದವ ಕೇಳಿ ಭರತೇಶ ಮನದಲ್ಲಿ
ವ್ಯಾಕುಲಬಟ್ಟು ಕೂಡೆನೆಗೆ
ಎಕೆ ಬಂದಿತು ಚಕ್ರವೀ ರಾಜ್ಯಪದವಿ ಮ
ಹಾ ಕಷ್ಟ ಹಾ ಹಾ ಸುಡೆಂದ ೪೫

ಫಲವಾವುದೈಸಿರಿ ಬಂದರೆ ತನ್ನ ಕೈ
ಬಳಗ ಸಂತಸ ಮಾಡಬೇಡ
ಕುಲವ ಗೋಳಿಡಿಸುವ ಸಿರಿಯ ಸುಡೆಂದು ಭೂ
ತಳಪತಿ ನೊಂದ ತನ್ನೊಳಗೆ ೪೬

ಅವಾವ ದುಃಖ ಬಂದರು ಹೆಸನಾಥನ
ಭಾವನೆ ಬರಿಗೈವುದೆಂದು
ನೋವನೊತ್ತರಿಸಿ ಕಣ್ಣುಚ್ಚಿ ತನ್ನಾತ್ಮನ
ಭೂವರನೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ೪೭

ಗುರುಹೆಸನಾಥನೆ ಬಲ್ಲನಾ ನೈಪನ ಚಿ
ತ್ಪರಿಣತಿಯನು ಮುನ್ನ ಕವಿದ
ಉರುಚಿತೆಯೆತ್ತ ಹೋದುದೊ ಹೆತ್ತುಸಾವಿರ
ವರುಷದ ಯೋಗಿಯಂತಿರ್ವ ೪೮

ಅಣುಗರ ಜನನಿಯ ಪೆಂಡಿರ ಪಡೆಯ ಧಾ
ರಿಣಿಯ ತನ್ನೊಡಲನು ಮರೆದ
ಅಣುಮಾತ್ರವಾದರು ಪರಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲದಾ
ಗುಣರತ್ನನಿದ್ದನಾತ್ಮದೊಳು

೪೯

ಅಳುತ ಕರೆವುತ ತನ್ನರಮನೆಯವರೆಲ್ಲ
ಮುಳುಗಿದ್ದ ರಥಿಕ ಶೋಕದೊಳು
ಒಲೆಯದಲ್ಲಾಡದೆ ಪರಮಾತ್ಮಸುಖದಲ್ಲಿ
ಮುಳುಗಿದನಾ ರಾಜಯೋಗಿ

೫೦

ಕೆಲರುಪವಾಸವ ಕೆಲರೇಕಭುಕ್ತವ
ಕೆಲರು ಫಲಹಾರವಿಡಿದು
ಒಳಗೆ ಹೆಂಗಳು ಹೊರಗಖಿಲವಾಹಿನಿಯಿರೆ
ಕಳೆದುದಿಂತುಟು ಮೂರು ದಿವಸ

೫೧

ಸ್ವದಳವೆರಸಿ ಚಕ್ರ ತಪವಿದ್ದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ
ತ್ರಿದಶಲೋಕವ ನಡುಗಿಸಿತು
ಅದ ಕೇಳಿ ಮರುಗಿ ಮಗನ ಕಾಣ್ಣಿನೆಂದು ಬೇ
ಗದೊಳೆದ್ದಳಾ ಚಿಕ್ಕ ತಾಯಿ

೫೨

ಕಿರಿಯಮ್ಮನೆಯ್ಯಂದಳೆನೆ ಹಂಸನಾಥಗ
ಕ್ಕರು ಮಿಗೆ ನಮಿಸಿ ಕಣ್ಣೆರೆದು
ಒರೆವ ಕಂಬನಿಕೂಡಿ ದಿಗಿಲನೆದ್ದಡಿಗಳಿ
ಗೆರಗದನಾ ಸಾರ್ವಭೌಮ

೫೩

ಅನರ ಪೂರ್ವಪ್ರಾಪ್ತಿಯನರ ಕೊಂಡೊಯ್ದುದು
ನವಗಷ್ಟು ನೋವಾಯ್ತು ಮೊದಲು
ದಿವಸ ಮೂರರ ಮೇಲೆ ತಂಪಾಯ್ತು ಮಗನೆ ಶೋ
ಕವ ಮರೆಯೆಂದಳಾ ಜನನಿ

೫೪

ಚಿಂತೆಯ ಮುಪ್ಪು ಸಂತೋಷ ಜವ್ವನವೆಂಬ
ಸಂತಾನ ವಾಕ್ಯವುಂಟೆಣ್ಣ
ಚಿಂತಿಸಬೇಡ ನನ್ನಾಣೆಯೆಂದಣುಗನ
ಸಂತಾಪನಾರೆ ಧುಡಿದಳು

೫೫

ಹಸನಾಯ್ತು ಭೂವರನೈದೆಯಾಗ ಕುವರರ
 ವಿಸರವೆರಗಿದುಂಬಿಕೆಗೆ
 ಸೊಸೆಯರಕುತ ಬಂದು ನಮಿಸಲಾ ಸೊಸೆಯರ
¹ಹಸನಾಗಿ ಹರಸಿದಳಾಗ¹

೫೬

ಚಿಕ್ಕಮ್ಮಗಾ ರಾಯ ಕೈಲಾಗುಗೊಟ್ಟೊಳ
 ಹೊಕ್ಕು ದೊಡ್ಡಮ್ಮನ ಕಂಡ
 ಅಕ್ಕ ತಂಗಿಯರಿಷ್ಟ ನೊಂದು ಮತ್ತಾ ನೋವ
 ನಿಕ್ಕಿ ಸೈರಣೆವೆತ್ತರೊಡನೆ

೫೭

ಜಳಕ ದೇವಾರ್ಜುನೈಗೈದು ಮತ್ತೆಲ್ಲರು
 ಜ್ವಲದಿ ಪಾರಣೆಯ ಮಾಡಿದರು
 ಬಲವೆಲ್ಲ ಪಾರಣೆ ಮಾಡಿತು ಸರ್ವರು
 ಮ್ಮಳ ಹೋಯ್ತು ಕೂಡೆ ತಂಪಾಯ್ತು

೫೮

ಇತ್ತಲೀ ಕಟಕ ಶಾಂತಿಯೊಳಿದ್ದುದಾ ಹೆಂಗ
 ಆತ್ತಲಾದೀಶನ ಕಂಡು
 ಉತ್ತಮದೀಕ್ಷೆಯ ತಾಳ್ದರೆಂಬಲ್ಲಿಗೆ
 ಚಿತ್ತಜನಿರ್ವೇಗ ಸಂಧಿ

೫೯

¹ ಕುಶಲ್ಯ ಹರಸಿದಳೋಡೆಯೊಳು ¹ (ಸೊಸೆಯರು ಬಂದವರಗಿದರು)

ನಗರೀವ್ರವೇಶ ಸಂಧಿ

ಕಿರಿಯನ್ನು ದೀಕ್ಷೆಗೆಯ್ದು ವೆನನೆ ಭರತೇಶ
ನರುಗೋಲನಾತ್ಮಜರನ್ನು
ನೆರೆವನ್ನ ದೀಕ್ಷೆಗಳಸಲಾಗದೆಂದು ಕಾ
ಲೈರಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದನಾ ಚಕ್ರ

೧

ಕರೆದು ಮಹಾಬಲರಾಜಗೆ ಪಾದನ
ಪುರದ ಪಟ್ಟವ ಕಟ್ಟಿ ಕೂಡೆ
ವರಮಂತ್ರಿ ದಳಪತಿ ಬಲಕುಡತೊಡಲಿತ್ತು
ದೊರೆ ಪುಕ್ಕನೂಡನರಮನೆಯ

೨

ಚಿಕ್ಕಮ್ಮಗಾ ಕಾರ್ಯವನು ವೇಳಲಾ ಸ್ಥಿತಿ
ಚೊಕ್ಕವೆಂದೊಪ್ಪಿದಳಾಕೆ
ಮಕ್ಕಳು ಮೂವರಿಗುಡಲಿತ್ತು ತೊಡಲಿತ್ತು
ತಕ್ಕೈಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿತು ನುಡಿದ

೩

ಅಮ್ಮಾಜಿಯಾರೈಕೆಗಿದ್ದ ಪಳಣ್ಣ ನಾ
ನೊಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಹಿತವರನಟ್ಟಿ
ನಿಮ್ಮನಾರೈಕೆ ಮಾಡುವೆನು ನಿಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ
ಸುಮ್ಮಾನದೊಳಗಿಹುದೆಂದ

೪

ಅಂಗಜಸುತರತ್ತಲೆಯ್ದಿದರಿತ್ತ ಷ
ಡಂಗಭೇರಿಗಳು ಸೂಳೈಸೆ
ಸಂಗರಮಲ್ಲನೆದ್ದನು ತನ್ನ ಪುರಕೆ ಷ
ಡಂಗವಾಹಿನಿಯ ಲಗ್ನೆಯೊಳು

೫

ಸಾಕೇತಪುರದ ಮಹಾಪ್ರಜೆಗೂಡಿ ಪ
ತಾಕೆ ಪಲ್ಲವ ಭತ್ತಗೂಡಿ
ಮಾಕಾಳನಾಯಕನಿವರ್ದು ಕಂಡಾಗ
ಭೂಕಾಂತನಿದಿರೊಳಿಂತೆಂದ

೬

ಪುರವ ಬಿಟ್ಟಿರುವತ್ತು ಸಾವಿರ ವರುಷವು
ಪುರಜನಗಳು ನಾವು ನಿನ್ನ
ಸ್ತುರಿಸಿದ ತಪಸಿಂದು ಸಿದ್ಧಿಯಾಯ್ತೆನೇ ರಾಯ
ಕರುಣದಿ ನೋಡಿಸ್ಪು ನಕ್ಕ

೭

ದೇವರೂತ್ತಿನೊಳರ್ಧ ಸೇನೆಗೆ ದಂಡಾದ
ನೋವಿಲ್ಲ ದೇವರನಗಲಿ
ನಾವು ಧಾವತಿಬಟ್ಟೆವೆಂದರು ಪ್ರಜೆಗಳು
ಭೂವರ ನಗುತ ನೋಡಿದನು

-೮

ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪುರಜನ ಪುರಸತಿಯರು ರಾಜ
ಮಲ್ಲ ಬೀದಿಯೊಳೆಯ್ದವಾಗ
ಇಲ್ಲದ ಬಡವಗೆ ಬಲುರಾಜ್ಯ ಬಂದಂತೆ
ಸಲ್ಲಿಲೆವೆತ್ತು ನೋಡಿದರು

೯

ಅಂದು ನಮ್ಮೊಡೆಯನೊಂದಾಸೆಯೊಕ್ಕೊದ ನೋ
ಡೆಂದು ಕುಮಾರರಾನೆಗಳ
ಸಂದಣಿಯೊಳು ಬಂದದೊಂದು ಭಾಗ್ಯವೆಯೆಂದು
ಮಂದಿ ನೋಡಿತು ನಲವೇರಿ

೧೦

ಬಂದನೊ ಧರೆಯೊಳುಳ್ಳಧಿಕವನಾಯ್ತಾಯ್ತು
ತಂದನೊ ರಾಯರ ದೇವ
ಇಂದಯೋಧ್ಯಾಪುರದೈಸಿರಿ ದ್ವಿಗುಣವಾ
ಯ್ತೆಂದುಲಿದುದು ಜನಸ್ತೋಮ

೧೧

ನುಡಿದ ಪ್ರಜೆಯ ನುಡಿಗೇಳುತ ನೋಡುತ
ಸಡಗರಕೆದೆಯುಬ್ಬಿ ನಗುತ
ಆಡಿಗಡಿಗವರಿಗಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮನ್ನಣೆಗಳ
ಕೊಡಿಸುತ್ತೆಯ್ದನಾ ಸುಮುಖ

೧೨

ರಾಜಗೃಹದ ಮುಂದೆ ನಿಂದು ಸರ್ವರನು ವಿ
ಭ್ರಾಜಿತವಿನಯದಿ ಕಳುಹಿ
ರಾಜತೀರೋಮಣಿ ಜಯ ಜಯ ಚಾಂಗೇನ
ಲೋಜೆಯಿಂದಿಳಿದವಾನೆಯನು

೧೩

ತನುಜರುವೆರನೊಳವೊಕ್ಕು ರಾಣಿಯರು ಚೆ
 ಲ್ವಿನೊಳು ನೀರಾಜನವೆಸಗೆ
 ಜನಪ ನೋಡುತ ಹಂಸನಾಥನ ನೆನದರ
 ಮನೆವೊಕ್ಕ ನಧಿಕಲೀಲೆಯೊಳು

೧೪

ಮದುವೆಯ ಮನಯಂತೆ ಪುರದಲ್ಲಿ ಸಂದಣಿ
 ಕೆದರಿದುದೆಲ್ಲ ನೋಡಿದರು
 ಅದನೇನ ಪೇಳಿ ಪಟ್ಟಂಚದ ಸಿರಿಯೆಲ್ಲ
 ಪುದುಗಿದ್ದುದೊಂದೆ ತಾಣದೊಳು

೧೫

ಅರಸಿಯರೆಲ್ಲರ ಬಳಸಿನೊಳಗೆ ಪಟ್ಟ
 ದರಸಿ ಸೋಂಕಿರಲೊಲ್ಲ ಕುಳಿತು
 ಧರಣಿಯ ಸಂತಸವಿಟ್ಟೆಂದವ ನುಡಿದು ಸಿಂ
 ಗರದೊಳಿದ್ದನು ಭರತೇಶ

೧೬

ಶ್ರೀಣ್ಡಾರೋಹ ಸಂಧಿ

- ಶತ್ರುಗಳಿಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ಸ್ವಪ್ನಂಡದ
ಧಾತ್ರೀಪಾಲರ ಗೆಲ್ಲು ಚಕ್ರ
ಮಿತ್ರಭಾವದೊಳಾಳುತಿರ್ದನುರ್ವಿಯನೇಕ
ಭಕ್ತದೊಳೇನ ಬಣ್ಣಿಪೆನು ೧
- ನೆರೆದ ಪೆಣ್ಣೆಂಡು ಮಕ್ಕಳ ಮದುವೆಯ ಮಾಡು
ತುರೆ ಹಸುಳೆಗಳ ಮುದ್ದಿಸುತ
ನಿರಿಗುರುಳಬಲೆಯರೊಳು ಲೀಲೆಮಾಡುತ
ಕೃರನೊಳಿರ್ದನು ಮಹಾ ಸುಕೃತಿ ೨
- ಮಸಗಿ ದಿನಂಪ್ರತಿಯೊಳು ತೋರ್ಪ ಹೊಸಪರಿ
ಯೊಸಗೆಯೊಳಾಟ ಪಾಟಿದೊಳು
ಅಸಮವುಣ್ಣದ ಫಲಪಾಕವನುಂಡು ತೀ
ರಿಸುತಿದರ್ಶನಾತ್ಮಸಾಕ್ಷಿಯೊಳು ೩
- ಅವಾಗ ಲೀಲೆಯೊಳರೆ ತನ್ನ ಸೋದರ
ಮಾನಂದಿರೆನಿಪ ಯೋಗಿಗಳು
ಕೈವಲ್ಯಬೋಧವಡೆದ ಸುದ್ದಿ ಪರಿದುದು
ಭೂವರ ಕೇಳ್ದರ್ತಿವಟ್ಟು ೪
- ಭುಜಬಲಿಯೋಗೀಂದ್ರನೆಂತಿದರ್ಶನಂದನು
ರಜತಗಿರಿಯ ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ
ಗಜವಿನದೊಳಿರ್ದನಾತನ ತಪದ ಬ
ಲ್ಪುಜವ ಚಿತ್ತೈಸೆಂದರವರು ೫
- ಮುಚ್ಚಿದ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದ ತುಟಿ ಬಿಟ್ಟು ತೋ
ಳೊಚ್ಚತಾಗಿರೆ ನಡೆವುಸುರು
ಸಚ್ಚಿದಾತ್ಮನ ನೋಡುತ್ತೈದಾನೆ ಲೋಕವೆ
ಲ್ಲಚ್ಚರಿವಟ್ಟು ನೋಡುತಿದೆ ೬

ಹುತ್ರವೆದ್ದು ವು ಬಳ್ಳಿ ಮೈಗೆ ಹಬ್ಬಿದುವು ಹಾ
ವತ್ತಿತ್ತ ಹರಿದುವಂಗದೊಳು
ಚಿತ್ತ ಕಂಪಿಸದೆ ನಿಂದಿಹನ ಯೋಗದ ಕಲ್ಲ
ಪುತ್ರಳಿಯಂತೆ ಯೋಗೀಂದ್ರ

೭

ಇನಿತುಗ್ರವೇಕೆ ಸ್ವಾಮಿಯ ಕೇಶ್ವನೆಂದು ಭೋಂ
ಕನೆ ಪೊರಮಟ್ಟನಾ ಚಕ್ರಿ
ಘನಮಾರ್ಗವಿಡಿದು ಕೈಲಾಸಾದ್ರಿಯೊಂದು
ಜನಕಗೈರಗದನರ್ತಿಯೊಳು

೮

ಸ್ತುತಿ ಮಾಡಿ ಮತ್ತೆಲೆ ಸರ್ವಜ್ಞ ಭುಜಬಲ
ಯತಿಗುಗ್ರತಪವಿನಿತೇಕ
ಅತಿಘೋರ ತಪಸಾಗಿ ಘನಬೋಧವೇಕೆ ಶೋ
ಭಿತವಾಗದೊಂದನಯ್ಯನೊಳು

೯

ತಪಸುಗ್ರವಾದರೇನೊಳಗೆ ಕಷಾಯಗ
ಳುಪಶವು ಬೇಕೆಲೆ ಭವ್ಯ
ಚಪಲಚಿತ್ತವ ಕೊಡಬೇಕಾತ್ಮಕಲೆಯೊಳೆಂ
ದುಪದೇಶಗೈದನಾ ಸ್ವಾಮಿ

೧೦

ಹೊರಗೆ ಸರ್ವವ ಬಿಡಬಹುದು ಚಿತ್ತದೊಳಿದ್ದ
ಕರೆಯನೊಂದನು ಬಿಡಲರಿದು
ಅರುವೆಯ ಬಿಸುಟ್ಟರೆ ತಪಸಿಯೆ ಹೆರೆ ಬಟ್ಟೆ
¹ರರೆಗೋಲೆ¹ ವಿಷ ಹೋಯ್ತೆ ಘಣಿಗೆ

೧೧

ಅ ಬುಜಬಲಿ ನಿನ್ನ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಬಹಾಗ
ಶೋಭೆಯಿಲ್ಲದ ನುಡಿಗೇಳ್ದ
ಕ್ಷೋಭೆಯಾದುದು ಚಿತ್ತವದರಿಂದ ಘೋರ ತ
ಪೋಭಾರವಾಂತನೈ ಕೇಳು

೧೨

ನಿನ್ನ ಕೆಳೆಯರಿಬ್ಬರೆಮ್ಮರಸಿನ ರಾಜ್ಯ
ದನ್ನ ಪಾನವ ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ
ಇನ್ನೆಲ್ಲಿ ತಪಿಸುವೈ ಹೋಗಿಂದರದ ಕೇಳ್ದ
ಭಿನ್ನ ಮಾನಸನಾದನವನು

೧೩

¹ ತರಗೋಲ (ಛ) (೨)

ಇವನ ಸೀಮೆಯೊಳನ್ನ ಪಾಸವ ಕೊಂಬೆನೆ
ವಿವಿಧ ಕರ್ಮವ ಸುಟ್ಟು ಬೇಗ
ಶಿವನೆಯ್ದು ವೆನೆಂದು ನಿಂದನು ಧ್ಯಾನ ಸಂ
ಭವಿಸಿತಿಲ್ಲ ಗರ್ವದಿಂದ ೧೪

ಒಂದು ಸಂವತ್ಸರ ಮುಟ್ಟು ಪವಾಸಾಗ್ನಿ
ಯಿಂದ ಕಷಾಯದಿ ನೊಂದ
ಇಂದು ನೀನೆಯ್ದಿ ವಂದಿಸೆ ಶಲ್ಯ ಒಡುವುದೊ
ಲ್ಪಿಂದಹುದುತ್ತಮ ಧ್ಯಾನ ೧೫

ಘಾತಿಕರ್ಮಗಳಿಂದು ಕೆಡುವುವು ಸುಜ್ಞಾನ
ಜ್ಯೋತಿ ಬಿಂಬಿಸುವುದಾ ಮುನಿಗೆ
ನೀ ತೆರಕೆನಲೊಸೆದರೆಗಿದನೆದ್ದನು
ಭೂತಳಪತಿ ತಪೋವನಕೆ ೧೬

ಕಂಡನು ಘೋರವಿನದಲ್ಲಿ ನಿಜಬಾಹು
ದಂಡವನಿಳುಹಿ ಕಣ್ಣುಚ್ಚಿ
ಕೆಂಡದಂದದ ಬಿಸಿಲೊಳು ನಿಂದ ಮುನಿಯನಾ
ಮಂಡಲೇಶನು ಜೋಡ್ಯವಟ್ಟ ೧೭

ಕಡುಬಿಸಿಲೊಳು ಹುತ್ತ ಬಿರಿದು ಕುಪ್ಪಳಿಸಿದ್ದು
ವೊಡನೆ ಮತ್ತೊಣಗಿದ ಲತೆಯ
ಕಡುಪಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಿಸೌಂದರಿಯರ ರೂಪಾಂತು
ಬಿಡಿಸುತಿದ್ದರು ಖಚರಿಯರು ೧೮

ಸುಜನರೇಖರ ನೋಡುತೆಯ್ದು ಪಾದವಾ
ರಿಜಗಳಿಗಿಟ್ಟು ಮಂಡೆಯನು
ಭುಜಬಲಿಯೋಗಿತ್ತರಾಯ ನಮೋ ನಮೋ
ವಿಜರಾತ್ಯನೇ ನಮೋಸ್ತೆಂದ ೧೯

ಗುರುವೆ ನಿನ್ನಂತರಂಗದ ನೆಲೆಯನು ನಾನು
ಪುರುನಾಥನೊಳು ಕೇಳಿ ಬಂದೆ
ಧರೆ ನನ್ನದೆಂದು ನೆನೆವರೆ ಮಹಾತ್ಮ ಸ
ರ್ವರು ಮುನ್ನ ಪಡಿದಾಳುದಲ್ಲೆ ೨೦

ಹಲಬರು ಮುನ್ನಾಳ್ವರಿಂದು ನಾನಾಕ್ಕೆ ನಿ
ನ್ನೊಲಿದು ಮುಂದೆನಿಬರಾಳುವರೊ
ಬೆಲೆವೆಣ್ಣಿನಂತಿದ ಭೂಮಿಯ ನನ್ನದೆಂ
ದೆಲೆ ಸುಖೋದಾತ್ತ ಯೋಚಿಸರೆ

೨೧

ನೀನಿಳಿಯನು ತೃಣವೆಂದು ಬಿಸುಟು ಬಂದೆ
ನಾನಿದ ಬಿಡಲಾರದಾದೆ
ನೀನೀಗ ಗುರುವಾದೆ ಲಘುವಾದೆ ನಾನನ
ಮಾನ ಜಾರಿತು ಕೇಳು ಮುನಿಗೆ

೨೨

ಯೋಗಪಿಪ ಶಲ್ಯಭೂತವ ವಾಕ್ಯಮಂತ್ರದಿ
ತಾಂ ಪೂರಮಡಿಸೆ ಚಕ್ರೇಶ
ತಂಪಾಯ್ತು ಚಿತ್ತ ತಕ್ಕಂಕೆ ಜಾರಿತು ಧ್ಯಾನ
ಸಂಪತ್ತು ಫಲಿಸಿತಾ ಮುನಿಗೆ

೨೩

ಮೆಯ್ಯ ಬತ್ತಲೆ ಮಾಡಿ ಮನವ ಕತ್ತಲೆ ಮಾಡಿ
ಕೆಯ್ಯಕ್ಕಿ ನಿಂದನಾ ಮದನ
ಹುಯ್ಯಲನಾ ರಾಯ ಬಿಡಿಸಿನೆಂಬಾಗ
ಸಯ್ಯಮವಾರದಿಬ್ಬರೊಳು

೨೪

ಭಾವಿತಾತ್ಮನ ನುಡಿಗೇಳಿದಷ್ಟು ಕೆ ಚಿತ್ತ
ದೋವರಿಯೊಳಮಟ್ಟು ಹೋಯ್ತು
ದೀವಿಗೆ ಜೊತ್ತಿಸಿದಂತಾತ್ಮರೂಪು ಪ್ರ
ಭಾವಿಸುತಿದ್ದು ದಾ ಯತಿಗೆ

೨೫

ಭರತರಾಜೇಂದ್ರನಾನಂದಬಟ್ಟನು ಮನೋ
ಹರದಿ ಪೂಜಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿಸಿದ
ನಿರುತ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗದನೆದ್ದೀಕ್ಷಿಸಿ
ಶಿರದೂಗಿ ಪೊಗಳ್ದನಾ ಜಿನನ

೨೬

ಸ್ವಾಮಿ ನನ್ನಿಂದುಪಸರ್ಗವಾದುದೆಯೆಂದು
ಭೂಮೀಶ ಬಿನ್ನ ವಿಸಿದನು
ಆ ಮಾತು ಬೇಡೆಲೆ ಭವ್ಯ ದುಷ್ಕರ್ಮಾಳಿ
ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡನಾ ಸ್ವಾಮಿ

೨೭

ರಜತತ್ಯಲಕೆ ನಾವು ಗಮಿಸಬೇಕೆಲೆ ಭವ್ಯ
 ನಿಜಪುರಿಗೆಯ್ದು ನೀನೆನಲು
 ವಿಜಿತನೊಲೆದರಿಗೆ ಬೀಳ್ಕೊಂಡನಾ ಜಿನ ಸುರ
 ವ್ರಜಗೂಡಿ ತಳದರ್ನೋಜೆಯೊಳು

೨೮

ಜಯ ಜಯ ಸರ್ವಜ್ಞಯೆಂಬ ಸಂಭ್ರಮದಿ ಸ್ವಾ
 ಮಿಯ ಗಂಧಕುಟೆಯತ್ತ ತೆರಳೆ
 ನಿಯಮಿತ ಜನಗೂಡಿ ಕಾಶಲಿಗಿತ್ತ ಲೀ
 ಲೆಯೊಳೆಯ್ದು ತಿರ್ದನಾ ಚಕ್ರ

೨೯

ಜಿನಗಾದ ಸಿರಿಯಲ್ಲ ತನಗೆ ತಜ್ಜನವದ
 ಜನಿಸಿತೊಯೆಂಬ ಲೀಲೆಯೊಳು
 ನನೆ ಕೊನೆಯೋಗುತ್ತೆಂದು ಪಟ್ಟಣವ ಹೊ
 ಕ್ಕನು ನಿವಾಸವ ಹೊಕ್ಕನೊಡನೆ

೩೦

ತಾರಾಪ್ರಿಯೆದ್ದು ದುದಾದಿಯಾಗಾದ ವಿ
 ಚಾರವನೆಲ್ಲರಿಗರುಹಿ
 ಭೂರಾಮನಿದ್ದನೆಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಕ್ಷಪಕಶ್ರೀ
 ಕ್ಯಾರೋಹಸಂಧಿ ಸುಗಂಧಿ

೩೧

ಜನನೀ ವಿಯೋಗ ಸಂಧಿ

ಘಟನೆಯೊಳ್ತೆಲುಗ ಕನ್ನಡ ಹುರುಮುಂಜಿ ಸೊ
ರಟ ಗುಜ್ಜರಾದಿ ನಾಡಿನೊಳು
ರಟಸುತನಂತವೀರ್ಯಸ್ವಾಮಿಯುರುಗಂಧ
ಕುಟಿ ಬಂದುದಧಿಕ ಲೀಲೆಯೊಳು

೧

ಸುರಭೇರಿ ಮೊಳಗೆ ಸರ್ವರು ಜಯ ಜಯನೆ
ಧರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಭೆ ತುಂಬಿ ತುಳುಕೆ
ತರಣಮಂಡಳ ನಿಲುವೊಲು ಗಂಧಕುಟಿ ನಿಂದು
ದರರೆ ಬಾನದೊಳೂರ ವೊರಗೆ

೨

ಬಸಗೆವೇಳ್ವರಿಗಂದುಚಿತವಿತ್ತು ಪಯಣಕ
ರ್ತಿಸುತರಮನೆಗೆಯ್ವಿ ನೃಪತಿ
ಉಸುರಲೆಲ್ಲರು ನಲಿದರು ತಾಯಿ ಸಂತೋಷ
ರಸದೊಳೊಲಾಡಿ ತೇಲಿದಳು

೩

ನಾ ಕಾಣ್ವೆ ತಾ ಕಾಣ್ವೆನೆಂದರು ನರ ಸುರಾ
ನೀಕವಿದ್ದೆಡೆಗೆ ರಾಣಿಯರ
ಏಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯನಾ ಚಕ್ರಿಯೆಲ್ಲರ ವೃದು
ವಾಕಿಂದ ತಿಳುಹಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ

೪

ಶಿರದೊಳಗೊಂದು ಕಪ್ಪಿನ ಕುರುಳಿಲ್ಲೆನೆ
ನರೆತ ವಾರ್ಧಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು
ಅರುಹನ ಕಂಡರೇನಣ್ಣಯೆಂದೆನೆ ತಾಯ
ಹರುಷಕಾ ನೃಪನೊಡಂಬಟ್ಟ

೫

ಅನಂದಭೇರಿಯ ಹೊಯ್ವಿ ತಾಯೊಡನೆಯ್ದ
ಸೂನುಗಳ್ವೆರಸು ಲೀಲೆಯೊಳು
ಮಾನನೇಶ್ವರ ಬಂದು ಗಂಧಕುಟಿಯ ಪೊಕ್ಕು
ನೇನೆಂಬೆನೆಲ್ಲರರ್ತಿಸಲು

೬

- ಮಾತೆಯ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಸುತರುವರೆಸಿ ಚಕ್ರ
ವೀತರಾಗಗೆ ಕಾಣೈಯಿಕ್ಕಿ
ಘಾತಿಕರ್ನೋದ್ಧೃತ ಜಯಯೆಂದು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ
ರೀತಿಯೊಳ್ಪೊಡವಟ್ಟು ನಿಂದ ೭
- ಜನಪೂಜೆಗೆಂದು ಮುನ್ನವೆ ಶುಚಿವೆತ್ತರ
ಮನೆಯಿಂದ ಬಂದಿದ್ದರಲ್ಲಿ
ಅನುಪಮಪೂಜೆಗೈದರು ವಾದ್ಯಕೋಟಿ ಭೋ
ರೆನೆ ದಶದಿಕ್ಕು ಬಿಮ್ಮಿನಲು ೮
- ಓರಂತೆ ಜನನಿ ಪೂಜಿಸುವಳದಕೆ ಪರಿ
ಚಾರಕನಾದನಾ ಚಕ್ರ
ಅರು ಬಣ್ಣ ಸಬಲ್ಲರಷ್ಟವಿಧಾರ್ಚನೆ
ಮೇರುವಾಯ್ತುರುಹನ ಮುಂದೆ ೯
- ವಾರಿ ಗಂಧಾಕ್ಷತೆ ಪುಷ್ಪ ನೈವೇದ್ಯದಿಂ
ದಾರತಿಯಿಂ ಭೂಪ ಫಲದಿ
೩ ರಾಜಮಾತೆ ಪೂಜಿಸಿದಳು ದಿವಜ ನ
ರೋರಗತತಿ ಪೊರೆಯಿಡಲು ೧೦
- ಕಡೆಗರ್ಘ್ಯ ಶಾಂತಿಧಾರೆಯಮಾಡಿ ಮಿಸುನಿಪೂ
ಬಿಡುರನ್ನ ಗಳ ವೃಷ್ಟಿಮಾಡೆ
ತುಡುಕಿ ಮೇಲಮರರು ಪೂಮಳೆಗರೆದರು
ಗ್ಗಡವಾಯ್ತು ಜಯ ಜಯ ಘೋಷ ೧೧
- ದೇವನೆ ಬಲಗೊಂಡು ಮುನಿಗಳಿಗೆರಗಿ ಮ
ಹಾ ವಿಭು ನಿಂದನಿಂಬರಿದು
ದೇವ ಗುರುಗಳ ವಂದಿಸಿ ತಾಯಿ ಪೊಕ್ಕಳು
ತೀವಿದಜ್ಜಿಯರ ಗೋಷ್ಠಿಯನು ೧೨
- ಅಜ್ಜಿಕೆಗಳಿಗಾಕೆ ನಮಿಸಿದಳವರು ನೀ
ನಜ್ಜಿಕೆಯಲ್ಲೆ ಬಾರೆನುತ
ಸಜ್ಜನಾರ್ಚನೆಯ ಮೈದಡವಿ ಮನ್ನಿಸಲೊಂದು
ಕಜ್ಜ ತೋರಿತು ದೇವಿಗೊಳಗೆ ೧೩

ಜವರಂತೆ ನಾನಪವರ್ಗವ ಗಳಿಸದೆ
ಭವನದೊಳಿಹುದಾವ ರೀತಿ
ನವದಿಂದ ಕಂಡೆನೀ ಸಭೆಯ ನಿನ್ನಾತ್ಮಕಾ
ರ್ಯವ ಮಾಳ್ವೆನೆಂದೆಣಿಸಿದಳು ೧೪

ಮುನಿಗೋಷ್ಠಿಯೊಡನೆಯಿೞಿ ಪುತ್ರನೊಡನೆ ತನ್ನ
ಮನದೊಳಿದ್ದುದ ಪೇಳ್ವಳಾಕೆ
ಜನಸಿದ್ಧ ದೇವರಿಂತುಟು ನಿರೂಪಿಸಲಾಗ
ದೆನುತ ಕಾಲ್ಗೊರಗಿದನವನು ೧೫

ಕಂಡೆನು ಕಣ್ಣುಂಟಿ ನಿನ್ನ ಸಂಪದವನ
ಖಂಡಿತೋತ್ತಾಹದೊಳಿದೆ
ಮಂಡೆ ಬೆಳ್ಳಾದಮೇಲಿನ್ನು ತಪಸು ಮಾಳ್ವೆ
ಗಂಡುಮಗನೆ ಕಳುಹೆನ್ನ ೧೬

ನ್ಯಾಯದೊಳಾತ್ಮಕಾರ್ಯವ ಮಾಳ್ವೆನೆನಲಂತ
ರಾಯವ ಮಾಳ್ವರೆ ನೀನು
ತಾಯಾರು ನೀನಾರು ಸುಮ್ಮನಿರೆಂದು ಸ
ಹಾಯರಾದರು ತಪೋಧನರು ೧೭

ನೆನೆದಾಗ ಬಹುದೆ ವಿರಕ್ತಿ ನೀನೊಪ್ಪೆಂದ
ಜನನಿಯ ಸುಮ್ಮನೆ ನೋಳ್ವೆ
ಜನಪನ ಬಗೆಯರಿದಾ ಮುನಿಗಳು ಕೂಡೆ
ಜನನೊತ್ತಿಗೊಯ್ದರಾಕೆಯನು ೧೮

ಅರಸೆ ನಿನ್ನ ನುಮತವೆಯೆನೆ ನುಡಿಯದೆ
ಭರತೇಶ ಮೊಗಸನ್ನೆಗೊಟ್ಟೆ
ಅರುಹಗೊರೆದು ದೀಕ್ಷೆಗೊಡಿಸಿದರಾಕೆಗೆ
ಗುರುಗಳಿಂದಾಗದುದೇನು ೧೯

ದೇವದುಂಧುಭ ಮೊಗಳಲು ದೇವಗಾನವ
ದೇವಗಾಯಕಿಯರು ಪಾಡೆ
ದೇವಾಂಗವಸ್ತ್ರದ ತೆರೆವಿಡಿಯಲು ಜನ
ದೇವ ದೀಕ್ಷೆಯನಿತ್ತನೊಡನೆ ೨೦

ತನು ಮೊದಲಾದುವೆಲ್ಲವು ಪರವಸ್ತು ಹಂ
 ಸನೆ ನಿನ್ನ ವಸ್ತು ನಂಬೆಂದು
 ನೆನಹೆಲ್ಲವಳಿದೊಂದೆ ವಸ್ತುವ ನೋಡೆಂದು
 ಜನನುಪದೇಶ ಮಾಡಿದನು

೨೧

ಸುರ ಮರ್ತ್ಯ ಭುಜಗರಾ ನನ್ಯದೀಕ್ಷಾಂಗಿಗಾ
 ದರದಿಂದ ವಿನತಮಾಡಿದರು
 ಸರಿಯಾಯ್ತೆ ಇಂದಿಗೆ ತಾಯಾಸೆಯೆನುತ ಪು
 ತ್ರರುಗೂಡಿ ಮಣಿದನಾ ನೃಪತಿ

೨೨

ಬಿಸುಟಿ ಕುರುಳ್ಕೊಡಿಗೆಯ ಸಗ್ಗ ವೆಂಗಳೊ
 ಯ್ದೆಸೆದಬ್ಬಿಯೊಳು ಬಿಟ್ಟಿರತ್ತ
 ವಸುಧೇಂದ್ರ ಜಿನಗೆ ವಂದಿಸಿ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ವಂ
 ದಿಸಿ ಪುರಕೆಯ್ದಿದನತ್ತ

೨೩

ಆತ್ತೆ ದೀಕ್ಷೆಯನಾಂತಳೆನೆ ಕೇಳ್ತು ಸೊಸೆಯರು
 ಚಿತ್ತದಿ ಹಮ್ಮಿಸಿ ಕೆಡೆದು
 ಎತ್ತಣ ತಳ್ಳಿ ಬಂದಿತೊ ಗಂಧಕುಟಿಯನು
 ತತ್ತರು ಮನೆ ಮನೆಗಳಲಿ

೨೪

ವೊರೆದ ಚಿಂತೆಯನೊತ್ತಿ ಮೂರು ದಿನದಮೇಲೆ
 ಕರುಮಾಡದೊಳು ರಾಯನಿರಲು
 ಅರಳೆಂಬೊ ತಾರೆಯೊ ಪಕ್ಷಿಯೊಯೆನೆ ದೂರ
 ಬರುತ್ತಿದ್ದು ದೊಂದು ಬಾಣದೊಳು

೨೫

ಮುಟ್ಟಿ ಸಾರ್ವಾಗ ಪಾರಿವಪಕ್ಕಿಯದು ಗಾಳಿ
 ವಟ್ಟಿಯಿಂದಿಳಿದೊತ್ತಿಗೆಯ್ತೆ
 ಕಟ್ಟಿದ್ದುದದರ ಕಂಠದೊಂದು ಕಾಗದ
 ಬಿಟ್ಟು ನೋಡಿದನವನೀಶ

೨೬

ಶ್ರೀ ಸುನಂದಾಂಬಿಕೆ ಮಗಗರಸಣ್ಣಗೆ
 ಸೇಸೆಯಿಟ್ಟಿರಿಪುವ ಕಾರ್ಯ
 ಛಾಸುರ ಭುಜಬಲೀಶನ ಗಂಧಕುಟಿ ಸಾದುರ್
 ಧೀ ಸಮಯದೊಳಿಮ್ಮ ಪುರಕೆ

೨೭

ಆಡಬಾರದು ದೊಡ್ಡ ಕಾರ್ಯವುಂಟಿತಿ ಜೋಲಿ
ಮಾಡದಿಂದೆ ನೀನು ಬಹುದು
ನಾಡಿದು ನಾಳೆಯೆಂದರೆ ನನ್ನ ಕಾಣ್ಬುದು
ಕೂಡದು ನಿನಗಿತಿ ಸ್ವಾಹಾ

೨೮

ಎಂದೋದಿ ಲಿಪಿಗೆ ಕೈಮುಗಿದು ದೀಕ್ಷೆಯ ತಾಳೈ
ನೆಂದೆಂಬ ಪರಿಯಿದೆಂದರಿದು
ಬಂದ ಪಕ್ಕಿಗೆ ತಂಪು ಮಾಡಿ ವಿಮಾನದ
ಸಂದಣಿಯೊಳಗೆದ್ದ ನೊಡನೆ

೨೯

ಸ್ಥಿರಪುರಕೆಯ್ವಿ ನಂದನರಿದಿಗೊಳೆ ಮಾತೆ
ಯರಮನೆವೊಕ್ಕಮ್ಮಗೆರಗಿ
ಪರಕೆಯನಾಂತು ಸ್ವಸ್ಥದಿ ಕುಳಿತವನೀಶ
ಹರುಷವೇರಿಸಿದನಂಬಿಕೆಗೆ

೩೦

ಅಮ್ಮಾಜ ನಿಮ್ಮರ್ಥವೇನು ನಿಮ್ಮಕ್ಕನಂ
ತೆಮ್ಮ ಬಿಸಾಡುವ ಬಗೆಯೆ
ಮಮ್ಮಾ ನಾನೇನು ಕಷ್ಟನೊ ನಿವಗೆಂದ ಚಿ
ಕ್ಕಮ್ಮನೊಡನೆ ಚಕ್ರಧರನು

೩೧

ಪುರದೊತ್ತಿಗದೆ ಗಂಧ ಕುಟಿ ಸಾರ್ವದಾನತಿ
ಜರತಿಯಲ್ಲನೆ ಅಂತುಟಾಗಿ
ಭರತಣ್ಣ ನಿನ್ನ ಕೇಳದೆ ನೋಗಲಂಜಿದೊ
ನಿರೆನಿನ್ನು ದೀಕ್ಷೆಗೆ ಕಳುಹು

೩೨

ದೇವರೊಪ್ಪಿದುದಾಗಲೆಂದನದಕೆ ಹರು
ಷಾವೇಶವೆದ್ದೆಪ್ಪಿ ಕೊಂಡು
ಈ ವೇಳೆಯೊಳೆ ಗಂಧಕುಟಿಗೆ ಹೋಗುವನೆಂದ
ಳಾವಾಸದಿಂದೆದ್ದ ರೊಡನೆ

೩೩

ಭೂಮಿ ಭೋರನೆ ಗಂಧಕುಟಿಗೆಯ್ವಿ ಭುಜಬಲಿ
ಸ್ವಾಮಿಗಂಬಿಕೆಗೂಡಿ ನಮಿಸಿ
ಆ ಮಾತೆಗಂದು ಪ್ರೇರಿಸಿದಂತೆ ಜನಪೂಜೆ
ಗೀ ಮಾತೆಗಿಂದು ಪ್ರೇರಿಸಿದ

೩೪

ನಾಕೆಗಳ್ಳಗನು ವಂದಿಸೆ ಪರಸುತ ಸುನಂ
 ದಾ ಕಂತಿ ಸಾರ್ವಲಜ್ಜಿಗಳ
 ಭೂಕಾಂತ ಜಿನಗೆ ತಾಪಸರಿಗೆರಿಗೆ ಸ್ತುತಿ
 ವ್ಯಾಕುಲಾಂಗದಿ ಮಗುಳಿದನು

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾವು ಸಂಧಿ

ಜನನಿಯರ್ತಪಸುದಾಳಿದಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಂದು
 ದಿನದೊಳಾ ಭರತರಾಜೇಂದ್ರ
 ಅನುಭವದಧ್ಯಾತ್ಮರಸವನೋಲಗದೊಳಿಂ
 ವೆನೆ ವೇಳೆನೇನ ಬಣ್ಣಿವೆನು ೧

ದ್ವಿಜರು ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ವೈಶ್ಯರು ಶೂದ್ರರೊಂದು ವಾ
 ರಿಜವ ಸುತ್ತಿದ ಮದಾಳಿಗಳ
 ಪ್ರಜವೆನಲಿರೆ ಕಂಪುಗರೆವಬ್ಬದಂತೆ ಭೂ
 ಭುಜನಾತ್ಮಹಿತವ ಸೂಸಿದನು ೨

ಸೋಹೆ ಸೋಹೆಯೊಳಾಡಿ ಹೋಗುತಿರ್ದನು ಕೇಳು
 ತಾ ಹದನನು ಮಂತ್ರಿ ತಿಳಿದು
 ಶ್ರೀಹಂಸಕಲೆಯನ್ನೆಲ್ಲರಿಗರಿವಂತುಟು
 ದಾಹರಿಸೆಲೆ ಸ್ವಾಮಿಯಿಂದ ೩

ದೂರವಲ್ಲಾ ಹಂಸನೆಲ್ಲರ ಮೈಯ ಬೀ
 ಡಾರದೊಳಿರುತಿಹನವನ
 ಸಾರಿ ಮುಕ್ತಿಯನೆಯ್ದಲರಿಯದೆ ಜಗವೆಲ್ಲ
 ಬಾರದೆ ಭವ ಬರುತಿಹುದು ೪

ಶುದ್ಧನು ಬುದ್ಧನು ನಿತ್ಯನು ಸತ್ಯನು
 ಶುದ್ಧಭಾವಕೆ ತೋರ್ಪ ಸುಲಭ
 ಸಿದ್ಧನು ಜಿನನು ಶಂಕರನು ನಿರಂಜನ
 ಸಿದ್ಧನಲ್ಲದೆ ಪೆರನಲ್ಲ ೫

ಜ್ಯೋತಿಸ್ವರೂಪನು ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನು
 ವೀತರಾಗನು ನಿರಾಮಯನು
 ಜಾತಿಜರಾವೃತ್ಯುರಹಿತನು ಕರ್ಮಸಂ
 ಘಾತದೊಳಿದು ನಿರ್ಮಲನು ೬

ತಾನನುಭವಿಸಬಹುದು ನುಡಿದನ್ಯಗೈ
ಮಾನಸದಟ್ಟಿಸಲರಿದು
ಏನೆನ್ನಬಹುದದು ಕೇಳ್ವಗೈ ಸಖಿಯಾಗಿ
ಧ್ಯಾನಿಸುವಗೆ ದಿಟವಹುದು

೩

ಕಾಡುವಿಂದ್ರಿಯಗಳ ಕಟ್ಟಿ ತೆಳ್ಳಸುರಲ್ಪ
ವಾಡೆ ಚಿತ್ತವನೊತ್ತಿ ತರುಬಿ
ನೋಡುವ ಕಣ್ಣ ಮುಗಿದು ಸುಜ್ಞಾನದಿ
ನೋಡಲೊಳಗೆ ತೋರ್ಪನಾತ್ಮ

೮

ತನುವೆಂಬ ಕೊಡದಲ್ಲಿ ತೆಕ್ಕನೆ ತುಂಬಿದ
ತನಿವಾಲೊ ಅಲ್ಲ ವೈಯೆಂಬ
ಮನೆತುಂಬಿ ಧಾಳಿಪ ತಂಪಿನ ದೀಪವೊ
ಎನಲಾತ್ಮ ತೋರ್ಪನೈ ಮಂತ್ರಿ

೯

ನುಡಿಗೊಳಗಾಗದ ವಸ್ತುವನಿಂತೆಂದು
ನುಡಿದು ತೋರುವೆನೆಂದರಹುದೆ
ನೋಡವಿಗಪ್ರತಿಯಾದ ಚಿದ್ರೂಪನೊಂದಕೆ
ಪಡಿಯಿಟ್ಟು ತೋರುವುದೆಂತು

೧೦

ನೋಡಿಸಿಕೊಂಬನು ತಾನೆ ನೋಳ್ವನು ತಾನೆ
ನೋಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯು ತಾನೆ
ಅಡಲಚ್ಚರಿ ಮುಂದೆ ಧ್ಯಾನದ ಫಲದಿಂದ
ಕೂಡುವ ಮುಕ್ತಿಯು ತಾನೆ

ಒಳಗಿಂದಾತ್ಮನ ನೋಳ್ವದು ಕರ್ಮವ
ತುಳಿವುದು ಬಲ್ಲವರೆಲ್ಲ
ತೊಳಲದೆ ಭವಮಾಲೆಯೊಳು ಮುಕ್ತಿಗೇರಿ ನಿ
ರ್ಮಲದಲ್ಲಿ ಬಾಳ್ವದೈಯಿಂದ

೧೨

ಮೈಯೊಳಗಿದ್ದ ಶುದ್ಧಾತ್ಮನ ನೋಳ್ವಂಗೆ
ಕೈಯೊಳಗಿಹುದು ಕೈವಲ್ಯ
ಸಯ್ಯಮಿ ತಾನೆ ಸಾಹಸಿ ತಾನೆ ಧ್ಯಾನದಿ
ಕೊಯ್ಯನೆ ಕರ್ಮದ ಬೀಳ್

೧೩

ಸಂತುಷ್ಟರಾದರೆಲ್ಲರು ಮಂತ್ರಿ ಮಿತ್ರರೋ
ರಂತೆ ಹೋಹುರೆ ಸ್ವಾಮಿಯೆಂದು
ಮುಂತೆ ನಿವಾಳಿಯಿಟ್ಟಡಿಗರೆಗಿದರು ಸಿ
ದ್ಧಾಂತ ಕೇಳಾರ್ತವಡರು

೧೪

ಶೂದ್ರ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವೈಶ್ಯರುರೆ ನಿವಾಳಿಯನಿಟ್ಟು
ಚಿದ್ರೂಪರಸಿಕಗೆರಗಲು
ಉದ್ರೇಕವೆತ್ತು ಸಂತಸಗೂಡಿ ವಿಪ್ರ ಸ
ಮುದ್ರವೆದ್ದದು ಸೇಸೆವಿಡಿದು

೧೫

ಎಲ್ಲರ ಹರ್ಷವ ನೋಳ್ವಾಗ ಭೂಸುರ
ರಲ್ಲಿದ್ದ ಹರುಷ ಹೆಚ್ಚಾಗೆ
ಅಲ್ಲಾಡಿ ಮಕುಟವನಧಿಕ ಜಾತಿಯಲಾಯೆಂ
ದುಲ್ಲಾಸವೆತ್ತನಾ ರಾಯ

೧೬

ಜಾತಿವಿಶಿಷ್ಟರಲ್ಲದೆ ಹಂಸನಾಥನ
ಖ್ಯಾತಿಗರ್ತಿಪರದಂತೆನಲು
ಶೀತಾಂಶು ಕಳೆಗೆ ಚಕೋರಗಳರ್ತಿಪಂ
ತಾತುರಿಸುವುವೆ ಕಾಗೆಗಳು

೧೭

ಬ್ರಹ್ಮನೆಂದರೆ ಹಂಸಾನುಭವಿ ತಾನೆ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿದು ಶಬ್ದ ಸಿದ್ಧ
ಬ್ರಹ್ಮವೇತ್ಯನುಭವತೀತಿಬ್ರಾಹ್ಮಣಯೆಂದು
ಬ್ರಾಹ್ಮಣವೆಸರಿತ್ತನವರ್ಗೆ

೧೮

ಜಿನನಿವಾಸ ನಿರ್ಮಿತ ಸಂಧಿ

ದ್ವಿಜರಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವೆಸರಿತ್ತ ದಿವಸದ
ರಜನಿಯ ಕಡೆಯೊಳಾ ಚಕ್ರಿ
ನಿಜಗೆಟ್ಟ ಜೋಡಶಸ್ವಪ್ನವ ಕಂಡನಂ
ಬುಜಸಖ ಮೂಡ ಮೂಡಿದನು

೧

ವಿನಯದಿಂದಾ ವಿಪ್ರಜನನ ಬರಿಸಿ ಕಂಡ
ಕನಸ ವೇಳ್ವದರ ಫಲವನು
ಜಿನನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ ನೆಂದಾ ರಾಯ ಪಯಣವಾ
ದನು ಕೂಡ ಕೈಲಾಸಗಿರಿಗೆ

೨

ಅಂಬರಮಾರ್ಗದೊಳೆಯ್ದು ಜಿನಸಭೆ
ಯೆಂಬೊಂದು ತಾವರೆಗೊಳನ
ತುಂಬಿಗಳೊಗುವಂತೆ ಪೊಕ್ಕು ಭೂಸುರನಿಹು
ರುಂಬವೆರಸಿ ಕಂಡ ಜಿನನ

೩

ಮುನಿಗಳಿಗೆರಗಿ ವಿಪ್ರರುಗೂಡಿ ಕುಳಿತೆಲೆ
ಜಿನ ನಿನ್ನ ಸೃಷ್ಟಿಯ ದ್ವಿಜರ
ನೆನಹ ಕಂಡಾನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣವೆಸರಿತ್ತೆನೊ
ವೈನುತ ಕೈಮುಗಿದನಾ ಚಕ್ರಿ

೪

ಪರಮ ನೀನಂದು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ ನಿನ್ನ ಣುಗ ಭಾ
ಸುರನುಮವಿತ್ತು ಮನ್ನಿಸಲು
ಕರಸೋತುದೆದೆ ನಾವು ಚಕ್ರಿಯ ಸೃಷ್ಟಿಯೆಂ
ದರು ಚಕ್ರಿ ಹೋ ಹೋ ಬೇಡೆನಲು

೫

ಇಲ್ಲಿನಲೇಕೊಪ್ಪ ಭವ್ಯವಿಪ್ರರಿಗೆ ನಿ
ನ್ನಲ್ಲಿ ಮಹಾಪ್ರೀತಿಯವರ
ಸೊಲ್ಲಿಂದು ಬಿನದವಾಗಿಹುದು ಕಾಲಾಂತರ
ದಲ್ಲಿ ಮೆರೆವುದೆಂದನರುಹೆ

೬

ನಿಲಲಿ ಸಾಕಾ ಮಾತು ಹದಿನಾರು ಕನಸಿನ
ಫಲವ ನಿರೂಪಿಸೆಂದೊಡನೆ
ತಲೆಮಣಿದಾ ರಾಯ ನುಡಿವೃತ್ತಿರ್ದನು ಸ್ವಾಮಿ
ತಿಳುಹಿದನೇನ ಬಣ್ಣಪೆನು¹

೭

ಪ್ರಳಯವಹುದು ಮತ್ತೆ ಪ್ರಳಯದ ಮುಂದೆಲ್ಲ
ಮೊಳೆವುವು ಭರ್ತು ಕರ್ಮಗುಳು
ಬೆಳೆದು ಮತ್ತಂತ್ಯದೊಳ್ಳೆಡತ ಕೂಗಾಡುತ
ಸುಳಿವುದೀಪರಿಯೆಂದನಭವ

೮

ದುಸ್ತುಷ್ಣ ಮುಂದಿನ ಜನಕೈನೆ ನನಗಿಂದು
ಸುಸ್ತುಷ್ಣ ನಿನ್ನ ಕಂಡಾಗ
ಅಸ್ತುಷ್ಣ ಪತಿವಂದ್ಯ ಜಯ ಜಯ ಪುರಿಯೆಂದು
ಸುಸ್ತುರಗೈದನಾ ರಾಯ

೯

ಇನ್ನೊಂದು ಬಯಕೆಯುಂಟೆಂದರುಹೆನ ಮುಂದೆ
ಮುನ್ನ ಹ ಜನನಿವಾಸಗಳ
ನಿನ್ನದ್ರಿಯೊಳು ರಚಿಸುವೆನೊಪ್ಪು ಸ್ವಾಮಿ ತು
ಭೃನ್ನ ಮೋಯೆನುತೆದ್ದು ನಿಂದ

೧೦

ಮೇಲಿದ್ದ ಜನಸಭೆಯಿಂದಿಳಿದಡಿಯಣ
ತೈಲಮೊಳ್ಳೆಂದು ರಾಜೇಂದ್ರ
ಲಾಲಿತಜನಗೃಹಗಳನ್ನಿಲ್ಲಿ ರಚಿಸೆಂದು
ಸಾಲುಮೋರಿದ ಭದ್ರಮುಖಗೆ

೧೧

ತತ್ತರ ಬೇಡೊಯ್ಯನೊಳ್ಳಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸೆ
ಪ್ಪತ್ತೆರಡಭವವಾಸಗಳ
ಮತ್ತಾನು ಬಂದು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗುಚ್ಚುಗಿವೆನೆಂ
ದಿತ್ತನಾತನಿಗೆ ನೇಮವನು

೧೨

ಶಿಖರಿಯೊಳಭವವಾಸಗಳ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಭದ್ರ
ಮುಖ ಬಂದು ನೃಪಗೆ ಕೈಮುಗಿದು
ಸುಖದೊಳಾ ಕಾರ್ಯ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಯ್ತೆನೆ ಕೊಟ್ಟ
ನಖಿಳರು ಮೆಚ್ಚಿ ಮನ್ನಣೆಯ

೧೩

¹ಕೊನೆಯ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ನೋಡಿ

ಪ್ರಗುಣ ಲಗ್ನವ ಕೂಡೆ ಕೇಳ್ದಾನು ಮುಖವಸ್ತ್ರ
ತೆಗೆವ ದಿನಕೆ ಬರ್ಪೆ ನೀವು
ನೆಗಳಿ ಪೂಜೆಯನೆಂದು ಮಂತ್ರಿ ಮಿತ್ರರು ಹೆ
ಮ್ಮಗನನು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟನೊಡನ

೧೪

ಬಾರರೇತಕೆ ತನೂಜೆಯರು ತಂಗಿಯರೆಂದು
ಹಾರೈಸುತಿದರ್ಶನಸ್ವರೊಳು
ಚಾರುವೈಭವ ತೋರೆ ವರರೂಡಗೂಡಿ ಕು
ಮಾರಿಯರೆಯ್ದಂದರೆಲ್ಲ

೧೫

ಜನನಿಯರೊಡಗೂಡಿ ಬಂದು ಪುತ್ರಿಯರು ಘ
ಮ್ಮನೆ ಕಾಣ್ಕೆಯಿಕ್ಕಿ ಕಾಲ್ಗರಗೆ
ಜನಕನಾಕ್ಷಣ ಬಹುರೂಪವಾಗಿ ತನ್ನ ನಂ
ದನೆಯರ ಎದೆಗಪ್ಪಿಕೊಂಡ

೧೬

ಹೊಕ್ಕ ಮನೆಯೊಳವರೋಜೆಯೊಳ್ಪಾಳ್ವದ
ಮಕ್ಕಳಾಟಿಕೆಯಿಲ್ಲದಿಹುದ
ಪಕ್ಕವ ಸಾರ್ದು ದಾದಿಯರುಸುರಲು ಕೇಳಿ
ಚೊಕ್ಕಭೂವರನರ್ತಿವಟ್ಟಿ

೧೭

ಬಳಲಿದಿರಕ್ಕ ಎಶ್ರಮಿಸಿರೆದೆಲ್ಲರ
ಕಳುಹಿಸಿದನವರ ತಾಯ್ಗೂಡಿ
ನಿಳಯದಿಂದೊಡನೆದ್ದು ನಡುವಣ ಚಾನಡಿ
ಯೊಳಗಿದ್ದ ಕಜ್ಜವೆಂಗಳರೆ

೧೮

ಅಣ್ಣನ ದೀರ್ಘರಾಜ್ಯವ ನೋಡುತೆದೆಯಲ್ಲಿ
ತಣ್ಣನೆ ಸಂತಸಬಡುತ
ಹೆಣ್ಣೊಡಹುಟ್ಟಿ ಬರೆಯ್ದು ಕಂಡರಾ
ಬಣ್ಣದ ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ

೧೯

ಸೇಸೆಯನಿಕ್ಕಿದ ತಂಗಿಯರಿಗೆ ಮಂಗ
ಲಾಸನಗೊಡಿಸಿ ರಾಜೇಂದ್ರ
ಬಾ ಸಿಂಧುದೇವಿ ಗಂಗೆಮ್ಮ ಕುಳ್ಳಿರಿನ
ಲಾ ಸುದತಿಯರು ಕುಳಿತರು

೨೦

ಅನಿತರೊಳವರು ಬಂದುದ ಕೇಳುತೊಳಗಣಂ
ಗನೆಯರು ಕರೆಯಲಟ್ಟಿದರು
ಜನನಾಥ ಕಸುಹಲಾ ದಿವಿಜೆಯರೆದ್ದು ಭೂಂ
ಕನ ಹೊಕ್ಕರಣ್ಣನ ಮನೆಗೆ ೨೧

ಪಟ್ಟದಾಕೆಯ ಮುಂದುಮಾಡಿಕೊಂಡಬಲೆಯ
ರೊಟ್ಟುಗೊಂಡಿರ್ವರುತಿರ್ದು
ಕಟ್ಟಿದಿರೊಳು ಕಾಣುತ್ತಿಗೈಯರೊಳಿಷ್ಟು
ಸಟ್ಟಾಟವಾಡಿರಾಗ ೨೨

ಅವ ದೇಶದ ಪೆಂಗಳೆಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ನುಗ್ಗಿ
ತಾವೇಕೆ ಬಹರೆಂದರವರು
ನಾವು ಹುಟ್ಟಿದ ಮನೆಯಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದ
ಭಾವೆಯರಾರೆಂದರವರು ೨೩

ಪಟ್ಟದರಸಿಯು ತಾವನ್ನೊಣ್ಣ ತೋಳ್ತುಂಬಿ
ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡೊಡನೆ ಕುಳಿತರು
ನಿಟ್ಟಿಸಿ ನಕ್ಕು ನುಡಿದು ಮಿಕ್ಕ ಸತಿಯರು
ಮುಟ್ಟಿಸಾರ್ದಿದ್ದರೊಪ್ಪದೊಳು ೨೪

ಏನು ಮೋಹವೊ ಮುರು ಸ್ಮರಪುರದೊಳಗಿದ್ದ
ಸೊನುಗಳನು ಸೊಸೆಯರನು
ಮಾನವಪತಿ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ತಳೆದೊನೊಂ
ದಾನಂದರಸವನೇನೆಂಬೆ ೨೫

ನಿಖಿಕುಟುಂಬವೆರಸಿ ವಾದ್ಯರನ ದಶ
ಮುಖದಿಕ್ಕು ತುಂಬಿ ಸೊಳ್ಳೆಸೆ
ಮುಖವೆತ್ತದೆಗೆವ ದಿನಕೆ ಬಂದು ಶೈಲದ
ಶಿಖರನ ಸಾರ್ದನಾ ರಾಯ ೨೬

ತರದೊಳೆಪ್ಪತ್ತೆರಡಮಲವಾಸದೊಳು ಭಾ
ಸುರನೆತ್ತ ಜನಬಿಂಬಗಳಿಗೆ
ದರುಶನವಿಕ್ಕಿ ವಂದಿಸಿದನು ಪುತ್ರ ಮಿ
ತ್ರರು ಮೊದಲಾದರುನೆಡೆ ೨೭

ಕದಲಿದರೆಲ್ಲರು ವೃದ್ಧ ತಾಪಸರ ಮೇ
 ಆದೊಳಿದನಾ ಪುರುನಾಥ
 ಇದೆ ವೇಳೆಯೆಂದು ವೆಂಗಳುಗೂಡಿ ಚಕ್ರಿ ಬೇ
 ಗದಿ ಹೊಕ್ಕನಾ ಜಿನಸಭೆಯು ೨೮

ಕಾಣುತ ಜಯಜಯನೆನುತ ಕಾಣ್ಕೆಯನಿಕ್ಕಿ
 ಕ್ಷೋಣೇಶ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗಿ
 ವಾಣೇಶ ವೃಷಭೇಶ ಪರಮಾತ್ಮಯೆನುತ ಬಿ
 ನ್ನಾಣದಿಂದೊಡನೆದ್ದು ನಿಂದ ೨೯

ಸೊಸೆಯರು ಪುತ್ರಿಯರನುಜೆಯರಸಿಯ
 ರೊಸೆದು ಕಾಣಿಕೆಯಿಕ್ಕಿ ಜಿನಗೆ
 ಸಸಿನೆರಗದರು ಭೂಮಿಯಮೇಲೆ ಹಬ್ಬಿದ
 ವೊಸಲತೆಗಳೊಯೆಂಬ ತೆರದಿ ೩೦

ಕೂಡೆಲ್ಲರೆದ್ದು ಕೈಗಳ ಮುಗಿದುರೆ ಸುತ್ತಿ
 ನೋಡುತ ದೇವನ ಸೊಬಗ
 ನೋಡಿ ಬಾಪ್ತಗಳೊಗೆ ರೋಮಾಂಚ ನೆಗಯಲೋ
 ಲಾಡಿದರಾನ್ಂದದಲ್ಲಿ ೩೧

ವಿಸ್ತಾರದಲಿ ಪೂಜೆಗೈವೊಡೀಗಾಗ ದೇ
 ವಸ್ತೋಮ ಬಹುದೆಂಬ ಶಂಕೆ
 ಪ್ರಸ್ತುತಾರ್ಚನೆಯ ಸಂಕಲ್ಪಗೆಯ್ದದನು ಸ
 ಮಸ್ತ ನಾರಿಯರಿಂದ ನೃಪತಿ ೩೨

ಈ ಜನ್ಮವೊಂದಲ್ಲದಿವರಿಗೆ ಮುಂದಿನ್ನು
 ಶ್ರೀಜನ್ಮವಿಲ್ಲ ಗಂಡಾಗಿ
 ರಾಜಸುತಿದು ಕೈವಲ್ಯವೆಯ್ದವರೆಂದು
 ಶ್ರೀಜನೇಶ್ವರ ನಿರೂಪಿಸಿದ ೩೩

ಜಿನಗವರೆರಗಿ ಬೀಳ್ಕೊಂಡರು ಕೂಡೆ ಮೈ
 ದುನರಳಿಯಂದಿರು ಸುತರು
 ಪನಿತಿಯರ್ಕಳ ಪೌಜ ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಚಿ
 ಕ್ಕನೇ ಪುಣೆಯ್ವಿಧೈಯಿಂದ ೩೪

ಬಂದಯೋಧ್ಯಯ ಪೊಕ್ಕು ಮಂತ್ರಿ ಮಿತ್ರರ ನೋಟ
ದಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಡುತ ರಾಜೇಂದ್ರ
ಮಂದಿರದೊಳವೊಕ್ಕು ತನ್ನಯ ಬಹುಸರಿ
ಸ್ವಂದದೊಳಿದ್ ನೇನಂಬೆ

೩೫

ಬಸದಿಯುತ್ತಾಹನ ಸ್ವಾಮಿಯ ಕಂಡುದ
ಬಿಸವಂದಬಟ್ಟು ರಾಣಿಯರು
ಕೊಸರಿ ಕೊಸರಿ ನುಡಿದಾಡಲಂತನರ ಸಂ
ತಸಗಂಡು ನಲವೇರುತಿರ್ದ

೩೬

ಕುಮಾರ ವಿಯೋಗ ಸಂಧಿ*

ಜನವಾಸ ರಚನೆ ಜಿನೇಂದ್ರ ಪೂಜಾರ್ಚನ

ಘನವೆನಲೆಸಗಿ ಚಕ್ರೇಶ

ತನಯರ ನೋಟ ವೆಂಡಿರ ಕೂಟದಿಂದ ಮೇ

ದಿನಿಯನಾಕುತ ಸುಖವಿದ್

೧

ಒಂದು ದಿನದೊಳಾದಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ನೂರು

ಮಂದಿ ಕುಮಾರರೊಂದಾಗಿ

ಬಂದೊಂದು ತೊರೆಯ ತಡಿಯ ಮಳಲೊಳಗಾ

ನಂದಿಸುತಿದರ್ಪರೇನೆಂಬೆ

೨

ಜೆಲ್ಲಣ ಹೊನ್ನೊಡ್ಡಿಯಾಣ ಮೇಲ್ಗಿಗುಹಿನ

ಕುಲ್ಪಾಯ ಕುಂಕುಮ ತಿಲಕ

ಗೆಲ್ಲದಿ ಪಿಡಿದ ತಾನಡಗೋಳ್ಳಂಧತಿ

ಮಲ್ಲರೆದ್ದರು ಸಾಧನೆಗೆ

೩

ಹದಿನಾಲ್ಕು ಹದಿನೈದು ಹದಿನಾರು ಹದಿನೇಳು

ಹದಿನೆಂಟು ಪ್ರಾಯವಾದವರು

ಮದುವೆಯಾದವರಲ್ಲ ಗರುಡಿಯೋದಿನ ಮರ

ದೊದವನೊಳಾಡುತಿದರ್ಪರು

೪

ಹೊತ್ತುವೀರಿಯು ಸಾಧನೆಗೆಯ್ವ ಹೊರೆಗಳ

ಒತ್ತಿನೂಳಿಗದವರೆಂದು

ಚಿತ್ತೈಸಿ ನಿಮಗಂಜಿ ರವಿಯೋಡಿ ಗಗನವ

ಹತ್ತಿದನೆಂದು ತೋರಿದರು

೫

* ಸಾಧನೆಯ ಸಂಧಿ, ವಿದ್ಯಾಗೋಷ್ಠಿ ಸಂಧಿ, ವಿರಕ್ತಿ ಸಂಧಿ, ಸಮವಸರಣ ಸಂಧಿ, ದಿವ್ಯಧ್ವನಿ ಸಂಧಿ, ತತ್ವಾರ್ಥ ಸಂಧಿ, ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗ ಸಂಧಿ, ದೀಕ್ಷಾ ಸಂಧಿ, ಕುಮಾರ ವಿಯೋಗ ಸಂಧಿ, ಇವು ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಸಂಧಿಗಳು ಇವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಂಕ್ಷೇಪಿಸಿ ಒಂದು ಸಂಧಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ.

ಸಾಕು ಹೋ ಹೊತ್ತಾದುದೆಂದೆಡ ಬಲ ಜಾರಿ
ಯಾಕುವರರು ಮೆಯ್ಯಮುರಿದು
ನಾಕಲಂಘಿಸಿ ಕೋಲುಕೋಲನೂಂದಿಸಿ ಜಿನ
ಗೇಕಚಿತ್ತದೊಳೆರಗಿದರು

೬

ಬನದ ತಣ್ಣಿಳಲ ತಂಗಾಯೊಳೊಪ್ಪಿಟ್ಟಿ
ತನುವನೊರಗಿ ನಿಂದೆಗೆಯ್ದು
ಜಿನಸಿದ್ಧ ಗುರುವೆ ನಿರಂಜನಸಿದ್ಧಯೆಂ
ದೆನುತೆದ್ದರವರು ಜೋಕೆಯೊಳು

೭

ವೀಳಿಯಗೊಳುತ ಕನ್ನಡಿಯ ನೋಡುತ ತೆಳು
ಗಾಳಿಗೆ ಮೈಯನೂಪಿಸುತ
ಮೇಲೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ ತಮ್ಮೊಳು ಸಂಗೀತ
ಕೇಳಿಗವರು ತೊಡಗಿದರು

೮

ದನಿಯಿಂಪು ರಾಗದ ಸೊಂಪು ತಾನದ ನುಂಪು
ಅನುವೆತ್ತ ಪದಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿ
ನೆನೆಯಬಾರದು ಪಾಡಬಾರದಿನ್ನೊಬ್ಬರಿ
ಗೆನಿಸಿ ಪಾಡಿದರು ಗಾಡಿಯೊಳು

೯

ವ್ಯಾಕರಣದೊಳೊಮ್ಮೆ ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರದೊಳೊಮ್ಮೆ
ಬೇಕಾದ ನ್ಯಾಸ ಭಾಷೆಯೊಳು
ಪ್ರಾಕೃತ ಗೀರ್ವಾಣ ದೇಶೀಯ ಭಾಷೆಯೊ
ಳು ಕುಶಲರು ವಚಿಸಿದರು

೧೦

ನುಡಿದುದೆಲ್ಲಾ ಗಮ ಭರತಪುತ್ರರು ತುಟಿ
ಮಿಡುಕಿದುದೆಲ್ಲ ಚಿತ್ರಾರ್ಥ
ತೊಡಗಿದುದೆಲ್ಲ ಪುರಾಣ ಕಾವ್ಯದ ಪಾಲು
ಗಡಲೆಂದರೇನ ಬಣ್ಣವೆನು

೧೧

ಹೆಸಿನ ಪುರಪತಿ ಮೇಘೇಶ್ವರನು ಪ್ರ
ಶಸ್ತ ದೀಕ್ಷೆಯನಾಂತನೆಂದು
ಪ್ರಸ್ತುತವಾರ್ತೆಯು ಸಾಹಿತ್ಯಗೋಷ್ಠಿಯ
ಪ್ರಸ್ತಾಪದೊಳು ಬಂದುದವರ್ಗೆ

೧೨

ಇಂತೆಂಬ ಸುದ್ದಿಯ ಕೇಳ್ದವರೆಲ್ಲರೋ
ರಂತೆ ವಿಸ್ತಯಚಿತ್ತರಾಗಿ
ಮುಂತೆ ಮೂಗಿನಮೇಲೆ ಬೆರಳಿಟ್ಟು ಜಿನ ಜಿನ
ನೋಂತರೆಂದೊಲೆದರು ಶಿರವ

೧೩

ಪ್ರಾಯ ತಗ್ಗದ ಮುನ್ನ ಕಾಯ ಜಗ್ಗದ ಮುನ್ನ
ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮಕ್ಕಳೆಂದೆಂಬ
ಮಾಯೆ ಮುತ್ತದ ಮುನ್ನ ಯೆಚ್ಚರಬೇಕೆಂದು
ಪಾಯವ ನೋಡಿದರವರು

೧೪

ಕಣ್ಣರಿದಪ್ಪಾಜಿ ನಮಗೆಯನ್ನೊಂದೊಂದು
ಹೆಣ್ಣು ಸಂಬಂಧ ಮಾಡುವನು
ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಾಳುವ ಬಾಳು ನೋಣ ಹಾರಿ
ಯೆಣ್ಣೆಯೊಳಗೆ ಬಿದ್ದ ರೀತಿ

೧೫

ಹೆಣ್ಣು ಹಿಡಿದಮೇಲೆ ಹೊನ್ನ ಹಿಡಿಯಬೇಕು
ಮಣ್ಣು ಹಿಡಿಯಬೇಕು ಸಹಜ
ಹೆಣ್ಣು ಹೊನ್ನ ಮಣ್ಣು ವಿಡಿದಾತ್ಮರೆಲ್ಲರು
ಮಣ್ಣು ವಿಡಿದ ಲೋಹದಂತೆ

೧೬

ಸಿರಿಯಿದ್ದು ತೊರೆವುದು ಹೆಚ್ಚು ಜೌವನದಲ್ಲಿ
ವರದೀಕ್ಷೆವಡೆವುದು ಹೆಚ್ಚು
ಪರಮಾತ್ಮತತ್ವವನಿರುವುದು ಹೆಚ್ಚಿವು
ದೊರೆಕೊಂಡರೆಮಗಿರುದುಂಟೆ

೧೭

ಕುಲ ಬಲ ಸಿರಿ ಸೊಬಗಿದ್ದ ರೆಲ್ಲವ ಬಿಟ್ಟು
ಗೆಲವಾಂತು ತಪಸು ಮಾಡಿದರೆ
ಚೆಲುವೆ ಪತಿವ್ರತೆಯಾದಂತೆ ಹೆಚ್ಚಿನ
ಫಲವಹುದೆಂದೆಣಿಸಿದರು

೧೮

ಕೈಲಾಸಗಿರಿಗೆ ಹೋಗುವವಲ್ಲಿ ಮಂದರ
ಶೈಲದಂತೆಸೆವಾದಿಜನನ
ಕೈಲೇಸಿನಿಂದ ದೀಕ್ಷೆಯ ಕೊಂಬವೆನುತಾಗ
ಮೈಲಾಗಿಧಿಧೃಢರವರು

೧೯

ಅಪ್ಪಾಜಿಗರುಹಿ ದೀಕ್ಷೆಯ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಂಡು
ಬವೈವೆಂದರು ಕೆಲರಲ್ಲಿ
ಅಪ್ಪಾಜಿಯರಿದರೆ ನಮ್ಮ ದೀಕ್ಷೆಯ ಕಾರ್ಯ
ತಪ್ಪುವುದೆಂದರು ಕೆಲರು ೨೦

ಅಪ್ಪಾಜಿಯರನೊಮ್ಮೆ ಭಾವಿಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಡ
ಲಪ್ಪುದೆಮ್ಮಯ ತಾಯಿಗಳನು
ಒಪ್ಪುಗೊಳಿಸಲರಿದವರರಿದರೆ ಕಾರ್ಯ
ತಪ್ಪುವುದೆಂದರು ಕೆಲರು ೨೧

ಒಡವೆಯನೊಪ್ಪಿಸಬೇಕೊ ಮಕ್ಕಳ ಕೈಯ
ಲೆಡೆಗೊಟ್ಟು ಬರಬೇಕೊ ನಮ್ಮ
ಮಡದಿಯರನು ತೋರಿ ಸಲಹೆಂದು ಬರಬೇಕೊ
ತೊಡಕೇನು ನಮಗೈಯ್ಯನೊಡನೆ ೨೨

ಅವರ ಹಂಗಿನಿಗಿಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಹಂಗವರ್ಗಿಲ್ಲ
ಅವರಿಗವರು ನಾವು ನಮಗೆ
ಭವಮಾಲೆಯೊಳು ನೋಡಲಾರಿಗಾರುಂಟೆಂದು
ತನತನಗೆಲ್ಲರಾಡಿರು ೨೩

ಮಗನಯ್ಯನಾಗುವನಯ್ಯನಾ ಮಗನಿಗೆ
ಮಗನಹನೊಂದು ಜನ್ಮದೊಳು
ಮಗಳು ತಾಯಾಗುವಳಾ ತಾಯಿ ಮಗಳಿಗೆ
ಮಗಳಹಳೊಂದು ಜನ್ಮದೊಳು ೨೪

ತಾಯುದರದಿ ತಂದೆ ತನು ನಮಗೆರವಿನ್ನು
ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳ ಮಾತೇನು
ನ್ಯಾಯವಿದೇಳಿ ದೀಕ್ಷೆಗೆ ನಮೋ ಹಂಸನಾ
ಥಾಯಯೆಂದೊಡನೆದ್ದರವರು ೨೫

ಬೆಳುಮುಗಿಲೊಡ್ಡಿ ಬೇರೂರಿ ಭೂಮಿಯೊಳುಬ್ಬಿ
ಬೆಳೆದು ಬೆಳ್ಳೆಟ್ಟಿನಾದಂತೆ
ತಳತಳಿಸುವ ಬೆಳುವೆಳಗಿಂದ ರಜತಾದ್ರಿ
ಹೊಳೆದುದಾ ಕುವರರ ಮುಂದೆ ೨೬

ಅಂಜೆಗಳಿಗಡಲೊಳು ಹರಿವಂತೆಳೆ
ಮಿಂಚೇರುವಂತೆ ಬೆಳ್ಳುಗಿಲ
ಹಿಂಚು ಮುಂಚಾಗದೆ ತಮ್ಮೊಳೊರ್ವರು ಹರಿ
ಹಂಚಾಗದೇರಿದರವರು

೨೭

ಬರುತಿರ್ದರೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ ಬಪ್ಪ ಪಥದೊಳಾ
ಗಿರಿಯಗ್ರಜಿನಸಭೆಯಿಂದ
ಸುರಭೇರಿ ದಂಧಣ ದಿಮ್ಮ ಭೋರ್ಭೋರೆಂಬ
ಸ್ವರ ಕೇಳಲಾಯ್ತು ದೂರದೊಳು

೨೮

ಭೇರಿಯ ದನಿಗೇಳಿ ನಲಿದರು ನವಲು
ಮುಂಗಾರ ಮೊಳಗುಗೇಳಿದಂತೆ
ಆ ರಾಜವುತ್ರರು ಕಟ್ಟಿದೊಳಗೆ ಕ
ಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡರು ಜಿನಸಭೆಯ

೨೯

ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬೆಟ್ಟದಮೇಲೊಂದು ಕಾಮನ
ಬಿಲ್ಲಿನ ಬೆಟ್ಟ ನಿಂದಿದೆಕೊ
ಬೆಳ್ಳಿಬೆಟ್ಟವ ಮುಟ್ಟದಿದೆ ಚಿತ್ರವೆಂ
ದೆಲ್ಲರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು

೩೦

ಬೆಳಗಿನ ಕಡಲೊಳು ನಡೆವಂತೆ ತಂಪಿನ
ಹೊಳೆಯೊಳು ಮುಳುಗಿ ಬಹಂತೆ
ತಳತಳಿಸುತ ಗಮಗಮಿಸುವ ಭೂಮಿಯೊ
ಳೊಳಹೊಕ್ಕು ಗಮಿಸಿದರೊಸೆದು

೩೧

ನಿಮಿಷದೊಳಗೆ ಮಿಂದು ಕೂಡೆ ಸಿಂಗರಿಸಿಯು
ತ್ತಮವಸ್ತುಚಯವ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ
ಅಮರೇಂದ್ರನನುಮತದಿಂದ ಸ್ವಾಮಿಯ ಪೂಜೆ
ಗಮಲಚಿತ್ತರು ತೊಡಗಿದರು

೩೨

ಮೋಕ್ಷಕ ಕಾರಣ ಧ್ಯಾನವದಕೆ ಬಾಹ್ಯ
ರಕ್ಷೆಯಲ್ಲವೆ ಜನದೀಕ್ಷೆ
ದೀಕ್ಷಾಂ ದೇಹಿಯೆಂದೆಲ್ಲರು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ
ಲಕ್ಷಿತವೆನಲೆರಗಿಡರು

೩೩

ಮುಗಿದು ನೀಡಿದ ತೋಳು ನಿಮಿರಿ ಪಾಸಿದ ಕಾಲು

ಮಿಗೆ ಭೂಮಿ ಮುಟ್ಟಿದ ನೊಸಲು
ಜಗದೀಶನಿದಿರೊಳಿದ್ದರು ಮಿಸುಕವೆ ಹೊನ್ನ
ಹೊಗರ ಪುತ್ರಳಿಗಳೆಂಬಂತೆ

೩೪

ಅಸ್ತು ಭವ್ಯಾಸ್ತಮುತ್ಪ್ರಾಪ್ತತಯೆಂದಾದಿ
ವಸ್ತು ನಿರೂಪಿಸಲೊಡನೆ
ಮಸ್ತಕವೆತ್ತಿ ನಿನದರು ಕೆಲಬಲದ ಸು
ರಸ್ತೋನು ಜಯಜಯಯೆನಲು

೩೫

ಹೊದೆದ ದುಕ್ಕೂಲವ ಬಿಸುಟರು ತೆಗೆದರು
ಪದಕವ ಕಳೆದರು ಲುಳಿಯ
ಒದೆದಾಡುತಿಹ ಕರ್ಣದಾಭರಣಗಳ ಶಾಂ
ತದೊಳು ಸಡಿಲಿಸಿ ಹಾಕಿದರು

೩೬

ಕೇಶಪಾಶವ ಪರಿದಿಟ್ಟರು ದುರ್ನೋಹ
ಪಾಶವ ಪರಿದಿಡುವಂತೆ
ಅಶಾಪಾಶವ ಪರಿವಂತೆ ಮಾಯಾ
ಪಾಶವ ಪರಿದಿಡುವಂತೆ

೩೭

ಸ್ವಸ್ತಿಕದಿಂದೆಲ್ಲರಿದ್ದು ನಡೆದರಾದಿ
ವಸ್ತುವಿನಂಘ್ರಿಯಗಲಕೆ
ಮಸ್ತಕವಿಟ್ಟಿರಗದರಾತ್ಮಸಿದ್ಧಿರೇ
ವಾಸ್ತುಯೊಂದನು ವೀತರಾಗ

೩೮

ಕರೆದರಾಗಳೆ ಸುರರಾಕಾಶದೊಳು ನಿಂದು
ನರುಗಂಪ ಕರೆವ ಪೂಮಳೆಯ
ತುರುಗಿ ಸೂಳ್ಳಿಸಿದುವೆಲ್ಲ ವಾದ್ಯಗಳು ಲೇ
ಸರಿದು ಮಂಗಲವ ಪಾಡಿದರು

೩೯

ಮುಪ್ಪಾದ ಮೀಸೆಗೆ ಕಪ್ಪನಿಟ್ಟಾದರು
ಚಪ್ಪರಿದಾಡುವರುಂಟು
ತುಪ್ಪುಳುಮೀಸೆಯೊಳಗೆ ತೊರೆದತಿಥಿಗ
ಳಪ್ಪವರಾರಿವರಂತೆ

೪೦

ಒಡೆಯರೊಲ್ಲರು ದೀಕ್ಷೆಗೊಂಡಮೇಲೊಡನಿರ್ವ
ಕಡುಹಿತದೊಳಿಗದವರು
ಹಡಗ ನೀಗಿದ ಪರದರು ಮಗುಳ್ವಂತೂರ
ಕಡೆಗೆ ಮಗುಳ್ವರೇನೆಂಬೆ

೪೧

ಕಡೆಯ ಚಾವಡಿಯೊಳಿರ್ವನು ಚಕ್ರಧರನಾಗ
ನಡೆತಂದು ಪೂರ್ವ ಸೇವಕರು
ಪಡಿದ ಕರಾರಿ ಖಂಡೆಯಗಳ ಮುಂದಿಟ್ಟು
ಕಡೆದರು ಮೈನೀಡಿ ಮುಂದೆ

೪೨

ನೆರೆದೊಲ್ಲರು ಸುಮ್ಮನಿರ್ದರಾಗರವಿಂದ
ಕರಗಳ ಮುಗಿದಲೆ ಸ್ವಾಮಿ
ಸಿರಿವೆತ್ತ ಕುವರರು ನೂರ್ವರು ದೀಕ್ಷೆಗೆ
ತೆರಳಿದರವಧಾನವೆಂದ

೪೩

ವೀಳಿಯದೆಲೆ ಹಸ್ತದಿಂ ಬಿದ್ದು ದೆಡೆಯಲ್ಲಿ
ಬಾಳ ಬೀಸಿದ ತೆರನಾಯ್ತು
ಗೋಳಿಟ್ಟದಾಸ್ಥಾನ ಕೈಸನ್ನೆಯಿಂದ ಭೂ
ಪಾಲಕ ನಿಲಿಸಿ ಕೇಳಿದನು

೪೪

ಕವಿದ ಮೋಹಾಂಧಕಾರವನು ಸುಜ್ಞಾನದ
ರವಿಯ ಶಕ್ತಿಯೊಳೊತ್ತಿ ನಿಲಿಸಿ
ಅವನೀಶನೊಂದೆರಳ್ಳಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಸಂ
ತವಿಸಿಕೊಂಡೊಡನಿತು ನುಡಿದ

೪೫

ತುಪ್ಪುಳುಮಾಸೆ ರೇಖೆಗೆ ಬಂದುದಿಲ್ಲ ಮೈ
ದಪ್ಪ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಯ್ತುಲ್ಲ
ನೆಪ್ಪದೋರಿತು ಪ್ರಾಯ ನೆರೆವವರನ್ನಿವರೆನು
ತಿಪ್ಪನಿತರೊಳಂತುಟಾಯ್ತು

೪೬

ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರ ಕೇಳಿಯೊಳ್ಲ್ಲದೆ
ಹೆಣ್ಣೊಳೊಂದಿರುಳಿದ್ದು ದಿಲ್ಲ
ಕಣ್ಣ ಹಬ್ಬವ ಕಾಣ್ವೆನಿವರ ಮದುವೆಗೆಂದು
ಕಣ್ಣೊಳಿಟ್ಟದೊಪಂತಾಯ್ತು

೪೭

ಕಳುಹಿದನೆಲ್ಲರನೊಡನೆದ್ದು ಮಂದಿರ
 ದೊಳಹೊಕ್ಕನಾ ಸಾರ್ವಭೌಮ
 ಬಲುಗಾಳಿ ಬಾಧಿಸಿದಳಲತೆಯಂತೆ ಹೆಂ
 ಗಳು ಬಂದರಧಿಕ ಶೋಕದೊಳು

೪೮

ಬಂಬಳ ಬಾಡಿದ ದೇಹ ಕಟ್ಟಿದ ತು
 ರುಂಬು ಕಂದಿದ ಮೊಗದಿಂದ
 ಕಂಬನಿಬಿಡುತೆಯ್ವಿ ಕಾಲಮೇಲ್ವೆಡೆದು ಪ
 ಲುಂಬಿದರೇನ ಬಣ್ಣ ಪೆನು

೪೯

ನಂದನರಗಲಿದರರಸ ಕಣ್ಮನಸಿಗಾ
 ನಂದನಪೂರ್ವದರು ಹಾ ಹಾ
 ಮುಂದೆಮ್ಮ ಕಣ್ಣ ತಿಳಗಿಸಿದವವರಿಂದೆ
 ಕೊಂದರೆಂದಳಲಿ ನುಡಿದರು

೫೦

ಕಾಣೆವು ಕಂದರ್ಪ ರೂಪಿನ ಮಕ್ಕಳ
 ಮಾಣಿಕ್ಯಗಳನೇವೆ ಹಾ ಹಾ
 ಕ್ಷೋಣೇಶ ಗತಿಯಾವುದೆಂದೆ ಬರಿದರು
 ಬಾಣ ತಾಗಿದ ಹುಲ್ಲೆಯಂತೆ

೫೧

ತೋಯಜಾಕ್ಷಿಯರಿರ ಸೈರಿಸಿಯವರೆಮ್ಮ
 ನೋಯಿಸಿ ಹೋಗಬಂದವರು
 ಬಾಯಳಿದಿನ್ನು ಶೋಕಿಸಿದರೇನಹುದೆಂದು
 ರಾಯ ನುಡಿದನವರೊಡನೆ

೫೨

ನಾನಿವರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪೆಣ್ಣ ಕೆಲ್ಲುಂಟೆಂದು
 ಜಾನಿಸುತಿದೇನಪ್ಪರೊಳು
 ನಾನೊಲ್ಲೆ ಪೆಣ್ಣ ನಮ್ಮಯ್ಯನಾರಿಗೆ ಪೆಣ್ಣ
 ತಾ ನೋಳ್ಪನೆಂಬ ಮಾತಾಯ್ತು

೫೩

ತಪಸಿಗೆಯ್ವಿ ದೈವೆ ಲೇಸೆನ್ನಿ ಬೇರೊಂದು
 ಕುಪಥಕೆ ಹೋದವರಲ್ಲ
 ಅಪಕೀರ್ತಿಮಾಡಿದರಳಲಬೇಕಲ್ಲದೆ
 ವಿಪುಲಾರ್ಥಕಿದರ್ಕ್ಕೇ ನೋವು

೫೪

ಒವೊರ್ವರಿಗೆ ನಿಮಗೋರ್ವೊರ್ವ ಕುವರರು
 ಪವುಗೆಯಿಂದಾದ ನೋವು
 ನೂರ್ವರೆನೆಗೆ ಸರಿಯಲ್ತೆ ಸೈರಿಸಿದೆನೊ
 ಬಿರ್ವಾಗಿ ನೊಂದರೆನಹುದು

೫೫

ನಾರಿಯರೆಲ್ಲರ ಸಂತ್ಯೆಸಿ ನಿಜ ನಿಜಾ
 ಗಾರಕೆ ಕಳುಹಿ ರಾಜೇಂದ್ರ
 ಗೌರವ ಲೀಲೆಯೊಳಿದನೆಂಬೆಡೆಗೆ ಕು
 ಮಾರ ವಿಯೋಗದ ಸಂಧಿ

೫೬

ಶೀರ್ಛೇಶ ವ್ರಾಜಾ ಸಂಧಿ

- ಹರುಷದೊಳಿಂತು ಕೆಲವು ಕಾಲ ಪೋಗಲೊಂ
ದಿರುಳಿನ ಕಡೆಯ ಜಾವದೊಳು
ಉರುಮಂದರಾದ್ರಿ ಲೋಕಾಗ್ರಕೆ ನೆಗೆವುದ
ಭರತೇಶ ಕಂಡ ಸ್ವಪ್ನದೊಳು ೧
- ಶ್ರೀ ಹಂಸನಾಥಯೆಂದೊಡನೆದ್ದು ಕುಳಿತನಾ
ಬಾಹುದೈಯ ಪಟ್ಟದರಸಿ
ಆ ಹೊತ್ತಿನೊಳೆ ರಾಯನಳುವ ಕನಸ ಕಂಡು
ದೇಹ ಕಂಪಿಸುತಿರ್ದೊಡನೆ ೨
- ಅವಧಿವಿಜ್ಞಾನದಿಂದಾರೈದೆನಬಲೆ ಕೇ
ಳವು ವೃಷಭೇಶ್ವರನಿನ್ನು
ಶಿವಲೋಕಕೆಯ್ದವ ಸೂಚನೆಯೆನಲಿನ್ನು
ನವಗಾರು ಶರಣಂದಳಾಕೆ ೩
- ನವಗಿನ್ನು ಹಂಸನಾಥನೆ ಶರಣವನಂತೆ
ಶಿವಲೋಕಕೆಯ್ದವ ನಾವು
ಭವದಲ್ಲಿ ಬಾಳ್ವದೆಲ್ಲವು ಸ್ವಪ್ನವೀ ಸ್ವಪ್ನ
ದವಗಡಕೆಣಿಸಬೇಡೆಂದ ೪
- ರಾಯ ಪೂಜೆವೆನೆಂದು ನೆನೆದು ಸುವಸ್ತುನಿ
ಕಾಯಸಹಿತ ಬಹುದೆಂದು
ರಾಯಸಗಳ ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕಿಗೆ ಬರೆಸಿ ನಿ
ರಾಯಸವನೆ ಕಳುಹಿದನು ೫
- ಮಳೆಯ ಗಾಳಿಯವೋಲು ಬಿರುನೆ ಬಂದು ತ
ಪ್ಪೆಲೊಳಿಷ್ಟು ನಿಂದು ಚಕ್ರೇಶ
ಚಲುವಿಕೆಯಾಗಿ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡೆನೆಂದು ತ
ನ್ನೊಳಗಿಂತು ನೆನೆದನೇನೆಂಬೆ ೬

- ಗಗನದೊಳರ್ದುದು ಸಮವಸರಣ ದೇವ
ನಗಲಿದ ದೇಗುಲದಂತೆ
ಜಗದೀಶನದ್ರಿಯೊಳರ್ದನು ಮನೆಯ ದಂ
ದುಗ ಬಿಟ್ಟ ನಿಪ್ಪಹನಂತೆ ೭
- ಸಿದ್ಧ ಶಿಲೆಯವೊಲು ಶಿಲೆಯಿದ್ದುದದರಲ್ಲಿ
ಬದ್ಧ ಪಲ್ಲಂಕಯೋಗಮೊಳು
ಸಿದ್ಧನಂತಿದ ದೇವನ ಕಂಡು ನೃಪ ಜಿನ
ಸಿದ್ಧಯೆಂದೊಲೆದನು ಶಿರನ ೮
- ಮರುಕ ಪುಟ್ಟಿದು ಜಿನನಿದಿರಿನೊಳದರಿಂದ
ಮರುಗಿತಿಲ್ಲ ಚಕ್ರವರ್ತಿ
ಎರಗಿ ಮಹಾಪೂಜೆಗೆಸಗದನದನು ಬಾ
ಯ್ದಿರೆದು ಬಣ್ಣಿಸ ದಕ್ಷನಾರು ೯
- ಕಡಲ ಮಾಗಧ ಮೊದಲಿನೆ ಹಿಮವಂತಾಂಕ
ಕಡೆಯೆನೆ ವೃಂತಾಧಿಪರು
ಕಡುಸಿನ ಖಗರು ಪೂಜಾವಸ್ತುಗಳ ತಂದು
ಹಿಡಿಯಲಾ ನೃಪನತ್ತಿವಟ್ಟ ೧೦
- ಫಲಪೂಜೆಗಳ ಮಾಡಿ ರನ್ನ ಚಿನ್ನದೊಳಾದ
ಫಲಗಳ ಮಂದರದಂತೆ
ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದನಘೃಕೋಟಿಯನೆತ್ತಿದ
ನೊಲಿದೆಲ್ಲ ಜಯ ಜಯನೆನಲು ೧೧
- ಪರಮಾಘೃವನೆತ್ತಿಯಿರಿಸಲವರು ತುದಿ
ಗಿರಿಸಿದ ಮೂಡೆಗವುರವು
ಉರಿವುತಿರ್ಪವು ಮರು ಕವುರಗಳ ಸಾಲು
ಗಿರಿಯ ಕಾಳ್ಚಿಚ್ಚುಗೊಂಡಂತೆ ೧೨
- ರತ್ನದ ನಿಡುಗಿಂಡಿಗಳನೆತ್ತಿ ಭವದುಃಖ
ಯಶ್ನಾಗಿ ಕೆಡಲೆಂದು ಜಗಕೆ
ನೂತ್ನಮಂತ್ರವನೋದಿ ಶಾಂತಿಧಾರೆಯ ರಾಜ
ರತ್ನ ಮಾಡಿದನಾದಿಚನಗೆ ೧೩

ದ್ವಾದಶಗಣಗೂಡಿ ತನ್ನವರೊಡಗೂಡಿ
ಯೋದುತ್ತ ಸೋತ್ರ ಮಂತ್ರಗಳ
ಆದಿನಾಥನ ಬಲಗೊಂಡನಾ ನೃಪತಿ ಪ್ರ
ಮೋದಕೆ ಸುರರರ್ತಿವಡಲು

೧೪

ಹಗಲಿಂತು ಹೋದುದು ಜನನಂಗಪ್ರಭೆಯಿಂದ
ಹಗಲಿನಂತಿದು ರಾತ್ರಿ
ನೆಗಳಿದ ಘಳಿಗೆಯ ಸನ್ನೆಯಿಂದಿರುಳೆಂದು
ಬಗೆದುದು ಕೂಡಿದ ಪರನೆ

೧೫

ಮೇರುವಿಗೊಂಟಿದ್ದಿ ಕೆಲದಲ್ಲ ಗೋಡೆಯಾ
ಕಾರದೊಳಿರಲವ ಜರೆದು
ತಾರಾದ್ರಿಗೊಂಟಿದ್ದಿ ನೇರದೊಳಿದ್ದಂತೆ
ತೇರಿದ್ದು ವೆಂಟು ದಿಕ್ಕಿನೊಳು

೧೬

ಸುರಿವ ಪೂಮಳೆ ಸೂಸಲುರಿಬಾಣ ಗಗನದೊ
ಳುರವಣಿಸುವ ವಾತ್ರದಿಂದ
ಗರಿಗರಿ ಗೀಳು ಗಿತ್ತಿಂಬ ಗಾಲಿಗಳಿಂದ
ಸರದೋರಿ ಹರಿದುವಾ ತೇರು

೧೭

ಹೊಸ ಹೊಸ ಪರಿಯ ತೇರೊಂದೊಂದು ದಿನಕೆ ಮ
ತ್ತಸನು ನೂತನ ಪೂಜೆ ನೃತ್ಯ
ರಸ ರಸಾಯನದೊಟ ಪರಿಸೆಗೆ ಸಂದು ರಾ
ಜಸಿತಂತು ಪದಿನಾಲ್ಕು ದಿವಸ

೧೮

ಕಡೆಯ ದಿನದೊಳು ಮೂರನೆಯ ಜಾವದೊಳ್ಳಿಲ್ಲ
ಕಡೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರಜೆಗೆ
ನಡೆಗಂಡು ಸಂಘಪೂಜೆಯ ಮಾಡಲಾ ಚಕ್ರಿ
ತೊಡಗಿದನೇನ ಬಣ್ಣಪೆನು

೧೯

ಗಣಧರರೆಂಬತ್ತನಾಲ್ಕು ಭಕ್ತಿಯೊ
ಳ್ಳಡೆದು ಮತ್ತವರನುಮತದಿ
ಗಣನೆಯಿಲ್ಲದ ಭವ್ಯಗಣಕೆ ಚಕ್ರೇಶ ಮ
ನ್ನಣ್ಣಿದನುಚಿತವೃತ್ತಿಯೊಳು

೨೦

ದಾರಿದ್ರ್ಯ ಜಗದೊಳಿಲ್ಲಿಂಬಂತೆ ಹೋಯ್ತು ಮ
ತ್ತಾ ರಾತ್ರಿ ಹರಿದುವು ತೇರು
ಭೂರಾಮನೀ ಜನ್ಮಕಿನ್ನ ಪೂಜಿಪ ವ್ಯವ
ಹಾರಕುದ್ರಾಪನೆಯಾಯ್ತು

೨೧

ಗಂಧ ಪನ್ನೀರು ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಭೂಮಿ ಸು
ಗಂಧವಾಯ್ತು ದ್ರಿ ಕಪ್ಪಾಯ್ತು
ಗಂಧವಾಹಕನೆಂದು ಗಂಧಿಗೆ ವೆಸರಂದು
ಬಂಧುರವಾಯ್ತುಲ್ಲಿ ಸುಳಿದು

೨೨

ಸ್ವರ್ಗಪಥವ ಬಹು ಪ್ರಜೆ ಗಳಿಸಿತು ಕೂಡೆ
ತಾಗೊಂಡು ನೃಪನ ಕೀರ್ತಿಸಿತು
ತೇರ್ಗಳು ಹರಿದಮೇಲಾ ರಾತ್ರಿ ದೇವೇಂದ್ರ
ಸ್ವರ್ಗದಿಂದಿಳಿದನೇನೆಂಬೆ

೨೩

ಬಣ್ಣ ಹಾರದ ಪ್ರಾಯ ಜಾರದ ಮೈ ಬಿಡು
ಗಣ್ಣು ಗಳಿಸೆಯೆ ನೋಟಕರ
ಕಣ್ಣು ಕೈಸೆವಿಡಿವುತ ಬಂದರಾ ಸಗ್ಗ
ವೆಣ್ಣು ಗಳವನೋಲೈಸಿ

೨೪

ದೇವಗೆ ಮುನಿಗಳ್ಗೆ ಸತಿಗೂಡಿ ಪೊಡಮಟ್ಟು
ಭಾವೆಯ ದೂರಕೆ ಸಾರ್ತಿ
ದೇವೇಂದ್ರ ಬಂದು ಪೂಜಾವಿಭವಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ
ದೇವನಾತ್ಮ ಜನನಪ್ಪಿದನು

೨೫

ಪಡೆದನೊ ದೇವರ ದೇವ ರೋಹಣಶೈಲ
ಪಡೆದಂತನರ್ಘ್ಯರತ್ನವನು
ಪೊಡವಿ ಮೂರನು ಪುರೆಯಿಡಿಸಿದ ಮಗನನೆಂ
ದೊಡನೆ ಬೋಳ್ಳಿಸಿದನುಬ್ಬಿ

೨೬

ಜಿನಮುಕ್ತಿಗಮನ ಸಂಧಿ

ಪರಮಪೂಜೋತ್ಸವದೊಳು ರಾತ್ರಿ ಹೋಯ್ತು ಮ
ತ್ತಿರದರುಣೋದಯವಾಯ್ತು
ಪುರುಷರಮೇಶ್ವರ ಜಯ ಜಯೆಂದೊಸೆದು
ಪರಿಸೆ ವಂದನೆಗೆಯ್ದು ಬೆಲ್ಲ

೧

ಪಳುಕಿನ ಕೊಡದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ ಪಾಲ ನಿ
ರ್ಮಲತೆಯ ನಗುತ ಬೇಹದೊಳು
ಜಳಜಳಿಸುನ ವಿಮಲಾತ್ಮನೊಳಗೆ ಮೂಡಿ
ಮುಳುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದನಾ ಸ್ವಾಮಿ

೨

ಅಕಾಶವನ್ನೊಂದು ಮಾರಿಕ್ಕುವಂತೆ ಮೂ
ಲೋಕವ ಚೋಟಿಕ್ಕುವಂತೆ
ದಾಕೊಂದರೊಳು ಕೋಟಿ ವಾರ್ಧಿಯ ಪಾಯ್ವ ನಿ
ರಾಕುಲೋನ್ನತಿಯಿದುರ್ದೊಳಗೆ

೩

ಒಡಲೆಂಬ ಕುಂಭದೊಳಿದಾರ್ಢ್ಯವೆಂಬ ಪಾ
ಲ್ಗಡಲಿಗೆ ಸನ್ಮುಕ್ತವಾಗಿರಿಯ
ಕಡೆಗೋಲನಿಟ್ಟು ಚಿದ್ಭಾವದ ನೇಡೆಂದ
ಕಡೆವವೊಲಿದುರ್ದದಾ ಧ್ಯಾನ

೪

ಬೆಳಗನೆ ಮೀವಂತೆ ಬೆಳಗನೆ ಪಾಯ್ವಂತೆ
ಬೆಳಗನೋಕುಳಿಯಾಡುವಂತೆ
ಬೆಳಗನೊಕ್ಕೋಲಾಡಿ ತೇಂಕಾಡುವಂತೆ ತ
ನ್ನೊಳಗೆ ತಾನಿದರ್ಶನಾ ಪರಮ

೫

ಒಮ್ಮೆಯಪ್ಪತ್ತೆರಳ್ಮರ ಜಾರಿದುವು ಕೂ
ಡೊಮ್ಮೆ ಬಿದ್ದುವು ಪದಿಮೂರು
ಜುಮ್ಮನೆ ಮೂರಂಗ ಬಯಲಾದುವಾ ಪರ
ಬೊಮ್ಮ ಲೋಕಾಗ್ರಕೆ ನೆಗೆದ

೬

- ತಿರುಗದ ಪದವನು ತೀರದ ಘನಸುಖ
ನರಸುರೋರಗರಿಗತಕ್ಕ
ವಿರಚಿಸಲರಿದಾದ ಮುಕ್ತಿಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದೊ
ಳಿರುತಿರ್ದನಾ ಸಿದ್ಧನತ್ತ ೭
- ಇತ್ತಲಾತನ ದೇಹ ಪರಿವೃದ್ಧ ಮೇಲಿದರ್
ವೃತ್ತಸಮವಸರಣೋರ್ವಿ
ಎತ್ತ ಪೋದುದೊ ಮರು ಬಯಲಾಯ್ತು ಮುಗಿಲೊಡ್ಡ
ಮುತ್ತಿದುರ್ ಮಾಯವಾದಂತೆ ೮
- ಸಮವಸರಣ ಬಯಲಪ್ಪುದು ಜಿನರ ಸಂ
ಭ್ರಮ ಗಂಧಕುಟಿಗಳಾಕ್ಷಣವೆ
ಗಮಿಸಿದುವಿಚ್ಛೆ ಬಂದತ್ತಲಾದೀಶನಿ
ಲ್ಲಮೆಯೊಳಿನ್ನಾರಿಹರಲ್ಲಿ ೯
- ಆಯ್ಕನ ಯೋಗವ ನಿಟ್ಟಿಸುತಿರ್ದಿದುರ್
ಮೆಯ್ಯಳಿದರ್ಹ ಲಂಘಿಸಲು
ರಯ್ಯವಳಿದು ಮೋರೆ ಕಂದಿತು ಚಕ್ರಿಗೆ
ಚುಯ್ಯನೇರಿತು ಶೋಕವೊಳಗೆ ೧೦
- ಎರಿತು ಮೂರ್ಛೆ ಸರ್ವರ ಮುಂದೆ ಗಂಭೀರ
ಜಾರದಂದದೊಳೊತ್ತಿ ತಡೆದ
ಮೀರಿತು ಪಿತಮೋಹ ತಡೆದು ತಡೆದು ತಾಳ
ಲಾರದೆ ಮೂರ್ಛೆಗೆ ಸಂದ ೧೧
- ಕೆಳೆಯರು ಶೈಶೋಸಚಾರದಿಂದೆಬ್ಬಿಸೆ
ಕುಳಿತು ಕಂಬನಿಕಣ್ಣೊಳೊಗುತ
ತಿಳಿವುಗೆಟ್ಟು ಚಕ್ರಿ ತನ್ನಯ್ಯ ಮೊದಲಿದರ್
ಶಿಲೆಯತ್ತ ನೋಡಿ ಶೋಕಿಸಿದ ೧೨
- ಹಾ ಹಾ ಸ್ವಾಮಿ ನನ್ನೊಡೆಯ ನನ್ನಪ್ಪಾಜಿ
ನೋಹಾಸುರದರ್ಪಮಥನ
ಬಾಹಿರದೊಳಗೆನ್ನ ನೀಡಾಡಿ ಮುಕ್ತಿಗೆ
ಹೋಹರೆ ಪುರುಷರಮೇಶ ೧೩

ಪಟ್ಟವೆಂದೊಂದು ಪಾತವ ಕಟ್ಟಿ ರಾಜ್ಯವ
ಕೊಟ್ಟೊಂದು ಹೊರೆಗೊಡುವಂತೆ
ಕಟ್ಟ ಕಡೆಯೊಳೆನ್ನ ಮುಕ್ತಿಗೆಯ್ದು ಸದಿಂತು
ಬಿಟ್ಟು ಹೋಹರೆ ಮಹಾದೇವ

೧೪

ಎಲ್ಲಿ ಹೋದುದು ನಿನ್ನ ಸಭೆ ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯಾಂಗ
ಚಿಲ್ಲಿದ್ ಗಂಧಕುಟಿಗಳು
ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬೆಟ್ಟವೈಸಿರಿ ಮಾಯವಾದುದಿ
ನ್ನೆಲ್ಲಿಯದೊಳಿದರ ಬದುಕು

೧೫

ಆಗಲಿನ್ನಳಿದರೇನಾಯ್ತು ನೀನಿತ್ತ
ಯೋಗಮಾರ್ಗದೊಳಾನು ಬಹೆನು
ಶ್ರೀಗುರುಹಂಸನಾಥಾಯ ನಮೋಸ್ತೆಂದು
ಬೇಗೆಯ ಕೂಡೆ ನಂದಿಸಿದ

೧೬

ವರಪುತ್ರ ಮಿತ್ರ ಪ್ರಧಾನ ಮುಂತಾದಾಪ್ತ
ಪರಿವಿತಾನವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಗುರುಹಂಸನಾಥನ ಭಾವಿಸುತಾ ಜಾಣ
ರರಸನೆದ್ದನು ತನ್ನ ಪುರಕೆ

೧೭

ಮಿಗೆ ಮಾಘ ಬಹಳ ಚತುರ್ದಶಿಯಂದು ಮು
ಕ್ತಿಗೆ ಸಂದನಾದಿತಿರ್ಥೇಶ
ಹಗಲಿರುಳೆನ್ನ ದಾ ದಿನ ಸರ್ವಜನಕರ್ತೃ
ಸೋಗಸಿತು ಮೂಲೋಕದೆಲ್ಲಿ

೧೮

ರಾಜ್ಯವಾಲನ ಸಂಧಿ

ಸುಮುಖದಿ ಸುಖದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಕಾಲ
ಗಮಿಸಲೊಂದಾನೊಂದು ಪಗಲು
ನಮಿರಾಜ ವಿನಮಿರಾಜರು ದೀಕ್ಷೆವಡೆದ ಸಂ
ಯಮವಾರ್ತೆ ಬಂದಿತು ನೃಪಗೆ ೧

ಉಗುಳ್ಳನಾಕ್ಷಣವೆ ತಂಬುಲವ ಕೊರಳ ಸೆರೆ
ಬಿಗಿದು ಕಣ್ಣೀರ್ಗಳುಮ್ಮಿದುವು
ಒಗಲೀಯದೊತ್ತಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು ಮೈದುನ
ರಗಲೆ ನೋವಹುದು ಸ್ಮರಿಸಿದ ೨

ಅರಮನೆಗೆದ್ದನಾಗಳೆ ಸುಭದ್ರಾದೇವಿ
ಪಿರಿದು ಶೋಕಿಸುತಿರಲವಳ
ಸುರುಚಿರೋತ್ತಿಯೊಳು ಸಂತ್ಯೆಸಿದನಾ ಜಾಣ್ಣೆ
ಭರತೇಶಗೇನಿಂದು ಪೊಸತೆ ೩

ಅಳಿಯಂದಿರೆಡೆಗೆ ನಾನಿದ್ದೆ ನಂಜದಿರಿಯೆಂ
ದೊಳುನುಡಿದೋರಿ ರಾಯಸವ
ಕಳುಹಿ ಸಂತ್ಯೆಸಿ ಸಂತೋಷದಿ ಕಾಲವ
ಕಳೆಯುತ್ತಿದನು ಮಹೋದಾತ್ತ ೪

ಸ್ಪೃಹೆಮಾಡಿದರ್ಥವ ಕೊಡುವ ಚಿಂತಾಮಣಿ
ಮಹಿತಾರ್ಥ ನನಸಿದ್ದಿಯುಂಟು
ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಭೆದೋರ್ಪ ಕಾಕಿಣಿಯುಂಟಿನ್ನು
ಗೃಹದೊಳಿರನೆ ಸುಖದಲ್ಲಿ ೫

ಪರಬಾಧೆ ತನಗಿಲ್ಲ ತಾನಿನ್ನು ದಂಡೆಯ್ವಿ
ಪರರ ಸಾಧಿಪ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ
ಪರವಿದು ತನ್ನ ದಿಂದಂದಿದಾತ್ಮತ
ತ್ವರಣಾಗಿ ಭೋಗಿಸುತ್ತಿದ ೬

ಗಂಧಕುಟಿಗಳು ಚಾರಣರಡಿಗಡಿಗೆ ಸಂ
ಬಂಧಿಸುತಿಹರಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿ
ಗಂಧೇಭ ಜಾತ್ಯಪ್ಪವಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ವ
ಸುಂಧರೆ ಸುಲಭವಾಗಿಹುದು

೭

ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ರತ್ನ ಹುಟ್ಟಿಹುವು ಹೂಳಿದ ನಿಧಿ
ಪಲ್ಲುಗಿರಿದು ತೋರುತಿಹುವು
ಅಲ್ಲದೆ ಕೊನೆಯಂತೆ ಚಿನ್ನ ಹುಟ್ಟಿಹುದೇನ
ಸೊಲ್ಲಿವೆನವನ ಕಾಲದೊಳು

೮

ಕಾಡೆಲ್ಲ ಶ್ರೀಗಂಧ ವೃಕ್ಷ ಕಪ್ಪುರವಾಳೆ
ಕೂಡೆ ಕತ್ತುರಿಮಿಗದೊಡ್ಡು
ನಾಡೆಲ್ಲ ತ್ಯಾಗಿ ಭೋಗಿಗಳ ಸಂಪದದಲ್ಲಿ
ಕೋಡಿವರಿದುದೇನನೆಂಬೆ

೯

ನೀಲಾಬ್ಜ ತಾವರೆ ನೆರೆದ ನೀರ್ಗರೆ ಗಂಧ
ಶಾಲಿ ಜೋತೊಲೆದ ಗದ್ದೆಗಳು
ಗಾಳಿ ಘೆಮ್ಮೆಂಬ ನಾನಾ ವನಗಳು ರಸ
ದಾಳಿಯ ಮಲೆ ವಿರಾಜಿಪುದು

೧೦

ಊರೂರೊಳವೃತಾನ್ನ ಭತ್ತ ದಾರಿಯೊಳೆಳೆ
ನೀರು ಸಕ್ಕರೆರೆಯರವಟಿಗೆ
ವಾರ ತಿಥಿಗೆ ನೋಂಪು ಮುನಿಭುಕ್ತಿ ವಿಪ್ರಸ
ತ್ಕಾರ ಭೋರೆನಲೊಪ್ಪುತಿಹವು

೧೧

ಧರೆಗೆ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸುರಸೋಪತಿ ನಡೆವುದು
ಸಿರಿ ಸರ್ವದೇಶ ತುಂಬಿಹುದು
ಧರೆಯನಾಳುವ ಚಿಂತೆ ತನಗಿಲ್ಲದಿಪ್ಪನಾ
ಭರತೇಶನೇನ ಬಣ್ಣಿವೆನು

೧೨

ದೇಗುಲ ಭಾರವ ಗೋಡೆ ಕಂಭದ ಮಂಡೆ
ಗಾಗಿಸಿ ದೇವರಿಪ್ಪಂತೆ
ಭಾಗಿಸಿ ಧರೆಯ ದಂಡುಗವನಾಪ್ತರಿಗೆ ಸಂ
ಯೋಗಿಸಿ ಸುಖದಿ ತಾಣಾಪನು

೧೩

ಪುಣ್ಯಫಲವನುಂಡು ತೀರಿಸುತಾತ್ಮ ಲಾ
 ವಣ್ಯವನೊಳಗೆ ನಿಟ್ಟಿಸುತ
 ಗಣ್ಯವೆ ಮುಕ್ತಿಯೆಂದೆಂಬಭಿಪ್ರಾಯವ
 ರೇಣ್ಯದೊಳಿದನಾ ಭಸ್ಮ

೧೪

ಒಪ್ಪುವ ಧ್ಯಾನಯೋಗಾನಿಲಬಲದಿಂದ
 ಕಪ್ಪಿನ ಮುರಿಮೇಸೆ ಮೆರೆಯೆ
 ಇಪ್ಪತ್ತೇಳೆಂಟು ವರಿಸದ ಜವ್ವನ
 ತಪ್ಪದಿದನು ಬಹುಕಾಲ

೧೫

ಸರಸಿಜಾಕ್ಷಿಯರೊಡನರ್ತಿಮಾಡುತ ಮೂರು
 ವರೆಕೋಟಿ ಬಂಧುವರ್ಗವನು
 ಹರುಷವೇರಿಸುತ ಷಟ್ಪಿಂಡ ಜೀಯೆನೆ ಚಕ್ರ
 ಧರನಿದನೊಲಿದಯೋಧ್ಯೆಯೊಳು

೧೬

ಭರತೇಶ ನಿರ್ವೇಗ ಸಂಧಿ

ಕೀರ್ತಿಗೆ ತ್ರಿಭುವನ ಸಾಲದು ತೇಜಕೆ
ಮಾರ್ತಾಂಡ ಸಾಟಿಯಲ್ಲಿಂದು
ಕೀರ್ತಿಸೆ ನರ ಸುರರಾಳುತಿರ್ದನು ಚಕ್ರ
ವರ್ತಿ ಭೂತಕವನೇನೆಂಬೆ ೧

ಆ ವಿಭು ಮತ್ತೊಂದು ಮೂವತ್ತೆರ
ಳ್ಳಾವಿರ ಮಕುಟನರ್ಧನರ
ತೀವಿದೊಡ್ಡೋಲಗಮೊಳಗಿರಲೊಂದು ಸು
ಖಾವಾಪ್ತಿ ತೋರಿತೇನೆಂಬೆ ೨

ನಿನ್ನಯ ಮುಖಕಿದು ಸರಿಯೊ ಮೇಣಲ್ಲವೊ
ಚನ್ನಿಗರರಸ ನೀನೊಲಿದು
ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡೆಂಬುವೊಲು ಮುಖಚಿತ್ರಕ
ಕನ್ನಡಿವಿಡಿಧನಾ ನೃಪಗೆ ೩

ಹೊಳೆಹೊಳೆದರಸ ನಿಟ್ಟಿಸುವಾಗ ಮೊಗವೆಡ
ಬಲಕೊಲೆವಂದವೊಪ್ಪಿದುದು
ಇಳೆಯೊಡೆತನವಿನ್ನು ಸಾಕೆಂದು ಮನ ಹೇಸಿ
ತಲೆಗೊಡಹುವನೊಯೆಂಬಂತೆ ೪

ಚಿರಕಾಲ ಬೇಟೆನ ಮಾಡಿ ಮುಕ್ತಗನೇ
ಕರೆಯಟ್ಟಿದಾ ದೂತಿ ಬಂದು
ವೊರೆಸಾದು ಪೇಳ್ವಂತೆ ನೃಪನ ಕೆನ್ನೆಯೊಳೊಂದು
ನರೆಯಿದ್ದುದಾ ಸಮಯದೊಳು ೫

ಮುಟ್ಟಲಾಗಿದುರ್ದಾಯುಷ್ಯ ಮುಕ್ತಿಗೆ ತಾನು
ತೊಟ್ಟನೆ ನಾಳೆ ಲಂಘಿಸುವ
ತಿಟ್ಟವಿದುರ್ದು ಘಾತಿಯಾ ದಿನ ಜಾರುವ
ಕಟ್ಟಣೆಯಿರೆ ಕಂಡನೊಳಗೆ ೬

ಮರೆದಿದರ್ಶನಹುದೆನ್ನ ನೀ ನರೆ ಚನಿಸಿಯೆ
ಚ್ಚರಿಸಿತಲ್ಲಾಯೆಂದು ನಕ್ಕ
ಹರಿದುದು ಸಂಸಾರಸುಖದಾಶೆ ಮನದಲ್ಲ
ನೆನೆದುದಾ ನೃಪಗೆ ವಿರಕ್ತಿ

೭

ಸುಡು ಸುಡು ನನ್ನ ನಡೆಯ ತಪಸೆಂಬ ಪಾ
ಲ್ಗಡಲೊಳು ಮೂಡಿ ಮುಳುಗದೆ
ಜಡದೇಹ ಸುಖವೆಂಬ ಲವಣಸಮುದ್ರವ
ಕುಡಿದು ಬಾಯಾರಿದನೆಂದ

೮

ನೋಡು ನೋಡೆನ್ನೊಡಹುಟ್ಟಿದವರು ಮಿಸೆ
ಮೂಡುವಂದೆ ದೀಕ್ಷೆವಡೆದು
ಕೂಡಿದರವೃತವನಿದುವರೆಗೆ ಜೋಲಿ
ಮಾಡಿದೆ ನಾನೊಬ್ಬನೆಂದ

೯

ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರ ವಾರ್ತೆಯದೇಕೆ ಮತ್ತೆಯೆ
ನೊಡಲೊಳು ಹುಟ್ಟಿದರ್ಭಕರು
ಕಡುದೀಕ್ಷೆಯೊಳು ಸಿದ್ಧಿವಡೆದರಲ್ಲವೆ ನನ್ನ
ಜಡತೆಯ ನೋಡು ನೋಡೆಂದ

೧೦

ಅಗಲಿ ನಮ್ಮವರೆಲ್ಲ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಮುಂದೆ
ಹೋಗಲಿ ಹೋದರೇನಾಯ್ತು
ಹೋಗುತ ಕಾದಿಯನುಡೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡರೆ
ಲಾಗಿಸಿದರೆ ಮಾರ್ಗವಿಡೆಕೊ

೧೧

ಬುದ್ಧಿ ಸಾಗರನೊಡನೆದ್ದು ಕೈಮುಗಿದು ಸು
ವೃದ್ಧಿ ಸಂಪದವಿದರಿಂದ
ಉದ್ದದ ಸಿರಿಯುಂಟೆ ಸುಖಿಸೀಗ ತಪಸಿನ
ಸುದ್ದಿಯೇಕವನೀಶಯೆಂದ

೧೨

ಅಲ್ಲವೈ ಕೇಳೆಂದು ಪುರುನಾಥ ತನಗೇನು
ಮಿಲ್ಲದೆ ತಪಸಿಗೆಯ್ದಿದನೆ
ಬಲ್ಲವಗೇ ತನು ಸ್ಥಿರವಲ್ಲ ಕುಟ್ಟಿಗೊಂ
ಡಲ್ಲವೈಯೆಂದನಾ ಚಕ್ರಿ

೧೩

ಆರು ಖಂಡವ ಗೆಲ್ಲರೇನಾಯ್ತು ಕರ್ಮದ
ಮೂರು ಕಾಂಡವ ಗೆಲ್ಲದೆನೆಗೆ
ಮೂರು ರನ್ನವೆ ಜೀವಹಿತವೈಸೆ ಹೆದಿನಾಲ್ಪು
ಸೋರೆಯ ಮಡೆಯೊಳೇನಂದ

೧೪

ಅರಿಯದಾನೊಂದನಾಡಿದೆನು ನೀ ಕಂಡುದೆ
ತೆರನೆನಗದು ತಾನೆ ಶರಣು
ಮರೆವುದೆಮ್ಮಯ ತಪ್ಪನೆಂದು ಚಕ್ರಿಯ ಪಾದ
ಕೆರಗಿ ಕುಳಿತನವನೊಡನೆ

೧೫

ಮಗನೆ ಬಾ ದೊಡ್ಡಣ್ಣ ರಾಜ್ಯವನಾಂತು ದೀ
ಕ್ಷೆಗೆ ನನ್ನ ಕಳುಹೆಂದು ಚಕ್ರ
ತೆಗೆದಪ್ಪಿ ನುಡಿದನಾ ನುಡಿಗೇಳ್ತು ಕಣ್ಣನೀ
ರೊಗುತ ಮೂರ್ಛೆಗೆ ಸಂದನವನು

೧೬

ಅನೆಯ ರಂಜಿಕೆ ಕಳಭಕಹುದೆ ದೇವ
ರಾನುವ ರಾಜ್ಯಭಾರವನು
ಅನಲಾಪನೆ ನಾನು ಸ್ವಾಮಿಯಂತೆಕೆ ಸಂ
ಧಾನಿಪುದೆಂದನಾ ಕುವರ

೧೭

ದೇವರಿಗಿಷ್ಟವಾದನ್ನ ಭೂಷಣ ವಸ್ತ್ರ
ವೀವುತ ಪೊರೆದಿಷ್ಟು ಕಾಲ
ಈ ವೇಳೆಯೊಳು ದೇವರೇಕೆ ಕೊಕ್ಕೊರಿಸಿದ
ಭೂವಲಯವನೀವುದೆಂದ

೧೮

ನುಡಿಜಾಣನೆಂಬುದ ಬಲ್ಲೆನ್ನೆ ಮಗನೆಯೊ
ಪೊಡವಿ ಹೆಡ್ಡಗೆ ಕಷ್ಟವಹುದು
ಕಡುಜಾಣಗಿದು ಕಷ್ಟವಲ್ಲವಹುದೊಡಂ
ಬಡು ಪಟ್ಟಕೆಂದನು ಜನಕ

೧೯

ಮೋಕ್ಷರಾಜ್ಯಕೆ ದೇವರಿಚ್ಛಿಸಿ ನನಗೆ ಮ
ತ್ತೀ ಕ್ಷೇತ್ರವಿತ್ತರೇಕಹುದು
ದೀಕ್ಷೆಯ ಶರಣು ಣಾನೂ ಬಪ್ಪೆನೆಂದವ
ನಾಕ್ಷೇಪವಿಲ್ಲದಾಡಿದಳು

೨೦

ಅಪ್ಪಾಜಿ ನನಗೆ ರಾಜ್ಯವನಿತ್ತು ಮುನಿಯಾದ
 ನೊಪ್ಪಿಸಬೇಕಾನು ನಿನಗೆ
 ಒಪ್ಪಬೇಕದಕೆ ನೀನೀಗ ಸೈರಿಸಿ ಹಿಂದೆ
 ಬಪ್ಪುದು ತಪಸಿಗೆಮ್ಮಂತೆ

೨೧

ಆ ನುಡಿಗೇಳಿದೆ ಹವ್ವನೆ ಹಾರಿ ಸು
 ಮಾನಗುಂದಿದನಾ ಕುವರ
 ನೀನುತ್ತರಂಗೊಟ್ಟರೆನ್ನಾಣೆ ನಿಲ್ಲೆಂದು
 ಸೂನುವ ಮಾತ ಕಟ್ಟಿದನು

೨೨

ಕರವಿಡಿದೊಡನರ್ಕ ಕೀರ್ತಿರಾಜನನೆತ್ತಿ
 ಹರಿಹರದಲ್ಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ
 ದೊರೆ ತನ್ನ ಮಕುಟವನಾತಗಿಕ್ಕಿದನು ಭೂ
 ಸುರವೃಂದ ಜಯ ಜಯನೆನಲು

೨೩

ತೆಗೆದಾದಿರಾಜನ ಕೆಲದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟ ಗ
 ದ್ದುಗೆಗಿಟ್ಟು ಯುವರಾಜನೆಂದು
 ಮಿಗೆ ಕಂಠಮಾಲೆಯನಿಕ್ಕಿ ಸೇಸೆಯನಿಟ್ಟು
 ಸುಗುಣ ರಾಜೇಂದ್ರ ಮನ್ನಿಸಿದ

೨೪

ಕಂಬನಿಬಡುತಿದರಾ ಪುತ್ರರೊಡನೆನ್ನ
 ಹಂಬಲ ಬಿಟ್ಟು ನೀವಿವರ
 ಬೆಂಬಲವಿಡಿದಿಹುದೆಂದು ಭೂಪಾಲ ಕ
 ದಂಬಕೆ ಕೈವೀಸಿ ಬಿಟ್ಟ

೨೫

ಮತ್ತೆ ನೋಡಿದನೆ ತನ್ನಯ ಪುತ್ರರೆಂದವ
 ರತ್ತರಳಲಿಯೆಂದು ನೂಂಕಿ
 ಮತ್ತೇಭದಂತೆ ಲೀಲೆಯೊಳು ತನ್ನೋವನ
 ದತ್ತೆಯ್ದು ತಿದನಾ ಧೀರ

೨೬

ವಸುಧಾಧಿಪತಿ ದೀಕ್ಷೆಗಡಿಯಿಟ್ಟನೆನೆ ಕೇಳ್ದು
 ಮಸಗಿತು ಸತಿಯರ್ಗಿ ವಿರಹ
 ಬಿಸಿಲೊಳೆಡಾಡಿದ ಮಾಂದಳಿರಂತಾದ
 ರಸುವಿಗೆ ಮೂರ್ಛೆ ತಟ್ಟಿದುದು

೨೭

ಅಕ್ಕಟ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಮಹಾಭಾಗ್ಯ ಕ
ಣ್ಣಿಕ್ಕುವಷ್ಟಕೆ ಮಾಯವಾಯ್ತೆ
ಕಕ್ಕುಲಿತೆಯ ಸುಡು ಸುಡು ಕಷ್ಟವೆಂದು ಹೆ
ಮ್ಮಕ್ಕಳತ್ತರು ತಮ ತಮಗೆ ೨೮

ಬಾಳ ಬೀಸಾಡಿ ಹೋದವನಲ್ಲ ಮುತ್ತಿಗೆ
ನಾಳೆ ಪಯಣವೆಂಬುದರಿದು
ಪೇಳದೆಯ್ತಿದ್ದನೈ ನಮಗೂ ದೀಕ್ಷೆಯ ಗತಿ
ಯೇಳಿರಿದನುವಾದರಲ್ಲ ೨೯

ಸುಖದಲ್ಲಿ ಬಾಳ್ವು ನಿಮ್ಮಯ್ಯನಂದದಿ ಮೋಕ್ಷ
ಸುಖವೆಯ್ತಿದ್ದರೆಂದೊಲ್ಲ ಪರಸಿ
ಸುಖಕಾಗಿ ನಾವು ದೀಕ್ಷೆಯನಾಂಪೆವೆಂದೊರೆ
ದಖಿಲ ನಾರಿಯರು ಸಾಗಿದರು ೩೦

ತಡೆಯಬಾರದು ತಮ್ಮ ಪತಿಯ ಕೈಯೊಳೆ ದೀಕ್ಷೆ
ವಡೆದು ಸುಖಿಗಳಾಗಲೆಂದು
ಒಡನೆ ಪನ್ನಂಗ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯೊಳ್ತಾಯ್ತುಳ
ಬಿಡುಗೆಗೊಟ್ಟರು ಕುಮಾರಕರು ೩೧

ಪುರದ ಕಾಂತೆಯರೆಲ್ಲ ಮದಿಲು ಮಾಡವನೇರಿ
ಪರಿಕಿಸಿ ಗೋಳಿಡುತಿರಲು
ಪರವಾರ ಪ್ರಜೆ ಶೋಕಗೈಯೆ ಪೆಂಗಳು ಹಿಂದೆ
ಬರೆ ರಾಯ ಮುಂದೆಯ್ದುತಿರ್ದ ೩೨

ಅಯ್ಯೋ ನಮ್ಮೊಡೆಯನೆ ಸಿರಿಯ ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲ
ರಯ್ಯನೊಲೊಲಿ ಜಾರುವೆಯ
ಮೆಯ್ಯ ನೊತ್ತವರ ಸುಖವ ಸುಡಲೆಂದು ವೆ
ಣ್ಣಯ್ಯಲೆದ್ದುದು ಪುರದೊಳಗೆ ೩೩

ಬೀದಿಯೊಳ್ಳೀನೆಯ್ದುವಾಗ ಕಂಡರೆ ಸ್ವರ್ಗ
ವಾದಂತೆ ನಲವಪ್ಪುದೆಮಗೆ
ಹೋದುದೆ ನಮ್ಮ ಸಂಪತ್ತು ಹಾ ಹಾ ಯೆಂದು
ನೇದನೆಬಟ್ಟರಲ್ಲಲಿ ೩೪

ವೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳು ಸೊಸೆಯರುವೆರಸಿ
 ಟ್ಟಂಡವ ಜಯಿಸಿ ಮತ್ತೆ ವರ
 ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತಿದೆಯ ತಪಕೆಂದು ಪೆಂಗಳ
 ತಂಡ ಗೋಳಿಟ್ಟುದಲ್ಲಲ್ಲಿ

೩೨೩

ಶೋಕಿಸುವವರತ್ತ ನೋಡದೆ ನೃಪತಿ ಪ
 ರಾಕಿಂದ ಪುರವನು ದಾಂಟಿ
 ಭೀಕರಾರಣ್ಯನ ಸಾರ್ಧನು ಬಳಸಿದ್
 ನೇಕ ಪರಿಸ್ಪಂದವೆರಸಿ

೩೨೪

ಮಲಯಜತರುವಿದುರ್ದದರ ಮೂಲದೊಳೊಂದು
 ಶಿಲೆಯಿದುರ್ದದತಿ ತೆರಪಾಗಿ
 ಕೆಲದವರ್ಜಯ ಜಯಯೆನಲು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಿಂ
 ದಿಳಿದನಾ ನಿಶ್ಯಂಕಮಲ್ಲ

೩೨೫

ಧ್ಯಾನ ನಾಮಧ್ಯೇ ಸಂಧಿ

- ತೆರೆಯ ಮರೆಯೊಳು ಸಿದ್ಧಾಸನದಲ್ಲಿ ಬಂ
ಧುರಶಿಲೆಯೊಳು ರಾಯ ಕುಳಿತು
ಗುರುವಿಲ್ಲ ತನಗೆ ತಾನೆ ಗುರುವೆಂಬುದ
ಹೆರಹಿದನೇನ ಬಣ್ಣಿ ವೆನು ೧
- ದೇಹಕಲ್ಲದೆ ವಸ್ತ್ರಭೂಷಣದೊಪ್ಪ ನಿ
ರ್ದೇಹದಾತ್ಮನಿಗಿಲ್ಲವಿವರ
ಮೋಹವೇನೆಂದು ವಸ್ತ್ರಾಭರಣವ ಬಿಸು
ಟಾ ಹೇಮವರ್ಣನೊಪ್ಪಿದನು ೨
- ಅಸನಾಯತ ಮುಚ್ಚಿದಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ಮ
ಹಾ ಸಿದ್ಧ ಬಿಂಬದಂತೆನಿವ
ಭಾಸುರ ಬಾಹ್ಯಸಾಮಗ್ರಿಯೊಳ್ಳುನಿ ಧ್ಯಾನ
ಬೀಸರಿಸದೆ ನಂದನೊಳಗೆ ೩
- ನೋಡುತಿರ್ದನು ತನ್ನ ನಿಜವ ಕರ್ಮಗಳು ಕೆ
ಟ್ಟೋಡುತಿರ್ದುವು ಕಂಡ ಕಡೆಗೆ
ಕೂಡೆ ಕೂಡಾನಂದ ಸುಜ್ಞಾನ ಸುಪ್ರಭೆ
ಮೂಡುತಿರ್ದುವು ನಿಜಾತ್ಮನೊಳು ೪
- ಎರಡು ಕಂಗಳ ಮುಚ್ಚಿ ಸುಜ್ಞಾನವೆಂಬ ದೊ
ಡ್ಡುರಿಗಣ್ಣು ತೆಗೆದಾತ್ಮ ಶಿವನು
ಅರಿ ಕರ್ಮದಮುಜರಿಪ್ಪಂಗ ಮೂರೆಂಬ ಮು
ಪ್ಪುರಗಳ ಸುಡುತಿರ್ದನಾಗ ೫
- ಧ್ಯಾನವೆಂಬುರೆ ಧೈಯವೆಂಬ ಧ್ಯಾನಿಪನೆಂಬ
ಧ್ಯಾನದ ಫಲನೆಂಬ ನಾಲ್ಕು
ತಾನೊಬ್ಬನಾಗಿ ತನ್ನೊಳಗೆ ತಾನಿರ್ದನಾ
ತ್ಮಾನಂದನಾ ದಿವ್ಯಯೋಗಿ ೬

ನಗುವಂತೆ ಮೊಗವಿರ್ದುದುಗದೆ ವೈಯಿದುರ್
 ದೊಗುವೊಲಿರ್ದುದು ಹೊಸ ಕಾಂತಿ
 ಪ್ರಗುಣ ಯೋಗಿಯ ನೋಡಿ ತುಟಿ ಮಿಸುಕದೆ ಮಂದಿ
 ತೆಗೆದಿರ್ದುದುರೆ ಬೆರಗಾಗಿ ೭

ಬಳಬಳನುದುರುತಿರ್ದುದು ಕರ್ಮ ಚಿತ್ಪ್ರಭೆ
 ಚಳಚಳನೊಳಗೆರುತಿಹುದು
 ಎಳನೇಸರೊಳಗೈ ಕೃಪಾದಂತೆ ಪರಮಾತ್ಮ
 ಕಳೆಯೊಳಿರ್ದನು ಯೋಗಿರತ್ನ ೮

ತೊಳಲಿ ನಾಡೆಲ್ಲವ ತನ್ನಯ ಮನೆಯ ಹೊ
 ಕ್ಕಲಸಿಕೆಗಳೆವನಂದದೊಳು
 ಇಳೆಯ ಚಿಂತೆಯೊಳಾಡಿದವನೀಶ ತನ್ನಾತ್ಮ
 ನೊಳು ನಿಂದು ವಿಶ್ರಮಿಸಿದನು ೯

ಎರವೆಂದು ಕಂಡು ಮುನ್ನಾಳ್ವನು ರಾಜ್ಯವ
 ಸ್ಥಿರವೆಂದೆ ತನ್ನ ಕಂಡಿರ್ದ
 ಎರವೆಂಬುದೆರವಾಯ್ತು ಸ್ಥಿರ ತಾನೆ ಸ್ಥಿರವಾಯ್ತು
 ಭರತೇಶ ಕಂಡಲ್ಲಿ ಹುಸಿಯೆ ೧೦

ಗುರುಹಂಸನಾಥನೆಂಬಾನೆಂಬ ಸಂಕಲ್ಪ
 ವೆರಡಿರುತಿರ್ದುದು ಮತ್ತೆ
 ಎರಡಳಿದೊಂದಾಗಿ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪದೊಳು ಭಾ
 ಸುರಯೋಗಿ ತನ್ನೊಳಗಿರ್ದ ೧೧

ತರುಣಿ ಪುಷ್ಪವ ನೀಡುತಿರೆ ಮಂಚವಲುಗಲಾ
 ಕರೆದ ಪೂ ಜಗುಳಲಾರೈದು
 ಭರತೇಶ ಮುನಿಯಾದ ನಲ್ಲೆಯಿಂದಿದ್ದನ
 ಚ್ಚರಿವಟ್ಟು ನುಡಿದನಂಗನಿಗೆ ೧೨

ಜಾರಿದುವರುನತ್ತು ಮೂರು ಕರ್ಮಗಳಾಗೆ
 ಮಾರಿದನಂತರಾತ್ಮತೆಯಾ
 ಹೋರಿತು ಪರಮಾತ್ಮ ಸಂಪತ್ತು ಮುನಿಯಲ್ಲ
 ಧೀರನಾಕ್ಷಣ ಚಿನ್ನಾದ ೧೩

ಕವಿದ ಕರ್ನುದ ಮುಸುಕಳಿಯೆ ಶುದ್ಧಾತ್ಮನ
ಸ್ತುವಿನ ಚಿತ್ತೈಭಿ ಪೊರಪೊಣ್ಣೆ
ರವಿ ಚಂದ್ರಕೋಟಿಪ್ರಕಾಶ ಮೆಯಿಂದುಕ್ಕಿ
ಭುವನವ ತುಂಬಿತಾಕ್ಷಣವೆ

೧೪

ವಿಲಸಿತ ಸಿದ್ಧಲೋಕಕೆ ದಾಳಿಯಿಡುವೆನೆಂ
ದೇಳಸಿ ಪ್ರಸ್ಥಾನಗೈದಂತೆ
ನೇಲದಿಂದ ಮೇಲೈದುಸಾವಿರ ಮಾರಿನೊ
ಳ್ಳೆಲಸಿದನಾ ಪರಮಾತ್ಮ

೧೫

ತೆರವಿಡಿದೊತ್ತಿಲಿದವರಾಗ ದೂರವಾ
ದರು ಕೂಡೆ ಕೈಗಳ ಮುಗಿದು
ಶಿರವೆತ್ತಿ ನೋಡುತ ಜಯ ಜಯವೆನುತೀರೆ
ಭರತಜಿನೇಂದ್ರ ಮೇಲಿದರ್

೧೬

ಮೇಲಣಿಂದಿದ್ದನೆಯ್ದರುತಿರಲಿತ್ತು ಪಾ
ತಾಳದಿಂದುರಗೇಂದ್ರ ತನ್ನ
ಬಾಲೆವೆರಸಿ ಫಣಿಗಣಗೂಡಿ ಸುರವಾದ್ಯ
ಜಾಲದೊಳೆಯ್ದರುತಿರ್ದ

೧೭

ಸುರಪನು ಫಣಿಪನು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮರಸಿಯ
ವೆರಸಿ ಪಾದಾನತರಾಗಿ
ಪರಪರಿಯಲಿ ಸ್ತುತಿಸಿದರು ಪೂಜಿಸಿದರಾ
ದುರಿತನಿರ್ಧೂಮಧಾಮನನು

೧೮

ಅರುಹ ನಮ್ಮಂಚಿಕೆಯರಿಗೆ ನಾದುನಿಯರ್ಗೆ
ಕರುಣೆಫು ದೀಕ್ಷೆಯನೆಂಥು
ಒರೆದರ್ಕ್ಕರ್ಕೀರ್ತ್ಯಾದಿ ರಾಜರೆಗೆ ಜಿನೇ
ಶ್ವರನೇಳಿರೆನಲೆದ್ದ ರೊಡನೆ

೧೯

ಉರಗೇಂದ್ರನರಸಿಯರಿಂದ್ರನ ಸತಿಯರು
ತೆರೆವಿಡಿದರು ನಲ್ಲೆಯಿಂದ
ಕರೆತಂದು ಮುನಿಗಳಾ ಪುಣ್ಯಕಾಂತೆಯರನಾ
ತೆರೆಯೊಳು ಪುಗಿಸಿದರಾಗ

೨೦

ಸುರವಾಡ್ಯ ಮೊಳಗೆ ತೇಜೋರಾಶಿ ಮೊದಲಾದ
 ಗುರುಗಳು ಪೂರ್ವಿ ಸತ್ಪರಿಸೆ
 ನಿರುಪಮ ದೀಕ್ಷೆಯನಾ ಪುಣ್ಯಸತಿಯರೆ
 ಲ್ಲರಿಗತ್ತನಾ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ

ಚಕ್ರೇಶ ಕೈವಲ್ಯ ಸಂಧಿ

ನಡುವಗಲಲ್ಲಿ ಘಾತಿಯನಿಕ್ಕಿ ಚಕ್ರ ಸಂ
ಗಡದವರ್ಗಿತ್ತು ದೀಕ್ಷೆಯನು
ಕಡುಚಿತ್ರ ವೃಷಭಯೋಗಿಗೆ ಘಾತಿಕರ್ಮವಾ
ಕಡೆವಗಲೊಳು ಕೆಟ್ಟಿದೊಡನೆ ೧

ವಿರಚಿಸಿದರು ಕೂಡೆ ಗಂಧಕುಟಿಯನೊಲ್ಲ
ನರಸುರೋರಗರರ್ಚಿಸಿದರು
ಭರತಜಿನನ ಸಾರೆ ವೃಷಭಜನೇಶ್ವರ
ನರಮನೆಗಟ್ಟಿದನಾಗ ೨

ಆ ರಾತ್ರಿ ಬೆಳಗಿನೊಳಗೆ ಹೋಯ್ತು ರವಿ ಮೂಡ
ಲಾರಾಧ್ಯ ಭರತ ಸರ್ವಜ್ಞ
ದೂರಿತ ನಿರ್ಘಾತಿಗಳನಿಕ್ಕಲನುವಾದ
ವೀರವನೇನ ಬಣ್ಣಿಪೆನು ೩

ಗಂಧಕುಟಿಯನುಳಿದನು ದೀಕ್ಷೆಗೊಂಡ ಶ್ರೀ
ಗಂಧವೃಕ್ಷದ ಮೊದಲಿಳಿದು
ಬಂಧುರಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಪಲ್ಯಂಕಯೋಗಾನು
ಬಂಧದಿ ಕುಳಿತನಾ ಸ್ವಾಮಿ ೪

ರಾಜಪ ಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಹ್ಯಾಂಗವರ್ಧದು
ತೈಜಸ ಕಾರ್ಮಣಗೂಡಿ
ಮೂಜಗದುದ್ದ ದೊಳಾತ್ಮ ನಿಂದಿರ್ವನು
ಸೋಜಿಗವಲ್ಲೆ ಚಿದ್ವನತೆ ೫

ಎಳೆವಿಸಿಲೆಂತು ಬೆಳ್ಳುಗಿಲೆಂತು ಮಂಜೆಂತು
ಬೆಳುದಿಂಗಳೆಂತೊಮ್ಮೆ ಜಗವ
ಮುಳುಗಿಕೊಂಡಿತ್ತು ವಂತಾತ್ಮ ಮೂಜಗವನ
ಗ್ಗಲನೆತ್ತು ತುಂಬಿರ್ವನಾಗ ೬

ಕಡೆದುವೆಪ್ಪತ್ತೆರಡೊಮ್ಮೆ ಕರ್ಮಗಳವ
 ರೊಡನೆ ಬಿದ್ದುವು ಪದಮೂರು
 ಕುಡುಮಿಂಚಿನಂತೆಗೆ ಒಯಲಾಗೆ ಜಗದ ಮೇ
 ಲ್ಲಡೆಗೆ ಲಂಘಿಸಿದನಾ ಸ್ವಾಮಿ

೭

ಭರತೇಶನೆಂಬುದು ದೇಹ ಹೋದಂದೆ ಹೋ
 ಯ್ತುರಲೆ ಸಿದ್ಧರ ಸಮೂಹದೊಳು
 ತಿರುಗದ ಹಾದಿಯ ಹೋಗಿ ಮುಕ್ತಿಯೊಳು ನಿಂ
 ದಿರುತಿರ್ದನಾ ಸಿದ್ಧನತ್ತ

೮

ಶ್ರೀ ಹಂಸ ಹಂಸ ನೋಡೇನೆಂಬೆನೊಡನಿತ್ತ
 ಲಾ ಹೊತ್ತಿನೊಳು ಪಂಚಸುತರು
 ಮೋಹದ ಘಾತಿಯನಿಕ್ಕಿ ಬಾಂಗಡೆಯೊಳು
 ತ್ನಾಹವೆತ್ತಿದರಾಶ್ಚರ್ಯ

೯

ತಂದೆ ಹೋದಳಲರ್ಕ ಕೀರ್ತ್ಯಾದಿ ರಾಜಗಿರ್
 ಸಂದಿಸಿತಿಲ್ಲ ನೋದರರು
 ಒಂದೆ ಬಾರುನ್ನತಿವೆತ್ತುವಕೆದೆಯೊಳಾ
 ನಂದಿಸುತಿರ್ದರಚ್ಚರಿಸಿ

೧೦

ಭರತಸರ್ವಜ್ಞ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಸಂದ ಶಿಲೆಯ ಹೆ
 ತ್ತಿರ ನಜ್ರಿ ಹೋಮುವ ರಚಿಸಿ
 ಹರುಷಸೃಷ್ಟವನಾಡಲರ್ಕಕೀರ್ತ್ಯಾದಿ ರಾ
 ಜರು ನೋಡುತಿರ್ದರರ್ತಿಯೊಳು

೧೧

ಭೂವಲಯದ ಭಾರವೆತ್ತು ತೊಂಬತ್ತಾರು
 ಸಾವಿರ ಹೆಣ್ಣು ಟವೆತ್ತು
 ಕೈವಲ್ಯ ಕ್ಷಣಕಹುದೆತ್ತಲೆಂದುರಗೇಂದ್ರ
 ಭಾವಿಸಿ ಪೊಗಲ್ದನಾ ವಿಭುವ

೧೨

ತನಗೆ ತಾಂ ಗುರುವಾಗಿ ದೀಕ್ಷೆಯನಾಂತು ತ
 ನ್ನನು ತಾನೆ ತನ್ನಲ್ಲಿ ನೋಡಿ
 ತನುವಳಿದವ್ವು ತವೆಯ್ದಿದನೊ ಪೂತು ಭಾ
 ವಿಸುತಿರ್ದ ಘಳುಟೆವಲ್ಲಾಡೆ

೧೩

ಮೆಯ್ಯ ದಂಡಿಸಿದನೆ ಭಿಕ್ಷೆಗೊಂದೊರ್ವರ್ಗೆ
ಕೆಯ್ಯೊಡ್ಡಿದನ ಚಕ್ರಧರನು
ಉಯ್ಯಲ ತೂಗಿದಂತವೃತಕೆ ಸಂದ ಬ
ಲೈಯ್ಯನಲ್ಲವೆ ಪುರೆಯಿಂದ

೧೪

ಸಾಕಾಗದದ ಪೇಸುತಿರೆ ಕಲಿಯುಗದ ರ
ತ್ನಾ ಕರಸಿದ್ದ ಗಿಷ್ಟಿರಲಿ
ಸಾಕು ನಿಲ್ಲೆಂದನುರೇಂದ್ರ ವಿನೋದಾರ್ಥ
ವಾಕುಮೋರಿದನನಿತರೂಳು

೧೫

ನಾನೆಷ್ಟರವನಿನ್ನು ರತ್ನಾ ಕರಸಿದ್ದ
ತಾನೆಷ್ಟರವನು ಬಣ್ಣಿವೊಡೆ
ನೀನೆಷ್ಟರವನೆಂದು ನಾಗೇಂದ್ರ ಪೊಗಕ್ಕೆನ
ತ್ಯಾನಂದ ಮಿಗೆ ಚಕ್ರಧರನ

೧೬

ಅಹುದಲಾ ಗುಣಕೆ ಮತ್ಸರವೆ ಚಕ್ರಿಯವೊಲು
ಒಹುಭಾರವಾಂತಿರ್ದು ಕ್ಷಣಕೆ
ಸಹಜದಿ ಮುಕ್ತರಾದವರಾರು ನೀನಾಡ
ಬಹುದೆಂದನೊಡನೆ ದೇವೇಂದ್ರ

೧೭

ಆತನಂದದಿ ಮುಕ್ತಿ ನವಗಾಲೆಂದು ತ
ಧ್ಯಾತಳಹೋವು ಭಕ್ತವನು
ಪ್ರೀತಿಯಿಂದನುರೇಂದ್ರ ಧರಿಸಿದನುರಗೇಂದ್ರ
ನಾತುರದಿಂದಿಟ್ಟ ತಾನು

೧೮

ನರೆದರ್ಕ್ಕೀರ್ತ್ಯಾದಿರಾಜ ಮುಂತಾದ ಸೆ
ವರು ಧರಿಸಿದರಕ್ಕೊಂದ
ಭರತನಾಥನ ಮೋಕ್ಷಕಲ್ಯಾಣ ಜಗವನು
ಧರಿಸಿತು ಸುಖವೆತ್ತರೆಲ್ಲ

೧೯

ಶ್ರೀ ಜಿನಸಭೆಯ ಬೀಳ್ಕೊಂಡಿತ್ತು ತಮ್ಮೊಡ
ನೋಜೆಯಿಂದೊಲೈಸಿ ಬರ್ಪ
ಪೌಜನೆಲ್ಲವನು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟಿರ್ಕ್ಕೀರ್ತ್ಯಾದಿ
ರಾಜರು ಹೊಕ್ಕರು ಪುರವ

೨೦

ಬಿಮ್ಮಗಿದ್ದುದು ಪುರ ಪ್ರಜೆಗಳ ಕಂಗಳೊ
 ಈಮ್ಮತ್ತಿದುದು ಕಣ್ಣು ನೀರು
 ಸುಮ್ಮನೆ ನೋಡುತ ಸುಯ್ಯುತ ಸಾರ್ಧರು
 ತಮ್ಮ ಚಾವಡಿಯನಾ ನೈಪರು ೨೧

ತಂದೆ ಕುಳ್ಳಿರುವ ಗದ್ದುಗೆಯ ಕಾಣುತ ಭುಗಿ
 ಲೆಂದೆದ್ದು ದೆದೆಯಲ್ಲಿ ಶೋಕ
 ಬಂದುವು ಕಣ್ಣೀರು ಸ್ವಾಮಿ ಹಾ ಹಾ ಕೆಟ್ಟಿ
 ವೆಂದು ಬಾಯ್ಬಿಟ್ಟೊರಲಿದರು ೨೨

ಧೈರ್ಯ ಜಾರಿದುಮೋಜೆ ಹಾರಿತು ನುಡಿಯ ಚಾ
 ತುರ್ಯವೆಂಬುದು ಬಯಲಾಯ್ತು
 ಸೂರ್ಯ ನಿಧ್ರವರಿಗಾಗಿರುಳಾಯ್ತು ಪಿತನ ಸೌಂ
 ದರ್ಯದ ರೂಪು ತೋರದಿರೆ ೨೩

ಆಲಸ್ಯ ನಿನಗಿಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಚಾವಡಿಗನು
 ಕೂಲಸಂದಣಿ ತಪ್ಪದಿಂದು
 ಹಾಳುಸುರಿವುತಿದೆಯೆಂತು ನೋಡುವೆವೆಂದು
 ಬಾಲೆಯರಂತೆ ಶೋಕಿಸರು ೨೪

ಇಂತಳುತಿದ್ದಿದ್ದು ತಮ್ಮ ಬೇಗೆಯ ತಾವೆ
 ಸಂತ್ಯೆಸಿಕೊಂಡರು ಕೂಡೆ
 ಅಂತದಕೆಲ್ಲರರ್ತಿಸಿದರು ಭರತ ಭೂ
 ಕಾಂತವುತ್ರರಿಗದು ಸಹಜ ೨೫

ಮಂಗಳ ಸಂಧಿ

ಮುಕ್ತರೆಲ್ಲರು ಸರಿಯಹುದಾದರೇನಾತ್ಮ
ಶಕ್ತಿಯನರಿದಿಲ್ಲಿ ಮೊದಲು
ವ್ಯಕ್ತಭೋಗಮೊಳಿದು ಕ್ಷಣಕೆ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಸಂದ
ಯುಕ್ತಿಗೆನ್ನೆದೆ ಸೂರೆಹೋಯ್ತು

೧

ಮರೆಯೇಕೆ ಪ್ರಥಮಾನುಯೋಗದಿ ಮುಖ್ಯವ
ಕುರಿತು ಶಲಾಕೆಗೆ ಬಂದ
ಅರವತ್ತುಮೂರರೊಳಾಯ್ದು ಕೊಂಡೀ ಜಾಣ
ರೆರೆಯನ ವೊಗಳ್ಳೆನರ್ತಿಯೊಳು

೨

ಬಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಹಂಸನಾಥನೊಳಿದು ಕ್ಷಣಕೆ ಮು
ಕ್ತಿಗೆ ಸಂದ ಭರತಭಾಸ್ಕರನ
ವೊಗಳದಿದರ್ವಾಗ, ರತ್ನಾಕರಸಿದ್ಧ ನಾ
ಡುಗನಲ್ಲದೇನಾತ್ಮ ಸುಖಿಯೆ

೩

ಶೃಂಗಾರಕಾಗಿ ಕಷ್ಟರ ಕಥೆಗಳ್ಳು ಜ
ನಂಗಳು ಕೆಡಬೇಡವೆಂದು
ಅಂಗಸುಖಿಯ ಮೋಕ್ಷಸುಖಿಯ ಕಾವ್ಯವನಿಷ್ಟು
ಶೃಂಗಾರ ಕಟ್ಟಿ ಪೇಳಿದೆನು

೪

ದುರುಳರ ಪಾದರಿಯರ ನೀಚಸತಿಯರ
ವಿರಚಿಸಿತಿಲ್ಲ ಸಿಂಗರಕೆ
ಭರತಚಕ್ರಿಯ ಪೇಳ್ವೆನವರ ವೆಂಡಿರ ಪೇಳ್ವೆ
ಸ್ವರಿಸಿದರೆಲ್ಲರ್ಗೆ ಪುಣ್ಯ

೫

ಈ ಕಥೆಯನು ನಾನು ವೇಳ್ದಾಗ ಭರೆಯೊಳ
ನೇಕರು ಹರುಷವೇರಿದರು
ವೋಕರು ಸಾಲ್ವೆಂಟು ಮಂಧಿ ಚಿತ್ತದೊಳತಿ
ವ್ಯಾಕುಲಬಟ್ಟರೆಂತೆನಲು

೬

ಕೀರ್ತಿಯ ಬಯಸಿ ನಾನುಸಿರಿತ್ತಿಲ್ಲಿನಗೆ ಸ
 ತ್ವೀರ್ತಿ ತಾನೆ ಬರುತಿಹುದು
 ಕೀರ್ತಿಯ ಬಯಸಿ ಕಣ್ಣು ಸುರಾಗಿ ಕೆಲಬರು
 ಧೂರ್ತರು ಪೇಚಾಡುತ್ತಿಹರು

೭

ತೊಡಗುವರ್ತಾವು ಕವಿತ್ವವ ಕಡೆಗದು
 ನಡೆಯದು ಕಿವಿಗೆ ಶೋಭಿಸದು
 ಬಿಡು ಹೊಸಕವಿತೆಯನೆಂದು ಪೂರ್ವದ ಶಾಸ್ತ್ರ
 ಗಡಬಡೆ ಮಾಡುವರೊಡನೆ

೮

ಧ್ಯಾನಕೆ ಬೇಸರಾದಾಗ ನನ್ನಾತ್ಮಲೀ
 ಲಾನುವೃದ್ಧಿಗೆ ಪೇಳ್ವೆನ್ನೈಸೆ
 ನಾನೊಬ್ಬರೊಡನೆ ಮತ್ಸರಕೆ ಪೇಳ್ವವನಲ್ಲ
 ಮೋನದೊಳಿಹೆನದು ಸಾಕು

೯

ಹಂಸನಾಥನ ಶಕ್ತಿಯೊಳು ಪೇಳ್ವ ಕಾವ್ಯಕೆ
 ಸಂಶಯವುಂಟೆ ಲೋಕದೊಳು
 ನಾಂ ಸೂಚಿಸಿದ ಮುನ್ನ ಮುನಿಗಳು ನೃಪರು ವಿ
 ದ್ವಾಂಸರು ಕೊಂಡೊಯ್ದರೊಲಿದು

೧೦

ಗುರುಹಂಸನಾಥನಾಜ್ಞೆಯೊಳು ಸಿದ್ಧಾಂತದ
 ತಿರುಳಿರಿದಾತ್ಮಲೀಲಾರ್ಥ
 ಭರತೇಶವೈಭವನೆಂಬ ಕಾವ್ಯವನಿದ
 ನೊರೆದೆನು ಸುಖಿಗಳಾಲಿಪುದು

೧೧

ಬೇಕಾದರಾಲಿಸುವುದು ಬೇಡವಾಗೆ ಪ
 ರಾಕುಮಾಡುವುದೆನಗಲ್ಲಿ
 ವ್ಯಾಕುಲವಿಲ್ಲ ಸಂತಸವಿಲ್ಲ ನಾನು ನಿ
 ರಾಕಾಂಕ್ಷೆ ಸಾಕದಂತಿರಲಿ

೧೨

ಈ ಜಿನಕಥೆಯನು ಕೇಳಿದವರ ಪಾಪ
 ಬೀಜ ನಿರ್ನಾಶನವಹುದು
 ತೇಜವಹುದು ಪುಣ್ಯವಹುದು ಮುಂದೊಲಿದಪ
 ರಾಜತೇಶ್ವರನ ಕಾಣುವರು

೧೩

ಪ್ರೇಮದಿಂದಿದನೋದಿದರೆ ಪಾಡಿದರೆ ಕೇಳಿ
 , ರಾಮೋದವೈದುವರವರು
 ನೇಮದಿ ಸುರರಾಗಿ ನಾಳೆ ಶ್ರೀ ಮಂದರ
 ಸ್ವಾಮಿಯ ಕಾಣ್ವಾರ್ತಿಯೊಳು

೧೪

ವೃಷಭನಾಸದಿ ತೊಡಗಿತು ಕುಂಭನಾಸ ಸ
 ದ್ವಿಷಯದಿ ಕೃತಿ ಪೂರ್ಣವಾಯ್ತು
 ವೃಷಭಾಂಕ ಹಂಸನಾಥನೆ ಜಯ ಪರಮ ಪು
 ರುಷನೆ ಚಿದಂಬರ ಪುರುಷ

೧೫

ಭರತೇಶವೈಭವ ಸಂಗ್ರಹಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ

ಶಬ್ದ ಕೋಶ

(ಸೂಚನೆ ಮೊದಲನೆಯ ಸಂಖ್ಯೆ ಪುಟಕ್ಕೂ, ಎರಡನೆಯ ಸಂಖ್ಯೆ ಪದ್ಯಕ್ಕೂ, ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು)

ಅ

ಅಕಳಂಕ	೨೨೫—೧೬	ಕಳಂಕವಿಲ್ಲದ
ಅಕ್ಕರು	೨೩೧—೨೬	ಪ್ರೀತಿ
ಅಖಂಡಿತ	೧೭೪—೩೧	ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ
ಅಗಲ	೧೭೪—೩೧	ತಟ್ಟಿ, ತಳಗೆ
ಅಗ್ಗ	೩೯೧—೪೩	} ಶ್ರೇಷ್ಠ
ಅಗ್ರಣಿ	೩೯೫—೧೮	
ಅಚ್ಚರಿಸು	೪೬೬—೧೦	ಅಶ್ಚರ್ಯಪಡಿಸು
ಅಚ್ಚುಚೋನ್ನ	೩೩೮—೨೧	ಸುಂದರವಾದ ಬೆಳದಿಂಗಳು
ಅಜಡ	೨೬೮—೧೮	ಜಡವಲ್ಲದ, ಚಲನೆಯುಳ್ಳ
ಅಟ್ಟು	೩೯೪—೩೯	ಕಳುಹಿಸು, ದೂಡು
ಅಡ್ಡಗೆಡೆ	೨೭೮—೨೮	ಅಡ್ಡ ಬೇಳು, ನಮಸ್ಕರಿಸು
ಅಡ್ಡತೆಗೆ	೨೧೬—೨೨	ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿಸು, ಓರೆಮಾಡು
ಅಡ್ಡಪಿಡ್ಡಗೆ	೩೨೦—೧೬	ಅತ್ತ ಇತ್ತ, ಸೊಟ್ಟುಪಟ್ಟಿಗೆ
ಅಣೆ	೩೧೮— ೨	ಕೀಲಿಸು, ಒತ್ತು
ಅಣಿದೋರು	೩೭೪—೧೭	ಸಿದ್ಧವಾಗಿರು
ಅತಿಡೋಲಿ	೪೨೫—೨೮	ಹೆಚ್ಚಾದ ಪ್ರೀತಿ
ಅಧ್ಯಯನ	೩೧೦— ೪	(ಅಧ್ಯಯನ) ? ಧ್ಯಾನ, ಅನೇಕ್ಷೆ, ಪ್ರಯತ್ನ
ಅನುಮಿಸು	೧೦೬—೧೪	ಊಹಿಸು, ಅನುಮಾನಿಸು
ಅನುವಡಿಸು	೩೭೬—೩೧	ಅನುವಾದಮಾಡು, ಹೇಳು
ಅನುವೆತ್ತ	೪೩೭— ೯	ಉಚಿತವಾದ
ಅನ್ವಕ	೩೯೫—೪೨	ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ
ಅಪರ	೨೯೪—೧೯	ಪಶ್ಚಿಮ
ಅಪವರ್ಗ	೧೭೨—೧೬	ಮೋಕ್ಷ
ಅಬ್ಬಿ	೮೯— ೩	ಅಮ್ಮ
ಅಭವವಾಸ	೪೩೧—೧೨	ಗುಡಿ
ಅನುರಿಸು	೩೧೪— ೪	ಸಂಬಂಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಿಸು

ಅಮೃದು	೯೮—೧೩	ಆಗುವುದಿಲ್ಲ
ಅಮೃತ	೪೬೭—೧೪	ಮೋಕ್ಷ
ಅಮೃತಭಾಸ್ಕರ	೧೯೧—೪೭	ಚಂದ್ರ
ಅರಲುಬ	೩೯೬—೫	ಪುಷ್ಪಬಾಣ, ಮುನ್ಮಥ
ಅರಳಲೆ	೨೭೫—೮	ಅರಳೀ ಎಲೆ ಆಕಾರದ ಅಭರಣ
ಅರಾತಿ	೭೭೪—೧	ಶತ್ರು
ಅರಿಕೆ	೩೭೭—೩೭	ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ
ಅರಿದು	೩೧೯—೧೨	ಕಷ್ಟ, ಅಸಾಧ್ಯ
ಅರೆಗೋಲೆ	೪೧೭—೧೧	ವೃತ್ತಾಂತಕವಾದ
ಆರ್ಘ್ಯ	೨೨೩—೨೨	ಪೂಜೆ
ಆರ್ತಿ	೧೧೬—೨೦	ಸಂತೋಷ
ಆರ್ಭಕ	೪೫೬—೧೦	ಮಗು
ಆಲಗೆ	೫೮	ಎಲೆ (ಸ್ತ್ರೀ ಸಂಬೋಧನೆ)
ಆಲಸು	೨೩೦—೧೫	ಸೋತುಹೋಗು
ಆನಗಡ	೧೩೭—೨೯	ಆಪಾಯ
ಆಸಿಯಳು	೧೫೩—೪೩	ಕತ್ತಿಯಂತೆ ಬಳುಕುವ ಹೆಣ್ಣು
ಆಸ್ತು	೯೭—೩	ಆಗಲಿ
ಆಳಗು	೨೯೬—೩೧	ಅಗಳು, ಕಂದಕ
ಆಳ್ವೆ	೧೬೪—೫೩	ಭಯ
ಆಳ್ವನಡು	೪೪೬—೧೦	ಸಂತೋಷಪಡು
ಆಂಕ	೨೭೮—೭	ತೊಡೆ
ಆಂಕನಾಲೆ	೩೩೩—೧೯	ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪದ್ಯ
ಆಂಕರು	೩೯೭—೧೨	ಹೆಸರಾದವರು, ಪ್ರಸಿದ್ಧರು
ಆಂಗಪಟ್ಟ	೧೧೫—೧೦	ಹೊದೆಯುವ ಪಂಜೆ
ಆಂಗುಲಿ	೩೪೯—೧೦	ಬೆರಳು
ಆಂತರಾಯ	೨೫೭—೨೧	ಭೇದ, ಪಕ್ಷಪಾತ
ಆಂತರಸು	೧೪೭—೬	ವ್ಯತ್ಯಾಸಮಾಡು
ಆಂದಣ	೨೬೧—೧೫	ರಥ, ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ
ಆಂಬರಚರ	೩೯೭—೧೨	ದೇವತೆ
ಆಂಶು	೯೨—೨೭	ಕಿರಣ
		ಆ
ಆಗಸ	೨೮೯—೧	ಆಕಾಶ

ಶ್ಲೋಕಾಂಶ

ಆಗಾರ	೪೬೪—೫೬	ವಾಸಸ್ಥಾನ, ಮನೆ
ಆಣ್ಣ	೧೫೩—೪೬	ಗಂಡ
ಆದಿದೇವ	೨೨೨—೧೮	ಪ್ರಥಮ ತೀರ್ಥಂಕರ
ಆದಿವಸ್ತು	೨೩೯— ೧	ಮೊದಲ ವಸ್ತು, ದೇವರು
ಆನಕ	೧೮೭—೨೦	ಭೇರಿ
ಆನೀಕ	೨೨೨—೧೪	ಸೈನ್ಯ
ಆನು	೪೫೭—೧೭	ಧರಿಸು, ಸ್ವೀಕರಿಸು
ಆಮೋದ	೨೬೮—೧೪	ಸಂತೋಷ
ಆಯತ	೨೮೪—೨೦	ಸಂಯಮಪೂರ್ಣ
ಆರಯ್	೩೬೭—೧೩	ವಿಚಾರಿಸು
ಆಲವಟ್ಟೆ	೧೭೪—೨೮	ಬೀಸಣಿಗೆ
ಆಲಿವರಲ್	೩೭೧—೨೧	ಆಲಿಕಲ್ಲು
ಆಲ್ದು	೨೪೨—೨೩	ದೃಷ್ಟಿಸಿ
ಆಸರ	೨೬೪—೩೮	ಅವಲಂಬನ
ಆಸನ್ನ	೩೬೪—೪೩	ಸಮೀಪಿಸಿದ
ಆಳಿ	೩೫೩—೨೨	ಸೇವಕೆ, ಸಖಿ
ಆಂವು	೪೫೯—೩೦	ಆತುಕೊ

ಇ

ಇಕ್ಕು	೨೭೬—೧೮	ದಾನಮಾಡು, ಕೊಡು
ಇಟ್ಟಾಡು	೨೪೨—೨೩	ಚೆಲ್ಲು
ಇಡಿಕಿರಿ	೨೪೩—೨೮	ಒತ್ತಾಗಿ ಸೇರು
ಇಡು	೨೭೨—೪೪	ಹೊಡೆ
ಇಡುಗುಡ್ಡೆ	೩೩೩—೧೭	ಕಿರಿದಾದ ನಡುಗಡ್ಡೆಗಳು
ಇಂಗೋಲ	೩೯೧—೧೪	ಸಿಹಿಯಾದ ಬಾಣವುಳ್ಳವನು, ಮನ್ಮಥ
ಇಂಬು	೨೫೦—೧೨	ಅವಕಾಶ

ಈ

ಈರಾರು	೩೫೦— ೫	ಹೆನ್ನೆರಡು
-------	--------	-----------

ಉ

ಉಕ್ಕು	೪೦೧—೪೧	ಉಬ್ಬು
ಉಗ್ಗಡ	೪೨೨—೧೧	ಘೋಷಣೆ, ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೇಳುವುದು
ಉಚ್ಚಳಿಸು	೨೯೬—೩೩	ಮೇಲೆ ಚಿಮ್ಮು

ಉಚ್ಚ	೨೪೭—೩೦	ಬಿಚ್ಚು
ಉಜ್ಜುಗಿಸು	೪೩೧—೧೨	ಪ್ರಾರಂಭಿಸು
ಉಡೆ	೨೫೧—೧೮ ೩೦೪—೨೦	ಉಡುವ ಬಟ್ಟೆ
ಉಣ್ಣು	೩೫೨—೧೬	ಉಬ್ಬು, ಉಕ್ಕು, ಹೆಚ್ಚಾಗು
ಉತ್ತಂಗ	೯೧—೧೯	ಎತ್ತರ
ಉದ್ದವನೇರು	೩೪೮—೪	ಕೊಬ್ಬು
ಉದ್ಯನ್ಮೋಕ್ಷಗಾಮಿ	೪೦೨—೪೫	ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮೋಕ್ಷದತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಿರು ವನನು
ಉದ್ಯಾಪನೆ	೪೪೮—೨೧	ಕೊನೆಯ ಪೂಜೆ
ಉಮ್ಮು	೩೨೦—೧೪	ಉಬ್ಬು, ಉತ್ಸಾಹಿಸು
ಉರುಬು	೩೭೭—೩೭	ಮೇಲೆದ್ದು ಕುಣಿ
ಉರುವ	೩೨೧—೨೩	ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ
ಉರ್ವಿ	೩೧೪—೯	ಭೂಮಿ
ಉರ್ವಿಂದ	೧೯೮—೪೦	ಉಬ್ಬಿನಿಂದ
ಉಲುಪೆ	೨೮೦—೪೮	ಕಾಣಿಕೆ
ಉಂಬಳಿ	೩೭೪—೧೪	ಜಹಗೀರು
		ಊ
ಊಡು	೩೫೭—೨೫	ಊಟಮಾಡು, ಉಣಿಸು
ಊಣಿಯ	೨೧೦—೫೫	ನ್ಯೂನತೆ, ಕೊರತೆ, ಕುಂದು
		ಎ
ಎಡೆಗಟ್ಟು	೩೦೩—೧೧	ನಿಯಮ, ನಿರ್ಬಂಧ
ಎಡೆಗುತ್ತಿ	೨೬೫—೪೩	ತೀರದ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿ ಅಗಲ ಕೆರಿದಾಗಿ, ನಿಡಿದಾಗಿ ಜಾಚಿದ ದಿಣ್ಣೆ
ಎಡೆಯಾಡು	೨೬೫—೪೩	ಅಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಓಡಾಡು
ಎಡ್ಡ	೩೯೫—೪೨	ಮನೋಹರ
ಎರಕ	೩೧೨—೧೪	ಪ್ರೀತಿ
ಎರಕೆ	೩೯೮—೧೪	ಜಂಕೆ
ಎರೆಯ	೧೫೦—೨೫	ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರ
ಎಳೆವೆಂಗಳು	೨೯೦—೧೩	ಯುವತಿಯರು
ಎಳೆವಳಿಯ	೩೫೫—೧೧	ಎಣ್ಣೆಯು ಪ್ರಾಯ

ಏಕಾರ್ಣವ	೩೨೧—೨೪	ಒಂದೇ ಸಮುದ್ರ
ಏಣಲೋಚನೆ	೨೧೦—೫೦	ಜಿಂಕೆಯ ಕಣ್ಣಿನಂತಹ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವಳು
ಏಳಿಸು	೧೮೦—೧೪	ಹೀಯಾಳಿಸು
ಏಳೆಲೆವೋಗು	೧೬೬—೬೬	ಏಳೆಲೆ ಬಿಡು, ಬಲಿ

ಐ

ಐಸೆ	೩೭೪—೧೮	ಅಲ್ಲವೆ
-----	--------	--------

ಒ

ಒಕ್ಕು	೪೦೬—೭	} ಚೆಲ್ಲು
ಒಗು	೩೯೭—೨೧	
ಒಗುಮಿಗೆ	೧೫೯—೧೯	ಹೆಚ್ಚಾಗಿ
ಒಗ್ಗು	೩೯೬—೧	ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರು
ಒಚ್ಚತಾಗಿರು	೪೧೬—೬	ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗು, ಸಮ್ಮೇಳನಗೊಕ್ಕು
ಒಚ್ಚಯ	೩೭೮—೪೩	ಅಪಮಾನ
ಒಟ್ಟಿಸು	೩೩೮—೨	ಗುಂಪುಗೂಡು
ಒಡ್ಡು	೩೭೦—೧೬	ಗುಂಪು
ಒತ್ತಿನುಡಿ	೧೪೯—೧೬	ಚುಚ್ಚಿ ಮಾತನಾಡು
ಒಪ್ಪಚ್ಚಿ	೧೧೧—೫೩	ಸ್ವಲ್ಪ
ಒಬ್ಬಳಿ	೩೨೬—೭	ಗುಂಪು
ಒಸಗೆ	೨೮೯—೩	ಸಂತೋಷ ಸಮಾಚಾರ
ಒಸಯೆ	೨೮೭—೩೭	ಸಂತೋಷಗೊಳ್ಳಲು
ಒಳನುಡಿ	೨೦೧—೬೦	ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತು
ಒಂದಿಸು	೩೦೮—೪೬	ಸೇರಿಸು

ಓ

ಓತು	೪೦೨—೪೬	ಪ್ರೀತಿಸಿ
ಓಪ	೨೬೪—೩೫	ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರ
ಓವರಿ	೪೧೯—೨೫	ಕೋಣೆ, ಗುಹೆ

ಔ

ಕಜ್ಜ	೪೨೨—೧೩	ಕಲಸ, ಕಾರ್ಯ (ತ್ವ)
ಕಟಕ	೨೬೨—೨೧	ಸ್ಥೈರ್ಯ, (ರಾಜಧಾನಿ)
ಕಟಿಸೂತ್ರ	೧೨೫—೧೯	ಖುಡುಡಾರ, ಡಾಬು

೪೭೮

ಕಟ್ಟಕ್ಕರು	೩೫೫—೧೨	ಹೆಚ್ಚಾದ ಪ್ರೀತಿ
ಕಟ್ಟಣೆ	೧೭೯— ೭	ಕಟ್ಟಪ್ಪಣೆ, ಕಟ್ಟಳೆ
ಕಟ್ಟಳಲು	೨೬೪—೪೧	ಅಲ್ಲೋಲ ಕಲ್ಲೋಲ
ಕಟ್ಟಾಯ	೧೮೯—೩೧	ಕರಿಣವಾದ ಆಜ್ಞೆ
ಕಟ್ಟಿಗೆಗಾರ	೧೮೭—೧೫	ಹೊಗಳುಭಟ್ಟ
ಕಡುಗಿ	೨೯೯— ೮	ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡು
ಕಡುಪು	೨೯೯—೧೨	ಶೌರ್ಯ, ಧೈರ್ಯ, ಉತ್ಸಾಹ
ಕಣ್ಣಿಲ್ಲ	೩೦೯—೫೦	ಕಣ್ಣಿನ ಚಾಪಲ್ಯ
ಕಣ್ಣಿ	೩೯೮—೧೪	ದನಗಳ ಕೊರಳಿಗೆ ಹಾಕುವ ಹಗ್ಗ
ಕಣ್ಣಿಳಲು	೧೯೭—೩೩	ಕಣ್ಣಿನ ಓಡಾಟ, ಕಣ್ಣಿನ ಓಟ
ಕತ್ತರ	೧೮೭—೧೮	ಮದ್ದಲೆ ಬಾರಿಸುವ ಚದುರು
ಕದುಬು (ಕದಂಬು)	೩೧೯— ೭	ಇಕ್ಕಟ್ಟಾಗಿ
ಕನ್ನಡಹಕ್ಕಿ	೧೪೫—೨೧	ಗಿಳಿ
ಕನ್ನಡಿಸು	೧೭೮— ೩	ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸು
ಕಬ್ಬಿಗ, ಕಬ್ಬ	೮೯— ೩	ಕವಿ, ಕಾವ್ಯ (ತ್ವ)
ಕಮ್ಮಂಗಣೆಯ	೩೮೧—೧೧	ಮನ್ಮಥ
ಕಮ್ಮನೆ	೧೦೧—೩೪	ಸುವಾಸನೆಯಾಗಿ, ರುಚಿಯಾಗಿ
ಕರಡಿಗ	೧೮೫— ೬	ಭರಣಿ
ಕರುಮಾಡ	೪೨೪—೨೫	ಮಹಡಿ
ಕರ್ಣಾಟಿಸು	೧೮೫— ೫	ಕಿವಿಯನ್ನು ಹೊಗಿಸು
ಕಲಾಪ	೨೭೧—೩೭	ಸಮೂಹ, ನವಿಲಿನ ಗರಿ
ಕಲಿಲಾರಿ	೨೨೯—೧೧	ಕಳವಳ ವಿನಾಶಕ, ದೇವರು, ಜಿನ
ಕವುದಿ	೩೬೭—೩೬	ತೇವೆಯ ಬಟ್ಟೆ, ಒಟ್ಟೆ
ಕವ್ವರಿಸು	೧೯೯—೨೭	ಕಾತರಗೊಳ್ಳು
ಕಷಾಯ	೪೧೭—೧೦	ವೃಥೆ
ಕಳ	೩೩೩—೧೪	ಕಣ, ರಂಗ
ಕಲಕಂದ	೧೭೯—೧೩	ಕೋಗಿಲೆ
ಕಳಾಸ	೧೮೭—೧೮	ಮದ್ದಳೆ ಬಾರಿಸುವ ಜಾಣ್ಮೆ
ಕಾದಲೆ	೨೦೭—೩೪	ಪ್ರಿಯೆ
ಕಾಹು (ಪು)	೨೫೧—೧೬	ರಕ್ಷಣೆ
ಕಾರ್ಗಾಲ	೨೬೦—೧೧	ಮಳೆಗಾಲ
ಕಾಲ್ಪಡುಕು	೧೭೫—೩೮	ಅಡ್ಡವಾಗು

ಕಾಸರಕ	೩೬೫—೨೧	ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಮರ
ಕಾಳಂಜಿ	೧೨೩— ೪	ಪನ್ನೀರುದಾನಿ
ಕಿವಿಗಚ್ಚು	೧೩೩— ೧	ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಕೇಳು
ಕೀರ	೧೩೮—೨೫	ಗಿಳಿ
ಕೀಲಿಸು	೨೨೦— ೬	ಸೇರಿಸು, ನಡು
ಕುಡುಹು	೯೫—೪೭	ವಾದ್ಯವನ್ನು ನುಡಿಸುವ ಕೋಲು, ಕೋಣ
ಕುಡ್ಯ	೨೪೪—೩೫	ಗೋಡೆ
ಕುಪ್ಪಿಗೆ	೧೩೮—೬೧	ಸಣ್ಣ ಡಬ್ಬ, ಭರಣಿ
ಕುರು	೨೬೨—೨೦	ಚಿಕ್ಕ (ಮೋಟಾದ)
ಕುಲಿಶ	೩೯೬— ೩	ವಜ್ರಾಯುಧ
ಕೂಪ	೨೫೨—೧೬	ಕೂರ್ಪ, ಪ್ರೇಮಾಸ್ಪದರಾದ
ಕೂರ್	೧೬೬—೪೩	ಹರಿತ, (ಸ್ನೇಹ)
ಕೂರ್ಮ	೨೬೭—೧೨	ಆನೆ
ಕೃಗಟ್ಟು	೧೨೦—೪೨	ಪ್ರಕ್ಷಾಳನೆ
ಕೈಲಾಗು	೧೬೩—೨೬	ಕಯ್ ಹಿಡಿಕೆ, ಕೈಚಳಕ
ಕೂರ್ವು	೩೫೪— ೫	ಕೂಬ್ಬ
ಕೊಲ್ಲಣಿ	೧೮೭—೯	ಆಟ, ವಿನೋದ
ಕೊಲ್ಲ್ಯೆಸು	೨೭೨—೪೩	ಬಗ್ಗಿಸು
ಕೋವಿದ	೧೬೫—೫೬	ಜಾಣ
ಕಾಳಿಕ	೧೫೨—೪೦	ಮೋಸ
ಕಂಚುಮಿಂಚು	೧೯೫—೧೯	ತೋರಿ ಮಾಯವಾಗು
ಕಂತು	೩೮೪—೨೯	ಮನ್ಮಥ
ಕಂದ	೩೦೦—೧೯	ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಕೆಳಭಾಗ
ಕಂಬಿ	೨೩೭—೬೯	ಅಡ್ಡೆ
ಕಾಂಡಪಟ	೧೯೬—೨೧	ಅಂತರ್ಪಟ, ತೆರೆ
ಕೆಂಗೂಳು	೨೪೭—೬೨	ಕೆಂಪಾದ ಅನ್ನ
ಕೆಂಬಜ್ಜೆ	೪೦೧—೩೫	ಕಂಪಾದ ಹೆಜ್ಜೆ ಅಥವಾ ಪಾದ
ಕ್ರಮ	೧೧೦—೪೭	ಪಾದ
		ಖ
ಖೋಡಿ	೩೯೦—೧೨	ಕೊರತೆ
ಖಂಡೆಯ	೯೨—೨೬	ಕತ್ತಿ
ಖೇಂದ್ರ	೬೪೧—೧೯	ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಒಡೆಯ, ಗಂಧರ್ವ

ಗ

ಗದಕ	೧೦೭—೨೪	ಕೃತಕ (ತ್ವ)
ಗನ್ನ	೩೩೭—೧೬	ಮೋಸ
ಗರಗಂಕೆ	೧೨೯—೪೩	ಸ್ವಚ್ಛತೆ
ಗರುವಿಕೆ	೩೨೯—೨೮	ಹಿರಿಯತನ
ಗಲಗಲಿಸು	೩೦೬—೩೩	ಗಲಗಲ ಶಬ್ದ ಮಾಡು
ಗಲಧಾತಗಿ	೨೬೮— ೨	ವಿಜಯಾರ್ಥ ಪರ್ವತ
ಗಲಗೆ	೨೨೬— ೪೫	ಬುಟ್ಟಿ
ಗಾಜಗೋಜು	೨೨೬—೪೩	ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣ ದ ಗಾಜಿನ ಮಣಿಗಳನ್ನು ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ಎರಚಿದಂತೆ
ಗಾಡಿ	೧೫೦—೨೮	ರಿವಿ
ಗಾವಿಲ	೨೭೮—೩೦	ಮೂಢ
ಗಾಳಿವಟ್ಟಿ	೪೨೪—೨೬	(ಗಾಳಿಯು + ಬಟ್ಟೆ) ಆಕಾಶ
ಗೀರ್ವಾಣ	೪೩೭—೧೦	ಸಂಸ್ಕೃತ
ಗುಡಿ	೨೪೦—೧೨	ಬಾವುಟ
ಗುಡಿಕೇಶು	೩೬೦—೧೨	ಕಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಕಟ್ಟಿರುವ ಬಾವುಟ
ಗುಲ್ಫ	೧೨೦—೪೩	ಕಾಲಿನ ಹರಡು
ಗುಸುಟು	೧೨೪—೧೩	ಗುಟ್ಟು
ಗೃಹಜಾಲ	೨೮೨— ೫	ಮನೆಗಳ ಸಾಲು
ಗೇಣೋರು	೨೧೭—೩೦	ಗೇಣು ದೂರದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ತೋರು, ಹತ್ತಿರ ದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ತೋರು
ಗಂಧೆ	೧೫೨—೩೯	ತುರಿ, ತಿಂಡಿ
ಗಂಧಕುಟಿ	೪೨೧— ೧	ಗಂಧದ ಗುಡಿ ಘ
ಘಟೆ	೨೬೯—೨೬	ಗಡಿಗೆ
ಘಟಿತ	೩೮೯— ೧	ಉಂಟಾದ, ಸೇರಿಕೊಂಡ
ಘನಮಾರ್ಗ	೪೧೭— ೮	ಆಕಾಶಮಾರ್ಗ
ಘೋರ್ವಸು	೧೫೭— ೧	ಗರ್ಜಿಸು
ಘೀಳಿದು	೩೦೦—೧೫	ಗರ್ಜಿಸು ಚ
ಚಚ್ಚರ	೩೬೧—೧೪	ಬೇಗ, ಎಚ್ಚರಿಕೆ
ಚಡಾಳಿಸು	೩೨೩—೩೯	ಗವರಿಸು, ಮೇಲೆಬೀಳು

ಚಪ್ಪರಿದಾಡು	೪೪೧—೪೦	ಬಾಯಿ ಚಪ್ಪರಿಸುತ್ತಾ ಆನಂದಪಡು
ಚಪ್ಪಳಿಸು	೨೧೦—೫೪	ದುಃಖಸೂಚಕ ಲೋಚಲೋಚ ಧ್ವನಿ ಮಾಡು
ಚಮ್ಮಾವುಗೆ	೩೬೭—೧೧	ಚರ್ಮಪಾದುಕಾ (ತ್ಸ) ಚರ್ಮದ ಜೋಡು
ಚರು	೩೫೩—೨೪	ಆಹುತಿಯ ಅನ್ನ
ಚಳಯ	೧೭೦—೬	ನೀರು ಚೆಮುಕಿಸುವುದು
ಚಾಗಿ	೨೧೩—೫	ತ್ಯಾಗಿ (ಸಂ)
ಚಾಟುಕಾತಿ	೧೨೯—೪೪	ಮೋಹಕಳಾದ ಹೆಣ್ಣು
ಚಾರಿವರಿ	೧೯೦—೩೫	ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ ಓಡಾಡು
ಚಾಳಿಸು	೧೪೭—೪	ಸೋಲಿಸು, ಮೋಸಮಾಡು
ಚಾಳೆಯ	೧೯೦—೩೭	ಕುಣಿಯುತ್ತಾ ಇಡುವ ಹೆಜ್ಜೆ, ಗತಿಲಾಘವ
ಚೇನಾಂಬರ	೨೨೦—೩	ರೇಷ್ಮೆಯ ಬಟ್ಟೆ
ಚುನ್ನ	೩೪೪—೨೦	ಮೋಸದ ಮಾತು
ಚುಮ್ಮುರಿ	೯೨—೨೩	ಸುತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿದ
ಚೌಕ	೧೧೮—೭೮	ಕೊರಡಿ
ಚೌಕುಳಿ	೧೮೩—೩೬	ಕಿವಿಯ ಆಭರಣ
ಚಂಪೆ	೧೯೮—೩೭	ಸಂಗೀತ ಸಾಧನ
ಚಂಬಕವರೆ	೩೨೨—೩೧	ವಾದನ ಸಾಮಗ್ರಿ
ಚಾಂಗು	೩೩೦—೩೬	(ಕೊಂಡಾಟದ ನುಡಿ), ಭಲೆ
ಚಾಂದಸಿಕೆ (ಛಾಂದಸಿಕೆ)	೧೨೯—೪೪	ವಿಳಂಬ, ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡುವಿಕೆ

ಛ

ಛದ್ವ	೨೧೭—೩೧	ಮೋಸ
ಛಪ್ಪನ್ನ	೪೦೪—೨	ಐವತ್ತಾರು
ಛವಿ	೯೧—೧೭	ಕಾಂತಿ

ಜ

ಜಕ್ಕುಲಿಸು	೩೦೬—೩೩	ಬಿಕ್ಕಳಿಸುತ್ತಾ ಮಾತನಾಡು
ಜತನೆ	೨೪೯—೨	ಜೋಕೆ
ಜಮ್ಮುದಟ್ಟಿಸು	೨೪೦—೧೩	ಜುಂ ಎನ್ನುವಂತೆ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸು
ಜರತಿ	೪೨೫—೩೨	ಮುದುಕಿ
ಜಸ	೩೯೯—೨೪	ಯಶಸ್ಸು (ತ್ಸ) ಕೀರ್ತಿ
ಜಾಗರ	೩೨೭—೫೦	ನಿದ್ರೆ ಕೆಡುವುದು

ಜಾನು	೧೦೫—೧೨	ತೊಡೆ
ಜಾಳಿಗೆ	೨೭೮—೨೪	ಸಮೂಹ, ಚೀಲ, ಜಾಲಂದ್ರ,
ಜೂಟು	೧೭೬—೪೫	ಹೆಡುಗಾಟ, ಸುಳ್ಳು
ಜೇವಡೆ	೨೬೯—೨೩	ಟಂಕಾರ ಮಾಡು
ಜೋಲಿ	೧೫೫—೫೭	ತೂಗಾಟ

ಝ

ಝಲ್ಲಿ	೧೭೦— ೩	ಕುಚ್ಚು
ಝಂಕಣೆ (ಝಂಕೆ)	೩೭೪—೧೭	ಗದರಕ

ಟ

ಟವಣಿ	೧೭೯—೪೮	ಹೊಂದಿಕೆ
ಟಿಕ್ಕೆಯ (ಟಿಕ್ಕ)	೨೫೯— ೩	ವಾದ್ಯ ವಿಶೇಷ
ಟಾಳಿ	೪೪೨— ೨	ಮೋಸ

ಡ

ಡಾಳ	೯೩—೨೮	ಹೊಳವು
ಡಂಗುರಿಸು	೩೬೦— ೯	ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಾರಿ ಹೇಳು

ತ

ತಕ್ಕೈಸು	೨೩೫—೪೯	ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡು
ತಗಹಿಕ್ಕು	೩೨೨—೨೮	ಅಡ್ಡಿ ಪಡಿಸು
ತರಲ	೯೯೫—೧೪	ಚಂಚಲ
ತರಹರಿಸು	೫೨೯— ೫	ಸಹಿಸು
ತಳರ್	೨೫೬—೧೯	ಹೊರಡು
ತಳಹೊಳಗೊಳ್ಳು	೩೨೫—೧೧	ಗಾಬರಿಯಿಂದ ದಿಕ್ಕು ತೋಚದಂತಾಗು
ತಳಿ	೧೯೫—೧೬	ಬಳಿ, ಲೇಪಿಸು
ತಳಂಕೆಗೊಳ್ಳು	೩೦೦—೧೮	ತಲ್ಲಣಗೊಳ್ಳು, ಭೀತಿಗೊಳ್ಳು
ತಳ್ಳಿ	೪೨೪—೨೪	ತಂಟೆ
ತಾಡ್ಯಮಾನ	೨೬೪—೩೫	ಬಾರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ
ತಾರಾದ್ರಿ	೩೫೧— ೩	ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬೆಟ್ಟ
ತಾರೆ	೧೯೬—೨೬	ನಕ್ಷತ್ರ
ತಾಗೋಳ್	೪೪೮—೨೩	ತಾರಸ್ವರದಲ್ಲಿ
ತಾವರೆಯೋಪ	೩೮೩—೨೬	ಕಮಲದ ಪ್ರಿಯ, ಸೂರ್ಯ

ತಿಟ್ಟಿ	೨೫೬—೧೮	ಉಪಾಯ
ತಿಟ್ಟಿವಿಕೃತ್ಯ	೧೮೯—೩೧	ಚಿತ್ರವನ್ನ ಬರೆ
ತಿತ್ತಿ	೧೯೮—೩೮	ಚೀಲ
ತುಡುಮು	೧೮೭—೨೦	ಟುಮುಕಿ, ಸಣ್ಣ ನಗಾರಿ
ತುಪ್ಪುಳು	೪೪೧—೪೦	ತುಪ್ಪು ಟದಂತೆ ಕಪ್ಪಾದ
ತುರಿಹ	೩೮೦— ೫	ಅತುರ
ತುರುಗು	೧೩೮—೩೬	ತುಂಬು
ತೂಪಿರಿ	೨೪೯— ೬	ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಊದು, ಆಘ್ರಾಣಿಸು
ತೂಕನೇಳು	೨೭೦—೩೩	ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾ
ತೆಗಹು	೩೨೨—೨೮	ತೆರಪು, ಅವಕಾಶ
ತೆಟ್ಟಿ	೨೪೭—೧೮	ಚಪ್ಪಟೆಯಾದ ಪ್ರದೇಶ
ತೆತ್ತಿಸು	೧೩೮—೩೯	ಸೇರಿಸು
ತೆಮಳ್	೩೬೧—೯	ಒಟ್ಟೊಟ್ಟಿಗೆ ಹೊಡೆದಟ್ಟು
ತೊಡಹೆಗಾರಿಕೆ	೨೪೭—೫೮	ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಜಾಣ್ಮೆ
ತೋಯದ	೨೭೩—೫೪	ಸಮುದ್ರ (ತೋಯ-ನೀರು)
ತೋರ	೨೨೪—೩೩	ದೊಡ್ಡ ದಾದ
ತೋಪ್ಪಲ	೩೯೯—೨೬	(ತೋಳ್ + ಬಲ) ಭುಜಬಲ
ತಂತ್ರಾಂಗ	೧೪—೨೦	ಉಪಾಯದ ಮಾರ್ಗ
ತಂಬಟೆ	೩೨೨—೩೧	ತನುಟೆ
ತೂಂತಿಡು	೨೬೫—೪೪	ತುಂತುರುಗಳನ್ನು ಎರಚು
ತೂಂಬು	೩೦೦—೧೬	ತೂಂಬು
ತೊಂಡರು	೩೦೩— ೯	ಚಾಡಿಕೋರರು
ತೊಂಡಲಿಸಿ	೩೩೪—೨೨	ಅಯೋಗ್ಯವಾದ ಬರವಣಿಗೆ
ತೊಂಡಿಲು	೩೪೦— ೯	ಕುಚ್ಚು
		ದ
ದರ್ಪಕ	೪೦೫—೯	ಮನ್ಮಥ
ದಳನೇರು	೨೦೯—೪೮	ಸಂತೋಷದಿಂದ ಉಬ್ಬು
ದಿಬ್ಬ	೧೨೮—೩೮	ದಿವ್ಯ, ಸತ್ಯ ಪರೀಕ್ಷೆಗಾಗಿ ನಡೆಸುವ ಬೆಂಕಿ
		ಹಿಡಿಯುವುದೇ ಮೊದಲಾದ ಪವಾಡ
ದೀಕ್ಷಾಗಮ	೩೫೫—೧೦	ದೀಕ್ಷೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಶಾಸ್ತ್ರ
ದೀವಿ	೧೩೯—೪೫	ದ್ವೀಪ, ನಡುಗಡ್ಡೆ
ದುಗ್ಗು	೨೬೫—೪೩	ಹಡಗು

ದುಗುಲ	೧೫೪—೫೫	ದುಕೂಲ (ತ್ಸ) ಬಟ್ಟೆ
ದುರ್ವಹೆ	೩೧೬—೨೪	ಕಟ್ಟೆ
ದೂರಿತ	೪೬೫— ೩	ದೂರಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ
ದೂರಿಸು (ದೂರಿಸು)	೩೯೦—೧೩	ಚಿಂತಿಸು, ವ್ಯಥಿಸು
ದೂವಟೆ	೩೬೨—೨೪	ದುಪ್ಪಟೆ, ದುಪಟೆ
ದೇವಾಂಗ	೯೬—೫೨	ರೇಷ್ಮೆಯ ವಸ್ತ್ರ
ದೇಹಾರ	೩೪೨— ೧	ವಾಸಯೋಗ್ಯವಾದ ಪಟಗೃಹ (?)
ದಂಡಿಗೆ	೧೩೦—೫೧	ವೀಣೆ
ದಂದುಗ	೨೩೧—೨೪	ತೊಂದರೆ
ದುಂದುಭಿ	೪೨೩—೨೦	ನಗಾರಿ
ದ್ಯುಮಣಿ	೧೧೦—೪೨	ಸೂರ್ಯ

ಧ

ಧಾರಿಕೋರೆ	೩೦೩—೧೦	ಉಡಿಗೆ ತೊಡಿಗೆ, ಧರಿಸಿರುವ ಕತ್ತಿ, ಮುಖದ ಮಾಸೆ ಇವುಗಳೆಲ್ಲದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಸಾಮೂಹಿಕ ಭಾವ ಭಂಗಿ
----------	--------	---

ನ

ನಚ್ಚು	೩೬೮—೪೫	ನಂಬು
ನಟ್ಟುವ	೧೮೮—೨೪	ನೃತ್ಯವನ್ನು ಕಲಿಸುವವನು
ನನಕೊನೆವೋಗು	೨೪೦— ೯	ಮೊಗ್ಗು, ಚಿಗುರುಗಳಿಂದ ತುಂಬು, ರೋಮಾಂಚಗೊಳ್ಳು
ನಯಕಾರ	೧೯೪— ೬	ನೀತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದವನು
ನರುಗಬ್ಬು	೯೫—೪೫	ಸುವಾಸನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಬ್ಬು
ನರುಗೋಲ	೪೧೩— ೧	ಮನ್ವಥ
ನರುಗಂಪು	೪೪೧—೩೯	ಸುವಾಸನೆ
ನವ್ಯದೀಕ್ಷಾಂಗ	೪೨೪—೨೨	ಹೊಸದಾಗಿ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿದ ಹೆಂಗಸು
ನಾಡುಗ	೩೮೬—೫೧	ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯ
ನಾಳಿನವನು	೨೭೯—೩೬	ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿ (?)
ನಿಕಾಯ	೪೪೫— ೫	} ಸಮೂಹ
ನಿಕುರುಂಬ	೪೩೦— ೩	
ನಿಗರಣೆ	೧೬೫—೬೨	ಅಟ್ಟಿಹಾಸ
ಚಿತ	೯೦—೧೦	ನಿಕ್ಷಿಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ

ನಿಚ್ಚ
 ನಿಜದೋರು
 ನಿಟ್ಟಾಯತ
 ನಿಟಿಲ
 ನಿಧಾನ
 ನಿಯತ
 ನಿರಾಕುಲ
 ನಿರಾಮಯ
 ನಿರುತ
 ನಿರಂಗ
 ನಿಸ್ಸಾಳ
 ನಿಹಾರ
 ನೀಟಿ
 ನೀರಾಜನ
 ನೀರ
 ನೀರೇಜಧೂಳಿ
 ನೀಲಾಂಬುಜ
 ನುಡಿವಕ್ಕಿ
 ನುಣ್ಣುರ
 ನೆಗಳು
 ನೆಮ್ಮು
 ನೆರವಿ
 ನೇಜಯ
 ನೊಸಲಿಡು
 ನೋಂಪಿ
 ನಂದನ
 ನಂಗಲ್ಲು
 ನೋಂತರು
 ನ್ಯಾಸ
 ಪಗರಣಿ
 ಪಚ್ಚಿವಲ್ಲಣ್ಣ

೨೪೪—೩೯ ಪ್ರತಿದಿನ
 ೩೧೦— ೩ ಸತ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸು
 ೩೧೮— ೬ (ನಿಡು+ಆಯತ) ಹೆಚ್ಚು ವಿಸ್ತಾರವಾದ
 ೩೬೦—೧೦ ಹಣೆ
 ೧೦೮—೩೧ ನಿಧಿ
 ೨೫೭— ೨೬ ನಿಶ್ಚಿತವಾದ
 ೪೪೯— ೩ ವ್ಯಥೆಯಿಲ್ಲದ
 ೪೨೭— ೬ ರೋಗವಿಲ್ಲದ
 ೪೧೯—೨೬ ಯಾವಾಗಲೂ
 ೧೩೮— ೪೧ ?
 ೨೫೫—೧೦ ಭೇರಿ
 ೯೧—೧೪ ಮಲವಿಪರ್ಜನೆ
 ೧೨೯—೪೪ ನೇರವಾಗಿ
 ೩೦೭—೩೫ ಮಂಗಳಾರತಿ
 ೨೬೮—೧೬ ಸುಂದರ
 ೨೨೬—೪೩ ಕಮಲದ ಪರಾಗ
 ೯೩—೩೪ ಕನ್ನೈದಿಲೆ
 ೧೫೩—೪೮ ಗಿಳಿ
 ೩೦೯—೫೦ ಇಂಪಾದ ಧ್ವನಿ
 ೨೬೦—೧೦ ಮೊಸಳೆ
 ೨೦೫—೧೪ ಒರಗು
 ೯೭— ೧ ಗುಂಪು
 ೨೫೯— ೩ ಬಾಕು, ಸಣ್ಣ ಕತ್ತಿ
 ೩೬೩—೩೨ ನಮಸ್ಕರಿಸು
 ೧೩೪—೧೦ ವ್ರತ
 ೩೫೪— ೪ ಮಗ
 ೨೬೯—೨೧ ಲಂಗರು
 ೪೩೮—೧೩ ವ್ರತವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡರು
 ೪೩೭—೧೦ ಪ್ರಭಾವಯುತ
 ಪೆ
 ೧೬೫—೬೨ ಅಡಕಾರ
 ೪೦೮—೨೯ ಮಸ್ತುಕ

ಪಟಿಹ	೨೫೫—೧೦	ಭೇರಿ
ಪಟುನುತಿ	೩೬೦—೧೦	ಶಕ್ತವಾದ, ಅತಿಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಬುದ್ಧಿ
ಪಟ್ಟಿ	೧೭೦— ೩	ರೇಷ್ಮೆ
ಪಡಗು	೨೬೦—೧೦	ಹಡಗು
ಪಡಲಿಗೆ	೧೩೬—೨೨	ಪಟಲಕ (ಸಂ), ವ್ಯಾಸಪೀಠ
ಪಡೆವಳ್ಳ	೨೯೯— ೮	ಸೈನ್ಯಾಧಿಪತಿ
ಪಣ್ಣಿ ಪಣ್ಣೆ	೨೦೦—೫೨	ಸುಂದರವಾಗಿ ಸಜ್ಜುಗೊಂಡು
ಪದುಳ	೯೧—೧೯	ಸುಖ
ಪದೆದು	೧೪೭— ೨	ಪ್ರೀತಿಸಿ
ಪನ್ನಗ	೩೯೯—೨೪	ಹಾವು
ಪನ್ನಂಗ	೨೩೩—೩೨	ರಥದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಂತಿರುವ ಭಾಗ
ಪರಿಸ್ಪಂದ	೪೩೫—೩೫	ನಡುಗುವಿಕೆ
ಪರ್ವುಗೆ	೪೪೪—೫೫	ಹೆಬ್ಬುಗೆ
ಪಲೆರು	೩೦೦—೧೭	ಅನುಕರಣ ಶಬ್ದ
ಪಲುಂಬು	೪೪೩—೪೯	ಹೆಲುಂಬು, ಗೋಳಿಡು
ಪಲ್ಲವ	೨೪೩—೨೯	ಚಿಗುರು
ಪವನಾಭ್ಯಾಸ	೨೦೧—೫೬	ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸ
ಪವಿ	೩೨೨—೩೩	ವಜ್ರಾಯುಧ
ಪಸರ	೩೯೬— ೩	ಅಂಗಡಿ
ಪಸೆ	೩೧೧— ೭	ಹಸೆ
ಪಳಮಂಜರಿ	೩೪೦— ೫	ಒಂದು ರಾಗ
ಪಳುಕು	೧೦೧—೩೧	ಸ್ಪಟಿಕಾ
ಪಳಂಚು	೧೯೫—೧೮	ಮುಟ್ಟು
ಪಾಗುಡ	೩೨೭—೧೫	ಪ್ರಾಭೃತ (ತ್ವ) ಕಾಣಿಕೆ
ಪಾಟಿ	೧೫೭— ೬	ಸಮಾನ
ಪಾಟಿಸು	೩೯೯—೨೩	ವಿಸ್ತರಿಸು
ಪಾತ್ರಸತಿ	೨೦೩— ೪	ವೇಶ್ಯ, ನರ್ತಕಿ
ಪಾಯ್ದಳ	೨೫೪— ೩	ಮೇಲೆಬೀಳುವ ಸೈನ್ಯ
ಪಾರಣೆ	೨೩೮—೭೨	ಉಪವಾಸದ ಮರುದಿನ
ಪಾರಿವ	೩೬೮—೧೮	ಪಾರಿವಾಳ
ಪಾಲ	೩೧೮— ೫	ಸೇತುವೆ
ಪಾಸಟೆ	೨೩೭—೬೪	ಸಮಾನ

ಪಾಸರೆ	೩೦೦—೧೫	ಹಾಸುಬಂಡೆ
ಪಿಸುಣ	೨೬೩—೩೨	ಚಾಡಿಕೋರ
ಪೀನ	೨೮೭—೩೮	ದೊಡ್ಡ
ಪುರೆಯಿಡು	೨೮೭—೩೯ ೪೩೧— ೯	} ಮೊರೆಯಿಡು, ವ್ಯಥೆಯಿಂದ ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳು
ಪುದಿ	೯೨—೨೭	
ಪುದುವಾಳ್	೨೪೭—೫೬	ಹುದುಗಿಕೊ
ಪೂದುರುಬಿ	೧೭೫—೩೫	ಜೊತೆಗೂಡಿ ರಾಜ್ಯಭಾರಮಾಡು
ಪೂಸರಲ	೩೪೩—೧೧	ಹೂಮುಡಿದ ಹೆಣ್ಣು
ಪೆಟಲು	೨೫೫— ೯	ಹೊ ಬಾಣ , ಮನ್ಮಥ
ಪೆಂಡೆಯು	೯೧—೨೦	ಬಂದೂಕದಂತಹ ಆಯುಧ
ಪೇತು	೨೬೨— ೨೫	ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವ ಬಿರುದಿನ ಬಾವುಲಿ
ಪೈಸರ	೧೦೯—೩೯ ೪೦೧—೩೯	} ಜಾರಿಕೆ
ಪೊಚ್ಚರಿಸು	೩೦೦—೧೫	
ಪೂನ್ನಂದಣ	೨೬೧—೧೫	ಒಡೆ, ತುಂಡಾಗು
ಪೊರಪು	೧೮೫— ೬	ಚಿನ್ನದ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ
ಪೊಕಲು	೨೫೧—೧೭	ಹೊರಡುವಿಕೆ
ಪಂಚವಿಂಶತಿ	೩೯೯—೨೭	ಪಟ್ಟಣ
ಪಿಂಚರಿತ	೩೫೩—೨೧	ಇಪ್ಪತ್ತೈದು
ಪುಂಖಾನು ಪುಂಖ	೧೭೯—೧೨	ದಟ್ಟವಾಗ್ಗೆ ಕೆಂಬಣ್ಣ ದಿಂದ ತುಂಬಿದ
ಪುಂಡರಿಕ	೧೦೨—೩೯	ಒಂದಾದ ಮೇಲೊಂದು
ಪೊಂದುಡುಗೆ	೩೩೮—೨೧	ಹುಲಿ, ಶ್ರೇಷ್ಠ
ಪ್ರಗುಣ	೪೩೨—೧೪	ಬಂಗಾರದ ಉಡುಗೆ
ಪ್ರಣುತ	೨೦೦—೫೧	ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಗುಣ
ಪ್ರಮದ	೩೫೦— ೪	ನಮಸ್ಕರಿಸಿದ
ಪ್ರಸ್ತುತಾರ್ಚನೆ	೪೩೪—೩೨	ಹೆಚ್ಚು ಸಂತೋಷ
ಪ್ರಸ್ಥಾನ	೨೫೮—೨೯	ಸಮಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪೂಜೆ
ಪ್ರಾಜ್ಞ	೩೪೬—೩೪	ಪ್ರಯಾಣ
ಪ್ರೇರಣೆಸು	೩೭೪—೧೭	ಮಹತ್ತಾದ
ಪ್ರಾಂಶು	೨೯೮— ೪	ಪ್ರೇರಿಸು, ಮಾಡುವಂತೆ ಹೇಳು
		ಕೆರಣ

ಫ

ಫಣಿ	೪೬೩—೧೭	ಹಾವು
ಫಣಿಸ	೪೬೩—೧೮	ಹಾವುಗಳ ಒಡೆಯ, ಆದಿಶೇಷ
ಫುಲ್ಲ	೩೬೦—೭	ಹೂವು

ಬ

ಬಜಾವಣೆ	೯೩—೩೨	ವಾದ್ಯವನ್ನು ಬಾರಿಸುವುದು
ಬಟ್ಟೆವರೆ	೨೨೦—೪	ದುಂಡಾದ ಚಂದ್ರ
ಬಟ್ಟೆ	೧೫೭—೪	ದಾರಿ
ಬಡಬಡಿಸು	೩೧೫—೨೦	ಸಿಕ್ಕಿದಂತೆ ಹರಟು
ಬಡಿಗೆ	೩೨೦—೧೯	ಕೋಲು
ಬಣ್ಣ ಗಾರಿಕೆ	೨೦೫—೨೦	ಜಾಣತನ
ಬದಗ	೩೯೯—೨೫	} ಕೀಳು ಮನುಷ್ಯ
	೧೭೧—೧೧	
ಬನ್ನ	೨೪೭—೫೭	ಕಷ್ಟ, ಭಂಗ
ಬಯಲು ಮಾಡು	೨೧೮—೪೧	ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ತೋರಿಸು
ಬಲಗೋಳ	೧೦೮—೩೩	ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡು
ಬಲಿ	೨೪೭—೬೦	ಪೂಜೆ
ಬಲಿಹು	೧೭೩—೨೪	ಬಲವಂತ
ಬಲ್ಲಡಣೆ	೨೬೪—೪೦	ಗಣನೆ (ತ್ವ) ದೊಡ್ಡ ಹರವು
ಬಲ್ಲಾರಿಕೆ	೨೬೦—೮	ಶಕ್ತಿ
ಬಲ್ಲೆರಪು	೨೮೯—೫	ಹೆಚ್ಚು ಅವಕಾಶ
ಬಲ್ಲವಿಕೆ	೩೧೪—೧೧	ಜ್ಞಾನ
ಬಲ್ಲಿತು	೧೪೯—೧೪	ದೊಡ್ಡದು
ಬಲ್ವಿಡಿ	೩೪೫—೨೪	ಬಲವಾಗಿ ಹಿಡಿ
ಬವರ	೩೯೭—೮	ಯುದ್ಧ
ಬವರಿ	೧೩೮—೩೬	ಭ್ರಮರ (ತ್ವ) ದುಂಬಿ
ಬಸವಳಿ	೩೮೧—೮	ಶಕ್ತಿಗುಂದು
ಬಳ್ಳ	೯೪—೩೬	ಅಳತೆಯ ಸಾಧನ
ಬಾಕುಳಿ	೧೬೮—೭೭	ಅತಿ ಆಸೆ
ಬಾದಳ	೧೮೩—೩೭	ಗವಾಕ್ಷಿ
ಬಾಯಳಿ	೪೪೩—೫೨	ಶಕ್ತಿಗುಂದು

ಬಾಯ್ದೆರೆ	೧೭೯—೧೦	ತುಟೆ
ಬಾಲಾರ್ಯ	೨೩೯— ೫	ಬಾಲಸೂರ್ಯ
ಬಣ್ಣಿತು	೩೬೫—೪೩	ದೊಡ್ಡದು
ಬಿತ್ತಗ	೨೦೭—೩೦	ಜಾಣ
ಬಿನ್ನಣಿಸು	೧೭೧— ೯	ಜಾಣತನದಿಂದ ವರ್ಣಿಸು
ಬಿರುಬು	೨೮೯— ೫	ಆವೇಶ
ಬಿರ್ವಾಗಿ	೪೪೪—೫೫	ವಿಶೇಷವಾಗಿ
ಬುದ್ಧ	೪೨೭— ೫	ಜ್ಞಾನಿ
ಬಿಕ್ಕಸ	೧೪೫—೨೭	ಆಶ್ಚರ್ಯ
ಬಿಚ್ಚಂತೆ	೧೬೩—೪೨	ಬಿಸುಗೆ ಹಾಕಿದಂತೆ
ಬಿಟ್ಟಮಾಡದೆ	೩೮೪—೩೩	ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡದೆ
ಬೆರೆತುಕೊಳು	೨೮೩— ೭	ಗರ್ವಿಸು
ಬೆಲೆವೆಣ್ಣು	೧೧೯—೪೫	ವೇತ್ಯೆ
ಬೆಸದವರು	೨೬೩—೩೪	ಕೆಲಸಗಾರರು, ಸೇವಕರು
ಬೆಸಗೊಳ	೧೪೪—೧೯	ಪ್ರಾರ್ಥಿಸು
ಬೆಸನ	೩೨೨—೩೦	ಕಾರ್ಯ
ಬೆಸಲಾದಳು	೨೭೯—೪೧	ಹೆತ್ತಳು
ಬೆಕ್ಕಾಗು	೪೨೩—೧೬	} ಬೆಕ್ಕಾಗು
	೧೬೬—೬೪	
ಬೆಳ್ಳೆಟ್ಟೆ	೩೫೫—೧೨	ಬೆಳ್ಳೆಯ ಬೆಟ್ಟ
ಬೆಳ್ಳೆಲೆ	೧೭೬—೪೫	ಬಿಳಿದಾದ ಎಲೆ
ಬೇಳುವೆ	೧೬೬—೬೪	ಮಂಕುಗೊಳಿಸುವ ಶಕ್ತಿ
ಬೋಳ್ಳೆಸು	೪೪೮—೨೬	ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡು, ಮುದ್ದಿಸು
ಬಂಟಮಾನಸ	೩೪೩— ೯	ದೂತ
ಬಂಬಳ	೪೪೩—೪೯	ಆಯಾಸ
ಬಾಂಬಟ್ಟೆ	೩೦೧—೨೧	ಆಕಾಶಮಾರ್ಗ
ಬಿಂಗ	೧೩೮—೪೧	ಬಂಗಾರ
ಬಿಂಚೆ	೩೨೧—೨೪	ಸಣ್ಣ ಸರೋವರ
		ಭ
ಭಟ್ಟ	೨೭೮—೩೧	ಹೊಗಳುಭಟ್ಟ
ಭದ್ರ	೨೫೧—೧೯	ಮಂಗಳ
ಭರತ	೯೪—೩೮	ಅಲೆಯ ಶಬ್ದ

ಭರ್ತ್ವ	೧೯೧—೪೭	ಸ್ವಾಮಿ
ಭವನಕೃತ್ಯ	೧೭೨—೪೫	ಮನೆಕೆಲಸ
ಭವಮಾಲೆ	೪೩೯—೩೩	ಜನ್ಮಾಂತರಗಳು
ಭವ್ಯಗಣ	೪೪೭—೨೦	ಶ್ರೇಷ್ಠರ ಸಮೂಹ
ಭಾನು	೯೧—೧೯	ಸೂರ್ಯ
ಭಿತ್ತಿ	೩೬೮—೧೫	ಗೋಡೆ
ಭಿನ್ನ ಕುಂತಳ	೧೭೪—೩೪	ಬೈತಲೆ
ಭುಕ್ತಿ	೧೫೨—೩೭	ಲೂಟ
ಭೂಚಕ್ರ	೩೭೦—೨೮	ಜಗತ್ತು, ಭೂಮಿ
ಭೂಧನ	೨೧೧—೫೭	ರಾಜ
ಭೂಭಾಗೇಂದ್ರ	೨೦೫—೧೭	ಭೂದೇವೇಂದ್ರ, ರಾಜ
ಭೂರಿ	೨೪೩—೨೨	ದೊಡ್ಡ
ಭೂವರಾವಳಿ	೩೦೩— ೭	ರಾಜಸಮೂಹ
ಭಂಗುರ	೪೦೫— ೮	ಕ್ಷಣಿಕವಾದ
ಭಂಜಿತ	೩೪೩—೨೧	ಸೋಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟ
ಭಂಡು	೧೭೫—೫೯	ಗೇಲಿ
ಭೃಂಗ	೩೯೧—೧೪	ದುಂಬಿ

ಮು

ಮಕರಾಂಕ	೧೯೪— ೯	ಮೊಸಳೆಯ ಗುರುತುಳ್ಳವನು, ಮನ್ಮಥ
ಮಕುಟವರ್ಧನ	೪೫೫— ೨	ರಾಜ
ಮಜ್ಜನ	೨೨೦— ೧	ಸ್ನಾನ
ಮಡ	೧೮೯—೩೦	ಹಿಮ್ಮಡಿ
ಮಡಿ	೨೬೮—೨೦	ಬಗ್ಗಿಸು
ಮತಂಗಂಪು	೩೫೨—೨೦	ಆನೆಯ ಶತ್ರು, ಸಿಂಹ
ಮತ್ತಾಳಿ	೪೦೯—೩೮	ಮದಿಸಿದ ದುಂಬಿ
ಮತ್ತೇಭ	೪೫೮—೨೬	ಮದಿಸಿದ ಆನೆ
ಮದಧಾರೆ	೩೩೩—೧೭	ಆನೆಯು ಮದಿಸಿದಾಗ ಪ್ರವಹಿಸುವ ರಸ
ಮದವಕ್ಕಳು	೩೪೮—೩೫	ಮದುವೆಯಾಗುವ ಮಕ್ಕಳು
ಮದಿಲು	೪೫೯—೩೨	ಕೋಟೆಯ ಗೋಡೆ
ಮಧುಮಾಸ	೩೩೪—೨೩	ವಸಂತಮಾಸ
ಮಧುವ್ರತ	೯೭— ೩	ದುಂಬಿ
ಮಯೂಖ	೧೯೯—೧೨	ಕಿರಣ

ಮಲಯಜ	೧೫೮— ೮	ಶ್ರೀಗಂಧ
ಮಲಹರಿ	೨೨೧— ೯	ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಾಗ
ಮಲ್ಲಿಕಾ	೧೨೮—೩೫	ಮಲ್ಲಿಗೆ
ಮಲ್ಲಿಗೆಗೋಲ	೩೭೩— ೮	ಮನ್ಮಥ
ಮಸ್ತಕ	೨೦೯—೪೫	ತಲೆ
ಮಾಗಾಯಿ	೨೭೫— ೮	ಮಾವಿನಕಾಯಿ ಆಕಾರದ ಒಡವೆ
ಮಾಡ	೨೬೫—೪೫	ಉಪ್ಪರಿಗೆ
ಮಾತುಗುಟ್ಟು	೩೮೩— ೨೪	ಹರಟೆ ಹೊಡಿ
ಮಾತುಳ	೩೦೩— ೧	ಸೋದರಮಾವ, ತಾಯಿಯ ಸೋದರ
ಮಾರಾಂಕದಲ್ಲಣ	೩೧೨—೧೬	ಎದುರಾಳಿಯನ್ನು ನಡುಗಿಸುವವನು
ಮಾರ್ಕೊಂಡು	೧೦೨—೩೭	ಇದಿರಾಗಿ
ಮಾರ್ತಾಂಡ	೨೩೯— ೫	ಸೂರ್ಯ
ಮಾಸಾಳು	೨೮೪—೧೬	ತಿಂಗಳು ಸಂಬಳದ ಸೇವಕ
ಮಿಸುನಿ	೩೮೪—೩೪	ಬಂಗಾರ
ಮಿಟಾಗಿ	೨೯೬—೨೮	ಅತಿಶಯನಾಗಿ
ಮಿನಾಂಕ	೩೬೬— ೫	ಮನ್ಮಥ
ಮುಕ್ಕಡೆಯೊಡೆಯ	೨೭೮—೨೯	ಮೂರು ಕೊಡೆಗಳ ನಡುವೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ವನು, ತೀರ್ಥಂಕರ
ಮುಕ್ತಾಂಶು	೩೫೨—೧೯	ಮುತ್ತಿನ ಕಾಂತಿ
ಮುಗುಳೆಂಬ	೩೫೯— ೩	ಮನ್ಮಥ
ಮುದ್ರಿಕೆ	೩೪೧— ೯	ಉಂಗುರ
ಮೂಗನಡು	೩೭೯—೫೦	ಮೂಕನಾಗು
ಮೂಡೆ	೨೭೪— ೩	ಒರಗುದಿಂಬು
ಮೃದಲ	೩೯೭— ೭	ಮೃದುವಾದ
ಮರಹು	೧೩೮—೩೬	ಕಾಂತಿ
ಮೇಲ್ಗುವಿ	೩೬೧—೧೬	ಮೇಲೆ ನುಗ್ಗು
ಮೈಗೊಂಡು	೧೦೮—೩೧	ನಮಸ್ಕರಿಸು
ಮೊಗ್ಗಿಗೋಲ	೩೬೮—೧೭	ಮನ್ಮಥ
ಮೊನೆದೋರು	೩೧೫— ೨	ಯುದ್ಧ ಮಾಡು
ಮೋಡಿ	೯೦— ೯	ಜಾಣತನ
ಮೋಹರ	೨೭೭—೨೪	ಸೈನ್ಯ
ಮೌಕ್ತಿಕ	೨೮೬—೩೩	ಮುತ್ತು

ಮಂಗಳಯಾನ	೩೩೯—೨೮	ಶುಭಪ್ರಯಾಣ, ಮಂಗಳ ವಾಹನ
ಮಂಗಳಾಸನ	೪೩೨—೨೦	ಸಿಂಹಾಸನ
ಮಂಜಿಡಿ	೮೯— ೪	ಒಳ್ಳೆಯದು
ಮಂಡಿತ	೧೨೩— ೫	ಅಲಂಕರಿಸಿದ
ಮಾಂದಳಿರು	೨೨೪—೩೧	ಮಾವಿನ ಚಿಗುರು
ಮಿಂಟೆ	೩೯೨—೨೩	ಆಯುಧ ವಿಶೇಷ
ಮಿಂಬುಳು	೧೨೮—೩೭	ಮಿಣುಕು ಹುಳು
ಮುಂಡಾಡು	೧೮೧—೨೫	ಮುದ್ದಾಡು
ಮುಂಡಾಸು	೧೯೪— ೮	ತಲೆಗೆ ಸುತ್ತುವ ರುಮಾಲು
ಮುಂಬಗಲು	೩೪೨— ೫	ಬೆಳಗ್ಗೆ
ಮುಂಬಟ್ಟಿ	೩೭೫—೨೨	ಮುಂದಿನ ಹಾದಿ

ರ

ರಯ್ಯ	೮೯— ೪	ಮನೋಹರ
ರವ	೧೯೪— ೭	ಶಬ್ದ
ರಾಗ	೧೧೨—೫೯	ಪ್ರೀತಿ
ರಾಜಮಾರ್ತಾಂಡ	೨೮೯— ೧	ರಾಜರಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನ ಸಮಾನ
ರಾಜಿ	೩೦೧—೨೩	ಶ್ರೀಣಿ, ಸಾಲು
ರಾಯಸ	೪೪೫— ೫	ಓಲೆ
ರಾಯಸದಂಬು	೨೭೩—೫೪	ಓಲೆಯನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಬಾಣ
ರುಜೆ	೩೪೧—೩೨	ರೋಗ
ರೂಹಿಸು	೧೩೯—೪೨	ರೂಢಿಸು
ರಿಂಚೆಯ	೧೧೫—೨೦	ವಾದ್ಯ ವಿಶೇಷ

ಲ

ಲಗ್ನಿ	೨೫೫— ೯	ಮುತ್ತಿಗೆ
ಲಹರಿ	೩೧೬—೨೪	ಪ್ರವಾಹ
ಲಾಗು	೨೦೫—೧೬	ಚಮತ್ಕಾರ
ಲಾಲಿತ	೧೭೦— ೧	ಆಟವಾಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ
ಲಾಸಿಕೆ	೨೦೪—೧೦	ಕುಣಿತ
ಲುಳಿ	೪೪೧—೩೬	ಆಭರಣ ವಿಶೇಷ, ಕಾಲರುಳಿ
ಲೋಗರು	೩೧೫—೧೭	ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯರು
ಲೌಡಿ	೨೪೮—೬೩	ಲಗುಡಾ, ಆಯುಧ ವಿಶೇಷ

ವ

ವಕ್ರಿ	೨೮೬—೩೪	ಅಡ್ಡದಾರಿ ಹಿಡಿಯುವವ
ವಜ್ರ	೪೬೬—೧೧	ಇಂದ್ರ
ವರ್ಣಕ	೮೯—೬	ಷಟ್ಪದಿ, ಸಾಂಗತ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ ದೇಶೀ ಕಾವ್ಯಗಳು
ವನಜಗಂಧಿನಿ	೩೦೭—೩೯	ಕಮಲದಂತೆ ಸುವಾಸನಾಯುಕ್ತಳು
ವನಧಿ	೨೪೦—೯	ಸಮುದ್ರ
ವರೇಣ್ಯ	೪೫೪—೧೪	ಶ್ರೇಷ್ಠ
ವಲಯ	೪೫೭—೮	ಭಾಗ
ವಸುಮತಿ	೩೧೯—೧೧	ಭೂಮಿ
ವಸ್ತುಕ	೮೯—೬	ಚಂಪೂ, ಕಾವ್ಯ
ವಾಗಾಲ	೧೪೩—೧೨	ಮಾತುಗಳ ಸಮೂಹ
ವಾಜಿ	೨೬೮—೧೯	ಕುದುರೆ
ವಾಗ್ಗೃಹ	೨೭೭—೨೨	ಮಾತಿನ ಸವಿ
ವಾರಣ ಗಮನ	೩೧೦—೫	ಆನೆಯ ನಡಿಗೆ
ವಾರಣ ವೈರಿ	೨೪೧—೧೭	ಆನೆಯ ವೈರಿ, ಸಿಂಹ
ವಾರಿಜ	೨೩೫—೪೯	ಕಮಲ
ವಾರ್ಧಿತಟ	೨೭೩—೫೦	ಸಮುದ್ರದ ದಡ
ವಾಹಿನಿ	೩೨೮—೨೨	ಸೈನ್ಯ
ವಿಕಳ	೮೯—೬	ಮತಿಗಟ್ಟು
ವಿಕ್ರಾಂತಲಗ್ನ	೨೪೮—೬೬	ಸಿಂಹಲಗ್ನ
ವಿಗುರ್ವಣಿ	೩೧೯—೧೦	ಗೆಲ್ಲಲು ಅಸಾಧ್ಯ
ವಿಜತ	೪೨೦—೨೮	ಗೆದ್ದ
ವಿಡಾಯ	೧೧೪—೧	ಶೌರ್ಯ
ವಿತ್ತ	೨೮೫—೭೭	ಹಣ
ವಿದ್ವಿ	೨೫೬—೧೬	ತಿಲಿ
ವಿನಾಶ	೩೪೦—೪	ಹೊಂದಿಕೆ
ವಿಪ್ರ	೩೪೨—೨	ಬ್ರಾಹ್ಮಣ
ವಿಭಾಡ	೨೪೯—೨	ಭಂಗಿಸುವವನು
ವಿಭ್ರಾಜಪ	೧೪೭—೧೪	ಹೊಳೆವ
ವಿಭು	೯೧—೧೬	ಸ್ವಾಮಿ
ವಿಷ	೩೨೦—೨೦	ನೀರು
ವಿಷ್ಣು ರಾಧ್ಯ	೩೫೨—೨೦	ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸುವವನು
ವಿಸರ	೩೧೨—೫೬	ಸಮೂಹ
ವಿಹಗ (ವಿಹಂಗ)	೧೩೯—೪೮	ಸಕ್ತಿ
ವೀಟಿಕಾ	೧೫೮—೮	ವೀಳೆಯ
ವೀತರಾಗ	೯೭—೬	ಆಶೆ ನೀಗದವನು
ವೃತ್ತಮನುತ	೨೫೦—೧೧	ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ
ವೃಷ್ಟಿ	೨೨೯—೧೨	ಮಳೆ

ನೆಗೆಳಿಸು	೧೬೯—೮೪	ಹೆಚ್ಚಾಗು
ನೆಟ್ಟಿ ತಟ್ಟಿ	೧೬೮—೭೮	ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ
ನೆತ್ತ ಧಾರಣೆ	೧೫೩—೪೭	ಬೆತ್ತ ಹಿಡಿದವಳು
ನೆಧಿಸು	೧೬೮—೮೨	ಹೇಳು
ನೇದ್ಯ	೯೫—೪೮	ಗೊತ್ತಪ್ಪದ
ನೈಶಿಕ	೨೧೬—೨೨	ನೇಶ್ಯಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ
ನೈಹಾಳ	೨೯೯—೭	ಕುದುರೆ ಸವಾರಿ
ನ್ಯಾಲಿಕ	೩೧೩—೪	ಸುಳ್ಳು, ಮಾಡಬಾರದುದು
ನ್ಯಾಯಕುಲ	೪೧೦—೪೫	ವ್ಯಥೆ
ನ್ಯೂಮ	೧೦೯—೩೯	ಆಕಾಶ
ನ್ಯಂದ	೨೯೬—೩೨	ಸಮೂಹ
ನ್ಯಜ	೩೦೦—೨೦	ಸಮೂಹ
ನ್ಯತಿಕೆ	೨೩೧—೨೧	ಜೈನ ಅಣುವ್ರತ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಹೆಣ್ಣು

ತ

ತರಧಿ (ತರನಿಧಿ)	೨೬೬—೩	ಸಮುದ್ರ
ತಲಾಕೆ	೪೬೯—೨	ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಂಗಲಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ
ತಶಿಕಾಂತ	೩೩೨—೭	ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಶಿಲೆ
ತಾಲಿ	೯೩—೨೮	ಬಟ್ಟೆ
ತಿಖರಿ	೪೩೧—೧೩	ತಿಖರವುಳ್ಳದ್ದು, ಪರ್ವತ
ತಿತಾಂಶು	೪೨೯—೧೭	ತಂಪು ಕಿರಣಗಳುಳ್ಳವನು, ಚಂದ್ರ
ತುಕಾವಳಿ	೨೧೪—೧೨	ಗಿಳಿಗಳ ಸಮೂಹ
ತಿಷಾನ್ವ	೧೧೬—೧೫	ಊಟಮಾಡಿ ಉಳಿದ ಅನ್ನ
ತ್ವಿಲ	೨೯೯—೭	ಬೆಟ್ಟ

ಷ

ಷೋಡಶ	೪೩೦—೧	ಹದಿನಾರು
------	-------	---------

ಸ

ಸಘಾಟಿಕೆ	೧೨೯—೪೪	ಧೈರ್ಯ. ಹರಮಾರಿತನ
ಸಜ್ಜ ನಾಚಿಕೆ	೪೨೩—೧೩	ಸಜ್ಜ ನೆಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವವಳು
ಸಜ್ಜೆ	೧೩೧—೬೦	ಸುಳ್ಳು
ಸಡಕ	೩೯೧—೧೭	ಹೆಂಡತಿಯ ಮೋದರೆಯ ಗಂಡ
ಸತ್ತಿಗೆ	೩೬೨—೧೧	ಭಕ್ತಕಾ (ಸಂ), ಕೊಡೆ
ಸದನ	೧೦೯—೪೦	ಮನೆ
ಸದ್ಗ	೨೧೭—೩೧	ಮನೆ
ಸನಿಹ	೧೨೫—೧೫	ಹತ್ತಿರ
ಸಬಳ	೨೪೮—೬೩	ಕತ್ತಿ
ಸಬ್ಬವ	೧೯೦—೩೫	ಹಾಸ್ಯ ಹುಡುಗಾಟ
ಸಘಾವಾಸ	೩೮೩—೨೭	ಸಘಾಗೃಹ
ಸಯ್ಯನು	೪೯೯—೨೪	ಮನೋನಿಗ್ರಹ

ಶಬ್ದಕೋಶ

ಸ್ಯೂರಿದು
ಸರಲಿ

ಸರಿಗೆ

ಸಲ್ಲಲಿತ

ಸಲ್ಲಹ

ಸಾಕೇತಪುರ

ಸಾಟಿ

ಸಾಮಜ

ಸಾಲಭಂಜಿಕೆ

ಸಿಬ್ಬದಿಗೊಳು

ಸಿಹಿವಿಲ್ಲ

ಸುಗ

ಸುಗತ ನಿವಾಸ

ಸುತ್ತಾಮ

ಸುಧಾಂಗ

ಸುಪ್ರಭೆ

ಸುಮಾನ

ಸುರಗುರು

ಸುರಪಶು

ಸುರಭಿ

ಸುರವೇತ್ರಧಾರರು

ಸುರಸೋಪತಿ

ಸುವರ್ಣಾದ್ರಿ

ಸೂನು

ಸೂಳ್ಯಸು

ಸೆಜ್ಜೆವನೆ

ಸೆರೆ

ಸೆಳೆವೆ

ಸೇತುಗಟ್ಟುಗಿ

ಸೈವೆರಗಾಗಿ

ಸೋಟಿಗೆ

ಸೊಪ್ಪು ಸೊಪ್ಪನೆ

ಸೊಮ್ಮು

ಸೊರಟ

ಸೋಹೆ

ಸೌರಭಾನಿಲ

ಸಂಕುಲ

ಸಂಕ್ರಮಿಸು

—೫೯— ೫

೧೩೯—೪೩

೧೯೫—೧೫

೨೮೩—೧೨

೨೪೮—೬೩

೨೫೯—೧

೧೩೯—೪೭

೨೫೫—೧೧

೧೨೩—೪

೧೧೬—೧೪

೩೮೨—೧೫

೩೬೧—೧೭

೧೩೪—೧೦

೨೨೯—೧೦

೧೧೮—೨೮

೪೬೧—೪

೧೬೫—೫೮

೧೯೪—೧೧

೯೩—೩೩

೨೭—೫೮

೩೫೨—೧೫

೪೫೩—೧೨

೬೩೩—೧೬

೨೫೦—೭

೨೬೧—೧೮

೨೧೩—೧

೨೭೨—೪೫

೧೯೪—೮

೩೩೧—೩

೨೫೨—೨೭

೧೧೮—೩೩

೧೯೭—೩೪

೨೫೦—೧೦

೪೨೧—೧

೪೨೭—೩

೩೬೭—೧೨

೧೪೪—೧೮

೧೩೪—೭

ಉಚಿತವರಿತು

ಬಾಣ

ಜರತಾರಿ

ಮನೋಹರ

ಆಯುಧ ವಿಶೇಷ, ಶಲ್ಯ (ತ್ವ)

ಅಯೋಧ್ಯೆ

ಸಮಾನ

ಆನೆ

ಪ್ರತಿಮೆ

ಕಳವಳಗೊಳ್ಳು

ಮನ್ಮಥ

ಎಳೆ, ಹೊರತೆಗೆ

ಜಿನ ದೇವಾಲಯ

ಇಂದ್ರ

ಸುಣ್ಣ ಬಳಿದಿರುವುದು

ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾಂತಿ

ಸಂತೋಷ

ಬೃಹಸ್ಪತಿ

ಕಾಮಧೇನು

ಕಾಮಧೇನು

ದೇವಲೋಕದ ಹೊಗಳಿಕುಭಟ್ಟಿರು

ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಉಪಚಾರ

ಮೇರು ಪರ್ವತ

ಮಗ

ಶಬ್ದಮಾಡು

ಮಲಗುವ ಮನೆ

ಹೆದರು

ಕೋಲು (?)

ಜೋಡಿಸು

ಅಶ್ವರ್ಯಗೊಂಡು

ಸೌಟು

ತಡೆದು ತಡೆದು

ಐಶ್ವರ್ಯ (ವಿವೇಕ ಜ್ಞಾನ)

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ

ಜಾಡು, ಕ್ರಮ

ಸುವಾಸನೆಯ ಗಾಳಿ

ಸಮೂಹ

ನೇರು

ಸಂಗ್ರಾಮ
ಸಂಚಯಸಭೆ
ಸಂತಾನ ವಾಕ್ಯ
ಸಾಂಬ್ರಾಣಿ

೩೨೫— ೩
೨೯೩—೧೧
೪೧೧—೫೫
೨೬೮—೧೮

ಯುದ್ಧ
ಒಟ್ಟು ಸೇರಿದ ಸಭೆ
ಆಶೀರ್ವಚನ
ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕುದುರೆ, ಸುವಾಸನಾ
ಸಾಮಗ್ರಿ

ಸಿಂಗಳ
ಸಿಂಗಾಡಿ
ಸಿಂಧೂರ
ಸ್ತುರವುರ
ಸ್ತುಂದನ
ಸ್ವರ್ಗಸರಣಿ
ಸ್ಪೃಹೆ
ಸ್ತೋಮ

೧೬೧—೩೩
೩೨೩—೩೫
೩೪೫—೨೫
೩೭೨— ೪
೨೬೧—೧೫
೧೧೬—೧೫
೪೫೨— ೫
೨೮೦—೪೮

ಸಿಂಹಳ
ಬಿಲ್ಲು
ಅನೆ, ಕೆಂಪುಬಣ್ಣ
ಕೈಲಾಸ
ರಥ
ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಮಾನ
ಆಸೆ
ಗುಂಪು

ಹ

ಹೆಗರಣ
ಹೆದನ
ಹಮ್ಮೆಸು
ಹರಣ
ಹರಿಗೆ
ಹರುವ
ಹರೆದುಪ್ಪ
ಹವಣಿಸು
ಹಳಹಳಚು
ಹಾರು
ಹಾರುವ
ಹಾವುಗೆ
ಹಿಕ್ಕು
ಹೂಣಿದ
ಹೂಣಿಸು
ಹೆಗ್ಗಾರ
ಹೆಡ್ಡೊರೆ
ಹೆಮ್ಮಗೆ
ಹೆರೆ
ಹೇಮ
ಹೋಗರು
ಹೊತ್ತಗೆ
ಹೊನ್ನೊರೆ

೧೭೭—೫೨
೩೭೯—೫೦
೪೨೪—೨೪
೨೧೬—೨೩
೩೬೧—೧೮
೨೬೨—೩೬
೨೨೫—೩೭
೨೪೦—೧೧
೧೮೬— ೮
೧೦೬—೧೭
೯೩—೩೩
೯೧—೨೦
೧೫೩—೪೫
೧೪೭— ೪
೨೮೪—೧೭
೨೬೮—೨೭
೩೨೧—೨೪
೪೦೬—೧೭
೨೨೦— ೩
೯೧—೧೫
೪೪೧—೩೪
೧೩೬—೨೧
೯೨—೨೧

ಕೃಲ್ಮಕ ರಗಳೆ
ವಿಚಾರ
ಮೈಮರೆ
ಪ್ರಾಣ
ಫಲಕಾ (ತ್ವ), ಹಲಗೆ
ದಾರಿ, ರೀತಿ
ಹೆತ್ತ ತುಪ್ಪ
ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸು
ಫಳ ಫಳ ಹೊಳೆ
ನಿರೀಕ್ಷಿಸು, ನೋಡು
ಬ್ರಾಹ್ಮಣ
ಪಾದುಕ (ತ್ವ)
ಬೆದಕು, ಹುಡುಕು
ಹೊತ್ತ
ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿಸು
ಭರದ್ವಾಜಪಕ್ಷಿ
ನದಿ
ಹಿರಿಯ ಮಗ
ಪೆರೆ, ಚಂದ್ರ
ಚಿನ್ನ
ಕಾಂತಿ
ಪುಸ್ತಕ
ಬಂಗಾರದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಕತ್ತಿಯ ಚೀಲ

